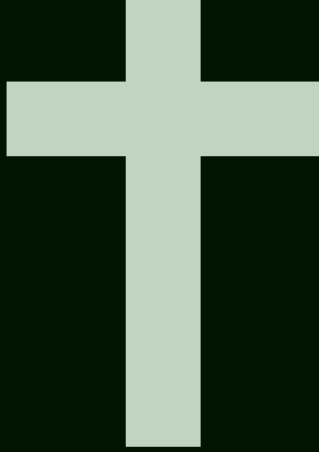

Mooçaani iiji

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iijì

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	42
SAN LUCAS	67
SAN JUAN	107
HECHOS	136
ROMANOS	170
1 CORINTIOS	186
2 CORINTIOS	201
GALATAS	212
EFESIOS	218
FILIPENSES	223
COLOSENSES	227
1 TESALONICENSES	231
2 TESALONICENSES	234
1 TIMOTEO	236
2 TIMOTEO	241
TITO	245
FILEMON	247
HEBREOS	248
SANTIAGO	261
1 SAN PEDRO AAME	265
2 SAN PEDRO AAME	270
1 SAN JUAN AAME	273
2 SAN JUAN AAME	277
3 SAN JUAN AAME	278
SAN JUDAS AAME	279
APOCALIPSIS	281

SAN MATEO

Jesucristo Siicijeminaa.
(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiibo Davidco. Jaabo aivojiibo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiicigo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiinjivi asatyuudihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaano Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje idiimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevoro, bu israelmoco babiloniam iiguinoniimoro aamocasiunovi. Jaamo nanivaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiinjivi satyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuui.

Jesucristo Ifivuuno.
(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuui seeji Maria Joseque itajevaqui icacuui. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebifaño icacuui Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebhi imino iicahicaumaño imuguutiibo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaajaciratino idugaavequi omoonijiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani toomominaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiiboro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofañi seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onoobofeededi unuuno imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onoono: Moocaani mihaivi gasecui, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayicubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iicugoro Jesuti omomoniutinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuui Belen onoocuumivi Judea jiinjivi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije aivojiibou. * Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluui: ¿Cuuca iicaabo judiom iivojiibo ifiivoobo? Miro mihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

* 2:1 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojiiho Herode uguubuuboro nijjii nijjii minifutuuihi, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojiiho paryiicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajiibaco miyaminaaco ijiiibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatinuihi:

⁶ Iijoho Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinijeo aivojitoguiinovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuihi. Miho difañoiti aivojiiho fiveji taacuumiminaa israelminaaco eteemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluui diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tahii mofoo. Jaamoro imino midillu toosee icamañoco. Jaamo mahatyimedi uo mijiiibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojiiho ijiiibugueri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofeenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuuihi toosee iicaunohallivi. ¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaavevumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseguiino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayumoro tooseeque aciimo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, siijiriro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caaninisi Egipto Jiinijejaago Agaano.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima diicibo Egipto jiinijeve digaa. Jaaboro tahi diica jari ico onoonohachuta Herode amisi seemeneque guinejiibo igaiacauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agañiivuumoro tooseema seejico iicuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jiinijeve. ¹⁵ Tahii icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani iimaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiinijeti Taseemeneque cuuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuihi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajacuboro sihidi sifiratuuho. Jaaboro seemeque paryiicino gaisiraicisuubo mificabaciti guinovi iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivusehejeque. ¹⁷ Jilli miyaavuumo, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuono:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasino sihidi iijjovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotihii diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jiinijeve. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañiivoobo seemeneque seejima diicibo dojicuviro duhuumi Israel jiinijeve guijevecuumo seemeneque agaicauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañiivuumoro tooseeque seejima satyuuhi Israel jiinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao onoho caanibuuna Judeavi aivojiihoti iicaunoco Jose agaajauboro tahi ufunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi ijiiibuguumoma iicaubo Galilea jiinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahigo ifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicahigovi Jiiibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati icano sicahigovi jiiibogoooro jilli neehicauhi: ² Amiihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitivucuuihi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinuubo: Saatoho ico guubuvusuihi sicahigoti ocoovadiicinino: Moocaani jiihaico mihimibachu; sano ticovoro jiihaico mehetavo, onono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajo iimi icanoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jiinijeminaa, bu Jorda tehi fitino icano jiinijeminaa icamo diiboco uguubunicivamo.

⁶ Jaamo iimitico ijiiibogonobuunati Jua diitoco Jorda onohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomoto, saduceomoto icamo diibojaa initiqumaavamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jiiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Miiijoho amiihaico ijiiibogonoti mataajaji ñihicuno Moocaani omoonijino ifiitvonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amiihai eedeehifico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui. ⁹ Jaamoro miihai Abraham iyaachimihai, noomoro mihiimaadino. Miiro jino amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miiro jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onovatihhejeque miquitimoro cijigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amiihai imitico mejeevesucuuno jiiibogobadi icano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amiihaico nitiji Moocaani Gaijari, cijigairi icano. Diibo tajanaanicivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototih diibo tihaijaaeque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuui. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiiibo ufucuro ajabaavejitino cijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua initiqui. ¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutih. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha ijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiica tolli icano, tolli Moocaani atajibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco inituubo iteehifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuui. Jaanofaño Jesu atyimeuhi Moocaani Gaija nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijiiibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuui sihi sicahigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi. ³ Jaaneguiha ihiji Jesujaa asaauboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco tajiiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro Caatinihaame neehi: Idiinoro maahu sefari miyaminaafi icajitih, tolliro bu Moocaani iji sefari icajiiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuui iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu niquejevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casiniivo. Miiro Caatinihaamefaño noono: Moocaani itoomominaaco tajibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuui caamovobai niquejevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiinijeneque paryi ihaivojinoma. ⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujoho aciji, taaguinemo ememuivooboro uco idimohachiiji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miiro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuui. Jaadi Moocaani toomominaa asaamoro diiboco jeecevovauhi.

Jesu Ticonih Ijiiibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuui Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jiiinijevi.

¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiiboro ufuubo icatuui Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jiiinije onohigo muuaijiniri iicaucumivi. ¹⁴ Tolli icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatinuuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jiiinije, Neftali jiiinije icano muuaijinidi iicano jiihairi, Jordanti aamijijaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatimo iicahigo. ¹⁶ Civono jiiinijeguino iicaumoco achicuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jiiinijeguino iicaumoco sese achicih, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoni uhi miyaminaaco ijibogoo: Amiihai imitico mejevesucu jino Moocaani aivoji fiituvucu uhi, nooboro.

Jesu Coovahi Iguenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuajinidi. Jaabo atyimeuhi miimiisiici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoobo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoobo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinicuuhuneri muuaifaño fiichicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amiisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetaevequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuuhunoco ejevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacobo onoobo, bu Jua icano iicamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuuhunoco amaahuniumisico.

²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño ejevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jiinjeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jibogoo boro. Moocaani aivoji jibogo iimino jibogoco jibogoo boro, bu fanoova guihuvaneri iguihuvamoco buheesuuboro. ²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicino Siria jiinjeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guihuvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guihuvari iicaumoco, bu idiño isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jiinije cuuminooto Jerusale cuumoteheje, bu Judea jiinijeoteheje, bu Jordan aamijijaagoteheje icano.

5

Ifabaihallivi Jesu Jibuguno.

(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai niquevevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi ijibogominaa igaivuuhi. ² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco ijibogoo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebino idaasumaño. Jaamaño niquejefañi mihicaji.

⁴ Imicani icamo idaasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebino isiicumoco. Diito jiinijeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco idaasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebi imihinivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeebi icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omooninohalliti diitoco ijiiheveme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani amiihai tahalliti amiihaico miyaminaa aivonoono onoomoro idaasuno omoonimo, amiihaihallivi sicamañehejeque ijibocasimo. ¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefañi sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. Miuro tolliro amiihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idaasuno mooniumo.

Jiinije Imuhu Ohoovicino.

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Amiihai jiinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, ¿jinejeri bu mihimuhunijirahi; jinejebaguihi imicuujitiruno? Jaanoco buhi magañinoco miyaminaa quicujirahi.

Jiinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Amiihai jiinije aachiciniminaa. Miuro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatihi. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco minimoro siinerihallivi mafabaacutatihi. Jiliro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jahe iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi amiihai momooni amiihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amiihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefañi iicaaboco iimequi.

Jesu Tajibaco Jibogono.

¹⁷ Uco mehescinidino, Moise tajibaco, bu Moocaani iimaaminaa jibogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Miuro miyanotiro amiihaico neehi: Niqueje, jiinije icano iicanohachuta tajibahaame naavutusuti sanooba

gañicafetjitihi, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaamaño tajibati sanoogayi ajashurunoco miyaano nootiibo tolli imooniibo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliro jilli imihifooboti noocafetjiiibo. Jaanoti imityagooboro imino omooniiiboro sitaaco tolliro imooniqui iijibogoobo ufucu niquejefaño aivo miyaaboti noocafetjii. ²⁰ Miiro jino amiihaico neehi: Amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoonitihachiiji bu niquejefaño mefeetjitihi.

Icajisuditi Jesu Ijibogono.
(Lc 12.57-59)

²¹ Amiihai muguubuhicacuui, amiihai eedeetemihaico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaubo castigacafetjii, noomoro. ²² Miiro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiratomo castigacafetjii. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaaboividi, onoomo inferno cijigai ñihicuguiino guinovi minifetjii.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeasafotooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticoni dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimijivotooobo sajeebii minifototo. Jaadi jari duhumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho dihallivi iijibogomoro ico isisisuqui asatyohachiiji, dinahaboma jiihaiiro dimijivo. Ico dugaacuminaafico acitotiibo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafaño jiihacujirahi. ²⁶ Miyantiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jiibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amiihairyo muguubuhicacuui siicije unuucunoco: Sifigoma diicadino. ²⁸ Miiro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho gaigooico imogomoro emeecimo ijeebiiñafodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalli ico imitifafaño agañisuhachiiji, toollico diicibo tehesino gañii; imijirunaa difiti samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi cijigafaño agañicafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifafaño agañisuhachiiji quiticibo tehesino gañii; imijiruno samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro cijigafaño agañicafotono.*

Jesu Jiibeguehi Gaigooico Ejeevesufinohallivi.
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu siicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofaño uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachiiji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucuuco icicibo diigofañodi ajeva imitico icihii.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoonicinohallivi Ijibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, siicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho amiihaico neehi: Moocaani momofañodi mohoovicidino, niquejefañodi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiiñijefañodi mohoovicidino, toojehallivi Moocaani itihaico ificuunicije iicamaño; bu Jerusalem cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivojiiibo Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciiiboro: Tañigai seseeteji, needino. Toli eneeneri sajabaco diingajaque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jiihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanivivi mejeenesucuuono, toono ijiti asaacuuno.

Miino Minaafico Magaijino.
(Lc 6.29-30)

³⁸ Amiihairyo muguubuhicacuui, siicije jilli unuunoco: Saafi aalliico ifinicaruhachiiji, bu diibo aalliico finicarujirumo. Tolliro lugaico igañisuruva, bu diibo lugaico gañijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Iimitiibo mihiihacasiidino. Ivinaaca jilliro saatoho amiihai imeti agabacuhachiiji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaatyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumitiiicigohachiiji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooico kilometro ticovovi satyequi atajiihachiiji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaatyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

* 5:30 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

*Diminaaco Gaiji**(Lc 6.27-28, 32-36)*

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuuhi: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico diihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Amiihai minaaafico magaiji, Moocaanima mihiimaa amiihaico aivonoono onoomoro idaasuno omoonimohallivi.[†] ⁴⁵ Jaachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Miiro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro niijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amiihaico agaijimocoro magaijihachiiji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miiro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooninichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idil-luhachiiji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miiro bu tolliro Moocaanico agaajatimeheje tolliro moonifihhi. ⁴⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Imimo mihiica oono amiihai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

6*Jesu Jiiibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.*

¹ Amiihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amiihaico imityaguequuiharo. Jaanoti tolli momoonihachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo ijaadaco amiihaico acijitihhi. ² Jaaneguiiha siinoti ucuujiivaachumoco siineri adaamususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, calenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninico miyaminaa diitoti imino ihiimaaqui. Jaarunofaño uujoho miyanotiro amiihaico neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha ijoho iidaasumoco siinoco adaacihachiiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachiiji diicaani niquejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

*Jesu Jiiibeguehi Moocaanima Iimaaco.**(Lc 11.2-4)*

⁵ Jaamo bu amiihai Moocaanima mihiimaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefihhi julleeciniboro sinagogajanofaño ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequuiharo. Miyanotiro amiihaico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha ijoho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufaño idicafotooboro kuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima iiro idiicahigo. Jaachiiji diicaani niquejefaño iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiibo.

⁷ Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mihiifoneheje sicamañeheje samañocoro unucumañocoro siino needino: Oono Moocaanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesiciniifimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Miiro Moocaani imegaviro amiihai midillutinaacaro gaajacuuhi amiihai mucuujiivaachunoco. ⁹ Jaaneguiiha amiihai jilli noomoro Moocaanima mihiimaa:

Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. ¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi jiiinjehallivi, oono niquejefaño iicabadi. ¹¹ Miihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹² Jaaboro miihaico mohimitico buusu, oono bu miihai, miihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. ¹³ Jaaboro miihaico inisunofaño gañisudino. Miihaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

¹⁴ Miiro amiihaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachiiji, bu tolliro amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti amiihai sitaama mihimibachucasitihachiiji, bu amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico imibachujitihhi.

Jesu Jiiibeguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadiro bu amiihai safucuco mahaigasumi amiihai imeque idaasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninibadi. Diito tolli moonifihhi amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amiihaico neehi: Toono ijaadaco mihiicuuhi miyaminaa obocigoneriro. ¹⁷ Jaanoti ijoho machutiibo adaaigasumi dihimeque nitiiibo imino feedamaje, ¹⁸ miyaminaa machutiibo adagaiñoco gaajacitimo iicaqui, idiiboro

[†] 5:44 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo amiihaico imitino onoomoco, imino momooni amiihaico ijiiheguemeque. * 6:13 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miiro paryiicinoro diino aivoji, mitya dihovosi ufucuro ifnijitino icano, onoonoco.

niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaaajuqi. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deera ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deera ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miuro amiihai busumijeene icahigovi, bu amiihai jeebi icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

²²⁻²³ Miuro saafi ihaalli iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebi iimitiibo imihusetihi. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiico iimibachuhachiji imihusetijiibo. Moocaani iimogobadi icacujibo. Jaanoti miino imitico iminobadi mehesicinihachiji, janaanivivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.

(Lc 16.13)

²⁴ Miihaanooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miuro saafico ijiihegueebere saafi-icoro gajijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magajijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

²⁵ Amiihaico neehi: Niji niji amiihai jeebinoco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivivi jaaducafototih? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mihifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amiihai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifihi. Jaamo diito joomi janaanivivi amiihai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu amiihaiti cajaan siino janaanivivi covovi macamevetejirahi toono fanoovari niji niji mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihi amiihai gaachehuri niji niji mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco mihifinici, dudicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa amiihaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicago toono ñavahu jaachiji bajifaño icano, civohogo iquitcafotonoco cijigaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijiihacubadi moonihi. Jaanegui amiihaico gaachehunoco jicujibo, ajashucani amiihai miyaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui niji niji mihicadino jilli noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miuro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicali. Jaanoti naha amiihai, amiihai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucujivaachunoco. ³³ Jaaneguiha Moocaani aivojijaagoviro dijeebiico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiha civohogo iicajinehejeri amiihai jeebiico niji niji momoonidino. Toono amiihaiti civohogoro finijitih. Fafucuvaaciviro iima ajashutino icahicacuuno toono niji niji idiicano.

7

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachiji amiihaico bu Moocaani amiihai imiti needino. ² Toono amiihai sitaaco menehicabadiro bu amiihaico moonijiibo, bu oono amiihai sitaaco mohovivichicaneriro amiihaico oovicijiibo. ³ ¿Jaabo milli bu dinahabo aalliifaño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaalliifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiboro? ⁴ Jaabo ijoho dihaalliifaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi? Juugavi disaa oono dihaalliifaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaalliifaño iicatuucico daci. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aalliifaño iicano beevagayico daci.

⁶ Iminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amiihaijaagovi emecafotomoro amiihaico dedaahenidimo. Bu amiihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

† 6:26 Moocaani

Midillu, Miguiino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amiihaico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amiihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miiro idilluubo gaayicifih, bu iguiinoobo atyimefih; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amiihaiti amiihai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacjirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jiinimocoro mahacjirumo? ¹¹ Miiro amiihai mihimifitirumo iiminocoro amiihai seemeque mahacinoco magaajahi. Jaanegui imi amiihai Caani niquejefano iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiha amiihai sitaama imino mihica oono amiihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miiro tolli Moise tajiiba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jiihai Aamiji.

(Lc 13.24)

¹³ Ijene jiihai aamjiriro mijicamaaje. Jaanoti oono gujefefano asatyono jiihai aamiji guiraahi, jiihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi.

¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaano miidimoro atyimehicahi.

Imohoco Inoovatairo Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amiihai ifiico magaihuini oono abaniiififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amiihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo faanooto jicumi sifirafimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti; miiro mijoho baacuco jaanoti icitathi, bu añaajeqe jariimohoti icitathi icano. ¹⁷ Miiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafih. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinoco noovafih. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onoovatio imohonoco mihillumoro cijigaifano mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefano Feejitih.

(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojiiho, Aivojiiho, eneehicamo niquejefano feejitih. Idimoro Taacaani niquejefano iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiho, Aivojiiho, miihai dimemeri miihimaahicahi, dimomofaodi miihai iimitino ijimico buhi magaiihicahi, bu dimomofaodi miihai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiihaico uujoho gaajatih. Uti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaano uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiho, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi ijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saurahi icano. Jaarunofano tooja acutuutih, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano inicucinumafo. ²⁶ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho onoonoco omooniiho agaajatibobadi jiinigaibaahohallivi ijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguuno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. Jaano sihidasa! nooboro.

²⁸ Jesu ijiihuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicaui, ²⁹ fariseomibadi icatiiho, aivojiiho mityama iicaabo iicanicibadi ijiihuguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu tobai nijequeti niituuboco sihidi miyaminaa bucasuui. ² Jaanaaca diibojaa saauho saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojiiho idiimogohachijii uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuui. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miihaiiobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdoteque difico dihfusuto. Jaaboro asigayiti satyoo Moocaanico deecivoto Moise atajiibaubadi, toonoti famooro igaajaqui toono diguihuvati idihimitucunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiho Cojiminaafico.

(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojiiho diibojaago asaaboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojiiho, tacobojiminaafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifañiiho acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivojiiho iimusuuhi: Aivojiiho, sihidi jeevahi jaabo iijajaagoo efeejiruno. Jilliro tajiiba dihiijico jaaneri tacobojiminaafi ibuheetequi. ⁹ Miiro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiño icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivojiihoti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi fooniciiho. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saaniciiho. Tolliro bu tacobojiminaafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavoniciiho.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Miyanotiro amiihaico neehi. Paryi Israel cuumiminaafeenevi aivo jaani miyaavogobadi icamoco atyimetih. ¹¹ Amiihaico neehi, ajashutimo saaji niquejaagoti, aamijijaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acasiivomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifaño efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro gañicafeteji tahigo ataacasimoro igaiñooco oojsujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivojiihoco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicobojiminaafi buheecujiihoho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuui.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti ududiciuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo agañiivugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihiiicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeebiifaño iicaumehejeque. Jaamoco saforo unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icahi moniinovahañoco, bu moguihuvahañoco icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvunoco. Jaanegui tajiibaubo onogoomuaavi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise tajiiba gaajaminaafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: Jiihogominaafi, iima uujoho feejirahi iijoho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iinigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi iijiihogominaaototi diiboco nuuhi: Aivojiiho, jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi icidihiiica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Iijoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque ciji, nuuruubo.

Jesu Sicutusuhi Guibuhuba, Tyuucal Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi iijiihogominaama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saahi imuuaiahallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui iijiihogominaa diiboco aacuumomoro nuuhi: ¡Aivojiiho, mihaico taajasu! Jino miniitucuui, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuubo: ¿Collih mihiguetehi? ¡Ajashucani amiihai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuboro iguibuhubaco iibaubo, bu imuaaico iibaubo icano. Jaasumiro sano paryi sicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuaavi Gadara jiiijevi ifutuubaaca miimisiici gaifimisi ciihojinooja iicahicauhigoti diibojaagovi saahi, iimitino ijima ijeebiifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiramisi. Jaamaño miihaiñooba toojiri feehicautihi. ²⁹ Jaamisi asaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collih mojaago saahi, iijoho Jesu Moocaani achi idiicaabo?

¿Jaabo juu saahi mihaico imegaviro idasunisiici gaifimisi cihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saahu, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomiro.

³⁰Jaamañoti fitino icaumo sihidi faafaimi machumoro iguumo; ³¹Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: Mihaico buhigovi agañijhachiji, jaatyo faafaimifañoro mihaico gallu, noomoro.

³²Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinumoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniuhi muuaifaño.

³³Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinoomoro cuumijaago ufuomoro jibugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaamoro diiboco gallu, iijinjetei buhigovi ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Idino Isifañiboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuui onogoomuuaivi iicacuumi iicauhigo. ²Jahi diibojaago sivaumo saafico idino isifañiubo icigaijefaño siucinuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico imibachucafutucuui, nooboro.

³Jaanoco tajiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocaanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro. ⁴Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihica imiticani mehesamaahi? ⁵¿Tihicani jana amihaidi, dihimiti imibachucafutucuui onono, gañivoobo diigo onono? ⁶Eneecau bu amihaiico ifusuqui uujoho Miyaminaafbadi Ifivuubo jinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idino isifañiuboco nuubo: Gañivoobo dicigaijegue ñicibo diijajaago fuucu, nooboro.

⁷Jaasumiro idino isifañiubo icigaijegue ñicuboro iijajaago fuucuui. ⁸Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguimo. Jaamoro Moocaanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onoboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰Jaanaaca bu Jesu jaaha amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaamoro Jesu jibogominaama icaubo cojivi casicamaivauhi. ¹¹Jaanoco fariseomi aatyimeumoro jibogominaaco dilluui: ¿Milli jaabo oono amihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹²Jaanoco Jesu uguubuumoro nuuhi: Imimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihhi, nooboro. ¹³Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli ononoco magaajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeeçivo asimico magaicaamoro mejeeçivonoco. Miuro: Uujoho imino icahi, onomoco cuuhuvaqui saatihhi. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatihhi? noomoro.

¹⁵Jaanegui Jesu diitoco ooviciuboro iimusuuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idasuri machutimo icanicijirahi; diitofeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udimiticicafotodihivi idasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶Miuro mihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatihi bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiha. Jaaneri toopaaje janaanoviciviro guiraatejirahi. ¹⁷Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivofaihuco eedeejutafaño ficutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanocicro icafhi, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedeejibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Udud#ciugo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiomi aivoj#bo agasebora diibo imegavi ajavuvuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachijiro guiveecuui. Jaarunaaca #joho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino doj#cuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu aga#iivuboro diiboma fuubo ij#bogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci id#nohachuta t#jeheri iicaugo ibujinaagoti asaagoro Jesu gaachehujinibaco dud#icivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco udud#cineriro: Buheej, noogoro eesamaaihicauma#o. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aaty#meuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogoma#o buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuui.

²³ Jaanaa Jesu ihaivoj#bo ijafa#o #futuubo aty#meuhi masiminaaco diigoco ic#iqui iigay#ciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicin#noco icano aaty#meuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino m#iro guijevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jehebacasiuhi. ²⁵ Jaarunaa Jesu diitoco jahisivi ihiinusuboro fa#oojavu ufuuboro diigoco ihuseti agaay#iuboro ga#iiv#iuh. Jaasumiro diigo ga#iivuuhi. ²⁶ Jaano pary#i toojiin#jiri gaajacafutuui diibo tolli omoon#uno.

Jesu Buheesuhi Aaty#metimisico.

²⁷ Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco mi#isiici aaty#meutimisi bucasuhi coovadiicin#misiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu am#isi mimiyaaveguehi toonoco omoon#jirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Ji#i Aivoj#bo, noomisiro i#musuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aallinoco udud#iuboro nuuhi: Jaafa am#isi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisiko ihaall#no iminutuui. Jaaboro Jesu diitisiko faguui: Jeedicahi m#ihai#oobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofa#o ufuumisiro j#buguumisi pary#i toojiin#jiri Jesu omoon#unoco.

Jesu Buheesuhi Imaat#boco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatoho s#vauhi Jesujaago ihiimaat#bo iimitino ijma iicauboco.

³³ Jaaboco Jesu buhi aga#iudi jari diibo ihiimaahicaut#bo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidi ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfa#o aty#meratatino jilli iicano, noomoro.

³⁴ Jaarunofa#o fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ij#mico buhi ga#i#icahi, diito aivoj#bo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu im#idi cuumineri icano i#ooboro sinagogajanofa#o j#bogooboro. Moocaani aivoj#i j#ico j#bogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aaty#meuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicauma#o icano.

³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutih. Jaarunofa#o idudicamaajeminaa m#idih diitoco #c#jirumo. ³⁸ Jaaneguiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajeminaati igalluugui ih#icivauhi, nooboro.

10

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Mi#isiici Id#no.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti mi#isiici icamo ij#bogominaaco ucuuhuvauboro imityaco ac#ubo, iimitino ij#mico buhi iga#i#icavauhi, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicavauhi.

² Jaamo ij#bogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomoniubo, ⁴ bu Simon onoo cananistamioboro, bu Juda Iscariote onoo Jesuco aaci#iubo icano.

Jesu Iminisuminaaco J#bogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiomi iicatimo jiin#jejaago mefeedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaahavedino. ⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi

imítaumojaagovi ro mofoo. ⁷ Jahigo jübogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuuhi, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, foojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amühai jilli ticovono jino mityaco magaayicühi; jaaneri momooninoco ma- jaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu leegu- cubaco jühaiguiha masatyedino icano ivi idüjacoro masatyö sajaacoro caamoojaco. Bu tihai paajebaco, queseibaco icano masatyedino. Müro dudicamaajeminaafi imachutaama icafühi.

¹¹ Jaamo amühai cuumivi mihifutusumi, bu alio cuumivi mihifutusumi icano, migu- iino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafañoro mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebü icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachijü diitedi mejevesu toono sajeebü ica dilluco. Jaanoti iimogotihachijü toono sajeebü ica dilluco dojicüvi mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amühaico agaayicigotihachijü, bu ugu- ubugotihachijü icano, toojati mihinomoro tuucuumiti mihinomoro amühai tihaiñoguiino jünico diitojaagovi matatacu iibabadi icano. ¹⁵ Miyantiro amühaico neehi. Jaadu- fucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icacuuumije miyaminaa janaanivü.

Jühevejeheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amühaico galluui oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegü mihimibaicinü oono jünimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amühaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amühaico aamijimo sinagogajanofañovi. ¹⁸ Jaamoro amühaico satyeyimo tajübaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amühaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. Mihimaacuujino iicacuujidi Moocaani amühai jeebüfaño mihimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amühai mihimaajino icatino jilli amühai jeebüfañoti amühai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisujü, bu caanimi iseemequere moonisujü. Jaabadi ro bu iseeme caanimijaagovi isifiratomoro chuumusujimo. ²² Jaasunü faaboho miyaminaafi amühaico jüheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amühaico ubucasismü siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amühaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo saaji amühai paryi Israel jünije cuumineri mofoomo tuucuumijeqe mihimivotinaacaro.

²⁴ Müro cajaanü ijübogominaafi allinohocivi jeevatatihi, bu cojeevominanaafi ihaivojübo janaanivü jeevatatihi. ²⁵ Jaanegü ejeevamaaisuubo ijübogominaafi ticovovi iicacuuner- iro imo imo iicaqui, bu ijeevominanaafi ihaivojübobadi iicacuuneri icano. Müro iijaminaa aivojübo icaruuboco ijimi aivojübo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Müco Fine Mihigüjirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegü miyaminaaco mihiguidino müro chahano aivo otoovono agaajaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino icano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amühaico onoonoco amühai cuuje eseehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amühai foovono mocoovadiivo ija niibahucüvi mofoomoro. ²⁸ Mihigüjirahana oono miyaminaa ifico agaicaaafimoco. Jaarumo ijeebüco gaicaaajitirumo. Jaanoti naha idüboboro mihigü alio ifico agaicaaaboro, bu tolliro ijeebüco cijigaifaño iguijenjiruuboco.

²⁹ Müro miimisüci joomisico sajehegayüriro manaajenicühi. Jaarumisiti saafiba gui- jevetatihi amühai Caani niquejefaño iicaabo nootimañüha. ³⁰ Müro paryi amühai nigai jeene paryi oovocinüuhi sajehesari. ³¹ Jaanegü mihigüjirahana. Müro amühai janaanici majaaducafeteji ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesu cristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaajü Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiniijehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivathi moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miuro gaifico caanima moonicasisuvahi, bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco iabaaboma moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanicivi caanico, seejico icano agaijubo tatyaha iicajitihii, bu illico, illeque icano tajanaanicivi agaijimo tatyha iicajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifico sefano eesicinibo tadyojicuti ofootiibo tatyaha iicajitihii. ³⁹ Jilli ificoro ataajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifico imitasuubo ifico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayicibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneque agaajamaño imino agaayicibo, diibo imihusebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaatyoachacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco sicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco ijibeguehicaudi toonoti fuubo toojiniijeo cuuminovi jibogooboro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhi Cristo imino mooniboro efeehicaunoco. Jaaboro saathoti ijibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi. ³ Diboco idillutequi: ¿Naa ijoho oono Cristo asaajibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco imusuuhi: Mofoomoro Juaco mijibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuihi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasumo jibogocafetehi taajasujibogoco. ⁶ Imicani icajilbo uuvi ejeevetiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amihai memeeicituuhi sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba iguibuhucinibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jicinuboco? Miuro amihairyo magaajahi iminoono ijicinimo aivojito iijanofaño icafihii. ⁹ Jii, ¿jinejeque nacu memeeicijehi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaanici iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinhaame jilli onoo: Uujoho tajibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jiihaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaanicivi aivo iicamo चाहahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo niqueje aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaunobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicamo icano. ¹³ Miuro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachijii, miuro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajibo unuubo. ¹⁵ Amihai nohojima mihicamo uco muguubo.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumino miyaminaaco ooviciji? Jii, jilli fine oovicihii oono seeme anaajenicahisifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicinifibadi: ¹⁷ Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminithi, bu idaasu masinoco amihaidi mamasivacuurahii. Jaarunofaño mataatihii, noomoro iicanicibadi jeevamo. ¹⁸ Miuro Jua asaaubo aagafifiboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amihai uco: Machufiibo, adufiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.

(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miuro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amihaifeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, sicije imitico jeevesucuujirumo. Jaamoro ifusucuujirumo idaasu

gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco iifusumo. ²² Jaarunofaño amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amiihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaanici vi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujoho niqiejefaño gañiyicicafeteji, noonoro deesicinihi? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji guijeveminaa iicahigovi. Miiro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica jahirahi. ²⁴ Jino amiihaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amiihai Sodoma jiiñjeo miyaminaa janaanici momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.
(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqeje Aivojiiho, bu jiiñjeo Aivojiiho icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaaajaminaaditi, bu jijeohesiciniima iicamediti icano afataninoco, jilli ticov jeebiiha iicamocoro dihiifusuhi. ²⁶ Jiihi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuui. Miyanotiro aivo miihaiñooba Illico gaajatihi. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico miihaiñooba aivo gaajatihi. Idiiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryicino amiihai amiihai dudicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amiihaico uujoho jaguisisiqui. ²⁹ Magaayici amiihaico uujoho atajiihanoco. Jaamoro uuti magaja, ajaabicifinoco, bu tajeebi isicunoco icano. Jaamo amiihai jeebico majaguisisujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amiihaico atajiihano, sihidi jeevatihisatyo, bu amiihaihallivi ificuuno aivo ijeevesutihisatyo.

12

Ijiihogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igoooro feehicauhi. Jaanaaca ijiihogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco iicimoro ifayinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijiihogominaa jaguisifucu eheetavusutatinoco dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefaño memeechicatihisatyo David inahaboniminaama aajebavausumi omooninoco? ⁴ Miiro Moocaani iijafaño ufuuboro machuubo jeevico imimaahunoco, miijoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idiimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiiba aamefaño onoonoco memeechicatihisatyo, sacerdotemi Moocaani iijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicanicinoco? Jaaruno imiti iicatinoco. ⁶ Miiro amiihaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanici vi ejeevano. ⁷ Miiro amiihai magaatihisatyo Caatinihaame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotihisatyo, onoonoco. Miiro toonoco magaaruruva oono milli imitico omoonitirunoco iimiti meneejitirahi. ⁸ Miiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuui. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere ifurumo toonohalliti diiboco imooniqui iimugumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaanoti amiihaiti saatoho amiihai jooi oveja jaguisifucusumi jacohojifaño ihacaturuva mofoomoro mihicitejitirahi? ¹² Jaanoti miiro miyaminaafi oveja janaanici jaducatefeti! Jaamaño jaguisifucusumi imino mooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuboco: Dihuseque fallirihicaru, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afalliricaruuneri tsumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro feehicauhi. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miiho mijibeguedino, nooboro diitoco faguehicauihi. ¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli ununo imiyacafetequi:

18 Jaani tajeecivominaafi uujoho #c#bo. Jaaboco uujoho agai#boro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagajaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco j#begueji. 19 Jaaruubo #aaijit#bo, coovadiinamaaijit#bo icano. Mi#hai#ooba ihiimaaco guubujit#hi cuumino j#hai#ovi. 20 Aivo ga#icafetejit#no buiga m#ivi iquisivuruno, bu jabadiro jabacarurajit#no cuugahuba jari in#futuruno. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. 21 Jaadi naha jari paryi j#inije miyaminaa diibocoro esicinicuuj, unuuno.

Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.
(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaalli#no aatyimet#bo, ihiimaat#bo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuhi. Jaaneri aty#mecuubo, bu iimaacuubo icano. 23 Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: #Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

24 Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijim#ico buhi ga#i#hicaabo, diito aivoj#bo Beelzebu mityariro, noomoro.

25 Tolli noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivoji minooici udugaavonoro sanomi#o imoonicasiruva gueenene icat#noro goovano finijirumo. Jabadiro bu cuucumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva gueenene icajit#rahi. 26 Jabadi #milli bu Satanas ifi#coro buhigovi ga#i#jirahi? Jaanoti jilli imoon#ruva, #milli bu imitya gueenene icajirahi? 27 M#ro am#ihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijim#ico Beelzebu mityari buhi aga#i#no meneehicahi; #Jaano bu tolli iicahachijji, m#ijoho nacu oono am#ihai j#ibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi iga#i#hicaqui? Jaama#o bu diito tolliro omoonima#o imino gaajaveechuno am#ihai guiraano aivo m#imitanoco. 28 Jaanoti naha uujoho imitino ijim#ico buhi ga#i#hichahi Moocaani Gaija mityafeenedi. Jaama#o toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya am#ihai agasecuunoco.

29 #Milli bu sifi esefaabo iijafa#o ofooboro ineh#ejeque dumi#icijirahi iticoni diiboco sisit#iboro? Jarihiica naha diiboco isis#iboro ineh#ejeque dumi#icijiruubo.

30 Jaama#o tajaagodi iicatimo taminaa. Jabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

31 Jaanegui am#ihaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imit#ico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro busurajit#hi. 32 Jabadiro bu cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifi#vuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajit#hi j#ijehallivi, bu ufucu s#ijehallivi icano.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.
(Lc 6.43-45)

33 M#ro iimino imoho, iiminocoro noovan#ic#hi. Jabadiro bu iimit#ho iimit#nocoro noovahi. Jaama#o imohoco inoovatiro magaajatahi. 34 j#iinimomi cuumi mihicamo! #Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imit#minaa mihicamo? M#ro iiji iimaanic#hi ijeeb#ifa#o agahaficinoti. 35 M#ro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanic#hi iimino ijeeb#ifa#o iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanic#hi ijeeb#ifa#o iimitino iica-ma#o. 36 Jaanegui am#ihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. 37 M#ro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imit#bo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aaty#merafitino Mityaco Dilluhi.
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Jaanegui Jesuco nuumo saato#o fariseomi#oto, bu Moise taj#ba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, m#ihai mihimeguehi aaty#merafitino mityaco gaajabadi iicanoco eede-tavonoco, noomoro.

39 Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aaty#merafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajit#hi, i#inoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. 40 M#ro oono Jonas iguiraano taavaabo jeeb#ifa#o mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifi#vuubo j#inije cid#ifa#o icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. 41 Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi ga#i#veji. Jino j#isumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idaasuno iicaj#hi diitoco oov#icijimo; M#ro Ninive miyaminaa iimit#ico ejevesuumoro imino icauhi Moocaani j#ibogoco agalluunoco diitoco Jonas j#ibugusumi. M#ro Jonas janaan#i uujoho iicaabo j#ino jima#eri icahi. 42 Tolliro bu ufucu thesin#o j#inije aivojigo ga#i#veji jaadusufucusumi j#ino j#isumio miyaminaa imit#ico

emeecidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miïro diigo aivo tehesino jiniijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubuvauugo. Miïro Salomon janaaniciivi uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Iimitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

⁴³ Miïro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatymetiiboro siino esamaaifiibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atymefihi, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaaniciivi iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahaica ihiimaanaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaacui omoonumo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo iima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro ijiibuguuiboco: ¿Miijoho taaseeji, miijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro ijiibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miïro cajaanoyohacho Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu iihati ihiinuuboro muuajinivi casivutuuihi. ² Jaanaa diibo cojivi sihidí miyaminaa iigaivuumo iijeuneguiiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuaifaño casivutuuihi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuihi, jiniigaibaahohallivi. ³ Jaaboro ditoco sihidí sinehejeque jibeguehicaubo siinovi ooviciboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaamoro faayisujeniuihi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jini achahumañaovi. Jaanoro goovano iinucuumo miyaadi iijinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicuneri chuumucuumo abacooavautimaño figatyuuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jaramihoonofeenevi. Jaano ijarimihooono toonohallivi ujusiuneri toono macaniuihi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jiniijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuumo noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amihai nohojima mihicahachiji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicuubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui ijiibogominaa diibojaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Collihica miyaminaaco siinovi ooviciboro dibeguehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui iimusuubo: Amihaiico naha Moocaani niquejevo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miïro sihidí icanoma iicaabo sino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayí iicaruno dumihicafeteji. ¹³ Tooneguiiha diitoco siinovi ooviciboro jibeguehicahi, atymecuurumo atymetimobadi iicahicaneguiiha, bu guubucuurumo gaajahicathi inohojima achahamobadi iicahicaneguiiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi niquequevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amihai fine muguubují. Jaarumo magaaajitihí; Fine mahatyimejirahi. Jaarunoco mehescinijitihí. ¹⁵ Amihai jeebino ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaallino manihicinihi, ihaallineri atymetimó iicaqui, bu inohojineri gubutimó iicaqui, bu ijeebiri gaajatimó iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amihai mihicahi amihai aallineri mahatyimemaño, bu amihai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miïro jino miyanotiro jino amihaiico neehi: Ajashutimó Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimó iimino miyaminaa icamo jino amihai mahatyimeneque atymegueuhi, bu jino amihai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubuutimoro, bu aatymetimoro guujevecuuihi.

Jesu J̄ibeguehi Basuminaafivi Ohoovicunoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. ¹⁹ Jino niqueje aivoji ijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno j̄ihaifaño aacotonobadi jeevahi. M̄iro j̄i asaaboro ijeeb̄ifañoti icicuihi ijeeb̄ifaño j̄ibogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guiisihallivi aifuuno onoono oono j̄ibogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. ²¹ Jaaruno miyaadi abacocoovatimaño gueenene icatino. M̄iro diitovi nisu agasumi, bu tobogohalliti ij̄ihevesumi icano toonoco jeeveyicifimo. ²² Jaanoti jariimihoonofeenevi abasuuno onoono, oono j̄ibogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeeb̄ino iicamoro j̄ijeo nehejeriro niji niji iicamaño nihibami diitoco bañifihi. Jaano paryi j̄inehejere toj̄ibogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino j̄iin̄jehallivi abasucafutuuno, onoono j̄ibogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saatoho jeevahi oono ciendiyiva sayi ifiivunoo onooবাদি. Jaanoti saatoho oono sesentadino onooবাদি jeevahi, bu saatoho treintadino onooবাদি icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñ̄avahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu j̄ino siino j̄ibuguihi siinovi ohoovicuboro: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo minaafi ij̄icafutuuboro iimitino ñ̄avahuco abasujeboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itrigo ifiivunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino ñ̄avahu fiivuuhi. ²⁷ Jaanegui ij̄eecivominaa ufuumoro abajaaboco nuutuui: Aivoj̄ibo m̄iro faguifaño imino toogaiñooco basuuhi. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñ̄avahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli moonihi, nooboro. Jaanegui ij̄eecivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magajucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magajucihigo, bu itrigoihibaimaryo magajucijirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoociro jusihi. Jaadi ducicamaajeminaaco taj̄ibaji iticoni toono iimitino ñ̄avahuco ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui cij̄igaifaño mij̄igasiqui. Jaadi itrigoco icimoro tamachuta ij̄jafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

Mostaza Toovi Ohoovicino.

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jilli ohoovicuboro nuuhi: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi. ³² M̄iro jaagai paryi fanoova tooinoguiinovi sihajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaancivi iminifotohoro imohodihoni minifotonicihi. Jaaho aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvanichi, nooboro.

Levaduraguijivi Ohoovicino.

(Lc 13.20-21)

³³ Tolliro bu siino jilli ohoovicuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco icigoro toonoma acaisenino toosihima imino acaisecafotonicino iicabadi.

Jesu Sano Ooviciriro Enehicauno.

(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovi oovicuboro j̄ibeguehicauihi, siinovi oovicituboro j̄ibeguehicautibo. ³⁵ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acatiniuno imiyacafetequi: Siinovi ohoovicinofeenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani j̄iinijeque ifiivusunotiro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu J̄ibeguehi Iimitino Ñ̄avahuvi Ohoovicinoco.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaaگو ij̄ibogominaa ifiitivuumoro diiboco dilluuhi: M̄ihaico diibogo oono iimitino ñ̄avahu faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: M̄iro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo. ³⁸ Jaanoti fagui onoono j̄iinije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onoono Moocaani aivoji seemeti onoono. Jaanoti iimitino ñ̄avahu onoono j̄i seemediti iicamediti onoono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo j̄i. Jaanoti ibasutaaco icijino onoono ufucu j̄iinije ifinijinoti onoono. Jaanoti toono ibasutaaco icijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰ Jaanoti oono iimitino ñ̄avahuco mihicimoro mij̄igasuniciradi, bu tolliro ufucu j̄iinije ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo itoomominaaco taj̄ibaji ihaivoj̄ifañoti inanisiqui oono sitaaco imitico icisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴² Jaamoco cij̄igaifaño gañ̄ijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñooco

* 13:23 Jino miyaavogoditi ij̄ibogono.

catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniiji Moocaani aivojifaño. Amihai nohojima mihichahichiji muguubu.

Nihibami Jiinjefaño Toovono Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiinjefaño afatanicinibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninichi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehejeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiinjefque naajenichi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Ijaadama Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajeebere tooneri tooyico naajenichi.

Sinicuuhuvu Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco icinicino icicabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificiminaa jiingaibaahohallivi isi guiyicinihi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninimico. Jaamoro iimifimoco jiiibaifofaño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinimico. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiinjefe ifnidi; Moocaani toomominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijigaifaño gañijimo, tahigo ataacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluui: ¿Naa paryi jinooco magajahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Jihi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miro Moise tajiiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jiiibogoco gaajacuuho. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo icijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jiiibogoco agaajaabo jiiibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro ijiiibeguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo ijinijevi ifutuui. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jiiibogoooboro feehicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomoroo neehicaui: ¿Cuucati jaani gaajahinichi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanonoco eetavehicaui? ⁵⁵ Miro jaani imohobujene dudicamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacobo onoo, Jose, Simon, bu Juda icano. ⁵⁶ Miro bu inagomi mihaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavugutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicihicahi. Jaanoti idimoro iicumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicitih, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuutibo diito diiboco imiyaavugutineguuha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Ijiiibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo Galilea aivojiboti icauhi. Jaabo guubuuhi Jesuditi. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheteebe guijeveti. Jaamaño jino sihidi ejeevano miyamaa icabo, nooboro.

³ Miro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusuui. Herodia onogo inahabo Felipe taabaco unuuneguuiha. ⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadi, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco gujenijirahi. Jaaruubo miyaminaaco nihicuehicaui; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro enehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifiivu ficabavi ifutusumi jiiibaimoco Herode eheetavuuhi Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocaanifañodi unuuboro aciguubo fanooco conoocacho diigo idilluguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiniubadi, ufuugoro Herodeque nuutuui: Uco butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojibo Herodeque sihidi idasuvusuui. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano,

tajiībaubo ihacīqui. ¹⁰ Jaanegui tajiībaubo Jua nigaico iquiticīqui civojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijiībogominaa uguubuomoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro cījeuhi. Jaadi ufuomoro Jesuco jiībugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusui.
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuomoro iinoro sihigovī tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyaminaa agaajaciomoro cuuminotī diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihiīnuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaasuguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoco buheesuhaubo. ¹⁵ Jaanaa iijicuunegui ijiībogominaa diibojaa asaaumoro diiboco noovauhi: Aivo mihiījicuuihi, bu mīhaiñooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminotī maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amīhai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Mīiro mīihaima chahano, idīnoro jino sahusedibava mo-maahuno, bu mīimisīciro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco tajiībaubo ñaavahuhallivī icasīcamaaiqui. Jaaboro ihusefaño icuubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro nīquejeque emeeciuboro Moocaanico toonohallivī iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijiībogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuihi. ²⁰ Jaanoco famoro amachuomoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananīumo gahafusuuihi jiīibaiñooco fahuseecī motihaitī siino mīibaicī idīino. ²¹ Jaanoco amachuomo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanotī gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaiuhallidi Iquehi.
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijiībogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluuihi ihimega oonoomuuaīvī ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabaī nigacivī Moocaanima ihiīmaaqui. Jaadi mihiījicuunaaca Jesu tahī iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairī icaunaaca sefano guibuhaba guibuhacauhi togahallivī. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavī jari diitojaagovī saauhi, nifaiuhallidī iigooboro. ²⁶ Jaaboco ijiībogominaa nifaiuhallidī iigooboro asaaunoco aatyimeumoro gaihivuumo iigutuomoro: ¡Ajaanī iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Mīvojībo, miyaano ijoho idīicahachiījī taca, tajiība bu uujoho dijaa saaqui nifaiuhallidī iigooboro, nooboro.

²⁹ Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegatī inīituuboro ticovauhi nifaiuhallidī iiguubo Jesujaagovī ifeequi. ³⁰ Jaarunaaca guibuhaba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovauho nifaihufafaño inīituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojībo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihusetī iguīyicīuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collih̄i miyaavogotih̄i? nooboro.

³² Jaadi dīitisī imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhaba llīvīuhi. ³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguīno ememiīvuomoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaanī Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.
(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuuaīco afatyuudī ifutuumo Genesare jiīnivevi. ³⁵ Jaanaa toojīnivejo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajaciomoro paryī toojīnivejī jiībohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovī sivaumo paryī iguihuvamehejeque. ³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jillī igachehujiniba nījequegayico idud̄icitequi. Jaanoco paryī famoro udud̄icidim̄o buheeuhi.

15

Miyaminaaco Imhinishuno.
(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomitī saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumitī asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Millitī dījiībogominaa moheedetemīhaī jeevamaaje iicabadī moonitih̄i? Mīro momooninicibadī moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amiihai Moocaani tajibaco mejeevesumoro amiihai jeevamaajequere momoonihicahi? ⁴ Miuro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amiihai meneehicahi jilli, miino caanico, bu miino seejico icano meneejirahi: Ico acijitih: Miuro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutih. Jilli momoonimaño Moocaani tajibaco jihovonobadi momoonihicahi. Amiihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño. ⁷ Amiihai bañifiraminaa mihicamo. Miuro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinusumi:

⁸ Jiicuumi uco jilli ticovono iijiro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditi thesino icahi. ⁹ Jilli sicamañovi iigavomoro uco imehicahi. Jilli amiihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro icamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaja: ¹¹ Miuro miyaminaafi iijiri ijicafotono diiboco mihininihi. Jaanoti naha iijifañoti asaano diiboco mihininihi, nooboro.

¹² Jaanegui jibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli ononoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciboro gañijibo. ¹⁴ Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siiguehicahi. Miuro ihaallinoma achahaabo sifico isiiguruva faamisiro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico diibogo, nooboro. ¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amiihai tolliro magaatitih? ¹⁷ Miuro paryi miyaminaa iijiri ijicafotono moobafaño feehi. Jaadi mofiiti inoonicino. ¹⁸ Jaanoti naha miyaminaafi iijifañoti asaano diiboco mihininihi, ijeebifañoti asaamaño. ¹⁹ Miuro ijeebifañoti imitinoono esamaajene saanichi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico icimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono icaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininihi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininihi.

Siijiinjeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.
(Mr 7.24-30)

²¹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jiiinjejaagovi. ²² Jaanaaca Canaan jiiinje miyaminaago toojiiinjeri iicaugo saahu Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai imitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

²³ Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutih. Jaanegui jibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi iicamojaagoviro galluuhi, nooboro.

²⁵ Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememuivovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojibo, uco daamusu, noogoro!

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumiticimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷ Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojibo; Jaarunofaño jicumico machufihi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

²⁹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuaijinidi. Jaadi ifabaihaliivi ufuuboro casivutuui. ³⁰ Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuui diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi igotimehejeque, bu ihaallino aatimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamehejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo. ³¹ Jaaneri miyaminaa sihidi jabafitehicaui ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicameheje imino ihusenema iicacuuneri, bu siiguehicauteimehejeque igucuuneri, bu ihaallino aatimeuteimeheje aatimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocaanico Israel cuumi Dios iocaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.
(Mr 8.1-10)

³² Jaadi Jesu ijibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miuro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotih machutimoco iijanojaago agalluunoco ofoomo jihaiivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino mihiainooba iijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amiihai machutaano icahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idinoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajibaubo imiyaminaa jinijehallivi icasicamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayicuboro toonohallivi Moocaanico graciaco aciui. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciui. Jaanoco diito imiyaminaa ifuui. ³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimo gahafusuui sahuse bu juugahuseti miibaici idino jiiibainooco. ³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaifimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuui Magdala onocuumi jiniijeagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratino Eetavoco Tajibahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuui Jesuco emeecituumo. Jaamoro diiboco iifurumo iimitinofaño igañisuqui dilluui: Mihaico niquejefañoono aatyimeratatinoco dihiifusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuuhi: Ijicuuvu niqueje tifaño iicasumi amiihai: Aiguejino miuro oono niqueje tifañi, meneefihi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefihi: Jaachiiji imijitufucu, miuro oono niqueje tifaño nijama icahi, noomoro. Bañifiraminaa mihicamo, amiihai magaajahi niquejeque memeeimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magaajatih milli jisumio miyaminaa imiti ehetavoneheje ijibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofaño imiyaavogonofaño iicatatimo, dilluhicahi aatyimeratatinenehe eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idinoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onogoobavi afatyumo ijibogominaa jabajeeveuhi pan añiminaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijibogominaa noocasiuhi: Añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collih maahunoma machahanoco monooasih? Ajashucani amiihai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magaajatih, mehesinicicutih oono cinco mildimoco sahusedibavairo amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibainooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesinitih sahuse juugahuseti miibaaci idinori cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibainooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu milliti amiihai magaajacitih uujoho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijiti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añiminaa maahunu juurisutaguijiti unuutinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajiiho Icanoco Unuuno.

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onocuumi jinijevi ifutuudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti, ¿nacu milli miyaminaa uuditi neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitiminaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho sicijeototi Moocaani iimaaminaavioobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amiihai, ¿mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi ijoho Simon Jona achi idiicaabo. Miuro cajaan miyaminaafi ico jinooco gaajasutih idiboro Guihirubi niquejefaño iicaabo.

¹⁸ Jaaneguiha uujoho ico jino Pedroti momonih, guisiyi' eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallivi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinonijitih. ¹⁹ Ico uujoho jino niqeeje llavenequ aciji. Jaabo ijohojiihallivi isisino, bu niqeejefaño sisicafetjino. Jaanoti jiihellivi isinaayuno, bu niqeejefaño sinaayucafetjino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu ijibogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco mihiñooobaco jibogotimo iicaqui.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu iticonih iijibogominaaco agaajasuubo Jerusalevi ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo diiboco sihidi idaasuno omoonisujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ²² Jaaneguiha Pedro sihi Jesuco asatyuuboro iibauhi: Jaanova Moocaani ico tolli moonisujitirahi, tolli icatiboo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uti buhigovi minifoto ijohojii idicaabo. Fine, ijohojii uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadi icatih. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

²⁴ Saatoho ijibogominaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifico ajabajejemere tadyojicuti isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitimo.* ²⁵ Miho ifico agaijimo ifico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifico imitasumo ifico taajasuji. ²⁶ Miho saafi miyaminaafi paryi jiiñije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ¿Nacu minoodino fine miyaminaafi ijeebico itaajasuqui jaadujirahi? ²⁷ Miho uujohojii miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovoci jaadujibo omoonihicanehejeque. ²⁸ Miyanotiro neehi: Jino iicamoti saatoho guijevejitih uujohojii miyaminaafibadi Ifiivuubo ihaivojiri asaaboco aatymetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asaano.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu icih Pedroco, bu Jacoboco, bu diibo Jacobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memecibadi, bu igachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atymeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

⁴ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachiiji masii nijeganoco migaaci, saga idihno meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaano ihaimuufaiñoti guubvusuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuunoro ijibogominaa jiiñihallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

⁷ Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañiivo mihiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeciurumo mihiñooobaco atymeciutihidi idiboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobaiti iniiuhigo Jesu faguuhi: Jino mahatymeneque mihiñooobaco mijibeguedino jari uujohojii miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeevebe siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluui: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujibo. ¹² Jaarunofaño amihaiico uujohojii neehi Elia saahinicuhi. Jaaruuboco gaajacinimitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujohojii miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi miyaminaa iicauhigo ifutuumaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuivuuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo

* 16:24 Sahaamefaño noono: diguijeeve imohobujeque diicibo tadyojicuti disaa.

imimañobati ochoomooboro, fiiva foova çijigaifaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶Jaaboco jino dijjibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutihi, nooboro.

¹⁷Jaaneui Jesu iimusuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, çmihachuta fine amñhaico jaabiciboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸Jaaboro Jesu iimitino ijico ihñbauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

¹⁹Jaadi ijñibogominaa ijeevadi Jesuma ihimaumoro diiboco dilluuhi: çMilliti jana mñhai diibo imitino ijico buhi magaññitihi? noomoro.

²⁰⁻²¹Jaaneui diitoco Jesu nuuhi: Amñhai miyaavogo aajashumaño. Miyantiro amñhaico neehi, amñhai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. çConooba amñhaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Igujivejinoco Siino Ijñibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²²Jaano buunati Galilea jiniijeri saamo igomoro efehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. ²³Jaamo uco gaicauuji. Jaaruubo mifucuci, safucu idñnoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaaavuumo.

Templo jaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴Jaanaa Jesu ijñibogominaama Capernau cuumivi ñfutuunaaca templo jaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuomoro diiboco dilluuhi: çAmñhai jñibogominaafi templo jaguiha impuestoco jaadujitihi? noomoro.

²⁵Jaaneui Pedro: Jaadujiiho, nuuhi.

Jaadi Pedro jaaha ñfutuuboco Jesu nuuhi: çSimon, ñdi milli jiiijiniije aivojito mñco impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶Jaaneui Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneui Jesu nuuhi: Jaaneui hacuva icuumioto jaadutatihi. ²⁷Jaarunofaño mñhaiñooba mñditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo dificigaico gaññito. Jaabo iticoni uduuboco diñcibo ijñifañoti nihibajeque diñci. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

çCajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹Jaasumi ijñibogominaa asaamoro Jesuco dilluvauhi: çCajaani fine aivo imiyaabo icaji niqeje aivojifaño? noomoro.

²⁻³Jaaneui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyantiro amñhaico neehi, amñhai jeebico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachijiji niqeje aivojifaño mefeejitihi. ⁴Mñro niqeje aivojifaño imiyaabo iicajiiho oono guinovi ifico iminiyuuboro jiisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵Jaanoti bu cajaanohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayiciji.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ñihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyi gabari icodaaheti uduujenimoro muuifaño iniitusuno. ⁷Jinijeminaadi imiticani icano diicaabo ifinjitino çijigaifaño agaññisuno. Jaano jilli fahijivaro icajino. Jaarunofaño idaaucani icajiiho diibofeenedi imiti asaabo.

⁸Jaaneui di huse, ditihañi icano ico imitifaño agaññisuhachijiji quiticibo sihi gaññi. Imijiruno ñdi ditihañi, di husema chahaabo fiivofaño idñfotono. Jaanoti ñdi imitino di husema, ditihañi icano diicaabo ifinjitino çijigaifaño agaññicafotono. ⁹Jaanoti bu oono dihaallñi ico imitifaño agaññisuhachijiji toohaallñico buhudaruubo tehesino gaññi. Imijiruno ñdi sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaallñicimaryo diicaabo çijigaifaño agaññicafotono.*

* **17:20-21** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idñneriro buhi magaññitahi mahaigamoro Moocaanima mihiimaaneri, onoonoco. * **18:9** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.
(Lc 15.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saato hobaco mitimejetasudino. Miïro jino amihaiico neehi: Miïro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahijivaro Guihirubi Moocaani niquejefañi iicaabo imefeeneri icahicahi. ¹¹ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinooco milli mehesicinihi amihai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nacu fine saato ho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniiboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanici. ¹⁴ Jaabadiro amihai Caani niquejefañi iicaabo* imogotih jito saseba imitanoco.

Jilli Miïno Nahaboco Meperdonano.
(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachijji diiboma iïro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachijji diiboco dimijicarucuui. ¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachijji sitati cuuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiiciti, saafi idimo onono imino igaaajacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onootihachijji Moocaani iijaminaaco diibogo. Jaamo ononoco bu: Jii, onootihachijji oono Moocaanico imiyaavogotiboco mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro amihaiico neehi jino jijnijehallivi mafatyusutano, bu tolliro niquejefañi fatyusurajitih. Jaanoti bu jijnijehallivi mafatyusuno niquejefañi fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino amihaiico neehi: Jino jijnijehallivi amihaiti miimisiiciti mehesamaamisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachijji Guihirubi niquejefañi iicaabo aciji. ²⁰ Miïro miimisiiciti tamofeenedi igavomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluui: Aivojiiho, tañahabo uco imitino omooninoco, ¿minoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifocci idiino ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeecivominaafi Imuguutih Sifico Eperdonauoco.

²³ Jaamañi niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivojiiho ijecivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafico ajashutino millones ticovovi edebeuboco. ²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivojiiho tajiibauhi diiboco inaajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehajema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiiha ijecivominaafi ihaivojiihoguiino ememuuvuuboro ihaivojiihoco neehicauhi: Aivojiiho, uco didaasugo ico paryi faneeri jaadui, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivojiiho diiboco idaasuguboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. ²⁸ Jaabo diibo ijecivominaafi ihinuuboro ufuubo atymeteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco miidino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayiciuboro sefano dusuuciabo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaadui, nooboro.

³⁰ Jaarunofañi diibo: Jii, nootiiho ufuuboro diiboco civojafañi jiihacuui paryi diiboco ajaadutinohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivojiihoco paryi jiibugutuamo.

³² Jaaneguiiha ihaivojiiho diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeecivominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha. ³³ Jaabadiro bu ijoho dinahaboniminaafico didaasuguejirahi ico uujoho iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivojiiho sihidi isifiratuuboro tajiibauhi diiboco civojafañi ificusuboro ihaamisiqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefañi iicaabo amihaiico mooniji amihai nahaboco amihai jeehimaryo meperdonatihachijji, nooboro.

19

Jesu Jiihaguehi Gaigoo Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹ Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jijnijeti. Jaabo ifutuui Judea jijnijevi, Jordan teehiti baagovi iicajijnijevi. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

† 18:11 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ‡ 18:14 Moocaani

³ Jaanaaca saatoho fariseomioto asaamoro diiboco dilluuihi #furumo iimitinofaño diiboco igafiisuqui: ¿Nacu fine tajiibabadi imijiruno miino taabaco jilli siinohalliti mejeevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatih? Miiro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuhi gaifico, bu gaigooco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiibadiro minifutucuji, nooboro. ⁶ Jaamaño miimisiici icacuutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli icamaño miyaminaa dugaacucuujitih Moocaani agataacucuumoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajiibauhi miino taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebiiñaño Moise tajiibauhi amiihai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uujoho amiihaico neehi: Mogaico sifima icatigoco ejevesuuboro sifigooco iicibo ajeva imitico icih. Jaabadiro bu sifi ejevesugoco atabavaabo ajeva imitico icih, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha ijiibogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Miiro saatoho ifiivuuotiro caanimi oovicicubadi taabavajitibo unuubadi icanicih. Jaanoti saatoho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinich. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanicih niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinoooco agaayicigomo jaafa gaayicih, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaagui. Jaarunofaño ijiibogominaa iibahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaan saahi fine mihiibano. Miiro niqueje aivoji seembadi icamono, ¹⁵ nooboro toseehehallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafehi Jesuco emecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo Jiiibogominaafi, ¿cono iminoco moonijirahi uujoho ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collihico uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinijitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachiji tajiiba onobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafehi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaadii sicamañooco diibeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gajji difico agaijibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafehi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachiji, foobo paryi dinehejeque naajebe #daasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafehi uguubuuboro #daasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaanehuiha Jesu ijiibogominaaco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono. ²⁴ Siino bu jino neehi: Tihino aivo camello jaanutupaajeri afatyono. Jaano janaanico aivo sihihi sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco ijiibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaaty fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Jesu diitoco emeciiboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojiboo, miiro paryi mihihai monehejeque mejevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi ifiivuuubo tahimi aivoji icagahallivi acasiivoodi, bu amiihai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuai. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo iijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu

ijiniijenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifiniijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinoví minifeteji. Jaanoti jisumi guinoví iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Miíro niqueje aivojijilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninibadi. Miíro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amiihaico jaaduiji, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono gohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amiihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amiihaico jaaduiji, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniuihi. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amiihai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu miijoho mihaico atajibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Amiihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojijiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovocivi gaayicuihi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miihai fine janaanici magayiciji, noomoro. Jaarumo iticovocivi gaayicuihi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayicumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco mihai ticovoviro daaduihi, mihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aigucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafico iimusuihi: Fañi, ico uujoho imitino moonitihí. Miíro ijijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiiha jino dijaadaco duciboco fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu ijijoho diimogotihí uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guinoví iicarumo ufucu sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinoví minifeteji.†

Siino Bu Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jiihairi ufuuhigo ijibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuboro nuuhi: ¹⁸ Amiihairyo magaajacuhi jino Jerusale cuumijago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco guijevefaño fcuuji. ¹⁹ Jaamoro siicumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetcujimo icano. Jaaruboo mifucuci, safucu idinoti guijevefañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.

(Mr 10.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaaugoro Jesuguino memuiivovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro. Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiba dihaivojifaño jitisí taseemenetisi dihufocovi icasiivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisiso iimusuihi: Amisi magaatitihí midillunoco. ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahí? nooboro.‡

Jaaneguiiha diitisi: Jihí, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jihí, miyaano amisi jino idaasunofañodi mafatyeji. § Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasiivejinoco, ¿milli bu acijirahí? Jaatyo idimocoro Guihirubi aciji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

* **19:30** Griego iijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuví minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuví iicamo tusumi imegavi icaji. * **20:7** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaaduiji, oononoco.

† **20:16** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miíro guiiiramo cuuhuvacafetehi. Jaarunofaño midimoro nanicafetehi, oononoco. ‡ **20:22** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, oononoco. § **20:23** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, oononoco.

²⁴ Jaanoco saji**ibogominaa** uguubuumoro diitisijaago sifiiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocoovaboro nuuhi: Amiihairyo magaajacuuhi jii**ijeminaa** aivojito iyotoco sefano ataj**ibanicinoco**, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifih*i*. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitih*i*. Jil*l*iro ivi amiihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaabobadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jeecivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amiihaifeenevi imiyaabo icagoobo saatoho jijovonoti iicaqui. ²⁸ Miiro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho uco ijee*ce*vequi saautih*i*. Jilli uujoho ejee*ce*vooboro saauhi tafico aaci*q*ui ajashutimohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuhi Miimisiici Aatyimetimisiko.

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi. ³⁰ Jaanaa jii**h**ajiniri miimisiici ihaallino #fuvusuutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivoj**ib**o, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico **ib**auhi illivequi. Jaarunofaño janaaniciviro sefano coovadiivuumisi: Aivoj**ib**o, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli am**is**ico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivoj**ib**o mahatymeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idaasuguuboro ihaallinoco dud**ic**uhi. Jaasumiro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifutuuh*i* Olivohono iicagajiguino iicuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluuh*i* miimisiici i**ib**ogominaatistico jilli nooboro:

² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatymeneque duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. ³ Jaanoti cajaanoyohacho am**is**ico: ¿Milli? onohachij*i*, Mohaivoj**ib**o ene*ne*guuiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatinuono imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivoj**ib**o dijaa saahi, oono siicueeb**ib**a icaabo, burrahalliri gicini**ib**o, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha i**ib**ogominaatisci ufuumisiro Jesu unuubadipi mooniuh*i*. ⁷ Jaamisi ibur-raco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificuumoro Jesuco casihacuuhi.

⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneri jiihaico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaa*ne*ri jiihaico jeebuhicauhi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaaumo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivoj**ib**o David Iyaachico mihimo! ¡imicani Mohaivoj**ib**o memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño ifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa fiaivuuhi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Mii**j**oho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jii*ne*je cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuh*i*. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusuboo. Miyaminaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimiihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Miiro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuh*i*.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saaumo aatyimetimeheje, igotimeheje icano. Jaamoco buheesu-ubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaihi: ¡Aivoj**ib**o David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiiratuuh*i*. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuh*i* jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, guubuh*i*. ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memee*ce*tih*i*? Miiro jilli noono: Iijoho deetavehi seeme, bu mifañooco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Fajahi Inooatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuhi. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jihaijiniri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inooatama chahauho jilli boti aameneru. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacujitih, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuihi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijibogominaa sihidi jabafituuhi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi, miyaano miyaavogoma mihicamororo: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachijii jino uujoho higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu paryicino Moocaanico midilunoco mimiyaavogohachijii magaayiciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jibeguehicaunaaca diibojaago saaumo sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari ijoho jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco acih? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu amiihaico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihimusuhachijii amiihaico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿Mijoho nacu Juaco galluuih initiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuih, munuuruva, mihaico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotih? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, mihaico miyaminaa moonijirahi. Miho paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatih, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Ji, jaaneguiiha bu uujoho amiihaico neejitih jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa amiihaidi jino milli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco dicitu, nooboro. ²⁹ Jaarunaa illi iimusuuhi: Chahano, imogotih, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi icituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutih. ³¹ Jaaneguiiha amiihaidi, ¿cajani fine caani iimogonoco eetavuuih? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaajii amiihai imegaviro. ³² Miho Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amiihaico ijibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutih. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco amiihai mahatyimecururo amiihai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutih, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidi baacuco abasuuborohallidi cuhufono meegueuhi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno anaamucuudi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañoco diibojaago igalluuqui. ³⁵ Jaarumoco tofaguico dudicamaajeminaa diitoco agaayicumoro saafico aamiumo. Jaanoti saafico gaicaaumo, bu saafico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuih guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonibadiro mooniuih.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bociguejimo, nooboro. ³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiiho. Masi magacaauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaayicumoro tofaguiti buhigovi asatyumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluuhi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañoco ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amihai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihí? Míro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gañhi. Jaarunofaño saafi agaa-jaabo tobaco dojucuviro ichi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojibo eetavehi. Jaano mihaidi aivo sihidí jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amihai neehi: Amihaiditi Moocaani ihaivojico dumitiicijibo. Jaaboro sitaaco acijibo diibedi imino icamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaiji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheycijiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu oomoinjino.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicujirumo. Jaarumo miyaminaaco iguihi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

22

Taabava Jibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijibogoo bo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojibo illi taabava jibaimoco eheetavuubobadi. ³ Jaabo ijeecevominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutíhi asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuui. Tañivimico gaisiraicisucuui, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuui ijibaiminivacuui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutíhi. Jilíro sihigueheje foocinumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojibo jeecevominaaco agaayicumoro ahaamumoro gaicaaui. ⁷ Jaaneri ihaivojibo sihidíro isifiratuuboro isoldaomico galluui diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasui. ⁸ Jaadi ijeecevominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo imuhuminaa imitimaño saatíhi. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jihaiñeri mofoo mahatymemeque jibogomoro jibaimovi isaaui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijeecevominaa miya jihaiñeri ufuumo igaiyciui paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidí gahafuui.

¹¹ Jaadi ihaivojibo fuuhi ijibaimoco emeeciuboo. Jaabo atymeui saafiico, jaaru-ubo jibaimo gaachehuco imogotiboro jicafututiboco. ¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jibaimo gaachehufañi jicafototiboro? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuutíhi. ¹³ Jaaneguiiha ihaivojibo ijicavominaaco nuuhi: Ajaanico magayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo ataajihigo, igaiñoco ojisujiñigo icano. ¹⁴ Míro sihidí cuuhvacafetejimo. Jaarumoti midimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma icamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inusuui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: jibogominaafi, mihai magaajahi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tollíro miyanotiro ijoho Moocaanijaa ofoono jihaiico dibeguehichi miyaminaa ihi-imaanoco jeecevotiboro. Miyaminaaco jilli jeehbatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti mihaiico dinoo: ¿Naa idi imino romanomi aivojiboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañifiraminaa mihicamo! ¿Collíhi uco imitinofañi magañisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mihifusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada icajeque. ²⁰ Jaajeque emeeciuboro Jesu diitoco dilluui: ¿Míjoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojibo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidí eetyeui. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

* **21:44** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

*Siino Mubuheetejinoti Idilluno.**(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)*

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomioto fuuhi Jesuco emeeciituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonicichi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jibogominaafi, Moise tajibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiiboro ochoomohachijji, inahabo ifibaijigoco icuboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi mihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumo. Jaamoti iticonioobo ataabavaubo seemevatiiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco icuhi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco icuboro tolliro icauhi. Jaabadi paryi famooro safigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveuhi. ²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumo, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Amihai aivo magaajatihi Caatinahaame onoonoco magajatihi, bu Moocaani mityaco magaajatihi icano. ³⁰ Miuro iguijivecuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu iseemeque tajeñicijitimo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niqejefaño iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amihai memecitihí Caatinahaamefaño Moocaani amihai onoonoco? Miuro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojibo icatino, ubuheeme Aivojiboro, nooboro.

³³ Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafiituuhi ijibegueri.

*Ibocima Icano Tajiba.**(Mr 12.28-34)*

³⁴ Jaabo Jesu saduceomico illinociunoco fariseomi uguubuumoro igaivuuhi. ³⁵ Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dilluuhi: ³⁶ Jibogominaafi, ¿cono aivo tajibati aivo obocino? nooboro.

³⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaijivo Moocaanico gajji paryi dijeebimaryo, paryi difimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro. ³⁸ Jino aivo ibocima iicano tajiba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gajji difico agaijibadiro, noonoro. ⁴⁰ Jinoocivi Moise tajiba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa jibogo tanoocinihi icano, nooboro.

*¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?**(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluuhi: ¿Milli amihai mehesicinihi Cristoditi? ¿Mijoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gaijafenedi iimaabo: Tahaijivo, nuuhi? Miuro bu nuubo:

⁴⁴ Mohaijivo Moocaani nuuhi Tahaijivo Cristoco: Tamiyanaagonovi casivo dithaiguino diminaaco uujoho ificunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David icaruubohacho diiboco: Aivojibo, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaaruna diiboco mihaifnooba ajashuno iimusuutihí. Toonotiro ivi mihaifnooba diiboco ajashuno dillucutihí.

23*Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.**(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

¹ Jaaboro Jesu jibogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Oono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajibaco magaajasuhicano mityama mihihahi, noomoro esicinihahi. ³ Jaaneguiiha amihai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihihadino. Diito: Imino mihihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ Miuro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayí amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. Miuro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejenehallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiba onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaahicamo fanoovano janaaniví ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo jibaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amiihai mihimeguedino amiihaico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. Miuro saminaaro amiihai idiiaboro amiihai gaajaminaafi Cristo. ⁹ Bu jiiinjehallivi miihaiiioobaco: Caani, meneedino, idiiaboro amiihai Caani niqiejefafno iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amiihaico saatoho: Aivojiiibo, onoonoco. Miuro idiiaboro amiihai Aivojiiibo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo amiihaifeenevi diibo aivo sihidi ejeevaabo. ¹² Miuro: Uujoho sihidi jeevahi, onoobo guinonicafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatihii, onoobo sihidi jeevano miniiyucafeteji.

¹³ Jaanoti idaaucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miuro amiihai niqeeje guhugaco cuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jicafototimo iicaqui. Bu amiihai mijicafetehicatihii, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatihii icano.

¹⁴ Idaasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miuro gaigoomi fibaijito icamo iijanoooco mudumitichicahi. Jaamoro jilli iifurumo Moocaanimo guenene mihiimaahicahi. Jaamaño amiihai aivo guiraano ma-haamicafeteji.*

¹⁵ Idaasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañifiraminaa mihicamo. Amiihai jiiinjeneri, muuaiferi icano tehesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro amiihai iijico mijiiibeguequi. Jaamoco mahatimesumi aivo diitoco amiihai imiti janaanivivi meheetavehicahi cijigaifaño ifeequi.

¹⁶ Idaasucani amiihai mihicaji agaajatino jiiibogominaa, aatymetimo siigominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono sihidi jeevatihii. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁷ Gaajaticanimo, amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocaanidi iimibachuno? ¹⁸ Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeejicivojicifañodi: Aivo miyaano, onoono sihidi jeevatihii. Jaanoti naha tojicicifaño icano ijeejicivofañodi: Aivo miyaano, onoono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁹ Gaajaticanimo, amiihai aatymetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeejicivo, nacu ifajicivi ijeejicivo Moocaanidi iimibachuno? ²⁰ Miuro tojicicifañodi: Miyaano, onooobo, bu tojicicifaño iicanomaryo bu neehi. ²¹ Jaabadiro bu templojafañodi: Miyaano, onooobo, bu Moocaani toofafañodi iicaabofañodi bu neehi. ²² Jaabadiro bu niqeejefañodi: Miyaano, onooobo, bu toofefañodi Moocaani aivojii icagafañodi neehi, bu togefañodi igiciniiibo Moocaanifañodi neehi.

²³ Jaamaño idaaucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani onobadi diiboco paryi mahachicahi mentahiiba aamene-gayimaryo, bu anisiiba aamene-gayimaryo, bu cominohiiba aamene-gayimaryo icano. Jaarumo tajiiibati aivo imiyaano onoonobadi momoonihicatihii. Jaano jino toono imi ica, idaaugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoocoro momooninoguinodi siino jeevesutimo. ²⁴ Amiihai aatymetimobadi mihicamo saatohoco misiiiguehicamo jootobaco magañimoro guiraaruubo camelloma mafaayihicahi amiihai jeebiiifañodi.

²⁵ Idaasucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allicoro minitihicahi. Jaarumo amiihai jeebiiifañodi sano nanivariro magahaficiniihi, fanoova imogori magahaficiniihi, icano. ²⁶ Fariseomi amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo amiihai jeebiiinoco miniti iticoni onoo guirihillunoco, butajeneque icano fañoooco minitiniciabadi. Jaadi jari bu amiihai alliomo imiteji.

²⁷ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, ciihojihalii imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miuro alliohoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficiniihi. ²⁸ Jaabadi amiihai mejeevahi. Jilli amiihai alliotoro miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofañodi amiihai jeebiiifañodi sano bañifiraro gahaficiniihi, bu sano imitiro gahaficiniihi icano.

²⁹ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani iimaaminaaivi ciihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deeanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa ciihojinoco. ³⁰ Jaamoro jilli meneehicahi: Miihai siicije moheedetemihai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujitirahi, noomoro. ³¹ Tolli monoomañodi amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimihai mihicanoco magaajasuhi. ³² Jaaneguiiha suufenitimo momooni onoo amiihai eedeetemihai iticoniunoco.

* **23:14** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

³³ Amiihai jiiinimomi, jiiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji ciiijigaifaño agaaiiijinoti? ³⁴ Tooneguiiha amiihaijaago uujoho galluui Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jiiibogominaaco icano. Jaamoco amiihai saatohoto magaisiraiciji, bu saatohoto imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoto sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amiihaihallivi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tiiijoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijenunovi. Miiro amiihai diiboco magacaauhi templojafaño iimi-maño, jeecivomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amiihaico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaificu-umi, bu Moocaani amiihaijaago jiiibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihhi. Jaanoti uujoho fahiiijivaro imeguehichahi tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyicincoco oono catava isemeque iijjeguguiino iigaiyicincibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehichithi. ³⁸ Eneecau bu magaaja amiihai iijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatymecujitithi jari johono uco: Imicani Aivojiiibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifnisucafetejinoco Neehi.
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojaago iijibogominaa asaamoro diiboco ifusuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeeci paryi tonehejeque. Miyanotiro amiihaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifnijino Gaajata.

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago iijibogominaa ufuumoro toovono dillutuui: Mihimeguehi miihaico idiiibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaajaji ijoho siino asaajinoco, bu jiiinije ifnijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini miihaiñooba amiihaico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, miiro tolli icajino. Jaaruno toono jiiinije ifnijino icatino. ⁷ Tusumi siijiiinijeoto siijiiinijeotoma moonicasiji, bu siicumimoto siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiiinije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhiaa iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiihaico gaicaa-jimo. Paryi jiiinjeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Miihai Moocaanifañodi mihiiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gaijicasijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro nijequevi ifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jiiibogo iimiboco fanoojiinjeriro jiiibogocafeteji. Jaadi jari jiiinije finiji.

¹⁵ Miiro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuui: Jaadi idicuno imitino omooniiiboro ifnisujiiibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatymedi jihaamefaño onoonoco miihifinichicamo magaaja. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabajaaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijahalliri mihicamo fañoovavi mefeedino siinoco mihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihai gaachehuco mihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. ¿Milli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico midillu: Amiihai magaajifucu jiiinijafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miiro jino sihidi ejevano idaasu icaji eedeevi jiiinije ifiivunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenene icasujitithi guenene iicaruva tusumi iicajimoti miihaiñooba ataajajitiruneguiiha. Jaanoti diibo icicummo gaijirari toono idaasuno guenene icasujitiiibo.

²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, menedino. ²⁴ Miiro saajimo bañiminaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejevanehejeque ifusujimo miyaminaaco ibaaiiqui, bu tolliro Moocaani icimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiiha

jino amihaico imegaviro nuucuui. ²⁶ Jaaneguiiha amihaico: Memeeeci johono sicaihiogoti saabo, onoodi memecitedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufaño icaabo, onoodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atyimeji. ²⁸ Miïro chuumuho iicahigo añimi igavefihhi. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaafibadi Ifiivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitihhi, bu meeciri niquejefañoti aifeji, bu niquejefaño icano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica ifuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiinije cuuminominaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosiino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomominaaco galluuji paryicino fanoojiinijeti tatyaa iicamoco mariicu sefano ojidi iigaiyiciqui.

³² Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaaaja; miïro ficaba ifititicusumi bohono aamevafiho. Jaanoti magaaajaniichi ficaba ifititicunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaaajacu finifucu ifititicunoco. ³⁴ Miyanotiro amihaico neehi: Paryi jilli icajino tusumio miyaminaa guijevetinaacaro. ³⁵ Niqueje, bu jiinije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitihhi.

³⁶ Jaaruno jiinije ifnijifucuco miïhaiñooba ajashuno gaajatihi Moocaani toomominaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, iïbboro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ Miïro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ Miïro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhhi; ³⁹ Jaamo gaajacutimoco nifaiba macanisuuhi fimoocoro. Jaabadireji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiici gaifimisi bajifaño iicaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicitibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicitigo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha amihaai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumihacho Aivojibo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaaja. Iija abajaabo, nanivaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igaajaruva cigatiibo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicauhi. ⁴⁴ Jaabadiro bu amihaai mihimibaicini. Miïro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeecivominaafi agaajaaboco ihaivojibo iijaminaaco tuumusuhininiichi imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiibo ihaivojibo onoonoco imino omoonibovi ihaivojibo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amihaico neehi, diiboco ihaivojibo ficuji paryi inehejema iijaminaa toomominaafiti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitibo: Tahaivojibo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamiboro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojibo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañiminaaco omoonijbadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ Miïro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami icijigaimeecunoco iicimoro fuuhi taabava jibaimojaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuutihhi. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuhhi. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino icijigaimeecunoco ifañooniji satyuutihhi. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo icijigaimeecunofaño ifafaihunoco satyuuhhi, bu botellanofaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agasutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: jSaacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agañiivuumoro icijigaimeecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifigueheje oono iimibaivuufiguehejeque nuuhi: Miïhaico amihaai cijigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mocijigaimecuno jabaacamaaicuuhhi, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuufigueheje diitoco iimusuuhi: Chahano, miïhaidi ifetejitiruno, bu amiïhaidi ifetejitiruno

icano. Amiihairyo mofoomoro amiihaiñoti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo ciijigaifaihuti inaajequi ufuunobuujiinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo toojafaño jicafutuuhu igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojiiibo, aivojiiibo, miihaico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuuhi: Miyanotiro uujoho amiihaico gaajatihu, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho amiihaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ Miuro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiiniveji ifeequi ijeevivominaaco ucuuhuvauboro inihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuumo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri iiciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omoonuuboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiinijeque eseediuboro ihaivojiiibo nihibamico ficuui.

¹⁹ Jaanobuunati goovacutitoti siino diito aivojiiibo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticinubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivojiiiboco aciuhi diez mildijevaaco: Aivojiiibo, uco daaciuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro iicino, nooboro. ²¹ Jaaneguiiha ihaivojiiibo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. Ijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. Miiidurunoco imino omoonimaño ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivojiiiboco: Aivojiiibo, uco dos mildijeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro iicino, nooboro. ²³ Jaaneguiiha ihaivojiiibo nuuhi: Aivo imino moonihi. Ijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. Miiidurunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivojiiiboco nuuhi: Aivojiiibo, ijoho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. Miuro ijoho sihinicihu abasutiruhigoti, bu tolliro nihibamico diicinicihu ududicamaaitiruhigoti icano. ²⁵ Jaamaño ico iñihicugooboro dinihibamico jiinijefaño ciijehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha ihaivojiiibo diiboco iimusuuhi: Ijoho agaiquiiibo idiimitino jeevivominaafi, iiro gaajacuuhi uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico iicinicinoco icano. ²⁷ Jaaneguiiha, zcollihi jana tañihibamico dususutihu? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanivivi siino agaayicijirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitici inihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Miuro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiibo sihidi iicanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono miiidino iicarunoco dumiticijiibo. ³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeevivominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovi magañi. Tahigo ataaboro igaiñooco oojisujihigo, nooboro.

Jiinijeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivojiiiboti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casiveji. ³² Jaadi paryi jiinijeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunicibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. Jaanoti cabramico tañaninaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojiiibo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amiihai Guihirubi amiihaico imino omoonimo jino tahaivojifaño mijicafoto siicije jiinije ifiivuunotiro amiihaidi eheetavuuñofaño. ³⁵ Miuro ajebavauboco uco machutaati mahaciuhi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi amiihaifeeneri iicausumi uco amiihai iijafaño magaayiciuhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojiiibo, zñacu cusumi ajebari idiicauboco ico miihai mamachusuuhi? zBu cusumi adufirari idiicauboco ico miihai mihisuuhi? ³⁸ zBu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico miihai moojafaño magaayiciuhi? zBu cusumi ico sicaibo diicaaboco magaachehuniuhi? ³⁹ zBu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? zBu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojiiibo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, amiihaico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli momoonimaño, uco tolli momooniuihi, nooboro.

* 25:40 tañahabomico.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhigovi miminifoto imitino monooicinucumo ciijigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano eheetavunofaño. ⁴² Miiro ajebavauboco uco mamachusutihi. Adufirama icauboco uco mihisuutihi. ⁴³ Bu siicumioobobadi amiihaifañodi iiguusumi uco amiihai iijafaño majaanhevesutihi. Bu agaachehuvautiiboco uco gaachehuti mahaciutihi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautihi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivojiiho, ¿cuscumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyantiro, amiihaico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniutihi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino ciijigaifaño feeji. Jaanoti iimifimo feeji ifinijitino fiivofaño.

26

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijiibogominaaco nuubo: ² Amiihairyo magaaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaivuuhi Caifas onoobero sacerdotemi aivojiiho iijatyigaba goohasivi. ⁴ Jaamoro iimaacasiuno Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaauqui.

⁵ Jaamo neehicauhi: Jibaimofeenevi tolli momoonijitihi miyaminaa mojaago isifiiratomoro ñaavedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jesugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri foojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiiha diibo iijafaño ifutuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago saauhi alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu sihidi ijaadama iicano gatyuuci icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi casiiivuubo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco ijiibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiiratumoro noocasiuhi: ¿Collihi jinoooco bañamaahi? ⁹ Ajashutino nihibamiri manaajemere iidaasufimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi diigoco miihbahi? Imino uco moonigo. ¹¹ Miiro fahiijivaro iidaasumo amiihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiijivaro amiihaima icajitihi. ¹² Jaamo jino tahallivi facicifaihuco utucaruneri tafico imibachugo ciihijifaño icicafetejino imegavi. ¹³ Miyantiro amiihaico neehi, fahigova jino taajasu jiihogoco faajiniijeri ijiibogohigo jino diigo omoonino jiihogocafeteji, toonoti diigoco ihe-safetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca ijiibogominaati saafi Juda Iscariote onoobero fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihiiimaatuubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaanuji, Jesuco amiihaico aacihachiiji? nooboro.

Jaaneguiiha diito diiboco jaaduhi treintadijeva nihibamico. ¹⁶ Jaasumitiro Juda guinehicaui Jesuco diito usefaño aaciujifucuco.

Aivojiiho Niinoono Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jibaimo iticovaufucu Jesujaago ijiibogominaa ufuumoro diiboco dilluui: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amiihairyo magaaajacubojaa. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojiiho jilli neehi: Tahoovovi ifutucuuihi. Jaaneguiiha diijafaño tajiibogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiiha ijiibogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniuihi. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuuihi.

²⁰ Jaanaa mihijicuudi Jesu docedimo ijiibogominaama mesavi casiiivuuihi. ²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyantiro, amiihaico neehi, amiihaiti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihidi #daasuvuumoro diiboco dilluui: Aivoj#bo, ¿nacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefa#oro uuma amachuubo diibo uco aciji. ²⁴ Mi#ro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefa#o onoobadi fee#i. Jaarunaaca idaasucani iicajiibo uco aac#bo. Aivo imijiruno diibedi fiivuu#ibo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiiha Juda diiboco aaciujibo nuuhi: Aivoj#bo, ¿nacu fine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: J#hi, i#jeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocaanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro ij#bogominaaco aciubo: Ifaaji, jino tafiico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro diitoco aciui: Paryi famooro jifaihuti mahadu. ²⁸ Mi#ro jino tatyijoho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho ga#cafetehi ajashutimohallivi imiti buusu icano. ²⁹ Jino am#haico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji am#haima johono Moocaani aivojifa#o, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajijaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi am#hai uco mejeevesumoro mofococini. Mi#ro Caatinihaamefa#o noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaiji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheetebeere am#hai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujit#hi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafa#iinofucu catava ojiti#baacaro mifooci, safo icano: Diiboco gaajat#hi, bu diibo j#bogominaafi icatiji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa #ma iguijevachijiji guijevahi. Jaaruubo ico tuunamaaijit#hi, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saato#o ij#bogominaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Imaahi Getsemani Onooma#ovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ij#bogominaama Getsemani onooma#ovi #futuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocaanima ihiiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuuboro ticovauhi i#hicuguuboro sihidi #daasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeebi#fa#o idaasu icahi miguijevijibadi. Jaaneguiiha jino mi#hica uuma cigatimo mubuehe, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanicivi ufuuboro jii#jehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogochijiji uco taajasu jino #daasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa #joho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ij#bogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Coll#hi jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheet#hi? ⁴¹ #Mubuehe! Jaamoro Moocaanima mihiimaa iji am#haico inisunofa#o mahaquetedino. Miyanotiro am#hai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofa#o am#hai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaanima ihiiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho #daasuno iicanoco idiimogochijiji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiuubo ij#bogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino ij#bogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi j#sumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefa#o aacacafetejino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magaf#ivomoro mas#igucu mee oono uco aacivaabo fiiticuui, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ij#bogominaa docedimo iicahicauru-noobo. Jaaboma saamo sihidi miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiom# quillahuto icamo agalluumo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco in#ic#b#oro dilluji. Jaaboco cuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, j#bogominaafi? nooboro Jesuco nin#iciuhi.

* 26:39 Griego ijiri: jihidaasuhilluco uut#i buhigovi denesu, noono.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayiciumoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojiiho jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuui. ⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miïro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu iijoho gaajatihi uujoho Guihirubico dilluruva jaachiijigayiro tajaa galluujiuruubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idiño dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli iicaruva, ¿milli bu Caatinihaamefaño jilli icajiiho onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amiihai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? Miïro fafucuvaviro amiihaifeenevi uujoho templojafaño casivooboro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaayicichicatihi. ⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatiniuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro iijibogominaa diiboco ejeveesumoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisiumoro sacerdotemi aivojiiho Caifas onoobo imefeenevi satyuhui. Tahii caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaiciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhii sacerdotemi aivojiiho goohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti iifiniciuboro ufuuto. Jaabo policiami cojivi casivutuuhui.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicauihii Jesuhallivi sicamañoooco iijibogonoti diiboco igaicaausuqui. ⁶⁰ Jaarunofaño tonoogayijehalliti gaicaaujiturumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañoooco jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimiisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoooco iijibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisui. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idiñotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivojiiho agañiivuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno dimusutuhi? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutuhi. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivojiiho Jesuco nuuhi: Moocaani momofenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya iijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, uujoho diibo, iijoho toono onobadi. Tolliro bu amiihaico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojiiho igaachehuco gallicuuihii sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani iijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collihii bu siino sita onoonoco mehesujirahi? Amiihairyo muguubucuuihii imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amiihaidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Tolli ihiimaamaño guijeveji, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño iijirebamaaiumoro ganiciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejeniumoro nuuhi: ⁶⁸ Iijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa miijoho ico gabacuuihii? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatihi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño giciniunaaca sacerdotemi aivojiiho jeecivominaago asaaguro diiboco nuuhi: Iijoho bu tolliro Jesu Galileaoboma idicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatihi jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatihi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaamoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, iijoho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatihi. Jaanoti jilli onoo abañihachijii jaafa uco Moocaani guijenihii, nooboro.

Jaasumiro catava ojuhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuhii Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifocci safo idiño tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicauqui. ² Jaamoro diiboco sisciniiboco asatymoro toojiinije aivojibo Poncio Pilato onooboco aciuhi.

Juda Iguijeveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijevefaño ificuunoco aatyimeuboro sihidi idaasuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiomi quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico icahi aivo imiiboco guijevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli miñhaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti udujecafutuuboro lluhivuuhi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iicumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaniguiha ificunicinofaño mificujitihi tijoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihiimaacasiumoro tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinijeoteheje ochoomomoco icñhicaqui. ⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tijohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuuno: Iciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificuunoco. ¹⁰ Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivojibo atajibabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jaadi Jesuco aivojibo Pilato imegavi ifutusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa ijoho oono judiomi Aivojibo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiha Jesu iimusuuhi: Jiñhi, tolli icano toono ijoho onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino iñbeguehicaunoco Jesu ajashuno iimusuutihi.

¹³ Jaaneguiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutihi oono dihallivi imitino ihiimaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuutihi. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautihi.

Jesuco Igujeniqui Ificuuno.

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Jaasumi miuro aivojibo Pilato omooninibadi civojaminaafti saafico sinaayujibuhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onoo sihidi ejeevaabo iimitiibo. ¹⁷ Jaanaa paryi miyaminaa igaicinumoco Pilato dilluuhi: ¿Cajaanico mihimeguehi, amiñhai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onooboco? nooboro.

¹⁸ Tolli nuubo jilli Jesuco iñheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaajaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saatohoco galluuhi jilli noogoro: Milli moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu ñhicuno tighi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajññiuihi Barrabaco dihiinusu. Jaanoti: Jesuco gujeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhi: ¿Diitisiti cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiha siino Pilato diitoco dilluuhi: ¿Jaanaa milli mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiha paryi famooro iimusuuhi: jñmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitinoco mooniibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: jñmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenaauumoro janaaniviro aivo añaaivuunoco aatyimeuboro, tajibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihuseneque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevefañodi icatihi. Jilli toono amiñhai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Miihai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa mini-fotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciuboo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyiciumo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. ²⁸ Jaamoro diiboco igaachehuco ujujuyaacuomoro sichehuco jiihacuumo gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ²⁹ Jaamoro bu iinigaihallivi javucaruumo januutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguino ememuivomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡Imicani ijoho judiomi Aivojiiho! noomoro.

³⁰ Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaiti gafucuhacuumo. ³¹ Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tifaiba icacheuco ijiihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jiihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etepecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onooboco. Jaamoro diiboco tajiibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

³³ Jaadi ifutuumo nigaipaaajebai onoomañoovi; jaanoti hebreami iijiri Golgota onoobai.

³⁴ Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafañooco. Jaarunoco inisucuruuhigoti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaanii fine tochehuma icaji? noomoro.* ³⁶ Jaamoro ifitino casicamaaiumo diiboco ootomomo. ³⁷ Jaamoro ijiihogoco ihimohobujeti iinigaihallivi caatiniumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJIIHO, onono.

³⁸ Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiici nanivaminaatisico, saafico imiyanaagonovi, bu saafico inaninaagonovi icano. ³⁹ Jaanaaca toonodi afatyumo diiboco ihiihamoro ihuseneque gavaracumoro iibajirubadi iicano iinigaicoro garya garya moonihicaumo, ⁴⁰ jilli noomoro: ¿Naa ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safuco idiiñoti boojati edeetavejiruubo? ¡Eneecata iiro difiico taajasu! ¡Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachijii, toono caamoti niito! noomoro.

⁴¹ Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomi quil-lahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojiiho iicahachijii, toono ihimohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ Miiro Moocaaniviro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachijii. Jaadi jari magaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco iibahicauhi.

Jesu Iguijevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jiiñije cívono minifutuuhi gadiicibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivuuihi: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeeeci johono Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihero vino aivo quigañofoño matyusuuihi. Jaaboro toosihero imei nijequevi ificuboro Jesu iijifaño cabuyaacuuihi ihaduuqui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco ataajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuuihi. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoboociniuchehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuuihi feenedi caamoti sano guinovi. Bu jiiñije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuihi. ⁵² Bu tolliro cihojino faayicafutuuihi. Jaaneri Moocaanico imiyaavuguumo iguijevecinuumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati iciihojinoñoti ihinuomoro iimicummi Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

* 27:35 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi acaatiniumo: Tagaachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

Jesu Ijibogominaaco Atajibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutih. ¹⁸ Jaadi Jesu asauboro diitoco nuhi: Uujoho gaayicuuhi paryi aivoji ijico niquejefano, jinijehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajiinijeriro mofoomoro tajibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofenedi, bu Illi momofenedi, bu Igaija momofenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijibogo amihaiico paryi uujoho ijibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino ma-gaaja uujoho amihaima fahijivaro icaji jinije ifinjinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi J̄ibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi j̄ibogoco. ² Mīro jilli Moocaani iimaa j̄ibogominaafi Isaia caatinicuui, Moocaani unuunoco:

Dihime galluui taj̄ibogominaafico, dihime j̄ihaico iimibachuqui, nooboro. ³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivoj̄ibo j̄ihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuui.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nit̄iboro. Jaabo neehicaui: Minitisuquimaje jaamoro am̄ihai eedeehifico mejeevesu, am̄ihai imiti ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jiinijeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicaui diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico j̄ibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nit̄ihicaui Jorda onoohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacam̄icoro duuhicaui, bu bajo iimicoro nejecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo j̄ibeguehicaui jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanic̄i sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevat̄ihi. Jaamaño diiboguiino id̄ij̄ivoooro ithaipaae duujeque sinaayujit̄irahi. ⁸ Uujohonaha, am̄ihaico miyaano n̄ifaihuri n̄it̄ihi. Jaanoti diibo am̄ihaico Moocaani Gajjari nit̄iji, nooboro.

Jesuco Init̄ino.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiinj̄eri iicacuumiti. Jaaboco Jua nit̄iui Jorda onoohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu iteehifañoti ihiinuubo at̄imeuhi niq̄eje afaayicafutuunoco. Jaanofenedi nim̄ihubadi jeevaabo Moocaani Gajja ihallivi niit̄ovauhi.

¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niq̄ejefañoti unuuno: H̄joho agaj̄iibo taseemene, h̄ri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gajja diiboco sat̄yuuhi sicaihigovi miyaminaa achahauhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi san̄ih̄iba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeeivehicaui.

Jesu Idudicamaajeque Ticon̄ihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi j̄ibogooboro taajasu j̄ibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicaui: Tusumi mihicacuui, jino Moocaani aivoji fiit̄ivucuui. Jaaneguiha am̄ihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyavogo jino imino mataajajino j̄ibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijinidi igooboro ufuuhigo at̄imeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiicim̄inaat̄isi iicaumaño muuaifaño isinicuhuri sin̄ihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyoj̄icuti masaa, am̄isico miyaminaa fiicim̄inaat̄isiti eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuhunoco ejeevesumisiro diibo doj̄icuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanic̄ivi afatyuubo Jacobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuhuco amaahun̄umisico at̄imet̄euhi. ²⁰ Jaamisico bu tolliro covaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ij̄ima Iicaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi ifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro j̄ibeguehicaui. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicaui diibo j̄ibegueri diitoco aivoj̄ibo iicanicibadi j̄ibeguehicauneri, caatinim̄inaa j̄ibogonicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ij̄ima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: ²⁴ H̄joho Moocaani seemene idiim̄iibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo j̄inejeque diimeguehi h̄joho m̄ihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa m̄ihaico finisuqui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ij̄ico ih̄ibauboro nuuhi: L̄l̄ivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ih̄iji diiboco baavi agañ̄iboro ifico vivi vivi iminiyuuboro sefano agaihivuboro diiboti iinuui. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro dilucasihicaui: ¿J̄ineje jino bohono j̄ibogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ij̄imi iicarumoco at̄aj̄ibanoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicaui.

²⁸ Jaanoco Jesuti j̄ibocasiuno paryi Galilea jiinj̄eri goovano gaajacafutuui.

*Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.**(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)*

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi ijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco jibuguumo diigo iguihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiñiciuhi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeecevehicaugo.

*Jesu Ajashutimo Iguihvamoco Buheesuhi.**(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)*

³² Jaadi iijicuuvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asaauveri guhugavi gahafuuhi. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicaui siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicauthi diiboco agaajahicaumaño.

*Jesu Galileavi Jibeguehi.**(Lc 4.42-44)*

³⁵ Cuujetaviro Jesu agañiñvuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocanima ihiimaagui. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuuhi. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuhi: Masigo siicumijaago ifiticuumijaago tahi tolliro jibeguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jinijeri sinagogajafaño jibogoooro feehicaui ijimico gavaracuuboro.

*Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.**(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguino ememuñvuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diiboco ñdaasuguuboro ihuseri dudñiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. ⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluuhi jilli nooboro: ⁴⁴ Mihaiñoobaco diibeguedino. Jilli ofooboro sacerdotegue dihifusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jeeceivoco asimico ficuuto Moise atajibaubadi toono jibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igajaaqui ñjoho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jibogoooro feehicaui diiboco Jesu ubuheesuonoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhigueejere miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicaui. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeeceivamo.

2*Jesu Buheesuhi Idino Isifañiboco.**(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)*

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo ijafaño iicaunoco. ² Jaanegui miyaminaa diibojaa ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihibimoro idino isifañiboco. ⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficinueri Jesuvi ñfutuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayicumoro Jesujaago diiboco nitusumo icigaijema. ⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajacuboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igicinimañoti ijeebñfañodi esamaaiuhi: ⁷ Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mñjoho nacu imitico buusujirahi? Idiboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agaajacuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amñhai jeebñfañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onono; gañiivoobo dicigaijema fuucu, onono. ¹⁰ Jaamo magajahi jiihellali uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuvo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, ¹¹ idino isifañiboco nuubo: Ico neehi: Gañiivo, jaaboro dicigaijeque ñcñibo fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañiñvuuboro icigaijeque ñcuboro fuucuuhi ñfinicimofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatñi aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuajinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jiiibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uuma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agañiivooboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño ijjibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro ijjibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amiihai jiiibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefhi. Jaabadiro uujoho: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinithi. Iimifitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jiiibogominaa, bu fariseomi jiiibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jiiibogominaa aigananaa dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu oovicuuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco ataabavaaboro ijjibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miiro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajiiibogominaati udumiticino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Miiro miijoho eedechehuco bobaryuri maahunitatih? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿miijoho bohaivofaihucoco eedejutafaño ficutatih? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucurunoro fatelyjirahi. Jaanegui bofaihucoco bujutafaño mificutahi, nooboro.*

Ijjibogominaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisisumi Jesu basutafañodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijjibogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi. ²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi dijjibogominaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaajatihi amiihai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachuusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omoonunoco? Miiro Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeevivo maahunoco machuui miijoho amachutatirunoco, Aviata onoooro sacerdotemi aivojiiibo iicauiiibo icau-naaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohoro sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miiro jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutuuihi. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutihi. ²⁸ Jaamaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo jaguisifucu aivojiiibo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahi icaubo saafi ihuse ifigatyuubo. ² Jaaboco ifinicimoro feehicaumo: ¿Naa jeeði jaguisisumi buheesujiiibo? noomoro ifurumo diibohallivi ijjibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifigatyuuboco nuuhi: ¡Gañiivo! ¡Jaaboro feenevi dulleve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuihi: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunicimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaanoco, nacu mubuheesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuutihi. ⁵ Jaanegui diito jeebiino cuhuferi idaasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Diheseque fallirihicaru! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojicuviro imituuihi. ⁶ Jaasumiro toonoti ifariseomi ufuumoro Herodanomima fitacucasiuhi Jesuco igaicaauqui.

Muuajinivi Miyaminaa Icauno.

* 2:22 jilli Jesu nuuhi eedejjibogoco mejevesumoro bohono jiiibogocoro meheetavequi.

7-8 Jaanaa Jesu ijibogominaama muuajinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa buca-siuihi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda oonegueehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanonoco omoonihicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijibogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñeruujiiruneguiiha momeene-gaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui sihidi iguihuvanoma iicadimo diiboco idudiciqui ijene ñeñeruhicaui. ¹¹ Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicaui. Jaamoro gaihivehicaumo: ñjoho Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaaasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabaivi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saaumoro. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco icuubo diiboma iicaqui, bu di-itoco igalluuqui jibogoco ijibeguequi icano. ¹⁵ Jaamoco ijico aciuubo ijimico igañihicaqui.* ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. ¹⁷ Jacoobo Zebedeo achi, bu Jua Jacoobo nahabo icano. Jaamisico momoniubo Boaneegemisiti, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacoobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aaciujibo igaicauqui icamoma saaubo jaaha.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicaui. Jaaneri Jesu ijibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubumoro saauhi diiboco icivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicaui: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiboma. Jaamaño diibo mitya ijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi oovicuuboro neehicaui: ¿Milli jaabo Satanasa bu ificoro buhi gañijirahi? ²⁴ Miro saafi aivojifaño minooi udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji guenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva guenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanasa iinoro ifimario imoonicasiruva, ¿milli bu guenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿mijoho esefaabo ijafaño ofoomoro inehijeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino amiihaico neehi: Miyaminaaco paryicino imitino ihiimaaruno busucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gajati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihifuuro. Jilli tohimitinoma iicacujibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhuvasuui. ³² Jaanegui Jesuhallidi emecucinumoco diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhuvahi, noomoro.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho gaharubi? ¿Mijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecucinumoco emeeuuboro diitoco nuuhi: Jino tacojiri iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaa jino Moocaani ijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicaui muuajinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuui. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuui. Jaanoti diito jinivi jiiñgaibaahohalliviro icaui. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi oovicuuboro jibeguehicaui ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuui. Jaanoco joomi asaumoro machujeui. ⁵ Jaanoti samañoono acutuui guisihallivi miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinuucuno ijiñje miyaadi efeemeutimaño.

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

⁶ Jaaruno nihiba aachiciuneri aryivucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahaije aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihinuunurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuhi imino jinijevi. Jaano ihinuunoro jusucuuno. Jaanoro imino noovacuuuno saheeje treintadigaiva noovacuuhi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuhi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuhi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi ijibogominaama iicaumo diiboco dilluuhi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amihai naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaararatinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeecirumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miho uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetjirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu ijibogominaaco nuubo: ¿Nacu amihai magaatihii jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miho basuminaafi, oono Moocaani ijico ijibogoo abasuubo. ¹⁵ Miho jino jihahaña aacotono onono; miho saatohe jeebifa abasucuurunoco ijibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti dumiñicuuhi. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miho saatohe uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovautimaño guenene icatatiño nisuhifivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jariimihoonofeenevi acutuuno tobogoco gaayicuurumo ¹⁹ jije busumije jaagoviro ijeebino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebifaño agahafonoguinodi toono miyaaji iicarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jinijevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuuno saatoheñaño treintadino, saatoheñaño sesentadino, bu saatoheñaño ciendino icano.

*Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.
(Lc 8.16-18)*

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuvo minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaijeguiino icano mifcutatihii. ¿vinaaca minifutusumoro caamovi mifcutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miho chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaararatinoco gaajacafotitino iicajino. ²³ Jaanegui jinoco amihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaaja jino muguubunoco. Miho oono amihai mohoovicicaneriro ufucu amihai Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiiho. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiiho. Jaanoti chahanoma iicaaboco midino iicarunoco dumiñicijiiho, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jinijefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu seseveedi agaiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jinije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi idecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonicihi. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi iciniciuumo niisugari ihicifucu agasesumii.

*Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)*

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jinijefaño mabasuniciyibadi jeevano. Miho tooyi aivo jinijehalliri icano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruo abasucufutucuudi jusifihii guiraaho tyigaba. Jaahoro cohafaene llicuvafihii. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jibeguehicauhi miyabogoco siinovi ooviciboro diito agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootiho, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha ijibogominaaco ijeevadi paryi imino jibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaaco nuubo: Masii onago muuavi mafatyequi, nooboro.*

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuavi icuui. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigaai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aacisuumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijeveneque? noomoro.

* 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¿Iliivicu toonoviro siicutu! nuubo. Jaanegui iguibuhuba Iliivicuuihi. Jaanoro paryi imino siicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi ijiibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehi? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotihí? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutumoro noocasihicauhi: ¿Mijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onoono? noomoro.

5

Gadarenomiobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jiiinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinoojaa iicahicauhigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco mihihiñooaba jigaiñehineri duujenicutihi. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuuro. Jaarunoco ihusenonoco dubaiciubo, bu itihaiñonoco ididaheje moonuubo icano. Jaaboco mihihiñooaba guinonicutihi. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaa ijinafatyuuoro iguiino memuvutuuihi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocaanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicauneguiiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuihi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuuho: Cuumi tamomo miguiraaneguiiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Mihaico jiiicumiti buhi galluudino, nooboro. ¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi. ¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Mihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeeku, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuaifaño aafuumoro macaniuhi.

¹⁴ Jaanoti diitoco eteemehicamo agaaumoro ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicaajaefaño icano jiiibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumoro meecivaumo jineje fine onoomaño. ¹⁵ Jaamo Jesujaa asaumo atyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaño jiciniiboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguiumo. ¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jiiibuguuhi ihijimima iicauboco omoonuonoco, bu ifaafaimico omoonuonoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiniijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Hima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco diibogo guiraano Aivojiiho Moocaani ico idaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jiiibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafiitehicauihi.

²¹ Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuaivi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaiuvuui muuajiniri icaubo cojivi. ²² Jaanaa sinagogaja aivojiiho Jairo onoo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguiino ememuvutuuboro nuuhi: ²³ Aicigai aivo niinovacuuihi goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

²⁴ Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasiumo ijene ñeñejeruhicauhi.

²⁵ Jaamofeenedi saafigo gaigo tiijeheri fahuseeci motihaiti mifcabaci idino iicaucugo.

²⁶ Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucugo. ²⁷ Jaago Jesuti jiiibocasino uguubuugoro miyaminaafeenedi asaagoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi. ²⁸ Jilli igaachehuco ududicineriro buheejí, noogoro esamaahicaumaño. ²⁹ Jaasumiro itijoho diigoco figatyuuihi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuihi iffañoti imitya mihinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi iimeveuboro diitoco nuuhi: ¿Mijoho tagaachehuco dudicihí? nooboro.

³¹ Jaarunaa ijiibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Mijoho uco dudicihí? neehi? noomoro.

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco ifinichicauhi ihatyimequi: ¿Mijoho fine dudicihí? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememuvuugoro paryi imino jiiibuguugo.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Ñiba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiiha sajeeb# fuucu, diguihuvati buheetecuhi, nooboro.

³⁵ Jilli iimaabaacaro sinagogaja aivoj#bo iijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai gujivecuuhi. Fine Moji#bogominaafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivoj#boco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro mi#hai#ooba diiboma ufuunoco imuguut#bo idimomaryo Pedro, Jacobo, Jua Jacobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivoj#bo iijavi ifutuuhi atymeuhi gañuhusuno omoonunoco, miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu ijicafutuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani gañuhusuno misiramaahi? ¿Collihi mataacasih? Gujivetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiiha Jesu pary#cino famoocoro jahisivi ihinusuboro caani, seeji icamisicoro satyuboo, bu diiboma asaaumo icamomaryo fuubo tobagocaja icauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuseti agaayicuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja agañiivugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mifacabaci idi#no ficabava icacuui. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuui. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguui: Miico mijibeguedino, nooboro. Jaaboro taj#baubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiinijeagovi siino uumiubo. Jaaboma j#bogominaa fuuhi. ² Jaadi judiomi jaguisifucu icacuudi ticovaubo j#bogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi jabafituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ¿Milli fine diibo igaaajo gaayicuihi? Mee jino agaajaratinehejeque mooni#bo, noomoro. ³ Mi#ro du jaani imohobujene dudicamaajeminaafi Maria achi, Jacobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mi#haifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiratehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefhi. Jaanoti ijinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuut#bo, midimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificueneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobunati Jesu ifiiti cuumijeri feehicauhi j#bogooboro. ⁷ Jaadi coovaubo j#bogominaaco fahuseeci motihaiti miimisiici idi#moco.* Jaaboro diitoco galluubo miimisiicisaajeri. Jaaboro iimitino ijimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jihai#vi idi#noco queseico masatyo. Jaanoti leegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino am#hai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere tihapaajequere mijicafoto, bu nichehuci mijicafetedino saachehumaryo mofo. ¹⁰ Jaamo coojaavichaco mihifotofajafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho am#haico agaayicihachijji, uguubutihachijji icano toonoti mihiinomoro am#hai tihapaajeguino jiinico toonovi matatacu jei diito iimitico ijibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco j#bogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañihicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco diribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivoj#bo Herode* guubuui Jesuditi fahigovadi j#bocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheeteebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani si#cije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheeteebe, nooboro.

¹⁷ Mi#ro Herodia noojiri Herode ataj#bauneguiiha Juaco isisimoro civojaniumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiano icuboo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco j#hegueru gaicaausuhicaujirahi. ²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeeb# iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco

* 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6 * 6:14 (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoobo Jesu ifivuusumi iicaubo chuumucuui. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

mälli moonihicautih. Diibo onoonoco gaajatiruubo jilli imino guubunichicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaasuujifucuvi ifutuuihi. Miiro Herode ifivu ficabavi ifutufucui iicauneguiiha jübaimoco eetavuuihi. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiinije bocifimoco, bu tajiübaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaana Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaaseteuihi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuihi. Jaaneguiiha ihaivojübo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui. ²³ Miyanotiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojübojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuutuhi: Jisumiro imeguehi butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi nuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tusumiro amocasiminaafico atajiübaaboro galluuihi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iquiticiuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuihi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jüibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifico #cijuumoro ciñhojifaño ficuuihi.

Jesu Machusuhi Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutumoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jüibeguehicauihi paryi omoonüno ijübuguno iicanoci. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaiñigovi, nooboro. Miiro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feeihcauihi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauihi. ³² Jaanegui Jesu ijüibogominaamaryo meenegari sihigo sicaiñigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuihi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajaciunoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinoocinühi. Jaamo ihimegaro tomañovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoi iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuihi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuihi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jüibeguehicauihi. ³⁵ Jaanaa ijüicunegui ijüibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihijücuuhi. Jaanomaryo bu jimañovi mñihaiñooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiiha gallucu miyaminaaco ifitacuumijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro machutati inaajequi. Miiro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihairyo diitoco mamachusü, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denaririro maahunoco manaajeteji paryi diitoco mamachusugu? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amiihaima maahunoco icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emecijeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajiübaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayühi ihusefaño sahusedino imaahunoco iicaunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niujejeque emecüboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro ijüibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisiko tolliro ifuumo paryi famoomaryo. ⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananiumo jüibañoco gahafusuuihi fahuseeci motihaiti mübaici idüno, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco. ⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifimi.

Muuaiahallidi Jesu figono.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu ijüibogominaaco galluuihi ihimega imeenegari onagoo muuaivi Betsaida cumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocaanima ihiiamaqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuhi ijüibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuuihi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuihi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaihuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaihuhallidi asaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igituuihi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba sicutuuih. Jaaneri diito sihidiro eetyeuih. ⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutih maahunoco iguiraatusunoco, jilli diitoco ijeebino ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.
(Mt 14.34-36)

⁵³ Jaamo imuaaico oonegueehivi afatyuudi ifutuumoro cañavutuuih Genesare cumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajacuih. ⁵⁵ Jaamoro faacuomivariro jinociniumo. Jaamoro ticovaumo iguihuvamoco cigaiijeneri acañimo Jesu tahi icahi onoohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiracuumijeri, bu buhi icajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ifcuumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

Miyaminaaco Imihinino.
(Mt 15.1-9)

¹ Jaanaa Jerusaleti asaamo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuuhi. ² Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. ³ Miñro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo sicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehiiica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiiica machutatimo. Miñro jilli sicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluuih: ¿Collhi dijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatinuih amihai banisuminaa mihicamoco. Jilli caatinuubo:

Jiicumui uco jilli ticovono iijiro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditi tehesino icahi.

⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri banisuquimaaimo. Jilli amihai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, meneehicahi, nooboro.

⁸ Miñro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miñro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoboco miyanotiro gujivesu, nooboro. ¹¹ Jaanoti amihai monoonicahi miyaminaaco: Amihai caanimico monootahi: Ico amusujitih, paryi uuma icano Corban, noomoro Moocaanico ijibaicuuno eneejiruno. ¹² Jilli amihai monoomaño caanico, seejico icano mahaamusuhicatih. ¹³ Jaamaño amihai Moocaani iijico majabatusuhi amihai jeevamaajequere sifiiti, sifiiti icano mafatyusumaño. Jaamo jibadije iicanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaja: ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininjiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininichi. ¹⁶ Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaahe fuubo. Jaaboco ijibogominaa toonoti dilluuih. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amihai, amihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaajatih? Miñro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco mihininichi ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miñro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iiononichi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatih eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti naha: Miyaminaa jeebifañoti ihiinono miyaminaaco mihininichi. ²¹ Miñro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaueneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, banifirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiveveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininichi, nooboro.

✧ 7:14 Mt 12.10-20

* 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Miñhaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciumo. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuui. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguino memuiuvutuugo. ²⁶ Jaago sicuumiogo griegomiogou, sirofenicia icano jiiñjeminaagou. Jaago Jesujaa asaaugoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusiqui. ²⁷ Jaarunaa Jesu digico nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumitiicimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jiñhi, miyaano tolli Aivojñbo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicumimachufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jiñ, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuui, nooboro.

³⁰ Jaanegui ufuugo ijaviñ jifutuudi atyimeteugo illeque icigaiijefaño icagoco diigoti ihiji ihiñcunobuuna.

Jesu Buheesuhi Iñiimaatñboco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jiiñjefeenedi fatyuui, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaaubo gaseuhi Galilea muuajinivi. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutiibo llaallabano iñiimaauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiñiñi. Jaadi iñiirebamaaiuboro inejebaco dudiciñi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeeiuboro sefano ajaguisuboro hebreo iñiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuui, bu inejeba imitauno sinafutuui icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguui: Miñhaiñoobaco miñibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniciñiro jñibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino moonñbo, uguubutiñejeque guubusuubo, iñiimaatñejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusui.

(Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuui. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu iñibogominaaco ocoovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idiño jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacui. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jñhaivi ajebari nacatejirumo. Miñro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui iñibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino miñhaiñooba iijano achahigo miñicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluui: ¿Nacu miñnoodino amñhai maahuno icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti miñicaciñiño, noomoro.

⁶ Jaanegui tajñbaubo miyaminaa baavi icasiñcamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocanima tohicañehallivi iimaauubo. Jaadi tohicañeque iquisicuuboro iñibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ⁷ Jaabadiro bu miñdino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima iñiimauboro diitoco aciñi imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famooro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco naniumo gahafusuui sahuse juugahuseti miñbaiciñiño. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaaniciñi iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluui. ¹⁰ Jaadi iñibogominaama meenegafaño jicafutuumoro fuuhi Damanuta jiiñjevi.

Fariseomi Niquejeo Jñbogoco Dilluui.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaaumoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluui: Enecata niquejeo mityaco miñhaico diñifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebiñfañoti sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihimijumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluui? Miyanotiñro, amñhaico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya iñifusurajitiñi, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuuboro siino meenegafañi jicafutuuboro onagoo muuavi iñibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguñi.

(Mt 16.5-12)

† 7:24 Sahaamefaño janaaniciñi ficuume: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

¹⁴ Jaamo jabajeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaaahuica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri ijibogominaa sanomi ro nocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collih maahunoma machahanoco monoocasih? ¿Nacu aivo magaaajatihi, mehesicinicuutihi? Cuhufocani amihai jeebino fine. ¹⁸ Amihai aallinoma mihicarumo mahatymetihi, monohojivarumo muguubutihi. Jaana mehesicinihi sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodibaiva ihatyuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui imusuumo: Sahuse juugahuseti miibaici idino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinihi, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatymetiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatymetiboco sivaumo: Diiboco dudici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaallcico ijireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuuhi. Jaaboro diiboco dillu- uhi: ¿Naa, miivigayi daatymehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atymehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaallihallivi ficuuhi. Jaadi siino emeciuhigo ivi diiboco ihaalli imitucuuhi. Foovono paryi imino atymecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco iijajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro Jibeguehi: Diibo Cristo Asaajiibo Jesu Icanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ijibogominaama fuuhi Cesarea de Filipinojaago jahi jhaivi dilluubo ijibogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatoho neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine sicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana amihai, miijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: Ijoho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: Mihaiftoobaco mijibeguedino, nooboro.

Jesu Iguivejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco jibuguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo guiraajino idaasuno iicano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco jheveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safuco icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuboro ticoniurahi iibaabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ijibogominaaco emeciuboro Pedroco ibauhi: ¡Uuti buhigovi minifoto ijoho Satanas idiicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatih. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu ijibogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimogoobo difico guinodi ficu. Jaaboro ifico idaasuno omoonisujinoco iguitibo tadyojicuti disaa.* ³⁵ Miho ifico agaijibo ifico mitasuji. Jaanoti taajiguinodi, bu tajibogo iijiguinodi icano ifico imitasuubo, ifico taajasuji. ³⁶ ¿Nacu milli imijiruno miyaminaafi paryi jiinije busumijeque gaayiciruubo ijeebico imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeebico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajibogojiti icano jsumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeeveti, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji johono Guihirubi aivojiri itoominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, amihaiico neehi: Jineeri jino iicamoti saatoho guivejitih mi Moocaani aivoji imityama asaanoco aatymetinochacha, nooboro.

* 8:34 Sahaamefaño noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque dicibo tadyojicuti disaa.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati cajaanoyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masii migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito jiibogominaa sihidi igutuomoro milli eneejiruno achahauneguiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuui. Jaanaa ihaimuufaiñoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijiibo. Jaabo ononoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeeciurumo mihañiñobaco atyimecuutihi idiibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Mihañiñobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeevebe siino ubuheetenehachatahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui mico jiibuguuñimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijeevefeneti siino ubuheetejino onono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinahaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miuro daasuno icajiibo, jiihevecafetejiibo icano noono. ¹³ Miuro jino amiihaico neehi: Miyaano Elia saahinicuui. Jaaruuboco iimogobadi mooniimo diiboti Caatinahaamefaño: Jilli icajiibo unuucuubadi, nooboro.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho jiibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito ufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaaucasimo. ¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinocinuihi idillutuumo. ¹⁶ Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaaucasihii? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuui: Jiibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatihii. ¹⁸ Jilli fahijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañihicahi. Jaaboro diiboco iijiti jivaasecoco iinusuuboro igaiñoco ojissuhicaabo. Jaadi diiboco sifañisuhicaabo. Jaanegui dijiibogominaaco tajiibacurahi ihijico diiboti buhi igaiñiqui. Jaarumo fiivototihii agañinoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi, jeedi fine amiihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amiihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amiihaico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyubo. Jaaneri baavi cavinamaaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gañiiboro.

²¹ Jaanegui Jesu caanico dilluui: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. ²² Fiiva foova ihiji diiboco cijigaifaño, nifaihufaño icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicauqui. Jaanegui mihaico didaasugoo bo millihacho mihaidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachijii. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatihii, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuui: Jihi, miyaavegehi! Uco daamusu janaanici miyaavegequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajiibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniiyuihi. Jaadi diiboti iinuubo miguijeevecubadi diiboco omoonihinuuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijeevecuubo, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayiciboro diiboco gañiyiciuhi. Jaaneri diibo julleveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu iijafa ijicafutuuhigo jiibogominaa ijeevadi diiboco dilluui: ¿Milliti jana miha magañitihii tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihii. Jilli Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

* 9:29 Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco miñhaiñooaba agaajacinoco Jesu imuguutihi, ³¹ iñibogominaaco iñibugumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco iñibugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicauhi.

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuuhi jaahe iicacudi Jesu iñibogominaaco dilluuhi: ¿Jinejeque jana jiñhaivi amñhai iñiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito imusutihi: ¿Cajaaniñi fine aivo miñhaiti imiyaabo? noomoro jiñhaivi iñiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasiivuuoro fahuseeci motihaiti miimisiici idñno iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaaniñhacho amñhaiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinovi iminifotooboro famoocoro ijecivequi, ³⁶ nooboro seemeneque iñiuboro diitofeenevi ficuui. Jaaboro tooseeque iñiibiciuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaaniñhacho tamomoco imiyaavogomaño jiibadi seemeneque agaayicimo uco gaayicahi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicahi, nuubo iñibogominaaco.

Mominaafi Iicatñbo Mojaagodi Iicaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Moñibogominaafi, meeci, saafiico miñhai mahatyimehi dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco miñhai miñbahai, miñhaima iñgotineguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miñibajirahana. Miñro saafi tamomofañodi niquejeje mityaco eheetavooho goovano uuditi imitino iimaajitñbehiiica. ⁴⁰ Miñro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatñbo. ⁴¹ Jaanoti cajaanoyhacho amñhaico Cristooto mihicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

Imitifaño Agaññisujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaanoyhacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño agaññisumoco aivo imijiruno guisibatyigabari icodaaheti mudujenimoro muuaifaño magaññino. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agaññisuhachi quiticñbo buhi gaññi. Miñro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo cñjigaifaño ofoono tahi ufucuro icñjigai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu jiñjoho icarumo echeemejitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifaño agaññisuhachi quiticñbo gaññi. Miñro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti fatihacima idiicaabo cñjigaifaño gaññicafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jiñjoho icarumo echeemejitihigo, icñjigai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli ico imitifaño agaññisuhachi buhudaruubo gaññi.† Imijiruno Moocaani aivojifaño sañimaryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo cñjigaifaño gaññicafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jiñjoho icarumo echeemejitihigo, icñjigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miñro paryi famooro cñjigairi imuhunicafetejimo.‡ ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyuucudi, ¿jimejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanegui amñhai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebñ mihicacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinijeri, Bu Perea Jiinijeri Icano Iguehi.

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti iñiinuudi fuubo Judea jiinijevi Jorda onegueehi iicano jiinijevi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaiuvuui. Jaamoco jiibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jiibeguehi Gaigoomico Ejeevesufnoditi.

(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi iñfurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amñhaico tajiñbauhi? nooboro.

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno.

‡ 9:49 Sahaamefaño noono: Jaabadi miñro paryi famooro cñjigairi

imibachucafeteñhi.

4 Jaanegui nuumo: Miiro Moise tajibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amihai taabaco mejevesuhica, nooboro, nuumo.

5 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro amihai Moise tolli tajibauhi amihai kuhufojeebico aatyimeuboro. 6 Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifiivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. 7 Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevunicihini mogaima iminifetequi. 8 Jaamisi saafibadiro icanicicuui. Jaamaño miimisiici icacuatino saafirucu. 9 Jilli iicamaño Moocaani agataacucunoco miyaminaa mudugaacucudino, nooboro.

10 Jaadi jaahe iicacuudi ijibogominaa siino diiboco toonoditi dilluui. 11 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco iicibo iticonioghallivi ajeva imitico icihini. 12 Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico icihini, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca ijibogominaa toseejeque sivaumoco iibahicauhi. 14 Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa taja seeme saahi fine mihibano. Miiro Moocaani aivoji diito seembadi iicamono. 15 Miyanotiro amihai neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitibo ufucu feejitihini Moocaani aivojifaño, nooboro.

16 Jaaboro toseejeque ihibiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Imaahi.

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuuboro iguino ememuivuuuboro diiboco dilluui: Idiimiibo jibogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

18 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Mijoho, nacu, iimiibo? Idiboro saafi Moocaani iimiibo. 19 ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, banisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

20 Jaanegui diibo nuuhi: jibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino mooninichini, nooboro.

21 Jaanegui Jesu emeciuboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro idaaumoco daaci. Jaadi jari niqejefaño sihidini nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

22 Jilli diiboco unueneri sihidini idaausuuboro, idaauno fuubo sihidini inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijuhi.

23 Jaanegui Jesu ihuufococo emeciuboro ijibogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidini jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! nooboro.

24 Jaaneri ijibogominaa sihidiro jabafituuhi. Jaaruna Jesu siino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tihicani Moocaani aivojifaño ofoono!† 25 Miiro sihidini jeevajitiruno camello janutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidini jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

26 Jaaneri imi janaanici ajabafituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaanico fine taajajirahi? noomoro.

27 Jaanegui Jesu diitoco emeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidini jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidini jeevatino. Miiro diibedi jineje itihinoba chahahi, nooboro.

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Miiro mihai paryi mubusumijeque mejevesuhinimoro iima mihiguehi, nooboro.

29-30 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro amihai neehi, cajaanico, iicacucunoco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, isemeque, ijinijeque icano taguinodi, bu tahalliti taajasujiboguinodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jijiinjehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomihai, inagomihai, seejico, seemeque, jijnijeque icano idaauno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niqejevi ifinijitino fiivoma icajimo icano. 31 Jaanoti guiraamo jisumi sihidini ejevamo iicarumo guinovini minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovini iicarumo tusumi sihidini ejevamotini minifeteji, nooboro.‡

* 10:21 Sahaamefaño noono: Diguijeve imohubejeque iicibo tadyojicuti disaa. † 10:24 Sahaamefaño noono: ¡Tihicani sihidini inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! ‡ 10:31 Griego ijiri noono: Jisumi oono ajashutinomegavi iicamo ufucu dojicuvini minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvini iicamo tusumi imegavi icaji.

*Jesu Iguivejejinoco Siino Jiihbeguehi.**(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Jaanaa jiihairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu ijiiibogominaaco imegavi siiiguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idiino iicaumoco ijeevadi ocoovaboro ticovauhi ijiiibuguaubo diibo idaasuno iicaujinoco. ³³ Jilli nooboro: Memeeci, jino Jerusalejaago mefeeci. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco guivevefaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jiiirebamaaifanoti icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati guivevefañoti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaumisiro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.*

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amisi toono magaajatinoco midilluhi. ¿Nacu amihai uujoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro.†

³⁹ Jaanegui: Jiihi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo idiimeguiiharo iimibachucininoco diito gaayiciji, nooboro.

⁴¹ Jaanoco saatoho ijiiibogominaa uguubumoro Jacoobomisiijaago sifiratuuhi.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco ocoovaboro nuuhi: Amiihairyo magaajacuuihi jiiinjeminaa aivojito iijinijeque atajibafinoco. Jaamofeneri, bu icamo imityafimo imityari miyaminaa guinonifihii. ⁴³ Jaabadi amiihaifaño tolli icajitino. Jaanoti amiihaifañoti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeecibominaafti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho amiihaifañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amiihai jeecivominaafti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi miiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo, uco ijeecevequi saautihi. Jilli uujoho ejeecevooboro miyaminaahallivi tafico aacinofenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

*Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.**(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Jaanobuunati ifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijiiibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onooabo ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jiihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaunoco agaajacuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuboro: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma icamo saatoho diiboco: Illiveequi, noomoro iibauhi.

Jaarunofaño janaaniciiviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucivuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruboro sefano ujulleveuboro Jesujaago fuuhi.

⁵¹ Jaaboco Jesu dilluui: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jiiibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuuihi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuihi. Jaaboro Jesu dojicuti jiihairi fuubo.

11*Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.**(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijiiibogominaatisiti miimisiicico galluui: Mofo,

* 10:35 Mt 22.20-28 § 10:38 Jilli eneejiruno: ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi?

oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujeciniboco mihaifnooba diiberihi igotiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti mihaifnooba amisico: ¿Collihii misinihi? onoohachi, monoo: Mohaivojibo eneeneguiha. Jaaruboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeuhi burrogayico guhugajinivi jahisivi jihaifaño duujeciniboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatohe tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihii muburroco misinihi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusuumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatohe igaachehuni jihaiico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohe imoho jaainoco iquitimoro jihaiifa tafusuhicauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojcuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojibo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi siicjeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeehicaudi fuucuubo paryi ijibogominaama Betaniavi mihijicuneguiha.

¹² Jaano sesevedi Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi.* ¹³ Jaanaa tehesinoti atymeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onooafisumi iicautimaño. ¹⁴ Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Mihaifnooba jee dinoovataco ufucuro guenejitihii, nooboro. Jaanoco ijibogominaa guubuuhi.

Jesu Templojaco Imibachuui.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuui. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimihumico anaajehicaumo icaganoco moonuubo icano. ¹⁶ Jaaboro imuguuhibo mihaifnooba siinoco toojafañodi acañunoco. ¹⁷ Jaadi jilli nooboro diitoco jibeguehicauhi: Miho Caatininaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyui, nooboro.

¹⁸ Jaanoco sacerdotemii aivojito, bu caatininaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaaqui ituma ifehicauhi: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguuhicauhi paryi miyaminaa diibo jibegueneri ajabafitehicaunoma iicaumo. ¹⁹ Jaadi mihijicuneguiha Jesu tuucuumiti fuucuui.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

²⁰ Jaano sesevedi siino fucuro tomañodi afatyumo atymeuhi tohigueraho ibaconomaryo uhuumucunoco. ²¹ Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojibogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afajihaniho chuumucuhi, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocanico miyaavogo. ²³ Miyantiro amihaiico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, noomoro agaluhachijii; tolli icajino. Jaamo ijeebifañodi gucibatimo jino onobadi icajinoco imiyaavogochachijii; onobadi icajino. ²⁴ Jaanegui amihaiico neehi: Paryi Moocanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachijii amihaidi tolli icajino. ²⁵ Jaamo bu Moocanima mihimaasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachijii diitoma mihimibachusihachijii niquejefaño iicaabo amihai Caani amihai imitico buusuji. ²⁶ Jaanoti mihimibachusihachijii amihai Caani niquejefaño iicaabo amihai imitico buusujitihii, nooboro.*

²⁷ Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuui.* Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaca sacerdotemii aivojito, bu caatininaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaamoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco jilli mooniqui aacneri? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu tolliro amihaiico dilluji. Jaanoco uco mihimusuhachijii, amihaiico neehi comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihijii cuucatioju? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihimusu, nooboro.

³¹ Jaanegui sanomiro noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du mihaico: ¿Jaanoco bu collihii mimiyaavogotihii? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguuumoro. Miho paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agajauneguiha. ³³ Jaamoro: Magaajatihii, nuumo Jesuco.

* 11:12 Mt 22.18-19

* 11:26 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

* 11:27 Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujohe amiihaico jilliti moonihi eneejiruno, nooboro.

12

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuihi siinovi ooviciboro ijibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco #cijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeeneti torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniuboro sihi thesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco diicito, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayiciumoro ahaamihicaudi botiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaiti agafucuhicaumoro diiboco aivonoono eneehicaumoro botiboco galluuihi. ⁵ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamiumo, jaanoti saatohoco gaisiraiciumo icano.

⁶ Jaanobuuna saafirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijiubo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bocigujimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadiji miikai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayiciumoro guijeniumo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi gaññumo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluuihi: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Miiro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinihaamefaño jilli onoonoco?

Guiisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro gaññihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojiiho Moocaani eetavehi. Jaano aivo miikahidi sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui mooniumo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iiguiumoro diiboco ejeevesuumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomoto, Herodianomoto iicamoco #furumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo asaamoro diiboco nuuhi: Jiihogominaafi, iijoho miyaminaa onoonoco jeevototibo miyaabo idiicanoco miikai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jiihaico miyanotiro diibeguehica. ¿Naa iidi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitihit? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibañifira jeebico agaajaciuboro diitoco nuubo: ¿Collihit uco minisuhit? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciqui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeqe emeeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu miijoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saatohe saduceomi iguijevumoto siino buheetejitihit onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi: ¹⁹ Jiihogominaafi, Moise miikahidi jilli caatiniuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevachiiji inahabo ifibaijigoco #ciboro inahabobuuna eseemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise. ²⁰ Miiro saatohoti sano nahabomiro icauhi sahuuse juugahuseti miimisiihi idimo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatiboro guijeveuhi. ²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuihi. Jaaruubo tolliro seemevatiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha bu allivioobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. ²² Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautihit. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedit, ¿cajaani taabajit? fine famooro diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Jilli amiihai mitihivehi Caatinihaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja icanoco magaajatimaño. ²⁵ Miiro guijeveti siino ubuheetedit gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitihit niquejefaño iicamo toomominaabadiro icacujijimo. ²⁶ ¿Nacu toono guijeveeminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amiihai memecitihica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Miiro

nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojũbo, nooboro. ²⁷ Jaamaño Moocaani guijeve aivojũbo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojũboro. Jaamaño aivo amũhai jilliro guiraano mitũhĩvehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajũba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Jaanaaca saafi caatinimĩnaafi gaseuhi diitoma ihĩmaacasinoco uguubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusuunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajũbati aivo obocino? nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya tajũba jino; muguubu Israel idĩboro saafiro Mohaivojũbo Moocaani. ³⁰ Jaabo Moocaani Dihaivojũboco gaiji paryi dijeebũmaryo, paryi difiimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajũbaji. ³¹ Jaano allivõno bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoono. Chahano satajũba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

³² Jaanoma iicaubo caatinimĩnaafi diiboco iimusuhi: Jũhĩ jũbogomĩnaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³ Jaaboco magajino paryi mojeebũmaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magajino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeecivonoco ifajicivĩ ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magajino imino fanoo janaanici, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusuunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jũ, tehesitĩhĩ ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro miũhaiũooba siino diiboma dillamaicuutĩhĩ igutu-maño.

¿Miũjoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani iijafaño ijũbogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatinimĩnaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miũro David icaruubo Moocaani Gaijafeenedi ihĩ-imaasumi nuuhi:

Mohaivojũbo Moocaani Tahaivojũbo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco ditihaiguino uujoho ificunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojũbo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunichicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijũbogoobo neehicauhi: Icgusuno mihica caatinimĩnaati, oono caamovonono gaachehunoma igomoco, goohasinofeenevi aivo imino idillunoco iimoyicifimoti.* ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujivicamaaifimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumitĩcimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaanicimo sitaaco ibaĩiqui. Jaamaño guiraajino aivo cijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

⁴¹ Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani iijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicĩmañoti ifinicichicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidi inihibamima iicameheje guiraano jicuhicauhi. ⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegayicico jũhacuvauhi mĩdino ijaada iicajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijũbogomĩnaaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro amũhaico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumõ janaanici aivo ficuui. ⁴⁴ Miũro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihĩ. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifnisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijũbogomĩnaafi nuuhi: Meeci mojũbogomĩnaafi, baĩifiira guisibano baĩifiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivĩ, siibahallivĩ icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu gicĩnuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluui: Mihimeguehi miũhaico

* 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

idiibogonoco cusu iijoho onoono iicaji. ¿Milliti magaaajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica miñhaiñooba amñhaico bañidino.

⁶ Guiraaajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jiiibogonoti muguubusumi, imucugai ñihcunajeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino.

⁸ Miuro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaaasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amñhai ifico magaihuini amñhaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amñhai uco mimiyaavogomo tajiibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco miñbeguehi. ¹⁰ Miuro jiiinije ifinicuujino imegavi taajasujiiibogo paryi faajiiinjeriro jiiibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amñhaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatysumi: ¿Milli fine menejeji? noomoro mehesamaajirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amñhai jeebñhaño ificunocoro monoo. Amñhairyo miñiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amñhaifañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicauquii aciji. Jaabadiro bu caaniro isemenequeje isemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicauquii icano. ¹³ Jaasumi faaboho amñhaico jiiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaaubo taajaji.

¹⁴ Miuro Moocaani iimaajiiibogominaafi caatinuhi: Johono imitino ñdicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacuutinoco mahatyimecuudi, aameque miññinichicamo magaaaja. Jaadi Judeao jiiinjeri miñicamo ifagajinojaa magaacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri miñicahachijii miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco miñiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño miñicamo amñhai gaachehuco miñiciqui jaahevi muhumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje siicurasumi gaatimo miñicahi. ¹⁹ Tustumiji sihidi aivo idaaasuno miñicaji fucuje icaji jiiinijeque Moocaani ifivusuunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitihii. ²⁰ Jaafucujeque Moahaivojiiho ibaeresutiruva tusumi iicajimoti miñhaiñooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque baaretesujiibo itaadimo diibo iiciumo toono idaaasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti amñhaico saatoho: Memeeji jaani Cristo, memeeji jaadi Cristo, onoochachijii: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaajiiibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanoonoco eetavejimo niqeeje mitya iijinobadi iicanehejeque ifurumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuuumoco ijishitihachijii bañijimo. ²³ Jaanegui amñhai mityano miñimibaicini cu amñhaico jino uujoho imegaviro jiiibugucuui, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Sino Asajino.

(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono iidaasufucujebuunati niñiba jabaaveji, bu fucuo niñiba achicicujitihii, bu meeciri niqeejefañoti aifeji, paryi niqeejefaño iicano mitya maryibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivojima icano asaanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajiiibamo tañanitamoco igaiyicijimo fahigovati jiiinijejinibaaciti, niqeejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higerahotiro magaaaja miuro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunicihii. Jaanoti ficaba ifiitucunoco magaaajanicihii. ²⁹ Jaabad amñhai magaaaja paryi fanooro jino uujoho onoono iicunoco mahatyimecudi mehesicini cu jiiinije ifiniijino ifiitucunoco. ³⁰ Miyanotiro jino amñhaico neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo guijevetimaacaro. ³¹ Niqeeje, bu jiiinije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onoono sicamañovi fatyejitihii.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicunoco miñhaiñooba gaajatihii. Moocaani toomominaa niqeejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatihii icano idiiboro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui amñhai miñimibaicini cu toomomoro magaaajatihi ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi thesino ifeegu iicojiminaaco idudicamaajeque aaciboro iguhugaco ofoonobuuna saafico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejihiica. ³⁵ Jaanegui miñimibaicini cu magaaajatihi aivojiiho cusumihacho agasejinoco ijicuuviabahacho, fucufenevabahacho, catava ojiberibachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui miñimocisu amñhaico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino amñhaico onoonoco famoocoro neehi miñimibaicini cu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujino iicauno, bu ijicutaama achahano maahuno jibaimoco eheetavuujino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho ifurumo sicamañoco abañimoro toonohalliti Jesuco igaicaauqui. ² Jaarumo neehicauhi: Jibaimofa momoonijitihimi miyaminaa ñaavotimoi iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari foojohoma Simon iicaubo ijifafa icauhi. Jaabo imachuqui acasiivuuco icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefañi facicifaihu nardo onofaihu gatyucui sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuu-goro ifacicifaihuco Jesu nigaihallivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiratumoro noocasiuhi: ¿Collihimi oono facicifaihu bañamaaiquifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanivivi manaajemere idaasufimoco mahacitanoco, noomoro diigo-jaa sifiratumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collihimi macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufimoo fahijivaroo amihaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amihaima fahijivaroo icajitihimi. ⁸ Ajaamo idigoro imino uco moonihimi taffico afacisusigo chihojifañi icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amihaiico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajinijeri ijibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoocho, ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idimooboo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emeecitooboo diitoma ihimaaboro Jesuco diito usefano ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefano ihaciqui moonihicauhi.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ijibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ijibogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifañi mofoo. Jahi mahatymejiji gaifi icihuuri nifaihuco asatyooboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ijicafotojaoboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañi tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi amihaiico ifusujilibo guiraamecu caamovohi icamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo mihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ijibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi atymeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ijicuuvi Jesu ijibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici idimoma gasevaui. ¹⁸ Jaamo amachumo gaciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi: Jino amihai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi idaasuvuumoro diiboco saafiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amihai fahuseeci motihaiti miimisiici idino mihicamoti saafi uuma butajefañi maahuco efeeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinhaamefano uuti onobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo feehi. Jaarunofañi idaasucani iicajiibo uco aacibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuuñi iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayicuboro Moocaanico graciaco aciuhi. Jaadi iquisicuboro diitoco aciuco: Hfaaji, mamachu. Jino tafi, taahuco icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayicuboro. Jaanoco tolliro graciaco aacuboro ifuui. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. ²⁵ Miyanotiro amihaiico neehi: Siino aducujitihimi jino vinofaihuti jari bofaihuti Moocani aivoji icadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo.

²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amiihai uco mejeevesuji.* Miiro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaiji, noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amiihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaafaani fucu mifooci catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaaiji, nooboro.†

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa iima iguijvehachijji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaaijitihi, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi iidaasuvuuboro ataaafiraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebi sihidi uco idaasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro miftafotomoro mihica cigatimo mubuhe, nooboro Jesu janaanacivi ufuuboro jiiijehallivi ajavuvuuboro Moocaanico dilluubo toono idaasuno iicaujineri idaasuno icatibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova iidi sihidi jeevatih. Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.‡ Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ijibogominaajaa asaabo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetih? ³⁸ Moocaanima mihiiamaoro mubuhe Satanasi amiihaico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amiihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiihai alio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaabo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaalliino iicacuumañ. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asaaboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo imitiminna usefaño acacafetejino. ⁴² Jaaneguiiha magañiivomoro masigucu, mee oono uco acivaabo fiiticuui, nooboro.

Jesu Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaabaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saamo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jiiibuguuhi diito igaaajiqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciuboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, Jiiibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayicumo isatyequi.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimehuco buiyaacuui. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amiihai taticivodi? masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magayiciqui mihanicibadi? ⁴⁹ Miiro fafucuvaaciviro amiihaifeenevi Moocaani iijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruuboco du magayicihicatih. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Sicafehi Agaabo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafehi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro miniciniibo. Jaaboco gaayicurumo. ⁵² Jaarunaa igaachehuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaabo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi. ⁵⁴ Jaanaaca Pedro tehesinoti ifinicuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojibo goohasifeeneri casivuuhi sacerdotem toomominaama cijigaiti efeemeubo.

* 14:27 Sahaamefaño janaanacivi jilli ficuumo; Jifucu, ononoco. † 14:30 Sahaamefaño ficuutimo: mifooci ojitiibaacaro, ononoco. ‡ 14:36 Griego iijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoooco Jesuhallivi iñañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi. ⁵⁶ Fiiwaamo sicamañoooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi. ⁵⁷ Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoooco bañiuihi: ⁵⁸ Miihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifiimi usetio eetavotajaco acallajaniiboro mifucuci, safuco idiñotiro boojati boobaniji useri eheetavoratjajaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jibogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojiiho famoofeeneti agañiivuumoro Jesuco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iiti dihallivi ijibocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutiibo. Jilli llivi moonicinihicauihi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojiiho dilluuihi: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojiiho igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collihica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyiicicuujirahi? ⁶⁴ Mee, amiihairyo muguubucuuihi Moocaaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amiihaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guijevejiibo, noomoro fañusuuihi.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijirebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganichicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jibogominaafi idiicahachijji gaajaci: ¿Naa miijoho ico ganichih? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauihi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guiino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojiiho jeevivominaago agaseugoro ⁶⁷ ciijigaijiniri efeemeebe iicauboco aatyimeugoro diiboco gueneene ihiiñichicaugoro nuugo: Ijoho bu tolliro Jesu Nazareooboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatihi, bu ¿jinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehiniubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuihi. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeeciugoro tomañeri iicaumoco neehicauihi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunatiro bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ijoho diitotiobo Galileaoooco idiicamaño, noomoro. S

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi iibacasiiboro ihiimaaubo Moocaani momofañodi ooviciiboro: Gaajatihi uujoho diiboco diiboti toono mihiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifoooci ojiiubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifoooci ojitiibaacaro siino mifoooci, safo idiño uco tuunamaaiji unuunoco esafutuuboro taacuubo tusumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaivuuhi paryi fagominaama iimaacasiiqui. Jaamoro Jesuco sisciniiboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluuihi: ¿Naa ijoho judiomi Aivojiiho? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuihi: Jiihi, ijoho toono onobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinoono jibeguehicauihi. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi ijibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicauihi.

Jesuco Guijevefaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jibaimosumi civojaminaati saafico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicauihi. ⁷ Jaanaa Barraba onoooco civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasihigo miyaminaaco agaicaaunohalliti icivojaniubo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaamoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jibaimosumi omoonihicaubadi imooniqui.

⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco amihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquiomoro aaciunoco Pilato agaajauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluui: ¿Jana milli judiomi Aivojibo amihai meneehi-caaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniciiviro coovadiivuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuuhi aivojibo ijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasiminaaco iigaiyiciumoro gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco jihacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutunoma iicanoco afeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahagomoro: ¡Imino diica judiomi Aivojibo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri inigaiti gafucuhicaumo jirebamaaimoro iguiino ememuivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco ijihacuuchehuco ujuyuaacuumoro jari imiya gaachehuco ijihacuuumoro diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumiobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaabo tomañodi fatyuuboco ocoovuumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaijaaajebai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihua vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaiumoro: ¿Naa cajaanicochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. ²⁶ Jaamoro toonohalliti diiboco omoonuunoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatinuumoro ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJIBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocovi bu tolliro miimisiici nanivaminaatsico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifico inananagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatinihaamefaño onocinino nijequevauhi; iimitifimofeenedi oovocafutuubo, onocinino.*

²⁹ Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ihibamoro ihusenecque gavaracumoro ibajirubadi iicano inigainocoro garya, garya omoonihicaumoro neehicauhi: Ajaaniyahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idiinoti boojati edeetavejiruboro. ³⁰ Eneecata iiro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumo noocasihicauhi: Sitaaco naha ataaasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ificoro taajasunoova. Miyaano ijoho Cristo Israel Aivojibo idiicahachijji jisu diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gubuubusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadiiciba paryi jiniije civono iijiuhi. Jaano jari sano iijicuuvu imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuehi. ³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihufañovi ichimayaacuuboro imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño catejeruuhi. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihivuuboro chuuumucuui. ³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboociniu chehu gaachehujetuno feemene icano gallivuui sanoodinooiro nijequeti sano baavi. ³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivojibo Jesu imega julleecinunaa uchuuumuunoco aatyimeuboro: Miyanotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

* 15:28 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

⁴⁰ Jaabadıro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinicihicaui. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeecivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadıro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Icuuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiomi jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tollıro eteeme-hicaubo asaaboro iguitıbo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifico dillutuui. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasimınaa aivojıuboco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojıbo iııbuguunegui jari Joseque Jesu ifico Pilato acisuuhi. ⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifico iniıtusuuboro tochehuri mi-bociuui. Jaaboro guısigajifaño seedicinihojifaño icıuboro iguhugaco guıisibatıygabari fabaacuui. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onogo, bu Maria Jose seeji icamife atıymeuihı icıunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayıro jaguisi afatyuno sesevedi tohojıvi ifutuumo nihıba iınuuberi. ³ ¿Mıjıho mıhıhıma iguıisıbaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecırumaaca tobatıygaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojıfa ijıcafutuumo atıymeuihı sıcafeıi seseעהehu caamovochehufa jıcinııbo imiyanaagueneri gıcinııboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diıtoco nuubo: Mihıguetejirahana, amıhıai Jesu Nazareoobo etetcucafetehıııboco mıguıınehı. Buheetecuubo chahacuubo jıneeri. Eneecau, memeeıi jıno diıboco ifıcuhinımañııoco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijııbogomınaa, Pedro iıcamoco mıjııbogoto amıhıai imegavi Galileavi fuucuubo tahı diıboco mahatyımeji amıhıaıco unuubadı, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iıgutuumoro tohojıti gaaumo jıterere. Jaamoro ajashuno mıhııfııoobaco jııbuguutımo sihidi iıguıımaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro mıhıai jaguisifucu iicauno sesevedi ubuheeteubo tıconııhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diıgotı sahuse juugahusetı mıımsııci idıımoco ijııııco agavaracuıgovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diıboma iicahicaumo ihıdaasuri taajeheri iıcamoco jııbugutuui. ¹¹ Jaano Jesu ubuheeeuno diıboco diıgo aatyımeuno iıcanoco guubucuurumo mıyaavuguutihi.

Jesu Jafeveuhi Ijııbogomınaati Mıımsııciıvi.

(Lc 24.13-35)

¹² Jaanobuunati bu siino Jesu sııbadı jafeveuhi diıtoti mıımsııci sıhi buhıgo ufuımsııvi.

¹³ Jaanegui uhuunımsııro saatoho ijııbogomınaaco jııbugutumısi. Jaarumııco tollıro mıyaavuguutımo.

Jesu Ijııbogomınaaco Minıısuhi.

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijııbogomınaa fahuseeci motıhıaitı saafi icamo machu-movi. Jaabo diıtoco icuhıfojeeıııhallıti buheetecuuboco aatyımeumo ijııbuguunoco imıyaavuguutınohallıti iıbaubo. ¹⁵ Jaaboro diıtoco nuubo: Faajııııjerıro mofo. Jaamoro jıno taajasubogoco fanoo mıyamınaaco mıjııbogo. ¹⁶ Jaanoco imıyaavogoboro inıtısuquımaabo taajaji. Jaanoti imıyaavogotııbo taajajıtihi. ¹⁷ Jaamo uco imıyaavogomoma jıno toono gaajatabadı iıcano icaji; tamemeri buhi ijııııco gavaracujımo, bojııjeri iımaaajımo, ¹⁸ ihusenefa jıınımomıco gaayicijımo, namıtaco aadurumo mıllı icajıtihi. Jaabadıro iguihıvamohallıııı ihuseque ifıcuuneri buheehı-cajımo icano, nooboro.

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versıculonoco fıccuutımo. Jımañııvıro ifotonıo.

*Jesu Niquejefaño Feehi.**(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)*

- ¹⁹ Aivoj#bo Jesu jilli ij#bogom#naama ihiiimaahicauno nijequeti ga#i#vuubo niquejefaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi cas#vutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufu-umoro taajasubogoco faajini#jiri j#bogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivoj#bo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofeenedi.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti jibugumoco amusuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toomominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoobo, Abia onoobojaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onoogo Aaron iyaachimihai cuuminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajjibauboro unuubadi. Jaamaño mihaifnooba diitisiso milli neehicautihi. ⁷ Jaarumisi iseemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisiciro amiyatisi iicacumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamio to Moocaanico ejeeciveffucu iicauno. ⁹ Moocaani jeecivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguijico ijigasucui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihiimaamo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toomominaafi Zacariavi jafeveuhi fañoojavi aimoguijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujitiibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seegi jeebifnoo icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuuminaaco sihidi uumisujibo dojicuviro Ihaivojibo Moocaani-jaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico iseemema sajeebhi ificucui, bu tolliro icajisufimoco: Jii, onoonoco igaajasucui. Jilli imibachujibo miyaminaaco Mohaivojiboco igaayiciqui, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluuhi: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajjibanoco omoonifibo. Jaabo uco galluuhi ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotiibo idicamaño dihiimaa ico buuji. Jaaneri iimaatiibo diicaji gueneene toosee ifiivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toojafañoti diibo goovano iinutineguiiha. ²² Jaaruubo tahigoti ihiinuudi iimaacuutiibo. Jaanoti gaajaciuomo toojafaño Zacaria gaijaco aatyimeunoco. Jaabo ihiimaajirubadi iicano ihuseriro jibeguehicaubo ihiimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeecivuujifucu afatyunobuunati fuucuubo iijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi ijati fuucutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivojibo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi Jibeguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaanuobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cuumi Nazare onoocumivi, ²⁷ gaifiiquehi agaajatigo bagocaja Maria onoogoco imeecitegui. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivojibo Moocaani ima icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecuihi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifiico seemevaji. Jaaboco Jesuti

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivojiiḅoti iheedeḅe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico tajiiḅaji. Jaano ufucuro finijitihi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluuhi: ¿Milli jaano icajirahi uujehehiicaduhu tajevatiihi? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño iiti seemene ifivosee jeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuurugo. Jaagoco achiba eneehicarugo sahuse juugahuseti saniiḅa idiino icacuuhi oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itiiḅino, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivojiiḅo Moocaani jijovogo. Uco onoobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaantiro Moocaani toomominaafi fuucuuhi.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago. ⁴⁰ Jaago Maria Zacaria iijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuuhii. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuumiro ijeeḅiiḅaño isemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuuhii. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gai-goomihallinocivi tolliro diseemenegue imino mooniiḅo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevaticoco Tahaivojiiḅo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubuumiro taseemene iimooboro tajeḅiiḅaño maryibahi. ⁴⁵ Imicani ijoho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivojiiḅo eneehinibadi iima icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeḅiiḅa Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho iidaasugo ijijovogoco agaajacunerii; Jaamaño jisumitiro paryiicino miyaminaa fahiijivaro iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiiḅo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijimoco fahiijivaro iidaasugooḅo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco mooniiḅo. Guinoniiḅo ificoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityafirumoco guinovi niitusuubo. Jaaboro ijeeḅiiḅo siicuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inihibamivamoco sicaihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijeecivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetiiḅo diitoco iidaasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco isemema fahiijivareji unuucubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria guenene icauhi Elizabema miniiḅaci, saniiḅa icano. Jaanobuunati jari uumiugo iijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe esemeveujino. Jaago gaifico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momoniujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Colliiḅa? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguuihahica ihuseneri caani omomoninoco igaa-jaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatinuuhii: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeui. ⁶⁴ Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveui. Jaaneri ihiiimaauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryi icojneri iicaumo sihidi jabafituuhii. Jaanoco paryi Judea jiiḅije gajineri jiiḅocasumo. ⁶⁶ Jaanoco paryi uguubuumo esamaaihcacauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicacauhi: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojiiḅo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficiniiḅo iimaauhi Moocaani diibo jeeḅiiḅaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imociniiḅo israelmi Aivojiiḅo Moocaani. Miiḅai diibo cuumiminaa mihicamoo-jaa asaaboro miiḅaico taajasuubo. ⁶⁹ Miiḅaico aciiḅo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimiiḅaifaaḅoti. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihii-imaaminaafeenedi siicijetiro: ⁷¹ Miiḅaico mominaafaḅoti, atajasujinoco, bu paryi miiḅaico ijiiḅeguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheedetemihaiiḅavico: iidaasugueji,

nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Mihaico mominaati ataajasujinoco, diiboco mejeecivequi nihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofiino diibedi icaqui jiihahallivi mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanoti iijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojiiho imega iijahaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaa-jaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi iidaasugooboro mihaico achi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucuniija iicafucunihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseque sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco siigueji sajeebi iicano jiihai, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebi sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicahigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifico jafenuboro.

2

Jesu Fiivuuhi.

(Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivojiiho Augusto onoobo tajiibaui paryi jiiñije miyaminaaco iheevequi. ² Jilli ohoovonoco ticoniimo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiihoti icaunaaca. ³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icaatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiiñijeti Nazare cuumiri iicaumañoti Judea jiiñijevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David fiivuuhi. Jose diibo iyaachimihai cuumioobo iicaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavajigo oovago icacugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui aivucuui. ⁷ Jaago iticonioseque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro fajji iibañeri ejeebunohallivi tooseeque siucaruui miyaminaa icigafija diitisi iifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitijisuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojiiho Moocaani imi diitohallidi aricuno achicuihi. Jaaneri sihidi iguimo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguino, amiihaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo icaaji. ¹¹ Jaachijji fiivoobo amiihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojiiho Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee fajji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ iimicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiiñijehallivi gaifimi diibo onoobadi imino iicamo sajeebi iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masigo Belenjaago jino iicanoco memeeceitequi Aivojiiho itoomominaafeenedi mihaico jiihobogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimeteuhi Jose, Maria, bu seemene fajjihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jiibuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti jiihbuguunoco. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco lliivi Maria ijeebiifañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuui. Moocaanico agajimoro, imehichauhi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco jiihbuguubadi icauneguiiha.

Jesuco Templojafaño Ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toose meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuomomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiiba onoobadi ifico iimibachufucuva iifniudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojiiho Moocaanidiro ificuuqui. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiiba jilli noonoro acaatinicinineguiiha: Paryi gaifimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiiha. ²⁴ Jaaneguiiha fuumisi Moocaani tajiiba onoobadi, iicanoco jeevico asimico ficutumisi: Namuduucumisi iicahachijji, nimihumisi iicahachijji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeevooobo teemehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jiihbuguui: Moocaani agalluubo Cristo fiivoooboco aatyimetinohachuta iguijevejetinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani

Galilea noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiiba onoobadi imooniqui.
²⁸ Jaaseeque Simeon ihiibiciuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojiiibo, ivi sajeebii jaafa chuumucuui. Daatyimesucuui uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaalliri imino atyimecuui taajasuminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevi ificuuboco. ³² Diibo seseehachici. Jaabo israelmi iicaturumoco achicjiibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujiiibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafitehicaui. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiisee seemene icahi diibofeenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aaifomo finiji. Jaanoti saatocho taajaji. Jaabo jiiibogobadi icaabo. Jaaboco sihidi saatocho jiihegvejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebii nofaño esamaaino. Jaanotiji iidi paryi toono aamigari dijeebii miquiticijadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onogo; Samuel onoocho Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyaguru-cuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idinoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava icacuugo fibajigoti. Jaago templojafañoti iinehicaugito cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeecivehicaugo machuco aaigagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumoogovovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi ijiiibuguuvo paryi famoovo Jerusale miyaminaa atajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojiiibo Moocaani tajiiba onoobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiiinejevi iicumini Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicaui janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicaui.

Jesu Templojafaño Icaui.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicaui Pascua jiiibaimofiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famoovo Jerusalejaa fuuhi fahijivaro tojiiibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifnicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuui seejimisi gaajacutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguuiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguininuumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano njequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajiiba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubunicuboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidiro jabafitehicaui, sihidi diibo agaajaneguuiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Beshu, ¿collihi misico jilli moonihii? Diicaani, uujoho icano gaihuinimisiro ico miguiinehicaui.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaaatitii Guihirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicaui. Jaarunoco seeji lliivi ijeebii faño ficuhicaui. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicaui ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gajihicaui.

3

Jua Nitiminaafi Jiiibeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoocho fahuseeci satihai icano ficabava aivojiiiboti icacuunaaca, Ponce Pilato Judea aivojiiiboti icaui. Jaanoti Herode onoocho* Galilea aivojiiiboti icaui. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojiinije aivojiiiboti icaui. Jaanoti Lisania onoocho Abilinia jiiinije aivojiiiboti icaui. ² Jaanoti Anas onoocho, Caifas onoocho icamisi sacerdotemi aivojitisi aivo imiyamisi icaui. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijiiibogoco acuihi sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoohiinidi miyaminaaco: Minitiisquimaje. Jaamoro amiihai eedehefifico mejeevesuco amiihai imitico iibuusuqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatiniuno:

* 3:1 Herode Imityaabo onoocho Jesu ifivuusumi iicaubo chuumucuui. Jaaneguuiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoocho icaui.

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi scaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojiiho jiihaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jiihaifio ciryu ciryu iicajijje ticuvusucafeteji. Iimitijije imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiiinjeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initisuqui asaamoco neehicauhi: ¡Amiihai jii-inimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Miijoho amiihaico jiiibeguehi ifiihicuno ifiitivonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amiihaiti, amiihai eedehififico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Miihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amiihaico neehi: Jiba guuisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaaje imibaiciniicuuhi imohonoco iquitiqii. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji cijigaiñaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo cijigaiñaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluuhi: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihaaabo sajaanii mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihiifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initisuquimaavaumo. Jaamo Juaco dilluuhi: Jiiibogominaafi, ¿milli jana miihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajiiibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluuhi: ¿Janaa miihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitiicidino. Jilli amiihai dudidamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Janaa miyaminaa esamaaihcuihi sicutjeebijje teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amiihaico nifaihuri niitii. Jaanoti saajiiho saafi Moocaani Gaijari, cijigairi icano inijijiiho. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatii. Jaamaño conovaha bu diibo tihapaaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuuihi trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagaañoooco ficujiiho iijafaño. Jaanoti iimeehunoco ifinijitino cijigaiñaño jigasujiiho, nooboro.

¹⁸ Jiijadi, bu siibadije icano fajiiñiboro Jua miyaminaaco jiiibeguehicauhi iimino jiiibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojiiho Herode onooboco iibaubo Herodia onogo inahabo Felipe taabaco udumitiicunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicaunohalliti icano.

²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuo Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua inihicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaaiuhi. Jaabo iteehifañoti ihiinuuboro Moocaanima ihiiimaanaaca niqeeje faayacafutuuihi.

²² Jaanofeenedi Moocaani Gaija foovono niituuhi diibohallivi niimiihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niqeejefañoti unuuno: Iijoho Agaijiiho Taseemene, Iri sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Jiiibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo.

Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onoo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose.

²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei.

Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber.

Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficiniibo Jordan onoohifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihgovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitih, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco #fusuubo goovanogayi paryi jiniije miyaminaa cuuminoco. ⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷ Jaanegui taaguiino ememuivooboro uco idiimooboro edeecivohachijji paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojibo Moocaanico diimo. Jaaboro saafiicoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijji juugati daacoto baavi, ¹⁰ miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajibaji ico iteemequi. ¹¹ Ico ihusenehallivi gañiycijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivojibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutuubo gweenehachuta.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinjeminaa jibocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jibogooboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifivuuhigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleeveubo Caatinihaameque ihiiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaiia aameque aciimo. Jaahaameque faayicubo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivojibo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jibogoco #daasufimoco aciqui. Uco galluubo ijeebino #daasufimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco jibeguequi, aatyimetimo aallinoco faayiqui, #daasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivojibo imino omoonijisumico jibeguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro casivuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco #finicicicauhi. ²¹ Jaadi ticoniubo onoo: Jifucu icacuuno amihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onoono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafituuhi ovosino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amihai uco menejeji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi #ro difiico buheesu, noomoro. Jaamoro uco menejeji: Capernaui omoonunoco muguubuubadi jino dimiya jinijevi mooni, menejeji, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiiimaubo: Miyanotiro amihai neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi jinijevi imino agaayicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibajito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoo iicausumi aigutino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinjevi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo

Israel cuumi fibaijitojaa Moocaani Eliaco galluutih, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiihino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jiiñjevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautihi idiboro Naaman onoo bo Siria jiiñjeoobo buheesucafutuuihi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiiratuuihi. ²⁹ Jaamo agañiivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi gañiuihi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco ifañoñqui togajihallivi tuucuumi iicaugajafaño.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuboro fuucuuihi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Mt 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernaui Galilea jiiñje cuumivi. Jahi jiiñjeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojii bo iijibadi icaneri iijiiñjeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuuihi: ³⁴ Miihaico suufeni. ¿Collihi miihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi miihaico finisuqui? ¿co uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu iibauihi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gañiuihi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli moonitiibo diiboti iinuuihi.

³⁶ Jaaneri famooro igutuunomoro fahigova noocasihicauihi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojii bo iijiri tajiibahi ijimico. Jaaneri diito iimehicauihi, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi jiiñbocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihiiñuudi fuubo Simon Pedro iijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiiha Jesuma iimaumo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idiiñvuboro iguihuvaco iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuihi. Jaasumiro agañiivugoro diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Jaanaa mihiiñcuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihiiñomoro gaibaciniimoro neehicauihi: Ijoho Moocaani Achi, noomoro. Jaarumoco Jesu ihiiñbauboro iimaasuhicauihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaa-jahicauneguiiha.

Jesu Galileavi Jiiñjeguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa meseseveecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiñuumo diibovi ifutuuihi. Jaamoro diiboco gaijirumoo footiibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji jiiñbogoco, toonogui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño jiiñbogooboro.

5

Sihidi Ejeevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauihi Genesare muuajiniri. Jaanaa miyaminaa sihidi gaseuihi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauihi Moocaani jiiñbogoco uguubunoco iimugumaño.

² Jaanaa Jesu atyimeuihi migaaci meeneagaacico jiiñgaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiiciminaa ihiiñuomoro isinicuhunoco niñhicauihi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuuihi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro tajiibaubo tehesijisuno imeenegaco ijiniñi iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasiñvuudi ticoniubo iijiiñbuguubo tahigoti. ⁴ Jaabo ihiiñaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco diñchi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: Jiiñbominaafi, miihai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicacuumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa ijoho eneenegui gañiñi tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañiñumo. Jaabo sihidi taavaco baasuuihi. Jaaneri isinicuuu gallicamauihi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaamoro fagaacico gahafusuuihi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiño memuiñvuuihi. Jaaboro

diiboco nuuhi: Aivoj#bo, uuti buhi difoo, uujoho imit#m#naafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco #ciuneri sihidi ajabafiivutuuma#o. Bu tolliro famooro igutuuhi. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuuhi Jacoobo onoo, bu Jua icamisi Simon gataavom#naatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyam#naa fiicim#naafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memui#vuubo, jiini#jejaagoviro dij#cin#boro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, idi-imogohachii# uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco udud#ciuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu taj#bauhi mi#hai#oobaco j#bogoti#bo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotejaa difico di#fusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoo# Moocaanico deecivoto Moise ataj#baunobadi iicanoco. Jaanoco miyam#naa aatyimemere igaajaqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti i#bocasiuno janaaniviro feehicauhi. Jaabojaa sihidi miyam#naa igaivehicauhi diiboco uguubunivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyam#naa achahahi ofooboro Moocaanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idi#no Isifa#uboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyam#naaco j#beguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino gicini#mo saato#o fariseomi#to, caatinim#naa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaacin#mo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofeenedi. ¹⁸ Jaanaa gaseumo saato#o gaifimi idi#no isifa#uboco cigaiijeri ihii#bimoro fa#oojavi i#hacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyam#naama etetecini#negui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayiciumoro iguihuvauboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyam#naa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi fadu#mo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyam#naafi, dihimiti ico buusucafutucuuhi, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatinim#naa icamo ticovauhi esamaai#mo: #M#ijoho jaani jilli onooboro Moocaanico ihimaari imitino omoon#bo? #M#ijoho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: #Collihim#hai tolli mehesamaaihi? ²³ Fameediro itih#runoco dihimiti imibachucafutucuuhi neehi, tolliro bu ga#iivoobo, diigo onoo. ²⁴ Jaaneguiha am#haico gaajasuji uujoho Miyam#naafibadi ifiivuu#o jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idi#no isifa#uboco: Ico neehi, ga#iivo. Jaaboro dicigaiijequ# d#ci#bo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idi#no isifa#uboco ga#iivuuhi diito imefeenevi. Jaaboro icigaiijequ# toonohallivi isi#cin#hicaunoco #ciuboro fuucubo ijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafiituumoro Moocaanico imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutumoro nuumo: Jaachii# mahatyimehi aivo ajabafiiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusum#naafi Levi onoo#o jaago, ajaadusuhicauma#neri gicini#ba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi ijafa#o guiraaj#baimoco. Jaanaa sihidi saato#o impuesto jaadusum#naa imachuqui gicini#cin#uhi diitoma, bu sihidi saato#o miyam#naa icano. ³⁰ Jaanoma iicamo fariseomi, caatinim#naa icamo Jesu j#bogom#naaditi imitino iimaauhi: #Collihim#hai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusum#naama, bu saato#o imiti miyam#naa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabum#naafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoy#ci#fihi taabum#naafico. ³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuuhuvaqui saahini#hi. Iimifitimegui saahi iimiti ifico ijevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluuhi: ¿Collihi jana Jua j̄ibogominaa, fariseomi j̄ibogominaa icamo machutimo aagamaro sihidi Moocanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu oovicuuboro iimusuuhi: Taabava j̄ibaimovi oovicahi. ¿Nacu amiihai taabava j̄ibaimojaa mucuuhuvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi taj̄ibogominaa icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumitiicijino. Jaadi jari iidaasuno icaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani j̄ibogoco ij̄ibeguequi jilli ohoovicuuboro nuubo: Miihaiñooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatihi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimi meehe eetavota eedejutafaño mificutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyejirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañicafetejirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanoociro imino ficucafetefihi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

J̄ibogominaa Ichi Arrozbad̄i Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofenedi iigooboro feehicauhi. Jaanaa ij̄ibogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagañooco ihuseneri iquichecimoro ifagañooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomioto diitoco dilluuhi: ¿Collihi amiihai mududicamaaihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amiihai magajatihiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omooniunoco? ⁴ Miiro Moocaani iijafaño ufuuboro jeecivo maahunoco iicuboro machuubo, jaaboro bu tolliro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico ejeecivucuuno maahunoco idimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolliro nuubo: Jaguisifucusumi mityano mehesicinahi. Mityano tolliru. Jaaruno janaanici uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ij̄ibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatiniminaa, fariseomi icamo ifinichicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesuj̄iibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihimaaqui.

⁸ Jaamo tolli eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañiivoobo joono diitofeenevi dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañiivuboro feenevi julleveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene amiihaico dilluji: ¿Jinejeque Moise taj̄ibauhi jaguisifucusumi momooniqui iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicar, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatoho sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimoco.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabajaaigo Moocanima ihimaaqui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocanima ihimaaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ij̄ibogominaaco. Jaamoti aciubo fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoobo Simon nahabo, Jacobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacobo Alfeo onoobo achi, bu Simon onoobo cananistamiobo, ¹⁶ Jacobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoobo Jesuco aaciuj̄iibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco J̄ibeguehi.

(Mt 4.23-25)

* 5:38 Jilli Jesu nuuhi eedeej̄ibogoco mejeevesumoro bohono j̄ibogocoro meheetaveji.

† 5:39 Jilli nuubo eedeefifico mihimogomoro bohono ififico mihimeguej̄itinoco.

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafu-tuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jiniije miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu ijico ugu-ubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaumo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijibogominaaco nuuhi: Imicani amihai Moocaanico mihi-mogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amihai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amihai jisumi Moocaanico magaanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejeba-casiji.

²² Imicani amihai mihicahi miyaminaa amihaiico ijivehesumi, buhi amihaiico agañisumi, amihaiditi imitino ihiimaasumi, amihai momoco iimitinobadi ijivehesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amihai jaadama niquejefaño mihicajineguiha. Tolliro tuucumijeo eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idaasucani amihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amihai jisumi mejejebasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amihaiji, amihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magajino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amihai uco muguubunicimoco neehi: Amihai minaaco magajji. Imino momooni amihaiico ijiveguemeque. ²⁸ Imino monoo amihaiico imitino onoomoco. Moocaan-ima mihimaa amihaiico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amihaiico, amihai ime saanaago imeti agabavacuhachiji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amihai caamoojaco udumicuhachiji, bu tolliro amihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cajaanoyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sitaonoco icicuunoco dihiimaasucudino. ³¹ Amihaiico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amihaiico agajimocoro bu magajihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifitimo bu tolliro moonifihi icano. ³³ Jaanoti bu amihaiico imino omoonimocoro, imino momoonihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimi-fitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahacihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amihai, amihai minaaco magajji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachiji guiraajino amihaiico niquejefaño ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famoocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo icahicarumoco, iimitimeheje icarumoco icano. ³⁶ Jaanegui amihai sitaaco mihidaasugo amihai tahe Moocaani icabadi.

Amihai Sitaaditi Imitino Mehescinimoro Mihimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehescinimoro mihimaadino, jaachiji Moocaani amihaiico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico menezino, jaachiji Moocaani amihai imitico neejitih. Sifima mihibacasinoco imino mihimbachusaci amihai imitico Moocaani ibuuuqu. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiha amihaiico bu Moocaani tolli aciji; illeegucufaño imino ooviciboro, imino gatyuuci kuhufono cabiciboro tetecuuboro. Jaanoti amihai sitaaco mohoovobadiro Moocaani amihaiico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicuhi: ¿Nacu ihaallima achahaaboco bu sifi ihaallima achahaabo siguejirahi? ¿Nacu famisiciro ifapaajefaño aquetetetjirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cajaanoy miyaminaa ijibogominaafi janaanici jeevatatih. Jari ijibogonoco iimivucuudi ijibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aallifaño iicano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaallifaño cutuucidino iicanoco daatyimethi? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tafahabo, ene

ico dihaallifaño iicano beevagayico iciqui, neejirahi dihaallifaño cutuucidino iicanoco daatyimetibo? Tajeebii imihi, nooboro sitaaco abañfiibo, iticoni dihaallifaño iicatuucico dñici. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aallifaño iicano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo gaññiji.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añaaajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefihi miyaano ijeebifaño iicamaño. Jaabadiro iimitibo imitino iimaanichi, ijeebifaño iimitino iicamaño. Jaamaño iijiri ihiimaano ijeebifaño agahaficinoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihi amiihai uco: Aivojiiho, Aivojiiho, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehaticahi? ⁴⁷ Amiihaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajiiibanoco eheetavoo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi iijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanhallivi. Jaanobuunati teehi amachituuno inifaihu sefano toojaco icihiniirahi. Jaaruno toojaco maryibasuuhi, guisibanhallivi cuhufono tano incuciniumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajiiharunoco omoonitibo jilli jeevahi; ticovono iijaco jiiñigaibaahohallivi cahajino ificuuobobadi jeevahi. Jaaja teehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano icihiniuneri tooja acutuui. Jaaneri tooja paryi imivocafutuui ifinija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiho Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojiiho romanomoo. Jaabo icojiminaafico sihidi agaijiiho guihuvahi. Jaabo niinovacuui. ³ Jaabo ihaivojiiho Jesuti ihiimaanoco uguubuuboro judomifeenetii iquil-lahutoco galluubo Jesuco ijiiibegutequi asaaboro diibo jeevivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoroo ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojiihoco daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaijiiho. Jaaboro miihaidi sinagogajaco eetavusuhinibo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojiiho saatoho inahaboniminaaco galluui Jesuco ineetequi: Hijo Aivojiiho, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo iijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icitoobo foonova. Jaaneguiiha saatiihoro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacominaafi buheehi. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajiihaguiino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiihoboti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacominaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavonicibo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituui. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaumoco emeeciuboro nuubo: Mijanotiro aivo Israel cuumiminaa icarumofaño atyimetihi jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojiiho agalluumo iijajaa dojicuviro uhuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecunoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain noocuumijaago. Jaaboma feehicaumo ijiiibogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuuhuco icitequi asatumoco fibaijigo seemene idihoro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aatyimeuboro idaasuguui. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudicituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiihimo julleecamaaihi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafefi, ico neehi: ¡Gaññivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuubo agaññivuuboro casiivuui. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejico aciui. ¹⁶ Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocaanico imehicaui: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi miihaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicaui: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiiñijeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jiiibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimiisiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo iicathachiiji sifico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuunoro nuuhi: Jua Nitiminaafi mihaico galluuihico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sifico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijibogo mahatymeneque, muguubunoco icano. Mijibogo milli aatyimetimo atymeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasufimoco taajasujibogoco jibeguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amiihai memeecejuhi sicaihigovi? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba ejebehinobadi iicatiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memeecejuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminono gaachehunofaño jiciniuboco? Jilli icautino. Amiihairyo magaaajahi iminonofaño ijiciniimo aivojito iijanofaño icanicahi sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿Jinejeque nacu memeecejuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, saafi Jaananci Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinihaamefaño jilli onoo:

Uujoho tajibogominaafico, dihimegavi galluuihico, dihimega jiihaico iimibachuqui.

²⁸ Amiihaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejevatiibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguuhi Moocaani tajiiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayiciumo tihisuhi Moocaani iimuguuboro diitodi omoonujinoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojibo Jesu nuuhi: ¿Jinejeve fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jiihi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasiivomo abanamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisuuraahi. Jaarunaa mihimogotihico magaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotihico, noomo. ³³ Jaabadi iicamo Jua Nitiminaafi saauhi machutiboro aigafibo, aivoifaihuco adutiboco icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicaui. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi ifiivuuho amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amiihai uco meneehicahi machuffiibo, aduffiibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicamo gaajacafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomiibo Simon Ijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomiibo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahe ufuuboro imachuqui casivuuhi. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomiibo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diiriba imono facisucunifaihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai cojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguiri ifilluugoro totihajeque ninicichicaugo. Jaadi ifacicifaihuco toonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomiibo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi icaruva gaajajiruubo mijoho diiboco coyomo miyaminaago ududicinoco niuro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomiiboco nuuhi: Simon eneeacu ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomiibo iimusuuhi: Dinoo, jibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimiisicico saafi nihibamico aaciunoco debehicaui. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicamo. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduutonomo iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuuihico. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaanico fine diitisiti janaanici diiboco gajijhi? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edeburuubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeecejuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruboco nifaihuti daacitihico tatyihaiho nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihaiho ihaalli tofaihuri nitihico. Jaagoro imeebaiguiri filluugo. ⁴⁵ Uco ninicitihico. Jaanoti diigo agasenetiro suufenitihico tatyihaiho ininicigo. ⁴⁶ Uco deesutihico facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diiriba facicinoco tatyihaiho jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuuneguuiha uco sihidi

agajjinofoenedi gaajacafotono. Jaanoti saafiico ajashunoco uujoho ubuusuubo ajashunoco gaajijihi, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuuhi, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo igiciniumañoti ticovauhi onoocasiumo: ¿Miiijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusuubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuuhi imiyaavogomaño, sajeebi fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi jibogoooboro acihicauhi Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saato ho gaigoomi diiboma gataavehicauhi diibo, diitoco iimitino ijimiti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeneri icaugo Maria Magdalena onogo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ijimi ihinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode kojiminaafi taaba Juana onogo, bu Susana onogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amususuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeevivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi ooviciboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñoco. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhi jiihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaamoro machuui. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihinuuruno chuumuui amaitumaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihoonofenevi. Jaaruno toonoma sano ihinurunoco ijarimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jiiñijevi. Jaano ifiivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Amihai nohøjima mihihachijji; muguubu, nooboro.

Jesu Jibuguuhi Milliti Tolti Ohoovicinoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ijibogominaa dilluuhi: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovicichi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciboro uujoho neehicahi. Jaamo emeevirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovicichi jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu Jibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohoovicinoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jiihaifaño ahaacotono onoono: Saato ho uguubucuurunoco Satanasaaboro ijeebifañoti icihimiyaavogomoro atajajiruneguiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onoono: Saato ho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatumaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jarimihoonofenevi aacutuuno onoono guubucuurumo guenene icatino toonoco macanisuro sinehejejaagoro ijeebi iicamaño nihibami imiguiiharo, jiiñijeminaa iimogono jaagoviro ijeebi iicamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jiiñijevi aacutuuno onoono imino jeebima iicamo imino uguubucurimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Cijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mt 4.21-25)

¹⁶ ¿Miiijoho cijigai mecuco inifutusumoro siinori fabaacutatihi, cigaiijeguino ficutatihi icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimegui. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono ifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiboti dumitiiciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saamo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutihi sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco jibuguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu Llïcaruhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu ijïibogominaama jïcafutuuhi muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masiigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano icïuhi. Jaaneri imeenegafa sihidi nïfaihu gahafuui. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aacisuumoro nuumo: ¡Mojïibogominaafi, Mojïibogominaafi, miniituuu! noomoro.

Jaanegui Jesu aaciuuboro guibuhuba, tyuucai icanoco ïbauhi. Jaasumiro illïvuunoro paryi siicutuuno. ²⁵ Jaanegui ijïibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amïhai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Mïjoho fine jaani? Guibuhuba, nïfaihu icarunoco atajïbano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomiobo ïjimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi ïfutuumo gadarenomi jïinijevi Galilea jïinije cojivi. ²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinubaaca diibojaa saaubo tuucuumioobo, siicijetiro ififaño ijimima iicaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutiïbo, jaahe icacuutiïbo cïhøjino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aatyïmeuboro diiboguiino memuvuubo gaibaciniïboro, sefano nuuhi: ¿Collïhi tajaa saahi, ïjoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocaanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajïbahicauneguiiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauhi. Jaaneguiiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jïgaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaicuboro ihiji diiboco gaauhicauhi sihguehejevi. ³⁰ Jaaboco Jesu dilluui: ¿Mïjoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitano ijimi ijïcafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluui; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimico igañïqui iguirahojifaño diitoco gañïtïbo iicaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluui ifaafaimifaño ijïcafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihïnuumoro ifaafaimifaño jïcafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti imuuaifaño aafuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi tomominaa aatyïmeumoro iigutumoro goovano fuumo ifaacumifaño buhi icameheje icamoco jïibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli icano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicauhigo ïfutuumo ijimima iicauboco atyïmeuhi ihijimima chacacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaño jïcinïbo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguuihi. ³⁶ Jaanoco aatyïmeumo diitoco jïibuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo jïinijeti ifeequi diibo tolli omoonunoti sihidi iiguumoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jïcafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihïnuubo Jesuco dilluui diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajïbauhi iftafetetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diïjjaa duhuumi. Jaaboro paryi diïbogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jïibogooboro fuuhi Jesu diiboco omoonunoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududïciugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onago muuaivi ïfutuuboco miyaminaa imo imo gaayicïuhi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onooobo sinagogaja aivojïbo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo iïjjaa ifeequi. ⁴² Idïgoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idïno icacuurugo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tïjjeheri.* Jaarugo buheehicautïhi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igaachehujinibaco dudïciugo. Jaasumiro diigoco itïjoho llïviuhi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mïjoho uco dudïcïhi? nooboro.

* 8:43 Sahaamefaño janaanicï jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaadhicaurugo, onoonoco.

Jaarunoco famooro: Chahano, eneehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojiibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati ijimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluhi: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudicihi gaajacihitamiyari saatoho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omoonunoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iiguuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuuvuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguuigo milliti ududicunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuihimiyaavogomaño. Sajeebi fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivojibo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guivecuuhi; Jibogominaafico dihiimaasucudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheej, nooboro.

⁵¹ Tojavifutuudi mihaiñoobaco faño satyuutiibo idimoro Pedro, Jacobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañojavi saatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayicuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañivuui. Jaanegui Jesu tajibauhi diigoco ihobajaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Mihaiñoobaco mahatymeneque mijibeguedino, nooboro.

9

Jesu Galluuhifahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo Ijibogominaaco.

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idimo ijibogominaaco igaiyicuihi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, lilegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoyaco mijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotojafañoro mihica, sijafaño, bu sijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti amihaiico agaayicitimañoti mihiinomoro amihai tihaiapaajeguino jinicoo diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojibo Herode guubuui Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaaihicauhigo iiniga mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro.

⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuui Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijoho jaani diibediti ijibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhicincinco Mildimoco.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumimo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciunoco diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayicuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicauhi, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saamo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano icahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manaajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaijimirocinco mildimoco icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovauraihi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omoonuineri famooro casicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahus imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niqenjejaagoco emeciuboro toonohallivi Moocaaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciui. ¹⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuvoco ananumo gahafusuuhi jiiibaifinoco fahuseeci motihaiti miibaici idiinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Iicanoco.

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Safoono Jesu Moocaaanima iinoro ihiimaahicaudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Nacu miijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheetebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amiihai, ¿miijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Iijoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi mihihiinooobaco jibogotimo iicaui, nuubo. ²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiiheveji. Jaamoro gaicauusujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajevebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitiibo. ²⁴ Jaanoti ifiico agaijiibo, ifiico mitasuji. Jaanoti taaguinodi ifiico imitasuubo ifiico taajasuji. ²⁵ Miuro saafi miyaminaafi paryi jiniije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ²⁶ Jaabadi cajaaniyohacho uuti, tajiibogojiti icano unucufeebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojibobadi asaadi. ²⁷ Miyanotiro amiihaico neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Moocaani aivojico aatyimetinohachuta gujivetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajuguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajijaago Moocaaanima ihiimaauqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaaanima iimaauanaaca ihime siibadi minifutuuhi igachehu sisesee minifutuuhi aricuno. ³⁰ Jaabovi jafevemuysi miimisiici gaifimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijevejinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masi minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli ononoco esicinitiibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihiimaauanaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufaifañoti unuunoco: Jaani taseemene agaijiibo. Diibo ononoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito miico jibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Iicauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevede Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jibogominaafi, taseemeneque meeci, idiiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayiciuboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iijiri jivaasecoco iinusuhicahi idaasuno omooniboro suufenihicatibo. ⁴⁰ Dijibogominaaco nuucuurahi buhi igaiiñqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotiibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiihaico jaabiciuboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiniijehallivi agaiiuboro diiboco chuumusuubo. Jaarunaa Jesu ihijico iibauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguivejejinoco J#beguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omoonineri eetyeunaaca nuubo ij#bogominaaco: ⁴⁴Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ij#bogominaa gaajahicautihi diitoco unuurunoco diitedi toovono iicau-maño. Jaanoco diitoco ij#beguequi idillujirumo #ihicuguehicauhi.

¿Cajaani Fine Imiyaabeji? Onoocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ij#bogominaa jenaucasihicauhi cajaanii fine diitoti imiyaaboti iicagui. ⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque #icuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayicihii. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicihii uco agalluuboco. Jaanoti paryi amiihaifeenetii sihidi: ejeevatii#bo, diibo janaanici: jeevahii.

Mominaafi Iicat#bo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Moj#bogominaafi, mi#hai mahatyimehi saafico dimomofa#nodi ijico aga#iiboco. Jaaruuboco mi#bahii mi#haima #gotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mi#h#bajirahana. Mominaafi iicat#bo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu #ibahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niqejefaño ufuucuujino ifiitiucuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega j#bogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jii#jeo cumijaago diibo imega #ifetejima#noco iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutihii diiboco toonovi agaayicuno Jerusalevi ufuunoco agaajamoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivoj#bo, #diimeguehi niqejefa#nodi diitohallivi ciijigaico magalluunoco diitoco ifinisiqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emee#uboro diitisico #ibauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo j#hairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivoj#bo, #ma feejirahi fahigova #joho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihii#nunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ta#igaico conoovi #i#ucarujiruma#no chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guihirubi iguivevedihivi #icidihiiica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifni#jitino fiivoma iicatim iguiveve#meque ciiji. Jaanoti #joho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji j#bogoco diibogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivoj#bo, #ma feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Mi#joho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitatihi imijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivoj#bo Jesu icu#hi setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisii#ci saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi. ² Jilli: nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono ducicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, ducicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago. ³ Jaanegui amiihai mofoo; Mehesicini, amiihaico galluuhi oveja seeme jicumifeenedi ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino. Nih#bamibaco, tihaipaaje siipaajebaco masatyedino. Mi#hai#noobaco j#hai#vi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaanavejaotoco midillu, jilli: Sajeeb# mihica jiijaaoto, noomoro. ⁶ Jaajaoto sajeeb#ma iicaafimo iicahachiiji: Amiihai sajeeb#, noomoro midilluno

* 9:54 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonuubadi, onoonoco. † 9:55 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihai magaa#athii coyomo gajama amiihai mi#hicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saautihii miyaminaa ifiinoco finisuqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

diitoma icaji. Jaanoti achahahachii; amiihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafañoro mihi-camoro mamachu, mahadu icano diito amiihaico aacinehejeque. Jilli dudicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihii. Iijaneri siijati, siijati icano mefeedito. ⁸ Cuucuumivihacho amiihaico imino agaayicimañovi mihi-camoro mamachu amiihaico aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amiihaiti fiiticuui, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihi-fotomoco agaayicimañovi jahisi mihiinomoro monoo: ¹¹ Amiihai cuumio jiini motihaipaajeguiino ijivonoco matatacuhi amiihai mi-himitimo jibogobadi icano. Jaarunaa magaja Moocaani aivoji amiihaiti ifiiticurunoco. ¹² Amiihaico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

¹³ jidaasucaniji ijoho Corazin cuumi! jidaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Iivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano moonruva siicije iimiti ifico ejeevesumoro, ifusujirumo idasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguijiri ejeemere icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idasuno iimitinoco magaaiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanicivi. ¹⁵ Jaanoti ijoho Capernau cuumi: Fine uujoho niquejefañogañiicafeteji, neehi. Jaarunaa guinoviro gañicafeteji gujeveminaa iicahigo, nooboro ijibogominaaco nuubo: ¹⁶ Amiihaico uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amiihaico agaayicitimo, uco gaayicitihii. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihii.

Jibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumihi noomoro: Aivojibo iimitino ijimi icarunomaryo miihaico mityagomo dimomofenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jihi, ifinicinaaca Satanasa niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amiihaico mityaco acihii jiniimomi, juuvemi icamohallivi niqicuqui. Tolliro paryi jii mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihi-caqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihi-cadino. Idinoro amiihai momo niquejefañogañiicacuuneri imo imo mihi-ca, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuui Moocaani Gajari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojibo, jiiñeje Aivojibo idiicaabo. Jinooco agaajafimoti, eesicimoti icano afataniboro seemebadi iicamoco dihi-fusuhi. Jihi Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihii. Mijoho gaajatihii Illico. Idiboro Caani gaajahi. Jaabadiro mijoho gaajatihii Caanico. Idiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajajirahi, ²³ nooboro ijibogominaaco emeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amiihai mahatymeneque aatyimeme. ²⁴ Amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicauihii jino amiihai mahatymeneque. Jaarumo atyimeutihii. Guubuguehicaumo jino amiihai muguubunoco. Jaarunoco guubutimo.

Iimihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiba jibogominaafi agañiivuboro fuuhi Jesuma ihiimaatuubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluui: Jibogominaafi, ¿milli fine moonjirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajibaco caatinuui? ¿Milli nacu meecihicahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuui: Aivojibo Moocaanico gajii paryi diifiima, dijeebima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gajii difiitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, imino neehi tolli omoonhachii; ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idillunoco agaihuñuboro siino nuubo: ¿Mijoho nacu tafiitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu ooviciboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamumoro inehijeque icumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruubo tehesinotiro emeciuboro fatyuui. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeciuboro fatyuubo. ³³ Jaanaa tolliro Samaria jiiñejeoobo toojiri ufuubo diiboco emeciuboro idasuvuui.

³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro

toonoco isisiuboro iburrohallaivi ificuuboro satyuubo icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano sesevede isamaritano ufluucuudi toojaoboco aciubo mi-jeeci nihibajeeccico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallivi agañihachijiji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciboro Jesu Moise tajiiba jibogominaafico dilluui: ¿Nanivaminaafi ahaamiuboco diitoti cajaan fine ñdi ifiitnominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco ñdaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo ñjoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martam iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi ifutuui. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onogoma. Jaago Maria Jesuguiino acasiivugoro guubunicihicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿nacu daatyimetih uuro dudicamaainaaca tañago ticovono iicanoco? Tajiiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajeagoviro idiica-maño dijeebi ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicih miiijoho diigoti udumiticijitinoco, nooboro.

11

Jesu Jilli jibuguuhi Moocaanima Mihiiamaaqui.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi iijibogominaafi nuuhi: Aivojibo, mihaico diibogo Moocaanima mihiiamaaqui Jua iijibogominaaco iijibuguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiiamaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji saahi.* ³ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro mihaico iji inisunofaño gañisudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro iijibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajjaago. Jaaruuboco aacjiruno achahaneguiiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: Lliivi diica; kuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuui. ¿Milli bu ico agañivooboro acjirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui amihaiico neehi: Inahabo iicaneguiiha agañiivonoco imogotiruuubo. Jaaruubo jilli agañivooboro paryi idilluunoco diiboco acjiiibo siino dillutiibo iicaqui. ⁹ Jaanegui amihaiico neehi: Midilluhachijiji amihaiico Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachijiji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amihaiico ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifih. Bu tolliro iguiinoobo atyimefih. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

¹¹ ¿Nacu cajaan, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acjirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jiinimoco acjirahi? ¹² ¿Nacu bu iyyinoco idillusumi fine juuvehuco acjiruuubo? ¹³ Jaamo amihai mihimitirumo, iiminoco amihai seemeque mahacjirahi. Jaanegui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaajaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Jima Iicaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gañiui saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihiiunuobuunati imiyaminaafi iimaacuui. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafituuhi. ¹⁵ Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavarcuhicahi, ijimi aivojibo Beelzebu onoo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojibo miyaminaa ijevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaaoto sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imoonicasiruva,

* **11:2** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi, jiinjehallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † **11:4** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti mihaico taajasu, onoonoco.

¿milli bu imitya gueenene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojiiho Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agaño uco meneeneguiiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agaño hachiji, ¿nacu miijoho mityari amiihai jibogominaa ijimico buhi gaño hichahi? Jaamaño diito amiihaico gaajasuhi amiihai sicamañooco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho idiihoro Moocaani mityari ijimico buhi gaño hichahi. Jaanoti magaa ja amiihaivi Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añijnoma ijaco otoo moobo iicasumi ineheje imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguiniiniboro ihañijinnoco dumiitichi toonovi equehete hicanoco. Jaadi ineheje que iciboro sitaama ifehi.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatitibo taminaafi, bu tajaagovi iigaiyicititibo jilliro fahigovavi gavaracusuhi.

Iimitino Iji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.
(Mt 12.43-45)

²⁴ Iimitino iji miyaminaafiti ihiinoobo foonicichi, ifigaimañehede ijaguisiqui guinooboro. Jaaruubo aatyimecuutisumi esamaaihnicitibo: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebico iija imino imibachucinija imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisici idino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamo paryi imiyaminaafi jeebifaño ijicafotomoro icafihhi. Jaaneri imiyaminaafi iticoni imitino iicauno janaanici aivo imitino minifetehi.

Miyanotiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeeneti sefano nuuhi: ¡Imicani icago ico eseemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ¡Imi janaanici imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonimo! nooboro.

Iimitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igavomoro saahicauhi. Jaanegui ticoniubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitihhi. Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitihhi; idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadireji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onoo cuumi jiniijevo aivojigo agaño iivogoro diitoco janaanici guinoniji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuquji asaumaño. Jaarunaa jino amiihaifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu agaño iivomoro jisumio miyaminaaco guinoniji. Miho Ninive cuumiminaa imitico jeevesuuhhi Jonas diitoco Moocaani unuunoco ijibuguumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino amiihaifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Miijoho cijigai mecucu inifutuumoro otoovohigo ficutatihhi, guirihilluguiino? Caamo mificutahhi faño ojavi ijicafotomo iseseque ihatyimequi. ³⁴ Miho saafi ihaallhi iimititibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebhi iimititibo imihusetihhi. Jaabo imitnoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebico iimibachuhachiji imihusetehiibo. Moocaani iimogobadi icacujibo. ³⁵ Jaanegui deesicini: Uujoho imihuseebe, unuurno dijeebifaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryi dififaño imino, imitino aivo achahahachiji, paryi difi imino ifuvusujino cijigaimecu ico ifoovori aachicinibadi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatiniminaa Icamoco Ibauhi.
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaanoco iimivuudi, saafi fariseomiobo Jesuco coovauhi ijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casivuuhhi imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomiobo jabafituuhhi Jesu diito tajiba onobadi ihuseque nitamaaititibo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojiiho Jesu nuuhi: Amiihai fariseomi minitihhi guirihilluno, butajene icano allicoro. Jaanoti amiihai, amiihai jeebifaño gahaficinihhi imitino momoonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ ¡Gaajaticanimo! ¿Jana nacu magaa jatihhi allionoco eheetavuuho tolliro faño onoco eheetavuuoco? ⁴¹ Jaanegui amiihai jeebifaño iicanoti iidaasufiimedi mahaci. Jaadi jari paryi amiihai ifi imiteji.

⁴² ¡Iidaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Amiihai Moocaanidi fahuseciti sahaame mahacihhi menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejete icano. Jaarumo

sitaaco imino momoonitihi Moocaanico magajitihi. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ Jdaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyicifihi. Tolliro jiihaiñofoño imino amiihaico idillunoco mihimoyicifimo.

⁴⁴ Jdaasucaniji amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo: Mojeebii imihi, noomoro sitaaco mabañifimo! Ciihoji toovono iicahojibadi mihicamo. Jaahojihallidi miyaminaa toojico gaajatimo toojihallidi igonicibadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatiniminaati saafi iimusuuhi: Jiihogominaafi, miihaico eneejiruno tolli neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jdaasucani amiihai caatiniminaa mihicaji! Amiihai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahi miihaiñooba ajaabicitinoco. Jaamoro amiihai jilli usegai sagaibari mududicihicatihi.

⁴⁷ Jdaasucaniji amiihai mihicaji! Moocaani iimaaminaa ciihojinohallico misumesumoro mihimbachunoco meheetavehicahi amiihai eedeetemihairyo agaicaaumo ciihojinoco.

⁴⁸ Jaamo tolli momoonimo amiihahalliviro mijiiibeguehi amiihai eedeetemihai omoonunofaño mihicanoco; Miiro diito gaicaauihi. Jaamo ciihojinoco amiihai meheetavehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaajafeenedi neehi: Galluui Moocaani iimaaminaa, Moocaani minisuminaa icamoco. Jaamoti saatothoco gaicaaujimo, saatothoco idaasuno moonijimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaa tiihojo jaadaco iciji jiiñije ifi-ivuunoti jisumivi iicaumoco diito agaisiraiciumo tiihojo jaadaco, ⁵¹ Abel tiihojoti iticoniibo Zacariaco Moocaani iijafaño, Moocaanico ijeecevequi asimico agaicaaufimañoti iim-imecu situvi agaicaaubo tiihojovi nijequeenjiiibo. Jaanegui amiihaico neehi: Jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaaco agaisiraiciumo jaadaco iciji.

⁵² Jdaasucani amiihai mihicaji caatiniminaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanimoro mijicafototihi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusutihi, nooboro.

⁵³ Jilli Jesu diitoco unuunoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo sihidi diibojaa isifiratuumoro ticovauhi fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Ififurumo diiboco siibadi onoonohalliti aivojito imega diibohallivi imitino ijiiibeguequi.

12

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañifimohallivi Jiiibogono.

¹ Jaanaa aivo sihidi miyaminaa iigaivuumo ijene quicucasihicauhi. Jaanaa Jesu iticoni ijiiibogominaaco nuuhi: Mehesicini fariseomi juurisutaguii: Imihusehi, noomoro abañifinoti. ² Aivo chahano afatanicinino, atyimeratino iicano. Jaabadiro chahano otoovono, gaajaratino iicano. ³ Jaamaño amiihai fucu civohi munuuruno cuuje seseehigo guubuvusuji. Jaabadiro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayi mihi-imaaruno, coovano noocafeteji iija nijequeti.

¿Miiico Fine Mihiguijirahi?

(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomi, amiihaico neehi: Mihiguijirahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarunobuunati milli miiinoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idibocoro mihigui igu-ijeninobuunati tolliro ijeebiiico ciijigaifaño agañiiiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Miiro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenichihi. Diito iicarumoti Moocaani jabajevevitihi. ⁷ Miiro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. Jaanegui mihiguijirahana, miiro amiihai sihidi joomi guiraarumo janaanici magajicafeteji.

Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Amiihaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaaiji Moocaani toomominaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gajaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihi jiijehallivi, bu ufucu niquejevi icano.

¹¹ Amiihaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. ¹² Tolli mihicasumi Moocaani Gaija jiiibegueji milli mihimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyaminaafeeneti Jesuco nuuhi: J̄ibogominaafi, tañahaboco dinoo guhirubihivi nehejete uco feenedi ihaciqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu miijoho uco amiihaihallivi ficuuhi fagominaati nihibami dugaacuminaafti? nooboro.

¹⁵ Sino nuubo: Amiihai ifico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehejeque mihimoyicidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti saatihii, nooboro. ¹⁶ Diitoco jilli oovicuubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema icaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno sihidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaaihucaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuuhi omoonijinoco. Tamachutanoco ificuhicaajaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaa-jefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañeheje icanovi. ¹⁹ Jaaboro tajeebico neeji: Tajeebii, sihidi sinehejema diicahi ajashutino ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diiba, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Ijoho agaajatino miyaminaafi, jaachiiijo fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿miidiji fine toono paryi ificuuono? nuubo Moocaani. ²¹ Jilli icafibo miyaminaafi sihidi sinehejeque ifiguiharo ititibanii. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idasuubo.

Moocaani Isemeque Teemefihi.

(Mt 6.25-34)

²² Jaadi Jesu ijjibogominaaco nuuhi: Amiihaico neehi, gaihuiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, gujivetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafeteji. ²⁴ Memeeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaaniciivi amiihai majaanucafeteji. ²⁵ ¿Nacu cajaanoty fine gaihuiba iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶ Jino tihitirunoco momoonijitirumo. ¿Collihii sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco miihifinici, dudicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojiiibo Salomon aivo sihidi jeevano iminonoma icaruubo toono deecanobadi jeevautihi. ²⁸ Jaabo Moocaani ñavahu icarunoco imino gaachehuco mijiihacubadi omooniiibo safucu jahisi icano sifucu cijigaifaño mijigasufirunoco. Jaanegui amiihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihii mimiyaavogotihii? Jaabo ñavahu janaanici amiihaico imino jicujiiibo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque mamachuji? ¿Jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰ Miiro imiyaavogotimo idinoro jiiijeonehejequere guinefihi. Jaanoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucujivaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijirahana amiihai agaijimo amiihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amiihai nehejeque manaajemere idaaumoco mahaci; jilli meheetavo unucujitino lleegucuco niquejefaño ifinijitinehejeque mificu tahii nanivaminaa achahahigo amiihai nehejeque deeira ifinisutihigo. ³⁴ Miiro amiihai busumijeene iicahigovi tolliro amiihai jeebii icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amiihai cijigai mecunoco minifutsumoro. ³⁶ Ihaivojiiibo ataabatoobo agaseebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi otomonibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojiiibo jeevivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyantiro amiihaico neehi: Ihaivojiiiboro iimibaivooboro diitoco casihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ifejiibo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiiiji imicani icajimo tolli iicano jeevivominaa. ³⁹ Jinooco magaaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asaanoco igaaaruva cigatiibo teemejiruubo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitiibo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiiha amiihai mihimibaivomoro motoomo mehescinitinaaca uujoho Miyaminaaifbadi Ifiivuuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeevivominaafi, Iimitino Jeevivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluuhi: ¿Aivojiiibo, jino odoovicino miihaidiro nacu fameediro? nooboro.

* 12:30 Moocaani

⁴² Jaanegui Aivojii#bo nuuhi: Cajaanihacho ihaivojii#bo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco iijaminaaco ootoomooboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajii#bo ihaivojii#bo agasesumi imino mooni#boco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amii#haico neehi: Diiboco ihaivojii#bo paryi inehējehallivi aivojii#boti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebii#faño esamaaiboro: Fine tahaivojii#bo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojii#bo jeevivominaaco idaasuno omoonii#boro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiriicavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojii#bo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamii#boro ficuji#bo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojii#bo atajii#banoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitii#bo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatiibo imitinoco omoonihachii#ji miidino aamicafeteji. Mi#ro Moocaaniti guiraano agaayicihinii#boco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saahi jii#nejehallivi cii#jigaico inifutusuvaabo; ¡Imeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idaasufaño#dihii#ca nisucafeteji. ¡Guiraacani idaasuno icahi toono afatyotinohachuta! ⁵¹ ¿Nacu fine amii#hai uco: Jii#nejehallivi sajeebii# icaco si#vaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amii#haico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaama#ro jisumitiro sahusedimo sajaauto iicamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabhallivi, bu ibaabhallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti nijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicinihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁶ ¡Bañi#fiiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jii#nejehallivi iicanoco icano magaajarumo. ¿Collihii#ca magaajatihi amii#hai mihicanoco?

Diminaafima Sajeebi# Minifoto.

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Collihii#ca amii#hairyo mihimibachutihi? ⁵⁸ Saafi ijoho idi#hegueebe dihallivi aivojitoco ijii#bogotooboma ufuusumi jii#hai#vi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacusuminaafijaa satyedii#bo. Jaabo dugaacusuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño jii#hacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Amii#hai Imitico Mejeevesutihachii#ji Famooro Mifniji.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco jii#buguumo Pilato Galilea gaifimii#co agaisiraicuboro Moocaanico ijeeceivequi asimico agaisiraiciumo tii#johoma diito tii#johoco acahi#seniunoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifimii# famoova janaanici fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaaihi? ³ Amii#haico chahano neehi: Tolliro amii#hai, amii#hai imitico mejeevesutihachii#ji paryi mifniji. ⁴ ¿Nacu fine amii#hai joono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaaihi? ⁵ Amii#haico chahano neehi: Tolliro amii#hai, amii#hai imitico mejeevesutihachii#ji paryi mifniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohoovicuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuera-homa icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatihi. Jaanegui, diillucu; ¿Collihii# bu toonovi onoovatiho icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuuhi: Aivojii#bo, jaafahi jificaba icaho; ijii#nejegue seedii#bo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovajii#ho. Jaanoti onovacutihachii#ji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Iimitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jii#beguehicaui. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omoonii#neri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro julleevectigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivojibbo ijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi ifinichicauhi. ² Jaanaa Jesu imega icidihallivi nifaihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise tajiiba jibogominaa icamoco dilluui: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuutih. Jaanegui iguihuvaaboco icibororo buheesuui. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseomico nuuhi: ¿Cajaatyo fine amihaiti amihai jooi ifapaajefaño aacotooboco mihicijitirahi jaguisifucu iicaneguiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco milli iimusuutimo.

Taabava Jibaimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu ifinicinaaca ucuuhuvamo asaamo imiyamañeviro casicamaaihcauhi.

Jaanegui Jesu oovicifeenedi diitoco faguui: ⁸ Saafi ico taabava jibaimojaago ucuuhuvamusumi imiyamañovi casivedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹ Jaanegui amisico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica tomañovi jaani icasivequi, nooboro. Jaanegui ijoho unucufevebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰ Tolli icatino, ico ucuuhuvamusumi ofoobo allibavi casivo. Jaachijji fañojoaoboco asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi uujoho mityahi onooho guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootiibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaadi bu fañojoaoboco nuubo: Jibaimofaño machutaaco edeetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco diicicujirahi. ¹³ Tolli icatino; jibaimoco edeetavusumi idasufimoco, ifiino imitimehejeque, igotimehejeque, aatymetimehejeque icamocoro cuhuva. ¹⁴ Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimino siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jibaimovi Ohoovicino.

¹⁵ Jilli Jesu ununoco saafi igiciniumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiiho Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuui machuta jibaimoco. Jaaboro tajiibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui. ¹⁷ Jaanaa amachucujino iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvamoco ijibeguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuui mamachuqui, nooboro. ¹⁸ Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachijiro jiiinijeque naajejeji. Jaanoco meeceteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ¹⁹ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijiro fahuseecidimo bueymico naajejeji. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ²⁰ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ²¹ Jaanegui ijeecevominaafi uhuumiuboro ihaivojiboco jibogovauhi paryicino. Jaaneri ihaivojibo isifiratuuboro, ijeecevominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi jiihaiñeri. Jaaboro siva idasufimoco, ifiino iimitimehejeque, igotimehejeque, aatymetimehejeque icano, nooboro. ²² Jaanobuunati ijeecevominaafi nuuhi: Aivojibo, onobadi moonicuui. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivojibo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueje jiihaiñofaño iicamehejeque diitoco taaja igahafequi. ²⁴ Miyanotiro amihaiico neehi: Iticoni ucuuhavarumo tamachutaati ajashuno itivejitih, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehcauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa imeveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ijivevetiibo tadyojicuti saajitih. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifiico iguijenisunoco iimogotiibo tadyojicuti saajitih. ²⁸ ¿Nacu amihaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajirruubo? Diiboma imino ifetejidino icaruva eetavejiruubo. ²⁹ Jaanoti ihmahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiha ijeevesuruva tohacjeque aatymime diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinatih, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivojibo siijiinije aivojiboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahogotiro iguinonijirunoco agaajaaboro tehesiibaacaro diibojaa jibogoco gallujiruubo iimitocasiqui. ³³ Jaabadi cajaanihacho amihaiti paryi iinoco eejevetsuutiibo tadyojicuti saajitih.

*Imuhu Iimo Afatysusumi.
(Mt 5.13; Mr 9.50)*

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno? ³⁵ Jilli magañitacuuihi jiiinjeguuiha imitino, bu abonoguiha imitino icano. Amiihai nohojima mihi-camo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.
(Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehi-cauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuuihi: ⁴ ¿Nacu miijoho fine amiihaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhiniboro feejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatymeebere imo imo ijjebaiahallivi ficuunicuhi. ⁶ Jaabo iijajaago agasebere inahabomico, ifiitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniboco atymecuuihi, nooboro. ⁷ Amiihaico neehi: Tobadiro niquejefaño iicamo aivo imo imo icanicuhi saafi iimitiibo iimitico ejeevesuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanivivi imo imo icano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaanoma gaigo fahuseecijeva inihibami iicanoti saje imitaruva cuugahuco iniigoro guijaagoro, iminogay: guinejirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatymecuudi ingomni, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atymecuuihi tañihibaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amiihaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanicuhi, saafi iimitiibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañifjivovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuuihi. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuihi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinjivi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuuunobuunati toojiinjivi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guinutuubo toojiinjicominaafiijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitinioti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa miiañiñooba diiboco toonoti achicautihi. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi iijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonicinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi iijajaago. Jaaboro diiboco neej: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutihi. Jilli didudicamaajebebadiro uco deesicinicu, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani iijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatymeuuboro idaasuvuuhi. Jaaboro diibojaago ijinafatyuboro diiboco ihibicituuboro niniciubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutihi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaiivicuti ihusefa mificu, thaiapaajeti diiboco mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai icavaaboco mihicitomoro magaiacaau, muduumoro jibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiha, imitahiniboco siino mahatymeneguiha, nooboro jibaimoco eetavumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaaha asaambo guubuubi agaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovaaboro dilluubo: ¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai icavaaboco gaicaasushi milli icatiibo imino agaseneguiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuuboro jaaha fuuguutiibo. Jaanegui caani asaaboro diiboco noovauhi jaaha isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: Hiro gaajahi sihidi ficabano iima dudicamaahicahi diijico gañiubo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafigayiba daacitati, tagataavominaama jibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiboro agaseebedi naha diniivigai icavaaboco gaicaauihi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Beshi, iijoho fahiijivaro uuma diicanicuhi. Jaamaño paryi tafhejeje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiha, imitahiniboco mahatymeneguiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Iimiti#bovi Ohoovicino.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi ijiibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuhii iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojiibo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli icanoco iiditi guubuhii? nooboro didudicamaajeti paryi uco diibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafti diiacuujitihii, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaahicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojiibo tadyudicamaajeti uco agañiidi? Sefatihi jiinijeque eseedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuuhii jilli saatothoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicijinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiiri paryi saatoho ihaivojiiboco ede-beumoco. Jaaboro saafiico dilluubo: ¿Minoodino ijoho tahaivojiiboco debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje diiribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano casivoobo bohonoti deetavo cincuntadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino ijoho tahaivojiiboco debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojiibo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiinijeo miyaminaa gaajahi jiinijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Jino imitino jiinijeonehejeri gataavominaati mihiici jiinijeoneheje ifinidi amiihaico diito ufucu niquejefaño ifinijitino iijanofaño igaayiciqui.

¹⁰ Miidirunoma imino omoonibo, tolliro iguiraanoma imino moonihii. Jaanoti ajashurunoma imitino omoonibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihii. ¹¹ Jaamaño jino imitino jiinijeonehejeri imitino momoomimoco, ¿miijoho bu amiihaico imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿miijoho bu amiihaico acijirahi amiihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeevivominaafi miimisiici aivojitisico ejeecivoobo, saafiico ijihagueebere, saafiicoro gajijiruubo. Saafima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubumoro Jesuco dejeucumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amiihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihiicahi. Jaarunaa Moocaani amiihai jeebico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiiheguehi.

Moise Tajiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro tooni Moocaani aivoji iiji jiiibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinihi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jiinije icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajibatii sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Jiibeguehi Gaigoooco Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco iicibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco iicibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofaño jicamaahicauhi ovosinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jiiibaimoco sihidi ovosinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ iidaasuubo sihidi icininisoma iicaabo baavi gicinihicaubo nihibamima iicaabo guhugavi. ²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi nihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeecuhicauhi. ²² Jaanofeene iguijeveubomajeque ciiumo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhii icojivi. Jaanaa tolliro bu nihibamima iicaubo gujiveuehi. Jaaboco ciiumo. ²³ Jaabo nihibamima iicaubo iidaasuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuehi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiba ofooboro ihusegai nijequeque nifaihufañoo amatyusuuboro tañejeba nijequeque isiicusuvaqui. Jino cijigaifaño sihidi iidaasuno icahi, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jiinijehalliri idiicahinisumi imino diicahinihi. Jaanoti Lazaro iidaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinihi. Jaanoti ijoho iidaasuno diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amiihai miihaiti sicaisitu oonaagonovi mihiicahi. Jaamaño juugati tahi efeejirumo. ¿Milli bu

feejirahi tahigototo? ²⁷ Milli bu juugavi fatyējirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluuih guihirubi iijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico ijibeguetequi. Jaanoti juuga jino iidaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatiniuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatiniuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecumoti diitoco ijibogoturuva iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachijji, tolliro bu saatoho iguijevecumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Imitinofaño Agañisujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañisuno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañisuubo. ² Imijiruno diiboco guisibatyigabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañino. Jaano janaanici idaasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agañisuubo.

³ Mehesicini amiñhai nahabo amiñhaico imitino omoonihachijji diiboco miñha. Jaabo iimitico jeevesuhachijji diiboma mihimibachucasi. ⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifoci icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitih onoohachijji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojibo Jesuco nuuhi: Miñhaico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojibo Jesu diitoco nuuhi: Amiñhai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachijji jiho sicomor onoohoco meneejirahi: Jinooti gaijuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amiñhaico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivominaafi Omoonifino.

⁷ Amiñhaiti cajaanihacho ijeevivominaafima icaruva ududicamaahicaabo faguifañoti agaseebeque: ⁷ Nacu saacu, casiivoobo, machucu, meneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari ijoho machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹ Nacu dijeecivominaafico atajjibanoco eetavonohallivi graciaico daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amiñhai Moocaani atajjibanoco mihimivucuudi monoo: Jilli miñhai miñfono jeecivominaa jilli atajjibanocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Iicamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiniije, Galilea jiniije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiinjocuumi saacuumivi ifutuubojaago saamo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jibogominaafi, miñhaico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihifusuto, nooboro. Jaanegui ufuumoti jiihaiivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecunoma iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguino ememuivuuoro jiniijehallivi javuvuubo graciaico ihaciqui. Jaabou Samaria jiniijeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetihi? Ccuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ Jaani idiboro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheetecuui, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluuihi: Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro. Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatymenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiñhaifeeneri icacuhi, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amiñhai mihimegueji mahatymeneque Miyaminaafibadi Ifivuubo fucuti. Jaarumo mahatymejitih. ²³ Jaasumi amiñhaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeedito. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niqejeguiniodi saanaagojetti siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihididi daasuno icaji, jisumiyaminaa uco jiheveji icano. ²⁶ Miñro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho

Miyamınaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miiro miyamınaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajenhicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi. Jaanaaca sihidi niija aaguuneri paryi saatoho guiyeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onoobo iicausumi icano machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco etavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno cijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyamınaa guiyeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyamınaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatoho ijahalliri mihichachijji; miniitomororo iijafañoti amiihai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihichachijji amiihai iijajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miiro ifico idaasuno omooninoti ataaajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocaanijaagodi imitasuubo ifico taajasuji.

³⁴ Amiihaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotii bo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo bo coovocafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyiihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojii bo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iichahigo añimi igaivefihii, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Iimitino Fagominaafivi Ohoovicino.

¹ Jesu oovicuui Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico iihicugutuubo. Tolliro miihaifoo baco gajijihicautiubo. ³ Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diiboojaa feehicauhi iminaafima imitino iichahicaunoco diigoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuunuro: Jii, neehicautiubo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico iihicugotihii, miihaifoo baco gajijitihii icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diioghalliti icaji siino saicino saacutuigo iicaqui tajeebico uco niji niji moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojii bo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaanii cimoo diibovi iidaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocaanii icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo? ⁸ Amiihaico neehi: Tuumusutuubo diitoco goovano amususiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyamınaafibadi Ifiivuubo siino jiiñivevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomioobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohoovicuuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisici gaifimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaaqui. Saafu fariseomioobo. Jaanotiu saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomioobo julleecinibo Moocaanima ihiimaabo jilli neehicauhi: Moocaanii ico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatihii, sitaaco imitino moonitatihii, gaigoomima icatatihii, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatihii, ¹² sajaguisivi mifoooci machutiubo icafihii, uujoho paryi agaananti fahuseeciti sano ico acifihii, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meecitiubo, jilli icidii ticovoco aamihicaubo nooboro: Moocaanii uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amiihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebi imicuubo. Jaanoti fariseomiooboco Moocaanii gaayiciutihii. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onoono guinovi ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiiçiqui. Jaanoco iijibogominaa aatyimeumoro isivaumoco iibahicaumo. ¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

iicamedi Moocaani aivoji icahi. ¹⁷Miyanotiro amiihaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitiibo, tahi ufucu feejitihii, nooboro.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiibo Jesuco dilluuhi: Idiimiibo Jiibogominaafi, umilli fine moonjii ifnijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: umilliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiiboro saafiuro iimiibo Moocaani. ²⁰ unacu gaajahi Moocaani tajiibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco diibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifihii, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano diihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño. ²⁴ Diibo iidaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihiiino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofono. ²⁵ Tihijitiruno camello januutu ojiri afatono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofono.

²⁶ Jaanoco uguubuunoo nuuhi: unaanegui cajaanaty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi tihiiino Moocaanidi tihitihii, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo miilai paryi monehejeque mejeevesumoro iima mihiiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amiihaico neehi: Cajaanatyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, isemeque icano ³⁰ Moocaani aivojiguiinodi ejeevesumo jiijehallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefaño ifnijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco jiibogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeehi paryi Moocaani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi ifiivuu bediti acaatinuunobadi iicaqui. ³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jurebamaaijimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati guijevefeenetii siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihii jinejetei unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetiboco Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumitii fiiticuunaa saafi aatyimetiiibo jiihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: umilli iicano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuu: iDavid Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco iibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniciiviro coovadiivuu: iDavid Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleeveuboro tajiibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui iicijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ umilli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiiibo nuuhi: Aivojiibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: iJii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocaanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onooobo impuesto jaadusuminaa aivojiibo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihii baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma iicaubo imegavi ijinafatyuboro imoho sicomoro onooohori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauheri toohote diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuboo caamoco emeeuiboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachijii diijafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituboro imo imo Jesuco gaayicuboo. ⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifetehi, noomoro.

⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivojübo, tañhejetei feenedi ïdaasufimoco aciji. Jaanoti saatehediti abañüboro ananihichahachijü, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jijaaavi jaachijü taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli oovicübo Jerusaleti ifiiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaahicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifübo. Jaabo fuuhi thesinoo siijünijevi tahi diiboco aivojüboti ificudü dojicuviro ihuümüqui, aivojüboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajetegue meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco iijünijevi miyaminaa jühegüehicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jübogoco galluumo: Mihimogotühi diibo mohaivojüboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojüboti ficu-umo. Jaadi diibo siino iijünijevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijecivominaaco nihibamico aaciumoco minoodino agaanacuunoco igaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticonüoobo asaaboro diiboco nuuhi: Aivojübo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivojübo diiboco nuuhi: Aivo imino, ijoho aivo iimino jecivominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojüboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asaaboro nuuhi: Aivojübo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusubo: Ijoho sahuse cuumivahallivi aivojüboti dicajü, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asaaboro nuuhi: Aivojübo, jino dinihibami filluche-ufaño ificuhinino; ²¹ Ico ñihicuguehi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo ijoho ificutimañoti düichi abasutirumañoti inoovataco düichi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojübo diiboco nuuhi: Imitino jecivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iiro gaajacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificutimañoti iicinoco abasutimañoti onoovasunoco. ²³ Jaanegui, ¿collühi jana tañihibamico bancojafaño ficuhinitühi uujoho uhuumiibo tañihibami agaananoco fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Iicojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumitüci. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaaruna diito diiboco nuuhi: Aivojübo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojübo diitoco nuuhi: Amühaico neehi: Iicanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi iicarunogayico dumitüciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojüboti iicanoco iimegüehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiiticuunaaca tolliro Olivohono iicagaji fitino iicacuudi miimisiici ijübogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiiticuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayü duujecüniboco mühañüooba diiberi iigotüboco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Amüsicoco cajaatyohacho: ¿Collühi moononühi? onoochahijü, monoo: Mohaivojübo eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisü atyimetuehi paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayüco siniumisico abajato nuuhi: ¿Collühi moburroco misinühi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojübo eneeneguiiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohällivi ificuumoro Jesuco diibohällivi casihacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jühaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guüino niitunaaca, paryücinoo miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidi ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivojübo, Mohaivojübo memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeebi! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: Jübogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amühaico neehi diito illüvuruva guisibano coovadiina- maajjirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiiticuunoco aatyimeuboro tuucuumihällivi taaubo: ⁴² Ijoho jaachijü difucuvü ico sajeebüco aacijirunoco gaajaruva sajeebü diicajirahi. Jaaruno ñdi otoovomaño daatyimetühi. ⁴³ Safucu üdi ïdaasufucu gaseji diminaa dihallidi emecuvejifucu dihallidi

emecuvomoro fahigovati ico mooniji, ⁴⁴ico jiinjehallivi agañimoro dimiyaminaaco gaisir-
aicijimo. Jaamoro sababa dihallivi guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuo
agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque isivi
agañuboo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinahaamefaño jilli noono: Taaja Moocaanima
iimaajareji, noono. Jaarujaco amiñhai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jibogooboro icahicauhi.
Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco igui-
jeniqui ituma ifehicauhi. ⁴⁸ Jaamoro toonohalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi
miyaminaa diibo onoonoco uguubunocimo iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco jibogooboo. Jaanaa ga-
seumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo:
Miñhaico diibogo, ¿mijohoo iijiti jilli moonihi; mijohoo ico eneeneguiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiñhaico dilluji, uco mihiimusu: ⁴ ¿Nacu,
mijohoo Juaco tajibauhi miyaminaaco initiñiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihicauhi: ¿Milli fine meneeji? Moocaani tajibari
munuuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotihii? miñhaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti
miyaminaa tajibari munuuruva, miñhaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi,
miyanotiro Jua Moocaanifañodi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatihii. ¿Mijohohacho fine Juaco miyaminaaco inijinoco
tajibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amiñhaico uujoho neejitihii mijohoo tajibari
omooninoco, nooboro.

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicuuihi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi
basuuihi. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sihii tehesino fuubo
tahi gueneene iicaui. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago
imañoonoti diibojaago diito igalluuqui. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiboco
dojicuviro diibojaa galluumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifico galluuihi. Jaaboco tolliro
idicuno, unuumoro aamiumo. Jaamoro botiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino
bu sifitii galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañiumo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaijibo taseemeneque galluui.
Jaaboco aatyimemere fine bocigujimo, nooboro. ¹⁴ Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo:
Jaani duhu imi toonoco gaayicijiiibo. Masiñ miguijeniqui. Jaadi jari miñhai toono abajatoti
mihicaji, noomoro. ¹⁵ Jaamoro tomañoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro
Jesu diitoco dilluuihi: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro
diito dudicamaajeminaaco ifinisuuboro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiiibo, nooboro.
Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeeicuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino
Caatinahaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisuumoro gañihi. Jaarunofaño saafi
agaajaabo tobaco dojicuviro icihii toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño
ficuubo, noono Caatinahaamefaño.

¹⁸ Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaaji ididaaheje. Jaanoti cajaanoyhallivi toba aacoto-
hachijii diitoco quicheycijiiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu
omoonijninoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayicujirahi diitoti
onoobo siinovi ohooviciboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuihi.

²⁰ Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubu-
umoro diiboco asatyumoro aivojiiibo usefaño ihacitequi. ²¹ Toonegui diito diiboco jilli
dilluuihi: Jibogominaafi, miñhai magaajahi iijoho miyaanoco imino onoooboro, miyaanoco

idiibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniiboro Moocaani jiihaiti imino diibeguehi. ²² Mihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitihi? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihico mabañihiti? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihifusu. ¿Nacu mijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicini icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojiiho Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo icititimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidi jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro lliivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihi onoonicimo Jesujaago asaamoroo diiboco nuumo: ²⁸ Jiihogominaafi, Moise mihaidi caatinuuihi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iiguijevehachijiji, inahabo ifibaijigoco iiciboro diigoma isemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruboo guijeveuhi seemevatiiiboro. ³⁰ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuuihi. Jaaruboo tolliro seemevatiiiboro guijeveuhi. ³¹ Jaanegui jaano allivioobo diigoco icirahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famoooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jiiñehallivi miyaminaa taabavacasihi. ³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere sijiiñjevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihi, isemeque tajeñijitimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toominaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuujiji icamo. ³⁷ Moise tolliro mihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatiniaamefaño imohogayiji jagahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojiiho Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiiho. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojiiho icatino ubuheeme Aivojiiho. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

³⁹ Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jiihogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuuutimo.

¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? ⁴² Miho David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivojiiho Moocaani Tahaiivojiiho Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, ⁴³ diminaaco ditihaguino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiiho, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famooro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ijiibogominaaco nuuhi: ⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma iigonoco imoyicifiimoti. Bu tolliro imoyicifiimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaaifimo machujafaño iimimañejejequere juvicamaaifimo. ⁴⁷ Tolliro fibaijito iijanoco udumiticiifiimo. Jaamo ifurumo gueneene Moocaañima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibañiqui. Jaamo guiraajino ciijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

¹ Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima iicameheje Moocaanico aacimo ificufinofaño ificuhicaunoco. ² Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijee-gayicico ificuunoco. ³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova janaanici acih. ⁴ Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuvucuunoti acih. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocinoti, tolliro fañoojaco Moocanico ejeecivomo iminoono iimibachucaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: ⁶ Ufucu icajino paryi jino amihai mihifinicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino Jibogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaanegui diiboco dilluumo: Jibogominaafi, ¿csumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaaaji toono iticovacuumoco? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amihai sita bañidino, guiraaajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tsumi mihicacuui, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeeditino.

⁹ Jaamo minaati, sanomiro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifnicuujino icatino, ¹⁰ nooboro cuhubacafutuubo ihiiimaabo: Siijiinijeoto, siijiinijeotoma moonicasiji. Siijiinijeo aivoji, siijiinije aivojima moonicasiji.

¹¹ Jaasumi sihidi sefano jiinije maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niquejefaño ñihicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹² Jaano jilli icajino imega iticoni amihai agaaayicimoro idasuno moonijimo amihai satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui amihai icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti.

¹³ Jaamo imefeenevi tamomoco mijibegueji. ¹⁴ Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaadino. ¹⁵ Tsumi jari amihai uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amihai minaa amihai iijico jenaaujitihi amihai guinonijitimo.

¹⁶ Jaarunaa amihai, amihai caanimi, amihai nahabomi, amihai yoto, amihai gataavominaa icamo amihai aivojitojaago satyeji. Jaamoco amihai saathoco gaisiraicisujimo. ¹⁷ Paryi jiinijeminaa amihai jiiheveji tamomohalliti. ¹⁸ Jaarumo milli mihicajitihi. ¹⁹ Tolli icarunofa quehecuno mihicahachiiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucininoco mahatyimecuudi magaaaju tuucuumi ifnicuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jiinijeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinihaamefaño idasujino onoobadi tsumi icajino idasufucuno.

²³ Idaasucani icajimo tsumi gaigoomi oovato icamo, mifafotiosejema iicamo icano jiinijehallivi sihidi idasuo iicajimaño jiinije miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saathoco amocasifaño guijeveji. Jaanoti saathoco fahigova jiinijenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiinije miyaminaa jiinijehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivubo Siino Asajino.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi jibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiinijehallivi paryi jiinijeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuuca ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jiinijehallivi iicajinoco eesamaaimoro inihicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo aimuufafeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memecicu mataajasucafutucujineguiha, ²⁹ nooboro jilli oovicuubo: Memecici higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amihairyo magaaajifihi ficaba ifiiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino onoonoco mahatyimecuudi magaaaju Moocaani aivoji ifiiticunoco.

³² Miyanotiro amihai neehi: Paryi jino iicanoco tsumioto aatyimeme guijevejitihiica, ³³ niqueje, jiinije icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofenedi amihai jeebi cuhufetedino, guirihicavono jiinije busumije imoyici icano guinodi tufucu amihai mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amihaihallivi tacuraba gaajacirato aacotonicibadi. Jilli tufucu geseji fahigova jiinijehallivi iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicinicu. Jaamoro fahijivaro Moocaan-ima mihimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafañ jibeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafañ gasehicaui diiboco iguubuniciqui.

¹ Jaanaaca ijicitama achahano maahunoco amachufino Pascua jibaimo fiiticuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaicaauji? noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuhi Juda Iscariote jeebifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimisiici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo icau-moro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jibaimo icacuuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu imusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafiico mahatyimeji icifnuuri nifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo iijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufaña tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amisico ifusujibo iguiramecu, caamovohi icamecu, imibachucinicumecucu. Jaamecufaña meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuui.

¹⁴ Jaanaa amachuucujidi Jesu iminisuminaama casivuuhi imachuqui. ¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amihaima Pascua machutaaco amachunoco igui-jevecuujino imega. ¹⁶ Amihaico neehi: Siino Pascua jibaimo machuco machucujitihhi. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayicuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amihaico neehi: Jisumitiro siino aducujitihhi baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayicuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iguisicuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amihaihallivi aacicafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayicuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji icajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amihaihallivi agañicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amihaiti uco aacijibo igaicaauqui tajori icahi. ²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uuditi unuucubadi feehe. Jaarunaa idaasucani icajibo uco aaciibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaani fine aacijibo? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ijiibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaaniji mihaiti imiyaabo? noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomi iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajibanicihhi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, nooncimo. ²⁶ Jaanoti amihai tolli mihicajitihhi. Jaanoti siibadiro amihai mihicaji, amihaifañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadiro atajibaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, mijoho imiyaabo, acasivooboro amachufiibo, nacu ejeecivefiibo? ¿Eti acasivefiibo? Jaarunaa uujoho amihaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

²⁸ Amihai uuma mihicafihhi uco inisunehejefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amihaiico aivojico aciji uco guihirubi aachinibadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojibo icagafaño macasivomoro matajibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icanohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amihaiico idillunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amihaiico igañucuqui. ³² Jaarunofaño uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iti finitino iicaqui. Jaabo ijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojibo imibaicinicuuhi ima civojafaño feequi, ima guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifoooci, safo icano uco tuunamaajiji; uco gaajaraubo, nooboro.

* **22:20** Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

Idaasuno Iicajino.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaiapaajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amiihaidi cuujivaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masatyo. Jaanoti aamigama machahaabo amiihai caamoojaco manaa-jemere aamigati mihici. ³⁷ Amiihaico neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onoono icaji: limitimofeenevi ficucafetejiibo, onoono, paryi uudititi onoono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojiiibo, miigaacima mihicahi, noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocaanima Imaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajijaago iicanicibadi. Jaaboma iijibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomañovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocaanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuuvuubo Moocaanima ihiimaaquui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachiiji jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani toomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuquui.‡ ⁴⁴ Jaabo sihidiro iidaasuvooboro Moocaanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jiiijehallivi aquetehicauhi tiiijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocaanima ihiimaauñoti agañiivuuboro iijibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigaacumoco atymeteubo. ⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihii micigahi? Magañiivomoro Moocaanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaunaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco ssiiguubo Juda onoono Jesu jibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iicahicaurumooobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininiciquui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuuboco daacihii? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojiiibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonuubo buiyyaacuui imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musuuffenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududiciuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciquui asaumoco nuubo: Tatyicovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahiijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruuboco uco magayicihicatihii. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momoonicicahi jino icivono mityaguuiino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicimoro satyuumo sacerdotemi aivojiiibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro thesinoti ifiniciiboro feehicaui. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojiiibo iija goohasifeenevi cijigaico eebasuumoro casicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casiiivuui. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago cijigaijinivi giciniiboco gueneene ihifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaiibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatihii, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: Iijoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatihii, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahinibo Galileaooobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatihii ijoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaunaaca catava ojuihi. ⁶¹ Jaanegui Aivojiiibo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuuhii Aivojiiibo Jesu diiboco:

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uutii buhigovi denesu, noono. ‡ 22:43 Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

Jaachijí catava ojítinaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaají, nooboro unuunoco.
 62 Jaaboro Pedro ufuuboro síhídi aivono taauhi.

Jesucó Edejecuno.
 (Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jaanaa Jesucó utuumuumo díiboco edejecuumoro aamiuhi. 64 Ihaallínoco gaachehubaryuri isiyaacuumoró ihimeque gabacuhícauhi: Gaajaci. ¿Naa míjohó íco aamihí? noomoro 65 famañovaje díiboco íbahícaumo.

Jesu Fagomínaa Imegaví Icauhi.
 (Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Jaanaa eseseveudi ígaívuumo judíomí quillahuto, sacerdotemí aivojító, caatinímínaa ícamo. Jaamoro Jesucó satyuumo fagomínaa imegaví. Jaamoro Jesucó dílluumo: 67 Míihaico dínoo, ¿naa míya íjohó Crístó? noomoro.

Jaaneguí díitoco ímusuubo: ¿Amíihaico jíhí, nuuruva nacú mímiyaaveguejítirahí? 68 ¿Jaanotí amíihaico nuuruva nacú uuma míhiimaanoco míhimeguejítirahí, uco mísi-naayujítirahí ícano?§ 69 Jísumítíro ujohó Míyamínaafíbadí Ifíívuubo gíciníjí Moocaaní ímtyaabo míyanaagonoví, nooboro.

70 Jaaneguí díiboco famooro dílluumo: Jaaneguí, ¿íjohó Moocaaní Seemene? noomoro. Jaaneguí Jesú díitoco nuuhi: Jíhí, amíihai monobadí, nooboro.

71 Jaaneguí díito nuuhi: ¿Collíhí bú síta ononoco míhimeguejítirahí? Míihairyo muguubu-cuuhí íjírí ononoco, noomoro.

23

Jesu Pilato Imega.
 (Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Jaamo famooro agaíívuumoró Jesucó satyuumo Pilató imegaví. 2 Jaamoro tícovaumo díibohallví íhíimaamo: Jaanico míihai mahatyímeví, muucuuníco ñaaisuuboco. Jaaboro neehícaabo: Cesarco ímpuestoco majaanudíno ujohó Aivojííbo Crístó íchí, neehícaabo, noomoro neehícaumo.

3 Jaaneguí Pilató díiboco dílluuhí: ¿Naava íjohó judíomí Aivojííbo? nooboro.

4 Jaaneguí Jesú díiboco ímusuuhí: Jíhí, íjohó toono onobadí, nooboro.

5 Jaaneguí sacerdotemí aivojító, míyamínaa ícamoco Pilató nuuhi: Jaaníví íímitínoco aivo atyímetíhí, nooboro.

6 Jaarunaa díito janaanící nuuhi: Paryí Judea jíiníje míyamínaaco ñaaisuhícaabo íjííbeguerí Galíleaví ítíconíhíníbo, juu ícacuuhí, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

6 Jaanoco Pilató uguubuuboro dílluuhí: ¿Nacú díibo Galíleaooobo? nooboro. 7 Jaaneguí díiboco: Jíhí, unuuneguí Jesucó galluubo Galílea aivojííbo Herodejaago tusumí Jerusale cumíví agaseubojaaago. 8 Jaabo Herode Jesucó aatyímeuboro ímo ímo mínífutuuhí síicjetíro Jesudítí íhíimaanoco guubuhícaubo. Jaaboro díiboco ímeguehícaubo aatyímenequé síhídí ejeevanoco Jesú omoonínoco íhatyímequí. 9 Jaaboro Jesucó síhídí dílluuhícaubo. Jaarunaa Jesú díiboco ímusuutíhí. 10 Tollíro tomañerí ícaumo sacerdotemí aivojító, caatinímínaa ícamo díiboco íguíjenísuquí mítyano ímaahícauhi. 11 Jaaneguí Herode íhamocasímínaama díiboco: Jíllí míhíífoobo, noomoro ímítino mooníumo. Jaamoro díiboco edejecumo aivojííbo gaachehubadí íímíchehufañó jííhícaumo. Jaaboco dojícuvíro Herode Pilatójaago galluuhí. Jaasumítí jarí Herode Pilatóma ímítocasiuhí. 12 Jaanotí ítíconí jííhevecasíhícaumísi.

Jesucó Igaícaauquí Unuucuumo.
 (Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

13 Jaaneguí sacerdotemí aivojító, tuucuumí aivojító, míyamínaa ícamoco Pilató ígaíyíciuhí. 14 Jaaboro díitoco nuuhi: Amíihai jaaníco tájaa mísvahíníhí: Míyamínaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco ímíno díllucuurahí amíihai ímefeeneví. Amíihairyo magaaacuuhí dííbedítí: Ímítííbo, noomoro monoonoco aatyímetínoco. 15 Jaabadíro bú Herode íímitínobaaco aatyímetííbo síno tájaa sívasuuhí magaaaja míllítí bú míguíjeníjírahí. 16 Jíllí ahaamííboro díiboco sínayují, nooboro.

17 Jaabo Pilató jíibáimosumí saafí cívojamínaafítí sínayujítirahí míyamínaaco ímonó íicasuquí.† 18 Jaarunaa famooro sano sefano neehícauhi: ¡Díiboco guíjení! ¡Barrabacoro sínayuí! noomoro.

§ 22:68 Sahaamefaño: uco mísiinaayujítirahí, onoooco fícuutímo.

* 23:5 Herode Antípa onooobo. Meeci Lc 3.1

† 23:17 Sahaamefaño toversículoco fícuutímo.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaanümo tuucuumi miyaminaaco aivojithallivi añaaisuuneguiiha, tolliro bu saathoco agaicauneguiiha icano. ²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. ²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: ¡mohobujehallivi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

²² Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooniibo? Diibovi atymetihi iimitinoco toonohalliti agaicaajirunoco. Jilli ahaamiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

²³ Jaarunaaca diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito icamo sihidi ocoovadiinamaaiumaño diito iiji diibohallivi fatuyumo. ²⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onobadi imooniqui. ²⁵ Jaaboro sinaayusubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaaniuboco. Jaaboro Jesuco diito usefaño jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satuyumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onooobo buhigoti asauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iibusuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idaasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, ufuri mataajirahana. Amiihaihalliviro mataa, amiihai semehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeebino, iisutino mifañoono icano, meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro[‡]

³² Jaamo bu, tolliro satuyumo miimiisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicaauqui. ³³ Jaamo ifutuuhi nigapaajebai onoomaño. Jaamoro tomaño. Jesuco tetecuuno. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saafi icano tetecuuno. ³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihifinicimoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani iicuboo iicahachijji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano iijoho judiomi Aivojiibo idiicahachijji, iiro difico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatiniumoro § JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecuciniubo Jesuco iibahicauhi: Miyaano iijoho Cristo idiicahachijji iiro difico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco iibauhi: ¿Aivo iijoho Moocaanico iihicugotih, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momooniuno jaadaco mihicichi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idiifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaachijiro iijoho uuma diicaji imimaño. Moocaanico imiyaavogomo ofoomaño, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadiicüba mihicacauhi. Jaarunaa paryi jiniije cívono minifutuuhi; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteuhi. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuhi. Jaanaaca temploja ofobociniuchehe gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuuhi. ⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuuhi: Guihi, dihusefaño tagaijaco gaayici, nooboro chuumucuboo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivojiibo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaumo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihifiniciumo.

[‡] 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumucuhoco, noono. § 23:38 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: griego iijiri, latin iijiri, hebreo iijiri icano, onoonoco.

Jesuco Iciunono.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatatiibo Jose Arimatea cuumioobo onoobo Judea jinijeri icacuumi. Jaabo judiomi fagominaatiobou. ⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi fagominaa omooniuonofaño icautiibo. ⁵² Jaaboro Pilatojaage ufuuboro diiboco Jesu ifico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifico ihimohoti initusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifaño eeseiduhojifaño ciubo bohoji miihaifanooba icihautihojifaño. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi icacuujineguiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaamo ufuumoro Jesuco iciunono meecituuhi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici diribano icanoco iimibaivucuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajiba onoobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi cionotiro fuuhi Jesu cihojijaago ifacicinoco iimibachuunoma* ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojiibo Jesu ifico atyimecuutihi. ⁴ Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi diito cojivi julleecinimisico aricunono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵ Jaamisiiti iigutumoro guinovi jinijahallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amihai ubuheetecuuoboco iguijeveme icamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacuubo, buheetecuuoboco. Mehesafoto Galileari icausumi amihai unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifiivuuoboco acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigueje esafituuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icihojijaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saatohoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jibuguumo Maria Magdalena onogo, bu Juana, bu Maria Jacoobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu cihojijaago. Jaaboro idijivuuoboro toojifañoco emeeciubo atyimeuhi tochehuri iminichehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafituuboro uumiubo dojicuviro iijajaago.

Emaus Onoocuumi Jihaijaago.

(Mr 16.12-13)

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta icacuumijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaahicautihi Jesu icanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jihairi mofoomisi? ¿Collihi idaasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onoooboo iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro icahininoco. Jaanoti ijoho idiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareooboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihimaanoti, bu paryi omoonihicahininoti icano sihidi ejevahiniboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohavojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinini: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecuumo. ²¹ Jaanoti mihai meteemehicaurahi Israel jinijeminaaco itaajasugui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuuhi. ²² Jaarunaa mihaiti saatohoco gaigoomi fucuro diibo cihojico emeecieme mihaiico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifico aatyimetineguiha mihaiico jibogovahi Moocaani toomoinaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco mihaiico ihibegueneri. ²⁴ Jaaneguiha mihaiti saatohoco toojico emeecieme gaigoomi onoobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihini, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruuoboco

* **24:1** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatohoco gaigoomi fuuhi, onoonoco.

Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño di-ibediti ononehejeque diitisico jibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyujirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihcauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuui civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuui diitisima iicaui. ³⁰ Jaadi imachuqi diitisima acasivuuboro imaahuco agaayicuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico acubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaallino imino faayacafutuui. Jaadi jari diiboco gaajacumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinihi jiihairi masaasumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jibogooboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino gueenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco. ³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojibo siino buheetecuui. Jaaboco Simon atyimecuui, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jibuguui jiihaivi diitisima iicaunoco, diitisima maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacininoco icano.

Jesu Jibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dillu- uhi: Sajeebi mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidii igutuumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehe? ¿Collihi uco amihai jeebifañoti mimiyaavogotih? ³⁹ Enecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududicimoro, memeeeci; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo. ⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo† ⁴³ Jaanoco agaayicuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amihaima iicausumi amihaiico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño ononoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijejevi. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejibo. ⁴⁷ Jaabo momofenedi fahigova jiiinije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amihai eedeehimithififico mejeevesucu amihai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amihai maatyimemere jinoooco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaja, uujoho amihaihallivi galluui Guhirubi unuunoco. Jaanegui jicuumiti buhigovi mefeedino niquejefañoti mitya asaanoco magaayicininohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque aganiyicubo diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iiumumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocaanico imomoro. Fine.

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imihu gaami icanoco, ononoco.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivutinaaca Moocaani Iimaa icacuuhi. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani. ² Miiro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhii; miiro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano* ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cironofaoti achicihi. Jaanoco icivo jabacaruuhi.

⁶ Miiro icaabo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachicibo iicaubediti iijibeguequi. Jaabo iijibogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicibo icatino. Jilli aachicibo iicaabo jibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachicinibo, jino jiniijehallivi gasefivucuuhi.

¹⁰ Miiro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jiniijehalliri icacuuhi. Jaabofeenedi Moocaani jiniijeque eheetavehinirunofaño jiniijeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miiro iijinijevi saauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayiciutihi. ¹² Jaarunofaño saatoho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatihii miyaminaati ifiivomo icatino, bu gaifi iimoy#cinoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahinibo miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijima icano. Jaabo imico miihai mahatyimeuhi, diibo idiiboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miiro diibediti Jua iijibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacuumaño, nooboro. ¹⁶ Miiro jaaboti paryi miihai diiboma sidihi iicanoti magaa#icahi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miiro Moisefeenedi Moocaani tajiiba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miiro miihai#ooba Moocaanico atyimetihi, idiiboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo miihaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jibeguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluuhii Juajago diiboco: ¿Miijoho iijoho? noomoro idilluqui. ²⁰ Jaamoco diibo imino jibuguuuhii: Uujoho Cristo icatihii, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miijoho iijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihii, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu iijoho oono Moocaani iimaaminaafi asaajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miijoho iijoho miihaico diibogo, oono miihaico agalluumoco mijibeguequi milli difiiti iijoho neehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihi#govi ocoovadiicinibo: Aivoj#bedi jiihaico sanoticovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatiibo, bu Elia idiicatiibo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatiibo icano, ¿collihii jana nitihicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriri nitihii. Jaanoti amiihaifeeneri iicaabo saafi amiihai magaa#atibo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaanivii iicaabo, diibovi uujoho ifototihii. Jaamaño diibo tiihaipaaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

²⁸ Paryi jino jilli icauhi Betabara onooma#ovi, Jordan onoohi onegueehivi Jua inithicauhigo.

Jesu Guijevefeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

²⁹ Jaamo sifucuti Jua, Jesu diibojaa asaaboco aatyimeuboro nuuhi: Memeeci jaani Moocaani Cordero, iguijevefeenedi jiniijeminaa imitico ubuusujibo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaaubo: Taabuunati saajiibo tajanaanivii iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacuumaño. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahinitihii. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitiboro saahi Israel cuumiminaa diiboco igaa#ajui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gajjaco nimiihubadi jeevaabo diibohallivii niquejefa#oti iniiitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatihii miijoho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitiqui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaanihallivihacho

* 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

iniitoboro iicaabo diibo tagajari initijibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jibeguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jibogominaa.

³⁵ Jaano sesevedí siino Jua tomañeri icauhi miimiisiici ijibogominaatisima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memeeci ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jibogominaatisi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emeeciuboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿Jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui nuumisi: ¿Jibogominaafi, cuuca diicafihí? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memeeeciva, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo iicahicauhigoco. Jaamisiro mihijicuneguiiha tu-fucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonitiboro inahabo Simonco iguininutuuboro diiboco nuuhi: Meeeci mahatyimecuuhi Mesia Cristo onoboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihaivojisucucui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Híjoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onoono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamisico.

⁴³ Jaano sesevedí Jesu imuguuhi Galilea jiniisevi ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri tolliro Andre, Pedro icamisi icahicauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque icijeuboro nuuhi: Miihai mahatyimecuuhi, diibediti Moise itajiba aamefinao acaatinuboco. Tolliro Moocaani iimaaminaa diibediti acaatinuboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecua maha memeeecitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelmínaafi abañifitatibo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluui: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miro ico uujoho atyimehi Felipe ico coovatinaacaro higuerahoguiino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jibogominaafi ijoho Moocaani Achi, ijoho israelmi aivojibo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli ijoho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguiino diicaaboco atyimehi eneenguiiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicininoti Moocaani toomominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubohallivi iniitocinimoro bu caamovi foocinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jibaimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jibaimo icauhi Cana cuumivi Galilea jiniisevi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ijibogominaama cuuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototihí, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecivominaaco: Paryi diibo amiihaico onoonoco momooni, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano iciñuuno. Tuñuujeñaño judiomi iicanicibadi ifinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicauñuue. Jaano sañuñuño fine ifetehicauno ochenta o cien litrodino nifaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino iciñuunoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujeque jiti jiti gahafusu- uhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi miiidino mihicimoro mahacito ijibaimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniumo. ⁹ Jaafaihuco ijibaimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautiibo cuucati icunoco; idimoro diito ijeecevominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco icumaño. Jaanegui ijibaimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocovauboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihí. Jaanoco ijibaimo guiraano

aaducuunobuunati iimijisutinoco ifefimo. Jaanoti ijoho aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omoonuuno Cana cuumivi Galilea jiinjjevi, imityaco ifusuubo. Jaaneri ijibogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ijibogominaa icamoma fuubo Capernau cuumijaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomi jibaimo Pascua ifiiticuuneguiiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi.

¹⁴ Jahi atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nimihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuuacumo gicinimoco atyimeubo. ¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaaibaico gaicitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañiubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuacuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimihumico anaajemoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buhigovi mici! ¡Guihirubi ijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Caatinhaamefaño: Dijjaco agajino uco finisui, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomi diiboco dilluui: Eneecata mihaico siibadi iicanoco dihfusu toonoti magajaqui: Ji, olli iicaneguiiha jahi olli moonibo meneequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli ijoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeve-unofeeneti ubuheeteusumi ijibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinhaame onoonoco, bu Jesu ijico icano diitoco ijibugunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveg-uehicauihi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere. ²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaaihi-cautihi famoovaaco agaajahicaumaño. ²⁵ Mihaiñooba diiboco jibeguehicautihi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomiobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo. ² Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, mihai magajahi ico Moocaani mihaico dibeguequi agalluunoco. Chahamo mijoho sihidi ejeevanoco ijoho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicaturuva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi, siino dojicuviro ifivotibo Moocaani aivojifaño feejitahi, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluui: ¿Milli jaabo miyaminaafi ujusicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebifaño ijicafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajjari icano ifiivotibo Moocaani aivojifaño feejitahi. ⁶ Miyaminaafiditi ifivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajjati ifiivomo Moocaani Gajjama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafitedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ Miho guibuhuba iimogohigoti asaanoco ijoho guubufihi. Jaaruubo gaajatihi conooti asaanoro conoovi ifotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajjari ifiivomo, milli ifiivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluui: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Ijoho aivo sihidi edeevaabo israelinaa jibogominaafi idicaruuubo, nacu jinoco gaajatihi? ¹¹ Miyantiro ico neehi: Mihai mihiumaahi magajanoco. Jaamo mihai mijibeguehi mahatymeneque. Jaarunoco amihai mimiyaaveg-uehicautihi mihai monoonoco. ¹² Jiinjjeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveg-uehicautihi. Jaanequi: ¿Fine millijiru niquejeonoco jibuguruva?

¹³ Mihaiñooba niquejefaño footihi idiboro tahigoti iniitehinibo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ Miho Moise sicaihigovi jiinimoco caamovi agaiiyiciubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo caamovi guijeve

imohobujehallivi gañiyyicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuuh^{*}

Moocaani Jiinjje Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ Miïro Moocaani sihidi jiinjje miyaminaaco agaijiboro idiboro iicaabo Illico aciui. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitih. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miïro Moocaani jiihjehallivi Illico galluutih jiinjje miyaminaaco cijigaifaño igañisuqui. Jilli galluubo diibofeenedi jiinjje miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo cijigaifaño ifetejitih. Jaanoti imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuuh idiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuuh. Miïro jiinjjehallivi aachicinübo asaaboco imogotimo icivonocoro imugumo imiticoro omoonihicaumaño. ²⁰ Miïro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicinoinoajaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovovotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani iicano igaaajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ijübogominaama Judea jiinjjevi. Jaabo toonovi gueneene icaubo miyaminaaco initiübo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomanovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jübogominaa jenaucasiuhi judiomima ifiino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojübogominaafi, meeci ima onono Jorda oonegueehi icaubo icahi diiboti mihaico idübuguubo. Jaabojago sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miïro amihairyo uco muguubuhinicuui: Uujoho Cristo icatih jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miïro taabava jübaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicübo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jiinjjeoobo jilli jiinjjeminaafi. Jaabo jiinjjenehejequere iimaanicih. Jaanoti niqiejefañoti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco mihaifooaba miyaaveguehicatih. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jübeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jübeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acih. ³⁵ Moocaani Illico gaijih. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuui. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuuh. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñihicuno Moocaani omoonijnofaño icacuuh.

4

Jesu Samariaogoma Imaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuuh Jua janaanivi Jesu ijübogominaama iicaabo inithicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautih idimoro ijübogominaa nitihicauhi. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguuhi Samaria jiinjjefeedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuuhi Sicar onocuumi Samaria jiinjje cuumivi Jacob illi Joseque jiinjjeque aacumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onohoji. Jaanaa Jesu asaabo, iniinovatucunegui tohoji cojivi casüvuubo, fine gadicüba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa ijübogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Mili jaabo ijübo judio idiicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nifaihuco dilluuh? noogoro. Jilli nuugo judiom samaritanomima iimogocasihicautimaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ijübo Moocaani aacinoco gaajaruva, bu miijoho jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ijübo uco dilluruva ico uujoho buheenifaihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojübo, nacu jinejere jaabo inifaihuco diicijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheenifaihuco diicijirahi? ¹² Miïro jino moheedebe Jacob

* 3:15 Sahaamefaño janaanivi jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

miihaidi jiihojico ficuuhi, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ijoho diibo janaanici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jiihoji nifaihutí aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitíhi. Uujoho aacino nifaihu diitofañoti finitino niivaji ifinjitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojiiho, uco tofaihutí daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jiihojijaago nifaihuifiiri saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatihi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatihi onogo. ¹⁸ Miho sahusedimoma diicacuui, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatiiho. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojiiho ijoho baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ Miho moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuuihi. Jaarunaa amiihai judiomi Jerusalevi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiihai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² Miho amiihai samaritanomi magaaatiihoco mihimehi. Jaanoti miihai magaaabocoo mihimefíhi; Miho judiomi taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu iicajino, jaano jino tusumi mihicacuui, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igaijari, miyaaneri icano. Miho tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igaijari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onobo, asaajinoco. Jaabo asaadi miihaico paryi fanocoro jiihbuguiiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ijiihobogominaa gaseuhi. Jaamo jabafiiuuihi. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluutihi. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque miihiimaacasíhi? nuutimo. ²⁸ Jaanegui diigo ihicifuco ejeevesuhiniugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jiihbugutuuihi.

²⁹ Eneecauhu masaamoro memeeçiva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onoboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatiiho? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ijiihobogominaa diiboco neehicauhi: Mojiibogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amiihaima magaa-jatino, nooboro.

³³ Jaanegui ijiihobogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine miihojo diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agalluubo onobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miho amiihai meneehi: Icanehiica minihibaci, minihibaci idiino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amiihaico uujoho neehi: Memeeçi basutaaco, oono paryi tifaicuuihi ihicicafetequi. ³⁶ Miho basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifíhi. Jaabo basuta noovaco ananinibadi miyaminaaco naníhi ifinjitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco iicaiho icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinichi, onono. ³⁸ Jaanegui uujoho amiihaico tajiihahi mihiciqui amiihai mabasuhinitinoco; sita abasuhinino amiihai mequeheevéhi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiiñije cuumiminaa miyaavuguuihi diigo ijiihbuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuomoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi ijoho eneeneriro mimiyaavogocuuhi: Miihairyo muguubucuuihi. Jaamoro magaa-jacuuihi miyaanoro diibo Cristo jiiñjeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojiiho Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiiñijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi iijiiñjevi bocigoratihi, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomafóto imino gaayicuihi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jiihbaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omooninoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiiinejevi toonovi nifaihuco aivo-faihuati iminiyumañovi. Jaanaa Capernauvi icaubo saafi aivojiiibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuuhi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuunegui-ih. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi iicanehejeque omooninoco mahatyimetihachijji mimiyaaveguejitihi, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojiiibo goovano masiigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuuihi. ⁵¹ Jaabo iijati fiiticuuboco idudicamaajeminaa asaamoro jiiibogovauhi: Diseemene buheecuuihi, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehiniibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji djiiiveberi iguihuva diiboco buhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuuihi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omooninoco alliniuhi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi Iigotiiiboco.

¹ Toonobuunati judiomi eetavuuihi jiiibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalemi. ² Jahigo Jerusalemi ovejami guhuga onoohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi iijiri Betesda onooba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafimo icahicauihi aatyimetimo, idiino iimitimo, ifino isifañiineri iigotimeheje icamo. Jaamo teemehicauihi toba nifaihu amaryibanoco. ⁴ Miiro tobajaago Moocaani toomoinaafi niitehicauihi safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauihi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauihi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siuciniuboco Jesu aatyimeuboro gaajaciuihi aivo gueneene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojiiibo, mijoho bu uco tobafaño jiihacujirahi toba amaryibasumi fahijivaro tobafaño feequi mooninaacaro sita tahimegaro feechahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro dicigaijeque dñiibo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuihi. Jaaboro icigaijeque iiciuboro igucuubo. Jaafucuu judiomi jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiomi Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachijji jino jaguisifucu. Jaanegui dicigaijeque satyejitihi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: Miiro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaijeque dñiibo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿Mijoho diibo ico dicigaijeque dñiibo diigo onoobo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajautihi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyaminaa iicaamo cojiti Jesu sihigovi ufucumaño. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafañi aatyimeuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino ijoho ubuheecunoco; siino imitino diiacacujirahana janaanici iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiomi iicaco jiiibugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco. ¹⁶ Jaanoma iicaamo judiomi Jesuco imitino moonihicauihi, diibo jaguisifucuvvi tolli omoonihicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dudicamaaihi. Jaano ticovovi bu uujoho dudicamaaihi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiomi janaanici imeguehicauihi diiboco agaicaaunoco. Miiro toono jaguisifucuro diitobadi teemehicauihi, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onooboro ifico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebiitiro moonitihi. Miiro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi mooniñi. ²⁰ Miiro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miiro imi janaanici ejeevanoco ifusujiihehiica. Jaaneri amiihai majabafiteji. ²¹ Moocaani uchu-umucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² Miiro Moocaani miihaiñiobaco iimitico nootihi. Jaaruubo paryi toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevusabo, imitico iimibachuqui; ²³ Toonoti famooro Illico ibociguequi Caanico iicabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotiti diiboco agalluuboco.

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

²⁴ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco agalluhiniiboco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuumo ifinijitino fiivoma icacuuhi. Jaamo ciijigaifaño fuucujitih; Jilliro guijeveti fiivofañoovi fatyucuubo. ²⁵ Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuuhi; iimitifaño miguijevecubadihiica icamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubumo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco aciiibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. ²⁷ Tolliro bu mitya iijico aciiibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyaminaafbadi Ifivuubo icamaña. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino ciihojinofaño icamo ihiimaaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omooniumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji ciijigaifaño ifeequi.

Cristoti Ijibogono.

³⁰ Miuro uujoho aivo, uuro tajeebiitiro moonijitirahi. Jaamaña uujoho iimitinoco dugaacuhi uco atajibabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebiiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhiniibo iimogonoco moonihi. ³¹ Uujoho uuro tafitiuro jiiibuguruva tajiibogo saatehedi ibocima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditi jiiibeguehi. Jaamaña uujoho gaajahi uuditi diibo onoono miyaano iicanoco. ³³ Miuro amiihai saatohoco magalluuhi Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño uujoho gaayicitihi miyaminaafi ijiiibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amiihaico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. ³⁵ Miuro Jua ciijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amiihai jihachutagayiro imo imo mihicauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua ijiiibuguuno janaaniciivi uujoho onoono jeevahi. Miuro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivi jiiibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jiiibeguehi. Jaaruboco amiihai safooba mahatymetatih, bu ihiimaaco safooba muguubutatih icanoco. ³⁸ Tolliro bu diibo iiji amiihaifaño chahahi; Diibo agalluhiniiboco amiihai mimiyaavogotimaño. ³⁹ Miuro Caatinihaameque imino amiihai miihifinichihahi fiivo ifico toohaamefaño mahatymeneque mihimogomoro. Jaano miuro toohaame uuditi ijiiibuguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo tajaan masaanoco mihimogotih fiivoma mihicajiruneguiiha. ⁴¹ Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitihi. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi amiihai Moocaanico magaijitinoco. ⁴³ Miuro uujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruboco uco magaayicitihi. Jaanoti sifi jilli ijeebiitiro asaaboco naha amiihai magaayicijirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaña toonoguinodi idiiiboro iicaabo Moocaaniti asaan imihicaco miguiinotih. ⁴⁵ Jaanegui uuditi mehasamaaidino: Caani imefeenevi miihaico imitino neejiiibo, noomoro. Icaabo amiihai imitico eneejiibo Moise. Jaabo tajiibafeneedi mataajibadi mehesicinirahi. ⁴⁶ Miuro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miuro diibo uuti caatiniuhi. ⁴⁷ Jaabo acaatiniunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuui. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniiiboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatymehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro ijiiibogominaama casiiivuubo. ⁴ Jaasumi fiitacuuno judiomii jiiibaimo Pascua iicaajino. ⁵ Jaanaa Jesu emeeeciubo atymeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaanoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiiibo? onoomaño jilli omoonijninoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijiiibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahunu, bu miimisiici tavaabomisi icanoma icase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasiiicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casiiicamaaiumo cinco mildino gaiffimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco iiicuboro Moocaanico graciaco aaciuboro, toonoco ijiiibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi giciniuumoma. Tolliro bu itaavaco ifuumo iimuguudineheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ijiiibogominaaco: Paryi manaani ihatyuuvoco gahicafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco ananiumo gahafusuuhi, jiiibaiñoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyuvuunoco. ¹⁴ Jaano Jesu sihidi ejeevano ñifusoco eheetavuunoco aatyimeumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jiiinjehallivi asaaujiibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco ñicumoro satyuujiirumo aivojiboti iheetavequi. Jaanoco agaa-jaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi ijiiibogominaa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernaujaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa Jesu diitoojaa gaseutíhi. ¹⁸ Jaanaa imuaaifa ticovauno sihidi guibuhuba asaano. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idiino kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi nifaihuhallidi igoobero. Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayiciuhi. Jaadi goovano ñifutuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guinehi.

²² Jaano sesevedí toonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijiiibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaano, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijiiibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaujaago Jesuco guiniomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuaivi aatyimeumoro nuumo: Jiiibogominaafi, ¿cusumi gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Jilli mamachuhinino mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidi ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududicamaadino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaaafibadi Ifiivuubo amihaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco miyaminaa igaaajaqui, bu uuvi Moocaani igaajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amihaai mimiyaaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco mihaico dihfusu maatyimemere ico mimiyaaaveguequi? ³¹ Miuro moheedeetemihai machuuhi mana onoonoco sicaihgivo iicausumi, oono Caatinihaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Moise amihaico niqueje maahuco acitíhi, Guihirubi amihaico jino miya maahu niqueje maahuco acíhi. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jiiinjeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojibo, fahiijivaro mihaico toono maahuco daacihica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitíhi, uco imiyaaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitíhi icano. ³⁶ Miuro amihaico uujoho enehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaaveguehicatíhi. ³⁷ Miuro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitíhi. ³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehinítíhi uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhiniibo iimogobadi mooniqui saahinihi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatochobaco jeevesutiibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomi ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiiha ⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatiibo? ¿Miuro caani, seeji icamoco mihaai magaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amiñhai dejecufiraco. ⁴⁴ Miñhaiñooaba tajaan saajitirahi Guihirubi uco agalluhiniibo tajaan isivatiruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. ⁴⁵ Miñro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro jibegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaan saahi.

⁴⁶ Miñhaiñooaba Moocaanico atyimetihi idiiboro uujoho Moocaaniti asaabo Moocaanico atyimehi. ⁴⁷ Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ Miñro amiñhai eedeete manaaco scaihigovi amachuuroto chuumuhi. ⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefañoti iniiitono maahu. Jaanoti amachumo gujjevetimo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniiitehinibo. Jaamo uco agaayicimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahucu. Jaanoco uujoho jijnjeminaahallivi aacijino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomi ticovauhi sanomiñro iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani miñhaico duusu-jirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Uujoho Miyaminaafbadi Ifiivubo uucuco muduutihachijji, bu itijohoco mahadutihachijji icano fiivoma miñhajitih. ⁵⁴ Jaanoti taahucuco amachuubo, tatyijohoco aadubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaamo tafiico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷ Miñro Moocaani uco agalluubo ifiima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niquejeti iniiituno maahu; amiñhai caanimihai manaaco amachumo iguijeveubadi icano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Caperna cuumi sinagogajafaño iñibuguubo.

Jesu iimaa fiivoco acih.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatoho iñibogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. ¿Miñjoho fine gaayicijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu iñibogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amiñhaico imitino moonih? ⁶² ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafbadi Ifiivuboco caamo iticoni iicauhigo ofooboco mahatyimeruva? ⁶³ Miñro Moocaani Gaija minoco fiivoco acih. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho iñiimaano amiñhai jeeñico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo amiñhaiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Miñro Jesu imegaviro gaajacuhi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicauqui aacujiboco icano. ⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui amiñhaico neehinihi: Miñhaiñooaba tajaan saajitirahi Guihirubi tajaan isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatoho diibo dojicuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutum. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho iñibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amiñhai tolliro diitobadiro mefeji? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivojiiho, miñjaago bu miñhai mefejirahi? Miñro ñma icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹ Miñro miñhai mimiyaaveguehnicuui. Jaamoro magaajahi ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiñhai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amiñhaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoo iicaabo Jesucristoco iguijeniqui aacujiiho.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautih.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jijnjiri igooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jijnjivi ofoonoco imeguehicautih judiomi diiboco tahi agaicaauguuneguiha. ² Jaanaa fiitucuno tabernaculojano jibaimo iicaujino; tusumi judiomi nijeganofaño icanicimo. ³ Jaaneguiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miñro miñhaiñooaba miyaminaaco ifico igaajasuqui omoonimo toovono moonitathi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautimaño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiñhaidi naha fafucuvoro imih. ⁷ Miñro amiñhaico jijnjeminaa jiheguethi. Jaanoti uco jihegueme diito imitico noonohalliti. ⁸ Amiñhairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tañoovucuvihica uujoho ifototih, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jibaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunuobunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimejuruneguiha. ¹¹ Jaaboco judiomi tobaimoguiino iguinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihidi miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miñhaiñooba foovono diibediti iimaahicautihi judiomi ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa iñibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuihi. Jaaboro ticovaubo iñibuguubo. ¹⁵ Jaaneri judiomi sihidi eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeebiitiro jibogotihico uco agalluuhiniibo jibogoco uujoho jibeguehi. ¹⁷ Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jibogoco iñibogonoco nacu tajeebiitiro uujoho onono iicanoco. ¹⁸ Jaanoti ijeebiitiro ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefihi. Jaanoti diiboco agalluuhiniibo obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifiira chahahi.

¹⁹ Miuro amiihaico Moise tajiibaco aciuihi. Jaarunoco amiihaiti saatohoba imino moonitihi. ¿Collihico jaamo uco magaicaujirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Ijoho ijima diicahi. ¿Miijoho nacu ico gaicaujirahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihineri famooro meheetyehinihi. ²² Miuro Moise amiihaico tajiibauihi amiihai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniutihi omoonuubo, amiihai eedeetemihi toonoco ticoniuihi eheetavunoco. Jaanoco amiihai jaguisifucusumi meheetavonicihico. ²³ Jaano Moise tajiiba gañicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaifi seemene meeheque miquticinicihico. ¿Jaamo collihico taja misifiiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohalliti? ²⁴ Imino meecitimoro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguinehicaabo icatiibo? ²⁶ Memeeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco miñhaiñooba milli moonitihi: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuihi diibo Cristo iicanoco? ²⁷ Jaanoti miñhai magajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi miñhaiñooba gaajajitihico cuacati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño iñibugumañoti sefano nuubo: Uco naha amiihai magajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebiitiro saatihico. Jaabo uco agalluuhiniibo miyaabo iicaaboco amiihai magajajitihico. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahiniimaño. Miuro diibo uco galluuhinihi, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayicujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño miñhaiñooba diiboco gaayicutihi ihoovofucuvico ifutuutimaño. ³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuihi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanico eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluuihico Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuuihi miyaminaa toonoti miribacasiunoco. Jaaneguiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluuihico Jesuco igaayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueeneheica amiihaima icaji. Jaadi dojucuviro feeji uco agalluubojago. ³⁴ Jaaboco miguinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitihico uujoho iicahigo amiihai miñhifetejitimaño uco mahatyimejitihico.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomiro noocasiuihi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitihico? ¿Nacu fine griegomifeenevico judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico iñibeguequi? ³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono miñhaico noobo: Uco miguinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitihico uujoho iicahigo miñhifetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucuvico miya jibaimofucuvico Jesu agañiivuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari miñhichahiihi taja masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco miyaavogoo, Caatinihaamefaño onobadi: Dijeebiifañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco miyaavogomo Igajaco agaayicijinoco. Tusumihiica Moocaani Gaija niutuutihica Jesu niqnejefaño ufuutimañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuihi.

⁴⁰ Jilli Jesu ununoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miiro Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojiiho David yotofañoiti tolliro Belen allio cuumijefañoiti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutíhi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotíhi.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collíhi jana jaaboco misivatíhi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi íhiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tollíro bu nacu amíhai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amíhaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajiibaco agaajatimo jilli cijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onoobo safoono Jesuco fucu emeeciyeubo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu míhai tajiiba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu íjoho Galileaoo? Enecau, imino Caatinihaameque dihífinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatíhi, noomoro ⁵³ íjeevadi sahaje iijanojaa foocinumo.

8

Gaifimíma Iicafífigo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajijaago. ² Jaano sesevedí fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago síhidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasívuuboro ticovaubo íjiiibuguubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sívauhi gaigoo gaifimíma iicafíhicaugoco. Jaagoco diitofeeneví ificumoro ⁴ nuumo: Aivojiiho Jesu, jaamo aiji icanaaca, sífiima faguifaño icagoco mahatíyimehi. ⁵ Miiro Moise itajíibafaño jilli míhaico neehi: Tólli íicagoco guisiri mahaamimoro magaicaau, nooboro. ¿Jana íjoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco ínisuumo, ífurumo toonohalliti diiboco ícivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiiñehalliví ídjívuuboro ticovaubo íhusegairi jiiñeque acaatiníubo. ⁷ Jaarunaa suufenítimo diiboco ídilluhicaunegui, agaíívuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amíhaiti saatoho ímitima machahamo míticoni díigoco guisíbari mahaamímo, ⁸ nooboro siino ídjívuuboro íjiiñeque caatiníhicaui. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tollíro diito íimitima íicaunoco íjeebífafañodi agaajaumoro íhamiyatoti ticovaumo safisari ofoocinumo. Jaanaa Jesu díigo ícanoro covovacafutuuhí tomanóvi. ¹⁰ Jaadí Jesu agaíívuudí míhaiínoobaco atíyimecuutíibo, ídígoro díigo toonoví ífitafutuugoco aatíyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca ícamo díhalliví ímitino íhiimaahicamo? ¿Miiro saatohoba íco milli moonitíhi? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojiiho, saatohoba milli uco moonitíhi, noogoro.

Jaanegui Jesu díigoco nuuhi: Uujoho bu ícaruubo milli íco moonitíhi. Fuucu. Jaagoro síino ímitino díicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebínoco Aachicíníbo.

¹² Jaadí siino Jesu íhiimaauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jiiñjemínaa jeebíco aachicíníbo, tadyojicuti asaabo sívohi ícajitíhi. Jaano ífníjítino flívoco aacino foovoma ícajiiho.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Íjoho dífitíro díibeguehícahi. Jaano díjibogo íbocíma chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jaaruno uujoho tahallivíro íjiibuguruno tajiibogo íbocíma ícahi, uujoho asaahíníhigoco, ofoohígoco ícano agaajamaño. Jaanoti amíhai magaaajatíhi uujoho tahigoti asaahíníhigoco, ofoohígoco ícano. ¹⁵ Jaamo amíhai miyaminaa ímitico meneehi jiiñjemínaa tajiíbafeenedi. Jaanoti uujoho míhaiínoobaco dugaacutíhi.

¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafíro uujoho ícatíhi, Guíhirubí uco agalluuhiníiboma míhicamaño. ¹⁷ Miiro amíhai tajiíba aamefaño noocinino: Míimisiíci íjiiibogono íbocíma ícahi, noonoro. ¹⁸ Miiro uujoho tafíitíro jiiibeguehi, tollíro bu Guíhirubí uco agalluuhiníibo uutí jiiibeguehi ícano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu díicaani ícahícahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amíhai magaaajatíhi, bu tollíro Guíhirubíco magaaajatíhi ícano. Jaanoti uco magaaajaruva tollíro Guíhirubíco magaaajirahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ijibugubo nihibamico ijicuhicauno cojivi. Jaaruuboco miñhaiñooba gaayiciutihi, ihoovovi ifutuutimaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amñhai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amñhai mefejejithi, nuubo.

²² Jaanegui judiomi nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifiico guijenijilbo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefejejithi, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amñhai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Amñhai jijeminaa. Jaanoti uujoho jijeminaafi icatithi. ²⁴ Jaamaño amñhaico: Amñhai imitimaryo miguijeveji, neehi. Miuro uco mimiyaavogotihachijji amñhai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Miñjoho nacu ijoho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siñcjetiro amñhaico neehiacuuihi. ²⁶ Sihidi icano amñhaico eneejino, amñhaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jiiñjeminaaco jibeguehicahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajhicautihi Moocaaniditi iñiimaahicaunoco. ²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifiivuboco guijeve imohobujehallivi magañiycidi magaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeebñtiro uujoho omoonihicatinoco magaajaji, bu tolliro Guihirubi uco jibeguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhinñibo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutihi, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguuhi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jjovoto Icamohallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomi diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihicahachijji miyaano tajibogominaa mihicaji. ³² Jaachijji magaajaji miyaanoco. Jaano miyaano amñhaico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Miñhai Abraham iyaachimñhai mihicamo sita jjovoto mihi-catathi. ¿Milliti jaabo miñhaico ijoho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amñhaico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jjovoto. ³⁵ Jaamaño jijovooboti iicaabo ihaivojñibo seemefañodi icatathi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanñcñhi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amñhaico isinaayuhachijji miyanotiro jjovoto mihicacuujithi. ³⁷ Uujoho gaajarahi amñhai Abraham iyaachimñhai mihicanoco. Jaarumo uco magaicaaguehicahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco jibogobadi. Jaanoti amñhai momoonihicahi amñhaico amñhai caani jibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Jji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Miñhai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amñhai caani Abraham iicaruva diibo omoonubadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collithi jaamo uco magaicaaujirahi? Tolli iicanoco Abraham safooba moonñutihi. Miuro amñhaico miyaanoco jibeguehicahi Moocaani uco unubadi. ⁴¹ Jaanoti amñhai, amñhai caani omoonñicibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Miñhai ajeva seeme mihicathi, saafiuro miñhai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amñhai caani Moocaani iicaruva uco magarijirahi. Uujoho diibojagoti saahinihi, tajeebñtiro uujoho saahinihi diibo uco agalluuhinñegui saahinihi. ⁴³ ¿Collithi jaamo taajico muguubuhicathi? ¿Collithi tajibogoco mihimeguehi-cathi muguubunoco? ⁴⁴ Amñhai caani Jji. Jaabo onoobadi momooninoco mihimeguehicahi. Miuro diibo siñcjetiro imoyñcñibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyñcñitñibo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo icamaño sicamañocco iimaabo, baññira caani icamaño baññifiibo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuunococo uco mimiyaaveguehicathi. ⁴⁶ ¿Nacu miñjoho amñhaiti saatoho ifusujirahi taffa sanogayiba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collithi uco mimiyaaveguehi-cathi? ⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani ijico guubunñcñhi. Jaanoti amñhai Moocaanita mihicatimaño Moocaani ijico muguubugothi, nooboro.

Cristo Sahijñtiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiomi iimusuuhi: Aivo miyaano ijoho samariaoobo idiicanoco ico monoono. Jaabo ijima diicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho ijima icatithi, uujoho Guihirubico bociguehi. Jaaruuboco uco amñhai mobocigothi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi bocigoco guinñotithi, iicaabo saafi uco obocigonoco iguinooboro udugaacuubo. ⁵¹ Miyanotiro, miyanotiro amñhaico neehi: Taajico imimiyaavogomo ifinñitino guijevefaño feejithi, nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco judiomi iimusuuhi: Jisu aivo imino magaaajacuuihii jima idiicanoco. Miuro Abraham, bu paryi Moocaani iimaaminaa icamo paryi guijeveuhi. ¿Milli jaabo ijoho neehi: Taajico uguubumo guijevetimo icaji? nooboro. ⁵³ ¿Nacu ijoho mootadi Abraham janaani: deevahi? Jaaruubo du guijeveuhi, bu paryi Moocaani iimaaminaa icaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti miijoho ijoho idiicaabo guijevetibo diicaji? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho taficoro bocigoruva, uuro obocigono jaaducafetejitirahi. Guihirubi uco bociguehi diiboco amiihai Moocaani monoobo. ⁵⁵ Jaaruuboco amiihai magaajatihi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajatihi, nuuruva amiihaibadi bañififjirahi. Miyanotiro uujoho diiboco agaajamaño diibo iijico moonihi. ⁵⁶ Miuro Abraham amiihai tyadi imo imo icauhi uco aatyimegueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaajacuuboro imo imo icaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: ¿Milli jaabo cincuentadino ficabano diicatibo, Abrahamco daatyimeuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho icacuuihii, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guisibanoco iciumo diiboco ihaamiqui. Jaarunaa Jesu templojafaño afatani-ivuboro diitofeenedi ihinehiniuboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifiivunotiro Ihaallino Isicautiboco.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo atyimeuhi ifiivunotiro aatyimeutiboco. ² Jaabediti iijibogominaa Jesuco dilluuhi: ¿Mojibogominaafi, miijoho imitico omooniumaño, jaani atyimeutibo fiivuuhi, caanimisi nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimisi, diibo icano imitico omooniumaño icatino. Jilli Moocaani mitya diibovi ihifusucafetequi ifiivuno. ⁴ Miuro cuuje iicanohachuta uco agalluuhinibo ducicamaajeque eetavehi. Jaanoti mihijicuudi miiahiñooaba ducicamaaitacuutatihi. ⁵ Miuro jino jinijehalliri iicanohachuta uujoho jinijeminaaco achicinahi, ⁶ nooboro jinijehalliri iijireuboro toonoco jiniima illiheeniuboro iijiniri aatyimeutibo aallinoco nicuubo. ⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jicooba nifaihuri nitito, nooboro. Jaaba jicooba momo hebreo iijiri Siloe. Jaanegui initamaaieuboro tahigoti atyimecuubo saauhi. ⁸ Jaanegui ifiitinominaa iticoni atyimeutibo iicahicaunoco agaajauomo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasivooboro nihibamico idilluhicaubo icatibo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: Jiihi, diibo, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Sifi diibobadi ejeevaabo, neehicauhi. Jaarunofaño diibo neehicauhi: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaallino faayacafetehi? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoobo jiniico iijirema eetavooboro uco tahaallinoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneenegui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaallino uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatihi, nuuhi.

Fariseomi Dilluuhi Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiboco satyuomo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiniibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluuhi: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiniibari uco tahaallinoco nicuhinibo. Jaanoco initamaainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saatoho nuuhi: Diibo Moocaaniti saatihii. Jaamaño jaguisifucuo imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetave-jiiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallivautiboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayicininibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocaani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavugutuhi diibo ihaallinoco afaayicunoco icano. Jaamoro caanimisico cuuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amisi seemene aallivatibo ifiivuuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jiihi, magaajahi diibo moseemene aallivatibo ifiivunoco.

²¹ Jaaruno magaajatihi fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatihi miijohohacho fine diiboco ubuheesuhininoco. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amiihaico jibeguejiibo, noomisiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguumisiro, judiomí cajaanoyhacho, Jesuco: Cristo, onomoco sinagogajafañoti magañiji, noomoro ifitacucasiuno ñihicuti. ²³ Jilliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco miñhai magaañahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Co, tahi fine imitiminaafi uujoho gaajatihi. Ìinocoro gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallinoco omoonihineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amñhaico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyavogotimoro bu ¿collihi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amñhai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco iibaumoro nuumo: Hihonaa diibo jibogominaafi. Jaanoti miñhai Moise jibogominaa. ²⁹ Miñhai magaañahi Moocaani Moisema ihiimaunoco. Jaanoti magaañatihi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaañati. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. ³¹ Miñhai magaañahi imitiminaaco Moocaani uguubunicitinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubuniciibo. ³² Siicijetiro guuburatatino saatohoba ifivonotiro aatyimetiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonijitiruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Hijoho aivo sihidi imitima ifivuubo, miñhaico diibeguejira? noomoro diiboco gañiunoco sinagogajati.

Jesuco Imiyavogotimo Aatyimetibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañiunoco. Jaaboco aatyimeuboro nuubo: ¿Hijoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojibo, uco diibogo miñhai diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Hiro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememuvuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivojibo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiihallivi saahinihi dugaacuguiha, aatyimetimo ihatyimequi. Jaanoti atyime, aatyimecutimoco iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu miñhai tolliro mahatyimetimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Amñhai aallino ihifuvusutiruva amñhai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahatyimehi, monoomaño amñhai imitima mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.

(Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro amñhaico neehi: Ovejami mecufañño iguhugari jicafototiboro sinaagonotiro ofoobo nanivaminaafi. ² Jaanoti tomecufañño iguhugari ijicafotoobo naha diito toomominaafi. ³ Jaabedi iguhuga toomominaafi iguhugaco faayicifihi. Jaahugari ijicafotooboco ihovejami ihiimaatiro gaajacifihi. Jaamoco iticovoci imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihiinusuboro ihime foonicibo. Jaabo dojicuti ihovejami foonicahi diibo iimaaco agaañamoro. ⁵ Jaanoti agaañatibo dojicuti footatimo. Jilliro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaañatimaño, nooboro.

⁶ Jilli Jesu oovicuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajacutihi milli eneejirunoco unuunoco.

Jesu Imino Toomominaafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amñhaico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaumo paryi nanivaminaa. Jaamo iimaaco ovejami gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafañodi ijicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi tomecufañño ijicafotooboro siino ihiinoobo ñavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivaminaafi saanichi inaniquiro, igaicaaquiro, ifinisuquiro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiivoma mihicaqui, sihidi janaanici toonoma mihicaqui. ¹¹ Uujoho miya toomominaafi; Miñhai miya toomominaafi iicaabo ihovejamihallivi ifico acinichi. ¹² Jaanoti ijaadaguiharo ootomoo bu jicu diitojaago asaanoco aatyimeebere ihovejamico ejevesuhiniboro iicojiti gaanichi ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro

diitoco buhigovi gavaracunichi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunichi jilli ijaadaguiiharo ududicamaamaño. Jaamaño diitoco jeevivotatiibo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatyaca iicamaño. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafiico acihi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto icatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahimaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo toomominaafi saafiuro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gaijihi, tafiico diitohallivi aaciiboro, siino ubuheetejimaño. ¹⁸ Muijoho uco guijenjitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafiico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajiibauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unuuneri judiomi siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: Ejima icaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collihi jaaboco muguubunichi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Ejima iicaabo jilli iimaatatihi. ¿Nacu iji ihaallino aatymetimoco atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayicigotih.

²² Jaanaa Jerusalevi eetavuumo jibaimoco templojaco Moocaanico ijeevivehicaqui ificuuno jibaimoco jinijadihivi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallidi, Salomon goohasino onohasijeri igoboro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallidi judiomi emecuvovaumoro diiboco nuhi: ¿Mihachuta jaabo mihaico, esamaaisuboro diicaji? Miyaano ijoho Cristo idiica-hachijji mihaico foovono diibugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehicitih; Muro Guihirubi atajibabadi uujoho omoonoto toono foovono uuti jibeguehi. ²⁶ Jaarunoco amihai mimiyaavogotih, tahovejamioto mihicatimaño, amihaico enehinicubadi. ²⁷ Muro tahovejami uco tahiimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojicuti foonicimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifinijitino fiivoco acihi. Jaamo ufucuro guijvejithi. Jaamoco mihaifnooba tahusefañoti dumitacijithi. ²⁹ Guihirubi uco diitoco aciubo famoohallinoociviro sihidi ejevamaño. Jaamoco bu cajaanoooba Guihirubi usefañoti dumitacijitirahi. ³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi icano mihicahi. Jaarunisi saafiuro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomi siino guisibanoco icuhi diiboco ihaamiqui. ³² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Muro sihidi iminehejeque amihai imefeenevi eetavehichahi Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohalliti uco magacaajirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomi diiboco iimusuhi: Imino omoonihicanohalliti ico momoonigotih; Moocaaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocaanibadi jeevahi, ononohalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amihai Moocaanibadi mejevamo, nooboro. ³⁵ Muro jaanoco famooro amihai magaajahi, Caatinihaamefaño onono gañicafototino iicafinoco. Jaamaño muro Moocaani iijico agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amihai Moocaanibadi mejevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi Moocaani ijevadi iicuboro agalluubediti: ¿Milli Moocaaniditi imitino iimaabo, menezirahi, Moocaani Seemene uujoho, ononoditi? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonitihachijji uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanoti omoonihachijji uco mimiyaavogotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocaanima saafiuro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayicujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan oonegueehivi iticoni Jua tomañovi inithicauhigo. Jaaboro tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaa sihidi miyaminaa asaamor, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocaanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidi ejevanoco moonihicautih. Jaanoti diibediti Jua enehicaubadi paryi aivo miyaano, noomoro ⁴² sihidi saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguivevuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoo. Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivojiiho Jesuco facicifaihuri ejeesuogoro ithaiñoco imeebaiguri ifil-luhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago jibogoco galluui: Aivojiiho, ijoho agaijihicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofeenedi ihifusucafetequi icano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofeenedi

imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gajihicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ijibogominaaco nuubo: Masigo siino Judea jiinijejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jibogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaahinirahi. Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatihu? Cuije mihigomo mananigaivatatihi nihiba foovono aachicinimaño. ¹⁰ Jaanoti fucu iigoobo nanigaivafihu, fucu eseseetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aicotihiica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: Aivojibo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tolti Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guijevecuui unujirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esiciniuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guijevecuui. ¹⁵ Jaano amihaidi aivo imino uujoho tahi iicatino. Jaaneguiha masigo diibojaago. Jaamo amihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onoboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu jibogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu mihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheeteebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco icinu mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. ¹⁹ Jahigo sihidi judiomi Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaunoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuui. ²¹ Jaanoro Marta diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevehinijitirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocanico paryi idillunoco ico aacijinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: Jihi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuruubo buheehi. ²⁶ Jino paryi icamo uco imiyaavogomo, ifnijitino guijevefaño icajitihu, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: Jihi, Aivojibo, uujoho miyaaveguehi ijoho Cristo Moocaani Achi jinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Cihohijhallivi Taaui.

²⁸ Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jibogominaafi gasecuihi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano agañiivuugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifañehi ifutuutihica Marta diiboco aatyimeumañoviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiomi diitifeque ijacusuqui asaumo iijafaño iicaumo atyimeuhi Maria goovano agañiivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Ichihojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguiino ememuivuugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevejitirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaunoco, bu tolliro judiomi diigoco anahaboniimo taamoro asaunoco icano aatyimeuboro sihidi idaausuubo. Jaaneri diiboco ijeebi niji niji isinafutuuneguiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi micihinihi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojibo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taaui. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiomi nuuhi: Memeeeci sihidi fine diiboco gajihicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatohe nuuhi: Jaani aatyimeutiiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco iguijevete fine buheesuuhinijitiruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo idaausuuboro icihoji imegavi fitivuui. Jahoji ifaagajiguinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo. ³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magañi, nooboro.

Jaarunaa Marta diiboivi nago nuuhi: Aivojibo, aivo fine usuuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootih: Imiyaavogohachij: Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui icihoh: imegati iguiisibaco gañũmo. Jaadi Jesu niquejeque emeeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco acih uco uguubuneguiiha. ⁴² Jaarunofaño gaajacuui fahijivaro uco uguubuhicanave. Jaarunofaño jito miyaminaa icamede neehi; uco ijoho agalluhininoco imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¿Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuui, itihaiño, ihusene icano minicinibo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minicinibo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiomi Mariamifema asaamo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jibuguumo Jesu omoonunoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco iigaiyicimoro nuuhi: ¿Milli fine momoonijirahi? Aivo sihidi ejeevanonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Miñro diiboco milli momoonitihachij: famooro diiboco miyaavegueji. Jaachij romanomi asaamoro Moocaani ijaco finisuvajimo, bu tolliro moojijnije miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaubo diitoco nuuhi: Amñhai aivo magaatih. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinithi saafiuro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuuminaaro mifinijirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Jjebñtiro tolli nuutibo; tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaumaño Moocaani diibo jeebñfaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jibuguubo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seme fahigova iicamoco iigaiyiciqui. ⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijenijinoco.

⁵⁴ Jilliti Jesu foovono igucuuithi judiomifeenedi jilliro toonoti fuucubo sicaihigovi toonoti fitino iicaucuumi Efrain onocuumijaagovi. Jahi ijibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiticuuno Pascua judiomi jibaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalem fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifinoco iimbachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihcauhi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiiho? ¿Nacu fine jino jibaimovi saajitibo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajibauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachij: miñhaimo mijibogo, magaayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaa Pascua jibaimoco eheetavuujiño sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. ³ Jaanaa Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onoono facicifaihuc aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiñoco ejeesugoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuui ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui ijibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aacujiiho: ⁵ ¿Collih jana jino facicifaihuc trescientos denariori anaajemere ñdaasufimoco acitimo bañamaaahi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo ñdaasufimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoh: imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Miñro amñhaifeenevi fahijivaro ñdaasufimoco icaji. Jaanoti uujoho amñhaima fahijivaro icajitih, nooboro.

Lazaroco Iguijeniqui Ihiimauno.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuui Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuuboco ihatyimequi.

¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaaqui.

¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Ijicafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevede guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro imohono jaainoco iquitumoro diiboco cabaacutuumo sahomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojibo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivuubo. Caatinihaamefaño onobadi: ¹⁵ Diigutejirahana Sion cumi; Meeci oono dihaivoboro burrogayihalliri giciniiboro saahi, noonoro onobadi. ¹⁶ Jaarunoco ijibogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciumo Caatinihaamefaño onociniubadi omooniumoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jibeguehicauhi Jesu omooniboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asaaboco cabaacutuuh sihidi ejeevano mityaco omooniumoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuih fine jino mihairyo milliba momoonitino. Memeeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guiinehi.

²⁰ Jaanaa Jerusalevi Pascua jibaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icauomo saatoho griegomioto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojibo, mihai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jiniijeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andrequ jibugutuuih. Jaadi famisicuro ufuumisiro Jesuco jibugutuuih. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihicacuuih, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboo sihidi jeevanofaño iicajifucu. ²⁴ Miyantiro, miyanotiro amihaico neehi: Trigo noovatayi jiniijehallivi aacotoyiro jiniijefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihi-nooyiro janaanici guiraano noovafih. Jaanoti abasuratiyi sayiro icafih. ¿Milli bu guiraate-jiruyi? ²⁵ Jaabadi ifico agaijibo ifico mitasuji. Jaanoti jiniijehallivi ifico agaijibo ifinijitino fiivoguiha ficuuih. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeeceivequi. Jaamo uco ejeevivomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeevivomoco Guihirubi bogisusji.

Jesu Iguivejinoco Jibeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihuiha icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumi niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuuih, bu sino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicauih. Jaanoti saatoho: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicauih.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uguiiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amihaiguiha ihiimaano. ³¹ Jisumi jino jiniijehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino fi-ji-ije aivojibo icahicaabo buhi gahicafeteji. ³² Jaabo uujoho neehicahi: Miyaminaafibadi jiniijehallivi agaiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguivejinoco diitoco agaajasuubo. ³⁴ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Miho mihai muguubuhicahi tajibahaamefaño: Cristo asaadi guijevetiibo icaji, onoonoti. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivuboo guijevime imohobujehallivi gahiyicisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mijoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuboo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai feeneriica guenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui miho amihaifeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. ³⁶ Jaanegui amihaifeeneri sese iicanohachuta seseque mimiyavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuih.

Judiomi Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miho noono:

Aivojibo, ¿mijoho nacu mojibogoco miyaaveguehi? ¿Miico fine Moocaani imityaco ifusuh? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatiniuhi:

⁴⁰ Diito aallinoco Moocaani jabaiytusuuhi; tolliro ijeebinoco cuhufutusuubo ihaallineri atyimetimo iicacui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicacui. Jaamoro tajaasaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehi-cautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañiitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iji Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotihitolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyimeme uco agalluuboco atyimehi. ⁴⁶ Uujoho seseene aachicinibo jiiñjehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitihitolliro. Uujoho jiiñjehallivi saahinihi jiiñje miyaminaaco cijigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu cijigaifaño gañisuqui. ⁴⁹ Uujoho tajeebiiñtiro iimaahicatihitolliro Guihirubi uco agalluhinibo atajibahinibadi iimaahicahi, jibeguehicahi icano. ⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi tajiiba ifinijitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ijibogominaa Tihaiñoco Nitihitolliro.

¹ Jaanaa safucuruco icauno ihimega Pascua jibaimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuui, jiiñjehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi ifutucuunoco. Jaabo ita jiiñjehalliri iicamoco gaajihicaubo. Jaaboro ifusuubo diitoco sihidi agajino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaaje-faño jiiñjehallivi Jesuco aacujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciuunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaaniti asaanoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro. ⁴ Amachuumañoti agañiivuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuboro ⁵ nifaihuco butajefaño ificuuboro ijibogominaa tihaiñoco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyicinuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi ifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿milli jaabo ijoho uco tatyihaiñoco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihiica ijoho gaajatihitolliro. Jaaruubehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitijitihitolliro, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inititihachijiji tajaagodi diicajitihitolliro, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojibo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihitolliro tihaiñocoro nitifihitolliro imihinivatimaño. Jaabadi amihai mimihinivatihitolliro. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolliro nuubo diiboco aacujiboco agaajaumaño, famooro mimihinivatihitolliro, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu inithicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casivuuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amihaiico omooninoco? ¹³ Miño amihai uco meneehicahi jibogominaafi, aivojibo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo amihai tihaiñoco inithicadi, bu amihai sanoomiro amihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miño amihaiico jibeguehicacuui. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Chahaabo saafi jeecivominaafi ihaivojibo janaanivivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanivivi iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachijiji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amihaiditiro iimaatihitolliro. Uuro gaajahi amihaiico uujoho chihinimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi. Uuma sano amachuhicaruuco: Taminaafiti minifetehi, onoono. ¹⁹ Jaanegui amihaiico imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicihitolliro. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniboco gaayicihitolliro, nooboro.

Jesu jibeguehi Juda Diiboco Aacujinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajacuihi ifi ijeebifaño gailhuiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Amihaiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui ijibogominaa fahigova meecasiuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro.

²³ Jaanaa saafico ijibogominaati Jesu agajihicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliri tajiibauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaajaqui.

²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fañogayi ifiitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojiĩbo, cajaañi diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciuco Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeebiĩfaño jicafutuuhi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonjino jisumiro moonico, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajaciutih̃i milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatoho esamaaihicauhi. Juda inihibamĩ lleegecuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro jiĩbaimovĩ mucuujĩvaachujirunoco. Jaanoti iidaasufimoco siinoti ihacĩqui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigotĩ iinuuruubaaca mihiĩjicuuihi.

Bohono Tajiĩba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunatĩ Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadĩ Ifiivubo cahacisucafeteji. Jaabofenedĩ Moocaani boc̃i cahacisucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadĩ Ifiivubo Moocaani boc̃ico iifusumaño Moocaani, bu ifusujĩ Illi bocico. Jaanoco jisumiro iifusucuujiĩbo. ³³ Taseeme amiĩhaima uujoho guenene icacuujitih̃i: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehinibadĩ. Tolliro bu amiĩhaico neehi: Uujoho ofoohigo amiĩhai mefeejitih̃i. ³⁴ Jaanegui amiĩhaico bohono tajiĩbaco uujoho acih̃i. Fahigova magaijicasi. Amiĩhaico uujoho agaijibadĩ fahigova magaijicasi. ³⁵ Jaamo fahigova magaijicashachiĩji miyaminaa gaajajĩ miyaano amiĩhai tajiĩbogominaa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivojiĩbo, cuuca feeji? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo dojicutĩ iĩjoho feejitih̃i, ufucu jari tadyojicutĩ feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivojiĩbo, milliti jaabo jisumi didojicutĩ feejitirahi? Dihallivĩ uujoho tafiico aacinoco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difico iĩjoho tahallivĩ daacijirahi? Miyanotiro iico neehi: Jaafañino catava ojitĩnaacaro, uco agaajaruubo uco iĩjoho tuunamaaijĩ mifoõci, safo idĩno, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono Jiĩhai.

¹ Amiĩhai jeebiĩfañodĩ mihiguetedino. Moocaanico mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi iijañodĩ mihicajimañejeje sihidĩ icahi; tolli iicatiruva amiĩhaico uujoho neejitirahi. Jaanegui feehi amiĩhai imega amiĩhai mihicajimañejejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo amiĩhai mihicajimañejejeque iimibachuudĩ siino saaji; amiĩhaico iicivaabo. Jaamo uujoho iicahigo amiĩhai tolliro mihicaji. ⁴ Amiĩhairyo magajacuuihi uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono jiĩhaico magajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivojiĩbo, magajatĩhi iĩjoho efeejĩhigoco; ¿Milli fine magajajirahi toono jiĩhaico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono Jiĩhai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Idĩnoro tafeenedĩ Moocaanivĩ mihifetejirahi. ⁷ Uco magajachiĩjĩ bu tolliro Guihirubico magajahi. Jaaboco jisumitiro magajacuuihi mahatymecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivojiĩbo, miĩhaicota dihĩfusu: Moocaanico maatyimemere siino dillucuũtimo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Sĩcijetiro amiĩhaima icahicacuuihi. ¿Jaaruuboco nacu iĩjoho Felipe uco gaajatĩhiica? Mĩro uco aatyimeme bu Guihirubico atyimehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihĩfusu, neehi? ¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotĩhi uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu Guihirubi tafaño iicanoco icano? Mĩro amiĩhaico uujoho eneehicano, jilli tajebẽitiro eneehicano icatino. Guihirubi tafaño iicaabo ducicamaajeque moonihicahi.

¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, diibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu siibadĩ omoonihicanotĩ uco mimiyaavogo. ¹² Miyanotiro, miyanotiro amiĩhaico neehi: Uco imiyaavogoõbo bu tolliro moonijĩ uujoho omoonihicanoco. Jaabo imi janaanicĩ moonijĩbo uujoho jimaño icacutĩbo Guihirubijaago efeejĩmaño. ¹³ Jaamo amiĩhai paryĩ tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho acijĩ uujoho Illifañodĩ Moocaani sihidĩ ejeevanoco miyaminaa igaaquui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho acijĩ, nooboro.

Jesu Moocaani Gajaco Agalluujinoco Jiĩbeguehi.

¹⁵ Uco magaijihachiĩjĩ tatyajiĩbaco imino momooni. ¹⁶ Jaadĩ uujoho Guihirubico dillujĩ amiĩhajaago Igaija, miya Gaija iicaaboco igalluuqui, amiĩhaico ijacusuqui.

Jaabo amiihaima fahiijivaró icaji. ¹⁷ Jaaruuboco jiiinjeminaa gaayicijitirahi diiboco aatyimetimoro agaajatamaño. Jaanoti amiihai diiboco magaajacuui amiihaima diibo iicamaño. Jaabo amiihaifaño fahiijivaró icajiiibo. ¹⁸ Amiihaico jeevesujitihí jijovonoti mihicaqui; siino saaji amiihaijaago. ¹⁹ Fiiticuuno miyaminaa uco aatyimecuujitino: Jaanoti amiihai uco mahatyimeji. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu amiihai mihicaji. ²⁰ Jaasumi amiihai magaajaji uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu amiihai tafaño mihicaji bu, uujoho amiihaifaño icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyajiiibaco imiyaavogooboro imino omooniiibo, uco agaijiiibo. Jaabo uco agaijiiiboco Guihirubi gaijiji, tolliro bu uujoho gaijiji icano, uujoho diitoma iicanoco igaajaqui.

²² Jaanegui saafi Juda onoo bo, jaarunaa Juda Iscariote iicatiiibo nuuhi: ¿Aivojiiibo, milli jaabo miihaicoro difiico agaajasuuboro jiiinjeminaaco difiico gaajasujitihí? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaijiiibo taajico moonihí. Jaaboco Guihirubi gaijiji. Jaabojaago masaamisiro diiboma sano mihicaji. ²⁴ Jaanoti uco agaijiiibo, taajico moonitihí. Jaano jino uujoho amiihaico ijiiibeguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhiniibobogo.

²⁵ Jaanoco jilli amiihaico jiiibeguehicahí, jino amiihaima iicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafañodí Moocaani Igaijaco agalluubo amiihaico fanoovaco jiiibegueji, tolliro paryi amiihaico uujoho eneehicanoco esaayujiiibo icano.

²⁷ Miiro jino amiihaico fitacuhí sajeebii mihicaqui. Tasajeebii ifiico amiihaico acihí. Jaaruno jiiinjeminaa isajeebiiico aacibadi uujoho acijitihí. Amiihai jeebiiifañodí gaihuiba mihicadino, bu mihiguidino icano. ²⁸ Amiihairyo magaajacuui amiihaico eneehininoco: Uujoho feeji. Jaaboro amiihaijaago siino saaji, nooboro eneehininoco. Miyaano uco magaijiruva imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaajamoro. Miiro Guihirubi tajanaanicivi sihidi jeevahí. ²⁹ Jaanoco amiihaico imegaviro neehí, tolli iicacuudi jaamo mimiyaaveguehi.

³⁰ Guenene amiihaima iimaacuujitihí, jiije aivojiiibo iji asaacumaño. Jaaruubo tahallivi mityama chahahí. ³¹ Uco Guihirubi atajiiibaubadi jino uujoho moonihí, jiiinjeminaa igaa-jaqui uujoho Guihirubico agaijinoco, nooboro diitoco: Magaiivucu, jinooti mufuucuqui, nuubo.

15

Ifahaafe Ifahoovi Icanicibadi Miihai Mihicahí Jesufañodí.

¹ Uujoho imiyacoo hai, añiminaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoo hai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Miiro baacu coohai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavaracunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusunimoco Guihirubi gavaracují. Jaanoti iguiraatusunimoco tooco aafene onoo va aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachují janaanici siino iguiraatusuqui. ³ Jaanoti amiihai miihinivaficuutihí amiihaico ijiiibeguehicacuunofañodí. ⁴ Jaanegui uuviro mihica uujoho amiihaivi icaqui icano. Miiro oono basata aafe ifahooti ihiinocinitihaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amiihai mihicaji uutí mihicatihachiiji.

⁵ Miiro uujoho ifacoo hai. Jaanoti amiihai ifahaafene; uma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhí. Jaanoti uutí ijeevadi mihicahachiiji aivo milliba momoonijitirahi. ⁶ Jaabo uutí icatiiibo buhi gañicafeteji iimitihaafeque iquitimoro buhi agañinibadi. Jaano ifigatyonoco ananimoro ciijigaiifaño agañino nifetefihí.

⁷ Jaanoti uutí mihicahachiiji taaji amiihaima icaji. Jaachiiji paryi mihimogonoco midillu amiihaico aciquí. ⁸ Miiro amiihai sihidi monoovasuhachiiji Moocaani cahacisucafeteji. Jaachiiji amiihai miyaanoro tajiibogominaa mihicahí. ⁹ Guihirubi uco agaijibadiro, bu amiihaico uujoho gaijiji. Jaanegui amiihaico agaijinofañoro mihica. ¹⁰ Tatyajiiibaco imino momoonihachiiji amiihaico agaijinofañoro mihicaji; Uujoho Guihirubi tajiibaco imino omoonimaño diibo uco agaijinofañoro iicabadi.

¹¹ Jilli amiihaico neehí, tahimohica amiihaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahí. ¹² Jaano jino amiihaico uujoho atajiiibano: Fahigova magaijicasi, amiihaico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanici aivo gaijima mihicano; miiro gataavominaafihallivi mofiiico mahacino. ¹⁴ Jaabadi amiihai tañahabomi mihicaji, uujoho amiihaico atajiiibano momoonihachiiji. ¹⁵ Amiihaico tajeecivominaa nuucuujitihí, miiro jeeecivominaafi gaajatatihí ihaivojiiibo omooninoco. Jaaneguiiha jino amiihaico tañahabomi neehí; paryi Guihirubiti agaajahininoco amiihaico agaajasumaño. ¹⁶ Amiihai uco mihicutihí. Jaanoti uujoho amiihaico icuuhí. Jaaboro amiihaico ficuuhí, toonoco mofoomoro sihidi miguiraatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofeenedí Moocaanico siinoco midillunoco amiihaico ihaciquí. ¹⁷ Jino amiihaico atajiiibano: Fahigova magaijicasi.

Jiinjeminaa Amiihaico Jiiheveji.

¹⁸ Jiinijeminaa amiihaico ijiihevehachiiji magaaaja, amiihai imegaro uco ijiiheveneque. ¹⁹ Amiihai jiinijeminaa mihaarava amiihaico jiinijeminaa gaijjirahi. Jaanoti uujoho jiinijeminaafeenetii amiihaico iciiuhi. Jaamaano jiinijeminaa amiihaico jiihevehi, jiinijeminaa mihicacuutimaano. ²⁰ Mehesafoto amiihaico eneehininoco, miro jeecevominaafi ihaivojiiho janaanivoci jeevatatihi. Uco icaruno ijiiheveve, imi amiihaico jiiheveji. Amiihaico ijiiheghehicanovoci imino momoonihachiiji, tolliro bu amiihaiiio ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amiihaico moonijimo, uco agalluuboco agaajatimaano.

²² Uujoho saahinitiruva, bu diitoco jiiheghehicanovoci icano iimitico gaajajitirumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico agaajasucumaano. ²³ Miuro uco ijiihegueme, bu tolliro Guihirubico jiiheghehi. ²⁴ Uujoho diitofeenevi miihaiiiooba eheetavotinoco sihidi ejeevanoco eetavehicanovoci iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejeevanoco atyimehicanovoci uco jiihevehi, bu Guihirubico jiiheveve icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajiiha aamefaano onoono imiyaavequi icano: Sicamañohalliti uco jiiheveve, onoono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uuti iimaaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amiihai uuditi mijiihegheji, iticonitiro uuma mihihacamaano.

16

¹ Jilli amiihaico neehi jinejeba amiihaico dugaacutinoo iicaqui. ² Amiihaico gañiijimo sinagogajanofaoti. Tolliro bu icajino cajaanovoci amiihai iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaano, uco agaajatimaano icano. ⁴ Jaanoco jilli amiihaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaaajahi uujoho toonoco amiihaico eneehinicunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amiihaico nuutihi, amiihaima icaumaano. ⁵ Jaarubo jisumi fuucujii uco agalluubojaago. Jaaboco amiihaiti saathoba midillujitiihi: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amiihaico unuuneri mihiidaasuvuui. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amiihaico neehi: Aivo amiihaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amiihaijaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amiihaijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiinijeminaaco gaajasujiiho imitiminoo iicanoco, bu tolliro iticovono jiihai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminoo iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotimaano. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiiho iticovono jiihai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaano. Jaaboco amiihai siino uco mahatyimecujitiihi. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiiho Moocaani udugaacujinoco, diibo jiihe aivojiiho iicaabo ijico ciijigaifaano igañiiquii ificucumaano icano.

¹² Sihidi amiihaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amiihai magaaajitirahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amiihaico miyanotiro jiiheghejiho. Jaaruno ijeeñitiro jiiheghejiho Moocaani onoonoco jiiheghejiho, tolliro bu amiihaico gaajasujiiho ufucuu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiiho. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaano uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiiho, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amiihai uco siino atyimecutimo mihihano. Jaarunobuunati goovajiiisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaano, nooboro.

¹⁷ Jaanoguiiha ijiihogominaati saatho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco miihaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihihano, siino bu goovajiiisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaano? onoono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajiiisutinoti, bu goovajiiisutinoti onoono? Magaaajitiihi ihiimaano, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajacuboro diitoco nuubo: Sanomiro midillucasiihi, uujoho goovajiiisutinoti uco atyimecuutimo mihihano, bu toonobuunati goovajiiisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihihaci. Jaaneri jiihe miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amiihai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Miuro gaigo eseemevajisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuvii ifotomaano. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicuutatigo jiinijehallivii sisee seemene ifiveneri imo imo iicaamaano. ²² Jaabadi amiihai jisumi mihiidaasuvehi. Jaarunaa amiihai siino uco mahatyimeneri amiihai jeeñino sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco miihaiiiooba amiihaiditi udumitiiicijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujitiihi. Miyanotiro amiihaico neehi: Guihirubi amiihaico aciji fanoovaco tamomofeenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica amiihai jinejebaco midilluthiica tamomofeenedi: Midillu. Jaamo magaaayiciihi. Jaamo sihidi imo imo mihihaci.

Jesu Jiinijeque Guinonihu.

²⁵ Jilli amiihaico neehi siinovi oovicuuboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amiihaico siinovi oovicuuboro ijiiibugucuujiitino. Jilli foovonoro amiihaico Guihirubiti ijiiibugucujino. ²⁶ Jaasumi amiihaihallivi Moocaanico uujoho dilluji amiihaico nootih: ²⁷ Guihirubiro amiihaico gajjhi, uco amiihai magaijimaño, tolliro bu uujoho Moocaaniti asaahinoco mimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti ihiinehiniboro jiiijehallivi saahinhi. Jaaruubo siino jiinijeque ejeevesuuboro dojicuviro Guihirubijaago fuucuuji, nooboro.

²⁹ Jaanegui ijiiibogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oovicuubo. ³⁰ Jisumi naha jari magajacuui ijoho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño miihaiñooba ico dillucujitirahi, bu miihai imino magajacuui ijoho Moocaaniti asaahinoco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisu mimiyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecuj; fine tusu mihicacuui, jino amiihai fahigovavi safiisa amiihai naagonovi magavaranaajjino tacojiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajitih Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli amiihaico neehicahi. Jaamo uuvi sajeebii mihicahi. Jiinijehallivi sihidi idaasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehesicini, uujoho jiinijeque guinonicuui, nooboro.

17

Jesu Jiiibogominaahallivi Moocanima Imaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niqeejeque emeeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² Hjoho Daachico diijico daacih paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifinijitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifinijitino fiivo, idiiboro ijoho miyaabo Moocani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhiniboco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jiinijehallivi bocigusuhi; imivucuui uco atajii bahininoco omoonihacaabo. ⁵ Jaaneguihi, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiinije fiivutuinaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

⁶ Jiinijeminaati idiicuboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahinimoco uco daacihinihi. Jaamo imino diijico ficuui. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihininoco iti asaanoco. ⁸ Diijico uco adaacihininoco diitoco acihicacuui. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho iti asaahininoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro ijoho uco agalluuhininoco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famoohalliviro jiinijeminaahallivi ico dillutih, dita iicamoco uco adaacihininohalliviro dilluhi. ¹⁰ Miiro paryi taano iicano diino, tolliro bu diino iicano taano icano. Jaamofaño uujoho cahacisucafetehi.

¹¹ Jaaruubo uujoho jiinijehallivi icacuujitih. Jaanoti diito jiinijehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ijoho idiimiibo, uco adaacihininoco dimityari toomo, saafilbadiro diito iicaqui ima misi saafiro mihicabadi. ¹² Uujoho jiinijehalliri iicahinisumi diitoco teemehicahinhi dimityari uco adaacihininoco imino teemehinhi. Jaamaño saafilba diitoti mitatih; idiiboro johono imitacuubo Caatinahaamefaño onono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuuji. Jilli neehi jino jiinijehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ Miiro diijico uujoho diitoco acicuui. Jaarumoco jiinijeminaa diitoco gaayicitih jiinijeoto iicatimaño, uujoho bu jiinijeminaafi iicatimaño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jiinijehalliti diiciqui ico dillutih. Diitoco ijiti dihiifiniciquiro ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jiinijeminaa icacuutimo uujoho jiinijeminaafi iicatibadiro. ¹⁷ Jaamoco iguiiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, diijibogo aivo miyaano. ¹⁸ Hjoho uco jiinijeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiinijeminaafeenevi galluuhi. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofaño uuro taffico idiro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito idiro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillutih, tolliro bu diito jiiibogofeenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafilbadiro misima iicaqui; Guihi, ijoho uuma, bu uujoho ima icano mihicabadi iicaqui, jiinijeminaa imiyaaveguequi ijoho uco agalluuhininoco. ²² Diitoco acicuui, uco adaacihininoco bociyomonoco, sanobadiro iicaqui ima misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofaño di jiinijeminaa igaaajiqui ijoho uco agalluuhininoco, bu diitoco agajinoco, bu uco agajinoco icano igaaajiqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihininimo uujoho iicahigo tolliro iicano uco bocico adaacihininoco ihatyimequi, jiinije fiivutuinaacaro uco ijoho agajjumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiinijeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuui ijoho uco agalluuhininoco. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicaamehi dimomoco. Jaarunoco

janaanicihiica gaajasuji ijoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijibogominaama fuuhi Cedro onohigayí onegueehi iicaubajigayí tuhiguino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujibo tomañooco gaajauhi fahijivaro Jesu tobajijaago ijibogominaama efeehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda icuboro satyuuhi. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahumeri, cijigaimecureri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryí gaajacuuhi diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegavíro diitoco nuubo: ¿Míico amíihai miguíinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusuumo: Jesu Nazareooboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuunerí diito ibujinaagovíro aifuumo jijnijehalliví. ⁷ Jaadí Jesu siino diitoco dilluuhi: ¿Míico miguíinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareooboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amíihaico duhu: Uujoho diibo, nuucuuhi. Uco miguíinohachijí taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacinimoti saafiiba mitatihi, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyicuboro saafico buiyaacuuhi, jahí saafi Malco onoboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimehuco quiticisuuhi imiyanaagomeehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuvíro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatíhi idaasuno iicaqui uco Guihirubi atajíibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiboma, bu judiomi sisiminaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniumo Jesuco Anas onoboro Caifas baabojaago asatyuno tusumi Caifas sacerdotemi aivojiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajiniubo: Imino saafiro faacuumihallivíro iguijevenc, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijibogominaatísi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiboco agaajacuuho. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuuhí sacerdotemi aivojibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugavíro fitafutuuhí. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco agaajaubo ufuuboro iguhuga toomominaagama ihíimaauboro Pedroco fañoví jihacuuhi. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijoho tollíro diibo jibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatíhi, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isiicuneguiiha cijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeneri tollíro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhicauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeeneví sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehícahi famooro judiomi iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatíhi. ²¹ ¿Collíhi jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihíimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicancoco, nooboro.

²² Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuuhi: ¿Nacu tollí ijoho aivo diimusuhi sacerdotemi aivojiboco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imítino ihíimaahachijí, eneecata dinoo. ¿Cono nacu imítino onono? ¿Collíhi jaabo uco daamíhi? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisiciniuboco sacerdotemi aivojibo Caifasjaago galluuhi.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jaanaa Pedro julleeciniboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo jibogominaaobo diicatíhi? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatíhi, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemi aivojiĩbo jeevivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajiguiino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Mĩro Pedro diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguiino iquiticiubo. ²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuhi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

²⁸ Jaamoro Jesuco sathyuumo Caifas iijati tomañohaivojiĩbo iijajaago. Jaanaa seseve-cuuno. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onoobadi imitiri ijeebiĩco imihininĩumoro Pascua machuco amachuujiitiruneguiiha. ²⁹ Jaanegui aivojiĩbo Pilato ihiinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejehalliti diiboco misivahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui iimusuumo: Gaicaauminaafi iicaturuva ico mahacijitirahi, noomoro.

³¹ Jaanegui diitoco nuubo: Amiihairyo masatyomoro amiihai tajiĩba onoobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Miihai judiomi, miihaiĩnoobaco milliti magaiicaaujiitirahi, noomoro.

³² Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro eneehicauno. ³³ Jaadi siino Pilato fañoojavi ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Iijoho naa judiomi Aivojiĩbo? nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebiĩtiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

³⁵ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomĩoobo? Chaha, siicumioobo. Mĩro diijiĩnijeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco aciihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

³⁶ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatiihi. Jijeono tahaivoji iicaruva tajeevivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefaño uco acitimo iicacui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatiihi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaaneguiihacuva iijoho aivojiĩbo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuihi: ¿Iijoho du eti, uco aivojiĩbo, neehi? Tooneguiiha uujoho ifiivehinĩbo jiijehallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunichi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomijaago saahi diitoma ihiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetih, nooboro. ³⁹ Mĩro amiihai amiihai jeevamaajefi uujoho Pascua jiĩbaimosumi saafiiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiiha, ¿naa mihimeguehi judiomi Aivojiĩbo isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuihi: Diiboco sinaayujitih, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco iicuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januutuno coohaiñoooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jiihacuumo aivojiĩbo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡judiomi Aivojiĩbo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño ganichicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeeeci, eneecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu iinovauhi ijanuutuno minihaima, iigaachehu tifaihiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivu-umo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetih, nooboro.

⁷ Jaarunofaño judiomi diiboco iimusuuhi: Miihaima icano tajiĩba jaano onoobadi guijevejĩbo imooniqui ijeebiĩtiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jilli diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino iijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo iijoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimuscuutih.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatih ico etetecusu-jiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aaciĩbo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹² Tolli unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomi sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachiji aivojiiho Cesar nahaboniminaafi diicatih! Miiro: Uujoho aivojiiho, onoomo Cesarminaafiti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito tolli unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro casivuuboo ihaivoji icagahallivi. Jaano hebreomi iijiri Gabata, onoono guisibano nicuta eneejiruno. ¹⁴ Jaasumi Pascua jiiibaimo iicaujino fiiticuuih gadiicubarucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomico nuuhi: ¡Jaani amiihai Aivojiiho! nooboro.

¹⁵ Jaarunofaño diito sefano coovadiivuuih: ¡Jaafa guijeveebe! ¡Jaafa guijeveebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Amiihai Aivojiihoco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuuhi: Mohaivojiiho Cesar uufocovi sifi mo-
haivojiiho chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco iiciumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jaadi Jesu fuucuuih icubujeque agafaiyicihiniihoro nigaipaajebai onoomañoovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onoobaivi. ¹⁸ Jaamañoovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimiisiico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo. ¹⁹ Jaabo Pilato imomoco acaatinuuboro Jesu guijeve imohobujevi ficusuuih: JESU NAZAREOOB JUDIOMI AIVOJIIHO onoonoco. ²⁰ Jaanoco guiraamo saatoho judiomi toonoco meeciuih. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifiitiumaño. Jaano toono imomo caatiniciniuhi hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. ²¹ Jaanegui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivojiiho nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivojiiho uujoho, eneehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

²² Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatinibadiro icacuujino, nooboro.

²³ Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gaachehuco dugaacuumo sano nahabovacasinino. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi ninciniujaco iiciumoro ²⁴ noocasiumo: Jichehuco masi ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaani tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatinahaamefaño onoono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onoono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniuhi.

²⁵ Jaanaa Jesuco etetecuuboguuiho icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onooogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onooogo icano. ²⁶ Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaijihicaubo ijiihobogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi iima iicajiiho, nooboro.

²⁷ Jaadi bu tolliro ijiihobogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi iima iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ijiihobogominaafi iijafaño satyuuih.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinahaamefaño onoono imiyaavequi. ²⁹ Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu idicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onooho usuhu. Jaaho aafeque iiciumoro tootaataco toohaafe nijeqeuevi ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuumo. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuumo, nooboro. Jaadi acanuvuuboro guijevecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua jiiibaimo sesevede iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiomi imuguutih diito ifiino tubujejeviro iicaunoco. Miiro diito jaguisifucuvu jinejeba aivo eheetavorahicautimaño. Jaanegui Pilatoco dilluumo saathoco itajiihaqui idiinoco agafaryucumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. ³² Jaanegui amocasiimi asaamoro saafico idiinoco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico mooniumo Jesu cojivi etetecuciniumisico. ³³ Jaadi Jesuvi ifutuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo idiinoco gafaryucuutimo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofaño iinuuno tijoho, nifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro jiihoboguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo amiihai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinahaamefaño: Dibacino quisicurajitih, onoono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafatyicaruciniihoco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Ichiuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efehicauruubo judiomi ñihicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifiico ihiciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifiico icijeubo. ³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihimaajeubo. Jaabo guiraano faticifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacisumisiro Jesu ifiico minihuhi, judiomi jeevamaaje tolli icinicibadi. ⁴¹ Jaano diiboco etetecumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoyi cihoyi icauhi miihañiñobaco tohoyifaño icihutihoyi. ⁴² Jaahoyifaño Jesu ifiico ciumisi tohoyi tomañoti ifitiumaño judiomi jaguisifucu iticovacuuneguiiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevedi Maria Magdalena onooگو Jesu cihoyijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi icihoyico afabaacuuba iguisiba sihigovi aacabaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijihicaubo ijibogominaafi icamisijaa ijinafatuugoro diitico nuuhi: Aivojiboco icihoyifañoti cuacahacho satyucuumo. Jaanoco magaatatihi, ¿cuacahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiiha Pedromisi icihoyijaa ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro icihoyivi ifutuuihi. ⁵ Jaaboro tohoyifañoco idijivuuboro emeeciubo atyimeuhi iminitaaco. Jaaruubo tohoyifaño fuutihi. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohoyifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaaciniunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imege iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuihi tohoyifaño, iticoni tohoyivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihica Caatinihaamefaño: Jesu iguijevebe siino buheeteji, ononoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro ijajaaگو uumicuuhi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuihi tohoyi imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohoyifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuacahacho tahaivojiboco asatyomoro ificueneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Mico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojibo, ijoho baacho asatyoboro, ¿cuacahacho ficuuihi? Uco diibogo icitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluuihi: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi ijiri nuuhi: Raboni, noogoro; jibogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihiica. Jilliro foogo tañahabomico diibogoto: Guihirubi, bu tolliro amiihaiti amiihai Caani iicaabojaago feehi. Taacaani Moocaani iicaabojaago feehi. Jili noogoro diibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onooگو fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

Jesu Ijibogominaafi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

¹⁹ Jaafucuro ijicuuvi ijibogominaa igaiciniuhi samecufañoro judiomi ñihicuti iguhuganoco kuhufono ofoboociumoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebi mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco ifusuubo ihuseneque etetecunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamupaajeque icano. Jaaneri ijibogominaa imo imo minifutuuihi Ihaivojiboco aatyimeunoro. ²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebima mihica; Guihirubi uco agallubadiro bu uujoho amiihaico galluuhi, ²² nooboro diitohallivi fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gajaco, nooboro. ²³ Jaamo cajaatyocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubuusutimo imiti buusuracujitihi, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eenehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatoho ijibogominaa jibuguuihi: Aivojiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaajeneque aatyimeebere toopaajefefaño tahusegaiñoco ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefaño ijihacutinohachuta miyaaveguejitíhi, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti siino ijibogominaa igaiuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano cuhufono fo-boocinirunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebima amihai mihica, nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: Hfaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavi saabo jino tamecuhufaño dihuseque diihacu. Jaaboro mabañihi nootiibo, miyaavogo, nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojibo Moocaani! nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino atymetirumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoooco ijibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicaui. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino. ³¹ Jaanoti jinocoro caatiniumo amihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi ifinijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijibogominaavi.

¹ Jaanobuunati siino Jesu ijibogominaavi jafeveuhi Tiberia muuaijinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañeriro icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba enehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo semenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro mihai ima masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icuítimo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jünigaibaahovi. Jaaruuboco ijibogominaa gaajaciuhi diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai sinicuuhuco amihai meenegati momiyanaagonovi magañi. Jaamo mihicitihi, nooboro. Jaanegui tahigovi agañiumo isinicuuhuco guiyicicuutihi itaava bociri sihidi ijivusumaño. ⁷ Jaanegui Jesu ijibogominaafico agajihicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojibo jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujujuvuumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo. ⁸ Jaanaa sanoodimo ijibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ijinijaagovi sivaumo ijiniti cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi ihinuumo atyimeuhi cijigaihalliri taavaabo gaarucinibo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiyicuboro sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuho gallivuutihi. ¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijibogominaati saafiiba dilluutihi: ¿Mijoho ijoho? noomoro Ihaivojibo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadi Jesu asaaboro itaavaaboco icuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifocci, safo icano icacuuno Jesu ijibogominaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajibauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gajijhi jino janaanivivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jihi, Aivojibo, iiro gaajacuuihico agajjinoco, nooboro. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojoobinicibadi oono uco imiyaavogomoco diibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gajijhi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jihi, Aivojibo, iiro gaajacuuihico agajjinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico ootomonicibadi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gajijhi? nooboro.

Jaaneri Pedro idaasuvuui diiboco mifocci, safo icano: ¿Uco gajijhi? nooboro idillucuneguiiha. Jaaboro nuubo: Aivojibo, iiro paryi gaajacuuihico agajjinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota diibeguehica ovejamico ojoobinicibadi. ¹⁸ Miyanotiro, miyanotiro ico neehi: Sicafefi idiicausumi digaachehuco idicafotooboro idiimogohigovi

feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañiiyiciboco ico sita digachehuco jiihacuji. Jaamoro ico satyejimo idiimogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¡Tadyojicuti disaa! nooboro.

Ijibogominaafico Agaijihicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojicuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijihicaubo ijibogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi ifituuvuuboro: ¿Aivojiiibo, cajaan ico aacijiibo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojiiibo, jana jaaniji milli? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachiji icajiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno #di milli icatiji? Jaanoti #joho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomi jibocasiuhi: Diibo jibogominaafi fine guijevejitihi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejitiibo nuutihi. Iimogohachiji siino uhuuminohachuta icajiibo. ¿Jaaruno #di milli icatiji? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo jibogominaafi jinooco jibeguehicahi. Jaaboro caatiniubo. Jaanoco miñhai magaajahi diibo ijibogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi caatiniruva uujoho onoono fine paryi jiiñjehalliri iicano aamenevi ifetejitiruno.

HECHOS

Jilli Jesu J̄ibogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

¹ Agaij̄ibo Teofilo, iticoni acaatin̄iuhamefa caatin̄iuhi Jesu j̄inijehall̄ivi iicaunohachuta omoon̄iboro ij̄ibeguehicaunoco. ² M̄iuro niquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igaijafañodi diitoco imino j̄ibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco j̄ibeguehicauhi Moocaani aivoj̄iti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehin̄inoco am̄ihaico ij̄ibeguehin̄ibadi. ⁵ Miyaano naha Jua n̄ifaihuri nit̄ihicauhi. Jaanoti am̄ihai goovajino Moocaani Gajari miniticafotoño, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivoj̄ibo, ¿jaanegui jisumi Israel aivoj̄ico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Coll̄ihi magaaajirahi tusumico id̄iboro Moocaani tufucuco omoon̄ij̄ibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija am̄ihaihallaivi in̄itoodi mityaco magaaiciji. Jaadi uuti m̄ij̄ibegueji Jerusalevi m̄ihicabadiro Judea j̄inijevi, Samariavi, paryi j̄inijejinibaac̄idi icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito īfinicinaaca caamovi fuucuubo aimuufaifeenedi niquejefaño. Jaaboco atyimecutimo. ¹⁰ Jaanegui imino īfiniciumo atyimeuhi miimisiici gaifimisi sesechehunofa j̄iciniumisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifimi, ¿coll̄ihi niquejeque m̄ih̄ifinichi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa m̄ih̄ifinicinaaca ofoobo siino saaji j̄inijehall̄iti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaci Booban̄imo.

¹² Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono icagajiti fitino jaguisifucuvi judiomi īgonicinohachuta. ¹³ Jaamo ij̄ibogominaa dojicuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi iicamecufaño iicahicauhigo. Jaamofeneri icauomo Pedro, Jacoobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacoobo Alfeo achi, Simon cananistam̄ioobo, Juda Jacoobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaanima ihiimaaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veinted̄imofeeneti ujulleveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatin̄ihaamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihiimaauno: Jesuco miyaminaa usefaño aac̄ij̄iibo, unuuno.* ¹⁷ Jaabo Juda m̄ihaiobou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimitihall̄ivi ajaaduuruuno nihibamiri j̄inijeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuh̄i toono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamati momoon̄iumo t̄ijohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefaño jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu m̄ihaiñoooba toojafa iicacuuṭiqui. Jaabad̄iro simañovi noono: Sifiirucu idudicamaajequ gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabad̄iro mofeneri icamo saatoho gaifimi Mohaivoj̄ibo Jesu m̄ihaima iicausumi, ²² Jua diiboco in̄itunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti m̄ihaijaa iminifetequi Mohaivoj̄ibo ubuheeteunoco ij̄ibeguequi, nooboro.

²³ Jaanegui miimisiiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onobo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diit̄isihall̄ivi Moocaanima iimaaumo, jilli noomoro: Moocaani ījoho famoojeebico agaaajaabo. M̄ihaico gaajasu, ¿naa diit̄isiti cajaanico dīic̄ihi? ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imit̄inoco omoon̄iubo inaaagon̄ivi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agañ̄iuno Matiaivi ifutuuhi. Jaabo tusumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

2

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañoviro igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito iciniuhigo. ³ Jaasumiro

* 1:16 Mt 22.3-10

famoovahallivi niituuno cijjigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajjari paryi gahafuuihi. Jaamoro sijijeri iimaauimo Moocaani Gajja ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icaumo judio gaifiimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehi-caumo fahigova jiiijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaivuuihi. Jaamo sihidiro eetyeuihi faaboho iijineri ihiimaauonoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaauonoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa iicarumo moojineri iimaamoco muguubuuhi muucuumi iijiri ihi-imaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jiiijeeo miyaminaa, Elam jiiijeeo miyaminaa, Mesopotamia jiiijeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jiiijeminaa, Asia jiiijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jiiijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuujeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jiiibogoco agaayicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubuhi Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicauihi: ¿Milli fine jino iicano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicauihi: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimaauo.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubuhi. Jaamoro magaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amiihai monoobadi miihaiñooba fucuro guiriicavotatihi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuumo:

¹⁷ Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagajjaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jiiibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gajja ifusunoco. Quil-lahuto tigaji. ¹⁸ Tagajjaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco jiiibeguequi. ¹⁹ Caamo niquejefaño ifusuji jabafiranoco, baavi jiiijehallivi ifusuji toono jiiibogoco, tiiijoho, cijjigai, aimuufaiguuihu icano. ²⁰ Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tiiijohobadi minifeteji, Moocaani fucu ifiicufucu imegavi. ²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco amiihai Israel gaifiimi: Moocaani Jesu Nazareooboco miyaaboti ifusuhinicuhi amiihai imefeenevi jabafiranoco mityanoco eetavonofeenedi amiihaico ifusucuumoro magajacobadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magayicuumoro machacuihi Moocaani siicijetiro unuucubadi masatyuumoro magaaicauhi. Jaamoro imoho bujevi meteteuusuihi iimitino gaifiimi useri. ²⁴ Jaaruumoco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti atajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayiciutihi. ²⁵ Miiro aivojiiibo David Jesuti iimaauo nuuhi:

Aivojiiiboco uujoho fahiijavaro atyimehicauihi tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahuse-naagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui. ²⁶ Jaaneri uco tajeebi imo imo minifeteji. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebi jaguisiji. ²⁷ Jaabo ijoho tajeebiico iguijevehicamo iicahi deevesujititahi. Dihimi jeecivominaafi agajiiibo ifico tuucisusujititahi. ²⁸ Uco diibeguehi fiivojaa asatyono jiihaico. Jaaboro uco dihime ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

²⁹ Fañi, jaanegui jino amiihaico foovono neehi: Moheedebe David iguijeveubo cihoji jino mofeeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafuu. Jaabo gaajacuuihi Moocaani diiboco miyanotiro ufucu saafi Cristo diiyaachi miihaiti dihaivojifaño acasivejiibo unuucuumoco. ³¹ Jaabo siicijetiro mahatyimecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteu-jinoco. Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebiico deevesujititahi iguijevehicamo iicahigo tafi-ico tuucisusujititahi, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevefañoti buheetesuihi. Jaanoco paryi miihai magajahi. ³³ Jaaboco Moocaani agajiiyicuboro imiyanaagonovi ficuuihi. Jaabo Caaniti Igajjaco gaayiciuhi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatyimene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejeuthi. Jaaruubo jilli nuuhi: Moocaani Mohaivojiiibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiiivo, ³⁵ diminaaco ditahaiguiino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magaja, jaani diibo Cristoco amiihai metete-cuuboco Moocaani Aivojiiiboti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijeebiifaño. Jaamoro dilluimo Pedroco, bu sajiibogominaaco icano: Fañi, ¿milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuihi: Moocaani imefeenevi amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivojiiibo Jesucristo momofeenedi minitisuquimaaje amiihai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani amiihaico Igajjaco aciji. ³⁹ Jaano jino iimaa amiihaidi, ufucu

icaji amiihai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino iicamedi, paryiicino Aivojiiho Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco fajiniuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo jibogoco imiyaavuguumo nitisuquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuui. ⁴² Jaamoco minisuminaa iijibogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igaivehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquiscuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicaui.

⁴³ Jaaneri famooro jabafitehicaui minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri. ⁴⁴ Jaamo famooro imiyaavuguudimo sahi icahicaui. Jaamoro inehhejeque ifocasihicaui. ⁴⁵ Inehhejeque anaajemere inihibamico ucuujivaachudino saje ifocasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa igaivehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquiscumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebino iicamoro. ⁴⁷ Moocaanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gaijihicaui. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igotiboco Igusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihiimaahicausumi. ² Jaanaa ifivuuotiro igotiboco asatumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toojafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihiifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino ifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofeenedi ganiivoobo, diigo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo ganiiyiciuhi. Jaasumiro irubuino, itihaiño icano diiboco imituui. ⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisima toojafa fuubo casiniinamaaiboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igoboro Moocaanico iimehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomororo sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacumaño ovosihuga imomo iicahuga imega acasivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutiibo diitisima feehicaui. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyumoro govano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifimi, zcollihi misico majabafiihi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro nihigusu ivibadi mohiimihijiri mihaa ivibadi? ¹³ Tolle icatino diiboro Moocaani, siicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amiihai magaayiciumoro amiihai avojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayuujiirunaa amiihai mihimugutahi. ¹⁴ Jaabo iimitima iicatibo Iimiiboco mijihueguemere iimitibocoro gaicaauminaafico misinaayusumoro, ¹⁵ fiivoco aaciboco magacaasuhii. Jaaruuboco Moocaani guijevefañoti buheetesuhii. Jaanoco miihai imino magaaajahi. ¹⁶ Jino iigoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amiihai mahatyimehicaubo magaaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheesuhii jino amiihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuui famooro amiihai avojitoma magacaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli siicije paryi iimaaminaafañodi unuucuuno miyaavucuui Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amiihai imiti ibuquui. Jaadi Aivojiiho amiihaidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofenedi sahiijitiro amiihaidi Cristo unuucuuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefaño icajiiho Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihiimaaminaa siicije iicaumofeenedi unuucuubadi. ²² Miho Moise nuuhi: Aivojiiho Moocaani galluui ihiimaaminaafico uubadi iicaaboti amiihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluujiiho amiihaico paryi onoonoco muguubo. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuiji, nooboro.

²⁴ Miho famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli iicajinoco jiibuguui. ²⁵ Amiihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofaño amiihai mihicahi. Miho Moocaani

Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jiiinjeminaa diiyaachimahaifeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miïro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni amihajjaa gallu-ubo amihai imino imooniqui. Jaamo amihai, amihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimi.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco jibeguehicaunaacaro saamo sacerdotemi temploja toomominaafi aivojiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaa-jacuuhi, noomisiro jibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayiciumoro civojafa ficu-umo sesevedi iinusuqui mihijicuuneguiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifiimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuhi.

⁵ Jaamo sifucu Jerusalevi igaivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivojibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificuumoro diitisico dilluumo: ¿Mijoho ijiti, mijoho momofeenedi icano jilli amisi moomoni? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ igotiboco fine mubuheesuhininoco misico midilluhi diibo ubuheehininoco magaajaqui. ¹⁰ Jaanoco amihai imefeenevi mijibegueji paryi Israel miyaminaa igaajaqui. Miïro jaani amihaifeeneri ujulleecinibo buheeteuhi Cristo Jesu Nazareoobo momofeenedi amihai metetecuuboco Moocaani guijevafañoti ubuheetesu-ubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco amihai ijano eetavominaa mitihisumoro magañiubo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihimaaunoco uguubuumoro, bu aamenefaño icaatrumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo igotiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecinuihi. Jaamaño milli nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihidi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaai-jirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masi diitisico mihibaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibeguedino. Musuufenitihachijji amisiico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro. ¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuuhi: Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa ijico: Jii, monoomoro, Moocaani ijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisico sihidi ihibaumoro ticovono suufeniuhi milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisiici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojibo, ijoho paryi niquejeque, jiiijeque, muuaico icano fanooco ifiivusuubo. ²⁵ Ijoho Digajafeenedi mootadi dijeecevominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihii cuumiminaa Moocaanjaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañocco esamaaihi? ²⁶ Jiiinjeminaa aivojito gafiivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igaivehi Moocaanihalivi, bu Cristohallivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miïro Herode,* Poncio Pilato icamisi jicuumivi igaivuuhi siicu-umijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ificu-ubohallivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniumo ijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucubadi diiboco mooniumo. ²⁹ Jaaneguiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecevominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaiico daamusu igototimo diijico

* 4:27 Herode Antipa onoobo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23 6.

miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco mubuheesuqui, bu ifusoco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaamoro lliivimaacaro tomaño diito iigaiciniumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifaño Moocaani Gaija gahafuui. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicaui.

³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicauhi. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicauhi. Iijanoma ijiinijenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje.

³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomoniubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onochugaivi ifiivuubo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoo, Safira onoo mogaime ijiinijeque anaajeumisiro ² samañoco iciumisiro samañonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro iicahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebifaño jicafetehi Moocaani Gajaco ibañisuqui? ¿Jaaboro diijinijeque anaajene nihibamico samañonoco diiciqui?

⁴ ¿Nacu diije jiinije icahinithi? Bu jaajeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebifaño deesamaahi tolli omooninoco? Miyaminaaco bañisutithi. Moocaanico bañisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi aacutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryi miyaminaa agaajamoro sihidi iguiumo. ⁶ Jaaboco sicafe iminiumoro satyuuhi iciqui.

⁷ Jaanobuunati minocci, sano idino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco diibogo, ¿naa miya tonoodinero amiisi jiinijeque manaajehinithi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jihi, tonoodinero, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamisiro Moocaani Gajaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque icijeme. Jaamo tolliro ico ciiteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuui Pedroguino. Jaamo sicafe faño agaseumo atymeuhi diigo chuumucugoco. Jaagoco asatumoro itaje cojivi cijeuimo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidi miyaminaa icano agaajamoro sihidi iguiumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejeevano ifusu ajabafirano moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomañovi. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisuminaavi fiitivehicauihi. Jaarumo famooro miyaminaa diitoco gajihicauhi.

¹⁴ Jaamo sihidi miyaminaa Moocaanoco miyaaveguehicauhi gaiiimi, gaigoomi icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jiihaiñojininovi ficuhicaumo cigaijenefaño, siucinijefaño icano Pedro tomañodi afatyooobi ihallidi afatyeneri ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaumo. Jaanoco paryi buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemi Aivojito Jihevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemi aivojiboma saduceomoto iicamo diitoco sihidi jiheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisuminaaco agaayicumoro civojafaño ficuumo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomominaafi fucu iguhuganoco afaayuboro diitoco iinusuuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mujulleevetemere miyaminaaco mijibogo Cristo fiivoco aacinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevedi futuro templojafaño ufuumoro miyaminaaco jibeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivojibo diiboma iicaunoma, igaiyicuumo fagominaaco, paryi Israel cuumiminaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jibogominaaco cuuhuvaumo civojafañoti isivaqui. ²² Jaanegui sisiminaa ufuurumo sicajaco emeecejumoro ijiibogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacinijaco memeecejehi imegari paryi itoomominaa icarahi icano. Jaadi mafaayicumoro fañoco memeecirumo miihaiñoobaco mahatyimetithi, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivojiîbo, temploja toomominaa aivojiîbo, paryîcino sacerdotemi icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo: ¿Mihachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amiîhai civojafaño mificuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyaminaaco jiîbogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomominaa aivojiîbo isisiminaama ufuuboro diitoco sivauhi, milli moonitîbo, miyaminaaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco ahaamiîjuruneguiîha.

²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagominaa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivojiîbo nuuhi: ²⁸ Amiîhaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijiîbeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuhi paryî Jerusale cuumico amiîhai jiîbegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tiîjohoco agaaînumoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Milli bu Moocaani iijico magaînumoro miyaminaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Mîro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco amiîhai magacauumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi Aivojiîboti Taajasuminaafiti Israel cuumiminaa diibofeenedi iimitico ijevesuqui. Jaabo diito imitico ibuusuqui. ³² Jaano gaajaminaa miîhai tolliro Moocaani Gaija gaajaminaafi. Jaaboco Moocaani acihi diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagominaa, quillahuto icamo uguubumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofeene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onoobo Moise tajîba jiîbogominaa aivojiîbo paryî miyaminaa agaîjhiicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisuminaaco diitofeeneti buhigovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojotoco nuubo: Israel gaifiimi, mehesicini jito gaifiimico momoonijinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amiîhai, mîro safoono Teuda onoobo agaaîivuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro ciendodimova. Jaarumo paryî finîhi diiboco agaicaaunobuunati imiyaminaa paryî gavaranamaîuhi. ³⁷ Jaanobuunati miyaminaa momonoco acaatinisumi bu gaaîivuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojicuti efehicaumo gavaranamaîuhi. ³⁸ Jaanegui amiîhaico neehi: Diitoco mejevesu. Jaamoro milli momoonidino. Jino miyaminaa iijicoro omoonino iicahachiîji finijino. ³⁹ Jaanoti Moocaani iiji iicahachiîji amiîhai mifinisujitih. Mehesicini, Moocaanimaryo momoonicasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisuminaaco ucuuhuvaumoro jilli diitoco aamîuhi. Jaamoro siino Jesu momofeenedi mijiîbeguedino, noomoro diitoco suufenîuhi. ⁴¹ Jaamo minisuminaa aivojitofeenetim imo imo iinuuhi Moocaani diitoco agaîjiîboro imitino covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jiîbogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicaui. Jaamoti saatoho griegomi iijiri ihiimaamo judiomi iijiri iimaamoditi isifiratuumoro noocasuihi: Mofibaijito imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idiimo minisuminaa iicaumo, paryî miyaavogominaaco iigaaîciumoro nuuhi: Imijitiruno miîhai Moocaani iijico mijiîbogonoco mejevesumoro machacano mahacino. ³ Jaaneguiîha fañi, amiîhaifeenetim iimihusemeti mihîci sahuse juugahusetim miimisiici idiimo Moocaani Gaija ijeebiîfaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeecivequi. ⁴ Jaanoti miîhai Moocaanima iimaamoro mijiîbegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryî iimuguumoro iciumo Esteba onoboco ijeebiîfaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomoooco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomi iijico agaaîciboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificumoro Moocaanima iimaauomo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaanaciviro jusinoro feehicaui. Jaaneri Jerusalevi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomitim sacerdotemim Cristoco gaaîcihicaui.

Esteba Onoboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicaui sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo. ⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jiînijeminaa, Asia

jiinjeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiimo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco aacineri ihiimaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma icamo iimitimoco tajibaumo ibañiqui: Miihai muguubuui Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiratusumo quil-lahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaaumoro diiboco agaayicumoro satyumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohococo ficuubi sicamañocco ibañiqui: Jaani aivo suufenihicatihi Moocaani iija templojati, Moise tajibatiti icano iminootino ihiimaabo. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro mihaico Moise atajibaumo mojeevamaaqueva buunanijiibo onoonoco muguubui, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeeciimo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivojiibo Estebaco dilluui: ¿Naava miyaano paryi jino diito onono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amiihai agaijino nahabomi, bu amiihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miiro Moocaani ihaivojima huhugaavuui Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jiinjeri iicausumi Haran jiinjivi fuutibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diijiinijeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijibeguejino jiinijejaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiha Abraham fuuhi Caldea jiinjijeti. Jaaboro icatuobo Haran jiinjivi jahi caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jiinjivi jino amiihai jis u mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutiibo jiinijebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguui iguijevnebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaaruna tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jiinijehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jijuvsujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiinjeminaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvsusu jiinijeque. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeeceivejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani ijico aciuihi Abrahamco iimeeheque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiha Abraham Isaaco eseemevasumi iimeeheque quiticubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuihi Jacobco eseemevasumi. Jaabadiro Jacob mooniuihi iseemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiinjivi satyumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti atajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuihi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiibo diiboco sihidi agaijurobo Egipto aivojiboti ficuui, tolliro bu iija aivojiboti ficuui icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiinjivi, Canaan jiinjivi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuui Egiptovi machutaaco ucuuhuniuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahi galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafeniuhi. Jaanoti jari Egipto aivojiibo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famoro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuui Egipto jiinjivi jahigo guiveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guiveueuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro caituumo Siquem onoomañovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeuicijhojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifiitvucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifivuumo guiraatucuui. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojiibo icauhi Joseque agaajautiibo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañurobo idaasuno mooniuihi moheedeteque atajibaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuihi. Jaabo Moocaanidi ovosuihi. Jaaboco caanimi jahe tuumuuihimihihaci, sanihiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi eejevesuuboco Egipto aivojiibo aicigai aatyimeugoro iicuboco fiivusuuihi iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jibuguumo. Jaamaño mityano ihiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emeeciitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omoonunoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicauhi. ²⁵ Jaabo esamaahicauhi: Tayoto israelmina fine gaajacuumo uujohofenedi Moocaani diitoco atajasuujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajacutihi. ²⁶ Jaano sesevedi Moise atyimeuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collih jaa misi samisiro

mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamiubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Miihoho ico mohallivi aivojiiiboti, fagominaafiti icano ficuuhi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcioco agaicaauhinibadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco onoifonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jiiinjevi. Jahi miseecico gaifimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficababuunati sicaihiigovi Sinai gaji fiitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi cijjigaiguiihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifiitivuubo guubuui Moocaani icoco: ³² Uujoho Moocaani, dihedee Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeecivuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveve igutuuboro meeciatihi. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Diithaipaajeque dujuuvo jino uujoho Moocaani icamaño imino jiiinje. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idaasuno Egiptovi iicanoco idaasuno acanifonoco guubuucuuihi. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuumoro: ¿Miihoho ico aivojiiiboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuuhi? unuuboco Moocaani galluuhi aivojiiiboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi cijjigaiguiihu jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejeevano mityaco Egipto jiiinjevi Tifai Muuafenevi omoonuuboro. Tolliro sicaihiigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonuubo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuji amiihaidi iimaaminaafico amiihai nahabomifeeneti uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneeji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihiigofeenevi igaiyiciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihiiimaubo moheedetefereneri iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco miihaidi agaayicubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeebiiinofaño di imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi miihaidi diosmico eedeetavonoco mohimega isiigequi. Magaajatihii millihacho Moise miihaico Egipto jiiinjeti isivahinibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iicumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraicumoo ihijinita jeecivoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhiigovi minifutuuihi. Jaaboro diitoco niquejeo meeciricoro jeecivusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino:

¿Nacu amiihai Israel miyaminaa uco mejeecivequi asimico magaisiraicumoo cuarentadi ficabava ticovovi sicaihiigovi? ⁴³ Tolli icatino. Jilli Moloc onoboco dios noomoro, magaayicuumoo. Tolliro Refan onoboco meecirigaico magaayicuumoo amiihairyo miihijiminehejeque mejeecivehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho amiihaico amiihai jiiinjeti sihi tehesino gañiiji Babilonia janaanivivi, nooboro.

⁴⁴ Miuro moheedete Egipto jiiinjeti agaaumo Moocaani unuuneguiiha ijiiinjejaagovi imevaaurumo sicaisituviro icahicaumo iigomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama icaumo toojafaño tajiiiba guuisiba bujeque ificuhicauja. Jaaja eetavociniuhi Moocaani Moiseque ifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayicuumoo. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiiinjenegue udumitiiicuumoo juvivuumoo. Moocaani diito imegati agaasuumoo jiiinjeque. Jilli iicaunaa David fiivuuihi. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuihi. Jaaneguiiha David Moocaani iijaco eetavuujiiruumoo Moocaani toojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatihi. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiiinje tatyihai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitihii? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amiihai aivo jihovoto, amiihai Moocaanico agaajatimobadi, kuhufono aivo amiihai jeebii, amiihai nohoino, amiihai aivo Moocaani Gajjaco mejenaauhicahi. Amiihai caanimihihi iicaubadiro amiihai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojiiibogominaafico nacu amiihai edeete idaasuno moonuutihii? Diito gaisiraicumoo siicijetiro diibo Iimiiibo asaajinoco ijiiibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amiihai mahacimoro magaicaausuhi. ⁵³ Amiihai Moocaani toomominaafeenedi tajiiibaco magaayicuhinirumo miyaano meneehicatihii, nooboro.

Esteba Onoboco Guijeniumo.

* 7:44 Toono jiiibogogayi Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuuihii imino igaaajaqui.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiiratumororo igaiñooco ojisuumo Esteba-jaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficinibo caamo niquejeque emeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje faayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifiivubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuui.

⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafehi Saulo onoboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo.

⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaabo Esteba: Aivojubo Jesu, tagaijaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuvuuboro sefano gaihivuubo: Aivojubo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro guijevecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofaño di Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuui. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi iciumoro sihidi taaumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiboro feehicauhi iijanofaño di feehicaubo gaifimi, gaigoomi icamoco iciboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofoociniumo Moocaani iijico jibogomoro fahigovadi feehicauhi.

⁵ Felipe Samaria jijnjeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jibeguehicaubo.

⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro guubunichicaumo Felipe jibogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi jimima iicamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti ineihicauhi gaibacinimoro, bu ifino isifanineri igotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifillumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abafihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro.

¹⁰ Jilliti famooro diiboco guubunichicauhi ihaivojitejemaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo sicijetiro ihapichuri diitoco abafihicaumaño.

¹² Jaarunaa Moocaani jibogoco Cristoti Felipe diitoco jibuguumogui gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Felipe gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusalevi iicaumo guubuui samariaminaa Moocaani jibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaamisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gaijaco diito gaayiciqui. ¹⁶ Tsumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayicuthiica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojubo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayichicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicichi, neehi fine. ²¹ Idi jino icatino jinofaño ijoho diicatihi. Moocaani imefene dijeebi ticovotih. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebiña edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miho uujoho ico ifinichi aivo sihidi dihimiti faafañoño idiicanoco, aivo imitifaño kuhufono isisicinuunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiimaa. Toono uco moononofaño idaasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajasuhijico Samaria jijnije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jijnjeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañivoobo, difo gadicibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomaño di ofoocinjiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui

Felipe agaaniivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaajatiibo etiopiaoboco; aivojigo tajiibaminaafi Candace onooogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaaqui ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijiinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro ifinicihicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifiitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubuuhi. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Miiijoho bu uco iijibegueri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicovivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifiniciboro feehicaubo, jilli noonoco: Ovejaco igaicaaqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iquitimoguino iimaatiibo iicanicibadi diibo iimaautihi. ³³ Diiboco guinoniuomo, miyaano iicatineri. Ifico agaicaaumoro jiiinjehalliti gañiiumo. ¿Jaabo iyaachimihaiti miiijoho jiiibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluuhi: Uco diibogo. ¿Miiiditi jilli iimaaboo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoniuihi Jesuti diiboco iijibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhi ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebimaryo imiyaavogohachiiji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nituhi. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecuutuhi jilli imo imo fuucuubo iijihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jiiibogoooboro Cesareavi ifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajari Fiivutuuhi.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenitiibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojiiibojaago. ² Diiboco aameneque acaatiniboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jiiibogo iijifañodi iicamoco gaigoomi, gaifiimi icamoco isisiiboro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiticuurubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achicui. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuuhi niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihii? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Miiijoho nacu iijoho aivojiiibo? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu iijoho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojiiibo, ¿nacu milli iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiivoobo difo tuucuumijaago tahi ico iijibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuuihi. Tolli onoonoco uguubuumoro jaarumo miiihaiñoobaco atyimeutuhi. ⁸ Jaadi Saulo baati agaaniivuudi emeeciuruubo atyimecuutuhi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayiciumoro Damascajaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idiiño jinejebaco machutiibo, adutiibo, atyimetiiibo icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onooob Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu buhugaavuhi. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojiiibo, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivojiiibo diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo jiihai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda iijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco. ¹² Jaabo gajafaño Anania onoooboco atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivojiiibo, famoova uco diiboti jiiibeguehicahi paryi Jerusalevi ico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito iijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho icicuubo siijiinjeminaaco ihaiivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico iijibeguequi. ¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidi idaasuno iicajinoco, nooboro.

* **8:37** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. * **9:5** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Iiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajabo imogobadi iicanoco imogotiiiboro iinoro fegai niqueque itivadiivooboro iicanicibadi, nooboro, onoonoco.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojiiho Jesu iivi jiihaivi asaahinisu ajafevehiniiho uco dijaa galluui, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gaijaco gaayicahi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aalliifañoti aifuuno taavaabo meehebadí jeevano. Jaasumiro Saulo agañiivuuoro nitsuquimaauubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi guenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo Jiibeguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuhi sinagogajanofaño jiiibogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuuno ajabafitomoró neehicauhi: ¿Nacu jaani icatiibo Jerusalemí Jesu momoco imiyaavogomoco idasuno omoonihicaubo icatino? Miiro tooneguuiha juu saahiniibo jimañootoco isisiiboro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jiiibeguehicaui Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacutinoti sanoomiro judiomi iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajacuihi. ²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco ijiihacuomoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniitusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalemí ifutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi mooniuruubo. Jaarunaa diiboco ñihicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatiibehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuui. Jaaboro diitoco jiiibuguubo Saulo jiihaivi Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi Cristoti ñihicugotiibo ijiiibeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalemí ifitafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo ñihicugotiibo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiomi, griego iijiri ihiimaahicaumoma jenaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaajacuomoro Sauloco sattyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuihi, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutoro feehicaui Moocaani ñihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciiboro efeehicaubo ifutuui Lidavi, tomañeri iicamoco emeeciituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onooboco ifi iniinovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, safcaba icano ticovovi igotiibo iicahicauboco. Jaabo icigaijefañooro siuciniboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaijique dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuuhi. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiijico ejeevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguivegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi iijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicaui iidaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guijeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiituihi. Jaacuumiri Pedro iicanoco miyaavogominaa uguubuomoro miimiisiico galluumo diibojaago ijiiibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitisima fuuhi. Jaabo ifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco sattyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheesusumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuuoro Moocaanima iimaauubo. Jaaboro diigo chuuhuco emeeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeeciugo Pedroco aatyimeugoro casivuuhi. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayicuboro gañiiviciubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocovauboro ifusuubo buheecuogoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuumiminaa uguubuomoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi gueneene icaui asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo iijafaño.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoo bo italianomi Amocasimīnaa onoomo aivojūbo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icaahicauhi. Jaabo sihidi nihibamico acihicaubo judiomiguiiha ñdaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaan-ima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti nihiba iicaaberi gajjafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ihifiniciuboro dilluuhi: ¿Milli Aivojūbo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucubo, judiomi ñdaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano. ⁵ Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoo bo asimimeehene imibachuminaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jūbegueji omoonjinoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiiimaaburo ufuonobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomiboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimisiici iicojiminaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino iñbuguuboro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevede diito Jopeti fiiticuunaaca Pedro caamovi fuuhi iijahallivi gadiciiba Moocaanima ihiiamaaqui. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavumaaca gajjaco atyimeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofaño niituuno baavi gaacahubaryutyigababadi jeevano fahigovati duujecinino. ¹² Jaanofaño faaboho asimi icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomi, faaboho jiiinimomi icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefaño diiboco unuunoco: Pedro, gañiivohi diitoti gaicaaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivojūbo, uujoho duutatāhi jihovonoco ñdicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ijoho: Idicuno, needino, noono.

¹⁶ Mifoooci, safo icano iniituunoro caamo niquejefaño fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ifutuuihi. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoo bo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gajjaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimisiici, saafi icamo ico guiinehi. ²⁰ Gañiivo. Jaaboro niitoo bo bañimo nootiibo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuihi baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amñhai miguinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuuno: Aivojūbo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomi agaijūbo. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuuhuva. Jaabo iijico guubuuhi, eneeneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jaahevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cigaumo. Jaano sesevede Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomi gataavuuhi Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevede ñfutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyiciumoma diitoco utuumuuhigo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio iijavi ñfutuuihi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuuvuubo Pedroco iimequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiyciuihi: Dulleeve, uujoho tolliro ñbadiro miyaminaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiiimaaboro fañoojavi ufuubo atyimeuuihi sihidi miyaminaa igacinimoco.

²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amñhairyo magaajahi sacerdotemi neefihi imijitiruno judiomi oobo siicuornelio iijavi ñfutuuihi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuuvuubo miooboma agataavoooboro diibo iijafa ofoono onoonicnoco. Jaarunofaño uco Moocaani jūbeguehi sitaaco idicumo mihiniyamo needino, nooboro. ²⁹ Jaaneguiiha amñhai uco mucuuhuvanoco milli nootiibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Igueenemeheje fucuva mihicacuuihi jisumi nihiba icaaberi jaahe machutiibo iijicuuvu Moocaanima iimaanaaca uuvi jafevehinibo gaifi aricuchehufa jūcinibo. ³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idiimaanoco gaajacuubo ñdaasumoco adaamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoo bo iija muuaijiniri iicajafa iicaaboco. Jaabo asaadi ñma iimaajūbo, nooboro. ³³ Jaanegui galluuhi tusumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajūbanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jūbeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuihi nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco ñihicugomoro imino

iicamoco. ³⁶ Miiro Moocaani iimaaui Israel cuumiminaaco sajeebi icano jibogoco ijibuguuho Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojiiho. ³⁷ Amiihairyo imino magajacuuhi paryi judiomi jiniijevi iicaunoco. Miiro Jua jibogooboro inithicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniboro iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco miihai magajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jiniijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaamoro imohobujevi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuui mifucuci, safucu icanoti. Jaabo miihaivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetiibo miihaiviro jafeveubo miihaico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iicumovi. Jaaboma miihai mamachumoro mahaduhicaui iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo miihaico galluuhi miyaminaaco mijibeguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojiboti ificunoco mijibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro sicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofeenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomi Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayicahi.

⁴⁴ Pedro ihiimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jibogoco uguubuniciumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaamo, tolliro judiomi icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijijeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, imijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitratimo iicaqui miihaibadiro bu Moocaani Gaijaco agaayicicumoco?

⁴⁸ Jaanegui tajibaubo diito initsiquimaaiqui Jesucristo momofeenedi. Jaadi Pedroco ifitunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuui tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jibogoco agaayiciumoco. ² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomi miyaavogominaa itihisuumoro, nuuhi: ³ Collihi judiomi icatimojaago eedeeguejebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jibuguuhi fanootiro nijequevi tahi iicaunoco.

⁵ Jilli nooboro: Uujoho Jope cuumivi icahinisumi Moocaanima ihiimaahiniibo atyimehinihi gaijafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niqnejefañoti tajaa iniitonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emeeçibo atyimehinihi fanoo asimi igueeneheje itihaiño iicamehejeque, inihicufimoco, jiniimomoco, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niqnejefañoti uco onoonoco guubuui: Pedro gafiivo. Jaaboro diitoti gaisiraicibo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinihi: Chahano, Aivojiiho, uujoho duutatihii jihovono idicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niqnejefañoti siino uco noono: Moocaani iimibachucunoco ijoho: Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niqnejefa siino fuucunoco. ¹¹ Jaanaaca mimiisici, saafi icamo ifutuui uujoho iicaujavi uco icivamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluuhi bañigotiibo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa majaaveveuhi. ¹³ Jaabo miihaico jibeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiniibo ujulleveebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onooboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jibegueji diijaminaama ataaajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinii iticoni miihahallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nituhi. Jaanoti amiihai minitafeteji Moocaani Gaijari, unuunoco. ¹⁷ Miihai Aivojiiho Jesucristoco mimiyaavugusumi aaciubadiro diitoco aaciunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, imilli Moocaanico jenaajirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro liivivuihi. Jaamoro Moocaanico inuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehefifico ejeevesumoco acihi ifinijitino ifico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Icano.

¹⁹ Esteba onooboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco idaasuno omooninoti sanoodimo gaacinihi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico jibeguehicaui saatohocoro judiomico sitaaco jibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi ifutuumo judiomi icatirumoco jibuguuhi Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicaui. Jaamaño sihidi saatoho iheedehejiico ejeevesuumoro Aivojiiho Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque galluumo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe ifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajiniubo sefano ijeebico omoonimoro Aivojibo Jesucristo iijafaño iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi ichicaubo. ²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco icituubo. Jaaboro Antioquiavi satyubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momonimo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeenetu ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jinijeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojibo Claudio onoobo atajibusumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaumoro inahabomi Judeari iicamoja nihibamico galluumo inehajema icaudimo aaciuehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

12

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

¹ Jaasumi aivojibo Herode* ticoniuihi Cristotaco idaasuno omooniuubo. ² Jua nahabo Jacoboco aamigari gaicaasuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jibaimosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedhaiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihiinusuujiino iijicuuviufucu Pedro miimisiihi soldaomisifeene cigahicauhi mihihi jigaiñehiiciri sisicinibo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achicuihi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganiciuhi ihaiquequi. Goovano gafiivo, nooboro. Jaasumiro Pedroti ijigaiñehi ihuseti acutuuihi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque kuhufono siyaavoobo dithaipaaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamaaiuhi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saahi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omooniuunoco. ¹⁰ Jaamisi ticoniuihi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuihi. Jaaneri ihiinumisiro juhairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuihi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacahi miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluuihi uco Herode useti, judiomi omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iijaajaago. Jahi sihidi miyaminaa igaiciniuhi Moocaanima ihiimaumo. ¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuuihi: ¿Mijoho fine? noogoro emecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayicutigoro jinafatyugo jibogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufenitiibo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafituuihi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuihi lliivi iicaqui. Jaaboro diitoco jibuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihiinusuuunoco. Jaaboro jilli Jacoboco, saatoho monahabomico icano mijibogoo, nooboro sihgovivi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaavocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guiniusuuihi. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana

* 12:1 Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasiumoro saaumo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojiiho Blando onooboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiimaaqui. Jaabofenedi Iherodeque dilluumo sajeebii iicaqui diibo jiiinjeti machutaaco agaayicihicauneguiiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casivuuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaauubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: jino ihiimaabo miyaminaafi icatiiho Moocaaniri! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jiiho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ijiihbegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhuumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Sticumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani iijafaño. Jaamou diito jiihobogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneo, Manea onoobo Galilea aivojiiho Herode* cojivi ifivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaiuumo Moocaanima machutimo iimaauqui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaauumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jiihobogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobuunati ihuseneque diitisihallivi ificuumoro diitisico galluumo.

Jiihobogominaa Chipre Chugaivi Jiihbeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi. ⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiomi sinagogajanofaño Moocaani iijico jiihbeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efehicaamo Pafu cuumivi ifutuuhi. Jahi atyimeumo judiomiho Barjesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaamo Sergio Paulo onoobo aivojiiho fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojiiho cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego iijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivojiiho imiyaavugujiruneguiiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeebiiñaño gahaficiniho diiboco imino ihifiniciuboro nuuhi: ¹⁰ jBañiifiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitiho miyaano jiiheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jiihaico, çcollhi suufenitiho ciryu mooniiho diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalliico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseeque atyimetiiho diicahi gueneene, nooboro.

Jaasumiro civono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dudivi icauubo. Jaanegui saatohoco guinuuno ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivojiiho aatyimeuboro miyaavuguihi. Jaaboro Moocaani iijico ijiihobogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomi Pisidia Jiiinjeri Icano Antioquiavi Ifetehi.

¹³ Jaadi Pablomi ijicamaaimoro Pafu cuumiti ufuumo ifutuuhi Pergevi Panfilia jiiinjivi. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumihi dojicuviro Jerusalevi. ¹⁴ Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiiinjivi. Jahi judiomi jaguisisumi sinagogajafaño ufuumisiro casivutumisi. ¹⁵ Jaadi Moise tajiiba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeeciudi sinagogaja aivojito atajiihaunegui dilluumo: Fañi, fagojiihoboma mihihachiiji miyaminaadi jisu mihiimaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo agañiivuboro ihuseri faguubo liivi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; amihai tolliro Moocaani jeevivominaa. ¹⁷ Moocaanico amihai Israel cuumiminaa mimiyaavogoobo moheedeeteque icuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuumo sicuumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiiinjeti imityari diitoco iinusuboo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimisiiici ticovovi ficabano sicaihiigo diitoco jaabicuhi. ¹⁹ Jaaboro sahuu juugahuseti miicumiiici icano jiiñje miyaminaaco Canaan jiiinjivi ifinisuboro

* 13:1 Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

moheedeeteque ijiinjeneque aciubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagominaafeenedi tajiibahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivojiboti diitoco ihaciqui diitoco itajiibahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco aciuhii miimisiiici ficabanohachuta ticovovi aivojiboti Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cuumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulco ihaivojiti gañiuhii. Jaaboro aivojiboti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyimehi: Tajeebii onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachimihaiobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautinaacaro jibeguehicaui paryi Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje amiihai eedeefifico mejevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua ijiibogoco imivucuujino fiitino nuubo: Amiihai uco diiborucu, noomoro mehesiciniibo icatihii. Tabunati saajiibo tajanaaniciivi iicaabo. Jaabovi ifototihii diibobadi sihidi jeevahi. Jaabou, diibo tihaijaaje duujeque isinaayujirunova, nooboro.

²⁶ Jaamo amiihai tañahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro amiihaifeene siicumimoto Moocaanico mejeecivomoto icano. Amiihaidi icano jino taajasujibogo. ²⁷ Miiro Jerusaleri icamo paryi ihaivojitoma Jesuco gaajautihii, Moocaani iimaaminaa aameque fahiijavaro jaguisisumi ifiniciromo gaajahicautumoto. Jaamoro diitoro Jesuco igu-ijeniguusumi toohaamefaño ononoco miyaavusumoro. ²⁸ Toonohalliti agaicaaujirunoco diibovi aatyimeutinegui Pilatoco dilluumo diiboco igaicaauqui. ²⁹ Jaamoro diiboti aamefaño onoobadi iicacuumisi ihimohobujeti iniituumomoro ciiumo. ³⁰ Jaaruboco Moocaani guijvefañoti buheetesuuhi. ³¹ Jaabo gueneene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jiniijeti Jerusale cuumivi ufuuumo. Jaamo diito jisumi diiboti miyaminaaco jibeguehicaui.

³² Jaamo miihai amiihaico mijibeguehicaui iimino jibogoco Moocaani moheedeeteque unuunoco. ³³ Miihai diito iyaachimihai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuuho Salmo onoohaamefaño capitulo dos onoobadi: Iijoho taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuu- jinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijiibo dijeecivominaafi ifico deevesujitihii tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumitoco imino moonuubo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi ciiumo. Jaabo tuucihii. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuuho tuucitihii. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufenedi imiti buusuco amiihaico mijibogonoco. ³⁹ Miiro Moise tajiibaco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañoti taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amiihaihallivi icadino:

⁴¹ Memeeci amiihai dejecuminaa, majabafitomoroto mifiniciivi uujoho Moocaani iicaabo amiihai mihicasumi sihidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amiihaico ijiibogorunoco miyaano meneejitirahi, onoono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomi sinagogajati ihiinumoco judiomi iicitimo nuuhi: Sijaguisivi jei miihaico siino mijibogo, noomoro. ⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojicuti fuumo sihidi judiomioto, siicumoto miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajinihicaui: Moocaani imihijiguiinoro mihica, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani iijico iguubuqui. ⁴⁵ Jaanegui judiomi sihidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pabloco jiiheveuhi. Jaamoro Pabloco ejenaamoro dejecuhicaumo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igotomisi nuuhi: Iticoni amiihai judiomico Moocaani iijico mijibeguejirahi. Jaarunoco magayicitimoro ifinijitino ifiima mihicagotihii. Jaanegui amiihai cojiti siicumimotojaagoviro mefejeji, noomisiro. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani miihaico tajiibauhi: Ico ficuuhii faajinijeminaahallivi judiomi icatirumoco gaajasuqui. Amiihaifeenedi taajasujibogoco jiniijejinibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumimoto uguubuumoro imo imo minifutuuhii. Jaamoro: Moocaani iiji aivo imihii, noomoro miyaavugumoto, paryi fiivo ifiima iicaqui icicuumo. ⁴⁹ Jilli paryi toojiinijevi Moocaani iiji jibogocafutuuhii. ⁵⁰ Jaarunaa judiomi iimaacasuihi Moocaani iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticoniuhii Pablomisiko ijihevemere idaasuno omooniumo. Jaamoro diitisisico toojiinijeti gañiumo. ⁵¹ Jaanoma iicuumisi diitohallivi itihaijaaje jiniico tatacuumisi toono jibogobadi icano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebinofaño iicaumaño.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jibeguehicauihi. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi griegomiototo icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomi imiyaavuguutimo siicumiototo esaayusuuhi inahabomico ijihevequi. ³ Jaarunoco igototimisi tuucuumivoi gueneene icaumisi Moocaani jibogomisiro. Jaabo Moocaani iimihuseti ihiimaanovo miyaavugusuhicauihi ifusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofeenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaaciniuhi saatoho judiomi jaagodi, saatoho minisuminaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi, siicumiototo icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiq. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaajaciumisiro gaauhi Lистра, Derbe icanovi, Licaonia jiniije uufoco cuuminovi. ⁷ Jahi tolliro taajasubogoco jibeguehicaumisi.

Lистра Cuumivi Pabloc Guisibaneri Aamimo.

⁸ Lистра cuumivi icaubo saafi ifiivunotiro igotibo iicaubo. Jaabo giciniuhi igotibo itihai iimiutineri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunichicauihi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeečiubo gaajaciuihi: Uujoho buheej, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano ticovoro ditihaihallivi dulleeve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuuvo.

Jaaboro igoboro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omoonunoco miyaminaa aatyimeumoro sefano coovadiivuuvo Licaonia iijiri: ¡Diosmi, miyaminaa ifibadi ifiivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pabloc Mercurio neehicaumo, diibo jibeguehicauneguiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque imehicauihi cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivimico deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisico sihidi miyaminaa diitisico iimomoro jeevivuijirumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaajaciudi igaachehunoco agallicumisiro jicafutuhi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiro: ¹⁵ Amihai, ¿collihi tolli momoonihi? Amihaihaduro misi miyaminaatisi, tooneguiha misi masaahi. Tolli iicaneheje jihovonehejeque mejeevusiqui. Jaamo idiboro Moocaani iicaabojaago miminifetehi, niquejeque, jiniijeque, muuaiñoco icano paryi faabohoco ifiivusuubojaago. ¹⁶ Siicijehaha Moocaani paryi cuumiminaaco ficuuihi iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahijivaro: Uujoho iicanoco igaaajaciuihi, nooboro imino moonibo, nijabaco aigusuubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidinoco aciibo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jilli noomisiro diitoco faguumisi. Jaarunofaño suufeniutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisico ijeecevequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitisihallivi abañumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloc guisibaneri amauihi. Jaaboco: Fine guijevacuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiyicimoro gahijehi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaiivuuihi. Jaanaa Pablo agañiivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevedi Bernabema Derbe cuumivi fuumisi.

²¹ Jaacuumivi taajasujibogoco jibeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacuudi dojicuviro uumimisi Lистра, Iconio, Antioquia icanovi. ²² Jaacuumijevi Cristota iicuumoco quehecutusuumisi. Jaamisiro fajinihicaumisi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojifaño mefejeimoco idasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguidimohallivi Moocaani iteemequi.

Pablomisi Sino Uumihiri Siria Jinijeri Icano Antioquiavi.

²⁴ Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jiniijeeneenedi. Jaamisi ifutuuihi Panfilia jiniijevi. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumivi jibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti jicafutusuumisiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi iducicamaaiqui ificuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyiciumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisima omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi gueneene icauihi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico ijiibogomo ticoniuihi: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquiticiji Moise atajibaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaaucasihicauihi. Jaanfeenevi Pablomisco ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusaleri iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jiniije, Samaria jiniije icanofeenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauihi siicumiototo

icarumo iheedehiijico ejeevesuumoro Moocaanico agaayiciumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo icaumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi #futuumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisico gaayiciuhi. Jaamoco diitisi j#ibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleveuumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiomi iicaturumo imiyaavogomo meeheneque miquiticino. Jaamoro mataaj#bano Moise ataj#baubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igaiuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihiimaagui. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro aga#iivuboro diitoco nuuhi: Ta#ahabomi, am#hairyo magaajacuhi iticoni uco Moocaani iciuhi am#haifeeneti, taajasuj#bogoco judiomi iicaturumoco j#ibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jee#inocoro agaajaabo ifusuuhi tolliro diito agaayiciunoco Igaijaco aaciunofeenedi m#haico iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco m#haifa#oti guinovi ficuuthi. Jaamo jee#inoco nitcuubo diiboco imiyaavuguumo. ¹⁰ Jaamo #collihi am#hai mimiyaavogotih Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitaj#baco mificuuhi, moheedeete, m#hai icarumo meheetavejitirunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro m#hai mataajajinoco magaajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famooro ill#vuumoro Bernabemisi ij#ibogonoco guubunciumo gaajataco, ajabafiiranehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiotofeenevi.

¹³ Jaanoco ihiimaunobuunati Jacoobo nuuhi: Ta#ahabomi, uco muguubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro m#haico j#ibeguehi, iticoni#bo Moocaani judiomi iicaturumoti iyototi #cinoco. ¹⁵ M#horo jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatinuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino ga#iyyiciji aacutuaja David iijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano coovoto paryi Moocaanico iguineequi paryi j#injeminaa tamomoco ijee#ivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinoco agaajasuubo #icijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujohe am#haico neehi: Judiomi iicaturumoco ga#uhusuno momoonidino iheedehiijico ejeevesucuumoro Moocaanijaagoviro iicacuumoco. ²⁰ Imicuujino aameque macaatinhaamefa#o jilli mene#i: #jinita jee#ivoco deetavucudino, saatohoba ataabatavotimo buhigueejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucudimo, tijohoco aducudimo. Jilli noomoro ²¹ faacumivariro icamo #icijetiro Moise taji#baco j#ibeguehicamo sinagogajanofa#o fahijivarivo jaguisifucuva ticovoo#ivi, nuubo Jacoobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutom#hai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaacasiumoro saatohoti ifeeneti iciuhi. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoo#o aivo diitofeeneti imiyaamisi iicamisico iciumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluuqui.

²³ Jaanomaa aameque galluumo: M#hai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiomi iicaturumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano j#injeri iicamojaago. ²⁴ M#hai muguubuhi jima#oti saatoho ofoomovaha am#haico ihiimaari ga#uhusuno moonihicahi m#hai mataj#ibatimo. Jaamo am#haico mitasuhicahi: Am#hai meeheque miquitici. Jaamoro Moise ataj#babadi mihica, eneehicaamo. ²⁵ Jaanomaa mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicahi m#haijaa magalluuqui magajino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi #ihicunofeenedi ifiico ficuuhi Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui am#haijaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi am#haima ihiimaamisiro imino am#haico j#ibeguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gajaidi imino, m#haidi imino icano janaanici siinoco am#haico mataj#ibatih. Jino #dinocoro am#haico mene#i: ²⁹ #jinitaco ejee#ivucunoco meheetavucudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tijohoco mahaduudino, saatohoba ataabatavotimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachij#i imino momooniji. Tah#i imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaama#ootoco iigaiy#ciumoro toohaameque aciuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciumoro sihidi imo imo minifutuuhi toohaamefa#o diito ajacusunoco aaty#meumoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisico Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaama#o inahabomico sihidi ij#iri afaj#nimisiro diitoco quehecutusuuhi. ³³ Jaanobuunati guenenene iicauno nijequeti inahabomi diitoco galluuhi: Sajee#ima mofoo, noomoro doj#uciviro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuuhi.* ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuuhi. Jaamo sihidi saatohoma j#ibogomoro icahicauhi Jesucristo j#ibogoco.

Pablo Siino Allinihi #j#ibogotoobo.

* 15:34 Sahaamefa#o toversiculoco ficuutimo.

³⁶ Jaanobuunati goovacuutnoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memecitequi, ¿naa milli iicamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfiliavi ejevesuuboro uumiuhi diitisico idudicamaajeque amusutiibo. Jaaneguiiha, Pablo diiboco imuguutihi asatynoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutuumsiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco iicuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jiniije, Cilicia jiniije icanofeenedi inahabomico quehecutusumiro Cristotaco.

16

Pablomísima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Listra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onooboco miyaavogominaago judiomio griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori icano iicaumo imino iitaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quitaicisuihi tahi iicaumo judiomii iimuguujitiruneguiiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafañodi ufuumisi inahabomico jibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jinijeominaafi Gaijaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jibugusuutihi Moocaani ijico Asia jinijevi. Jaanegui fatyumo Frigia, Galacia icano jinijefeedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misia jinijevinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jinijevi ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutihi. ⁸ Jaanegui Misia jinijefeedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jinijevi disaa. Jaaboro mihaico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani mihaico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuui.

Pablo Filipo Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutuumoro sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevedi mihifutuuhi Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuuhi Filipovi Roma cuumi Macedonia jinijeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuuhi muuajinivi tomañovi Moocaanima ihiimaanicamañovi macasivuumoro Moocaani ijico mijibuguuhi gaigoomi igavuumoco. ¹⁴ Jaamotiua saafigo Lidia onogo Tiatira cuumio. Jaago iiminooono gaachehunoco tifaiba icacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejecivehicaugo mijibogonoco guubunicihicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayicuihi Pablo jibogonoco imino iguubuniciqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitsuquimaaiugo. Jaagoro mihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe iicahachijii taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaico iijavi fiituihi.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. ¹⁷ Jaago mihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeecivominaa. Jaamo mihaico taajasu jiihaico jibeguehi, noogoro feehicaugo fahijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuuboro igaaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ivo tajibahi. Diigofañoti diino, nooboro. Jaasumiro diigoti ihiji iinuuihi.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofeenedi nihibamico icihicaurumo icicuujiitnoma iicamo Pablomisiko agaayicuumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega ifutusuumoro nuumo: Jitisi judiomisi icamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi ijibegueneri. ²¹ Jaanoco mihai magaayicimoro minisugotihii romanomi mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanegui ifagominaa tajibauhi igaachehunoco ujuuucuumoro diitisico imeñeri ihaamiqii. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomominaafico tajibaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño cuhufono jiihacuuihi.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunicihicauhi. ²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja

nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita ijigalihehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aaicuuboro meeciurunaaca paryi icivoja guhugano faayiciniuhi. Jaanoco itoomominaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiyiyciuihi ifico iinoro igaicauquui: Paryi fine icivojaminaa gaacuuhi, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difiico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuugahuco dilluuhi. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi igutuuboro Pablomisiguiino memuiwutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuuboro nuubo: Aivojitisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iinusuuhi: Aivojübo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

³² Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma jübuguumisi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nituubo. Jaadi paryi iijaminaama nitsuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocaanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluuhi icivoja toomominaafi jaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomisiko nuuhi: Fagominaa uco tajübahi amiisico sinaayuqui. Jaanegui sajeebii mihiinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misiivi imitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jübugutuui. Jaanoco romanomiotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo. ³⁹ Jaanegui ufuumoro diitisisa toonoco iimibachujumoro diitisico iinusuumo. Jaamoro diitisico: ¿Jücuumiti collhi mufuucuutühi? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onoogo iijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emeejjeudi diitoco equehecatusumisiro tuucuumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaavomo.

¹ Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuui judiomi sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idiino fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo Caatinihaamefañodi diitoco jübeguehicaubo Cristo idasuno iicauboro iguijevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amiisico jübeguehichahi. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomi imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuui, tolliro sihidi griegomi Moocaanico ejeecivehicaumo miyaavuguui, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguui icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi imiyaavuguitimo ataaquivuumoro imitinico gaifimico iigaiyücumoro tuucuumico gañuhusuno ñaaisumo. Jaamoro Jason onoobo iijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaamoro Pablomisiko aatyimeutinegui toojao abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito faajijinejquere rugueenimoro efehicamo juu gasecuui. ⁷ Jaamoco Jason iijafaño ficuui. Jaamo famooro romano aivojübo* tajübaco imino moonitimo: Sifi aivojübo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi ñaavuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihabomico ificumoro iinuui.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomisi Pablomisiko fucu Berea cuumivi galluuhi. Jaadi tahi ifutuumisiro judiomi sinagogajafaño fuui. ¹¹ Jaamo tomaño judiomi Tesalonica cuumiri iicamo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani iijico imino agaayicimoro fafucuraaciviro Caatinihaamefaño ononoco ifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco miisico noomis? noomoro. ¹² Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguui. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi obocifimo miyaavuguui, bu sihidi gaifimi icano. ¹³ Jaanoco Tesalonicaoo judiomi Pablo tolliro Bereavi Moocaani iijico jübogonoco uguubuumoro tahi fuui. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaisutuui. ¹⁴ Jaarunaa Bereari iicamo inahabomisi Pablomigo goovano galluuhi muuajünivi ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuui. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuui Atena cuumivi. Jaamo uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijübogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

* 17:7 Cesar onoobo.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootomoobo atyimehicaui faacuumi-fañoro ijinita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomi sicuumioto Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagogajafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaiffimi epicureo onono jibogoco nisiquimaaihicaubo. Jaanoti saatoho estoico onono jibogoco nisiquimaaihicaui. Jaamo ticoniui Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicaui: ¿Milli fine mihaico neejiruubo, jaani ihiimaaffiibo? noomoro. Jaanoti saatoho neehicaui: Fine siomo diosmi jibogominaafi, neehicaui Pablo Jesu ubuheeteunoco ijibeguehicauneguiha. ¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Areopago onooavaivi: Mihaico diibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatinehejeque mihaico diibeguehicaui, ¿milli icanehejeque neehicaui? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, sicuumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobaivi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³ Mihiro amihai diosmico mejeecivehicaumañehedi afatyooobo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiiboco, ononoco. Mihiro diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicaui.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jiniijeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jiniije, niqueje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatiibo, miyaminaa jeecivo sefari icatiibo, ²⁵ jinejeti cuujivaachutiibo icano. Jaabo mihaifamoocoro fiivoco aciibo, guibuhubaco majaguisiqui aciibo, fanoovaco aciibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tiijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojiniijehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo. ²⁷ Jaamo Moocaanico miguiinehi dudivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanifeenedi mihiguehi, mihicahi. Tolliro amihai poeta caatiniminaafi: Mihaifano Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehasamaaijirahi, Moocaani oro eetavota, nihibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaiffimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebifañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Sicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicicuui miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saaffico ificubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiiibo. Jaanoco diibo guijevefeeneti ubuheeteunofañodi Moocaani gaajasucui, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevnebuunati siino mubuheetejinoco uguubuumoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuui, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniui. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaivi efeefimo bociiibo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onooگو, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aquila onooبو, Ponto jiniijeoboco, bohonoro mogama Pricila onogoma Italia jiniijeti asaamisi gaseuhi. Tahigo aivojiiبو Claudio onooبو iinusuihi paryi judiomico Roma jiniijeti ifeequi. Jaamisico Pablo baatuui. ³ Jaabo diitisi ududicamaañi yomonocoro bu dudicamaaihicaui carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisima fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomi, griegomi icamoco miyaavuguhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiniijeti asaamisi gaseunaa Pablo judiomico ijibogohigoviro icacuui diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco ijihhevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igaachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jibogobadi icano. Jaaboro diitoco nuubo: Amihai tiijoho amihaihalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomi iicatimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onooبو Moocaanico ejeecivehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro iicaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onooبو sinagogaja aivojiiبو Jesuco miyaavuguihi paryi iijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiui. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gaifajenedi Pablocu nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitiibo diibogo. ¹⁰ Hima uujoho icahi, mihaifanooba ico milli moonijitiihi, jiiicumiri sihidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhi Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeenevi jibogoooro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiiñjevi aivojiboti iicaudihivi. Judiomi ijicucasiuromo Pabloco satyuumo ihaivojibo itajjiba icagahalliri giciniubojaago. ¹³ Jaamoro diiboro nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeecevequi tajjibafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujirunaa ihaivojibo Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruva amihai judiomi monoonoco miyaano uujoho guubunicijirahi. ¹⁵ Jilli ticovo iimaanoo, bu ticovo momonoro, bu jilli amihai tajjibaro icano iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tah i amihairyo mihimibachucasi imogotih uujoho tonehejeri ihimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañoti galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryi griegomi, sinagogaja aivojibo Sostene onooboco agaayiciuromo aamiuromo Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutih.

Pablo Siino Uumih Antioquiavi.

¹⁸ Jaanobuunati Pablo toonovi gueenene icauhi. Jaadi inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico cidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadi ijicafutuuumoro Siria jiiñjevi muuairi fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivi ifutuudi Aquilamisico ificuhinuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomima iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomi fiituihi. Jaarunaa diibo imuguutih. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachiji siino uumiji, nooboro fuucuubo Efesoti. ²² Jaabo Cesarea micuvi ifutuudi Jerusalejaa fuubo Moocaani iijaminaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. ²³ Jaanobuunati gueenene nijequeti tuucuumiti fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiiñje cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivi jibeguehi.

²⁴ Jaasumi Efeso cuumivi gaseubo Apolo onoobo judiomiobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefaño onoonoco imino agaajaboro jibeguehicaui. ²⁵ Jaabo imino jibogociniuhi Moocaani jiihaiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti jibeguehicaui Jua niticoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno jibeguehicaui. Jaanoco Pricilamisi uguubuumisiro iijajaago diiboco asatyumisiro imino jibuguuhi Moocaani jiihaiti. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jiiñjevi uufuujinegui inahabomi aamusuumoro diibedi aameque caatiniuhi. Tah i iicauromo Cristotaco ihaciqui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi ifutuudi sihidi amuhicaubo Moocaani imihijiri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomico miyaminaafeenevi taajahicaubo, Caatinihaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco ijibogoooro.

19

Pablo Efeso Cuumivi.

¹ Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeenedi ofoocinjiri fuubo Efesovi. Jahi atyimeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Amihai Moocaani Gaijaco magaayiciuhi mimiyaavuguumisiro? nooboro.

³ Jaanegui diito iimusuhi: Mihai magaajatihi Moocaani Gaijaco magaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuihi: ¿Coyomo nitico jana amihai magaayiciuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuromo: Eti bu Jua initiunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nithicauhi iheedehefico ejeevesuno jibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitsuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi. ⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijijeri iimaauromo. Jaamoro Moocaani iijico jibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisicidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi nihicugotibo miyaminaaco ijibeguequi. Jaabo ihimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani aivoji iijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifico eesiciniuromo miyaavuguutih. Jaamoro Jesu jibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco icuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque ijibeguehicaajafaño. Jaanomoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jiiñjeri iicaumo Moocaani iijico guubuuihi Jesuti ijibeguehicaunoco judiomi, bu judiomi iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo

ñaaĩmoro mihicamaño jimañoo jiniije aivojĩbo mĩhaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco mĩllĩ mĩihai mihimusuĩjirahi jino mañaanoti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco llicaruubo.

20

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meecũboro Fuuhi.

¹ Jaamo illĩvuudi Pablo Cristotaco coovaubo ijĩbeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro fuucuubo Macedonia jiinijevi. ² Jaabo paryĩ Macedonia jiinijeotoco emeeciũboro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi ifutuubo Grecia jiinijevi. ³ Jahigo icaubo minihĩbaci, sanihĩba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiinijevi. Jahigo judiomi diiboco agaicaaguunoco agaajaciuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onoobero Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro ifutuumo Troa micuvi mĩihai Pablomĩma mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari mĩihai ijicutaama achahano maahuno, jĩbaimobuunati, Filipo cuumiti meenegari mufuui. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuui. Jahigo sajuguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meeciũbuo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucu-jinegui jĩbogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaicĩnuhi caamo mecufaño sihidi cuughano aachĩcĩnĩhigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafehi Eutico onoobero gĩcĩnuhi iventanavi. Jaanaa Pablo gueenene ijĩbugumaño sihidi diiboco cigara aivuuhi. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuui. Jaaboco gaĩĩyicimo chuumucuuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituboro diiboco ihĩbĩcĩnuhi. Jaaboro nuubo inahabonĩmĩnaaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro ifunoco machumo. Jaanobuunati siino ihĩmaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa mĩihai imegavi mufuui meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteemequi, diibo jĩhairi asaajĩboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahatyĩmedi Asonti meenegari saano mufuucui. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuui. ¹⁵ Jaano sesevedĩ Quio cuumi cojidi mafatyuuhi. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisihĩ Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuui Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momoonũnuhi Pablo gueenene Asia jiinijevi icanoco iĩmuguutĩmaño Efeso cuumivi footĩbo iicaqui goovano Jerusalevi ihifetequi, tahĩ Pascua jĩbaimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jĩbeguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Amĩhairyo magajahi Asia jiinijevi icausumi icahĩcaunoco. ¹⁹ Mĩro fahĩĩvaro amĩhaifeenevi icahĩcauhi Aivojĩbo Jesuco jeecivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, nootĩbo. Jilli icahĩcauhi sihidi idaasuno icahĩcauhi judiomi uco aamĩgueneri tahaallĩ tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufenĩtĩbo jĩbeguehĩcauhi amĩhaidi iĩminoco miyamaafeenevi, bu tolliro iijanofaño icano. ²¹ Judiomico, bu tolliro judiomi icatimoco icano ijĩbogooboro neehĩcauhi: ¡Amĩhai eedeehĩfico mejeevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Aivojĩbo Jesucristoco mĩmĩyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija tajĩbari, tahigo uco omoonĩjinoco gaajatiũboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi ijĩbogooboro neehĩcahi: Ijoho Jerusalejaago idaasuno civojafaño diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaitihĩ. Tafico gajĩtĩhi, idĩnoco imeguehi tajĩhai niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojĩbo Jesu imino jĩbogoco atajĩbahĩnino Moocaani imihuseti ijĩbogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuuhi uujoho saatohobati amĩhaifeenevi Moocaani aivoji iijico ijĩbogomoti siino uco mahatyĩmecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amĩhaico neehĩ: Amĩhai imiti jaadaco jisumi amĩhahalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amĩhaico jĩbeguehĩcahi paryĩ Moocaani iijico tuunamaaitĩbo. ²⁸ Jaanegui amĩhairyo mehesicĩni. Tolliro imino motoomo igaivomĩnaaco Moocaani Gaija amĩhaico tajĩbauhi diitoco meteemequi atajĩbaunoco. Aivojĩbo Jesu imiyatĩjeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amĩhaifeenevi gaseji amĩhaico ifĩnisuqui jicu ovejamico ifĩnisunicibadi. ³⁰ Mĩro amĩhaifañoti saatoho agaĩĩvomoro jĩbeguejimo sicamañejejeque miyaanobadi, toonoguinodi amĩhai mĩmĩyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicĩni, ³¹ majabajeevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryĩ amĩhaico fafucuvaaciviro tahaallĩ tofaihuco gaĩĩboro ijĩbeguehĩcaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaaanima mihica. Diibo imihijii jibogoco mehesicini. Jaano toonofenedi sefano mihicahi, jaano amihaiico Moocaanico ejeecivehicamofeenevi ificuqui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihii. ³⁴ Amihairyo magajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco ichicanoco, tolliro bu uuma iicamedii ichicanoco icano. ³⁵ Muro saicino amihaiico jibeguehicahi jilli mududicamaaiqui. Jaamoro ucuujivaachuboco tooneri mahamusqui Aivojibo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aacibo, toonoco agaayicibo janaanicivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememiuuuboro diitoma Moocaaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihibicasiuomoro taaumo, ³⁸ sihidi idaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatymecujitihii siino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejevesuomoro meenegari sanoticovoro mufuui Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuui. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatymeguari mufuui. ³ Jaamo mafatyuumo mahatymeuhi Chipre onochugaico monaninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufuui Siria jinijevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatymeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pabloco jibuguuhi Moocani Gajjari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi ifinudi mufuumo famooro mogaimima, isemema icano mihaiico ficutuumo. Jaamo mihifutuui tuucuumijinivi. Jaamoro jiniigaibaahohallivi mememiiinamaaiumoro Moocaaanima mihiiamauhi. ⁶ Jaamoco mifitacuumoro mijicafutuui meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo iijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuui Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti mihai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi iijafaño mijicafutuui, sahuse juugahuseti miimisiici idinomoobo diaconomiobo iijafaño. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo isemema icauhi sano gaigoomiro atajevatimo. Jaafigueje Moocani diitoco onoono iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo mihai toono fiiva fucuva mihicaunaaca, Moocani iimaaminaafi Agabo onoobo Judea jinijeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo mihaiico emeeciiboro Pablo niivigai meeheque icuui. Jaaboro toomeeheri ifico itihaiño, ihusene icanoco isisiuboro nuuhi: Moocani Gajja jilli neehi: Jerusalevi judiomi jimeeche abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloco munuui, Jerusalevi ifootiqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: ¿Collihii uuri mataahi, uco mihidaasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihii uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojibo Jesu momohalliti, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguui ofoonoco. Jaanegui millii munuucutitihii. Jilliro: Jii, munuui tahi Moocani Aivojibo jeehi onobadi diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuui. ¹⁶ Jaamoma saatoho Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuui. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onochugaio Mnaon onoo. Jaabo iijafaño mihifutumoro guene mihicahicauhi sicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacoboco Meeicituui.

¹⁷ Jaamo Jerusalevi mihifutuudi monahabomi imo imo mihaiico gaayicui. ¹⁸ Jaano sifucuti mihaima Pablo fuuhi Jacoboco memeecitequi. Jahigo tolliro iicaumo famooro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jibugui, paryi Moocani diibo jibogofeenedi judiomi iicatirumofeenevi omoonunoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iiro gaajacui judiomi sihidi ajashutimo, imiyaavugucuumo famooro Moise atajibaubadi iicaqui ejenaahicanoco. ²¹ Jaamoro neehicahi ijohova dibeguehicahi paryi judiomi siicumijeja iicamoco, Moise atajibaunoco mimiyaaveguedino. Tolliro bu seeme meeheque miquiticujitihii, siino mojeevamaajebadi momoonicujitihii, ijohova neehicahi, noomoro. ²² ¿Milli jaanoco momooniji? Ijoho jinovi agasecuunoco agaajacuumoro ñaavejimo. ²³ Jaanegui jilli mooni: Mihaiifaño icamo igueenemehejedimo gaifimi Moocanico unuucuumo omoonijimo. ²⁴ Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemi unuubadi amihai ifinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitodi daadu. Jaanobuunati inigainoco cidasujimo. Jaanoti famooro gaajajimo iditi miyaano iicatinoco ihimaahicanoco. Jilli ijoho imihusene Moise tajibajico edetavehicanoco gaajajimo. ²⁵ Jaanoti saatoho judiomi iicaitimo imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro matajibahi:

Jñitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro tñjohoco mahaduudino, bu udusuucimoro amacansumehejeque muduudino, bu saatohoba ataabavatimo jahisihi-jedi gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

²⁶ Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco ñicuboro satyuuhi. Jaano sifucuti diitoma ifiinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ijñibeguequi, ifiinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijeeecivonoco ificujinoco.

²⁷ Jaamo sajaguisico imivusutimaacaro judiomi Asia jñinjeti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco añaaismoro Pabloco gaayiciumo.

²⁸ Jaamo agaibacasimoro nuuhi: Israel miyaminaa, mihaico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino jñibogooboro israelminaahallivi, bu Moise tajiñbajihallivi icano. Jaaboro jino saatoho griegomico ijñja templojafaño sivaabo toojaco imihiniñiqui, noomoro.

²⁹ Jilli neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onooboco Pabloma tuucuumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famoro tuucuumioto imiyaavuguumoro Pablojaa saaumo jinoomoro. Jaadi diiboco agaayicimoro templojati sihgovi sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobociumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicauujirumo. Jaarunaa jñibogo gaseuhi amocasiminaa aivojñiñojaago, famoro Jerusale cuumioto añaañinojñibogo. ³² Jaanegui ihaivojñiño, ihamocasiminaama, saatoho ihaivojitoco icano igaiyñicubo. Jaamo jinoomoro fuuhi imiyaminaa iicauhigo. Jaamo miyaminaa imiya aivojñiboco, bu amocasiminaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivojñiño ifiitiñvuboro tajiñbaubo Pabloco civojaminaafiti isisiñqui mihiciri jgaiñohiciri. Jaadi dilluubo: ¿Mñijoho diibo? ¿Jinejeque moonñiño? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiinamaaihaicaumo saatoho siibadi onono, bu saatoho siibadi onono icano. Jaanoco imiya aivojñiño guubutiño diito iimaano toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafaño ifutuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiñimoro satyuhimi miyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idoñicuti bucasiuhi: ¡Magaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafaño ijññhacucuumeguiha nuubo ihaivojñiboco: Imeguehi ñma ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ñjoho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu ñjoho egipciobo diicatñi? ¿Johono safoono aivojñiñojaago isifiratuuboro cuatro mildimo gaicaauminaaco sicaiñigovi asatyuubo diicatñi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiominaafi Tarso cuumi, Cilicia jñinjeocuumi obocicuumioobo. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaauhi, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivojñiño Pabloco iimaasuhi. Jaabo cuuhuti ujulleveuboro ihuseri faguubo miyaminaa illiñvequi. Jaadi illiñvudi iimaauho hebreo iijiri:

22

¹ Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici amñihaifeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaauñegui llñiviumo.

Jaanegui Pablo janaanicivi ihiimaauuboro nuuhi: ³ Uujoho judiomioobo Tarso cuumi Cilicia jñinjevi ifiivoobo. Jaaruubo jusñi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jñibeguehicaui imino siñcjeminaa tajiñbajico. Jisumi amñihai Moocanico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeecivehicali. ⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicaui, bu isisiñboro satyehicaui gaifimi, gaigomo iicamoco civojafaño diitoco ijññhacucui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojñiño, famoro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluuhimi monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaaujirahi Jerusalevi ñdaasuno imooniñqui.

Pablo Imiyaavuguumoco Jñibeguehi.

(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho jññhairi fuunaaca gadiñiba Damascati fiiticiuurunaaca imaññobati niñquejefañoti uco sefano achiciumo. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuuhi, niñquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collñi uco bucasñi? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuhi: ¿Mñijoho ñjoho, aivojñiño? nooboro. Jaanegui uco iimusuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, ñjoho bucasñi, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo sihidi igutuuhimi, tolli onoonoco uguubuumoro. Jaarumo miñhaiñoobaco atyimeutihi. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivojñiño, ¿jaanegui millì iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañiivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ijñibeguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco

aachiciuneri tahaalli jaabatuuhi. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayiciumoro feetuucumoro satyuuhi Damascavi ihifutusugui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onoo bo sihid: imiyaaveguehicaubo Moise tajiibajico. Jaabediti judiom: Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emeecivaubo tajaago ujulleveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco atyimecuuhi. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimi Dios ico ficuhi diibo jeebi iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu Iimiiboco ihatyimequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo ijoho faabohoco diibegueji paryi daatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivojibo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiom: Icatimoco Ijibugunoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocaanima iimaaqui. Jaabo iimaanaaca gajafañodi Aivojiboco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uti ijoho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivojiboco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoooboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi tijohoco agañusumi uujoho ujulleeciniboro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivojibo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiom: iicatiojagaovi, nooboro.

Pablo Amocasiminaa Aivojibo Civojanji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubunicumoro sefano nuumo: Diiboco magacaau. Mihi-mogotihidi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihid: ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco icimoro gaiffihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivojibo tajiibauhi Pablo civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco tajiibaubo Pablo niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ijbeguequi collihi diiboti sihid: miyaminaa añainoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivojibo ifiitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu ijoho niivigai meeheri dahaamijirahi romanomiooboco, iticoni milli iicanoco gaajatiiboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojiboco jibugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojibo Pablovi ifiitivuuboro dilluui: ¿Naava miyaano ijoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jihi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojibo nuuhi: Uujoho sihid: jaaduhinicuui romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahiijitiro fiivuui, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamimoro diibediti sihigovi minifutumoco. Jaanoco ihaivojibo romanooboco isisinoco agaajauboro ñhicugucuui.

Pablo Judiom: Fagominaa Imefeenevi Icaabo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojibo imuguui agaajanoco; milliti Pabloditi judiom: ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano tajiibaubo iigavequi. Jaadi Pabloco ijigaiñohinoco isinaayuuboro satyui diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiom: fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amihai tayoto, uujoho imino icafihidi imino tajeebico esicinimañovi sajeebi Moocaani imefeenevi icahi jisumi-hachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoo bo sacerdotemi aivojibo tajiibauhi Pablo coji iicaaboco Pablo ihaamiqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ico aamiji. Ijoho miyaminaa imefeenevi imiibobadi difico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gicinihi Moocaani tajiibafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhi Moocaani tajiiba nootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatohoco nuuhi: ¿Tolli aivo ijoho neehi obocibo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatihi diibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Mihiro Moocaani Caatinhaamefaño noono: Diicuumi aivojiboti imitino diimaajirahana, noonor, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagominaati saatohoco saduceomi iicaumoco, bu saatohoco fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomioobo guhirubimi fariseomi iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuuro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiuhi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti. ⁸ Muro saduceomi noonicihi uchuumucuumo buheetecujitihi, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gajjami chahahi, noonicihi. Jaanoti fariseomi fanoocoro miyaavogonicihi. ⁹ Jaadi famodoro sefano ocoovadiivuunobuunati saatoho caatiniminaa gafiivuuhi fariseomijaadi iicamo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihi. Jaabofaodi baacho gajja iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojibo fihicuguuhi Pabloco fahigovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajiibaubo diitofeeneti Pabloco iicimoro civojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivojibo Jesu asaaboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicauqui Afajunicasiuno.

¹² Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhi Pabloco igaicauqui. Jaamoro imitino unuofaodi nuumo: Mamachujitihi, mahadujitihi icano diiboco magaicautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemi aivojibojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuomoro diitoco nuumo: Mihai munuucuuhi iimitinofaodi Pabloco magaicautinohachuta mamachujitihi, noomoro. ¹⁵ Jaanegui amihai fagominaama mofoomoro amocasiminaa aivojiboco civothogo midilluto diiboco isivaqui amihai imefeenevi, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetibo imegaro mihai mihimibaivucuui diiboco magaicauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuro icivojafa fuubo Pabloco ijibeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohoti aivojitoco ocoovaaboro nuuhi: Jaanico sicafeico matsayo imiya aivojibojaago siinoco diiboco ijibeguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tosicafefico ihaivojibojaa asatyuboro nuuhi: Pablo civojafañoti uco galluhi jaani sicafeico dijaago sivaqui icova siinoco ijibeguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui ihaivojibo tosicafefico ihuseti agaayicuboro sihigovi diiboco asatyuboro dilluui: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui isicafefi nuuhi: Judiomi esamaaihi ico idilluqui civothogo Pabloco satyequi fagominaa imefeenevi. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaaniciivi icamo teemeji Pabloco. Jaamo imitino onoonofaodiva machujitimo, adujitimo icano Pabloco agaicautinohachuta. Jaamo imibaicnicuumo ijihova: Jihhi, Pabloco galluji, eenejinoco ootomomo, nooboro.

²² Jaanegui ihaivojibo isicafefico ifitacuuboro nuuhi: Dibeguedino mihaiñoobaco jino uco idibogonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobojaago.

²³ Jaadi ihaivojibo coovauhi saatsi aivojitisico. Jaaboro diitisico nuuhi: Mihimibaivusu doscientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeejimiri efeejimoco, bu doscientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivi tufucuro ifeequi, nooboro.

²⁴ Jaamoma ihaivojibo galluhi Pabloco jeejiri ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivojibo Felix onoobojaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Lisis, imino ijico galluui ijoho idiimihusene aivojibo idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco gaicaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti. ²⁸ Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihiimaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomi tajiibajihalliti idilluhicaunoco agaaauboro milli nuutihi: Toonohalliti magaicaujirunoco, micivojaanjirunoco icano uujoho atyimetihhi. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaujinoco uguubuuro jino galluui dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dija galluui tahi dihimfeenevi diibediti ihiimaacqui. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasiminaaco ihaivojibo unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivi. ³² Jaano sifucuti ihamocasiminaa baadi ufuumo uumiumo dojicuiro icivojajaago. Jaanoti jeejimiri ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumivi ifutuudi aivojibo Felix onooboco aciumo Pabloco toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeciuboro ihaivojibo dilluui Pabloco: ¿Cuucaoboo ijoho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jinijeoobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco idibogonoco guubunicitihi. Jaanoti jarihica iditi ihiimaamo asaadi ijoho onoonoco bu guubuniciji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomominaa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivojübo Felix Imefeenevi Iimaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoobo sacerdotemi aivojübo ifutuuhu sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaaminaafi Tertulo onoobo saauhi. Jaamo agaseudi aivojübo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaamo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoobo ticovauhi ihiiimaaubo jilli nooboro: Aivojübo Felixco, imino aivo ijoho aivojübo mühaico teemehi. Jaamaño aivo sajeebi mühicahi imino mühaico atajübamaño. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaayicühi fahigova ijoho aivojübo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvotiübo diicatiqui imeguehi ajashuno iima ihiiimaanoco. ⁵ Mühai jaani Pabloco magaajacühi gañuhusuno isiramaaihicanoco. Jaabo fahigovavi judiomiübo dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivojübo iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco mihininijiruubo. Jaarunaa mühai diiboco magaayicühi diiboco midilluqui motajübbaji onobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivojübo Lisio onoobo asaauuboro sefano dumitiicühi mühaiti. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivojübo galluuhi, Pablotiti ihiiimaamoco, dihimefeenevi diibediti ihiiimaqu. Jaabo eneeacu iro diiboco dillu. Jaabo iro gaajahi mühai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiomi: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivojübo Felix Pabloco tajübauhi ihiiimaqu.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiiimaanoco. Ico uujohe gaajahi siicijetiro jücuumi aivojübo idiicanoco. ¹¹ Jaabo eneechicau bu iro dilluubo gaaja uujohe Jerusalevi Moocaanico imequi asaahinübo agasehininoti fahuseeci motihaiti mifucuci idiino fucuvoro iicanoco. ¹² Jaaruubo uujohe ejenaaubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevi buhigüeeje icano ñaaisuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uudititi iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujohe tadimihai Caani Moocaani iicaaboco jeecivehicahi bohono jühai onobadi. Jaanoco oono diito dugaacuminaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujohe Moocaani iimaaminaa aameneñaño, bu Moocaani tajübano aameneñaño iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujohe tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo iimifimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujohe quehecuno tajeebüco ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujohe siicumijeri iigooboro efeehicadi taacuumijaago saahinihi judiomiübo nihibamico aciqui, Moocaanidi jeecivoco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujohe eheetavuuubo templojafaño icaunaaca judiomi Asia jüinjetei asaamo uco templojafaño atyimeuhi tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama shidi igaivuutühi, ñaaisuuboro icautihi icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiomi Asia jüinjetei collihi saatühi jinoovi dihimefeenevi ihiiimaavamo uudititi imitino iicanoco eescinühi? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu ¿Naa mülli judiomi fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacihinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idiinoro uujohe diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujohe uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaajaqu uco midilluüha jaachüji, ivi uujohe nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro mülli nuutiübo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojübo Lisio asaadi toonoti imino uujohe gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojübo galluuhi Pabloco palaciojafaño ijühuacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicaui diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomiügo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijübhogonoco iguubuqu. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moñicoro miguininoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijübuguunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿cúsumihacho ico siino cuuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaahicauhi: Fine Pablo uco nihibamico acijübo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhuvahicaubo diiboma ihiiimaqu. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojübo Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomi imino iicaqui Pabloco civojafañoro ficuubo iinusutiüboro.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idiino aivojüboti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojüto judiomi obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaamo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jühai igaicaausuqu. ⁴ Jaarunaa Festo iimusühi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujohe

goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amiihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihiiamaqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachiiji, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasiivuuboro Pabloco cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaamo judiomi diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimaauhi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomi aivojiiho Cesarditi icano imitino iimaatatihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojiiho Cesar onoobo tajiibamañeri icahi imino uco idilluqui iro imino gaajacuhi imitino judiomiti ihiiimaanoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachiiji jaafa uco magaicaau. Jaanoti sicamañoooco ihiiimaahicahachiiji diito usefaño miihañoooba uco acijitihii. Jaanegui imeguehi romanomi aivojiiho Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiihiminaama ihiiimauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojiiho imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojiihojaago iijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojiiho Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojiiho Agripa onoobo Berenice onogoma ifutuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onoooco Festo Pabloditi iijiihuguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhiniiho. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahu icoamo dilluui diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Miihai romanomi mejeevamaaitihii ticovono miyaminaafico magaicaaunoco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihiiimaano imefeene ifihallivi ihiiamaqui, mificcutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asaahinisumi uujoho gueenene icatiiho sifucuti tatyajiihamañoti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimaano aivo iimitinoco nuutihii uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idiiinocoro diibediti neehicaumo jilli diito iimaa iijitiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buheebe eneehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho millii fine mooniji, onoomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojiiho Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafaño ficuui. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiiimusuboro nuuhi: Civohogoo diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajiihafañovi aivo sihidi jeevano ifutumisi miyaminaa diitico iimuunofeenedi. Jaamisima saamo amocasiminaa aivojito, bu tuucumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivojiiho Agripa, famooro jino miihaima mihicamo, memeeeci jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinihi. Jaafa guijeveebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jineebaco imitino moonihicatiiho. ¿Milliti bu jaaboco magicaaujirahi? Jaabo inoro imeguehiniiho aivojiiho Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluuji. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivojiihojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivojiiho, Agripa, diimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo iijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷ Miiro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojiihojaago millii diibediti icanoco jiihogotiiho, nooboro.

26

Pablo Aivojiiho Agripa Imefeenevi Imaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Iro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agaaiiicuboro ticovauhi jilli iimaaubo: ² Aivojiiho Agripa aivo imo imo icahi diimefeenevi tafihallivi ihiiimaaboro jiihaguequi famooro judiomi uuditi ihiiimaahanoco. ³ Fanoocoro iijoho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaaque, tolliro fanoooro mihiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluhi uco guubuniciqui siicuno.

⁴ Miiro famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiiji imiidusumi fariseobadi iicaunoco jiihogomo. Jaamo miihai fariseomi mihicamo Moocaanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihii. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumio siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani

unuubadi. Jinohalliti jino uco sivamo ihaamiqúi. ⁷ Jaamaño miiro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocaanico jeecivehicaui cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ Ijoho aivojiiho Agripa, ¿nacu amiihai judiomi mimiyaavogotihi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jiibuguhi.

⁹ Miiro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicaui. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicaui Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicaui sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumo-faño di uujoho icahicaui. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicaui paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiratooboro diitoco bucasihicaui fahigova jiiinjenedi.

Pablo Siino Jiibuguehi Cristoco Agaayicunoco.

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciumoro agalluuneguiiha. ¹³ Jaabo aivojiiho Agripa, uujoho jiihairi fuunaaca gadiciiba niquejefañoti uco sefano achiciuno sano uuma ufuumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuui uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihi? Iiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotiihoro iinoro fegaí niquequeque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Miiijoho ijoho, aivojiiho? nooboro. Jaanegui Aivojiiho uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ijoho uco bucasihi. ¹⁶ Jisumiro gañiivo. Toonegui iivi uujoho buhugaavehi uco decivequi fanoocoro uuditi adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano diibeguequi. ¹⁷ Jaabo ico uujoho taajasuji judiomi useti, bu judiomi iicatimo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aallinoco faayicisuqui. ¹⁸ Jaamo imitino icacutimo iicaqui cironoguiinodi igotimo seseehi iicacuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico buusuji Moocaani iciumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguihi.

¹⁹ Jaanegui, aivojiiho Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguihi. ²⁰ Jaaboro jiiibeguehicaui iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jiiibeguehicaui Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jiiinjevi icano, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. Jaamo famoocoro jiiibeguehicaui iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagovi iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofaño di ihifusuqui. ²¹ Jinohalliti judiomi uco templojafaño agaayiciumoro gaicaaujirahi. ²² Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisui imino jiiibeguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahiijivaro jiiibeguehicaui siibadi jiiibogotiiho Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. ²³ Cristoditi nuomo Cristo asaadi idaasuno icajiiho. Jaadi chuumucuruubo buheetejiiho, uchuumucumo ubuheetejinoco iticoniibo. Jaanoco jilli jiiibuguubo mataajajinoco judiomidi, bu tolliro judiomi iicatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguui Agripa Onoobo Cristoco Agaayicunoco.

²⁴ Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ico jeegavusui, nooboro.

²⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotihi. Imino eesamaaiboro miyaanoco neehi. ²⁶ Jaani jino aivojiiho Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi nihicugotiihoro iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono iicatino. ²⁷ Jaanegui aivojiiho Agripa ico dilluui: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pablo nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusui? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluui, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo iiro icatino, paryi jaachiiji jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo unuunobuunati aivojiiho Agripa, bu aivojiiho Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agañiivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicatiiho. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivojiiho Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi miihaico Italia jiiñjevi igalluuqui aciumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivojiiho Julio onoboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivojiiho iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuuhi, Asia cuuminoco muuajiniiri iicamicujeque emeeciutugari. Tolliro Aristacu onoboo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jiiñjeoobo miihaima fuuhi. ³ Jaano sesevedi Sidon onoomicuvii mihifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omooniuboro galluuhi inahaboniminaaco imeeciitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onoochugaiico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba miihaico sihigoviro asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jiiñjeque, bu Panfilia jiiñjeque icano mafatyumoro mihifutuuhii Mira unuucuumivi, Licia jiiñjevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivojiiho Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jiiñjevi ufuugaco. Jaaboro miihaico togafaño jicafutusuuho mefeequi. ⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuuhii Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihogodi mufuumo Salmon onoouumi onegueehidi, Creta onoochugaihaliidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuuhii Imimicu onoomicuvii Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueenene tahii mihicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino jiiñja guibuhubama iicacuujino ifiiticuumaño. Jaanegui Pablo diitoco afajiniuboro nuuhi: ¹⁰ Amiihaico gaifiimico neehi: Ñihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeci. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadiro saatoho miyaminaa ifiino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasiminaa aivojiiho miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusuminaafi icano unuunocoro miyaavuguuhi. ¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitatimicu jiiñjadiihivi. Jaanegui masigo mufuucuqui jinooti Creta jiiñjevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo ifuvusuhicauneguiiha, tomicuvi jiiñjaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuafefeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba siicuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeci, noomoro mufuuhii Creta chugai fiitnodi. ¹⁴ Jaanobuunati guenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onoo guibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba miihaico agaayicinoro igusuutinegui mejevesucuuihi. Jaaneri miihaico iguibuhuba sihogoviro satyucuuihi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onoochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imiidi meenegaco imino mudujeniuihii iguiraaagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraaagajiniibaavi duujeniumo. Jaamoro iguiraaagaco sisumo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiiha. Jaamoro muuaifaño jiiñgaibaaho Sirte onooabaahohallivi ifiigatyujirunoco ñihicugumoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihogoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafaño onoco gaifiificiumo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famooro sino magaiificiuihii togaenehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicautihi ñihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitihii fine, munuuhi.

²¹ Jaamo gueenene amachucutnegui Pablo diitofeenevi ujulleveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehinonoco muguubuhiniiruva Creta chugaivi masaaajitirahi. Jaarunaa masamaño idaasuno mihicahi monehejeque magaiificiuihii. ²² Jaarunaa ñihicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitihii idigaaro meenega fimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacihii Moocaanico ejeecivehicaabofañodi uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojiiho imefeenevi dihfeteji. Tolliro difañodi ñiri Moocaani taajasuji famooro ñima meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica ñihicugotimo. Uco Moocaani itoomominaaffañodi onobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa miihaico sachugaivi gañijino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisicahachuta mihigucuudi Adria muuairi mihifutuuhii. Jaamañovi sihogovi agañiino, sihogovi agañiino fuuhi. Jaanaa toga ducicamaajeminaa fucufeenevi gaajacuhi jiiñjeteji ifiitivuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici sino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihallivi imeenegaco agañijirunoco iiguuumoro igueenemehejedino obocinonoco toga dojcuogati udujeniumoro muuaifaño gañiumo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tuuumo isesevequi. ³⁰ Jaamoro toga ducicamaajeminaa togati itaajaqui moonuihii ihajashugaco togati

imuaifaño iiniitusumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati mooniimo abañisumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasimínaa aivojiboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachijii amíhai mataajajitíhi, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasimínaa ihajashuga sisitaaco iquitiumoro togaco muuaifaño gañíuuihi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo guenenene mijaguisici micigacutíhi, bu mamachucutíhi icano. ³⁴ Jaanegui amíhaico neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miíro saatohoba milli icacujitíhi, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayicuboro Moocaanima iimaauihi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famoro amachumoro imo imo minifutuuihi. ³⁷ Jaamo míhai meenegafáño mihicauhi doscientas setenta y seisimo miyamínaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gañíuuihi imeenega ijadijetequi.

Meenega Niituihi Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga ducicamaajemínaa gaajautimo comaño jinijerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañovi jiniigaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaifaño fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniyuumo. Jaaneri fiitivuga jiniigaibaahojagovi. ⁴¹ Jaadi ifutumo samaño fahigovaciti sefano cucumañovi. Jaaneri jiniigaibaahohallívi nijequeoga fiigatyuhi kuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyuucái icauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasimínaa gaisiraicujirahi icivojamaínaaco isimoro atajajiruneguiiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojibo Pabloco itajasuqui milli moonisuutíhi. Jaaboro isisico agaajamoco iticono tajíbaubo muuaifaño acasinivomoro ijíniija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajati moco tajíbaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famoro atajajumoro jinijevi ifutumo.

28

Pablo Malta Onoohugaivi Icauhi.

¹ Jaamo famoro mataajacuudi tuchugai Malta onoohugai iicanoco magaajacuihi. ² Jaamo toojinijeoto imino míhaico gaayicuihi. Jaamoro sihidi níija sícura icaneri mihicicauneguiiha cijigaico míhaidi ebasumo. Jaamoro míhaico famoocoro feemesuumo. ³ Jaanaa Pablo icíuhi cuuhafene ifiigañoco. Jaaboro cijigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aigucuri toonoti jiniimo iinuuihi. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañovi guenenene feeturiníbuo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyamínaa atyimeuhi ijinimo Pablo useti efeetuciniunoco. Jaamoro ihimaacasiumoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaaumínaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti atajajacuruboco Moocaani imucugai icasujitíhi, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo cijigaifaño ijinimoco efeefaiquiyuboro milli icautíhi. ⁶ Jaarunaa famoro esiciniuno: Fine ujuurineri cheemejilbo, noomoro. Jaarumo guenenene ihesicinicuuruhi milli iicacutinegui boobaniuno ihesamaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine díbo saafi díos, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojibo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo míhaico imino gaayicuihi mifucuci, safucu icano ticovovi imino míhaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaijefaño icauhi. Jaabo sihidi guihuvári, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo díiboco meecituuihi. Jaaboro Moocaanima ihimaauboro díibohallívi ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvaubo Pablojaago saauhi díitoco íbuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo míhaico imino jeecivuuihi. Jaadi bohoga meenegafáño mijicafutuudi aciumo míhaico sihidi duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati miníhibaci, saníhiba icanoti tuchugaiti meenegari mufuuihi jinijacu tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jinije meenega. Jaagahallívi eetavociniuno jihovo díosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo míhifutuuihi Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idíino mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuuihi Italiajini fiitino. Jaadi míhifutuuihi Regio cuumivi. Jaano sífucuti guibuhuba saauhi surjaagoti. Jaano sífucuti míhifutuuihi Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaco. Jaamo míhaico gaijuihi díitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuuihi Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuuihi míhai tahi mufuunoco. Jaamoro saauho míhaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuuihi jíhaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuuihi. Jaaboro

quehecutuubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasimīnaa aivojībo icivojamīnaaco aciūhi Roma civojamīnaa toomomīnaa aivojīboco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasimīnaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi jībogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idīno iicauno nijequeti cuuhuvaubo Romari iicaumo judiomī aivojītoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi: Tañahabomi, uujoho judiomīditi millī iimaatihi, tolliro motadimi jeevamaajediti millī iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutīhi: Jaamoro ħmilliti bu magacaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiomī sihidī uuditī imitino ihīmaaaneguiiha uujoho imuguuhi Roma aivojībo uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumimīnaahallivi, ħmilli nootīhi? ²⁰ Jaanegui amīhaico cuuhuvahi amīhaico aatyimeebere iimaaqui. Jaano israelmī imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisicinīboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Mīhai aamebaco magaayicitīhi Judea jīinjetī iditī iimaanoco. Tolliro saathoba monahabomi judiomī tahigoti agaserumo imitino idiicanoco mīhaico jībogotīhi. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edeesamaaiñoco magaaanoco. Toono bohono iijitī fahigovavi imitino ihīmaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidī miyamīnaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivojī iijitī ijībogooobo suufeniūhi iijicuūvi. Jaabo Moise tajiñbafañodi, bu Moocaani iimaamīnaa aamenefañodi Jesuditi jībeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saatoho miyaavuguhi, jaarunaa saatoho miyaavugutīhi icano. ²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautīmaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihīmaamīnaafi Isaiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyamīnaaco dinoo: Amīhai fine muguubuji. Jaarunoco magaaajitīhi. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitīhi. ²⁷ Amīhai jeebī kuhufono imini-fotomaño, imitino muguubumo. Amīhai aallīno mihicicīhi. Jaaneri amīhai aallīneri aatyimetimo mihicaji. Bu amīhai nohōjiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amīhai jeebīri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguiiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amīhai magaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jībogoco judiomī iicatīmediro iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaaucasimoro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayicīhicaubo toojafaño. ³¹ Jaaboro ñihicugotībo jībeguehicaubo Moocaani aivojī iijico. Tolliro Aivojībo Jesucristoditi jībeguehicaubo. Jaaruuboco mīhaiñooaba Pabloco millī neehicautīhi.

* 28:29 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatiniuhaame.

Pablo Caatiniuhi Romari Iicaqi.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeecivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaabo diibo minisuminaafti icaqui, Moocaani iijico jibeguequi uco icuubo.

² Jibogoco Moocaani siicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinihaamefaño unuucuuno. ³ Moocaani Achi Aivojibbo Jesucristoditi ihiimaano jibogo diibo miyaminaa ifiiti icaasumi ijibogono, Jesucristou aivojibbo David iyaachimihaiooboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafeniuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijevemefteneti ubuheeteubo. ⁵ Jesucristofañodi Moocaani mihaico iminoco achi diibo momofañodi mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo icaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinihi paryi Roma cuumiri mihicamed. Jaamoco Moocaani agaijiboro ucuuhuvamo iimino ifama diibedi icaqui. Moocaani, bu Mohaivojibbo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebi icanoma mihica.

Pablo Roma Jinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aacibo amihai miyaavogoti fahigova jinijeminaa ijibogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeebimaryo ejecevehicaabo Illi jibogoco jibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogochiiji millitihacho tahi jisumi amihaiico baateji. ¹¹ Imeguehi amihaiico aatyimeebere amihai jeebunoco Moocaani Gajjari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofañodi mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihaiico fahiijivaro abaateguehicanoco magaajanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amihaifeenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jinijevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajibahi famoovahalliviro jibogooboro feequi añiminaa iijico agaaajamoco, bu agaaajatomoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaaajamoco, agaaajatomoco icano jibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihaiico ijibogonoco paryicino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetih. Jesucristo jibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryicino toonoco imiyaavogomoco ataaajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiom iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibeguehi Moocaani mihaico gaayicichi momiyaavogoti, Caatinihaamefaño onobadi: Jaamaño Moocaani agaayicibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifiira paryi iimitimo miyaminaahallivi ñihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutih. ¹⁹ Iimuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro ifusucuhi, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetehirahi diibo fanoovaaco eheetavunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jinijeque ifivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahiijivaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeecivotih. bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino esamaajeneriro iieebino mitahi. Jaamaño iguubutijeebii diitoco civono minifetehi. ²² Magaajahi, unuurumo gaajatih. ²³ Jilliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifinijitiboco ejeecivotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifinifibbo ijimiro, bu tolliro joomi ijimiri, jiniimomi ijimiri, paryicino faaboho asimi* ijimiri icano.

²⁴ Jilliti Moocaaniti diitoco iimiti imogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo. ²⁵ Moocaani miya iijico imiyaavogotimoro sicamañejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifivusuunocoro ejeecivomoro imehicamo, Moocaanico imotimoro idibocoro naha diiboco fahiijivaro mihimejiruubo. Fine.

* 1:23 Griego iijiri: faaboho asimi igueenemeheje itihaiño iicamo, noonoo.

²⁶ Jilliiti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti miihaiñomaryo gaiffimima iicanicinoco ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icacasihicahi. ²⁷ Jaabadiro buunaji gaiffimi gaigoomima iicanicinoco ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifima sano gaiffimiro icacasinoco. Sano gaiffimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

²⁸ Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefañooviro jeevesuubo moonitatinehejeque imooniqui. ²⁹ Fanoova imitima icamo ifiico idicunonoomonineheje, imitineheje, sitaanoco imoyñicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiiheveme, gaicauiffimo, ibacasiffimo, bañiffimo, sitaaco jiiheveffimo, sicamañehejeque jiiibocasiffimo. ³⁰ Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiiheveme, sitaaco gajitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifiico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. ³¹ Aivo esicinitimo, unuucunoco eheetavotatimo, gajitimo, sitaaco imitino omooninoco imibachunoco gaajatimo, sitaaco idaasugotimo. ³² Moocaani atajiiibanoco imino gaajacurumo. Tolle omoonifimo ifinijitino guivejeque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufihi.

¹ Jilli iicamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, ijoho sitaaco imitico udugaacuubo. Ijoho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onoboro udugaacuubo, iiro bu difiicoro toonofaño gañisuhi sita: Imitico, onoboro bu ijoho tobadiro moonihicahi. ² Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco. ³ ¿Nacu ijoho fine deescinihi: Moocaani idaasuno omooninoti taajaji, onoboro? Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliti idaasuno omoonihicaabo, bu diito omoonibadiro moonihicahi. ⁴ ¿Nacu ijoho diimogotihhi Moocaani imihuseque, bu ijaabiciffihicanoco; ijoho gaajatihi diibo imihuse ico dihimitico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeebii aivo ico ucuhufomaño dihimitico deevesugotihhi. Jaamaño dihalliviro sihidi tibanihi Moocaani ico idaasuno omoonijninoco ufucu atymecafetejino Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadujiiho famoovaaco iticovoocivi iiminoco omooniboco iimineri, bu iimitinoco omooniboco iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguulinomoco, ifinijitino fivofeenedi iminoco suufenitimo omoonimoco ifinijitino fiivoco acijiiho. ⁸ Jaanoti sefano idaasuno moonijiiho: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijiiivotimoro iimitinoco eheetavomoco ⁹ sihidi aivoma idaasuno icaji paryñcino imitino omoonihicamedii, imegavi judiomidi, tolliro bu judiomii icatimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiiho imico, bocico, sajeebii icano paryñcino imino iicahicamoco, imegavi judiomico, bu jaabadiro judiomii icatimoco icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro iicamaño. ¹² Paryñcino Moise tajiibama achahamo imitico omoonimo finiji totajiibama chahamo. Jaanoti Moise tajiibama iicacuurumo imitico omoonimo totajiibafeenedi dugaacufetejino ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitihhi totajiibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayiciiho. ¹⁴ Jaanoti siicumimoto Moise tajiibama chaharumo ijeebii tiro Moise tajiiba onobadi moonimo. Jaamo Moise tajiibama chaharumo, tolli ijeebii onobadi omoonino. Toono diitadi tajiibabadi jeevahi. ¹⁵ Imihiiicafeenedi gaajasumo ijeebii faño Moocaani tajiibama iicanoco ijeebii diitoco jiiibeguehi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jiiibegueji iminoco, bu imitino icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryñcino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeechii boro jaadui Jesucristofeenedi taajasujii bogoco uujoho ijiiibogoboro eneehicabadi.

Judiomii Moise Tajiibaguino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cajaaniohacho: Uujoho judiomii oobo, onoboro Moise tajiibafañodi icahi, bu Moocaani uco gajihhi, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebii onobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiiba gaajasuhi iimino ifiico dñiciqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomadi diito Moocaanico agaajatimoco jiiibeguejirahi, bu imitifañi iicamoco gaajasujirahibadi deescinihi. ²⁰ Agaajatimoco jiiibeguejirahi, bu uguubutimoco fajiiñjirahi, nooboro deescinihi, tajiibafañi miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofañi ijoho sitaaco idiiibeguehicaabo, ¿collihhi jaabo difiicoro diibeguehicatihhi? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idiiibeguehicaruuho, ¿collihhi jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicaruuho, ¿collihhi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jiiheguuhi, eneehicaruuho, ¿collihhi jaabo jihovono

caanimi iijano busumijeque nanihicahi? ²³ Tajiibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaaruboo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajiiba onoobadi omoonitimaño. ²⁴ Miuro Caatinihaamefaño noono: Amihai tolli mihicamaño judiomi iicatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵ Moise tajiibaco imino mooniruva dimeehe nijequeque iquiticino #di imijirahi. Jaanoti Moise tajiibaco imino omoonitihachijji Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe nijeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶ Jaanoti iquiticiratiruruobo tajiiba onoobadi omoonibo imeehe nijeque iquiticinibobadi gaayicicafetehi quiticiratiruruobo. ²⁷ Imeehe nijeque quiticiratiruruobo tajiiba onoobadi omoonihicaabo ico dihimitico atyimesuji, #joho tajiibaco: Jii, eneehaticamaño toohaamema diicaruuvo, dimeehe nijeque quiticiniruuvo icano. ²⁸ Jaabo judioru jaaruubo Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatibo. Jaano tolliro quiticinirumo ijeebifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. ²⁹ Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli amaefano acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojebifaño Moocaani Gaija onoobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyaminaa imotih, idiboro Moocaani imehi.

3

¹ ¿Jaanegui collihi judiote mihicajirahi? ¿Collihi bu miquiticijirahi? neejirumo. ² Jaarunofaño aivo sihidimino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijibogoco aaciumaño. ³ ¿Jaanaa millijiru, diitoti saatoho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumiticijirahi? ⁴ ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehejehaca Moocaani iimihuseque jeevesutih. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onoobadi eetavehi, paryicino miyaminaafi bañiffrunaaca. Miuro Caatinihaamefaño noono: Iimiiboti diicaji dihimi icafeenedi, bu ico inisumoro emeecirunoti imino dihiineji, ooonoro.

⁵ Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitih, monoonicih mihaiico idaasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonicahi. ⁶ ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitiminnaafi iicaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idaasuno moonijirahi?

⁷ Jaanoti saatoho esamaaje imitacinibo neejirahi: Uujoho abañifriboti saatoho Moocaani miya iijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachijji, ¿collihi jana uco imitiminnaafibadi idaasuno moonijibo? ⁸ Jaaneguiha iimitinoco momooniqui iiminoo isaagui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi mihaiiva iminotino mijibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idaasuno moonicafeteji toonovi ifotomo.

Famooro Mihimifitih.

⁹ ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu mihai judiomi diito janaanici mihimifih? ¡Cha, tolli icatino! Miuro: Judiomi imitico, munuucuhi, bu famoovaco monoobadiro, imitiguino paryi famoovaro mihicahi. ¹⁰ Miuro Caatinihaamefaño noono:

Iimimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omoonibo chahahi. ¹¹ Miijoho agaajamo chahahi. Miijoho chahahi Moocaanico iguiinomo. ¹² Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuhi. Mihaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi. ¹³ Oono iiji cihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihuimaamaño. Jaamo bañifhichicamo, ihuimaa jininimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. ¹⁴ Sano iminotinocoro iimaamo avonoonocoro. ¹⁵ Sitaaco iguijenijinojaagoviro goovano foomo. ¹⁶ Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. ¹⁷ Jaano sajeebi icaco gaajatimo. ¹⁸ Moocaanico inihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁹ Jaanoco magaaajacuhi paryicino Moise tajiibafaño iicano totajiibaguiino iicamedi noono. Jaanoti famooro ilivomoro Moocaani aivojiguino iminifetequi. ²⁰ Mihaiñooba Moocaani imefeene gaayicicafetejitih tajiiba onoonoco omoonifeenedi. Jilli tajiiba mihaiico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

²¹ Jaanoti jisumi tajiiba uufocodi magaajahi milliti Moocaani mihaiico agaayicinoco. Jaarunofaño tajiiba aamefaño, bu Moocaani iimaaminaa aamefaño icano toono mataajajinhalliti ihuimaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani mihaiico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofenedi. Chahamo saatoho sita janaanici iicamo icano. ²³ Famooro imitico momooniuh. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri covono gaayicahi, Cristo Jesufaño dii atajajucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuhi. Jaamaño diito imiyaavugusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaaajasuqui siicijeo imiti icarunoco

ajaabiciuboro jeecivotiibo fatyuubo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jsumihachuta iimihuseneque igaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicinofeenedi gaajasuubo jsumihachuta iimihuseneque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tolli mihachicano chachacuuhi. ¿Collihi jaano tolli icatino? Cha, tajiiba onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaaajahi miyaavogofeenediro Moocaani miinoco agaayicinoco. Jilli tajiiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomi iicatimotahe icatino? ¡Janabu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiiboro Moocaani saafiuro iicamaño miyaavogofeenedi gaayicibo judiomico, bu judiomi iicatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofaño mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajiibaco imitino meneehi? ¡Cha, tolli icatino! Jilliro janaanici vi tajiiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaaajano.

¹ Masii Abraham miiai judiomi eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayicibo? ² Siinoco omoonunofeenedi Moocaani diiboco igaayicuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi icatino. ³ ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayicuihi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco acaino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicuihi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icabo saafico Moocaani agaayicibo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi:

Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototiibo ejeecivucuuatino. ⁸ Imicani icabo diibo imitico Moocaani ejeevesuubo, nuubo.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohoro imeehe niyeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miuro munuucuuhi, Abraham imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayicunoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusumi gaayicibo iimeeheque iquiticinobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticico gaayicuihi imiyaavugunofeenedi diiboco Moocaani agaayicuno jibogobadi icano. Jilliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiratirumoco Moocaani tolliro gaayicuihi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticiratitsumi imiyaavugubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatiibo, iimeehequere iquiticiumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayicuihi Miyaavogofeenedi.

¹³ Miuro Moocaani: Amihaico jiniyeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimihaiico icano; atajiibaco omoonumaño aciguutiibo. Jilli imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayicuboro: Jiniyeque aciji, nuuhi. ¹⁴ Jaaneguiha Moise tajiibaco omoonimo idimoro Moocaani aaciguunoco igaayicuruva. Jaaneguiha jahi miyaavogo miyaano icacutihi, tolliro bu Moocaani aaciguuno miyaano icacutihi jahi. ¹⁵ Miuro tajiiba mihaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti miinoco idasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiiba achahahigo magaatitih imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihaidi aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aaciguuno idimoro Moise tajiibaco omoonimedi icatino, tolliro buunati Abraham imiyaavugubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavugubadi imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinihaamefaño neehi: Ico ficuuih ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevucuurumoco fiivoco acih. Jaabadiro bu ifiivejiturunehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirumoco esiciniuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icabo. Moocaani diibo iseemema iicautiruuboco: Tonoodimeji diiyaachimihai, unuunoco imiyaavugumaño. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesuutihi imiyaavogoco, diibo mogafi Sara icano aivo amiyatisi iicacuumano eseemevacuujitirumoco ²⁰ guucibautiibo. Bu tolliro bañiguutiibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esiciniubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esiciniubo Moocaani imityari aaciguuno

* **3:30** Griego ijiri: miyaavogofeenedi gaayicibo iimeehe niyeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

imiyacarujuinoco iyaachimihaiditi. ²² Jiliti diibo imiyaavogoco agaajauboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³ Tolli diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihi, ²⁴ tolliro bu mihaidi caatiniumo. Miihai miyaavogoco tolliro Moocaani gaayicahi miihai Jesu Mohaivojiboco guijevefañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuuhi iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofeenedi miihaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

¹ Jaamaño Moocaani miihaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubuusuuboro agaayicicuumo, sajeebii Moocaanima mihicacuui, Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifitivehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magaajamaño. ³ Toonotiro imo imo mihicahi, tolliro bu idaasuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco miihaico agaajasumaño. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesicinahi Moocaani miihaico imino omoonjinoco. ⁵ Jaanoco mehesicinino miihaico jeevesutuhi Moocaani mojeebinoco igaijiri gahafusucuui Igaijaco aacinofeenedi.

⁶ Miihairyo mofico mataajasujitirahi. Jaaneguiha Cristo guijeveuhi paryicino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaani fine guijevejirahi sifi Moise tajiiba onoobadi omoonibohallivi, nacahajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihusebehallivi iguijevejiruboo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijinoco ifusuui, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi miihaico Moocaani agaayicicuumaño, diibofeenedi matajacuui idaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajeebii miminifutuui Illi mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajeebii mihicacuumaño magaajahi mataajjinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocaanifaño imo imo mihicahi Mohaivojibo Jesucristofeenedi. Miiro diibofeenedi Moocaanima sajeebii mihicacuui.

Adan, Cristo Iicamisiditi Pablo Iimaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofeenediro jiiinjehallivi imiti jicafutuui. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuui. Jaano guijeve paryi miyaminaavi fatyuuhi famooro imitico eheetavumaño. ¹³ Tajiiba chahaunaaca imegaviro imiti jiiinjehallivi icacuui. Jaasumi tajiiba achahaumaño imitico omoonuono gaajaveechurautihi. ¹⁴ Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta guijeve imityama icacuui imitico omoonumohallivi. Moocaani tajiibaco Adan ijiihivuutimaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatithi. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo jibogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti oovcicafotono ifototithi miihaico Moocaani aacinovi. Miiro saafi Adan imitifeenedi famooro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani miihaico ticovono taajasuco acihi, saafiuro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutumoco imino omoonijino. ¹⁶ Saafi imitiro ifototithi Moocaani miihaico taajasuco aacinovi. Saafiuro imitico omoonuono famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidi imitico moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi. ¹⁷ Miiro saafi imitifeenediro guijeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiuro Jesucristofeenedi.

¹⁸ Jaamaño saafiuro Adan imitifeenedi famooro idaasufaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuono Moocaanidi iimiumaño. ¹⁹ Miiro saafi guubutifeenedi ajashutumohallivi imiti javuvuui. Jaanoti bu saafi guubufeneedi ajashutumoco Moocaani gaayiciji.

²⁰ Jaamaño tajiiba saauhi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani miihaico agaijino aivo allinoocivi. ²¹ Jaabadi imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiratono miihaico diibovi ifitivusuqui. Jaano miihaico ifinjitino fiivoco ihaciqui Mohaivojibo Jesucristofeenedi.

6

Mohimiti Ifico Mifnisucuui, Cristodiro Mihicacuui.

¹ ¿Jaanoco millí menejei? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti miihaima Moocaani gaiji iguiratequi? ² ¡Tollí icatino! Miihai mohimiti ifico miguijencuumo, ¿millí bu jaamo imitifaño icamoro mihicajirahi? ³ ¿Nacu amiihai magaajathithi niti Cristo Jesujaago miihaico

iminiiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevefaño mihaico iminiiyuno eneejiruno. ⁴Jaamaño nitisumi Cristoma sano miguijevemere micicafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifico mejeevesucunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheetemere bohono ifiima mihi-cano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefañoti ubuheeteubadi.

⁵Cristofaño mihicacuui. Jaanegui mihicacujitih mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacui, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. ⁶Miihai imino magaaajuuhi iticoni mihauno ifi Cristoma etetecucafutucunoco, miihai ifi imitinoco iimeguehicano ifinicuuqui. Jaamoro siino imiti jijovoto icacuu timo miicaqui, miino aivojiiho atajiihanoco momoonicibadi moonicuutimo miicaqui. ⁷Miiro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuuhi. ⁸Miihai mohimiti ifico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuunobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinihi diiboma sano mihiacijinoco. ⁹Jaamaño magaaajahi safooro Cristo guijevefañoti ubuheeteubo siino uchuumucujitino. Guijeve diibohallivi janaanico imityama chahacuuhi. ¹⁰Miiro Cristo sano paryicino imithallivi safooro guijevecuui. Jaabo ubuheeteubo Moocanidiro icacuuhi. ¹¹Jaabadiro bu amiihai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihiacaji Cristo Jesufaño mihi-camaño.

¹²Jaaneguiiha amiihai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amiihai ifi iimoyicinehejeque momooninofañodi. ¹³Amiihai ifico imitiguiinov miificudino. Jilli Moocanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amiihai ifico Moocanidi mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴Miiro imiti amiihaihallivi mityacu-ujitih. Amiihai tajiibaguiino mihicacuutih Moocaani gajii faño mihicacumaño.

Jeecivominaavi Oovicino.

¹⁵Jaaneguiiha milli meneej? ¿Imitico momooniji tajii baguiino icatimo Moocaani imihuse-faño mihicacumaño? ¡Cha, tolli meneejitirahi! ¹⁶Amiihairoyo imino magaaajuuhi sifigui-no jijovonoti miminifutusumi diibo atajiihanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihiacatahi ifinijitino guijeveque aacinoguiino. Jaanoti Moocaani atajiihanoco: Jii, monoohachiji iticovono ifiima mihiacaji. ¹⁷Jaamaño uujoho Moocanico imehi; iticoni amiihai imiti jijovoto mihaacurumo, amiihai jeebiifañodi magaayicicuuhi toono jii bogogaagovi mimini-futucumaño. ¹⁸Imititi mataajacuumo imino jeecivominaatiro mihicacuui. ¹⁹Miyaminaa ihiiimaanicibadi iimaahi amiihai jeebiitiro magaaajajitirahi jinooco. Jaabadi amiihai iticoni amiihai ifinoco, fanoova idicunono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amiihai ifinoco mificu iticovono ifi eetavoguiiharo ijeevadi Moocanidiro icacui.

²⁰Amiihai imiti jijovototi mihaacuumo iticovono ifi ica eetaveguiiha mihaacutih. ²¹¿Jinejeque nacu mihiacuihi tonehejeti toono amiihai jisumi munucufugueneti? Miiro toono guijevejaagoviro minoco asatyonoco. ²²Jaanoti jisumi imiti minoco ijijuvusunoti mataajacuumo Moocaniguiiharo mihicacuui. Jino naha idinocoro amiihaidi iimino. Miiro amiihaico Moocaniguiiharo ficuuno. Jaanoro ifinijitino fiivojaago satyonoco. ²³Miiro imiti jaada ifinijitino guijeve. Jaanoti Moocaani aacino ifinijitino fiivo Cristo Jesu Mo-haivojii bofeenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹Tañahabomi, amiihai tajii baco magaaajuumo, magaaajahi tajii ba mityaguino mihiacafinoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijevenebuunati toojiinije tajii bati mataajacuumo. ²Miiro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihitajii ba onoobadi aiji iguijevotinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajii ba, diigoco diibovi agataacinisuhicanoti taajacuumo. ³Jilli iicamaño aiji icanaaca sifima iicago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuumo. Jaadi ivi sifico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴Jaabadiro bu amiihai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuui, uchuumucuumo tajii baguiino iicacuutibadi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuuhi. Jaamo jisumi Cristo guijevefañoti ubuheeteubotaro mihicacuui Moocanidiro imino momoonimoro mihicacuqui. ⁵Jaanoti miihai moheedehifi iimogobadi momoonihicausumi tajii ba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviro momoonihicauhi. Jaano mihaico guijevefaño satyuui. ⁶Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajii ba mityaguino iicacuutibadi, mihicacuui. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocanico mejeecivucuui bohofiri Moocaani Gajifeenedi eedeetajii ba acaatinicininofañodi mihicacuutimo.

Imiti Miino Ififaño Icano.

⁷¿Jaanoco, milli meneej? ¿Tajii ba nacu imitih? ¡Tollitino! Uujoho imitico gaa-jajitirahi tajii ba: Imiti, inootiruva. Miiro uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono

imiti iicanoco, tajüba: Sitaanoco diimeguejrahana, inootiruva. ⁸ Toonofeenedi imitico gaajacuruubo mejevesutano janaanici imeguehicauihimi itinocoro. Jaanoti tajüba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajübaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajüba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuuhi iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajüba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitinoro jilliro uco ifinijitino guijevefaño ficuuihi. ¹¹ Tajübaco imino omoonüboro ifinijitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri cüjigaifaño efeejinoco gaajacuuhi. Jilli tahimiti toono tajübafeenedi uco bañiuihi.

¹² Jaaruno toono Moise atajübauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ ¿Jaaneguiiha nacu fine jino imi tajüba uco guijenühi? ¡Cha, tolli icatino! Imiti uco guijenühi. Jaanoti tajübafeenedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuuhi tajüba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jjojonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihi millitihacho fine tolli iicanoco. Iimogonoco omoonüboro, iimogotinocoro ijühegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajüba: Imitino, onomaño tajüba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaajahi taffaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruuho moonihicatihi. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicatihi, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinoco omoonübo, uujoho moonihicatihi imiti taffaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi taffaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebüfañodi Moocaani tajübaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca taffaño iicano tajeebüfañodi iimugurunoco tihisuhicahi; imiti tafico isisinoro atajübacumaño.

²⁴⁻²⁵ Müro tajeebü tajübahicahi Moocaani onoobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Müjoho fine uco taajasuji jino ifinijitino guijevefaño asatyno ifiti? Idiüboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojübo Jesucristofeenedi. Jaamaño ¡Moocaanico mihimehi!

8

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufaño iicacuumo idaasuno mooniracuujitihi. ² Müro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufeneedi aacübo tajüba uco taajasuhi imiti jjojoboti, ifinijitino guijeve mityati icano. ³ Müro Moise tajübafeenedi mühaiüooba taajajitirahi. Tajübaco saatohoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idiüboroco illico galluuhi miyaminaafi ifiti iminiyuuboro. Jaabo iguijeveunofeenedi imitico guinonübo, mühaico imiti guinoniscuutino iicaqui. ⁴ Jilli mooniubo Moise tajüba onoobadi mehetavehicautineguiiha, jilliro tajüba onoobadi imino mücaqui. Müro mofi onoobadi mihicacuutihi, Moocaani Gaija onoobadi mihicacuuihi.

⁵ Müro ifi onoobadi iicamo ifi ononehejequere moonifihhi. Jaanoti Moocaani Gaija onoobadi iicamo toonojaagoviro ijeebü icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guijevejaagoviro münoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino münoco satyehi sajeebü, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diibo tajübaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onoobadi iicahicamo Moocaanico imo imo moonitihhi.

⁹ Jaanoti amühai, amühai ifiguiiharo mihicatihi, Moocaani Gaijadiro mihicahi diibo Gaija amühaifaño iicacumaño. Jaamaño Cristo Gaijama iicatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amühaifaño iicahachüji; amühai ifi imitiri guijeveji. Jaarunaaca amühai jeebü buheehi, Moocaani agaayicumaño. ¹¹ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuubo Gaija amühaifaño iicahachüji, diiboro Moocaani amühai ifi echeemejirunoco bohofiti acijübo diibo Moocaani Gaija amühaifaño iicanofeenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, mühai Moocaaniguiiharo mihicacuuihi. ¹³ Jaanoti amühai, amühai ifi onoobadi mihicahachüji; miguijeveji. Jaanoti Moocaani Gaijafeenedi amühai ifi imitinoco atajübahicanoco mejevesuhachüji; mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onoobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Müro amühai münoco ijjuvusuno gaijaco magaayicihinitihhi, siino toonofañodi mühichuguequi icatino, münoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayicuihi. Jaamo Togajafeenedi Moocaanico meneehi: Ijoho Guihirubi, monoonicihhi. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jübeguehi mojeebüfaño mühai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo mühai diibo seeme mihicamaño magaayiciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaayiciji sano

Cristoma. Jisumi diibo idaasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojifaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi idaasuno mihicaruno sihidi jeevatihii ifototino aivo ufucu imino mihicajinovi. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifivusuudino, Moocaani seeme ihifusucafetejifucuco ihatyimequi sihidi iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifivusuuruno Adan imitinoco omoonisumi Moocaani afajiacuuno imicuutihii. Jaarunofaño esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinisuhicanoti icano ufucu ataaasucafetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino ataaasucafotonofeenedi, bu tolliro fanoova taajasucafetejino. ²² Magaajacuuhii paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuno jisumihachuta, acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. ²³ Jaano idinoro toono idaasuno icatihii. Tolliro bu mihai, ufucu sinehejeque sihidi magaayiciji. Jaanoti jisumi Moocaani Gaijamyehiica mihicahi. Mojeebiiifañodi mahaivovomoro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti mihaiico agaayicijifucuco. Jaaneri mofi ataaacafetejinoco. ²⁴ Miñro Moocaani Jesufeneedi mataajaji, eneehicanoco mehesicinihicanofeenedi mataajahinicuuhii. Jaanoti mahatyimecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. ¿Mahatyimecuunoco collihi bu mehesicinijirahi? ²⁵ Jaanoti mahatyimetinoco mehesicinimo tolli icarunofaño majaabicimoro meteemehi.

²⁶ Jaamaña Moocaani Gaija mihaiico miniinvarumoco amusuhicahi, Moocaanima imino mihimaanoco magaajatimaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallivi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaajaturujiri. ²⁷ Jaabo Moocaani famoo jeebiiñofañooco agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebii onobadi dilluhicahi diibota iicamohallivi.

Fanoohallivi Mimityano.

²⁸ Magaajacuuhii Moocaani diiboco agaijimeedi fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuuhvaubo ijeebii onobadi. ²⁹ Siicijetiro Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucubo, Illibadiro iicaqui. Jaamo ajashutimofeenedi, Illi diito amiyaaboti iicaqui. ³⁰ Jaamoco Moocaani siicijetiro udugaacuumoco bu tolliro coovaubo. Jaamo ocoovuumoco gaayicubo. Jaamo agaayicumoco, bu tolliro ihaivojico aciubo.

³¹ ¿Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuunofaño, mominaa mihaiico guinonicujitirahi. ³² Miñro Moocaani Illi icaruuboco mihaiditi gaijitiibo paryi mohallivi aciubo iguijevequi. ¿Milli bu jaabo mihaiico sano Illima fanoovaaco acitibo icajirahi? ³³ ¿Miiñjoho bu Moocaani ananicuumoco: Iimiti, neejirahi? Idiñboro Moocaani agaayicibo iimimo unuucuumoco. ³⁴ ¿Miiñjoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Idiñboro Cristo mohallivi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi jisumi iicaabo mohallivi Moocaanima ihimaacqui. ³⁵ ¿Miiñjoho nacu mihaiico Cristo gaijiti dugaacujirahi? ¿Nacu fine idaasuno miñnoco omoonineheje? ¿Nacu fine miñnoco itihisuhicaneheje? ¿Nacu fine Moocaani iijihalliti miñnoco ijiheveneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine gachehuti mucuujiivaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine gujeve? Cha, chahano. ³⁶ Caatinhaamefaño onobadi mihicahi. Jilli Caatinhaamefaño noono:

Moocaanihalliti mihaiico fahiiñjovaro gujeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonibadi mihaiico moonihicamo, noonoro.

³⁷ Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu mihaiico agaijibofeenedi. ³⁸ Jaamaña uujoho gaajahi chahano jineje mihaiico Moocaani agaijinioti udugaacujiruno gujeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gaijano icaruno, jisumi iicaneheje, bu ufucu icajineheje icaruno, ³⁹ bu caamo iicaruneheje, jiinije dojbavi iicaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifivusuuno mihaiico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojibofeenedi mihaiico agaijinoco ifusuunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Ficumo.

¹ Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucuumañi bañitihii. Miñro tahesamaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jibeguehi miyaano iicanoco. ² Aivo idaasuno icahi tajeebiiifaño fahiiñjovaro idaasuno aivo icahicahi. ³ Jaaneguiiha uuro taacumiotohallivi Cristoti siñgovi, bu Moocaani imucugaiguino icajirahi toono tolli iicano tayotoci itaajasujiruva. ⁴ Miñro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayicumoco. Miñro diitofeenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifiima. Jaaboro diitoco unuunoco aciubo, Moise tajibaco, Moocaanico iijafaño iimejinehejeque, imino mooniji unuunehejeque icano aciubo. ⁵ Jaamo motadimihai iyaachimihai diito iicamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahiiñjovaro mihimo. Fine.

⁶ Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifivurumo miya israelmibadi icatichi. ⁷ Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihi. Miiro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diyaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸ Jilliti magaajahi tuucumiti ifivomo paryi Moocaani seeme icatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. ⁹ Miiro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifico seemevaji, nuubo.

¹⁰ Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³ Jaamisi fiivutinaaca bu iimino, iimitinoco icano mooniutimisihaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisi ihamiyaabo iguihooboco jeeceiveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onoobadiro neehi: Jacobco gaijihi. Jaanoti Esauco jiiheguehi, nooboro. Jilliti magaajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeevotiiiboro iimogobadi icinoco.

¹⁴ ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitih, meneejirahi? ¡Tolli icatino! ¹⁵ Miiro Moiseque nuubo: Imogomoco gaijihi bu diitocoro idaasugueji, nooboro. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegui mesefaguimaaiñoti icatino. Jilli Moocaani idaasugomaño. ¹⁷ Miiro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiiiboti ficuuihi, tamityaco iivi ifusucu. Jaanofañodi tamomoco gaajasuqui fanoojiinijeri, nooboro. ¹⁸ Jaamaño iimogomoco idaasugoo. Jaabadiro bu saatoho jeebico Moocaani iimogobadi kuhufutusuubo.

¹⁹ Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu miiijoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonichi. ²⁰ ¿Nacu miiijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collihii uco jilli deetavehi? neejirahi? ²¹ Miiro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiitihillu fanoova eetavoguihi.

²² ¿Jaanoco bu milli: Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino iicahicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonjiruubo. Jaaruubo jaabichicahi imityaco igajasuqui. ²³ Jilli mooniibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igajasuqui. Miiro mihaico idaasugoooro sicijetiro ificucuumo ihaivojifaño miicaqui. ²⁴ Miiro mihaico Moocaani judiomifañoti icihii, bu tolliro saatohoco judiomi iicatinofañoti iciiibo icano. ²⁵ Oseas onoobo aamefaño jilli caatinicinino: Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicautirucuumijeque. Jaacuumijequere agaijiiutirucuumijeque: Amiihaico gaijihi, neejiibo. ²⁶ Amiihai taacuumi mihicatihii, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme, monoocafeteji, noono.

²⁷ Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuaijinio jiiingaiyihaidimo icarumoti miiidimoro taajasucafeteji. ²⁸ Miiro Aivojiiibo jiiinjehallivi paryi unuunoco goovano moonjiiibo, nooboro. ²⁹ Miiro iticoni tolliro diiboro bu Isaia nuuhi:

Niqueje Aivojiiibo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucaruutiruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofenedi Imino Omoonino.

³⁰ ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomi iicatinome tajiiibafenedi Moocaani ditoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafeteji miyaavogofenedi. ³¹ Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi ifutusuujiruno tajiiibaco. Jaarumo toonovi ifutuutihii. ³² ¿Jaanoti milliti ifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuujiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicautimaño jilli iinoro omooninojaagoviro ijeebiiino iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumoro ifutucuutimo, ³³ Caatinihaamefaño onoobadi: Uujoho Sion cuumivi ficuuihi saafico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

¹ Tañahabomi, imeguehicahi israelmi atajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohallivi iimaahicahi. ² Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihii agaajatimaño. ³ Miiro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. ⁴ Miiro Moise tajiiibaco saafiro Cristo imino mooniuhii. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicihii.

⁵ Jaanoti tajiiibafenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatinuuhii: Tajiiibaco aivo imino omooniiibo toonofañodi taajajirahi, nooboro. ⁶ Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo ite hesino iicaaboco deesamaaiboro dijeebiiifañodi needino: ¿Miiijoho caamo niquejefaño feeji Cristoco iniiisuqui? nooboro. ⁷ Bu ¿miiijoho jiiinije dojbavi feejirahi Cristoco guijevafañoti siino isivaqui? Jilli meneedino.

⁸ ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iiti fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebiiñafañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojibogoco miñhai mijibogono. ⁹ Jaamaño Jesu Aivojiiño iicanoco diijiri idibogoooboro diiboco Moocaani gujivefañoti ubuheetesuunoco dijeebiiñafañoti imiyaavogohachijiji taajaji. ¹⁰ Miño mojeebiiñafañoti mimiyaavogomaño miñnoco Moocaani gaayicahi. Jaabadiro bu moojiri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajacui.

¹¹ Miño Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevevejitihi, noono. ¹² Judiomi icarumo bu saatohobadiro jeevahi. Jaabadiro bu Aivojiiño Jesucristo famoo Aivojiiño. Jaaboco ejeevivomoco guiraano imino mooniño. ¹³ Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeevivomo taajaji, noono. ¹⁴ Jaaboco bu ¿milli jeevevejirumo imiyaavogotiboco? ¿Milli jaaboco miyaavegvejirumo diiboti ijibogonoco agaajatiboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo miñjoho diitoco ijibogotinoco? ¹⁵ ¿Milli jaanoco jibegvejirumo, miñjoho diitoco: Mijibogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosiiñani sajeebico aacino jibogoma asaamo, bu iimino jibogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicatihi. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojiiño, chahamo aivo mojibogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañoti miyaavogoo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jibogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucuumo. Miño toonoti Caatinihaame jilli neehi:

Diito ijibogono fanoojiñijeri guubuvusurahi, diito iimaa jiñijeñinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatihi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuumo. Jaabo Moise jilli nuuhi:

Moocaani neehi: Uujoho amiihaico cigueguesuji siicummi taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliro amiihaico sifiratusuji igajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiro bu Isaia guucibatiiño nuuhi:

Jilli Moocaani neehi: Uco iguiniutirumo, jisumi uco iguiniomoro atyimehi, uuti idilutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiimaaubo nuuhi: Fahijivaro coovaaboro icahicahi uguubutino, iicajisuno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmiti Ataajacuumo.

¹ Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuumi? ¿Tollu icatino! Miño uujoho Pablo israelmiño, Abraham iyaachimioobo, Benjamimio cuumioobo. ² Siicijetiro Moocaani israelmi ita iicanoco gaajacuumi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesutiño. ¿Nacu amiihai magaajatihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi ijibogohaame Caatinihaamefaño jilli ononoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaaubofañoti israelmi imitico nuubo: ³ Aivojiiño, dihiimaaminaaco gujenicummo, bu jaabadiro dijeevivomañejejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiro atyuuvooboco gujenigomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco iimusuuhi: Cha, iño diicatihi. Ajashutimo sietemildimoco uujoho ijevadi dugaacuhi Baal onoobo jihovo caani jiniitaguino ememiiñvotimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiro bu jisumi miñdimoco Moocaani iidaasugoooboro gaayicahi. ⁶ Jaano Moocaani iidaasugomaño agaayicino. Jaaneguiiha miñhai imino moonimaño miñhaico agaayicino icatino. Jaanoti miñhaico mohimihuseti igayiciruva, toono Moocaani iidaasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Miño israelmi iguiniuurunovi ifutuutihi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani iicummo toonovi ifutuuihi. Jaanoti sanoodimo ijeebiiño ucuhufomoco nuubo: Jilli miñimogobadi miñhaico, nooboro. ⁸ Jilli Caatinihaamefaño onobadi:

Moocaani diito jeebiiñoco cuhufutusuhi ihaalliiñoco jabacaruubo atyimetimobadi iicaqui, inohojiiñoco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumihachuta tollu iicamoro Moocaani jibogoco gaajatimo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito jibaimono jegañibadi, sinicuhunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco idaasuno imooniqui. ¹⁰ Jaafa ihaalliiño ababayitobadi Moocaani iimaanoco gaajatimo iicaqui, tolliro bu iyoobaiño diitoco iimitibociri ijebeivequi ufucuro gañiivucuumo iicaqui, nooboro.

Judiomi Icatimo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiiha dilluhi: ¿Nacu fine judiomi ananigaivamoco Moocaani siino gaayicicumujitihi? ¿Cha, tollu icatino! Diito tollu guubutimo iicamaño judiomi icatimo

itaajaqui diitofeenedi Israel cuumiminaa eesafotomoro diito iicabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiomi imitino iicauno jinijeminaadi imino minifutuuhi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiomi iicatimedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaanici imijino paryi judiomi siino iimitoodi.

¹³ Jaanegui amiihai judiomi mihicatimoco neehi, judiomi iicatimojaago Moocaani uo agalluumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuhi. ¹⁴ Jaaneguiiha imeguehi saatho tayototi amiihaabadi iicanoco imogomoro atajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesu-unofeenedi jinijeminaaco sajeebi Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaayicidi guivefañoti siino ubuheetemebad icajimo. ¹⁶ Moocaani judiomi eedeetemihaico iicuneguiiha, jisu bu paryi judiomi iicicafotomo icano. Miuro iticoni meheetavohica maahu Moocaani jeevivoguiiha iimibadiro bu iisih i faasihiro Moocaanidi imihi. Jaabadiro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiomi^{ti} saatho miya olivohohaafeneque iquitinⁱicibadi quiticafutuui. Jaanobuuna ijoho siicumioobo jihoro olivohohaafe diicaruubo toho aafeneque iquitiunobuuna camayaacufatehi. Jaabo tohifeñaodi idiicamaño tohoti diicahi. Toono jilli eneejiruno: Moocaani judiomico uufocovi ificuu^oboro judiomi iicatimoco igaayiciqui, onono. ¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaanici^{vi} sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachiiji imino deescini, disefari tohife icatih, ijoho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: Jiihi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuui iibuuna uu-joho tohovi camayaacufatequi, nooboro. ²⁰ Jiihi; miuro tohaafeje quiticafutuui imiyaavugootumaño. Jaanoti ijoho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deescini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gajjutih. Jaabadiro imi ico gajjijitiruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseneque. Jaaruubo bu iimitimoco gajjijitiruubo. Jaamaño aacutumoco idaasuno moonuubo. Jaaruubo amiihaima imihuseebe. Jaanegui iimihuseñaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicatihachiiji, tolliro bu amiihaico iquiticiboro gañiijuubo. ²³ Jaanoti bu judiomi siino imiyaavogohachiiji diitoco siino tohovi camayaacujiiubo, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuviro camayaacujiruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi ijoho judio diicatiruuboco jihovo olivohohaafeti iquiticiboro imiya olivohovi ico camayaacuboo. Jaanegui judiomi imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuviro camayaacufateji.

Israel Cuumico Ufucu Atajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi amiihai jino agaajarautinoco magaajanoco: Jaamo amiihai: Aivo sihidi miihai magaajahi, nootimo mihicahi. Miuro israelmiti sanoodimo kuhufutusucafetehi, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucafeteji, Caatinhaameñaño onoobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujibogoco agaayicitimaño judiomi Moocaaniminaabadi icahi, amiihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gajjih diito eedeeteque diibo iicumañaño. ²⁹ Miuro Moocaani aaciuunoco dumiticitatii^{bo}, bu tolliro diito ucuuhvacuumoco sihigovi siino jeenesutatii^{bo}. ³⁰ Amiihai iticoni Moocaanico muguubutih. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi judiomi diiboco uguubutimaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutih, tolliti Moocaani diitoco ihidaasuguequi amiihaico iicabadiro. ³² Miuro famoovaro guubutih. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatih, nuuhi diito famoovacoro sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratin, aivo diibo jiihai gaajaratin. ³⁴ ¿Nacu mii^ojoho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Mii^ojoho nacu diiboco jibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaanⁱ nacu Moocaani Aivojiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Miuro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuui. Jaano paryi^ocin^o diibonoro. Imicani Moocaani fahiijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Icano Ifi.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, amiihaico aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amiihairyo amiihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeevivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo ononiqui. Tolli aivo Moocaanico imino mejeevivotahi mojeebiiñaodi. ² Jaanegui Moocaanico agaatatimo onoobadi* siino mihicacuudino. Jiliiro amiihai esamaajeneque paryi siibadi mubuunani tolliti amiihai ifiino paryi ibuunanicafe^oqui. Jaadi jari magaajaji

* 11:26 Griego iijiri: Jacob iyaachimihai, noono.

* 12:2 Griego iijiri: Jaanegui jiniije onoobadi, noono.

conoocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefenedi atajibbanegui famoocoro amihaiico neehi: Amihaiti saatohoba amihai ifitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amihaiico Moocaani ducicamaajeque aacino ticovoviro. Jino ducicamaajeque miyaavogofenediro meheetavejirahi. ⁴ Miuro mofiivi oovicinino; mofi saafiro mihicaruuboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi mihai miyaavogominaa saafibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataacinhi saafi ififañoro.

⁶ Jaanoti Moocaani mihaiico ducicamaajeque acih saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefenedi aacibadi. Jaano diibo aacinoco imino momooni. Moocaani iimaaco mijibeguejinoco magaayicibo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayicibo imino mejeecivo, mijibogonoco magajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaco mequehcutusunoco magajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amihaiiguiiharo gaijitimo mahaci. Sitahallivi aivojiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Icano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magajicasi, iimitinoco mijibegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magajicasi momiyannahaboco magajibboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojibo Moocaanico quehecuno jeebiri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaanicihica idaasuno mihicarunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeesudino.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujiivaachunehejeti mahamusuhica, amihaiico abaamoco imino magaayicihica.

¹⁴ Amihaiico idaasuno omoonirumoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo mihai sihidi mejeevahi, meneedino. Amihai jeebico sicuno miminiyu. Aivo magajajfih, meneedino.

¹⁷ Sita amihaiico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiacudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebii mihicahi. ¹⁹ Agaijimo tañahabomi, amihairyo, amihaiño jaadaco mihicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miuro Caatinhaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaaduji, noobo Moocaani. ²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachijji machusu. Jaanoti bu adufriri icahachijji diisu; tolli momoonino diiboco inucufevesuqui, noono. ²¹ Jaaneguiiha iiminotino amihaiico sahigotiro guinonidino, sahigotiro iimineri iimitinoco miguiinoni.

13

¹ Famooro aivojito tajibaguiino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatino, paryicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajibbaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idaasuno moonimo. ³ Miuro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatino. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguitibo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacisuqui. ⁴ Diito Moocaani atajibbanoco omoonimo, ijoho imino dicaqui. Jaanoti imitino diicahachijji ivi diigui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani ducicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onoobadi mihicatahi, minoco idaasuno omoonijirunoti mihiguumoro icatino, jilli diito atajibbanoco: Jii, monoono imino momooninoco magaajamaño. ⁶ Jaamaño amihaii impuestoco majaanuhicahi aivojito Moocaani ducicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idillunoco mahaci, impuesto medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magajijimoco magaji. ⁸ Sitaco medebedino idinoro sitaaco magajijinehejequere miguiino. Miuro sitaaco agaijimo Moocaani Moisefenedi atajibbanoco imino moonicuui. ⁹ Miuro Moise tajiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco diibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajibano icaruno sanooviro

† 12:19 Griego iijiri: Aivojibo, noono.

jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitih. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajjiba onobadi paryi momoonicuuhi.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejeti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miñro mataajacuujiño jisumi miñhaiti aivo fitivucuuhi. Iticoni taajasujibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fitiicunoo. ¹² Toojijnehallivi geeene mehicacuuhi. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fitivucuuhi. Jaamaño mejevesucucivohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuuqui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihiguequi cuuje mihigonibadi guiriicavofaño icacuutimo miicaqui, bu jiiibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoyñico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiheguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojiiño Jesucristocoro amñihaihallivi mificu amocasi gaachehuco mohallidi mijicafotonicibadi. Jaamoro amñihai ifi imiti atajiiñbanoco momooni qui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino.

(1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehucutimoco magaayici. Jaarumo diiboma mejenaauca-sidino diibo imino agaajatinohallivi. ² Miñro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogoo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco deju-cujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicicumaño. ⁴ ¿Nacu miñjoho ñjoho sita jeevivominaafico dejuccuqui? Iñboroo diiboco ihaiivojiiño: Jino imino, jaanoti jino imitih, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idñboroo Aivojiiño imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucuco sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonajaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucuco ificuubo Aivojiiño Moocaanicoro iimequi ficuui. Jaanoti bu safucuco sihidi jeevahibadi ificuutiiño, bu: Aivojiiño Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivojiiño Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduutiiño: Aivojiiño Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutih, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ Miñro miñhaiti saatoho ifiguiiharo icatih, bu jaamo ifiguiiharo guijvetih icano. ⁸ Jaamaño mihicasumi Aivojiiño Cristoguiiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivojiiño Cristojaagovi mefejeji. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivojiiño Cristotaro mihicaji. ⁹ Miñro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivojiiñboti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo ñjoho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco diheguehi? Miñro famooro ufucuco Cristo imefeenevi mihigaiveji miñhaico diibo imeeci qui. ¹¹ Miñro Caatinhaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivojiiño, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memuijeji.

Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

¹² Jaamaño paryi miñhai Moocaanico jiijehallivi mihicahicadinoco mijiiñbegueji.

Dinahaboco Gaññisudino.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tihñsucasicuutimo mihica. Jaamo amñihai nahaboco nani-gaaniñsutimo mihicahi, bu imitifaño gaññisutimo mihicahi icano. ¹⁴ Uujoho Aivojiiño Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti ñjoho uduunoco dinahabo aatyimeebere iimitinobadi eesicinñboroo idaasuvohachiiji diiboco imino gaijitihi. Jaanegui-ihah dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo iguijevecu-uboco. ¹⁶ Jaanegui toono amñihaidi iiminoco momoonidino, sita amñihaiditi: Imitinoco mooniiño, eenejiruneguiiha. ¹⁷ Miñro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebñ ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafeenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeeciivoobo Moocaanico imo imo moonihi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiiha masñ guinomoro mefeequi sajeebñ icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusacasi qui miñhai miyaavogo jeebñ ijusiqui. ²⁰ Jaaneguiiha Moocaani sita jeebñifaño omooninoco ñjoho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeedeni mitasudino. Miñro paryi machutaano idicunootih. Jaarunofaño machunofañodi sififico imitifaño magaññisuno

imitihi. ²¹ Imijiruno asimico duutiibo idiicano, bu vino aivofaihuco adutiibo idiicano, bu saneheje toonofañodi dinahaboco imitifaño agañi#sujirunoco icano. ²² Iiro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajiibo ijeeb#fañodi imino iicanoco eesicin#ibo. ²³ Jaanoti siinoco ñihicugoooro uduubo imitico ichi miyaavogoooro uduutimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaguiharo Mooni Imo Imo Iicaqui.

¹ Miihai momiyaavogo mequehecumo saatoho imiyaavogo iniinovamoco mahamusuji miihaiguiharo moonitimo. ² Jaanegui paryi miihai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofeenedi imiyaavogo iquehecutequi. ³ Miiro Cristo icauruubo ifguiharo icautihi. Jiliro Caatinihaamefaño onoobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifafetehi, nuubo Cristo. ⁴ Miiro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuonoco caatiniumo toonoti miihaico ijibeguequi toonofeenedi Moocaani miihaico aamusunoco mehesicinimofeenedi fanoovaaco majaabicahi. Jaanofañodi majacusufafetehi. ⁵ Moocaani miihoco fanoova jaabicico, jacusuco icano aaciibo, jaafa amiihaico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebi fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onoobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivoj#ibo Jesucristo Caanico.

Judiomi Iicatimoco Taajasuj#ibogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiha Moocaani imiguiha fahigova sitaama magaayicicasi, miihaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Miiro uujoho amiihaico neehi: Cristo saauhi judiomico ejeevovauubo, moheedetemiihaico ununo imiyaavequi. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani ononoco abañitatinoco. ⁹ Tolliro bu saaubo judiomi iicatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco iidaasugueneguiha, Caatinihaamefaño onoobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomi iicaturucuumiminaafeenevi, bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiro bu simañoohaamefañovi noono:

Judiomi iicaturucuumiminaa imo imo mihica, Moocaani cuumiminaama.

¹¹ Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivoj#ibo Moocaanico mihimo, paryi cuumiminaa diibo mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹² Jaabadiro bu Isaia caatinuhi:

Isai onobo iyaachimihaoobo agañiivooboro cuumiminaa Aivoj#iboti icaji.* Jaabo diitoco atajasujinoco esicinijimo, nooboro.

¹³ Moocaani miihaico taajasu, esicini icanoco aaciibo. Jaafa Moocaani amiihaico imo imo omooniboro sajeebi icaco acihi diiboco mimiyaavogonofeenedi, amiihai sihidi janaanacivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujoho imino gaajacuhi amiihai mihimihuseunque, sihidi magaanoco, bu fahigova mafagocasinoco magaanoco icano. ¹⁵ Jaaneguiha jihaamefaño amiihaidi caatinuhi nucufeguetiibo ijibogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodi ataj#baaboro acihi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeeceivequi judiomi iicatimofeenevi. Diiboco ejeevovoo uujoho jibeguehicahi Moocaani jibogoco taajasuguiha judiomi iicatimoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeevovoadi igaayiciqui Igaijafeenedi ijeevadi iiguiharo ifcucuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeque omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejete iimaatihi idinoro Jesucristo tafañodi omooninoti. Judiomi iicatimoco Moocaani ononoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonihi tafañodi Jesucristo ihiihaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafenedi, bu aatymimerhano eetavofeenedi, bu Moocaani Gaija mityafenedi icano. Jiibadi Cristo taajasuj#ibogoco jibuguuuqui Jerusaleti fahigovadi ifutusuuqui Iliricu jiiñjevi. ²⁰ Jaanoco iimogoooro jilli jibeguehi taajasuj#ibogoco johono Cristo momo agaaraticuumijefaño sita iticoni ijibogonohallivi ijibogonoco iimogotimaño. ²¹ Jiliro moonihi Caatinihaamefaño onoobadi: Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jililiti jimañovi sihidi dudicamaaje iicamaño uujoho feehicatithi fahiijiva amiihaico abaateguehicaruuho. ²³ Jaarunaa jisumi jiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu siicijetiro amiihaico abaatonoco iimeguehicamaño, ²⁴ España jiiñjejaago

* **15:12** Griego ijiri: Isaia onobo caacamiti ruutuji. Jaabo agañiivooboro cuumiminaa Aivoj#iboti icaji, noono.

ofoodi amiihaico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Españavi feequui. ²⁵ Jaanoti jisumihiica feehee Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyoo. ²⁶ Miiro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomi iidaasumoco ihamusuquui. ²⁷ Tolli moonimo judiomio to imiyaavogomo Cristo jii bogoco diitojaagovi asatyuneguiha. Jaaneguiha diito judiomiti imiyaavogomoco inehejete acimo. ²⁸ Jaaneguiha jinehejeque paryi imivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Españaajaago ofoobo amiihaico meecihiniji. ²⁹ Imino uujoho esicinihi, tahigo ifotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojii bo Jesucristofeenedi amiihaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico aacinofeenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveg-uehcatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyonoco imino igaayiciquui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachijii uujoho imo imo amiihaico atyimequi, bu jaabo amiihaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebico aaciibo Moocaani amiihaima icahi. Fine.

16

Iijico Agalluuno.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cencrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magaayici Mohaivojii bo momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejete, miiro diigo sihidi saatohoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifico nihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujrunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomii icatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jii niji jevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaaihicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahabonimisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojii bofañodi agaijii bo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque miihaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijii bo Estaqui onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojii boco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojii bo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magaijigo monago Persidaco sihidi Aivojii bo dudicamaajefaño ududicamaaihicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofaño obociboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonigoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebico ihifusuquui. Paryi cino Cristo iijaminaa amiihaijaago iijico galluui.

¹⁷ Tañahabomi, amiihaico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agaanisuhicamoti. Diito omoonino amiihaico miihai mijii beguehicabadi icatiji. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tolli omoonii bo Mohaivojii bo Jesucristoco jeecivotihi ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebii ba iicamehejeque imo imo ihiimaanehejefeenedi bañihicamo. ¹⁹ Famoooro gaajacuui amiihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amiihai iiminocoro momooniqui mihimibaicinococo imitincocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofañodi sajeebico aaciibo Moocaani saajiibo jii Satanasco ifinisuvaqui* amiihaiguino. Jaabo Mohaivojii bo Jesucristo jaafa amiihaico imino moonihi.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amiihaijaago iijico galluui. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatinii bo amiihaijaa taajico galluui Mohaivojii bofeenedi.

* 16:20 Griego iijiri: iijimatajeruqui, noono.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoobo amihaijaago iijico galluuhi jino diibo iijafaño uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jiiuumi nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Iimono.

²⁵ Jaanegui masii Moocaanico mihimequi. Diibo amihai miyaavogoco equehecusujiruubo uujoho iijibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi iijibeguehicabadi, bu siicijetiro jiiinije ifiivuumi iicauno agaajaratino ificuunoco Moocaani agaajasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitii bo tajiiba onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatiniihaamefeenedi. Jaano toono agaajaratiruno jisumi gaajacafutucuuhi paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idii boro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofeenedi diiboco mihimono ufucuro finijitih. Fine.

† **16:23-24** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojii bo Jesucristo amihaiico imino moonihi, onoonoco.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufeenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jinijevi Mohaivojibo Jesucristo, bu diito Aivojibo icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojibo Jesucristofeenedi icano.

Cristofeenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahiijivaro amiihaihallivi Moocaanico imehicahi; Cristo Jesufeenedi Moocaani amiihaico imino omooninohallivi. ⁵ Miïro Cristofañodi mihicamaño Moocaani amiihaico aciuihi mojeebii gajjadi fanoova busumijebadi fanoohiijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amiihaivi Cristoti jibogo miyaano icano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amiihaiditi jinehejeba cuujivaachutihi Moocaani acinehejeonoti Mohaivojibo Jesucristo asaajinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amiihaico imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihicahi Mohaivojibo Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitatiibo Moocaani. Jaabo amiihaico cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojibojaagodi miicaqui.

Moocaani Iijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanegui jino amiihaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojibo Jesucristo momofeenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amiihaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajeaagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miïro amiihaiditi uco jibogomo Cloe onoobo yoto, amiihaifeeneviva iibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amiihaico neejirahi: Amiihaiva jilli meneehicahi: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicahi. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amiihaihallivi tetcucafutuuhi? ¿Nacu amiihai uujoho Pablo memeri miniticafutuuhi? ¹⁴ Miïro uujoho, amiihaiti mihihaifooobaco nitihinihi, ivi idiiimisicoro nituuhi, Crispo onoooboco, Gayo onoooboco icanoro. Jaaneguiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo mihihaifoooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicahi, ¹⁶ bu tolliro nituuhi Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacuutihi tahi fine cajaatyocohacho nituuhi. ¹⁷ Miïro uco Cristo nitifiri galluutihi, iimino jibogocoro jibeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidi gaaja iijiri jibeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸ Jaamaño miïro Cristo imohohallivi iguijeveuno jibogo jilli jihovonobadi jeevahi cijigaifaño efeejimesi. Jaanoti ataajajimesi, jino mihihaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹ Miïro Caatinihaamefaño noono:

Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicinico, noono.

²⁰ ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jibogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jiumi jenauminaafi? Miïro Moocaani jeejavusucuhi jiniijeminaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jiniijeminaa, Moocaani gaajafeenedi, Moocaanico gaajachihinihi. Jaabo Moocaani igaa-jafeenedi diibedi imineguiiha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofeenedi saatehedi tobogo jihovonobadi icarunofañodi.

²² Miïro judiomi dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi jiije gaajacoro guinehicahi. ²³ Jaarunaaca mihihai mijibeguehicahi Cristo etetecuciniboco. Jaanoco judiomi unucufeguemere tiimejetasuhicamo. Tolliro judiomi iicatimesi jilli jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhvacinimesi, judiomi, bu judiomi iicatimesi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miïro Moocaani gaajati icarunovaha miyaminaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova icaruno miyaminaa sefa janaanici sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaaja, tañahabomi, Moocaani amiihaico ucuuhvaumoti bu miidimo jijeogaajaminaaotou. Jaabadiro bu miidimo aivojima iicamootou miyaamo iyaachimihaiototi. ²⁷ Jaanoti naha Moocaani aciuihi jiniijeminaadi mihiifomo iicamoco agaajafimoco inucufevesuqui, tolliro bu Moocaani jiniijeminaadi iniinovafimoco aciuihi esefafimoco inucufevesuqui, ²⁸ tolliro bu icuubo jiniijehallivi jihovono iicanoco, mihiifomo iicamoco icano jiijehallivi miyaamo iicamoco inucufevesuqui. ²⁹ Jililiti diibo imefeenevi mihihaifoooba: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miïro Moocaani amiihaico Cristo Jesujaagovi miniiyuhi, tolliro bu mooniuubo Cristo mihihai gaaja

iicaaboco. Diibofañodi Moocaanima sajeebii miicaqui, mataajacuumoro diibediro miicaqui. ³¹ Jaanegui Caatinihaamefaño onoobadi: Difico iidiimuuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniiboco Mijibogono.

¹ Tañahabomi, miiro Moocaaniti jibeguequi amiihaijaago eeguejeusumi iimino ihiimaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro amiihaifeenevi jinejebaco gaajatiibobadi minifutuuhi idiibocoro Jesucristoco jaani etetecuciniiboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amiihaifeenevi niinovano icauhi. ¿Milli fine diitoco jibegueji? nooboro sihidi iguiiboro vevevee. ⁴ Jaabadiro bu tahiimaa, tojibogo icano miyaminaa gaajasuri icautino. Jilliro Moocaani Gajjari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti amiihai miyaavogo miyaminaa gaajafañodiro icatino Moocaani mityafañodiro iicaqui.

Moocaani Gajafeenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaño mihiimaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicuumofeenevi. Jaaruno jijee gaajari icatino, bu jidihijee aivojito iimitimo gaaja goovano ifnifneri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaajaratino itihinoco toovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani siicijetiro ficucuuhi miikai taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanoyoba saatohoti jijee aivojito gaajacutihi. Miiro igaajaciuruva tetecujitirumo niquejeo imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jilli, Caatinihaamefaño onoobadi:

Miyaminaa aatyimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque, bu miyaminaa jeebifaño ijicafetehinitinoco icano, Moocaani imibachucuuhi diiboco agaijimeguiiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani mihaico gaajasuhi Igajafeenedi. Miiro Igajja paryi fanoooro gaajahi, bu Moocaani jeebii faicuvahi iicarunoco.

¹¹ ¿Nacu, cajaanai gaajahi sifi esamaajeque? Idiiboro igajja diibofaño iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji mijoho gaajatihi Moocaani esamaajeque, idiiboro diibo Gajja gaajahi. ¹² Jaabadi miikai magaayicihinihi jiiijee gajjaco, idiiboro Moocaaniti asaanoco Gajjaco magaayicihinihi, toonoti magaajaqui Moocaani mihaico iimihuseri aacihininoco. ¹³ Jaanehejeque miikai mihiimaahi Moocaani Gajja mihaico jibogobadi. Jaano miikai gaajariro magaajanoco icatino. Jilli mijibeguehi Moocaani jibogoco miyaavogominaaco.

¹⁴ Jaanoti Moocaani Gajjama achahaabo gaayicitihi Moocaani Gajjaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gajjariro magaajacitahi miyaano iicanoco. ¹⁵ Jaanoti naha Moocaani Gajjama iicaabo paryi fanoovaaco agaa-jaaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, mijoho neejitirahi. ¹⁶ Miiro Caatinihaamefaño noono: ¿Nacu, mijoho gaajacuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico mijoho conoco jibeguejirahi? Jaanoti naha miikai Cristo esamaajema mihicahi.

3

Moocaani Amusuminaa.

¹ Jaamaño tañahabomi, uujoho amiihaima Moocaani Gajjama iicamoma mihicanicibadi iimaatihi, jilli Moocaani Gajjama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. ² Amiihaico itihitincoro jibeguehiniihi oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihiisunicibadi. Itihitincoro jibeguehiniihi magaayicujitiruneguiiha, bu jisumihiiica magaayicitihiica icano. ³ Jilli amiihaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miiro amiihaifeeneri icanehejehiica siinohalliti sitaaco mijiiheveneheje, iibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omooninibadiro momoonihicahi. ⁴ Miiro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloobo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apoloobo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

⁵ ¿Nacu mijoho Pablo? ¿Nacu mijoho Apolo? Jilli miikai Moocaani amusuminaa toonofeenedi amiihai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi mihaico Aivojibobo aacidineheje. ⁶ Miiro uujoho basuuihi. Jaanoco Apolo maaisuuhi. Jaanoco Moocaani jususuhi. ⁷ Jaamaño abasuubo sihidi ejeevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejeevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanoco omoonibo toohoco ujusisuubo. ⁸ Miiro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. ⁹ Miiro miikai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amiihai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani iijaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihuseti uco aacidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaajaabobadi ihmahacinoco kuhufono basuhi. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanjihachiji imino esicinimoro majaani. ¹¹ Miïro siino sita ihmahaciti ficuucuujitirahi ihmahaci Jesucristo iicacumaño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihibajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jihuneru icano ajaanijachiji ¹³ eheetavodibo ducicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miïro cijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaani miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaani ducicamaajehacho Moocaani nisufañoði afatyooobo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo ducicamaaje gañicafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono cijigai iijaco ijigasunoti atajanibadi.

¹⁶ ¿Nacu magaatitahi amiihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija amiihaifaño iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco ifinisuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miïro amiihai Moocaani iija. Jaaja mihinivatija.

¹⁸ Jaanegui cajaani amiihai ifico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amiihaifaño: Jidihivi uujoho gaajaminaafi, monooobo gaajatiibobadi miminifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifetehi. ¹⁹ Miïro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miïro Caatinihaamefaño noocinino: Moocaani gañisuhii agaajamoco abañificamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noono: Aivojiiho gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onono. ²¹ Jaanegui miihaiñooba miyaminaafi jiiibegueri amiihai ifico mitya mitya momoonidino. Miïro paryi sabadiro amiihaifeheje. ²² Miïro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amiihaico mijiiibeguequi fanooro Moocaani amiihaico aacino jiiñijehallivi mihicanohachuta, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icano paryi amiihaiguuiha. Tolliro guijevefenedi Moocaanijaago mihifetejineguuiha icano. ²³ Jaanoti amiihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisuminaa Ducicamaaje.

¹ Jaaneguiha amiihai miihaico Cristo jeecivominaati mehesicini, bu Moocaani jiiibegueji itihino jiiibogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajiiibama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi milli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi. ⁴ Jinejeti uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusafotoitahi. Jaanoti naha idiboro Aivojiiho Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojiiho Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovohicaruji, bu tolliro civoguiino toovono icarunehejeque. Bu tolliro jaabo jiiibeguejiibo miyaminaa jeehino eesamaaifehejeque. Jaadi naha jari iticovocovi Moocaaniti gaayicijimo diitoco acachacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiha Apoloti, uuti icano, jaamo magaaajahi. Jaanoco misiti magaaaja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onono janaanicivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiditi mitya mitya mihicamoro sifico tihisutimo mihica. ⁷ ¿Nacu miijoho ico miyaaboti ficuuihi? ¿Nacu cono iima chahahi agaayicitino? Jaano bu agaayicicunoco, ¿collihi sifiti agaayicitiibobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

⁸ Miïro paryicino toonoma mihicacuuihi. Miïro sihidi mubusumijevacuuihi. Miihai aivo aivojitorucu, monoomoro miihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahavojiivejirahi, miihai amiihaima bu sano mahavojiiivequi. ⁹ Miïro jilli tahesicini neehi: Moocaani miihai minisuminaaco famooguiinoviro ficuuihi iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miïro miihaico miyaminaa iimogotimoro ajabaffinovi mihifutucuuihi, Moocaani toomominaa ihatyimequi, miyaminaa ihatyimequi icano. ¹⁰ Miihaico naha jihovotobadi esicinumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafimo, neehicamo. Miihai miniinovafihii. Jaanoti amiihai mequehecufihii. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti miihaico jilli: Mihifomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganiicafeteji, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehichahi, mihuseneri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Miihaico idaauno omooninehejeque majaabicichicahi. ¹³ Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siicuno miihimusuhicahi. Jiiñije beevabadi miihaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

¹⁴ Jino amiihaico nucufesucui jilli caatinithi. Jilli amiihaico fajaniqui agaijimo taseemeque icabadi. ¹⁵ Miïro diez mildimo amiihai jiiibogominaa Cristoti amiihaico jiiibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icathi. Miïro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufañoði iimino jiiibogofenedi. ¹⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino icabadiro mihica.

¹⁷ Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluui taseemenebadi agaiiibo Aivojibofaodi imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofaodi uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaño jibogoboro efeehecabadi. ¹⁸ Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitivibadi. ¹⁹ Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojibo iimogohachiiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omooninoco icano. ²⁰ Miuro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. ²¹ Jaanegui ¿jinejeque mihimeguehi? ¿Amiihaijaa feeji imeima, nacu gajima, siicu ifi gajima?

5

Ajevati Onoono.

¹ Miyaano amiihaifeeneviva ajeva iicano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miuro saafivaha caanimi taabamima icahi. ² Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idaasuno mihicatano. Tolle omooniboco amiihaifeenetihuhigovi magañi. ³ Miuro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaño: Tolle iicaabo imitico, nuucuui amiihaifeeneri iicaabobadi. ⁴ Mohaivojibo Jesucristo momofaodi amiihai mihigaicinimoma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. ⁵ Jaabo diibo iimitiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisiqui omooniruubo, idaasuno iicaneguiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucuro Mohaivojibo Jesu asaajifucui iicasumi ijeebi itaajaqui.

⁶ Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. ¿Nacu magaaajatihi ajashuno levaduraguiji paryi ifaasihifaño acasecafetefinoco. ⁷ Jaanegui toono eedelevaduraguijico magañinibadi toonoco amiihaifeenetihuhigovi magañi. Jaamo booshihi toguiijima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miuro siicijeminaa oveja seemeneque gaicaujibuumo Pascua jibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco gujenjimo safooro miihai imitihallivi. ⁸ Jaanegui masi Pascua jibaimoco meheetavequi tohimitico magañimoro, oono eedelevaduraguiji iimitiguijico mihicanicabadi. Jaamoro ivi toguiijima achahano maahuneriro meheetavequi abañitino jeebiri, miyaaneri icano.

⁹ Miuro amiihaico juufaji acaatinuhaamefaodi nuucuui: Ajevafimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰ Jaaruno tolli onoobo paryi jinihahalliri iicamo ajevafimoti, ifiguiharo fanoovaaco imegufimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro jinitaco ejeecivefimoti icano nootihhi. Miuro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiniyeti siijinijevi mefejirahi. ¹¹ Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuruubo ajevaco imoyicibibo, ifiguiharo fanoovaaco imeguiffiibo, jinitaco ejeeciveffiibo, sicamañoco ijbocassifiibo, bu iguiricaveffiibo, bu ananigaffiibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolle iicaaboma ajashuno safooba mamachudino. ¹²⁻¹³ ¿Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiboro Moocaani diito: Imitico, neejj. Jaanoti naha amiihai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneejirahi. Jaaneguiha diibo iimitiboco amiihaifeeneri buhi magañi.

6

Dugaacuminaa Imfeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amiihaiti saatoho amiihai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimbachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, ¿collihhi miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicihhi? ² ¿Nacu amiihai magaaajatihi miyaavogominaa jinijeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jinije amiihairi udugaacufatejino icanaaca, ¿collihhi toono sihidi ejeevatinoco amiihaifeeneviro mihimbachutihi? ³ ¿Nacu magaaajatihi Moocaani toomominaaco miihai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? ¿Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amiihai jijeonehejehalliti miihiihacasinoma mihicamo bu, ¿collihhi jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimbachuqui mefehecicahi? ⁵ Jino amiihaico nucufesuvequi neehi: ¿Nacu amiihaifeenevi gaajaminaafi saafiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶ Jaano icanaaca, ¿collihhi masatyehicahi amiihai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amiihaifeenevi ihacasima mihicamaño aivo imitino mihicacuuhi. ¿Collihhi jilli tolli icarunoco majaabicitihhi? Jaafa jilli amiihaico nanimo. ⁸ Jaarunaa amiihai sahigotiro imitino momoonihicahi, mananihicahi amiihai nahabomicro.

⁹ ¿Nacu amiihai magaaajatihi iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitino? Amiihai ifico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sifigoma iicafifimo, bu sano gaifimimaryo iicafimo, ¹⁰ ananivafifimo, fanoovaaco iiguiiharo imoyicififimo, bu

iguiriacaveffimo, bu sitaaco imitino eneeffimo, bu sitaaco imitino omooniffimo icano Moocaani aivojifaño feejithi. ¹¹ Jilli icauno amiihaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebii icacuumo Aivojiiho Jesu momofenedi, bu Moocaani Gaijafenedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijithi. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta miino jeebii guuiha, mojeebii machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisui. Jaanoti mofi ajevaguiha icatithi Aivojiiho Cristoguiiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihaico imityari tolliro buheetesuiho.

¹⁵ ¿Nacu amiihai magaatithi amiihai ifiino Cristo ifioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiiti iiciboro ajevaminaago ifiivi ficuji? Cha, tolli icatino. ¹⁶ ¿Nacu bu amiihai magaatithi ajevaminaagoma iicasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Miho Caatinihaame neehi: Famisiciro sahucurucuui, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojiihojaa iminifotoobo sagaijarucui diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifhi mofifañodi iicatinoco. Jaanoti ajevaco omooniiho ificoro imitino moonihi. ¹⁹ ¿Nacu magaatithi amiihai ifiino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amiihaifaño iicaabo, Moocaani amiihaico aaciibo. Jaamo amiihai, amiihai ifi abajatoro mihiicathi. ²⁰ Miho amiihaico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuui. Jaanegui Moocaanico amiihai ifiiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño meneehininediti amiihaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigoooco dudicitiiho iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amiihai ticovohocivi amiihai taabamima miha. Jaabadiro bu gaigoomi amiihai ticovohocivi amiihai tajemima miha. ³ Amiihai tajemii amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amiihai taabami amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miho mogai ifi abajagoro icatithi, idiihoro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatithi, idiihoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, meneedino mihimogocasusumi ivi idisumiro famisiciro sabadiro mihiimaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihiimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihiicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihiicacasi iji Satanas oonoho amiihaico abañineri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amiihaico uujoho neehi, tajiiba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifimi jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovoocivi Moocaani aacinibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabatimehejeque, fibaijigomiihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihiicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihiicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihiicano, majaabicijitirunerii idaasuno mihiicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajiibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojiiho tajiibahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachiiji siino tajevacuutino miha. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijivo. Jaabadiro aijimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivojiiho onoono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigi miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruroo diigoma imino iicagohachiiji mejeevesudino. ¹⁴ Miho aiji imiyaavogotiruroo mogaifañodi Moocaanidi imicubobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifañodi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihaicoova amiihai seeme imifjithirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocaanidiro icacuui. ¹⁵ Jaanoti oono imiyaavogehicaitimo ejeevesugohachiiji, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeebii icacuui. Miho Moocaani mihaico sajeebii guuiiharo cuuhuvuui. ¹⁶ ¿Nacu fine ijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itajaqui? Jaabadiro bu, ijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itajaqui?

¹⁷ Oono amiihai ticovohocivi amiihaico Aivojiiho aaciuno iicabadi, bu Moocaani amiihaico ucuuhuvausumi mihaicubadiro icano miha. Jilli tajiibahi paryiicino Moocaani

* 6:20 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amiihai ifiiri, amiihai gaijari icano macahacisu. Jaano toonoci fanociro Moocaaninhoci, onoonoco.

iijanofaño. ¹⁸ Saatoho mucuuhuvacafutuuhi amiihai meehe quiticinimo mihicamo, tobadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuuhi tobadiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ Miquiticinino sihidi jeevatihii. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatihii. Idiinoro Moocaani tajiihaco meheetavano naha sihidi jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro mihica. ²¹ Sifi jijovono diicaabo cuuhuvacafutuuhii? Jaarunoco deesicinidino. Jaanoti bu toonoti ataajano iicahachiiji, tolli mooni. ²² Miiro sifi jijovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivojiiho ataaasucuborucu. Jaabo jilli sajeebii diiboco jeevivucujii. Jaabadiro bu sajeebii iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo jijovonurucu. ²³ Miiro ajashutino jaadari Cristo guijeveri maajaaducafutuuhii. Jaanegui miyaminaa jijovototi amiihai ifiico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amiihai mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro, bu jisumi Moocaanima mihica.

²⁵ Jaanoti ivi bagocajamihallivi Aivojiiho tajiihama chahahi. Jaarunaa jino eesicininoco neehi, uco Aivojiiho idaasugonofeenedi imihuseebe iicamaño, jilli amiihaico neehi. ²⁶ Uudi imino gaifi oono iicabadiro iicano jisumihije jino idaasuno mihicaneheje iicamaño. ²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabavahachiiji, imitico diicijitihii. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitihii. Jaarunoco idaasuno icaji. Jaanoco jeedi uujoho amiihaiti buhigovi miniiyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jiijehallivi gueenene mihicajitihii. Jaanegui amiihai taabamima mihicamo mataabavatimobadi mihica. ³⁰ Jaanoti bu mataaamo mataatimobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicajimobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicajimobadi mihica. ³¹ Jaanoti bu jijeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadi mihica. Miiro jijeoneheje jilli ihifuvusuro icaruno finifihii.

³² Uujoho imogotihii sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavatiho Aivojiiho Cristo nehejeque imino teemehi, Aivojiihoco imo imo imooniqui. ³³ Jaanoti ataabavacuubo jiiijijeonehejejaagoviro icahi mogaico imo imo imooniqui. ³⁴ Jaabadiro bu atajevacugoti atajevatimo siibadiro diitoti icahi. Atajevatigo Aivojiiho nehejeque imino moonihii; ijeebii, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jiiijijeonocoro imino moonifihii aijico imo imo imooniqui.

³⁵ Jaanoco jilli neehi amiihaidi iimiqui, amiihai imega jegaiteereque ficuquu icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojiihoco miyaano fanoovari jeevivomoro mihicahi.

³⁶ Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, tajejavatigo iicano imitihachiiji, matajenu. Matajenino imiti icatino. ³⁷ Jaanoti ijeebiihañodi quehecuno eesiciniiho: Jinejete ucuujivaachutiho ifi, onobadiro iicaabo ijeebiihañodi ille bagocajaco imino ificugooabo aivo imino moonihii. ³⁸ Jaanoti bu atajeniho imino moonihii. Jaanoti bu atajenitiho aivo sihimii moonihii.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajiihari aijimaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijevehachiiji, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogooboco tajejavajirugo ivi miyaavogominaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Miiro uujoho tafiico esicinihii, tolliro bu fine Moocaani Gajjama iicanoco.

8

Jihovocaanimico Ejeecivono.

(Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimico ejeecivehicanoti amiihaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magajacuuhii. Jaaruno togaaja miihaico moficoroco mita mita momooninoviro jusisuhii. Jaanoti naha saatohoco magajacuuhii diito miyaavogoco mujusisuhii. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agaijiihoco, bu Moocaani diiboco gaayicihii.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jiiijehallivi sihidi jeevatihii ivi idiihoro saafiho Moocaani. ⁵ Jaarunaa niquejefaño, bu jiiijehallivi icano bu sihidi jaatyo diosmi onoomo icahi, tolli eneehicamedi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha miihaidi iicaabo saafiho Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhii. Jaabeguiha miihai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiho Aivojiiho, Jesucristo, diibofeenedi paryi fanoova icahi, bu miihai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinoco paryi famoovaro gaajatihii. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibuumaño, ijinitaco ejeecivucunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño, toonoti ijeebiiho miihininibadi esicinimo. ⁸ Miiro mamachunoti Moocaani miihoco gaayicitihii. Miiro mamachunoti mojeebii imitejitihii, bu miihinivatejitihii icano.

⁹ Jaarunoco mehesicini, amiihai siibadi esicinitimo mamachunofañodi, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifaño magañisudino. ¹⁰ Eneecau bu amiihaico neequi: Ijoho tonehejeque agaajacuubo ijinitaco ejeecivehicamañovi acasivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutiibo aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamañ jilliti ijoho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguujevacuuboco. ¹² Jaamañ jilliti amiihai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebico mimitasumaño amiihairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiiha uduunofañodi tañahaboco imitifaño igañisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitih.

9

Minisuminaafi Dudicamaaje. (Ga 1.11-2.10)

¹ Miïro uujoho sifi jijovono icatih, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojiiïbo Jesuco atyimehincuuhi. Jaamo amiihai Aivojiiïbedi ududicamaañofañoti mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatih. Jaanoti naha amiihaidi uujoho minisuminaafi. Amiihai Aivojiiïboco magaañicimaño uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magaajasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditi eneehicamoco: ⁴ Miïro famoovadiro imino. Jaanoco misi paryi magaañicih machuqui aacinoco, aduqui aacinoco icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihiguequi, oono saatoho minisuminaa iicabadi, oono bu Aivojiiïbo Jesu nahabomi iicabadi, bu oono Pedro iicabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amiihai mehesicinihi idiimisiro misi Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimisiro, bu jiiïbegueriro mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaan nacamocasininaafiti iicaabo iinoro inehjeque naajencih? Jaabadiro bu, ¿cajaan nacu baacuo abasuubo inoovati guenetiiïbo icanicih? Jaabadiro bu, ¿cajaan nacu ihovejamico imifañoco amaamiiïbo toonoti adutiïbo icanicih? ⁸ Jilli onoonoco miyaminaaro onono noomoro mehesicindino. Miïro bu tajiiïbafaño tolliro noono. ⁹ Moise tajiiïbahaame jilli neehi: Buey itrigohallidi iigoneri jehetiïbo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaïmaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijumaño nuutiïbo. ¹⁰ Miïhaiditi unuunoco jilli nuubo. Miïhai imiguuiha totajiiïbaco eetavuubo. Miïro jiiïnejeque acaajaabo, bu itoogañoco ejehetiïbo icano ufucuro inoovataco iicijinoco esiciniïboro moonifih. ¹¹ Jaaneguiiha amiihaifeenevi Moocaani dudicamaajeque mehetavomo. ¿Milli bu jaamo bsumijeque gaayicitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amiihaiti ijaadaco gaayicihicahi. Jaanegui imi miïhai.

Jaarumo miïhai toonoco midillutih. Jiliiro paryi jaabicimoro mihicahicahi Cristo iijii jiiïbogoco jeevesutimo miicaqui. ¹³ Miïro amiihairyo magaañi temploja jeeviciminaa tooja jeevico sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeevico asimico agaicaaunoro ejeecivefimo toonoti duufih. ¹⁴ Jaabadiro bu Aivojiiïbo nuuhi: Cristo jiiïbogoco iijiiïbogomo Moocaani ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutih, bu jilli nooboro caatitih uco siinoti mahaciqui. Imeguehi aivo miïhainooa uuti: Miïhaico dilluhicaabo, nootimaacaro iguijeveneqe.

¹⁶ Uujoho Cristo jiiïbogoco iijiiïbogonoti tafico sihidi mityano esicinitih. Miïro toono dudicamaajeque Moocaani uco tajiiïbauhi. Jaamañ idaasucanijiru uudi toonoco jiiïbogotiiïbo icaruva. ¹⁷ Jaamañ jilli uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayicijirahi. Jaanoti tajiiïbari omoonimaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajiiïbauno. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicino? Ijaada uudi Cristo jiiïbogoco iijiiïbogono sitaaco toono jaada bsumijeque dillutiïbo iicano.

¹⁹ Miïro uujoho sifi jijovono icatiruubo famoojijovonoti minifetehi Cristodi sihidi miyaminaaco iciqui. ²⁰ Judiomifaño iicasumi judiomibadi minifetefih diitoco Cristodi iciqui. Oono judiom Moise tajiiïba onobadi iicamo iicabadi icafih, diitoco iciqui; miyaano totajiiïbaguino icatiruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajiiïbaguino iicatimofaño iicasumi diitobadiro minifetefih miyaano Moocaani tajiiïbaguino icaruubo, Cristo tajiiïbaguiniodi iicamaño. ²² Jaanoti bu imiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadi minifetefih diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova iicabadiro minifetehicahi tolliti diitoti saatoobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujiiïbogouiha, tobogo iminoco isivanofañodi iciqui.

²⁴ Amiihairyo magaañacuuh jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefih. Jaarumoti saafiïro ijaadaco gaayicih. Jaaneguiiha tolliro amiihai Cristo iimogobadi imino momooni. Jaamo ijaadaco magaañicih. ²⁵ Miïro paryi bañamaajefaño iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitatih. Jaamo tolli moonifih ijaada miïhaico igaañiciqui, jilli gueneene iicajitirunoco. Jaanoti naha miïhai momoonih ufucuro ifinijitino jaadaco magaañiciqui.

²⁶ Jaanoti naha uujoho mihiciciniiboro ijiinoobobadi icatihi. Jaabadiro bu sicamañehejeque aganihicibobadi amocasitih. ²⁷ Jilliro ivi tafico uuro tajiibafih uujoho imogobadi icaqui, uujoho saatochoco ijibogonobuunati uujoho imitino ihiinejiruneguiha.

10

Ijinitaditi Afajininino.

¹ Tañahabomi imeguehi amiñhai magajaanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efeehicaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojicuti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabadi minifutuui. ³ Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, ⁴ bu paryi famooro aduumo Moocaaniti asaanonifaihuco. Muro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecunocibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino icaui. Jaamaño jiihaifeeneviro sicaisituvu finiumo ofoohigovi ifototimoro ijiinijeve.

⁶ Jilli icauno toonoti miñhai magajaqui. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. ⁷ Jaaneguiha amiñhai ijinitaco mejeecivedino diitoti saatocho ejeecivuubadi. Muro Caatinihaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi jiiibaiminicuumo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonidino, diitoti saatocho ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro finisuubo sano ajashutino veintitres mildimoco. ⁹ Bu Moocaanico minisudino, diitoti saatocho inisuubadi. Jaamoco jiimomiri eheedusuneri finiumo. ¹⁰ Bu imitino Moocaaniditi mihiiamadino, diitoti saatocho iimaubadi. Jaamoco guijeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, finisuui.

¹¹ Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinihaamefaño ficuumo toonoti miñhai mihiguicivomoro magajaqui. Jino niinosituvu mihicamo. ¹² Jaaneguiha: Uujoho imino aivo sefano icahi noobo, deesicini daaquetedino. ¹³ Amiihaico iji inisunicibadiro bu paryi famoovaaco nisufiibo. Jaasumi Moocaanico mehesicini, diibo amihaico teemeji iji janaanici amihaico inisunofaño gañisutiibo icaqui. Jaano toono nisu amihaivi agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amihaico aciji. Jaamo majaabicahi.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiha ijinitanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli amihaico neehi, gaajaminaa mihicacuuneguiha. Jaanoco jino amihaico afajininoco amiñhairyo mehesamaaje. Jaamoro magajaci. ¹⁶ Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadunoro Moocaanico mihimonicih, Cristo itijohoco etetecafutusumi agañisunofañodi, famooro sahigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miquisicarunicih Cristo ifiico itetecufafetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ Muro miñhai Mohaivojibo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica idihicaro sahicaro. Jaamaño saafiibadiro miñhai Jesucristoco mimiyaavogonicih.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magaja, oono jeecivo asimiti uduumo imitino gaijamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onoo: Ijinita miyaamo iicanoco, nootih. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonicimaño asimico ificunicimaño sihidih jeevano, nootih. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatocho Moocaanico agaajatimo jeecivoco eheetavomo jihovo gaijamico jeecivefih Moocaanico jeecivotimoro. Jaaneguiha uujoho imogotih amiñhai imitino gaijamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadunoro, bu ijimi adutahilluti mahaduno. Jaabadiro bu imijitiruno Aivojibo imi machutati mamachumoro, bu ijimi machutati mamachuno. ²² Mohaivojiboco misifiratusudino. Miñhai diibo janaaniciivi sihidih mejeevatih.

Jilli Cristotaco Magajineri Imino Mihicano.

(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonicimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro miñnedi imitatihi. Jiihi, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusunoco amusutih. ²⁴ Ivinaaca naha moficoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabadiro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillutimo: ¿Naha tohasimi jihovocaanidi ejeecivugucuuno asimih iicanoco? magajaruva amiñhai esamaajedi iimijitiruneguiha. ²⁶ Muro paryi jiimijehallari iicano Aivojibo Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatiibo amihaico diiboma mamachuqui ucuuhuvasumi, mamachu paryi fanoovaaco amihaico aacinehejeque dillutimo, amiñhai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁸ Jaanoti saatocho amihaico: Jino asimih ijinita jeecivo,

noomoro ijibogohachijji muduudino, diibo amiihaico ijibegueebedi imijitiruneguiiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiiha.

²⁹ Jaanoco saato ho dillujirahi: ¿Collihi sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitii bo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocaanico graciaco aacicunoco, bu ¿collihi sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jii, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiharo momooni. ³² Miihaifii oobaco toonofaodi imitifañovi magañisudino judiomico, bu judiomi iicatimoco, bu Moocaani iijanominanaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino mooniboro icaji. Tafiguuiharo imino omooninoco imogotihii, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani diitoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiiha jino uujoho iicabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo iicabadi iicanoti.

Jilli Gaigoomi Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amiihaico sihidi imehi, fahijjivaro uuti mehesafotomoro, amiihaico ijibeguehinibadi mihicahicaneguiiha. ³ Jinooco bu imeguehi magajaanoco Cristo gaifiimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocaanima cultofaño ihiiimaajisumi, bu diibo iimaaco ijibeguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima cultofaño ihiiimaasumi, bu diibo iimaaco ijibugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aiji di nucufesujiruno diibo omoonibadiro iicano. Oono iinigaico icidaruva iicajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachijji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu icidano icano unucufesuhachijji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi foboojitirahi, diiboco Moocaani ifbadiro ifiivusumaño, bu diibo iminehejequere omooninofaodi Moocaani imi ifvususafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo iminehejequere omooninofaodi gaifi imi ifvususafetehi. ⁸ Miiro Moocaani gaifico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutiibo. Jaanoti naha gaigooco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiiguiiha eetavocafutuui. Jaanoti gaifi gaigooguiiha eetavocafututihi. ¹⁰ Jaamaño jilliti gaigo iinigaico fabaacunicihii aiji miyaguuiino iicanoco Moocaani toomominaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofaodi mihicamaño magajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo chahajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaaniti saahi.

¹³ Eneecata amiihairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imeebaiguima icano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima icano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saato ho toonoti ejenaauhachijji igajajiqui miihai, bu Moocaani iijanominanaa iicamo magajatihii uufocovi siinoco.

Aivojii bo Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinoco amiihaico onoonovi amiihaico imotihii. Miiro amiihaivaha mihigaivusumi imino moonitimoro imitino momoonihicahi. ¹⁸ Miiro uco jibogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachijji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igajacafetequi. ²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivojii bo Imi Machuco meheetavono miyaano Aivojii bo Imi Machu icacutino. ²¹ Miiro mamachucujisumi saatohova ijeevadisahaje imegaviro mamachuhicahi. Jaamaño saato ho ajebama icanaaca saato ho mutuvamoro miguiricavocinihicahi. ²² ¿Nacu amiihai iijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho amiihaico neeji? ¿Nacu toonoti amiihaico imeji? Chaha, imotihii.

Aivojii bo Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivojii bo ijibugunoco amiihaico jibuguihi: Miiro Aivojii bo Jesuco aacijifucu ihusefaño maahuco gaayiciubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohallivi iimuudi iquisicuboro nuuhi: Ifaaji, mamachu. Jino taahuco amiihahallivi iquisicucafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabadiro bu toonoco amachunobunati ihusefaño ihadutahilluco agaayicuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro

eheetavono tatyijohofañodi. Jaanoco fahijivaro mahaduno ticovovi uco mehesafete-hica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha amiihai fahijivaro tohicaco mamachusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magaajasuhicahi Aivojübo Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivojübo Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivojübo Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaanoyohacho Aivojübo maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti imitino aadumo icano imitino moonihi Aivojübo ifiico, itijohoco icano. ²⁸ Jaaneguiiha iticoni paryi amiihai imitico mehesamaaimoro Moocaanico mijübugo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivojübo ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icahi. ³⁰ Jaamaño amiihaiti ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guijevencinücuhi icano. ³¹ Jaaneguiiha imino miihai mofico mehesamaaimoro Moocaanico mijübugomoro momooniruva Moocaani miihaico tolli moonitübo iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani miihaico mohimitihalliti jilli moonifihii miihaico ahaamübo sano Moocaanico imiyaavogotimoma miihaico cijigaifaño igañijiruneguiiha.

³³ Jaaneguiiha tañahabomi, Aivojübo Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi motoomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho sihidi mahajebavahachüji iticoni amiihai ijafañerehiica mamachu, amiihaico Moocaani imitino mihigaivomoro momooninohalliti aamidiibo. Jaanoti sanehejeque ufucu amiihaico uujoho Pablo abaotodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aacino.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinoooco magaajanoco Moocaani Gaija miihaico aacifnehejeque. ² Amiihairyo magaajacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiiha imeguehi jisumi magaajanoco: Cajaanoyohacho Jesuco afajiamo Moocaani Gaijari toono ihiiimaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojübo, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiiimaano.

⁴ Miiro icano siibadihije Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiro Moocaani Gaija toonoco aacübo. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino ducicamaajeri Aivojüböco jeecevefimo. Jaaruno saafiro iicaaboco Aivojüböco mejecevehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani ducicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninichi. Jaarunoco saafiro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaajasuqui famoova imiguiiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoco acübo gaaja iimaaco. Jaabofeenediro bu saatohoco acübo sihidi gaajari ihiiimaano. ⁹ Jaabofeenediro bu saatoho gaayicühi miyaavogoco. Jaabofeenediro bu saatoho gaayicühi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayicühi sihidi ejeevano mityaco omooninococo. Jaanoti bu saatoho gaayicühi Moocaani iimaaco ijübugonoco. Jaanoti bu saatohoco Moocaani acühi agaajacijino mityaco jihovo gaijaco, miya Gaijaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayicühi agaajaratijiri ihiiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayicühi toojiri ihiiimaano agaajacüboro ijübugono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idüboro Moocaani Gaija acühi. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acühi diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Miihai.

¹² Miiro mofii sanooro icaruno fiivaano müno ifiiti sihidi dugaacacineneheje iicanobadi, bu Cristota famaño va jeecevomanehejeque meheetavorahi. Jaaruno saafitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro miihai judiomü mihicarumo, griegomü mihicarumo, sifi jijovoto mihicarumo, bu sifi jijovoto mihicatarumo icano, sagajariro miniticafotonofeenedi saafi ifibadiro minifutucuuhi bu sagajacoro paryi miihai magaayicuumañö.

¹⁴ Miiro mofiti fiivaano inonohocinühi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiiono icatühi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiiono icatühi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofii sano aalliro iicarüva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofii paryi sano nohojiro iicarüva, ¿milli mininühicijirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhusere iicarüva, ¿cuuca mofii icajirahi? ²⁰ Miiro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofii sanooro.

* 12:11 Meeci Col 4.7-16.

²¹ Jaamaño mohaalli muheseque: Ico imogotíhi, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotíhi, neejitirahi. ²² Tólli icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaaníci magaijíhi. ²³ Jaabadiro bu mofíiti máiviro magaijinehejeque imino gaachehuri mijicunícihi. Jaabadiro bu oovosiitimañehejeque imino mofoboocihi gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosiitimañehejeque mofoboocítihi oovosiimaño. Jílli Moocaani mofíico eetavuuhi, mofí oovosiitimañehejeque janaaníci magaijiquí. ²⁵ Toonoti mofíoneheje ijeevadi dugaa-camaaitino iicaqui. Jílliro fanoovaro sabadiro igaijicasiquí. ²⁶ Jaaneguiha samaño aavuvusumi, bu paryí faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryí faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amíhai Cristo ífi mihicamo. Jaamo famooro díibo ífiíoneheje mihicamo. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafíisari íticovociví acíhi Moocaani íijafaño ducicamaajeque: Íticoní minisumínaaco, jaanohalliví Moocaani íimaaco agaayícínoco íjibeguefímoco, jaanohalliví jibogomínaaco, jaanohalliví síhídí ejevanehejeque omoonífímoco, jaanohalliví iguihuvamoco ubuheetesufímoco, bu aamusumínaaco, bu aivojítoco, bu agaajaratino íijíneri íhiímaafímoco ícano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisumínaa? ¿Nacu famooro Moocaani íimaamínaa? ¿Nacu bu famooro jibogomínaa? ¿Nacu famooro síhídí ejevano eetavomínaa? ³⁰ ¿Nacu bu famooro íguihuvamoco ubuheesuno mityama ícahi? ¿Nacu famooro ímaafíhi agaajaratino íjíneri? ¿Nacu bu famooro jibeguefíhi toojírí íhiímaanoco? Chaa, tollí ícatino. ³¹ Jaaneguiha janaaníci íiminoco Moocaanítí magaayícínoco míguino. Jaarunaaca uujoho amíhaico jibeguejí aivo janaaníci jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

¹ Míro uujoho míyamínaa íjíneri, bu Moocaani toomomínaa íjíneri ícano ímaaruubo, gaijima chaharuva, jílli cimíbaco ahaamino tícovono ojibadí jeevajirahi, bu jígaíño mee-huco mohojísuno ídicuno íicabadí jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani íijíco jibuguruubo, bu fanoova ítihínehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama ícaruubo, bu síhídí míyaavogoma íicanofeenedí ífabainoco síhígoví afatyusunoma ícaruubo, gaijima chaharuva, jílli uujoho míhífoobejírú. ³ Jaabadiro bu paryí tabusumíjeque sítaaco ífehícaruubo, bu tollíro tafíico gaijítííbo acíjírahi Moocaanico ímogobadí íjígásuhachíjí, jaarunaa gaijima chaharuva, jílli tollí omoonírúno uudí jínehejeguiha ímíjítírahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima ícaabo, bu fanoova jaabicima ícahi. Jaabo bu ímíhusehí, sítaaco ínohallítíro jííhevetatííbo, uujoho síhídí jeevahí nootatííbo, tafíico mítya mítya moonítatííbo ícano. ⁵ Bu tollíro ídicunoono moonítatííbo, gaijífítatííbo ícano. Tollíro bu sífíratotatííbo, bu ímitino omoonímoco gueenene jííhevetatííbo. ⁶ Bu tollíro síta ímitíco omooníneri imo imo ícatatííbo míyaaneríro imo imo íicafííbo, ⁷ fanoovaaco míyaavogoboro jaabicííbo toomoboro sícujeebírí.

⁸ Gaijí ufucuro fíníjítíhi. Jaanoti naha ufucu íicajínoco jibogoneheje fíníjí. Jaabadiro bu agaajaratino íjíneri íhiímaa llívejí. Jaabadiro bu gaajahaño fíníjí. ⁹ Míro Moocaani íjítí sásitusacohoro magaajahi. Jaasítusacoro míjibeguehícahi. ¹⁰ Jaanotí fanocoro ímino magaajacuudí toono mídimañehejequere magaajahícano fíníjí.

¹¹ Uujoho seemene ícausumí seemene íicanícbadí ímaahícauhi, esamaahícauhi, esícínícauhi ícano. Jaaruubo amíyaabo íicacuudí seemenebadí íicahícanoco jeevesu-cuhi. ¹² Jaabadiro jísúmí míhíhí jaabaiba mahatýímehí oono meecímeñaño jaabaiba mahatýímenícbadí. Jaarumo ufucu ímino foovono mahatýímejí. Jaabadí jísúmí uujoho paryícíno gaajatíhi. Jaaruubo ufucu paryícíno gaajají, uco Moocaani ímino agaajabadí. ¹³ Jaamaño ídínoro Moocaani míyaavogo, bu díibo onoono míyaavogo, bu gaijí ícano ufucuro fíníjítíhi. Jaarunehejéti aivo gaijí janaaníci jeevahí.

14

Agajaratino Íjíneri Ímaanoco Onoono.

¹ Jaaneguiha gaijima mícaqui ímino míguino. Tollíro bu Moocaani Gaija aacínoco míguino. Jaano janaaníci míguino Moocaani íjíco míjibeguejínoco amíhaico íhacíqui. ² Jaanotí agaajaratino íjírí íhiímaabo Moocaanídíro ímaahí míyamínaaguiha ímaatííbo, míhíhíínooba toonoco uguubutímaño. Jílli Moocaani Gaijaríro ímaabo toovono ícaruno íiminuru íicanoco. ³ Jaanotí naha Moocaani íjíco íjibogooobo sítaaco jibeguehí. Jaanofeenedí díito míyaavogoco júsísuubo, bu quehecútu-suubo, jacúsuubo ícano. ⁴ Jaanotí agaajaratino íjírí íhiímaabo ífguíhíro ímaahí. Jaanerí díibo míyaavogoro júsíhi. Jaanotí Moocaani íjíco íjibogooobo paryí Moocaani íjamínaa míyaavogoco júsíhu.

⁵ Uujoho imogorahi paryiçino amiihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaaniciivi imeguehi Moocaani iijico mijibogonoco. Miïro Moocaani iiji jibogo aivo janaaniciivi imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatihi. Toojiri onoonoco saatoho iijibogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuneri imiyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amiihaico abaatoobo agaajaratino iijiri amiihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaayicijirahi? Jaanoti naha miihaico Moocaani agaajasunoti, bu amiihaico miyaanoti jibuguruva, Moocaani iijico jibuguruva icano naha amiihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masii oono ifiima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojisuruva, ¿milli bu magaaajirahi imasijico?, ¿cojiico ojusunoco? ⁸ Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿miiijoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadiro bu amiihaidi magaaajitijiri onoonoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañaoma ihiiamaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jiinijehallivi ajashutino iijoho icahi. Jaaruno paryi fanooero gaajaveechuhi. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajatino iijiri saatoho uuma ihiiamaamedi diitoti uujoho siijinijeobobadi jeevajirahi, uuti bu diibo siijinijeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amiihai Moocaani Gaija acinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaayici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiiamaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro iijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagaijafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiiamaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagaajama icano sano masivajirahi. ¹⁶ Jaamaño iijoho Moocaanico digajiraro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miïro iijoho onoonoco gaajatibo. ¹⁷ Jaano toono iijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amiihai janaaniciivi agaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafatino imeguehi ajashunogay ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaaniciivi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajitisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadiro mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miïro Moise tajiiba Caatinihaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa iijiri neehi siicumiotofenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²² Jaamaño agaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui iicano; imiyaavugucumoco igaajasuqui iicatino. Jaanoti bu Moocaani iiji jibogo mitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahigoviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiiamaamofeenevi saafi agaajatibo, bu imiyaavogotibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo. ²⁴ Jaanoti famooro Moocaani iijico mijibogomofeenevi imiyaavogotibo, bu agaajatibo icano ijicafuturuva, diibo imitino icahacanoco gaajacujiruubo, toono paryi amiihai monoonoco uguubunofenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo jeebiifaño iicano agaajarahicatino foovoiveji. Jaadi jari ememuivooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amiihaifeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Iijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiiha tañahabomi, jilli amiihaico neejirahi: Mihigaivusumi amiihaiti saatoho masima icahachijii, bu iijibeguejinoma icahachijii, bu Moocaani agaajasunoco iijibeguejinoma icahachijii, bu agaajaratino iijiri ihiiamaanoma icahachijii, bu toojiri ihiiamaanoco iijibeguejinoma icahachijii icano, imino momooni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusujino icahachijii. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiiamaajisumi miimisiciro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafiisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho iijibequi diito onoonoco. ²⁸ Jaanoti toonoco iijibeguejirumo achahachijii sijijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jilliro amiihaifañodiro mihiimaa Moocaanimaryo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani iijico mijibeguejino icahachijii miimisiciro mihiimaa. Jaanoti iguiraasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicomoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniiboco sabogoco Moocaani igaajasuruva imegavi ihiiamaabo illivequi. ³¹ Jilliti paryi amiihai Moocaani iijico magaayichicamo saafiisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiiha Moocaani iijico iijibogomo ihesamaajeque iguiinoniqui saafi ihiiamaanhachutahiica. ³³ Miïro Moocaani sajeebi icaco aaciibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño lliivi iimaatimo iicaqui, Moise tajiibafaño onoobadi iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachiiji jari iijafaño ofoodi aijico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaaja Moocaani iiji amiihaiti ticovahiniitihi, bu idimoro amiihai toonoco magaayicinihimo mihicatihi. ³⁷ Amiihaiti saatohe: Moocaani iijico iijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaaja jihaamefañodi jilli amiihaico onoono jino Aivojiiibo Moocaani tajiiba iicano. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotiiibo onoonoco: Miyaano, menedino.

³⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijiiibogono.

(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, imeguehi taajasujiiibogoco amiihaico uujoho iijibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaayicinihobogofaño quehecuno mihicabogo. ² Jaabogofenediro bu amiihai mataajacuhi amiihaico iijibeguehinibadiro mihicahachiiji miyaano mimiyaaveguehinihachiiji.

³ Miho amiihaico iticoni jiiibeguehininihi Moocaaniti agaayicinihobogoco: Cristo mihimithallivi iguijeveunoco, oono Caatinahaamefaño unuubadi. ⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinahaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatohe paryi famooro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadiro bu tolliro safoono saatohe miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaaniciivi icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saatohe diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacoobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sosituviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago isemeneque sosituviro agaaniicibadi iicauboco. ⁹ Miho uujoho minisuminaati sihidi ejevatiibo uco minisuminaafi monoatatiruuvo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinimaño. ¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamañodiibo uco imino omoonino sicamañovi footihi. Miho paryi diito janaaniciivi ducicamaaihi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijibeguehi. Jaabogoco amiihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

¹² Jaano bu mojiibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onoono bu iicanaaca, bu çmilli amiihaiti saatohe siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? ¹³ Jaano bu tolli iicaruva, çjaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? ¹⁴ Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteuhachiiji jino mojiibogo jilli sicamañovi, bu oono amiihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jahi bu miihai Moocaaniti sicamañoco mijibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijevefañoti buheetesuui, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa çmilliti bu siino Cristo buheeteui? ¹⁶ Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. ¹⁷ Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachiiji, amiihai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amiihai imitifañerehiica mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitihi. ¹⁹ Jaaneguiihacu Cristoco mehesicinino jilli jiijehalliviro mihicaquiguiiharo iicahachiiji miihai famoo janaaniciivi idaasuno mihicahi.

²⁰ Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamañodiibo iimegaoo ufcu siino ubuheetejimoti ubuheetecuboo. ²¹ Miho oono saafi Adan onoobofañodiro guijeve asaubadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. ²² Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicibadiro, bu oono paryi Cristooto iicamaño fiivoma icaji. ²³ Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuuhi. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. ²⁴ Jaadi jari jiiinije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisuji paryi jihovo tajiibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijiiibo. ²⁵ Miho Cristo aivojiiiveji jari paryicino Moocaani iminaaco iguinomicudi. ²⁶ Jaadi bu guijeveque niinoono finisujiiibo. ²⁷ Miho Moocaani paryicino Cristoguiinovivi ficucuuhi. Jaaruno Caatinahaamefaño paryi diiboguiino ficucafotino nuurunaaca idiiiboro Moocaani diiboguiino ficucafototihi. Miho

diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuui. ²⁸ Jaadi paryi: cino Cristoguiinovi ificuucafutucuudi, Cristo Illi iicaabo Moocaaniguiinovi ficuucafeteji; miiro diibo Cristoguiinovi fanoovaaco ificuubo. Jaamaño jilliti Moocaani fanoovahallivi icaji.

²⁹ Jaanoti bu saatocho ochoomocinihicaumeguiiha ifiinoco nitihicahi. ¿Collihi bu jaamo tolli moonihicahi? Miiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajitirumo.

³⁰ ¿Nacu milliti miihai fahiijivaro fiicunofaño mihicahicahi? ³¹ Miiro uujoho fahiijivaro gujivefaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano icabadi. ³² Uujoho jilli onoomaño Efeso cuumivi jicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihi. Jaaneguiiha, ¿toonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecutimo icajiruva? Jaaneguiiha saatocho eneehicabadi imijiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano civohogo miguijevəcujimaño, noomoro.

³³ Amiihaico sita bañidino. Miiro noonicimo: Imitino gataavominaa imino iicafiruuboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. ³⁴ Jaaneguiiha amiihai iminoro mihica iticovono ifima. Jaamoro imitico momoonidino. Miiro oono amiihaiti saatehehiica Moocaanico gaajatihhi. Jilli amiihaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji.

(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatocho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifinoma fine icajimo? noomoro. ³⁶ Jeedi fine aivo agaajatimo. Miiro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunati ifaho iinefihhi. ³⁷ Miiro trigoco, bu tobadi iicanoco mabasujisumi, ifahoocho mabasuno ihiinotatihhi itoogaico mabasuno iinefihhi. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihi siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. ³⁹ Miiro sabadiro ifiino icatihhi: Siibadiro miyaminaa ifi, bu siibadiro asimi ifi, bu siibadiro joomi ifi, bu siibadiro taava ifi icano. ⁴⁰ Jaabadiro bu icano niquejeminaa ifi, bu jiiinjeminanaa ifi icano. Jaarunaa niquejeminaa ifi ovosii siibadiro, bu jiiinjeminanaa ifi ovosii siibadiro icano. ⁴¹ Jaabadiro bu cuujeo nihiba seseen siibadiro, bu fucuo nihiba seseen siibadiro icano. Jaabo seseen bu meeciri seseeti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri seseen saafi seseen siibadi, bu sifi seseen siibadi icano. ⁴² Jaabadi bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifico micinichi. Jaanobuunati siino mubuheeteedi: utuucicujitino ifiima mihicaji. ⁴³ Iidicunoco micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosicinicuhhi. Bu niinovanoco micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. ⁴⁴ Miyaminaafi ifico micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi gaija ifiirucu iicano. Jaamaño miyaminaa ifi icabadiro, bu gaija ifi icahi.

⁴⁵ Miiro jilli Caatinihaamefaño noono: Iticonio miyaminaafi Adan onoobo fiivo ifiima eetavocafutuhhi. Jaanobuunati Cristoco: Niino Adan, neehicaumo jilli Gaijafenedi fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ifi iticoni mihicatihhi. Jilli miyaminaa ifiiti iticoni mihicahi. Jaadi jari Gaija ifiiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonio miyaminaafico jiiinjeti eheetavuubo jiiinjeminanaafi. Jaano allivooobo iicaabo Aivojiiho Jesucristo niquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jiiinjeminanaa ifiino johono jiiinjeti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igaijano johono niquejeoobo igaijabadi jeevahi. ⁴⁹ Jaabadiro miihai oono jiiinjeti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucuo oono niquejeoobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amiihaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itijohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitihhi. Miiro oono gueenene iicatinu ufucuro ifinjinofaño icajitihhi, eneejiruno. ⁵¹ Imegeuhi bu jino agaajaratinoco magaaanoco: Famooro miguijevėjitihhi. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miino aallico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuumo iicaqui. Jaanoti miihai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi gueenene icatinu ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi gueenene iicatinu ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti ifiivutucuudi, bu oono mofi iguijevefino ifi iguijev-efitino ifiiti ifiivutucuudi icano, Caatinihaamefaño onoono miyaaveji:

Guijevete Moocaani mitya guinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya miihaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guinoniji eneehicano? Caatinihaamefaño onoono.

⁵⁶ Miiro imiti, guijeveque mityaco acihicahi, miihaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise sicijevo tajiba imitico mityaco acihicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi miihai Moocaanico mihimehi, Mohavojiiho Jesucristofenedi miihai guijevecuumo mihicajino mityaco aacinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahiijavaro janaaniviro Mohaivojiiho dudicamaajeque eetavomoro mihica. Miiro amiihairyo magajacuuhi Mohaivojiihedi mududicamaaño sicamañovi iicatinoco.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu amiihaico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiiijeri iicajano Moocaani iijanominanaaco ijiiibuguuho uubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro amiihai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mificuhica magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi amiihai monoomoco galluji Jerusalem aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amiihai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachijii, uuma feejimo.

Pablo Efejinoco Ifitacamaaño.

⁵ Jaabo amiihaijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiiijefaño. Jaadi jari amiihaivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amiihaima gueenejisuno iicahachijii. Jaanoti bu paryicino jiiijaco toonoviro afatyohachijii. Jaachijii uco mahamusu efejihigovi ofooboco. ⁷ Imogotii amiihaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amiihaima gueene iicanoco Mohaivojiiho Jesucristo iimogohachijii. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajiihica Pentecoste jiiibaimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudicamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidi saatoho imogotimo uco ijiihegueme iicamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo amiihaivi ifotohachijii imino diiboco magaayici sajeebii iicahui. Diibo bu uubadiro Mohaivojiihedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiha amiihaiti saatohoba diiboco mitihimejetasudino. Jilliro diiboco mahamusu sajeebii ofooboro uco imeecivaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onoboti amiihaico jiiibeguehi: Monahabomima diiboco galluucuurahi amiihaico ibaatequi. Jaaruubo foogotii. Jaaruubo iimugusumi feejiiho.

Niinoono Afajiihino.

¹³ Jaaneguiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofaño, gaifimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaijinofañodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, amiihairyo magajacuuhi Estefano iijaminaama iticoni Acaya jiiijevi Jesu jiiibogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeecivehicamoco icano. ¹⁶ Jaaneguiha uujoho imeguehi diito onobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onobadi icano momooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onoboo, bu Fortunato onoboo, bu Acaico onoboo icamo tajaago asaaner. Jaamo uco amusuhi amiihai uco mahamusutinoco, juuga machahamaño. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono amiihaico abaahinisumi amiihai mihicahinibadiro. Jaaneguiha diitobadi iicamoco mobocigo.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jiiijeri iicajahajeminaa amiihaijaa iijico galluuhi. Jaabadiro bu Aquila onoboo, bu mogai Pricila onooگو iicamisi, bu diitsi iijafaño iigaivehicamoco icano, amiihaijaago Aivojiiho momofañodi iijico galluuhi. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihiihicicimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatinihitahuseri. Amiihaijaago taajico galluhi.

²² Jaanoti cajaatyohacho Mohaivojiiho Jesucristoco agaijitimo imitino iicahui.

Jaanoti Mohaivojiiho, mojaa disaa.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo imino moonihi. ²⁴ Paryi amiihaijaago galluuhi Cristo Jesufañodi tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatinihi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jinijeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaa'iciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masi Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miuro diibo Moocaani miihaico iidaasugoobo, bu jaabo diibo Dios miihaico fahii'ivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miuro Moocaani miinoco jacusufihi paryi fanoovari idaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu miihai idaasuno iicamoco majacusuqui, oono miihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miuro miihai Cristo idaasufaanodi mihicamaño, bu diibo Cristofaanodiro ajashutino majacusucafetehi. ⁶ Jaamo miihai amiihaico taajasujibogoco mijibogonoti idaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusucafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu miihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacusucafetequi. Jaamo bu tolliro amiihai sicujeebiri majaabicahi jino miihai idaasuno mihicanehejeque majaabicahicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico miihai imino mehesicinihi. Oono miihai idaasuno mihicanofaanodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofaanodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaa'janoco sihidiro imitineri Asia jinijevi miihai mihicahacininoco, sihidi jeevano idaasuno mihicahcaunoco. Jaaneri mosefama machahacuui majaabicujitihi: Fine aivo muchuumucuuji, munuurahi. ⁹ Iguijenicujimo iicanicibadi mihicahcauhi. Jaaruno fine jilli mofiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani miihaico toonoti taajasuui, bu jisuu miihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejeevano miihaico iguijenijirunoti. Diiboviro miihai mohesicinicoco mificuui miihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai miihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaaneguiiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiimaahachiiji, diibo miihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanima imeji, miihaico Moocaani imino omoonihallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihi.

¹² Miuro icano sano miihaico imo imo omoonino; jiiheshallivi miihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaa'janeri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihicahicahi. Moocaani miihaico iimihuseri amushicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno miihai gaajariro tolli mihicano icatino. ¹³ Miuro amiihaiti paryi aameneque macaatinahaamenefaño meneehicahi amiihai memee'icimoro magaa'ajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaa'janoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaa'jacubadi, jaamo ufucu, Mohaivojiiho Jesucristo asaajifucu, miihaiti imo imo mihicahi, bu miihai amiihaiti mihi-cajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco eesicini'iboro iticoni esamaahinirahi amiihaico mifocci abaahinijinoco, amiihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahininihi Macedoniajaago ofoobo amiihaico abaahinijinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo amiihaico abaahinijinoco icano. Jaamo amiihai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaahinurunoco, ¿fine uco bañiibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco amiihai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saato'hoco: Jihi, onoomoro, bu saato'hoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ Miuro Moocaani gaajahi miihai amiihaico: Jihi, monoomoro, bu siino: Chahano, monoootatinoco. ¹⁹ Miuro miihai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi jibogoco mijibogoco miihaicagaabo: Jihi, onoboro, bu siino: Chahano, nee-jibuutihi. Miuro Cristofaanodi paryicino miyaano miihai'noobaco bañitai'ibo. ²⁰ Miuro diibovi paryi miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonicihi Cristo Jesuco magaa'jacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani miihaico, bu amiihaico icano Cristofaanodi quehecuno ificuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuui. ²² Jaaboro miihaico igaajataco ificuboro Igaijaco mojeebii'nofaño ficuubo, toonoti magaa'jaqui ufucu niqeejefano magaa'icijinoco.

²³ Jaanoti esamaahinibadi Corintovihiica footihi amiihaico agaijimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachiiji imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevene icano. ²⁴ Jaarumo miihai mihimogotiihi amiihaico: Jilli mimiyaavogo, noomoro amiihaico matajii'banoco. Miuro amiihairyo, miyaavogofaño quehecuno mihicacuui. Ivi jilliro mihimeguehi amiihaico janaanici imo imo moonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehinitíhi amíhaico siino abaatonoco siino idasuno amíhaico omoonijiruneguiiha. ² Jaabo uujoho amíhaico idasuno mooniruva, ¿míjoho bu uco imo imo moonijirahi? Amíhaico bu uujoho idasuno omooninobuuna. ³ Jilliti amíhaidi jino uujoho aameque jilli caatiníuhi amíhaijaago ofooboco, uco amíhai imo imo momoonijirumo, jilliro idasuno momoonijirunoco imogotimaño. Jaamaño amíhai imitico mejeevesuhachíji; uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro amíhai imo imo mihicaji. ⁴ Míiro toohaameque amíhaidi acaatiníusumi idasuno iicaneri tafi uco níji níji iicahicauneri taahicauhi. Jaaruubo toohaameque caatiníutihi amíhaico idasuvusuqui icatino, jilli amíhaico gaajasuqui síhidi amíhaico agajjinoco.

Imitino Omooniboco Imibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idasuno omooníubo saaficoro uco idasuno mooníutihi. Tolliro bu paryi amíhaico mooníubo. Jilliro míiviro neehi. Imogotíhi janaanici sefano ihíibanoco. ⁶ Míiro amíhai Moocaanico míhimuusumi díiboco amíhaifañoti míhiinusucuuihi. Jaanoti eesafotooboro gaajucubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro ívi jisumi díiboma míhimibachumoro díiboco majacusuco, síhidi idasuno iicaneri janaaníciviro imitino icaadíbo. ⁸ Jaaneguiiha amíhaico neehi: Siino díiboco magaaasu díiboco magajjinoco. ⁹ Míiro iticonio aamefañodi toonoti amíhaico nooboro caatiníuhi, amíhaico gaajasuqui ¿naa uujoho onoobadi mooníjimo? onoomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi amíhai oono ímiutíiboco míhimibachucuuhachíji, bu uujoho tolliro díiboco imibachucuuihi. Míiro uujoho íimibachuuboco imibachuhi Cristo ímefeenevi amíhaico agajjiboro. ¹¹ Toonoti míhaico Satanas quehevíino iguínoníiboro, míiro díibo omoonígonoco míhai imino magaaahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeebí Níji Níji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo jíbogoco jíboguequi úfuubo ífutusumi, aivo uudi ímíuno Aivojúboco dúdicamaaque toonovi eetavuuji. ¹³ Jaarunofaño tajebeí uco sajebeí ícautihi, monahabo Titoco toonovi aatyímeutímaño. Jaaneguiiha díitoco íftacuboro toonoti fuuhi Macedonia jíiníjejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico ímehi, díibo míhaico Cristo Jesuta íjimitaco íguínonímoro míyamínaa mítya mítya agaimuaívomofaño míhaico asatyefínóhallívi. Bu jaaboro míhaifeenedi íjíbogoco jíbogusuhícaabo. Oono facíci úusuno fahígovadi ofoonícibadi ícaqui. ¹⁵ Míiro míhai oono aimoguíjico, Cristo Moocaanico ejeevívoobo, íjigasuno úusu fahígovadi ataajímofañodi, bu ataajítímofañodi ícano ofoonícibadi míhai paryi míyamínaa íicadímoco míjíboguehícahi. ¹⁶ Jaano ataajítímímedi namíta úusunícibadi jeeváhi. Jaanoti ataajítímímedi facícino úusuno, fíivoco aacino úusubadi jeeváhi. ¿Jaanoco míjoho fine íinoro eetavejírahi? ¹⁷ Míiro míhai níhibamíguíiharo Moocaani íijico míjíbogotíhi, saatho íicabadi símafehejedíro íinoro úbuunanímoro íjíboguehícabadi. Míyanotíro náha míhai míjíboguehícahi Moocaani ímefeenevi, díibo Moocaani míhaico agallumo míhicamaño, bu Cristo jeevívomínaa míhicamaño ícano.

3

Bohono Íiji Jíbogo.

¹ ¿Nacu míhai jilli munuusumi fine amíhaidi, míhai mófítíro ímíno míhíimaamo meneehícahi? Cha, ¿collíhi jaamo míhímequehi míhíaidítí síta aamerí: Díito amíhai íimíhúseme, onoonoco? Amíháírýo ímíno míhaico magaaajucúuhi. Jaabadíro míhai magaaajagotíhi síta aamerí amíháíaidítí íjíbogonoco. Jaamaño uujoho ¿collíhíca aamema ícajírahi úudití síta: Ímíibo, noomoro acaatíníhaamema? ² Míiro uujoho amíhaico íjíbogusumi, amíhai jeebífaño mímyaavugúumoro ímíno mímínífutucuumoco aatyímémere tadyúdicamaaje ímíno íicanotí gaajajírumo. ³ Míiro amíhai toohaamebadi míhicahí, Cristo acaatíníhaamebadi míhicacuuihi. Míiro míhai míjíbogomo amíhai jeebífaño macaatínícuunobadi míficuhícaacuuihi. Jaanotí caatínírí macaatínícínítíhi. Jilli Moocaani íicabo Gajjáríro macaatínícíníhi. Guísíbabujéhallívi Moíse tájíibano acaatínícínobadi ícatino. Jilli míyamínaa jeebífañoro acaatínícínícuuno.

⁴ Jaano míhíaidítí toono míyaano íicanoco míhai magaaajahi Moocaanífañodi, bu Cristo-fañodi ícano. ⁵ Jaamaño míhai mómítýaríro sínoco momooníno ícatino. Paryícíno fanooavaoco momooníno Moocaanítí saahi. ⁶ Míiro díibo míhaico mítyaco aacínérí bohono íjji onoobadi dííbedí mududícamaahí. Jaano toono bohono íjji oono eedeetájíibano acaatínícíníno íicabadi ícathí. Jilli Moocaani Gajjati magaaýícínótíonoro íicamaño. Míiro oono acaatínícíníno tájíiba Moíse tájíiba, guíjevfaño satýefíhi. Jaanotí náha Moocaani Gajja mínoco fíivoco acíhi.

⁷ Jaano toono Moíse tájíiba guísíbabujéhallívi acaatínícíníno arícuno saauhi. Jaamaño ísraelmí Moíse ímeque meehícautíhi íhíme síhidi arícuno ífuvusuhícaumaño. Jaaruno

toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totajüba guijevafaño asatyefiruno sihidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gaija ijübugoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono münoco guijevafaño asatyefiruno tajüba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani jübugo mühaico: Amühai imitüma machahacuuhi, onoobogo. ¹⁰ Müro totajüba itüconi iimima icaruno jisumi miyaadi jeevacuutihi, jino sihidi iimima iicanoguünodi. ¹¹ Jaano toono guenene icaujütüruno iimima icauhi. Jaano janaanüci aivo imijino ufucuro ifinijütüno iimima icahi.

¹² Jaamaño mühai toonoco imino magaaajamaño, nucufeguetümo müjübuguehicahi. ¹³ Jaamo mühai Moise omoonübadi momoonütühi dübo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuuhi israelmi toono guenene icajütüno aricu ajaabavonoco atümetümo icauqui. ¹⁴ Jaarunoco düto gaajatühi. Jaabadüro bu jisumi toono eedeetajübacoco emeecisumi tobaryuro düto esamaajeque afabaacucinüno icabadi jeevamo gaajatümo. Müro tobaryuro dütoti gañücafototühiica idüboro naha Cristofañodi tobaryuro gañücafetejirahi. ¹⁵ Müro jisumihachuta Moise tajüba aameneque emeecisumi tobaryubadi dütooco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatümo icauqui. ¹⁶ Jaano naha jari gañücafetefühi Aivojübojaagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija icano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiha dübo Moocaani Gaija iicahigo sajeebü icahicahi. ¹⁸ Jaamaño paryi mühai tobaryuri mohimeque mafabaacucinücutümo. Mofüvi Mohaivojübo imi ifuvusuhi, oono meecimefaño mofi ifuvusunücbadi. Jaamaño mühai janaanücvüro dübobadi minifotomoro mefeehi fahüjüviro janaanücvüro dübo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojübo Gaija iicaabo eheetavono.

4

¹ Jaanegui masü suufenütümo momoonüqui, Moocaani mühaico üdaasugoooro idudicamaajeque atajübaunoco. ² Müro mühai toovono omoonüfinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutihi. Bu tollüro sitaaco bañümoroco mofootühi, bu Moocaani ijüco sümänehejedüro buunanümoroco mofootühi icano. Jülü müyaanocoro meneehicahi. Jaamaño jülüti Moocaani imefeenevi saatohoco magaaajasuhi, mühai Moocaani imefeenevi imino mihicanoco. ³ Jaanoti jino Moocaani taajasüjübugoco müjübugoco toovono iicahachüji, oono cüjügaifaño ufucucujümedüro toovono. ⁴ Müro düto imiyaavogotümo, jüje caani jü jüebünoco mitasucuuhi. Jaaneri gaajacutümo Cristo jübugo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. ⁵ Jaamo mühai Moocaani jübugoco müjübugusumi, mofüdüti müjübuguehicatühi, idüboro Jesucristo amühai Aivojübo iicaabedüti müjübuguehicahi. Jaanoti naha mühai jülü amühai jeeüvominünaa mihicamo Cristoco magajümaño. ⁶ Müro düboro Moocaani: Icüvuneguiha daachücisü, nuubo. Jaaboro jisumi bu düboro mojeebünofaño achücisühi. Tooneri Moocaani imico magaaajüqui Jesucristo imefañoti ifuvusunoco.

Miyaavogofeenedi Mihicano.

(1 Co 2.1-5)

⁷ Jaano toono Moocaani Gaija mofifaño icahi, oono aivo iiminoco nüfaqui eetavotahillu guirihillüfaño mifucujürubadi jeevano. Toonoti igaaajüqui toono sihidi ejeevano mitya mühaiti saatüno Moocaaniti asaanoco. ⁸ Jaamaño fanoovari imitüno mihicarumo, toonoti mataajanücihi, bu fanoovari gaihüübaro mihicarumo, aivo tooneri üdaasuno mihicatatühi, ⁹ bu mühaico sihidi jüheverumo, Moocaani mühaico jeevesutatühi, bu mühaico iguünonüromo, migüjüvetatühi icano. ¹⁰ Jaamaño fahügovadi mofoomoco gaicaajüromo Jesuco agaicaumaña. Jaaneguiha mofifañodi bohono ifüco Jesu aacüno mühüfusuhicahi. ¹¹ Müro mühai jino mihicanohachuta fafucüvaacüvüro nühicunofaño mihicahi mühaico agaicaajüronofaño Jesuco magajümaño. Toonofeenedi bohono ifüco Jesu aacüno ihüfusucafetequi. ¹² Müro taajasüjübugoco müjübuguehicanohallüti mühaico sita gaicaajürahi. Jaanofeenedi amühai mataajüjino ifüco magaaajüqui.

¹³ Müro Caatinühaamefaño noono: Miyaavegühi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadüro bu mühai tomiyaavogofañodüro, mimiyaavogomoro mühiimaahi. ¹⁴ Jaamaño mühai magaaajühi Moocaani Mohaivojübo Jesuco ubuheetesuubo, bu mühaico sano amühaüma buheetesüjübo, Jesuma mücaqui. ¹⁵ Jaaneguiha jülü fanoonühicufañü mihicahi amühai iiminofaño mücaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omoonünooco agaayücimo, toonohallüvi ajashütümo Moocaanüco sihidi ihüimequi.

¹⁶ Jaamaño mühai suufenütümo momoonühicahi. Jaamo mühaico mofüno nüinovatonoro fuurunaaca, mogajü jülüro fafucüvaacüvüro buheetenere feehi. ¹⁷ Müro jino jüjühallüvi üdaasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehi. Jaanofañoti magaaayüciji ifinijütüno imi, aivo aajashütüno. ¹⁸ Jaamo mühai mahatyimenehejequere mehesamaatühi. Jülü jisumi

mahatyimetinehejequere mehesamaaihi. Miiro mahatyimeneheje gueneene icatatihi. Jaanoti jisumi mahatyimetineheje ufucuro finitino iicajino.

5

¹ Miiro miihairyo magaajahi oono mofi iija goovano unucufjabadi ejeevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani miihaidi niquejefañi ifinijitino ifico aacinoma. Toonoco miyaminaati saafiiba acijitirahi. ² Miiro miyaano jino mofiima mihicanohachuta macanifehicahi, niquejefañi ifinijitino fiivoma mihicacujirunoti. ³ Jaanofañi mijicafeteji mofi gaachehufañi iicanicibadi. Jaanegui mojeebii sicaimobadi iicatiqui. ⁴ Miiro jino mofi-fañi mihicanohachuta macanifehicahi, idaasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehifico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififfañi mijicafetejinoco mihimeguehicahi. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiiha Moocaani miihaico iimibachuuboro Igaijaco aciuhifucuro magaaayicijino gaajatabadi iicano.

⁶ Jaamañi miihai imino magaajamoro mehesicinahi jino jiijehalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiti buhigovi mihicanoco. Aivojiiiboma niquejefañi mihicatinequehiica. ⁷ Jaamañi miyaavogofañodiro mihicahi. Jijeonoco mahatyimenejaagodi mihicatihi. ⁸ Jaamañi miihai mesefaquifotomoro mihimeguehi jijeo ififfañi mihicanoco mejeesumoro Aivojiiiboma mihicanoco. ⁹ Tooneguiiha mihimeguehi fahiijivaro Mohaivojiiiboco imo imo momooninoco, jifiima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ Miiro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovooicivi momoonihicano jaadaco magaaayiciqui, jiijehalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeebiiico Aacino Jiiibogo.

¹¹ Jaamañi miihai Aivojiiibo ñihicuno omoonijinoco magaajamañi paryicino miyaminaaco mimiyavugusuqui momoonihicahi. Miiro Moocaani miihaico gaajacuuhi. Jaabadiro bu mihimeguehi amiihai miihaico magaajanoco. ¹² Jilli monoomo, miihaiditiro siino imino miihiimaano icatino. Jilli amiihaico meneehi. Jaamo miihai imino momooninoco amiihai magaajamoro quehe quehe miiacaqui. Jaamo saatoho ijeebiiifañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo miihai sihidi mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi miihaihalliti. ¹³ Jaamo miihai mejeegavomo mihichachiiji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihichachiiji jaafa amiihaidi mihimimo. ¹⁴ Miiro Cristo miihaico agaijinoguiino mihicahi, saafiuro famoohalliviro iguijeveunoco magaajamañi. Jaaneri bu famooro iguijeveunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamañi miihai saatohero jijeo miyaminaa esiciniibadi mehesicuutihi, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa icabadi mehesicinihicaui. Jaarumo jisumoll miihaico mehesiciniicuutihi. ¹⁷ Miiro Cristoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuuihi, jisumoll bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani etavehi Cristofañodi miihai diiboma sajeebii miiacaqui. Jaaboro miihaico tajiibaubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminanaaco ifiivi sajeebii miminiyuhicaabo diito imitico jeecivotiibo. Jaabo miihaico tajiibauihi toono sajeebii ica jiiibogoco miyaminaaco magaaajasuqui. ²⁰ Jaamañi miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifeenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajiibaneguiiha: ¡Moocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutihi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiiboco mihicanicibadi mooniuihi, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogobadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani ducicamaaje nahaboniminaa mihicamañi amiihaico meneehi: Sicamañovi magaañisudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatinihaamefañi jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamañi miihaico miihai miihijeevesutihi, miihai ducicamaajediti miihaiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilliro ivi fanoovavi Moocaani jeecivominaa mihicanoco mihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idaasuno mihicanoco, fanooti mucuujiivaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, sicuno jeebiri fanoovaaco maaabacinofeenedi. ⁵ Miiro miihaico aamihicamo, miihaico civojaanihcamo, miihaiditi ñaaihicamo, bu sihidi jeevano ducicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi

ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miihai mihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magaañofañodi, bu mosicujeebiri majaabicicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco mihifusunofañodi, bu miihai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco mijibogonofeendi, bu miihaifaño Moocaani mitya iicanofeendi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayicinihi, mahamocasiqui niisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofico magaihuimoro mefehi imitimehejediti, bu mahamocasihi imitimehejema icano. ⁸ Jaamo safo miihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayicinihi. Jaanoti safo miihaico aatajagomoco iicanicibadi magaayicinihi. Safo miihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo miihaiditi imitino iimaamo. Safo miihaico abañiffimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai abañiffimo mihicatihini. ⁹ Jaamoco miihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguujevuumoco iicanicibadi miihaico moonimuro. Jaarumo ¿milli mihicatihini? Safo miihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototihini. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahijivaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuijivaachurumo, ajashutimoco mubusumijenihini niqeejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amiihaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebifaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebifaño amiihaico meneejiruno. Jaanoti naha amiihai jeebifaño icano miihaico amiihai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amiihaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amiihai jeebifaño iicanoco uco monoo, oono amiihaico uujoho iicabadi.

Miihai Moocaani Ijati Mihicahi Mojeebifaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amiihaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Tolli mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoo imiyaavogotiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miiro Moocaani jeequivo iijafaño ijinitama sano diibo jeequivotatimo. Miiro miihai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojiiho:

¡Diito iimitimofeeneti mihiinomoro sihogovi mudugaavo! ¡Jaamoro idicunoco mududicicudino! Jaachijii amiihaico gaayiciji. ¹⁸ Jaaboro amiihai caaniti icaji. Jaanoti amiihai taseemeti mihicaji, noobo Aivojiiho sihidi ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha miihaico mofico, mojeebico icano imihininijirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguimoro diibeguiiharo ijeevadi mofico mificuquu icano.

Corintio Cuumiminaa Imitono.

² Jaanegui miihaima imino mihica. Miiro miihaiñoobaco miihai imitino momoonitihini, bu miihaiñoobaco imitino mejeevamaaisutihini, bu miihaiñoobaco mabañihicatihini icano. ³ Jaaruubo jilli onoocho amiihai imitico onoono icatino. Miiro iticoni amiihaico unuucubadi: Amiihaico uujoho sihidi gaijiji. Taciditi muduujecininihi sano mihicamoro, bu sano mecheemequi. ⁴ Amiihaico imino eesciniboro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihidi idaasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jiiñjevi magasehinotiro aivo mojaguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofoohigo idaasuno mihicahicahi, saatoho miihaico aamineri, bu mojeebifañoti mihiguinehejeri icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehcutusufiibo, miihaico imo imo miniiyuhini Tito agaseneri. ⁷ Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaiti imo imo iicanerini icano. Jaabo miihaico jibeguehi amiihai miihaico mahatimegueneque sihidi mihimogonoco, bu tolliro jibogoocho idaasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagnoti icano. Jaaneri sihidi janaanici aivo imo imo icahi.

⁸ Amiihaijaago agalluhinihaame amiihaico idaasuvusunirunaaca jaarunerini uujoho idaasuvotihini. Iticoni naha idaasuvehinirahi amiihaico toohaame idaasuno omoonihinineri. Jaaruno jilli jihachutarehini. ⁹ Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono amiihai idaasuno mihicanerini imo imo icatihini, jilli toono idaasuno mihicahininerini amiihai imitico mejeevesumaño. Jaanoco amiihai majaabicuihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño miihai amiihaico imitino momoonino icatino. ¹⁰ Miiro oono miiho imitico mehesafotomoro mihidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri miiho imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatihini.

Jaanoṭi naha idaasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinjitino guijevefaño feeji. ¹¹ M̄iro am̄ihai imitico mehesafotomoro mihidaasuvehinihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño am̄ihai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magaajacuuih iimitiiboco. Bu am̄ihai jaabojago misifiratucuuih. Bu jaamoro am̄ihai mihigutuuih. Jaamaño uco mahatymeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohalliti mih̄ibaumoro Moocaani iijati magañiuih. Jaamaño mihai magaacuuih am̄ihai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. ¹² M̄iro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafico imitino omooniboco eesamaaiumaño icatino. Jilli m̄ihaico sihidi aivo am̄ihai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magaajasuqui. ¹³ Jaanoco m̄ihai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatymeneri. M̄iro am̄ihai diiboco mahamusuhinihi sajeebi iicaqui. ¹⁴ Jaamaño am̄ihaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuonoti nucufevetehi. M̄iro paryi am̄ihaico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu am̄ihaiti Titoco: Imimo, munuano miyaanoti icahi. ¹⁵ Jaamaño am̄ihaico sihidi gaijiibo, paryi am̄ihaico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magaayiciumaño icano. ¹⁶ Jaamaño am̄ihaico imino imiyaavogoboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gaijitimo Aacino.

¹ Tañahabomi, mihimeguehi am̄ihaico mijibogonoco Macedonia jiiijeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. ² M̄iro idaasuno iicaneri nisucafuturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufirumo gaijitimo aciuih sihidi inih̄ibamima iicamobadi. ³ Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaanici aciumo. ⁴ Jaamoro bu imogomoro dillumo monahabomi Cristofeenedi Judeari iicamojaa uujoho nih̄ibamico asaatyonoco inahaboniqui. ⁵ Jaamo aivo mihai imino mehesiciniuno janaanici mooniumo. M̄iro iinoro Mohaivojibojagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. ⁶ Jaaneguiiha Titoco sihidi munuuih toono am̄ihai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nih̄ibamico ticonihinicuubo iicinoco tahimega ificuqui. ⁷ M̄iro am̄ihai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mijibogonoco imino magaajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu m̄ihaico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijinoro mahamusunovi janaanici mihica.

⁸ Jilli uujoho onobo toonohallivi am̄ihaico atajibano icatino. Jilli imeguehi am̄ihai imino momooninoco, toonoti am̄ihai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetegu. ⁹ M̄iro am̄ihairyo magaajacuuih Mohaivojibo Jesucristo imihuseeque. M̄iro diibo sihidi busumijeevauruubo am̄ihaico agaijimaño iidaasuboti minifutuhi. Jaamo am̄ihai diibo idaasufañodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiiha am̄ihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: M̄iro am̄ihairyo ju-faijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi. ¹¹ Jaaneguiiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momoonibadiro, am̄ihaima iicadinoti acimoro. ¹² M̄iro saafi sitaaco imogoboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani m̄inoma achahano janaanici m̄inoco dillutatibo.

¹³ Jaamaño uujoho nootih: Saatohoco mahacimoro am̄ihai idaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi am̄ihaima sihidi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo am̄ihai mucuujivaachusumi diito am̄ihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinihaame onoobadi iicaqui: Sihidi iicibedi atyuuvutino. Jaabadiro bu m̄idino iicuruubedi, cuujivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebifaño am̄ihaico agaijiboro amusunoco ifcuunohallivi jino uco icabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi am̄ihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogoboro feejiibo am̄ihaico emeecitoobo.

¹⁸ Jaabama magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaje Moocaani iijaminaa imino ihimaahicaaboco, taajasujibogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa icimoro galluuih m̄ihaima iigooboro m̄ihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino ducicamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehichai Mohaivojiboco mihimequi, bu am̄ihai mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jilliti m̄ihaiditi m̄ihaiñooba jino nih̄ibamico

mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miiro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojiiho imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafiico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogooboro miihaico amusuhicahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicumaño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatoho amiihaico Titoditi idilluhachii; diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma ducicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatoho monahabomisiti idilluhachii; monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojiiho Cristoco iimehicamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gaijima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaajaqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihichicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogfeenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitih. ² Miiro amiihai imihuseque uujoho imino gaajacuhi. Fahiijavaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminana juufaijio ficabatiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saatoho sihidi Macedonia jiiinjeminana agaajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico amiihaijaago galluui, amiihaiditi toonoti imino eneehicano sicamaño iicajiruneguiiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicinicuuhi. ⁴ Jilli amiihaico neehi saatoho Macedonia jiiinjeminana uuma ofoomo amiihaico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri miihai munucufevjirahi sihidi amiihaiditi imino miihaaahicarumo. ¿Mili bu amiihai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluui amiihaico ibaatequi. Jaamo amiihai mahallacarui, munuunoco ihamusuqui. Jilli amiihai mahallacaruno imitucuuno. Tolliti amiihai imihuse igaajacafetequi, miihai amiihaico midilluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha amiihai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miiidino abasuubo, bu miiidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci amiihai jeebi onoodino, gaijimoro icatino, bu sita idilluneguiiharo icatino. Miiro Moocaani gaijiihi gaijitiibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miiro Moocaani amiihaico fanoovaaco sihidi acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimoo mihicahi. Jaamoco bu janaanacivi acijiibo, tooneri iminoono ducicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miiro Caatinahaame jilli neehi:

Jaabo imihuseebe gaijitiibo iidaasumoco acifihi. Jaani iimihuse ufucuro finijitih, noonoro. ¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu amiihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amiihaico aciji paryi diibo ducicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiiho ajashutino iiminoono ducicamaajeeneti. ¹¹ Jaamo tolliti amiihai fanoova imima mihicaji. Jaamo gaijitimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofeenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucujivaachuneguiiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi iimeque icano. ¹³ Miiro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofeenedi gaajajimo, amiihai Cristo jiiibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bociguejimo amiihai gaijitimo ditedi, fameeguiiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amiihaico sihidi agaijimoro amiihaihallivi Moocaanima iimaajimo amiihaifeenedi Moocaani iimihuseque iifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo Illi sihidi ejeevaaboco miihaico aacinohallivi.

10

Pablo Iducicamaajehalliti Iimaahi.

¹ Uujoho Pablo amiihaico dilluhi Cristo sicujeebiri, imihuseri icano. Miiro uco neehicamo, amiihaima iicasumivaha, uujoho sicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iica-sumi mityaabobadi amiihaima iimaahicahi icano. ² Jii, jaaneguiiha amiihaico neehi: Uujoho amiihaico emeecitodi, uco misifiratusudino, oono amiihaiti saatoho miihaico: Jilli ticovo jiiinje miyaminaa iicahicabadiro moonihicamo, eneehicamohallivi. Miiro diitoma iibacasijinoco imibaicinicuuhi. ³ Jii, miyaanoco, noomo miihai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo miihai jilli ticovo jiiinjeminana aamocasinicibadi mahamocasitih. ⁴ Miiro miihai jiiinjeminana iibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinicibadi momoonicasitih. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaifehejeque mifnisiuhi. ⁵ Jaabadi mifnisiuhi miihaiditi iminootino eneehicanehejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque

Cristoguiinoví mificuuihi, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amíhahi imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque miihahi mahaamiji.

⁷ Miiro amíhahi allionocoro magaaajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaa-jamo, bu igaaajaqui tobadiro miihahi Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo miihaico aacino mityama mihicanoti sihidi ihiiimaaruubo, uujoho toonoti nucusufetehi. Miiro Mo-haivojiiho miihaico jino mityaco aciuihi amíhahi miyaavogoco mujususuqui, jilli mifinisiqui icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amíhaico aamenefañodi jilli iigutusuuno, noomoro saatoho eesamaañoco imogotihí. ¹⁰ Miiro neehicamo: Tahaamenefañodivaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti amíhaimavaha iicasumi niinovano icahicahi, siicuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magaaaja, miihahi sihigoti aameneqe magaluhaamejefaño mihiimaahicabadíro, bu amíhaifeenevi mihicadi momoonijninoco.

¹² Miiro miihahi mofico momoonitihí, oono saatoho ifiiditiro imino ihiiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli miihifomo icamo, ifiiviro ifico ohoovicimaño, bu saminaaro fahigova ohoovicisimaño icano. ¹³ Jaanoti naha miihahi mofico mitya mitya momoonitihí miihahiño iicatineri. Jaanoti naha idiiboro Moocaani miihaico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onobadi amíhajiago mihifetehi Corintovi. ¹⁴ Jaamaño miihaico Moocaani atajiiibano janaaniciivi mafatyotihí. Jaanoti naha amíhaivi mihifututiruva naha, Moocaani unuuno janaaniciivi mafatyeyirahi miiro miihahi iticoni amíhajiago Cristo jiiibogoco masatyuuhi. ¹⁵ Jaamaño miihahi sita dudicamaajeriro quehe quehe mihicatihí. Ivi jilliro mihimeguehi amíhahi miyaavogo iguiraaatonoco. Bu tolliro mihimeguehi amíhaifeenevi janaanici mududicamaañoco. Jaarumo Moocaani miihaico uhuuvuunoco mafatyeyitihí. ¹⁶ Jaadi bu janaaniciivi mafatyeyi amíhahi janaanici iicamojaago, diitoco taajasujiiibogoco mijiiibeguequi icano. Jaamaño uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatihí.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyahacho ifico quehe quehe omoonihachiiji, Aivojiiiboditiro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miiro ificoro: Uujoho aivo imino icahi, onooho diibo iimiiubo icatino. Jaanoti naha idiiboro Aivojiiho diiboco: Imino icaabo, onooho naha iimiiubo.

11

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Ijiiibogono.

¹ Jaanovaha uco majaabicijirahi sicamañoti mihiimaabadi ihiiimaaboco. Jilli tolli icarunofaño uco majaabici. ² Miiro amíhaico uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano cigueegueri. Miiro amíhaico uujoho Cristodi ficucuuihi. Jaamaño diiboco amíhaico aciguehi, oono bagocaja imino iicago saaficoro atajevago iicanicibadi. Jaamo mihicahi. ³ Jaarunofaño oono jiiimo ibańifirari Evaco abañubadi, bu amíhaico mabańicafetejirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotiro Cristoco mejeevichecanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miiro sita asaamoro miihahi mijiiibogoyomoobo iicaiibo siyomo Jesuti ijiiibogonoco muguubunicihicahi. Jaamoro bu magaayicihinicuubo iicanaaca siyomo gajjaco imo imo magaayicihicahi. Bu tolliro magaayicihinicuubogo iicanaaca, bu siyomo jiiibogoco imo imo magaayicihicahi. ⁵ Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo onoonoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitoguiinoví icatihí. ⁶ Tahiiimaajaagoti naha siicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajejaagoti sihidi gaajahi. Miiro jaanoco amíhaico magaaajasuhicahi fahiijivaro fanoovaaco momoonihicanofeenedi.

⁷ ¿Nacu fine imitino mooniihi, oono taajasujiiibogoco amíhaico ijiiibuguusumi jaadusutiiho iicaumaño, bu amíhaico bocigusuqui tafico guinoví ificuumañoco icano? ⁸ Miiro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico taja agallunoco mudumitiiinicicibadi gaayicihicauhi, toono sefati amíhaico amusuqui. ⁹ Jaabo amíhaima iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo miihahiñoobaco dilluutihí. Miiro monahabomi Macedonia jiiinjetei agaseumo uco aciuihi ucuujivaachuunoco. Tolli iicauboro idilluutibadiro, bu icaji. ¹⁰ Miiro Cristo miyaanoco imino agaaano tajebeifaño iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco miihahiñooba paryiicino Acaya jiiinjetei iicamo dumitiiicijitihí. ¹¹ ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine amíhaico agaijitimaño? Chaa, tolli icatino. Miiro uujoho amíhaico giiraano agaijinoco, Moocaani gaajahi

¹² Jaabo jino uujoho iicahicabadíro moonihicaji. Jaaneri: Diitobadi mududicamaaahi, eneehicarumo abańino gaajacafeteji. ¹³ Miiro jaamo diito jilli jihovo minisuminaa, jilli bańisuminaa iicamo, Cristo minisuminaabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaa-jaratino icatino. Miiro iji Satanas Moocaani toomominaafibadi iminifotooboro saajirahi. ¹⁵ Jaabadiro bu tiihitiino diiboco ejeevivomo iminoco omoonimobadi minifetejirahi. Jaamo oono omoonino jaadaco iicineri finiji.

Pablo Moocaani Minisuminaafi Idaasuno Iicano.

¹⁶ Jaaneguiiha siino amiihaico neehi: Miihaifooaba uco jilli jeegavoobo needino. Jaanoti tolli uco mehesicinihachijji, muguubunicihica amiihaima iimaanoco, toonofaodi uujoho mitya mitya iicanoco magaaajau. ¹⁷ Jaaruno uco Aivojiiho atajiiibaneguiiha tolli nootih. Jilli ejeegavooboadi neehi mitya mitya iicanoco. ¹⁸ Miuro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi. ¹⁹ Miuro amiihai: Sihidi magaaajahi, munuurumo. Jaarunaa paryi ejeegavomoco imino muguubunicifih. ²⁰ Miuro amiihai imino muguubunicifih, oono: Miihaico mejeecivo, noomoro amiihaico atajiiabahicamoco, bu amiihaico ananihicamoco, bu amiihaico iguionihicamoco, bu amiihaico jihovotobadi omoonihicamoco, oono bu amiihai imefaño amiihaico agabacuhicamoco icano. ²¹ Jaanoti naha miihai tolli momooniutih mese-fautimaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iicanicibadi. ²² ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreomiobo. ¿Nacu Israel jiiinjeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachimihai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi. ²³ ¿Nacu diito Cristo jeecivominaa? Miuro diito janaaniciivi uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoonicibadi neehi. Miuro diito janaaniciivi uujoho dudicamaahi, bu diito janaaniciivi uujoho gaicicafetehi, bu diito janaaniciivi uujoho civojanicafetehi, bu fiiva foova uujoho guijevefi fatyehicahi, ²⁴ bu sahusefoova uco judiomi aamiuhi treinta y nuevedifoova gaicihicaumo. ²⁵ Bu mifooci, safo icano aamicafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aamiimo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma cijigameenene fiimacamaahi. Jaabo safoono imuuifaño icauhi fucu, cuuje icano fatyuhii nifaihufoño. ²⁶ Bu ajashutino igooboro feehicahi teehino fiinicunofaodi, bu tolliro nanivaminaa fiinicumehejefaodi, bu tolliro taajiiinjeminaa, bu siijiinjeminaa icamo fiinicumehejefaodi feehicahi. Bu tolliro cuumino fiinicunehejefaodi feehicahi. Tolliro buhigueeje muuaño icano fiinicunehejefaodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavominaa iicamoti, fiinicumehejefaodi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi dudicamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco idaasuvusunofaodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabiciboro feehicahi. Ajebanoco, adufraco icano jaabiciboro feehicahi. Guirafoova machutiiho icauhi. Bu siicuraco jaabicihicauhi, gaachehubama chahahicauhi icano.

²⁸ Jaana janaaniciivi bu iicarunehejeque nootih. Miuro fafucuvaacivi paryi Moocaani iijaminaati eesamaaiferi tajeebi niji niji icahicahi. ²⁹ Miuro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoco sita imitinofaño agaiisusumi, uujoho sifirari idaasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro toneheje tañiinovaco ifusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ Miuro Moocaani Mohaivojiiho Jesucristo Caanico fahijivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco ononoco. ³² Miuro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivojiihoboti, imiya aivojiiho Aretas onooho ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuui, uco agaayicimoro civojafaño isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco jiiibaifaño ijiihacuomoro tuucuumi mecuhallidi jahisivi niitusuemo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ Minoditiro imino mihiimaano jilli mihiifono. Jaarunofaño iimaaji Aivojiiho uco gaijaco ifusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² Miuro uujoho gaajahi saafiico Cristoco imiyaavogoboco. Jaabo satyocafutuuhi niquejefaño, aivo janaanici iicajefaño, siicije toonoti fahuseeci siino mificabaci, mificabaci idino ficabanoco mafatyrucuuhi. Jaanoco gaajatihi fine ifiima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco idiihoro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifiima baacho, igaijaro baacho idiihoro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ Miuro Moocaani iicahigo niquejefaño satyocafutuuho. Jahigo guubuubo agaajaratino iimaaco aivo miihaifooaba ijiiibeguejiturunoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiiditiro: Aivo mityahi, nootih; idiihoro naha tañiinovati iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiiditiro imino jiiibuguruva, bu sicamaño icajituruno, miyaanehejequere ijiiibogomaño. Jaaneguiiha tafiiditiro imino jiiibogotih, saatoho uuditi janaanici eesamaajiruneguiiha. Jilli uco aatyimenetiro, bu tahiimaaco uguubunotiro icano igaaajau.

⁷ Jaano toono Moocaani uco ifusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafico mitya mitya omoonijiruneguiiha tafifaño aivoco Moocaani ficuui. Jaano taahucufaño icahi januutu macafatycinibadi. Jaanoco ijiro juvivehi, tooneri uco idaasuno imooniqui. ⁸ Jaano toonohallivi mifooci, safo idiiho Aivojiihoboco dillucuurahi toono aivoco uuti ibuusiqui. ⁹ Jaarunofaño Aivojiiho uco neehi: Ico agaijinofaodi fanoovari diica. Miuro ifi iniinovamofaodi tamitya aivo janaanici ifusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovaneri imo imo icahi taffeenedi Cristo mitya ihifusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño tañiinovaneri

imo imo icahi, bu tolliro uco imitino onoonehejeri, bu fanoovati ucuujivaachunehejeri, bu uco ijiiheguenehejeri icano. Miïro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiboro Esamaaihi.

¹¹ Amiihai uuditi imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiditiro ihiimaamaño jeegavominaafibadirucu. Miïro uujoho sihidi jeevatiruubo, oono amiihai: Sihidi ejeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefehehica guinoviro icatihi. ¹² Miïro oono amiihaifeenevi sihidi fanoovaaco jaabiciiboro ududicamaaihicauno imino gaajacafutuuhi ifusuneri, aatyimeratatinehejeri, ajabafiranehejeri icano. Jaanoti magaajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. ¹³ Miïro sijahaje Moocaani iijanovinaaguinoviro amiihaico moonitirahi idinoro naha tafiguiiha nihibamico amiihaico dilluutitih. Jaaneri fine amiihaico imitino omooninoco mihimibachucasiqiu sajeebii miicaqui.

¹⁴ Miïro amiihaico mifocci baajecuuhi. Jaabo siino bu amiihaico baatequi imibaivucuuhi. Jaabo amiihaico uujoho jinejebaco dillujitih. Miïro amiihai nehejeguiiha feejitih, jilli amiihaiguiiharo feeji. Miïro caanimi iseemeguiiha nihibamico allacarufihi, iseeme caanimiguiiha allacarutatih. ¹⁵ Jaabadi uujoho paryi tañehejeque amiihahallivi gañijirahi imo imo. Jaabadiro bu tafico uujoho finisujirahi amiihai jeebiihohallivi. Miïro uujoho amiihaico sihidi agaijitionaaca, amiihai uco guinoviro miiidino magaijiji.

¹⁶ Miïro amiihaiti saatoho, uujoho amiihaico jinejebaco idilluutinoco, imino gaajarumo neehicahi: Amiihaico abañiuborovaha tacuraihufaña gañisuuhi, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu amiihaico bañiuihi amiihaijaago oono saatohoco agalluumofeenedi? ¹⁸ Miïro Titoco uujoho tajibauhi amiihaico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluuhi. ¿Nacu Tito amiihaico bañiuihi? Miïro misi sabadiro mihicafih, bu sagaijafeenedi.

¹⁹ Fine amiihai mehesicinihi; jilli mofeenevi ifguiiharo icamisi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. Miïro misi Cristotaotisi Moocaani imefeenevi mihiimaahi. Jaamo paryi agaijino nahabomi, amiihai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ Miïro uujoho ñihicuguehi amiihaico emeecitodi, uujoho iimogobadi mihicatimoco aatyimeneque, jaabadiro bu amiihai mihimogobadi iicaaboco mahatymejitino icano. Bu tolliro ñihicuguehi amiihaifeenevi iibacasiño iicanoco, bu sitaaco inohallitiro mijiiheveneheje, bu icajisuhaña, bu gaijiraneheje, bu sicamaño jiiibogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igaiyusumi imino momoonitineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolliro ñihicuguehi jino siino amiihaico abaatoobo, Moocaani amiihai imitico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashutimo saatoho amiihaiti siicijetiro imitico omoonihicamo; toono iimitico jeevesutimo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo idaasuveji.

13

Afagoono, Niino Imaa Icano.

¹ Miïro amiihaico mifocci baajecuuhi. Jaabo siino bu jino amiihaico baateji. Jaamo saatoho imitico omoonimohallivi mijiiibogodi miimisiici, saafi idimo diibohallivi mijiiibogohachijii miyaavegueji. ² Jaamo siicijetiro imitico omoonihicamoco faguucuuhi siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino amiihaico abaatodi amiihaico idaasugucujitih. ³ Jaadi jari magaajaji, Cristo tafeenedi ihiimaanoco, magaajaguehicanoco. Jaabo Cristo amiihaico omoonidi niinovajitiiibo miïro amiihaifeenevi isefaco gaajasujiiibo. ⁴ Miïro miyaano iniinovaaboco iicanicibadi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu miihai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofañodi mihicacumaño Moocaani mityari mihicaji, toonofeenedi amiihaico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiiha amiihairyo amiihai ifico magaajaci. ¿Naa imino miyaavogofaña mihicanoco? Amiihai ifico imino minisu. Miïro amiihairyo magaajahi Jesucristo amiihaifaña iicanoco, miya miyaavogominaa mihicahachijii. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi amiihai magaajanoco, miihai miya miyaavogominaa mihicanoco. ⁷ Jaamo miihai amiihahallivi Moocaanima mihiimaahicahi, imitico amiihai moonitimo miicaqui. Jaaruno miihai imino mihicanoco magaajasuqui icatino, jilli amiihai iminocoro momooniquiguiiha, jilli miihaiditi imitino mehesiciniirunaaca. ⁸ Miïro miihai miyaanoditi imitino momoonitatih, miyajiiibogoguiiharo momoonihicahi. ⁹ Jaamaño miihai niinovano mihicarunaaca amiihai sefano iicaamaño miihai imo imo mihicahicahi. Jaamo miihai Moocaanima amiihahallivi iimaamorero mihicahi, aivo amiihai imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiiha jihaameque amiihaidi caatinih amiihaico abaatejino imegaviro. Jaabo amiihaijaago ufusumi sefano amiihaico moonitiiibo icauhi, jino tamitya Aivojiiibo uco aacininino mityari. Tooneri amiihaico jusisuqui aacininino, jilli amiihaico finisuqui icatino.

¹¹ Jaaneguiiha tañahabomi, tahigo imino mihica, bu amiihai jeebiiñaño iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu amiihaico afajiiinocoro magaayici, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeebii mihica icano. Jaafa Moocaani gaijico, sajeebii icaco icano aaciibo amiihaima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ihiihicicasimoro. ¹³ Jimañeri iicamo miyaavogofañodi monahabomi paryi iijico amiihaijaago galluuhi.

¹⁴ Mohaivojiiibo Jesucristo imino omooninoco magaayici, bu Moocaani gaijico, bu Igaija amiihaima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatiniihaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco iicimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guiivefeenetu ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo miñhai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatiniihi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo amñhai Moocaani, bu Mohaivojii bo Jesucristo icamisi aacino sajeebii imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifiico mohallivi aaciuboro guiiveuhi mohimitihallivi, miñhaico itaajasuqui jihimiti jiinjjeti; Dios Moocaani jeebii onoobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahijjivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheyesuhi guenene icatimoro Moocaanico mejevesuneri Cristo miñhaico agaijinofeedeni amñhaico ucuuhuvahiniiboco. Jaamoro siibadi iicano jiiibogocoro magayicichi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujiiibogo. Jilli iifurumo sita amñhaico casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujiiibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amñhaico taajasujiiibogoco mahacihininobuunati uujoho, bu niqejefañoti asaabo Moocaani toomominaafi iicaruubo, bu saatoho sita iicaruva icano siibadi iicabogoco mijiiibogohachiiji, miñhai Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nu-ucuuhi. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amñhai taajasubogoco magayicihinicubogohallivi sita amñhaico sibogoco jiiibogohachiiji diito Moocaani faijaguino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli onoonoti miyaminaa uco cahacisuihi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotii uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeecivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuui.

(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanegui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujiiibogoco jiiibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaayicihiniiti. Miñhaiñooba uco jiiibeguehiniiti. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinihi.

¹³ Amñhairyo magaajacuuhi iticoni judiomi iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Amñhairyo magaajacuuhi uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idaasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiomi iijico aivo tayoto taticovoviro ificabano iicaurumo janaanicivi imino mooniuihi. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetemihai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahijitiro icuihi fiivuuñibocoro, sihidi agaijimaño uco icuubo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujiiibogoco jiiibeguequi judiomi iicaticofeenevi. Jaabo jilli iicausumi miñhaiñobajaago fuutihi toonoti uco jiiibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusalevi fuutihi iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuunoco toonoti idillutoobo. Jiliiro guenene icatiiiboro fuuhi Arabia jiinjjevi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idiino fucuvoro icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saato-hoba minisuminaaco atyimeutihi idiibocoro Jacoobo Aivojii bo Jesu nahaboco atyimeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatinii bo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jiinjjevi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jiinjjeri iicamo imino atyimeutihi. ²³ Jiliiro uguubuumoro uuditi neehicauhi: Iticoni miñhaico toonohalliti idaasuno omoonihicaubo, jisumi taajasujiiibogoco jiiibogoooro fee-hicahi toonoco iticoni ifinisiqui omoonihicaunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocaanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicichi.

(Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idiino ficabavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuuhi tahigo Tito onooboco. ² Tahii fuuhi, Moocaani uco tahii difo unuuneguiiha. Jahii Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuihi diitoco imino jiiibuguuhi taajasujiiibogoti judiomi iicaticofeenevi jiiibeguehicaaboti. Jilli mooniuihi ududicamaaihicauno jihovonobadi iicajiruneguiiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomi oobo icautiruboco iimeeheque miñhai miquiticisuutihi. ⁴ Jaarunaa miya nahabomi iicautimo mofañodi toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticiunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuihi gaajaminaati ufuumo, Cristo

Jesuma mihicacuunofeenedi judiomico atajibahicanoti mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro mihaico siino Moise tajiba jiovototi imoonisiqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaaucasiuhi. Amihai taajasujibogoco miyaanoco magayicicuunoco jeevesutimo toonofaoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jibugutihi. Jaaruno diito tolli iicano uco milli moonitihii, Moocaani miyaminaaco udugaacutimaño. ⁷ Jaamo uco bohonobati jibogotimoro jilliro gaajaciumo uco Moocaani judiomi iicatumo jaago taajasujibogoco satyequi aaciuboro atajibaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomijaago isatyequi aciubo. ⁸ Miuro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafiti judiomifeenevi agalluubo, uco minisuminaafiti galluui judiomi iicatumofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo eneehicaumo gaajacuihi Moocaani uco toono dudidamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniumo magajicasimoro manahobovacasijinoco. Jaamoro bu imuguumo misi judiomi iicatumofeene mududicamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomiguuiha toonoviro fitafutuuihi diitofeenevi idudidamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idinocoro tajibauhi idasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetiibo imino moonihicahi.

*Pablo ihahi Pedroco Antioquia Cuumivi.
(Hch 11.1, 2)*

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho jibauhi, imitimo omoonihohalliti. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomi iicatumehajema. Jaanaa Jacoobajaagodi iicuumo saatoho judiomi agasecuudi diito judiomi iicautimoti udugaavuuboro siino diitoma machucutuibo, diito ibai meehe quitici tajibaminaa iicaumaño ditoco iguiuboro. ¹³ Jaabadiro bu saatoho judiomi Cristoco imiyaavugucuumuro Pedro abanisuubo omoonihicaubadiro minifutumoo, bu Bernabe iicuruubo diitobadiro minifutuuihi. ¹⁴ Jaamo diito miyaano taajasujibogo onobadi icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: ijoho judiomi oobo diicaruubo judiomi iicanicibadi icatiboro, judiomi iicatumo icabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomi iicatumoco judiomibadi iicaqui tajibahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomi, Saatohobadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

¹⁵ Mihai naha mifivuunotiro judiomi. Jaamo mihai sijiinijeoto imitiminaa icabadi mihicatihi. ¹⁶ Jaarunofaño magaaajahi, Moise tajibaco omoonirumoco mihaihoobaco Moocaani agaayicijitinoco. Jaanoti idinotiro mihaico gaayicijilibo Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Jaamañi bu mihai Jesucristoco mimiyaavuguihi mihaico toonofeenedi Moocaani igaayiciqui. Jaamo mihai tajibaco momooninoti magayicifatotitihii. Jaamañi mihaihoobaco Moocaani gaayicijitihii tajiba onoonoco omooninoco.

¹⁷ Jaanoti Cristofeenedi mihaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca saatoho mihaico neehicahi: Imitimo, Moise tajiba onobadi moonitimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo mihaico imitiminaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino! ¹⁸ Jaanoti naha ifinisucuumo tajibaco, bu siino dojicuviro eetavuruva uujoho imitiminaafiti icajirahi. ¹⁹ Miuro uujoho tajibati iguijevecuubobadi icacuuhi; toonoro tajiba uco gaajasuuihi toonofeenedi taajatiibo iguijevejinoco. Jaaneguiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi diibeguiharo iicumaño. ²⁰ Jaabo Cristo imohohallivi iguijevihinisumi uuma sano gujevihinicuubo. Jaaneguiha uujoho iguijevecunobadi. Jaamañi uujoho diibo icacutihi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogonofeenedi. Diibo uco agaijuboro tahallivi ifico aciubo gujivefaño. ²¹ Jaamañi Moocaani imihuseque uujoho thisuutihii. Jaanoti tajiba onoonoco momooninoti minoco Moocaani igaayicuruva, Cristo iguijeveuno jaaduvechujitirahi.

3

*¿Tajiba Nacu Imihi? ¿Nacu Miyaavogo Imihi?
(Rm 4.1-25)*

¹ ¡Ay! Aivo jihovoto amihai Galata cuumio. ¿Mijoho amihai bañihii miyabogo taajasujibogoco miyaavogotimo miicaqui? Miuro amihai mijibogomoro imino amihai mihifusucuuihi diiboro Jesucristo etetecuciniboco foovono magaaajahi. ² Eneecata jinoti uco mijibogo: ¿Milliti amihai Moocaani Gajaco magayicihinihii? ¿Nacu Moise tajiba onoonoco momoonihicaunoti? ¿Nacu muguubuhininoco mimiyaaveguehininoti? ³ Milliti jaamo amihai jihovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gajia sefari miticonihininoco, jilli mosefariro mihifutusuihi, noomoro mehesicinihi? ⁴ Sicamañobadiro mafatyusudino toonohalliti idasuno mihicanoco. Tolli fine icajitino. ⁵ ¿Nacu milliti amihai Moocaani

Igajjaco aaciiboro amiihaifeenevi aatyimeratinehejeque moonihicahi? Tajjiba onoonoco momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavuguumaña.

⁶ Miïro Abraham Moocaanico imiyaavuguumaña diiboco Moocaani gaayiciuhi. ⁷ Toonoti amiihai magaaaja, paryi imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachimihai. ⁸ Miïro Moocaani sicijetiro judiomi iicatimoco imiyaavogofeenedi agaayiciujinoco aatyimeuboro Abrahamco sicijetiro jibugucuuhi jino iimino jibogoco Caatinihaamefaño: Difenedi paryicino jiinije cuumiminaa imino moonicafeteji, nooboro. ⁹ Jaamaño paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavuguboma sano imino moonicafotonico.

¹⁰ Jaamaño paryi Moise tajjiba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguiino icahi. Miïro Caatinihaame neehi: Paryi tajjiba Caatinihaamefaño onoonoco imino ifutusutimo Moocaani afaijaunoguiino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicitihi tajjiba onoonoco omooninoti. Miïro Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofeenedi icaji, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajjiba miyaavogoyomono icatiji. Miïro noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofenedi icaji, noonoro.

¹³ Jaano toono tajjiba fajjati Cristo miihaico taajasucuuhi. Miïro diibo mohalliti fajjaguiino minifutuuhi. Miïro Caatinihaamefaño noono: Afaijacinimo paryi imohohallivi etetecafotomo, noonoro. ¹⁴ Jilli icauno Abrahamco imino omooniguunoco Jesucristofenedi judiomi iicatimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofenedi Moocaani Igajjaco aaciguuboco magayiciqui icano.

Tajjiba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifivi ooviciboro jino amiihaico jibeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco miihaiñooba siino toonohallivi cuhubarutathi, bu buusutathi icano. ¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacjinoco eetavuuhi. Miïro Caatinihaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diiyaachimihai, nootino. Miïro: Diyaachico, noono. Jaabo saafiro diibo Cristo. ¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahama ihimaaburo diiboco aaciguunoco eetavoo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajjiba cuatrocientos treinta ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduvechucutinobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajjibafenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa miïro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanegui, ¿nacu, collihicaqui Moise tajjiba icahi? Jilli ro imitino mihicanoco igaajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajjiba iicaqui. Jaano tajjibaco Moocaani otomominaafenedi Moiseque jibuguuhi diibo miyaminaaco ijibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafiro jilli ticovono aaciguunoco aacimao siffenedi acitaiibo. Jaabo Moocaani saafiro ihaciguunoco jilli ticovono acibo.

Tajjiba Onono.

²¹ ¿Nacu jino Moise tajjiba Moocaani aaciguunojaagodi icatiji, eneejiruno? Cha, icano. Miïro fiivoco ihaciqui tajjibaco ihaciruva Moocaani minoco gaayicijirahi tajjiba onoonoco momooninofenedi. ²² Miïro Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jijovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajjiba miihaico iiguinovi jijovototi ficuhicauhi, miyaavogoco acino agaajacafutuutinohachuta. ²⁴ Jaamaño tajjiba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi miihaiotoco jibeguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo miihai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumaño tajjiba miihaico otomoonoguiino mihicacutihi. ²⁶ Miïro miyaavogofenedi paryi famooro amiihai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumaño. ²⁷ Paryicino famooro amiihai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitcafutuumo diiberi mijicinihi gaachehuco mohallidi mijicinicibadi. ²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chahacuui, bu jijovoto, bu jijovoto iicatimo, bu gaifimi, bu gaigoomi oono icamo. Miïro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiro mihicacuui. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuui. Jaamo magayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miïro seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jijovobobadi icafih, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miïno saatoho tonehejeque otomomoro imino ficufihi caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenehachuta. ³ Jaabadi miihai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinhachuta.

Jilli miyaminaa esamaaje ononoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluui gaigooti ifiivuu boco. Jaabo jiihahalliivi saauhi judiomi tajiibaguuiino iicaubo. ⁵ Jilli saaubo mihihai toono tajiibaguuiino toono jijivototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi mihihaico Moocaani iseemeti igaayiciqui.

⁶ Jaamo amihihai Moocaani seeme mihicacuunoco igaajasuqui Illifeenedi Igaajaco* amihihai jeebifaño galluubo. Jaabo Igaajafeenedi meneehicahi: Moocaani, ijoho Taacaani, noomoro. ⁷ Jaamaño ijoho Moocaani seemenerucu, jijovono diicacuuthi. Jaabo ijoho iseemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofeenedi.

Pablo Jeebii Miyaavogominaajaagoviro Icahi.

⁸ Iticoni naha amihihai Moocaanico magaajautisumi, jihovoto caanimi jijivototi mihicauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaajacuuhi. Cha, tolli icatino, imiga amihihaico Moocaani agaajacuumo. ¿Collihii jaamo siino dojicuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefaño, bu idaasunofaño icano siino toonoguiinovi jijivotobadi? ¹⁰ Amiihaihiica suufenitimo mifichicahi siibadi iicafucujeque, bu nihibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajiiba unuubadihiica. ¹¹ Aivo ñihicuguehi tadyudicamaaje amiihaifeenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amihihaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amihihaibadi iminifotobadiro. Amiihai uco imitino momooniuno icatino. ¹³ Amiihaiyoo magaajacuuhi iticoni amihihaico taajasujibogoco iguihuvaumaño sihigo footiibo amihihaico ijiiibugunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amihihaico inisuuno. Jaaruuboco amihihai uco mitihisuutihi, mijiihegheetihi icano. Jiliiro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magaayicuihi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cuuca jaano jisumi icahi? Amiihaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amihihai aalliinoco tusumi mihicumoro uco mahacijirahi sihidi uco magajijumaño. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amiihaiminaafti minifutucuihi, amihihaico miyaanoco ononohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiiba jiiibogominaa amihihaico imeguehicahi, jilli amihihaico imino imooniqui icatino. Jiliiro amihihaico miihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amihihai diito ononocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatoho amihihaico agaijinoco mihimogono. Jaarunofaño amiihaima iicasumiro icatino uujoho iicabadi fahiiijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amiihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanicibadi. Jaabo idaasuno iicaaboro icaji amiihaifaño Cristo jiiibogo ujusitino, bu diibobadi mihicatinohachuta icano. ²⁰ Jaachiijiro amiihaima iicacuujirahi, simañodi amiihaima iimaaqui. ¿Jaaruubo milli bu amihihaico neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amiihai Moise tajiibaguuiino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu amiihai muguubutihi toono tajiiba ononoco? ²² Miiro Abraham miiseccico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ijijovogo Agar onoogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onoogoma jijovogo iicautigoma. ²³ Ijijovogo seemene fiivuuhi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuhi diibofeenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minocci unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onogajivi unuunoco. Tusumivi unuuno seeme fiivehi tajiiba jijivototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono tajiibaguuiino jijivototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeebima iicacuumi. Jaacuumi seeme mihihai. ²⁷ Miiro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica ijoho achiba diicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ijoho seemeva aivoco agaajatiguehiica. Miiro ijoho edeevesucafutuuogo sihidi diseemema diicaji, aijima iicago janaanivivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajiiba janaanivivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño mihihai Isaac iicabadi mihicamo. Mihihai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño miiro Agar achi Ismael onoo bo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuu bo. Jaanoti Sara achi Isaac onoo bo, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifiivuu boco Ismael jiiheguehicauhi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto jiiheguehi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu milli Caatinihaame neehi? Miiro noono: Bui gallu diijijovogoco illima. Miiro ijijovogo seemene ibusumijeque gaayicijithi sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño mihihai ijijovogo seemebadi mihicatihi. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

* 4:6 Griego iijiri: Illi Gajaco, noono.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ Mũro mũhaico Cristo taajasuhinuuhi sajeebũ mihicacuuqui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajiĩbaguiino j̄jovototi miminifutucuuđino.

² Uujoho Pablo jino amũhaico onoonoco muguubu. Siino amũhai meehe quitici eetavogu- iino miminifotohachiiĩ, Cristo amũhaico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amũhai meehege miquiticũbo matajũbacafetehi paryĩ Moise tajiĩba onoonoco imino momooniqui. ⁴ Tajiĩbaco imino momoonimaño Moocaani mũhaico gaayiciji, noomoro mehesicinimo. Cristoditi s̄higovi miminifutucuuhi, bu Moocaani gajiti s̄higovi mi- minifutucuuhi icano. ⁵ Jaanoti mũhai Moocaani Gajjafenedi, bu miyaavogofenedi icano mehesicinihi Moocaani mũhaico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufañođi mihicacumaño mũhaidi s̄hidi jeevacuutino miquiticinino, bu miquiticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijaadama icano magajimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni amũhai imino mufuui. Jaarumoco, ĳmũjoho amũhaico miyaanoco jeevesusui? ⁸ Toono ejeevesusuno amũhaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguiĩ s̄hifaño paryĩ adicifhi. ¹⁰ Uujoho aivojũboco amũhaiditi esicinihi. Jaamo amũhai siino simañođi esamaacuutimo mihicahi. Jaanoti amũhaico niji niji omoonisuhicamoco Moocaani idaasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, mũro uujoho miquiticoro jũbuguruva judiomi uco jũhevejitirahi. Jaanova bu Cristo guijeve imoho jũbogo diitoco taficugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amũhaico quiticico jũbogomoro efeehecamo. j̄jaanova paryĩ jisumiro finicuujirumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, mũro amũhai mihicacafutuui tajiĩba mityaguuiñoti mataajaqui. Jaarumo: Mũhai jisumi mihimogobadi momoonjirahi, meneedino. Jiliro fahigovavi mejeecivocasi magajjicasinofañođi. ¹⁴ Mũro paryĩcino tajiĩba onoono jinoovi sano ifetehi: Sitaaco gajjĩ difico agajjibadiro, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amũhai meheeducasimoro muduucasihachiiĩ, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

*Moocaani Gajja AACino.**(Rm 8.5)*

¹⁶ Jino amũhaico onoono: Moocaani Gajjafenedi mihica. Jaachiiĩ amũhai ifi iimogonoco momoonjitihi. ¹⁷ Mũro mofi iimogono Moocaani Gajjajaagodi icatihi. Jaabadiro bu Moocaani Gajja mofi iimogonojaagodi icatihi. Jaamaño amũhai mihimuguruno momoonjitihi. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gajja amũhaico is̄hohachiiĩ tajiĩbaguiino mihicacuutihi.

¹⁹ Tihũtino magaaacinicahi mofi atajũbanocoro omoonimo omoonifinoco: Jahisihi- jedi mogaimi iicatimehejema icamo, idicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jihovocaanimico iimomoro jeećivomo, galbanicoro eetavomo, sitaaco jũhegueme, ĳbacasiffimo, cigueeguefifimo, chahanoti s̄firatefimo, dugaacuffimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jũhevefimo, sitaaco gaicauuffimo, guricavefifimo, machuffimo jilĩ iicanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amũhaico nuucuuhi iticoni eneehincubadi: Paryĩ jinehejeque omoonhicamo Moocaani aivojifaño feejitihi.

²² Jaanoti naha Moocaani Gajja onooasuno toono naha gajjĩ, imo ica, sajeebũ ica, jaabicĩ, sitaaco magajjino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ s̄icujebũ mihicano, mofi esamaa- jeheneque miguiñonino icano. Jinehejehallivi chahano tajiĩba tolli momoonjirahana onoono. ²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifiinoma fanoova imitico iimeguehicane- hejeque jeevesucuuhi iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gajjafenedi mihicabadiro bu jaafa mũhaico diiboro ticuvusuhi paryĩ meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiiha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusucuućimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jũhevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatyimesumi amũhai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo s̄icuno amũhai jeebũco miminiiyumoro momooni. Amũhai ifico gahuinimoro, tolliro bu amũhai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idaasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicubadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajiĩbaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo s̄hidi gaajahi, noomoro ifico esicininimo. Tolli iicamo ificoro bañihi. ⁴ Famoovaro amũhai ifinoco imino magaa. Jaadi jari imo imo mihica, amũhai ifiđitiro sita ifiđitiro icatino. ⁵ Mũro famoova ijeevadisahaje iticovocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiiha amiihaico taajasujibogoco ijibogomo amiihai jibogominaa iicamoco amiihai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiihai ifiico mabañisudino: ¿Miijoho Moocaanico dejecutihi? Paryi miyaminaa abasuno, paryicino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifiico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiiri diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onovasuuboro aciji. ⁹ Jaaneguiiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofañodi iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niinohiimaa Iicanoco Pablo Inoro Acaatinicuuno.

¹¹ Memeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi. ¹² Amiihaico meehe quiticiguiinov; ificunoco iimeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco iimeguequiro, bu jaamoco miijoho Cristo guijeve imohohalliti jibebetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinov; icarumo tajiiba onoonoco imino moonihicatih. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquiticinoco. Jaamoro toonoti ifiico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejeti tafico quehe quehe omooninoco imogotih, idinoro Mohaivojiiho Jesucristo imohovi iguijeveuneri imo imo icahi. Miiro Cristo guijeve imohofeenedi uudi paryi jiiinjeoneheje finihinicuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiinije imitico iimeguehicauno finihinicuuhi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufañodi mihicacuumed; jaaducafutucuutino miquiticinino, miquiticinino icano sabadiro idinoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano. ¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiiima, Moocaani idasugonoma icano mihica. Amiihai jibadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiiha jisumi imugucuutihi miihaiñooba uco siino itihisunoco. Miiro jino tahalliri iicano tatyujaaavono jibeguehi uujoho Aivojiiho Jesu jeecivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo imino moonih. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedì Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinìhi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedì. ² Jaamo amiihai magaayici Dios Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebiiho aacinoco icano.

Moocaani Cristofeenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojiiho Jesucristo Caanico, miiro Cristofeenedi miihaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino moonihi. ⁴ Miiro miihaico Moocaani Cristofañoði icicuuhi siicijetiro jiiinije fiivutinaacaro, aivo imimo mihinivatimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi siicijetiro miihaico ficuubo, Jesucristofañoði miihaico iseemeti igaayiciqui ijeebii unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahiijivaro mihimehicaði iimihuse ovosiihallivi. Jaano iimihuseri miihaico imino omoonimaño agaijiiho Illima sano miihai mihicaði. ⁷ Jaamaño ajashutinò Moocaani gaiji iicanofeenedi Illi miihaico taajasuði iguijeveunofeenedi mohimitico ubuusuboro. ⁸ Jaabo Moocaani miihaico ajashutinò igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magajaquu gaajaco aacinofeenedi. ⁹ Jaamaño miihaico gaajasuubo diibo iimogono agaaarautinoco ijeebiiifañoði eesamaaiuboro iinoro omoonijinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ifotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaijiiho Cristo tajiibaguino, paryi fanoovaaco niquejefaño iicanehejeque, paryi jiiinijehalliri iicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofaño mihicamaño siicijetiro miihaico Moocaani iicuboro ficuuhi ufucu diibo aacjinoti magaayiciqui, Moocaani ijeebii iimogobadi fanoovaaco omoonimaño. ¹² Jilli mooniubo miihai iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallivi. ¹³ Jaabadiro bu amiihai taajasuujiihogono muguubusumi Cristoco mimiyaavugumo diibojaagovi miminifutucuui. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofeenedi Moocaani amiihaifaño igaaatataco ficucuui. ¹⁴ Moocaani Gaija moffaño iicacumaño ufucu Moocaani miihaico aacinoco magaayiciji ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihidi ejeevanohallivi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguiiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiiha uujoho, Aivojiiho Jesuco amiihai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magaijinoti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatihi amiihaihallivi Moocaanico iimoobo, diiboma fahiijivaro ihiimaano ticovoocivi, ¹⁷ iimino Moocaanico diluhicaði, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico, amiihaico gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani iijiihogonoco imino magaaajahi. ¹⁸ Tolliro bu Moocaanico diluhi amiihai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaaajahi toonoco meteemehicanoguiiha amiihaico ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihidi iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacjininoco magaaajahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo niijequebavi ifotoratino. Jaano toono mitya miihai diiboco mimiyaavogomofaño dudicamaaño. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuhi sihidi sefano ²⁰ Cristoco guijevafañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi casiihacuubo niquejefaño. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajiba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiiijehallivi icano aivoji janaanici icano, jisumi iicano janaanici, ufucu iicajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguiinovovi ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijaminaguiiha Cristoco aciubo diito nigaibadi iicaqui. ²³ Jaanoti miihai Moocaani iijaminaa Cristo ifibadi mihicaði. Jaamo miihai ifinofaño Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahigovavi icaabo.

2

Moocaani Gaijiri Mataajano.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amiihaico fiivoco acihì amiihai imitifaño muchuumucuumococo. ² Jaamo jijeonocoro momoonihicauihi niqueje feenesituo aivojiiho iimitino gaija iimogonocoro. Jaabo diibo quehecutusuhicaði Moocaani onoonoco: Jii, nootimo iicahicamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauihi mofii iimogonocoro momoonihicauihi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onoobadi momoonihicauihi icano. Jaamaño, saatoho iicabadiro, ñihicuno iidaasuno Moocaani omoonijnofaño mihicauihi. ⁴ Jaarunofaño Moocaani miihaico iidaasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaijiiuboro, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuumococo. Jaabo Moocaani imihuseri amiihaico taajasucuui. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuui. Jaaboro miihaico sano diibo covivi

niquejefaño casi hacujiibo. ⁷Jilli mooniibo ajashutino mihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufaño di mihaico iimihuseque acihicanoco. ⁸Miuro Moocaani gaijiri amihai mataajacuuhi mimiyaavogonofenedi. Jaano jino amihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amihai aacino. ⁹Mihairyo sinoco meheetavono jaadaco magayicino icatino. Jaano jeevari miijho toonoti ifico quehe eesicinijiruno. ¹⁰Miuro Moocaani fiivusutamo mihai Cristo Jesufenedi mihaico fiivusuubo iiminocoro momooniqui siicijetiro Moocaani eheetavucuunoco imino momooniqui.

Cristofaño di Sajeebi Mihicano.

¹¹Jaaneguiiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amihai judiomi cuumioto mihi-cautihi. Jaamaño judiomi gaifico iimeeheque iquiticifimoro ificoro: Mihai miqiticinimo, neefihi. Jaamoro amihai iquiticiratimo, neehicahi. ¹²Tusumi naha amihai Cristoma machaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiihalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicahicaño iticoni thesino mihicaurumo fiitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tiihohofaño. ¹⁴Miuro Cristo sajeebi mihaico omooniibo. Jaabo saacuunoro eetavehi judiomiama judiomi iicaticuumico, fagajityigaba iicano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuuuubo. ¹⁵Jaabo Cristo ifiivi finisucuuhi judiomi tajiiba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuunoro eetavucuubo diibofaño iicaqui. Jilli sajeebi icaco eetavuuubo. ¹⁶Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebi ficuubo saacuunoro tuucuumicico eheetavuuubo.

¹⁷Cristo asaaburo famoocoro imibogo sajeebi aacino jibogoco jibuguuhi, amihai thesino mihicaurumoco, bu judiomi fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸Jaamaño Cristofenedi Sagaijariro Moocaanijaagovi mifititavehi judiomi mihicarumo, bu judiomi iicaturumo icano. ¹⁹Jaamaño amihai jisumi siicumiotobadi mihicacuuhi, icaminaatiro mihicacuuhi, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuuhi, Moocaani yotorucu. ²⁰Miyaminaa iijaco imitohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitohohallivi amihai ficuubi iminisuminaa, bu ihiimaaminaa icamo jibugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo mihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojibofaño. ²²Jaabadiro bu amihai Cristoma magataacinofenedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

*Pablo Judiomi Icatimocoro Jibeguehi.
(Col 1.24-27)*

¹Jilliti uujoho Pablo amihai jibeguehi Cristo Jesu jibogoco amihai judiomi mihicaticimoco. Jaanohalliti tivojafaño icahi. ²Amihairyo magaajacuuhi uco iimihuseri Moocaani amihai guuiha taajasujibogoco atajibahininoco. ³Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amihai diihaamefaño miidino unuucubadi. ⁴Jaanoco memeeceidi magaajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. ⁵Jino agaajarautinoco siicije cajaanoyabaco agaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaijafenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihiimaaminaaco icano. ⁶Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujibogofenedi judiomi iicaturumo, bu gaayiciji judiomico aacijnoti saafi ifiotoro mihicamaño magayiciji Moocaani Cristo Jesufaño aaciguunoco. ⁷Toono jibegueguiiha uujoho icicafutuuhi Moocaani mitya toonoco ticovono uco acimaño. ⁸Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guinovi uujoho icaabo. Jaaruboco uco acibo judiomi iicaticimoco jibeguequi taajasujibogoco aivo ohoovorotino Cristo busumijeti. ⁹Amihai gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajeque siicijetiro iicauno agaajarautinoco. ¹⁰Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofenedi paryi niquejefaño iicamo aivojito, bu tajibaminaa icamo igajajaji, paryi Moocaani sihidi agaajanoco. ¹¹Jilli Moocaani moonihu sahiijetiro eesamaaicuunoco Mohaivojiiho Jesucristofenedi. ¹²Jaamaño Cristofaño iguitimoro Moocaanijaagovi mifititavehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofenedi. ¹³Jaaneguiiha amihai neehi: Mejevesudino, jilli uujoho daasuno amihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, amihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Mihaico Agaijino.

¹⁴Jaaneguiiha uujoho Mohaivojiiho Jesucristo Caaniguiinovi memivehichahi, ¹⁵diiboti saamo paryi cuumiminaa jiiinjehalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. ¹⁶Jaaneguiiha Moocaanico uujoho amihai guuiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco

icano amiihaico ihaci qui Igajari amiihai jeebii faño, ¹⁷ bu Cristo amiihai jeebii faño iicaqui diiboco miiyaavogonofeenedi amiihai gajii sefano Moocaanifaño ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogominaama magaajahi, ajashutino Cristo gajii iguiraanoco tehesino ofoocinino, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Amiihaico neehi: Jaamo toono Cristo gajico magaajahi, amiihai ifiinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro mihifetejitirahi fanoocoro Moocaani gajico magaajamo.

²⁰ Jaaneguiha Moocaanico mihimo miihai midillunoco mehesicinino janaanivivi ee-tavoobo, imitya moffaño iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jefeeneedi fahijivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gajafeenedi Sano Magataacinii.

¹ Jaaneguiha jino uujoho, Aivojiiho Cristohalliti civojafaño iicaabo, amiihaico neehi: Iminoro mihica Moocaani amiihaico iicuumo. ² Siicuno amiihai jeebico momoni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi majaabiccasi magajicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gajia amiihaico aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebii ica amiihaico agataacunofaño. ⁴ Saafiro, Sagajaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneguiha Moocaani amiihaico ucuuhvano. ⁵ Saafiro Aivojiiho, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafiro Dios Moocaani famoocaanoro iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofaño diiro iicaabo, fahigova fanoovafaño iicaabo icano.

⁷ Jaaboti miihaico iimihuseti aciihi Cristo miihaico aaciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatinahaamefaño jilli noono: Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciiho fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onoono, ¿milli eneejiruno? Miñro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiiñje dojibavi aivo faicuvano ¹⁰ diiboro jiiñje dojibavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiri paryi fanoovaaco igahafusuqui. ¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaacoro aciihi saathoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo jiiñjogominaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo jiiñjogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeevivominaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro mihifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifiidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacuujitiihi siboguinodii agaajacuunoco ejevesunicimobadi, sita iimitimo miihaico abañimoro iimitimo jiihaijaagovi asatyonoco miiyaavugucuujiitiihi. ¹⁵ Jiliro miyaanocoro miihiamaamoro magajicasi. Jaamo mujusiihi Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojiiho inigaibadi iicaabodimo miiacaqui. ¹⁶ Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyicisuhi. Tolliro bu paryi miihai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihi. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gajima guiraatonoro.

Cristofaño di Bohono Ifima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amiihaico miyaano iicanoco onoboro jiiñjeguehi Mohaivojiiho momofeenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imiiñfo esamaaje onobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco ihesamaaje civono minifutucuuihi. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeebii maño. ¹⁹ Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifiico acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti amiihai tolli Cristoti magaajahinitiihi. ²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachijii, bu miyaano diiboti magaajahinihachijii icano, amiihai eedeehifi imitiri utuucicu ifiico mejeevesucu imiti abañihicahifiico. ²³ Amiihai jeebico, esamaajeque icano bohofiti miminiyu ²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogoooro eheetavobadi. Jaanofeenedi mihifusu miyaano ifiico, iticovono ifiico, aivo iimino ifiico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañoooco siino miihiamaacuudino. Famooro sitaama miyaanocoro miihiamaa miñro famooro miihai saafi ifiitoro.

²⁶ Misifiraturumo janaanivivi imitico mihicidino, bu amiihai icajisuco guenene mificuudino. ²⁷ Toonofaño di ijico amiihai ififaño miiñhacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jiliro dudicamaaje. Jaabo ududicamaaje bere idicinoti ucuujivaachumoco daaciihi.

²⁹ Iimitino iimaaco miihiamaadino iiminocoro miihiamaa miyaavogoco ujusisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰ Moocaani Gajaco miihidaasuvusudino.

Diiberi amiihaico, Moocaanita miicaqui ihoovoco ificucumaño amiihaico ataaajasujifucu icadi, mihicafetequi.

³¹ Fanoova ii bacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiratoti, sitaaco miihii bamo mocoovadi-ivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolli icatimoro imino mihica fahigova miihidaasugocasi. Fahigovavi amiihai ii bacasico mihimibachucasi, amiihaico Moocaani Cristofeenedi amiihai imitico iimibachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹ Miiro amiihai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ² Gaijima mihica, oono Cristo miihaico agaijii boro mohallivi aacifafutuuboro guijeveubo asico agaicaaumoroo Moocaanico ejeecivono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño amiihai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno amiihaifeenevi miguii yicuuudino gaigoomima ica iimaaco, bu siomo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucuuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañehejeque, bañiifiranehejeque icano, imino iicamo tolli icatatihi. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saatoho fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeecivemobadiro jeevahi, saatoho jahisihijedi gaigoomima iicafimo, bu fanoova imitico omoononoo icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaaco, efeejitinoco amiihairyo magaaajuuhi. ⁶ Amiihaico sita bañidino ibañiifira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani iihicuneri idaasuno mooniji diiboco uguubuhicatimoco. ⁷ Jaaneguiiha amiihai diitojaagodi toonofaodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha amiihai cionoguiino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaa-jautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuuhi Aivojii bo Cristoma mihicacumaño. Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹ Miiro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifiima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivojii boco imo imo omooninoco. ¹¹ Miihifono ifijaagodi mihicajirahana; cionoguiino iicamo omoonifinoco. Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejeti miihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafihhi, seseee fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noonoo:

Jijoho Moocaanico uguubuti bo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti siihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiiha imino mehesicini amiihai icaco, agaaajatimo iicabadiro mihicadino, agaa-jamo iicabadiro mihica. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi miihicano, magaaja conooco Mohaivojii bo Moocaani iimogonoco. ¹⁸ Guiriicabobaco meheetavedino toono miiinoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gaijari amiihai jeebii co magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amiihai jeebii nofaodi, Mohaivojii boco mihimo, masivamoro. ²⁰ Fahiijivaro Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaivojii bo Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guiinovi miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Iijaminaama Icano.

²² Gaigoomi amiihai tajemi iijguuinovi miminifoto Mohaivojii bo iijguuinovi mihicabadi. ²³ Miiro aiji mogai aivojii bo inigaibadi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivojii bo inigai iicabadi iicaabo. Miiro monigai onobadi meheetavonichi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguuiino Moocaani iijaminaa iicabadiro, gaigoomi amiihai tajemi mityaguuinovi fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amiihai taabamico magaiji oono Cristo Moocaani iijaminaa agaijii boro diitohallivi ifiico aciubo. ²⁶ Jaamaño jilli mooni uhi diitoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasujii begueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevi ificuuqui, imihiniibama ichahaqui, ajashunogayi añaahicini mañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi iibedi ificucafetequi. ²⁸ Jaabadi amiihai taabamico magaiji amiihai ifiico magaijii badiro. Mogaico agaijii bo ifiico gaijiihi. ²⁹ Miiro cajaanoyoba ifiico iijheguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihi Moocaani iijaminaa, ³⁰ miihai diibo ifibadi mihicamaño. * toofioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Miiro Caatinihaamefaño noonoo: Jilli iicamaño gaiji caanico, seejico icano jeevesuji mogaiima sano igataavequi. Jaamisi saafirucujii, noonoro. ³² Jino aivo sihidi ejeevanoco miyaminaa gaajatihica. Jaanoco bu uujoho jii begueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaiji mogaico ataabavasumi

* 5:30 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo miihai

iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.[†] ³³ Jaaneguiiha famooro amiihai, amiihai taabamico magaiji miiino ifiicoro magaijinicibadi, bu jaabadiro gaigoomi amiihai tajemico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amiihai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo tajiiba aivo iticoniono aacigonoma icano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo gueenene jiiinjehalliri diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiihai caanimi amiihai seemeque misifiratusudino. Jilliro fajjiniimoro mujusisu jiiibogomoro Aivojiiho Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiihai jeecivominaa, amiihai aivojitoco: Jii, monoo jiijehallivi mihi-canohachuta, bocigomoro, ñihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecivomo mihi-cabadi. ⁶ Imino mejeecivo, diito amiihaico ihiiñicisumiro diito imefeenevi imimobadi mihi-caquiro icatino. Jilli Cristo jeecivominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebiiifañodi imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiihai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihi-cabadi icatino. Jilli Mohaivojiiho Moocaanico mejeecivono icabadi. ⁸ Amiihairyo magaajacuui famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiihoti magaayicijinoco jiihovoto icarumo, bu jiihovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehasafoto diitobadiro bu amiihai Aivojiiho niquejefañi iicaaboguiinovvi mihi-cahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojiihobañodi, diibo sefa mit-yari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofañi. Jaamo quehecuno mihi-cahi iji amiihaico abañijiruneguiiha. ¹² Miho ihuucuma, itiihohoma icano, miyaminaama mahamocasitihii, imiti gajjimi mityama momoonicasihi, caamo jisituo gajjama, icivo jiiijie aivojitoma, jisumi jiiijehalliri atajiihamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijiiicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicihii iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihi-cahi. ¹⁴ Amiihaifeeneebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihi-cabadi, miya iijiri amiihai feeyijeque mafabaaco amocasininaafi kuhufeneri ifeeyijehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihiimibaivomo mijiiibeguehi sajeebiiico aacino jiiibogoco amocasininaafi iimibaivoobo itihaiapaajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti oono amocasininaa ijagabamaaje bujeque ihusevari cijigaima icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaaqui asatyonnicibadi. ¹⁷ Taajasuco amiihai nigaihallivi majavuuvu amocasininaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicibadi. Jaamoro Moocaani iijico magaayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiihaico aacinoco. ¹⁸ Paryi jinooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igaijafeenedi. Jaamo paryi jinooco momoonihi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihi-cahi. Moocaanima mihi-ima famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahijico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agaa-jaratino taajasujiiibogoco. ²⁰ Miho uco Moocaani tobogoguiiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jibogoco jiiibeguequi.

Niino Imaa.

²¹ Magaijiiho monahabo Tiquico onooob Mohaivojiiho dudicamaaje amusuminaafi amiihaico uuditi paryi imino jiiibegueji, bu jisumi eetavonehejete icano. ²² Tooneguiiha di-iboco amiihaijaago galluui, amiihaico, jilli miihai mihi-cahi, ineequi. Jaamo toonofeenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo icamisi monahabomico acihii sajeebii icaco, gajjico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonihii paryi famooro Mohaivojiiho Jesucristoco agaijimoco, millii iicajitino gajjiri.

[†] 5:32 Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi ejevano agaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatiniuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeecevominaatisi jihaameque macaatiníhi paryi monahabomiguiiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahabonimínaa diaconomi onoomedi icano. Filipo cuumiri ícano Moocaanita Jesucristofañodi íicamedí.

² Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi íimihuse, isajeebi ícanoma mihica.

Pablo Moocaanima Imaahi Miyaavogominaahallívi.

³ Amíhaiditi fahíjivaró eesafutusumi Moocaanico ímehicahi amíhahallívi. ⁴ Moocaanima fahíjivaró íhiimaasumi imo imo paryi amíhahallívi dílluhicahi. ⁵ Míro amíhaima sano miyaavogofaño mihicamoro míjibeguehi míticonunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amíhai jeebífaño íimihíjico íficuunoco. Jaabo suufeníibo eetavejibo imino ujusisunohachuta Jesucristo síino jíjehallívi asaadi. ⁷ Imino aivo jillí uujoho amíhaiditi eesamaaíño, amíhaico agajímaño, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamaño. Jaamaño uujoho cívojafaño ícarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofaño jillí díitoco jíibegueji taajasujibogoco, bu miyaano íicanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amíhaico uujoho paryi síhidi agajínoco Jesucristo gajíri. ⁹ Moocaanico amíhahallívi dílluhicahi amíhai gají síhidi íguiraatequi síhidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agajíbadi sítaaco magajíqui. ¹⁰ Jaamo magajahi aivo íimínoco míhicinoco. Jaamo míhinívatino ífíma mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi íimitino amíhahallívi chahaji. ¹¹ Jaachíji Jesucristo amíhai ífinoco imino eetaveji. Jaamo íimínoonocoro míguiraatusuhi Moocaani síhidi ejeevaaboco magaaasuqui, míhimequi icano.

Pablo Neehi: Jíjehallíri Íicanohachuta Cristo Íimogonocoro Mooníhi, Noobo.

¹² Tañahabomí, ímeguehi magaaanoco uuma jillí íicanofañodi janaaníci taajasujibogo jíibogocafotonoco. ¹³ Jaamaño toomomínaa paryi tuucuumi aivojibo íijaco eteemehícamo, bu sítahaje ícamo gaajacuuhí Cristotí jíibeguehícanohallítí uco ícivojaanínoco. ¹⁴ Cívojafaño íicaruubo imo imo íicanoco tañahabomí aatyímémere quehecutehí Moocaani jíibogoco Aivojibofeenedí íguíhítimo jíibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanotí saatoho Cristotí jíibeguehícahí uco jííhevémere uuma íhíbacasímaño. Jaamo Cristotí jíibeguehícahí jillí ímíyaavogomoro ícatino. Jillí ífurumo cívojafaño íicaaboco uco janaaníci ídaasuno ímoonísuquí. Jaanotí saatoho míyanotíro jíibeguehícahí. ¹⁷ Jaamo uco agajímoro imino mooníhícahí, gaajamo uujoho taajasujibogohallítí jíneerí íicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudí míllí ícatino. Tollí ícarunaaca saatoho míyanotíro jíibeguehícahí. Jaanotí saatoho jillí míyaavogotírumo jíibeguehícahí. Paryi jaaruno uudí imino Cristodítí jííibogono. Jaano uco imo imo mooníhi, ímí janaaníci imo imo ícaquí. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tollí fanoova ícarunofañotí cívojafañotí íhíínejinoco amíhai tahallívi Moocaanima míhímaahícanofeenedí, bu Jesucristo Gajíja uco aamusunofeenedí ícanoco. ²⁰ Uujoho síhidi íimogoooro esamaahícahí núcufeguetíibo ícaquí, íguítíibo jíibeguequi jísumí, fahíjívá íicahícabadíro janaaníci Cristo síhidi ejeevanoco fahíjívaro uuví íhífuvusuquí uujoho íicaaboví, bu íguívecuudí ícano. ²¹ Uujoho jíjehallíri íicanohachuta Cristo íimogonocoro mooníhi. Jaabadíro bu íguíjevedí janaaníci íimínoco gaayícíji. ²² Jaaneguí guíjevetíibo ícaruva Aivojibo Jesuguíiha dúdicamaajírahí. Jaamaño gaajatíhi conooco uujoho íimogonoco. ²³ Uudí tíhíno toonocítí conoocohacho íimogono. Saanaagoobo ímeguehícahí íguíjevenéque Cristoma ícaacuquí toono aivo uudí íimino. ²⁴ Jaanotí saanaagoobo ímeguehícahí íicanoco toono amíhaígúíiha íimímaño. ²⁵ Jaabo jínooco íimogonoco imino agaajacumaño, gaajahi jíjehallívi amíhaima guéenene íicajínoco amíhaico amusuquí. Jaamo janaaníci mefeehí, bu jaamo janaaníci imo imo mihícahí amíhai míyaavogofaño. ²⁶ Jíllítí amíhaima uujoho guéenene ícají imo imo míicaquí Cristo Jesufañodi.

²⁷ Jaaneguí amíhai ífíco ímíno momooní Cristo Jesu jíibogo onobadíro míicaquí. Jaanegúíha amíhaico meeciturunaaca, bu tolliro amíhahítí tehesíno ícarunaaca sabadíro ímeguehí amíhai quehecuno sahígovíro míhícanoco. Bu tolliro ímeguehí amíhai míyaavogo taajasujibogofañotí asaanhallívi quehecuno míhícano jíibogoco uguubunoco. ²⁸ Amíhaico amíhai mínáa omoonínotí míhíguetédíno. Toono díito omoonínotí foovono magaaajírahí díito ífíníjígígo efeejínoco. Jaabadíro bu díito amíhaico omoonínotí foovono ífusumo amíhai mataajacuudímoco. Jíno amíhai mataajacuuno Moocaanítí asaano. ²⁹ Míro Cristo amíhaico acíhi díiboco mímiyaavogonocoro ícatino, tollíro bu amíhaico dííbhallítí síta ídaasuno omooníjínoco. ³⁰ Amíhai, bu uujoho ícano sabadíro ídaasunofaño

miiicaqui. Amiihairyo mahatyimehinicuuhi toonohallivi equehecucafetehinino. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Imogobadi Ifico Iguinisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo amiihaico equehecatusuhachijji, diibo gaiji amiihaico ajacusuhachijji, diibo Gajja amiihaima icahachijji, gaijico, idasugoco icano magajahachijji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifaño sahigo mihicanofeenedi, bu sagaijafeneedi, bu sabadiro momoonofeenedi icano. ³ Amiihaiguiharo momoonidino, bu quehe quehe amiihai ifico mehesicinimoro momoonidano. Jilli sicuno amiihai jeebico miminiyumoro momooni. Amiihaiti famooro amiihai janaanivivi diitoco mejeevasu. ⁴ Paryi amiihai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino iicajinocoro miguiino.

⁵ Amiihaifaño mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Miiro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gaijiutiiro ⁷ uufocovi ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jeecivominaafi ifibadiro ifiico miniiyuhi ifiivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyaminaafi ifibadi iicauboro ifico guinovi miniiyuubo ejenaautimaño guijevefaño fuubo. Jaamaño guijeve imohobujehallivi guijeveubo. ⁹ Jaamaño Moocaani diiboco aciivi janaanivi allinoocivi bocico, bu fanoohallinoocivi sihidi ejeevano momoco aciubo icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememuuivequi paryicino niquejefaño iicamo, jijnijehalliri iicamo, bu jijnijeguino iicamo icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magajamaro: Jesucristo Mohaivojiiro, meneequi, Dios Moocaani obocicafetejineguuha.*

Cristota Jijnijehallivi Aachicinobadi Icamo.

¹² Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, amiihaima iicasumi uco: Jii, meneehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo thesino icaruuboco. Amiihaico atajajunofaño mududicamaaje. Amiihai jeebico sicuno miminiyumoro iñihicunoguinoro mihica. ¹³ Miiro Moocaani amiihaico achicahi iimineheje imogoco. Jaaboro amiihaico amusuhaicabo meheetavequi diibo jeebii imogobadi.

¹⁴ Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵ Amiihaivi miihaifiiroba amiihai imitico atyimejitihii. Jilli iimitino jihovotobadi iicano miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro mihica. Amiihai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jijnijehallivi aachicinicibadi. ¹⁶ Fiivo jii bogoco masatyonofeenedi tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji amiihaiti, sicamañovi ijii beguehaticamaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano. ¹⁷ Bu tafico gujenisujirahi amiihai miyaavogofeenedi Moocaanico mejeecivonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco paryi amiihaima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Amiihai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofaño mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluno.

¹⁹ Aivojiiro Jesu iimogohachijji Timoteoco goovano galluji amiihaico imeecitequi. Jaabo amiihaiditi uhuumiibo uco ijii bogonoco uguubuuboro imo imo icaqui. ²⁰ Uuma chahamo saatoho uujoho eesamaabadi eesamaaimo, bu chahamo saatoho miyanotiro amiihai imino mihicajinoco aivo iimogoco. ²¹ Famooro imeguehacahi ificoro imino omooninoco. Jaamo imogotimo Cristo Jesuguiha imino omooninoco. ²² Jaanoti amiihairyo magajacuhi Timoteo iimihuseque ifusuhicanoco, jaabo caanico illi aamusunicibadi uco amusuhaicabo taajasujii bogoco ijii beguehicaaboco. ²³ Jaaneguiha millihacho uco omoonijinoco agaajacudi diiboco amiihaijaago galluji amiihaico imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivojiiro Jesufeneedi esicinihi uujoho bu amiihaico goovano emeectejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onoboco amiihaijaago agalluno, tadyudicamaajeque, taji bogoco icano uco anahabonihicaaboco amiihairyo uco ihamusuco magalluuhiinoboco. ²⁶ Jaabo imogoobo amiihaico aatyimeneque guiraano idasuvehiniiro diibo iguihuvaunoco amiihai muguubuhininoti. ²⁷ Miyaano guihuvahiniibo guijevehinicuruubo. Jaaruuboco Moocaani idasuguehininihi, diibocoro icahinitino, tollirehini bu uco. Jino idasuno iicano diibo iguijevehinineri janaanivi idasuno iicajiruneguiha. ²⁸ Jaaneguiha imeguehi diiboco agallunoco. Jaamo siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihidi idasuno icatiibo icaqui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magayivi Aivojii bogoco mimiyaavogonofeenedi monahabo iicamaño. Jaanegui fahiiivaro mobocigusuhica diibobadi iicamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco ejeecivonofaño iguijeveruubo miyaminaa agaicaajirunoti iguitimaño uco amusuubo amiihai uco mahamusujitirunoti.

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiha tañahabomi Mohaivojiboco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano iivicoro amihaidi acaatinino amihaiico imino ificuuqui. ² Mehesicini jicumibadi iicamoti, iimitinocoro omoonihicamo iimeehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti mihai miyanotiro mojeebifañodi Moocaanico mejeecivehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafuico acahacisujiruubo, mihaiñooba tajanaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Miuro uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifiivuunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idino icauboco. Miuro uujoho israelmioobo, Benjamin cumioobo. Uujoho ifiivuunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomi tajiibaco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idaasuno moonihicauhi, tajiiba onoobadi imino iicahicamaño. Jaamaño mihaiñooba uti milli neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano iicahicauro jumi uudi sihidi jeevacutihi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño paryicino fanoovaaco jeevesuchi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiboco agaajacumaño. Cristoguinodi paryi fanoovaaco ejeevesucuuunoco jihovonobadi esicinicuuhi Cristoco agaayiciboro diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise tajiibanofañodi iticovono ifiima icacutiibo icauqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofenedi. Miuro Moocaani imiyaavogomoco gaayicihi. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icauqui, tolliro bu diibo idaasuno iicaubadi icauqui, bu diibo iguitiiboro iguijeveubadi guijevequi, ¹¹ diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efeejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Paryi tonehejevi ifutucuui, bu aivo imicuui onoonoco imogotih. Jilli gaimicinihi ofoobo toonovi ifetequi Cristo Jesu iticoni uco iciumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuui, nootih. Dojicuvi iminifotonoco iimogotiiboro sefaquifetehi tahimega iicanovi ifetequi, ¹⁴ niquejevi ifetequi sefano moonihai ijaadaco gaayiciti. Tooneguiha Moocaani mihaiico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufañodi.

¹⁵ Paryi famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehesicinicuuhi. Jaanoti siibadiro mehesicinihachijji, Moocaani amihaiico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucuuunofañoro masii sabadiro quehecuno mihicacuuqui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaaja, ¿naa miiijoho imino amihaiico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahijivaro amihaiico neehicacuuhi. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo jiiibogoco jiiheguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocaanico aanivahicatih. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidi mimityahi, noomo. Jilli jiiijehallionocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha mihai niqueje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojiiibo Jesucristo asaajiiiboco meteemehicahi. ²¹ Diibo mihaiico mohimiti ifinijino ifiico iimino ifiti miniyuji. Jaabo diibo ifi ovosiibadi iicaqui, imityari tolli moonijiiibo paryi jiiijeqe iguionijino mityari.

4

Aivojiiibofaño Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiha agajimo tañahabomi, amihaiico sihidi aivo aatyimeguehicamo, amihai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agajimo quehecuno Aivojiiibofaño mihica.

² Evodia onooço, Sintique onooço icamifeque neehi: Sabadiro miminifoto Aivojiiibofañodi. ³ Bu iijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Miuro diitife sihidi jenaano ducicamaaihi uuma, taajasujiiibogoco ijiiibuguuboma, tolliro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefaño fiivohaamefaño caatinicinicuuhi.

⁴ Jaaneguiha Aivojiiibofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro amihai imihuseque igaajaqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivojiiibo fiiticuuhi.

⁶ Fanoovati idaasuvotimoro toonohallivi Moocaanima mihiiama. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. ⁷ Jaachijji amihaiico Moocaani isajeebico aciji, miyaminaafi eesicinino janaanici afatyocinoco. Jaano amihai jeebico, bu amihai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino ijiiibogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryicino miinoco obocigusunehejeque, paryicino iticovonehejeque, idicutinehejeque,

aivo oovos#nehejeque, m#noditi imino unuusunehejeque, pary#icino iiminehejequere mehesamaaje m#noco acahacisusunehejequere icano.

⁹ Am#haico ij#beguehicanoco momooni #fusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicano muguubuhicanoco icano. Tolle momoonihachiji Moocaani sajeeb#co aac#bo am#haima icaji.

Filipominaa Pabloco Aacino.

¹⁰ Jaanegui Aivoj#bofa#odi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiha: Uco majabajevevuuhi, uujoho nootih. Gaajacuuhi uco mahamusujiruno nihibam#ma machahanoco.

¹¹ Ucuujivaachuma#o, nootih. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuuhi.

¹² Gaajacuuhi idaasuno iicajirunoco, bu sihidi sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuuhi fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuuhi Cristo uco mityaco aacima#o. ¹⁴ Jaarunofa#o am#hai uco imino momoonih# tahidaasufa#odi mihicama#o.

¹⁵ M#ro am#hai Filipino cuumim#naa magaajacuuhi taajasuj#bogoco ij#buguubo iticoni#unoco. Jaabo Macedoniati ufuusumi idi#moro am#hai Filipori iicaja Moocaani iijam#naa tajaa magalluuhi uco mahamusuno nihibam#co tafeenedi Moocaani am#haico aamusunoco magaay#cono jaada. ¹⁶ M#ro uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca am#hai tajaa nihibam#co magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaay#ciqui icatino, toll#ro bu am#hai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaay#ciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaan#ci#i gaay#ciuuhi. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuuhi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. M#ro si#cijem#naa Moocaanico afacin#ri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaay#ciuhi. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaay#cihi. ¹⁹ Jaanegui am#hai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acih# pary# mucuujivaachudinoco, diiboma niquejefa#o fanoo ajashutino iicama#o. ²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahijivar#o. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi taj#co pary# famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Pary# monahabomi uuma iicamo am#haijaago ij#co galluuhi. ²² Toll#ro bu ij#co galluumo famooro jimaf#ri Moocaanita iicamo, bu toll#ro imi janaan#ci Roma aivoj#bo Cesar onoobo iijam#naa am#haijaago ij#co galluuhi.

²³ Jaafa am#haico Mohaivoj#bo Jesucristo imino moonih#.

COLOSENSES

Colosa Jiinjiri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame. Pablo Caatiniuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeebii iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jiihaameque macaatiniihi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani amiihaico imino omooniboro isajeebiiico achi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Fahiiivaro Moocaanico Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimehacahi diiboma amiihaihallivi miihiimaamoroo. ⁴ Miihai amiihaiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magarijnoti icano. ⁵ Jilli amiihai moomonihacahi, amiihaidi niquejefaño ifcuucininoco motoomoro. Jaamo amiihai toono eesicininoma mihicahi taajasujiihogoco muguubuunofaño. ⁶ Tobogocoro amiihaico ijiibuguubogo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinjirero guiraatobogoro feehi, oono amiihai Moocaani gaijiti amiihaifeenevi ihiiimaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco amiihai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco amiihaico magarijiiho monahabo Epafra onooobu jiibuguuhi. Diibo miihaima ududicamaaiubo. Jaaboma miihai mihicahi Cristoco jeevesutiiho jeecivehicaaboma. ⁸ Diibo miihaico jiibeguehi amiihaiditi, bu amiihai Moocaani Gaija aamusunofeenedi magarijcasinoditi icano.

⁹ Jaamaño miihai toonoco amiihaiditi muguubuhininotiro suufenitimo Moocaanima miihiimaahicahi amiihaihallivi, dilluumoro amiihaico Moocaani igaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro amiihaico fanoovaaco igaajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asaanoco igaajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicahi jaamo imino mihicahi Aivojiihota iicamo iicanicibadi fahiiivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihidi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicahi amiihaico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabicahi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo miihaico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacijjnoti niquejefaño magaayicijinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani miihaico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro miihaico agaijiiho Illi aivojifaño ficucuubo. ¹⁴ Diibo miihaico taajasuhinicuuhi mohallivi iguijeveunofaño di mohimitico ubuusuboro.

Moocaanima Sajeebii Mihicacuui Cristo Iguijeveunofeenedi.
(Jn 1.3; Heb 1.2)

¹⁵ Moocaani otooovoobo foovono saauhi jiijehallivi Illi ifiri. Jaabo diibo sahiijitiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi niquejefaño iicanehejeque, jiiinjehalliri iicanehejeque icano; iifuvusunehejeque, bu iifuvusutinehejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinoninehejeque, bu paryi tajiibanehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofeenedi eheetavocafutuuno diibeguiiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuui. Jaabofeenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji miihai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiiho inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari miihai mihicahi. Jaabo aivo iticoni guijevafañoti buheetuehi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ Miho Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicamaño. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofaño paryicino fanoovaaco sajeebii ificuunoco, paryicino jiiinjehalliri iicanehejeque, bu paryicino niquejefaño iicanehejeque icano. Paryicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itiijoho ucuunofaño di ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha amiihai, amiihai jeebiiifaño di Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeebii ficucuui, ²² Cristo idaasuno ifiri iguijeveunofeenedi. Jilli mooniubo diiboco amiihaico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiiha quehecuno mihica miyaavogofaño faicuvano mabacocovamoro taajasujiihogoco mimiyaavugunofeenedi mehescinoti buhigovi minifototimo. Jaabogo jiihogocafetehi paryi fanoojiinjiri. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi ijiihogooobo.

Pablo Moocaani Iijano Jeevivominaafti Ficucafetehi.
(Ef 3.1-11)

²⁴ Jaabo jisumi amiihaihalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti iifutusuuboro feehi tafivi, oono Moocaani iijaminaaguiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofeenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeevivominaafti icahi

amiihaico imino mooniqui Moocaani uco atajii baumaño, bu tolliro paryi jiiinjeminaaco imino Moocaani jii bogoco jii beguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo siicijetiro agaajaratino, paryi siicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasuquui. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofaño iicanoco judiomi iicatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amiihaifaño iicano. Jaabo diibo imino niqiejefaño mihicajinoco mehesicinibo.

²⁸ Jaamaño mihihai Cristoti mijii beguehicahi, bu famoovaaco mafajii nihicahi. Famooaaco magaaasuhicahi imino igaaajaqui. Jaamo famooro imino Cristofaño di ijuisiqui. ²⁹ Tooneguiiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aacino feenedi dudicamaaihicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaanoco sefano amiihaihalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatyimetimohalliti icano. ² Imeguehi amiihai diito jeebinoco mequehecucusunoco sano gajifaño iminifotomoro paryi cino gaajaco igaaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaaajaqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofaño jisumi diiboco magaaajuqui. ³ Miuro diibofaño paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficuciniqui. ⁴ Jilli amiihaico neehi miijoho amiihaico ihiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Amiihaiti tehesino icaruubo tahesamaajeri amiihaifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amiihai sabadiro mihicamororo quehecuno Cristoco mimiyaavogonofaño mihicanoco agaa jaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco amiihai jeebi aivo jii boti magaaayiciqui. Jaaneguiiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofaño di amiihai ifico quehecuno mabacooconimoro mifico, sefano amiihai miyaavogoma oono amiihaico iijii buguubadi, fahii jii varo Moocaanico imomoro.

Cristofaño di Bohono Ifima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Amiihaico sita sicamañehejeque onomoro abañinoco miyaano meenedino diito Cristofaño di icatihu. Jilli miyaminaa jeevamaajequere sivamo, miyaminaa ejeecivefinocoro sivamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño amiihai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinovvi icano paryi tajii baneheje, gajjano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai miqitici cafutuui. Jaaruno ifico iquiticifibadi icatino, jilli amiihai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quitici. ¹² Miuro miniticafonteri amiihai sano Cristoma mihicacafetehi. Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevefañoti siino ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiihai muchuumucuuhi amiihai jeebi fañoti amiihai imitiri, bu miqiticinii utimaño icano. Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuuhi sano amiihaico Cristoma, paryi amiihai imitico ubuusuboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaaducuuhi. Mihaico mohimitico enehecunoco finisucuboro imohovi etetecuuneri. ¹⁵ Miuro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guiniocuuhi tajii banoco, gajjano mityanoco icano miyaminaa imefeenevi guiniocuuhi. Jaanoco icivo jaanuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguiinonuboro.

Niquejeonehejequere Miguiino.

¹⁶ Jaaneguiiha mihihai nooba amiihaico mamachunoti, mahadunoti icano amiihaico dejudimoco, bu tolliro bohono nihiba iinuusumi jii baimonoti meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiihaico dejudimoco. ¹⁷ Toneheje jilli asaaujino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho siicujeebii mobadi iicahicarumo Moocaani toomominaacoro ejeecivehicamo, amiihaico ufuco ajaadunoco magaaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatyimetinehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejevahi, noomoro quehequimaaihicamo, jilli sicamañocoro ifiitiro tolli jeevanobadi eesamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito, Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinithi. Jaanoti mihihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo aamusuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amiihai sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyaminaa esamaajeque momoonicuuthi. Jaamaño ¿collihii jaamo jiiinjeminaa agaajatimobadi mihicahicahi, jiiinjeeoneheje atajii banoguiinovvi miminifotomoro? ²¹ Oono:

Jinooco dudicidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, ononehejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyaminaa tajii banehejere. Jaano paryi finijino itajii ba omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama icanehejebadi jeevajirahi, sihidi ejevano iijicoro atajii bamaño siicujeebii icanehejequere, sihidi jeevanehejere ifiinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque miguiinonijitirahi.

3

¹ Jaanegui amiihai Cristoma sano mubuheetehinicuumo miguiino niquejefañoocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igiciniohigonehejequere. ² Jiinijeonehejequere esamaaitumo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miïro amiihaima sano Cristo miguijevehinicuuihi. Jaamaño jisumi amiihai ifi diiboma sano Moocaanifaño fataniicinicuuihi. ⁴ Jaabo Cristoro jino miïhai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amiihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovosiihaivojifaño mihicaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiiha jiinijeono amiihai ififaño iicanehejeque miguijeni. Miïhaiñooba buhigueejedi amiihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliïro ïdicunehejeque momoonidino, fanoovaaco iimeguehicanehejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohero mujuvihicinidino toono jiïchove caanimi jeecivobadiïro jeevahi. ⁶ Tonehejehalliti ñihicunerï ïdaasuno Moocaani omoonino saahi, paryï diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amiihai paryï momoonihicauhi eedeehifiima mihicausumi. ⁸ Jaarumo paryï jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajisunehejeque mifinisû, bu imitinoco momoonidino, sitaaco aivono noojohoco, ïdicuno iimaaneeheje amiihai iijiti ihiiinejirunehejeque icano mifinisû. ⁹ Fahigovavi mabañicasidino. Amiihai eedeehifico, bu iticoni momoonihicaunehejeque icano mejeevesucunoco siino momoonicudino. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucunono janaanivï imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi iicabadi. Jaamo imino diiboco magaajanovi mihifetehi. ¹¹ Diibofaño chahano diito griegomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinimimo, siijijinejoto, bajiminaa, jijovoto, bu sajeebii iicamo icano ononeheje. Jilli paryïcino fanoovaro Cristo. Jaabo paryï famoovafaño icahi.

¹² Amiihaico Moocaani gajijhi diibotaro miicaqui amiihaico icicuumo. Jaaneguiiha ïdaasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, sicujeebiba omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. ¹³ Jaamoro sabadiïro fahigovavi maaabicacasi, fahigovavi amiihai iibacasiico mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachijï oono Cristo amiihai imitico iimibachucabadiïro mihimibachucasi. ¹⁴ Fanoohalliviro aivo gajijma mihica. Toono paryï fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco iifutusunoco. ¹⁵ Jaaneguiiha jaafa amiihai jeebiiinoco Moocaani isajeebiiï ticuvusuhi. Tooneguiiha amiihaico cuuhuvaubo saafi ifitiïro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehacamoti mihica.

¹⁶ Tolliïro bu jaafa Cristo jiiïbogo amiihai jeebiiinoco paryï imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijiiïbogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecutusucasi. Tolliïro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaaniguiiha iicano masinoco, diiboco amiihai jeebiiifaño ï imomoro mamasiva. ¹⁷ Paryï fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momooni Aivojiiïbo Jesu momofeenedi, diibo feenedi fanoovahallivi Moocaanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Icano.

¹⁸ Gaigoomi amiihai tajemi iijiguiinovï miminifoto. Jilli mooni Aivojiiïbo Cristoco miyaavogomo tolli icafihï. ¹⁹ Jaabadiïro bu amiihai gaifiimi amiihai taabamico magajï. Jaamoro diitoma misifiratedino. ²⁰ Jaabadiïro bu amiihai seeme amiihai caanimi, seejimï icano atajiiïbanoco: Jii, monoo. Toono mohaiivojiiïboco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi amiihai seemeque misifiratusudino, diito ifico mejeevesudino. ²² Jaabadiïro amiihai jeecivominaa amiihai aivojitoco fanoovavi: Jii, monoo, jiiïjehallivi mihicanohachuta diïtoma imino mihicaquiro. Diito ihiiñicisumiro icatino, jilli miya jeebiiï Moocaanico miñihicugomoroo. ²³ Paryï fanoovaaco momooninoco imo imo momooni Aivojiiïbo Jesuco mejeecivonicibadi, miyaminaaco mihicanicibadi icatino. ²⁴ Amiihairyo magaaajacuuhi toono jaadabadi: icano Aivojiiïbo ibusumijeque amiihaico aacjinoco. Miïro amiihai Cristoco mejeecivehicahi amiihai miya Aivojiiïbo iicaaboco. ²⁵ Jaabadiïro bu iimitinoco omoonihicaabo toono jaadaco gaayiciji. Miïro Moocaani miyaminaaco dugaacutihi ijeevadisahaje.

4

¹ Jaabadiïro bu amiihai aivojito, amiihai jeecivominaaco imihuseme omoonibadi, imino momooni. Mehesafoto tolliïro bu amiihai, amiihai Aivojiiïbo niquejefaño iicaaboma mihicahi. ² Suufenitimo Moocaanima mihiimaa imino mehesicinimoro, bu Moocaanico fanoovahallivi imomoro mihica icano. ³ Tolliïro bu miïhaihallivi Moocaanima mihiimaa, Aivojiiïbo miïhaico aamusunofeenedi taajasujiiïbogoco mijiiïbeguequi, Cristo jiiïbogo agaajarautinoti mijiiïbeguequi icano. Miïro tobogohalliti jino uujoho civojafaño icahi. ⁴ Jaanohallivi Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui

omoonijibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogominaa iicatimoma sicamañovi ifafucuvaaco mafatysudino. ⁶ Fahijivaro imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Imaa.

⁷ Magaijibo monahabo Tiquico onoobo mihaico jeevesutiibo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivojiboco ejeevivehicaabo, amhaico paryi uuti imino jibegueji. ⁸ Tooneguiiha amhaijaago diiboco galluuhi amhaico jilli mihicahi neequi, bu amhaico iquehecutusugui icanouno mihica miyaavogomi. ⁹ Tolliro bu diiboma foobo magaijibo mihaicoro ejeevesuhicatibo monahabo Onesimo diibo amhaiti saafi iicaabo. Diitisi amhaico jibegueji paryi juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahaboniibo Aristaco onoobo amhaijaago iijico galluuhi, tolliro bu Marco Bernabe nahabo icoomoobo achi amhaijaa iijico galluuhi. Diibo amhaico jibeguehicacuubo. Jaabo amhaico abaatohachiji diiboco imino magaayici. ¹¹ Tolliro bu Justo onooboco bu Jesu enehicaabo iijico amhaijaago galluuhi. Jito idimoro judiomiti imiyaavugucuumoti Moocaani aivojiguiiha uuma sano ududicamaaimo. Jaamofenedi uujoho tafiico jacusucafetehi. ¹² Tolliro bu Cristo jeevivominaafi Epafra onoobo amhaijaago iijico galluuhi, diibo, bu saafi amhaioobo iicaabo. Diibo fahijivaro sihidi amhaihallivi Moocaanico dilluhicahi diiboma ihiimaaboro. Jaamo amhai quehecuno mihicamoro aivo imino amhai jeebico miminiyuhu Moocaani imogonocoro meheetavejinojaagoviro. ¹³ Uujoho imino gaajahi Epafra amhaiditi ifiico niji niji omoonhicanoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano icahicanoco. ¹⁴ Tolliro bu magaijibo taabuminaafi Lucas iijico amhaijaa galluuhi, tolliro bu Demas onoobo icano.

¹⁵ Tolliro bu monahaboni Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Tolliro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu tolliro diigo iijafaño iigaivehicamoco icano. ¹⁶ Jaamoro jihaameque amhaifeenevi memecidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani iijafaño imeeciqui. Tolliro bu amhai memeci uujoho Laodicea iicamedi acaatinicuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mijibogo Arquipo onooboco: Meeci, jaaboro imo dihifutusu Aivojibo ico diibo jeevivo dudicamaajeque aacininoco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino ico idillunocoro, caatinihi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihiimaa jino civojaminaafti iicanohallivi. Jaafa amhaico Moocaani imino moonihi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniminaama Caatiniuhi Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi iicajahaje Moocaani iijaminaadi. Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amiihai Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebiiima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro miihai Moocaanico graciaco mahacihicahi paryi amiihahallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amiihai miyaavogofeenedi mududicamaaihicano, sihidi amiihai gaijifañodi mejeecivehicahi, amiihai Aivojibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amiihaico gaijihi. Jaamaño diibo amiihaico iicuboro ificuunoco miihai magaajahi, ⁵ amiihaico taajasujibogoco mijibuguuusumi ticovohijiri mijibuguutih, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano icanoco imino magaajamoro mijibuguuhi. Amiihairyo magaajahi amiihaifeenevi miihai imino mihicaunoco, amiihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amiihai, miihaiti, Aivojibo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro miihaibadiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amiihaico Moocaani Gaija aaciuneri, idaasuno sihidi mihicaurunofeenedi. ⁷ Amiihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jiiinjeminaa, Acaya jiiinjeminaa icamo igajaqui. ⁸ Jilliti amiihai magaajasuhi Aivojibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jiiinjeviro icatino. Tolliro fahigova jiiinjeminaa gaajacuuh, amiihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño miihai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro miihaico sahigotiro jibeguehicacuuh, miihai amiihaijaago mihigutuunomoco imino magaayicunoco, bu tolliro amiihai ijinitaco mejeecivehicaunoco mejeesuunomoco Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibojaagovi miminifutuunomoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amiihai, Jesu niquejefañoti asaajiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijivecuuboco siino buheetesuuh. Jaabo diibo Jesu miihaico taajasuji idaasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaaihinino.

¹ Tañahabomi, amiihairyo magaajahi, amiihaico mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipo cuumivi miihaico: Imitino, unuumoro idaasuno mooniurumo amiihairyo magaajacuno. Jaarunofaño miihaico Moocaani amusuuhi itaajasujibogoco amiihaico iguitimoro mijibeguequi sihidi jeevarunofeenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijibuguutih imitino momooniqui icautino, bu mabañiqui icautino. ⁴ Iticoni Moocaani miihaico inisuuboro acubo tajibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi miihai mijibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanico imo imo mihicasuqui mojeebiiinoco agaajacuboco. ⁵ Amiihairyo magaajacuuno miihai amiihaico mabañamaaihicautih oovosiinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamicoro amiihaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa miihaico obocigonoco miguinotih amiihaiditi, bu sitaaditi icano. Miihaico Cristo agalluumoco amiihai mobociguejiruno icarunaaca, ⁷ jilli amiihaico miihairyo icigusuno momooniuh gaigo iseemegayimico ootomonicibadi. ⁸ Sihidi amiihaico magaijimaño Moocaani jibogocoro mahacitih, tolliro bu amiihahallivi mofiico mahacjirahi sita iguijeniqui, amiihaico sihidi magaijicumaño. ⁹ Tañahabomi, amiihairyo magaajacuuh miihai dudicamaajeque sihidi jeevarunofaño; fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicauhi toono sefati miicaqui, amiihaiñoco mudumiticiqui icatino Moocaani iijico amiihaico mijibeguehicaunohachuta.

¹⁰ Jaanoco amiihai magaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, amiihai mimiyaavogomofeenevi mojeebii imino iicaunoco imino momoonihicauhi, miihaiñoooba miihaiti: Imitino, nootimo iicaqui. ¹¹ Tolliro bu magaajahi amiihaico saafiisari mafajinihicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iicanicibadi. ¹² Amiihaico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iicanicibadi. Jaabo amiihaico cuuhuvahi diibo bociguino ihaivojifaño miicaqui.

¹³ Jaamaño jilliti miihai fahijivaro Moocaanico graciaco mahacihicahi amiihai Moocaani iijico miihaiditi muguubuusumi magaayiciuhi miyabogo Moocaani jibogoco; miyaminaatobogobadiro icatino. Jaabogo amiihai miyaavogominaafeeneri sihidi jeevanoco eetavehicauhi. ¹⁴ Monahabomi, amiihai yotoro amiihaico idaasuno

moonihii. Moocaani iijaamo Judeari iicajahajeminaa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiomi idaasuno moonihii. ¹⁵ Diito judiomi, Mohaivojibbo Jesuco gujenihii. Tobadiro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco gujeniumo. Jaamoro mihaico buhigovi gañimo. Moocaanidi imino moonitimo. Jaamoro paryicino miyaminaaco juheveme. ¹⁶ Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mijibeguejirunaaca imeguehicitimo. Jilliti janaaniciviro imitico guiraatusumo. Jaamaño jisumi imino Moocaani nihicuno omoonijino gasecui diitohallivi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

¹⁷ Tañahabomi, amihaiti sihigovi miminifutusumi, amihaiico fafucuvaaciviro mahatyimetirumo mojeebifañodi amihaiico mehesicinihacahi. Tolliro bu sihidi mihimeguehi amihaiico mabaatonoco. ¹⁸ Jaamoro mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moonihicaurahi. Jaarunofaño iji mihaico casivusuhicahi. ¹⁹ ¿Nacu cono mihai esicini, cono mihai imo ica? ¿Toono jinejeti nacu mihai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivojibbo Jesucristo asaabo imefeenevi amihai mihicajineguiiha mihai imo imo mihicahi. ²⁰ Amihaiti mihai macahacisucafeteji, imo imo mihicaji.

3

¹ Jaamo amihai mihicanoco magaajagonoco majaabicuutimoro Atenaviro mifitafeteji. ² Jaamoro monahabo Timoteocoro amihaijaago magalluui Moocaani jeecivominaafi iicamaño, bu mohamusuminaafi Jesucristo jibogoco mijibogonoco meheetavehicamañovi. Jaabo amihaiico afajiniboro iquehecutusiqui amihai miyaavogoco. ³ Jilli iicanoti saatohoba Moocaani iijico jeevesutimo iicaqui, amihairyo magaajahi tolli icanehejeri idaasuno mihicanoco. ⁴ Jaanoti amihaima mihicausumi mijibugucuuhi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaajacubadi. ⁵ Jaarunaaca jaabicuutithi uujoho galluui amihaiico idilluqui, amihai miyaavogoti gaajaqui, iji amihaiico iimitinofaño agañisujirunoco iiguiboro. Jaanoti mihai ducicamaaje sicamañovi iicajirneguiiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo amihaijaagoti uhuumiubo mihaico imino amihai miyaavogo iicaunoti mihaico jibuguuhi, tolliro bu amihai gajjiti icano. Tolliro bu mihaico magajimoro mehesafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu mihai amihaiico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti mihai, iminootino idaasuno mihicahaurumo imo imo miminifutuui amihai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño mihai bohono ifiima mihicabadi mihicahi amihai Aivojibofañodi sefano mihicahachijii. ⁹ Jaamo mihai sihidi janaanici graciaco Moocaanico mahaciji amihaihallivi, amihaiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiiha. ¹⁰ Fahijjivaro suufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi mihaico amihaiico ihatyimesuqui. Amihaiico imino mihifutusiqui amihai miyaavogo imino ifototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivojibbo Jesucristo icano aamusunoco, amihaiico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivojibbo amihai gajjico iguiraatusuqui. Jaamo magajicasihii fahigova jino mihai amihaiico mihicabadi. ¹³ Amihai jeehinoco diibo quehecuno jeevadi ificuiqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatinoo iicaqui, ufucu Aivojibbo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomoonino.

¹ Tañahabomi, tooneguiiha amihaiico monoomoro matajibahicahi Aivojibbo Jesufañodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomooniqui amihaiico mijibeguehicabadiro amihai moomoonihicaqui janaanici.

² Amihairyo magaajacuuhi amihaiico Aivojibbo Jesu onobadi mijibeguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi amihai ifinoco diibojagoviro miminiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoomima icacuutimo mihicanoco. ⁴ Tolliro bu famooro amihai taabamima iminoro mihicanoro magajjiqui. ⁵ Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumije miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶ Mehesicini, mihaifooba amihai nahaboco imitino moomoonidino, toonohalliti Aivojibbo Jesucristo aivono aamijirahi amihaiico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani mihaico imitigui cuhuvatithi, imino mihicaquiro cuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaayicigotibbo miyaminaafico guubutibbo icatithi jilliro Moocaanico guubutibbo. Jaabo Moocaani mihaico Igajjaco aaciuboco guubutithi.

⁹ Jaanoti amihai nahabomima magajjicasiqui amihaidi caatinithi; amihairyo Moocaaniti magajjicasinoco magaajacuuneguiiha. ¹⁰ Jaamoro tolli moomoonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jijnjeri iicamoma. Jaarunofaño monohabomi, amihaiico meneehi: Janaaniciviro amihai imihuseque miguiraatusu. ¹¹ Jaamoro sajeebii

mihicamoro amiihai dudicamaajeeneriro mihica amiihairyo dudicamaaimoro mihica amiihaico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiiaavogotimo amiihaico imityaguequi, bu amiihai jinejebati cuujivaachutimo mihicahi.

Aivojiiho Asaajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo milli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idaasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefaiño iicajinoco eescinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiiaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jilli iicanegui amiihaico meneehi Aivojiiho jiihogo onoobadi: Miihai jino Aivojiiho asaajino-hachuta guijevetimo mihicajimo, iguijevehinicumoco misiihugiejitih. ¹⁶ Aivojiiho Jesu ticoniji niquejefaiñoti iniitoobo imitya iijima. Jaasumi Moocaani toomominaa aivojiiho mityano sahagueji. Moocaani miihucico iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiiaavuumoro iguijevecinumo ticoniji siino ubuheeteme. ¹⁷ Jaasumiro miihai miguijevetimo jiiinjehalliri mihicamo sano diitoma magaiiiveji aimuufaifeenedi Aivojiiho Jesuma mahatyimecasi caamovi. Jaamo tolli fahiijivaro diiboma mihicacuui. ¹⁸ Jaanegui fahigovavi mequehecusuqimaje jinofeenedi.

5

¹ Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano amiihaico caatinitih. ² Amiihairyo imino magaajacuui, Aivojiiho asaajifucu gaseji imimañobati fucu nanivaminaafi agasenicibadi. ³ Jaasumi miyaminaa sajeebi mihicahi, imino mihicahi nurunaaca diitohallivi imimañobati aivo gaseji, gaigo iseemevacuui aivonicibadi, aivo ifinisujinoti taajajitimo. ⁴ Jaanoti tañahabomi, amiihai gaajatimo mihicatih. Jaamaño amiihaiivi tufucu nanivaminaafi iicanicibadi iicafucu gasejitih iiguitusuqui. ⁵ Jaamo paryi amiihai magaajucumo cuuje eseseenefaiñoti mihigobadi mihicacuumo. Miihai fucu icivonofaiño mihicacutih. ⁶ Jaanegui saatoho miyaanoco agaajatimobadi micigadino imino eescinimoro motoomo. ⁷ Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguiricavomo fucu guiriicavehi. ⁸ Jaanoti miihai Cristoco magaayicuumo imino mehesicinih miyaavogo, gaiji icaneri mofico mofoboocihi, amocasiminaafi jigaiño meehuri ifico ofoboocinibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicinineri, monigainoco mofoboocihi amocasiminaafi jigaiño nijegari iinigaico ofoboocinibadi. ⁹ Moocaani miihaico idaasuno imooniqui ficuutih jilli Mohaivojiiho Jesucristofaiñoti mataajaquiro ficuubo. ¹⁰ Diibo Jesucristo mohallivi guijeveuhi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijeveuurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecucusasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajinihi.

¹² Tañahabomi, amiihaico meneehi: Jaamo amiihaifaño ududicamaaimoro amiihaico Aivojiiho Jesufaiñoti iijihogomoro afajinimoco mobocigusu. ¹³ Jaamoro diitoco mihimogomoro guiraano magaiji toono dudicamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebi fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amiihaico meneehi: Mafago ududicamaaiñooco iimogotimoco, bu tolliro imiiaavogoti iniinovamoco mequehecutusu iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saathoba miihaiñoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahiijivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahiijivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli: Moocaani iimogono amiihaiditi Cristo Jesufaiñoti.

¹⁹ Moocaani Gaijaco mojeebiiñoti miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gaijari Moocaani iimaaminaa iijihogonoco mitiisuguedino. ²¹ Fanoonisuco iimino magaajomoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amiihai ifico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebi iicaabo amiihai ifico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amiihai ifico amiihai jeebico, amiihai gaijaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojiiho Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutatiiho amiihaico ucuhuvaabo. Jaabo minoco bañisutatiiho jilli mooniji ononoco.

Niino Iimaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahiijivaro mihiiimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino iijiri.

²⁷ Amiihaico tajiibahi Mohaivojiiho mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiiimaasuhi.

²⁸ Mohaivojiiho Jesucristo jaafa amiihaico imino teemehi.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Moocaani Ijaminaadi Caatinuuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani ijaminaa Tesalonicari icamedi macaatinihii Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amiihai imino mihica, sajeebii ma mihica icano Dios Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imitiminaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amiihaihallivi miihai fahiijivaro Moocaanico graciaco mahacihicaji imino aivo jilli momoonino amiihaihallivi amiihai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magajicasino fahiijivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño miihairyo imo imo amiihaiditi miihaamaahicahi Moocaani iijanofaño amiihai, amiihai idaasuno mihicarunofaño di majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amiihai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amiihai diibo aivojima mefeeginoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amiihaico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo miihaima amiihaico sano jaguisisujiiho idaasuno mihicahicamoco ufucu Aivojiiho Jesu niqvejefanoiti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo cijigaiguiihuma saajiiho idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojiiho Jesucristo taajasujii bogoco imiyaaveguehichatimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijiiho ufucuro ifinjitino guijevafaño. Tehesino gañicafetejimo Aivojiiho, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiihoco ita iicamo icahacisuqui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoominaa iheetyequi miihai jiihogo amiihaifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiiha jilliti miihai amiihaihallivi Moocaanico midilluhicahi amiihaico icihinimo Moocaani icicumo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amiihai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanehijeque iimivusucafetequi. ¹² Amiihaifañodi Mohaivojiiho Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amiihai diibofaño di miicaqui Moocaani Mohaivojiiho Jesucristo icamisi imehusefañodi.

2

Imiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amiihaico meneehi, Aivojiiho Jesucristo miihaico iigaiyiciqui asaajifucuti amiihaico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeenedi ijii bogono jii bogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco muguubumoro miihai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojiiho asaajifucuri mihicacuui, noomoro ijii bogonoguiinodi mejeevesudino. ³ Miihañooaba amiihaico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi cijigaifaño igañiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanooce ejeecivemoco iminaanifiibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasiivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ Nacu mehesicinitihii amiihaico amiihaima iicausumi toonoti eneehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amiihai jisumi magaaajacuui saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi ifototinaacaro asaajiruneguiiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuui idiihoro icaabehiico toonoco ifiiticisuhiicaaboco jiiñjetei buhigovi icidi. ⁸ Jaadi juri tohimitiibo gaseji. Jaabo iimitiiboco Mohaivojiiho Jesu finisuji ijagabari diiboco jufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimitiiboba asaajiiho ijjaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco ifusunofaño di bañiihoro. ¹⁰ Fanoova imitico moonijiiho miyaminaaco ibañisuqui jaahaivofaño efeejimoco, miyaanoco ataaajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti Moocaani diitojaago bañifira mityaco galluui diibo abañinoco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo cijigaifaño igañicafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimitinocoro iimegueneguiiha.

Itaajasuqui icimo.

¹³ Jaanoti miihai fahiijivaro amiihaihallivi Moocaanico graciaco mahacihicahi Mohaivojiihofaño di amiihai magajino nahabomi mihicaneguiiha Moocaani amiihaico sahiijitiro mataajaqui icicumoco Gaijafeenedi amiihaico ijeevadi ificuucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiiha amiihaico Moocaani coovauhi taajasujii bogoco miihai mijii bogonofeenedi. Jaamo tolliro Mohaivojiiho Jesucristo bocifaño mihifetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanegui mejeevesumoro majabajevedino amiihaico moojiri, bu aamefeenedi icano mijibeguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivojibo Jesucristo, bu Dios Moocaani iimihuseri miihaico agaijibo ifinijitino jacusuco aacibo, imino miyaavogo esicinico iimihuseri aacibo. ¹⁷ Jaabo amiihai jeebinoco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Mihimaa.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima mihimaa Mohaivojibo iiji goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gaijima igaayiciqui amiihai mihicabadi. ² Tolliro bu mihimaa miihaico iimitimo miyaamo icatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogominaa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³ Jaarunofaño Mohaivojibo minoco jeevesutatibo. Jaabo amiihaico esefasuuboro iimitiboti teemeji. ⁴ Miihai Mohaivojibofañodi magajahi miihai amiihaico matajibanoco suufenitimo momoonhicablei momoonjinoco. ⁵ Jaabo Aivojibo amiihaico amusuji. Jaamo Moocaani gaijico magajacahi, bu Cristofañodi majaabicinoco magajahi icano.

Jilli Mududicamaaje.

⁶ Monahabomi, amiihaico matajibahi Mohaivojibo Jesucristo momofeenedi. Jaamo imitimo iicano nahabomiditi mudugaavehi ududicamaaigotimoditi, miihai mijibogobadi icagotimoditi icano. ⁷ Amiihairyo magajacuui millii mihicamoro miihai mihicabadi mihicajinoco miihai amiihaifeenedi dudicamaaitimo ticovono mihiguutahi. ⁸ Miihaifnooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutahi. Tolli icatino fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicaui amiihaifnooco dumiticitimo miicaqui. ⁹ Moocaani dudicamaajeminaaco sita oobajaji Moocaani unuurunofaño miihai dillutimoro mududicamaaihicaui, miihaiti magajamoro miihai mihicaubadiro momooniqui. ¹⁰ Amiihaima mihicausumi jilli amiihaico matajibauhi cajaatyohacho ududicamaaifnooco iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Amiihaifañoti saatoho imino icatimo dudicamaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mijibogomoro matajibahi Mohaivojibo Jesucristo mityafeenedi: iinoro ududicamaaimoro sajeebii iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti amiihai imino momooninoti muhuuchuedino. ¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefañodi matajibanoco agaayicitiiboti mudugaavomoro diiboma magataavucujirahana inucufequi. ¹⁵ Jaaruuboco amiihai minaaifbadi mijiihedino. Jilli ro mafajini amiihai nahabobadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶ Jaabo Aivojibo sajeebico aacifibo amiihaico fahijivaro sajeebico aciji siibadije mihicarunaaca. Aivojibo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo amiihaidi jino taajico jihaamefaño tahuseri jimañogayicoro caatinahi. Jilli tahimaanogayicoro caatinhicahi paryicino agalluhicahaamenefaño. ¹⁸ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo paryicino amiihaico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatiniuhaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi atajjibaneguiiha uco agalluubo, bu Mohaivojji bo Jesucristo icano, diibo mohesicini iicaabo. ² Timoteo #di caatinihijhaameque ijoho tamiyaabo tamiyaavogofeenedi iicibo taseemene idicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivojji bo Jesucristo icamisi #daasugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Sicamaño jibogoco Sita Jjibeguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia jinijevi ufuusumi ico unuucubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo tajjibahi saatothoco, sicamaño jibogoco jibogotimo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubunici dimo eede jibogojinoco, ifinitino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque. Toneheje jilliro mihifono jenaucasijaagoviro satyehi. Toono minoco amusutihij Moocaani atajjibano miyaavogovi imino mihifutusqui.

⁵ Jaano tatajiba imeguehi imihinima achahano jeeb#ti, bu iimino esamaajeti icano ifivono gajjiri magajjicasinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶ Saatoho jinooti imitamoro mihifono jenaucasicoro moonihicahi. ⁷ Imogomo Moise tajjibano jibogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ijibugurunehejeque icano.

⁸ Mihairyo magajjacuuhij toono Moise tajjiba onobadi mihicahachij; tajjiba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoonimohallivij tajjiba chahahi. Jaanoti naha toono tajjiba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imitaminaaguiiha, imiti esamaajeminaa, Moocaanico, bu ihimaa ijico icano obociguehicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaaumaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buhigueejedi mogaimi iicatimehejema iicahicamedi, bu tolliro sano gaifimiro iicacasihicamedi, bu miyaminaaco ananihicamedi, bu abañififimedi, bu abañimoro sicamañovi Moocaani momoco iguiiyicahicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono tajjiba ficucafetehij paryi oono iimino jibogoco imeguehicatimohallivij icano. ¹¹ Jaano toono iimino jibogo, aivo iimbogo taajasujibogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani M#haico #daasugonohallivij Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivojji bo Jesucristoco imehi, diibo jinohallivij uco sefaco aaciiboco. Miro diiboco ejeevesujitino agaajaciiboro uco idudicamaajefaño ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino mooniibo iticoni uujoho tahiiimaari diiboco imitino omoonihicauruuboco, diiboco iminaanihicauboro imitinoono neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani #daasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautimaño. Jilli gaajatibo tollihije moonihicauhi. ¹⁴ Jaamaño Mohaivojji bo aivo ajashutino uudi imino moonihij sano miyaavogoma icano, bu tolliro gajjima Cristo Jesuma sano mihicamaño toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaamaño jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jiijehallivij saauhi imitaminaaco itaajasuqui. Jaamo imitimaati uujoho ihaivojji bo. ¹⁶ Jaabo jineguiiha Moocaani uco #daasuguuhi, aivo guiraano tafeenedi paryi Jesucristo ijaabicico ihifusuqui, bu jaanoti uuti agaajamoro diiboco imiyaavogomo ifinjitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masi# fahijjivaro ufucuro ifinjitino Aivojji boco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijivetiboco, aatyimeratiboco, diibo idiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinoooco tajjibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihij miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi #ti ihiiamaumoro Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitumaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Toli iicaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhij iji Satanasco toonoti agaajamoro Moocaanico ijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihiiamaaqui Jjibogono.

¹ Ticonihij jinohallivij ico atajjibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiiamaaqui, dilluuro miyaminaahallivij Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajjibamo aivojitohallivij imimo miicaqui sajeeb# Moocaanijaagodi mihicamor, paryi fanooaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famooro ataajanoco, bu famooro miyaanoco agaajanoco icano. ⁵ Saafiuro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabofeenedi

miihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo gujivefaño ifiico aciuhi famooro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jiiibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiomi icatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jiiibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitibo.

⁸ Tooneguiiha imegubehi fahigovati gaifimi Moocaanima ihiimaanoco ihuseneque caamovi agañiicimobadiro imino jeebñiri, sifirama, iibacasima icano achahano jeebñiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofaño. Ticovono, siicuno icano ijeebñico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaqui. Jaaruno siibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijaadama iicano gaachehuneri icatino icano. ¹⁰ Jilhiro iiminooonocoro meheetavo oono Moocaanidi amiihai jeebñico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amiihai gaigoomi amiihaico jiiibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotihiga gaigo miyaminaafeenevi jiiibogonoco, bu tolliro imogotihiga ifiico gaigo iguininonoco. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³ Miiro Moocaani ticoniuhii Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutihii, igaigo bañicafutuuhii. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idaasuno icafigo eseemevasomi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejevesutihachiiji, gajifaño iicahachiiji, bu mihinivatino iicahachiiji, siicuno ijeebñico omoonihachiiji icano.

3

Moocaani Iija Jiiibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojiiiboti icagooobo iimino ifiima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañehejequere eesamaaitiibo iicaqui, imino iicaqui, famoovoro diiboco ibociguequi, fahiiivaroo baaminaaco imino igaayicihicaqui iijafaño, bu imino jiiibeguequi, ³ guiriicavotiibo iicaqui, amocasico guinotiibo iicaqui, bu nihibamico gajitiibo iicaqui. Jilhiro iimihusequi, siicujeebñiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebñi icatiibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajiiibanoco igaajaqui, iseemeque afagueeneri iijihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵ Miiro iijaco imino matajiiibanoco magaaajatiibo, bu ¿milli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojiiibo bohono Cristoco agaayiciibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifiico miyano eesicininoti, ifiico iinoro gañisudiibo iji acutuuno idaasuno yomonofaño. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa icatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototiibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificunofaño aacototiibo iicaqui icano.

Diaconomi.

(Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico siicinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaajarautinoco imino igaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachiiji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañehejeque jiiibocasififitimo iicaqui, sicamañehejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajiiibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emeecitono. Jaarunaaca jihaameque iidi caatinihii. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachiiji, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihicaninoco. Jaamo Moocaani milliba icatiibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jiiibogoco aciubo toonoco sitama ihiimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco: Moocaani miyaminaafi ifiiri acavirivuuboro buhugaavuuhi, Igajifeenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jiiibogocafutuuhii fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinijeriro jaabo imiyaavogoobo, bu jaabo niquejefaño agaayicicafotoobo.*

* 3:16 (Jn 1.14) Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajaraut

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

¹ Miuro Moocaani Gaija foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaacamaaji, abañififino gaijamaryo ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo ononehejequere, diito esamaajene aivo, ifihicugonoco gaajacuutih. Jilli diito esamaajene maano usegaico miquticinaagono uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotih miyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miuro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanegui jinejebaco jiheguetimoro magaaicyi toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miuro toonohallivi Moocaanima mihimaacuno. Jaano iimibachucinicuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinoco dinahabomico idibogohachiji aivo iimino jeecivominaafi Jesucristo jeecivominaafti diicaji. Jaabo miyaavogo iima sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonico sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogoje jiniije jibogono onoonoco uguubuniciboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisuquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaaijeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiha. Jaanoti Moocaaniguiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefaqi famooguiharo imihi. Jino jiihalliri mihicano ifiguiha imino, bu ufucu mihicajino ifiguiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiha bu mududicamaaihicahi, sita mihaiico imitino ononehejeri idaasuno mihicahicahi icano, mihai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaaafi iicaabo.

¹¹ Jaanegui paryi jinehejeque tajjibaabo dibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafehi idiicanoti. Jilliro difiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gaijima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototinohachuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idifinicinovinovi diica, monahabomico equehecusuboro jibogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico deetavequi aacininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijeebico ficu. Difico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanicyi imino ofoonoco. ¹⁶ Difico imino deescini, bu idibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachiji iiro difico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafeque mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejiico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibaijito iseemema iicamoco, bu ihyaachimihaima iicamoco icano dibogo seejimihaiico, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi icano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanico esicinifih. Jaago fahiijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibaijigo ifico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajjiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanicyi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibaijito toofaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaanicyi ifcabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magaajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifiivusuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayichicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñoco initsugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehicahachiji, idaasuno iicamoco aamusuhicahachiji, bu conohacho sano iiminoco omoonihicahachiji icano.

¹¹ Jaanoti fibaijito momono aamefaño mificuudino saafigo fibaijigoguinoviro ifcabano iicagoco. Tonoodino ifcabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiyudi siino atajevanoco imeguejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneri igomoro ofomoro gaiquifitejirumo.

Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvlichinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli icajiruneguiha uujoho imeguehi fibajito bagocajami iicamo atajejanoco. Jaamo eseemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miñro saatocho fibajito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuuih.

¹⁶ Jaanegui cajaatyohacho miyaavogominaa icamoro diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibajigoco ihamusuqui.

¹⁷ Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaaniciivi aivo mobocigo oono Moocaani jibogoco ihiimaamoro jibogonojaagovi iicamoco. ¹⁸ Miñro Caatinahaame neehi: Buey itrigohallidi igoneri jehetiibo. Jaabo ijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Bu tolliro noonoro: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicichicaji, noonoro.

¹⁹ Miñro quillahutoobohallivi: Imitino icahacaabo, nooboro saafiro jibogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici jibogohachiji jari miyaavogo. ²⁰ Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeenevi, toonoti saatocho ihiguetequi. ²¹ Jino ico tajibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojubo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinooico imino moonihi miyaminaa dugaacutiibo, bu saatocho guinovini miniyutiibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifaña dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino icajirunoco sihigoviro jeevotiibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo gihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu midino daadu.

²⁴ Saatocho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatocho imiti ifuvusutathi imegaviro jaribuunati ifuvusujino. ²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitih.

6

¹ Jeevivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojuboditi icano. ² Jaanoti bu jeevivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachiji diitoco jibeguedimo miyaavogofañaodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeevivequi; toono diitoco imino mejeevivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magaijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño jibogominaa.

³ Jaanoti bu cajaatyohacho sicamañooco jibogomo, miñhai iiminoco Mohaivojubo jibogoco mijibeguehicanobadi bu mohiimaahiji onoobadi iicatinoco jibeguehichachiji, ⁴ jilli diibo ificoro mitya mitya omoonibo. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatiibo. Jilli sicamañeheje iimaahallivi ejenaucasiffiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jibhevefiibo ibafiibo, sitaaco avonoono neefiibo, sitaaco imino eesciniitibo, ⁵ ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicutimofaña icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacutiibo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa ijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ Jihhi, eti miya iimaahiji imino icasunohiji, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiibo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ Miñro jijejhallivi jinejeba misivautih, bu ajashuno jinejebaco masatyejitih icano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihichachiji tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitih diitoco inisunoco. Jaamaño miñfono fanoovama ica imogo tacurafaño aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofaña, finisufano icano ficuhi. ¹⁰ Miñro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatocho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Iimino Moonicasí.

¹¹ Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejete digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gaijico, jaabicico, isicuno jeebico icano mooni. ¹² Iimino moonicasí, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinjitino fiivoco imino gaayici. Miñro tooneguuiha ico Moocaani cuuhuvahinihi. Jaabo ijoho imino omooniboro dimiyaavogoco gaajasuuih ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico tajibahi Moocaani fanoova jijejhalliri iicanoco fiivoco aaciibo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajibahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajibanoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitiibo diicahi ico toonohalliti ibatimo icaqui Mohaivojubo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi

Moocaani jinooco paryi mooniji diibo idiiboro Moocaani imino omooniniciibo, sihidi ejeevaabo, tajiibaminaa Tajiibaminaafi, bu fanoova aivojito Aivojiiibo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idiiboro iguijebetiiibo miihaiiiooba ifiitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaanii miyaminaafi aatyimetiiibo, bu aatyimeratiiibo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahiijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicinico ficuudimo toono miyaano icatihi. Jilliro Moocaaniviro ihesicinico ificuuqui diibo iicaaboro miihaico fanoovaaco ajashutino aaciiibo imino micaqui. ¹⁸ Tajiiba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihaciffiqui, ihifeffiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niqejefaño sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari cuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Atajiiibano.

²⁰ Timoteo, ico atajiiibanoco imino toomo. Guubunicidino jiinije iimaanoo sicamañeheje iimaanoco, bu tolliro sicamañehejeque ejenaanehejeque, jino miya gaaja ononehejeque icano. ²¹ Miiro saatohosa toneheje miya gaaja ononehejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo.

Jaafa ico Moocaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agalluubo, Cristo Jesuma sano magatavonofañodi fiivoco aaciguuno onoobadi. ² Jaabo iidi jihaameque caatinihi Moocaanifeenedi taseemene, agaijiibo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojiibo Jesucristo icamisi ico iidaasugomaño imino omooninoma, sajeebiico aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi Jibogomo.

³ Uujoho Moocaanico imehicahi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaaje-fañodi. Jaabo uujoho suufenitiibo iiti esafetehicahi dihallivi Moocaanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahijivaro uujoho asaasumi ijoho ataaunoco esafetehicahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi sihidi imo imo icaqui. ⁵ Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseeji Eunice icamife iticoni tomiyaavogoma icauihi. Jaabadiro bu ijoho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico tajibahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi uujoho tahuseque ificuumi aacino dudidamaajeque diibeguehicaqui. ⁷ Miuro Moocaani gaijama mihicamo fanoovaaco miñihicugotihi. Jilliro mityama mihicahi, saatohoco magaijihi, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguiinonihii. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mohaivojiibo Jesucristoditi idibogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohalliti civojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaayici taajasujibogohalliti minoco idaasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹ Moocaani mihaico ataaasuuboro cuuhuvahi diibedi mofico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi miicaqui. Iiminoco mooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimuguubadi, bu tolliro Cristo Jesufaño di mihicacuunoti mihaico agaijiboro. Jaabo Moocaani mihaico gaijiuhi siicijetiro jiniije fiivutinaacaro. ¹⁰ Jaabo toono igaijico ifusucuubo jsumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujibogofeenedi esesehegovi icicuubo mihaico ifinisujitino ifico ihaciqui.

¹¹ Miuro uco Moocaani ficuuihi jibogoco jibeguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiomi icatimoco jibeguequi. ¹² Jaamaño uujoho paryi jinehejeri idaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufetehi, cajaanivi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo imityama icamaño uujoho tafico diiboco achinicuuihi imino ificuuqui ufucu diibo dojicuvu asaajifucuguiha.

¹³ Jaanegui suufenitiibo mooni ico iimino jibogoco atajibahinibadi. Jaaboro dica miyaavogofaño, bu Cristo Jesufaño di mihicacumaño gaijima mihicanofaño icano. ¹⁴ Moocaani Gaija moffaño icaabo. Jaaneguiiha diibo mihaico aamusuneri Moocaani ico atajibanoco imino toomo.

¹⁵ Iro agaajacuuno paryi famooro Asia jiniijeoto uco jeevesuhiniuhi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani idaasuguehi Onesiforo onoobo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafico buheesuvahicauhi, civojafaño iicanoti nucufetehiboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri iicausumi, uco iguiinehicauboro atyimeteubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvu Mohaivojiibo Jesucristo diiboco idaasugueji. Iro imino gaajacuuihi diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Iimino Jesucristo Jibogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magaayicineri sefano diica, ijoho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicanoco gaajamo; jaanoco ijoho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifimico tajiba sitaaco ijibeguequi.

³ Jaaboro ijoho Jesucristo jibogominaafi, daabici sihidi idaasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idaasuno iicarunoco ajaabicinibadi. ⁴ Miuro cajaanivi amocasiminaati iicamo sineheje naaje dudidamaajeagovi minifototatihi ihaivojiibo diiboco amocasiminaafiti icaqui icuibo atajibanocoro imooniqui icamaño. ⁵ Jaabadiro bu saatoho bañamaajefaño iicacuuno toono tajiba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihi. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro imañoonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivojiibo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivojiibo David iyaachimioobo iicaubo guijevefañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasujibogoco jibeguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti

uujoho sihidi idaasuno iicarunoco jaabichihahi, gaicaauminaafi iicanicibadi jigaiñehiri isisicinenehejeque. Jaarunofaño Moocaani jibogo sisicinihi. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabichihahi Moocaani icicumoco jibogohalliti. Jaamo oovosiño taajama iicaqui ufucuro ifinijitnoma Cristo Jesufaño mihicacumaño diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano: Diiboma sano miguijevehinicuhachijji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idaasuno mihicarunehejeque majaabichihachijji, sano diiboma mahaivojiveji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaahihachijji, mihaico bu tuunamaajijibo. ¹³ Diiboco mejeevesurumoco, diibo mihaico jeevesutahi, Moocaani ifibadi mihicacumoco, ¿milla bu ificoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco tajiiba Mohaivojibo imefeenevi jihovonehejeque jenaacuasitimo iicaqui, jilli mihiifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idicanoco igaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevetiibo diicahi, imino aivo miyaano iicano jibogoco idibeguehicamaño. ¹⁶ Sicamañeje iimaa, jinijeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiimaamo jilli janaaniviro imitifano feefihi. ¹⁷ Jaamo jibogono sitaavi jivonoro feehi cunisi jivonicibadi. Jaamootisi Himeneo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuhetejino, eneehicano sicije fatyehinicuuhi, noomisiro saatoho miyaavogoco shigoviro miniyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojibanicuuhi. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivojibo Moocaani gaajahi ita icamoco, noonoro. Tolliro bu noono: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Miho iguirraaja ijafaño sanooro oro eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguuiharo icafihhi, bu jaanoti sanoodino idicunonoguiiha, beevanoguiharo icafihhi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiharo miicaqui imino mofico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivojibo dudicamaajeguuiharo mihicajimo imitinehejeti mihinivatino mofico mificuquui. Jaachijji jari fanoova iiminooonoo eetavoguiharo mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafehi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeecivotibo. Jaaboro iticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gajico, sajeebi icaco icano sano imino jeebiri Aivojibo Jesucristoco jeecivomoma. ²³ Bu mihiifono fanoova jenaucasico deecivedino. Iro gaajacuui toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivojibo Jesucristo jeecivominaafi sitaama aamocasiiboro igotatihi. Tolli icatiboro famoovamaryo imino icafihhi. Jaabo imino jibogominaafi fanoovaaco jaabiciboro icafihhi. ²⁵ Jaabo sicuno jeebiri icajisumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli icano ifico ubuunaniboro miyaanoco agaajasujinoco esiciboro. ²⁶ Jaamo aacomoro itaajaqui iji diitoco itacurahihufano agañisuneri iciboro diitoco iimogobadi imooniqui ificunoti.

3

Niinoosumi Jilli Miyaminaa Icaji.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi ñihicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyaminaa ifi imiguiharo fanoovaaco omooniffimo, sihidi mihibamima iicanoco iimegueffimo, ificoro sihidi jeevahi eneeffimo, mihiifonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicaffimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ihiimaaffimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicaffimo, sita diitoco imino omoonirunehejeque diitoco cabiacujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijoco bociguejitimo, ³ sitaaco agajimoro idaasuguejitimo, sicamañehejeque jibohocasiffimo, iimoyincinocoro omooniffimo, idaasugotimo omooniffimo, fanoova iimino jihegueminaa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoonisuffimo, guucibatimo fanoovaaco omooniffimo, sicamañeheje mihiifoneriro ijeebiño agahafucuumo. Moocaanico guinotimoro jilli ificoro imo imo omoonisunehejequere iguiinomo. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijoco jilli ihifuvusuro aliohifiriro imino moonijimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano iicarunoco. Tolli iicamoti diifico gaihuini.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofaño ijicafotomoro agaajatimo gaigoomico bañihicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahijivaro gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro ifototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicaui, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofaño agaajaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauumisico gaajacuumo jihovotisi iicaunoco. Jaabadiro bu diito bañijitahi paryi jinije miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaajaciuudi icano.

Pablo Timoteoco Atajibano.

¹⁰ Jaanoti naha ijoho imino uujoho ijibeguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagaijico icano, bu uco ijiihevenehejeque ajaabicihicano, ¹¹ bu uco idaasuno omoonihicanehejeque, iiro bu gaajacuui uco ijiihevenehejeri idaasuno iicahicanehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Lистра cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejete Aivojibo uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi paryi famooro Cristo Jesuguiiha ifico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco ijiiheveneri idaasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, abañififimo icamo imitifaño janaaniciiviro feeji bañimoro, bu ificoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti ijoho agaajahininoñaño mityano diica, iiro toonoco imino agaajacuunoñaño. Iiro gaajahi jaanoco miiijoho ico ijibeguehininoco. ¹⁵ Miuro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinahaamefaño onoonoco. Toono ico ijibogonoro taajasufaño ico asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi. ¹⁶ Miuro paryicino Caatinahaamefaño onoono Moocaani ifusuuboro agaajasuunoco acaatinuuno. Jaano miinoco jibeguehi. Jaanoro imitino mihicanohalliti miinoco iibano, fagoono, miinoco jibogono iticovono ifiima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeevivominaafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivoboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4

¹ Jino ico guiraano tajiibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojibo Jesucristo aivojibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeeciiboro ijeevadi sahaje udugaacujibo imefeenevi. ² Jaabo diibeguehi taajasujibogoco suufenitibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idiibeguejiturusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabicibo fagojibogo iijiri. ³ Miuro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabicicuujiitahi aivo iimino jibogo iijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jibogominaati iguiinomoro ficujimo diitoco ijibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonoco. ⁴ Miyaano jibogoco ibujinaago ificuumoro jihovobogojje fanoova jibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujibogoco idiibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihfutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico acicuui Moocaani jeevivoguiha idaasuno imoonicafetequi, fiitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuui, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuui, miyaavogoco uujoho eejevesutiboro imino eetavucuui. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuui. Jaanoco ufucu uco acijiibo Aivojibo iimino emeeciiboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitibo, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeeciivaabo. ¹⁰ Miuro Demas onoo uco jeevesucuui jijeonehejequere janaanici aivo iimoyicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoo feehinicuui Galacia jiiinjevi ijibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jiiinjevi feehinicuui ijibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiiboro Lucas uuma icahi. Jaanegui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoo iijafañovi eejevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaameneque pergaminohaamehallivi acaatinahaameheque icano.

¹⁴ Alejandro onoo jigaiño dudicamaajeminaafi aivo uco imitino mooniui. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difico gaihuini, mojiibogoco iimogotiboro toonojaagodi icatiiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiimaasumi mihihaiñooba tahalliti icautihi uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhinimo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco aciuhi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujibogoco ijibogoo. Jaamaño faajiiinjeminaacoro tobogoco guubusucuui, judiomi iicatimehejeque. Jilli Aivojibo uco sihidi iñihicunehejete taajasuui. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejete ataajasuuboro ficujiibo niquejefaño iicano ihaivojiguiiha. Jaabo Mohaivojibo Jesuco macahacisu fahiivaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onogoco, bu Aquila onoboco icano, bu tolliro Onesiforo onoo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoo Corinto cuumiviro fitafetehinihi. Jaanoti Trofi onoboco ficuhinihi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jiniija imegavirocahi

disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluuhi, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluuhi.

²² Jaafa #ima Aivoj#bo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro am#haico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani #cimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifnijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatu: Ifnijitino fiivoco aciji, nuuhi siicjetiro jiinjije fiivutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, mihaico ijibogoco gaajasucubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijibogoco jibeguequi atajibanofenedi. ⁴ Jaaneguiiha #di jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idicabedi. Jaano miyaavogoma #ma misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeeb# icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuuhiniuhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuqui Moocaani iijano faacuumivari iicajajefaño oono ico atajibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa iicamediti sita diitoco: Iimitimo, bu guubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miño Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifiima icanicihi. Jaabo jenaauffitibo iicaqui, bu icajisuutibo iicaqui, bu guiriicaveffitibo iicaqui, amocasifitibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico #cinoco imogotibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino iijafaño igaayicihicaqui, bu iimino icaco imeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocaanidiro ifiico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jibogoco diiboco ijibugugunoco jeevesutibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jibogori iquehecutusuqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ Miño sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifaño icamo icano. Jaamo sicamañoco ihiiamaamoro miyaminaaco bañihicamo. ¹¹ Jaamoco llinoci iimaatimo iicaqui. Miño fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijibogotatinoco ijibogomo #furumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miño diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañiffimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machuffimo, gaiquiffimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañifira jibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jibogoti uuvuduehicamo ijibogonehejete icano.

¹⁵ Miño ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova mihinivatihhi. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivamedi icano fanooro mihinivano. Miño ihesamaaje, ijeeb# icano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocaanico magaajahi, unuuruno omoonihicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. Miño idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano Jibogo.

¹ Jaabo idiibugusumi miyaano jibogofañodiro diibeguehica. ² Bu amiyato gaifimico diibogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gajjima iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañejejeque jibohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico jeevamaaisuneri diito ajimico igajiqui, isemeque igajiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaqui, bu ajevatigo iicaqui, bu ijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji ononoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi mihañooaba Moocaani jibogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi ijoho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco idiibogusumi imihusene diibogo, jeejejeje icatibo, ⁸ iminoro diimaa, toonofenedi mijoho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufvejimo oono paryi Moocaani jibogoco imeguehicatimo. Jaamo milliti bu mihaiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeevivominaaco fajini ihaivojito atajibanoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu ononoco iimusuffitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere

iicaqui. Jaanoco aatyimemere famooro igajaqui Motaajasuminaafi Moocaani jibogo oovosiinoco.

¹¹ Miïro Moocaani miïhaico iimihuseque ñfusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse miïhaico jibeguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiiñjeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiiñjehallivi imino miicaqui, ticovono ifima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu miïhaico gaajasuno oono oovosiino sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo miïhaico unuunoco. ¹⁴ Jaabo miïro mohallivi guijeveuhi paryi mohimitico initiuboro miïhaico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinoooco diitoco diibogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Iicano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminonocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeebima iicamoro sitaama imihijino iicaqui, bu siicujebima paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ Miïro bu miïhai iticoni tolliro miïfomo mihicaui, bu Moocaani onoonoco: Jii, meneehicautihi, jilli mimitaciniuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano jijovoto mihicaui fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicaui, miïñheveciniuhi, bu fahigova sitaama miïñhevecasihicaui icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaijico, bu iimihuseque icano miyaminaaco ñfususumi ⁵ miïhaico taajasuubo. Jaaruno miïhai iiminoco momooniunoti icatino, jilli miïhaico ñdaasuguumaño. Jaabo miïhaico taajasuubo Igaijari miïhaico initiuno bohofico aacinofoenedi. Jaano Moocaani Gaija miïhaico bohofima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofoenedi Moocaani miïhaico Igaijaco ajashutino aciui. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi miïhaico igaayiciqui jaanofeenedi miïhai ifnijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiiha imeguehi ñjoho jinoooco sefano atajibanoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti mihifono iimaaco deecivedino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise tajibahallivi jenaaucasinehejeque icano. Toono jilli miïfoneheje, jihovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachiji fagoo mifooairo. Jaanoco: Jii, onotihachiji diiboco buhigovi gañi. ¹¹ Jaano uguubutnoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emeecitoobo. Uujoho tuucuumivi jiiñjadihico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejeti cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatyimemere mota iicamo igajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachunoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifiino sinejguiiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluui. Ijoho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amihico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatiníhi sano monahabo Timoteoma ñdi, agaijübo Filemon mududicamaaje nahabonimínaafidi, ² bu Moocaani iijamínaa oono diijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo miíhaico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo amíhai magaaýici Moocaani, bu Aivojübo Jesucristo icamisi imino omoonínoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahijívaro uujoho Moocaanico dihallivi imehicahi. Jaabo diiboma ihiimaasumi ñiti esafetehicahi, ⁵ Aivojübo Jesuco ñjoho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu paryi Moocaanita iicamoco agaijinoco icano uguubuuboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhicahi oono dimiyaavogoco aatyimemere imiyaavogomohallivi, jaamo Cristo Jesufañoði paryi iiminoco magaaýicinoco imino igaajaquí. ⁷ Jaabo tajeebii jacusucafetehi, bu uujoho sihidi imo imo icahi ñjoho sihidi gaijima idiicanoti. Míro ñjoho tañahabo, difañoði miyaavogomínaa jeebii jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jjovonohallivi Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisumínaafi iicaruubo íco tajübjajitíhi ñjoho omooníjinoco. ⁹ Ivi jilliro gaijifeenedi íco dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ íco dilluhi jaani Onesimo onooohallivi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jilli miíhüfoobo diijjovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabotíro misidi icacuuhi, ñdi bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaayici tafiico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoovi uuma iicanoco dibuunavi uco ijeecivequí jino Cristo jübogohalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogotíhi ñjoho idiimogotínoco omoonínoco. Jaabo uudi ñjoho omooníno uujoho atajübaneri icatino iicaquí, jilli íro idiimogoboro omooníno iicaquí. ¹⁵ Fine Onesimo ñiti dugaavuuhi gueenene sihi iicatíquí. Jaaruubo jisumi íma fahijívaro icacuujübo. ¹⁶ Jaaruubo jjovonobadi icacujitíhi. Jilli jjovono janaanicivi imino icacujübo. Jaabo agaijübo dinahaborucuui. Jaaboco uujoho sihidi gaijíhi. Imi jaano janaanicivi ñjoho diiboco gaiji diijjovono iicamaño, bu Mohaivojübofañoði dinahabo iicamaño icano.

¹⁷ Jaaneguiiha digataavomínaafi uujoho iicahachíji diiboco gaayici uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti íco diibo imitíno omooníuhachíji, bu íco edebehachíji icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatiníhi: Uujoho íco jaadui. Míro bu uujoho íco neejirahi: Íjoho tahallivi guijevejirahi uco edebeneque daaduquí, neejirahi. Jaarunoco íco uujoho nootíhi. ²⁰ Jaaneguiiha tañahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivojübo Jesuco imiyaavogomo iicanicibadi. Jaaneguiiha tajeebiioco daacusu Cristofañoði tañahabo idiicamaño.

²¹ Jilli ñdi caatiníhi ñjoho omooníjinoco agaajaaboro, bu jino íco onoonoco janaanicivi omooníjinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho ífetejimañooco tahimega dimibachu. Míro jino teemehi amíhai Moocaanico midilluhicanoco amíhaico ihaciqui uujoho amíhaico emecitejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icano jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivojübo Jesucristo amíhaico imino mooníhi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siicije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajibuuhi saicino siibadihije, jibogominaafeenedi. ² Jaaruuho jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jinijeneneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahiiifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casivuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miïro caani busumijeti gaayicibo diito janaanivivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

Ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiiboro Illi iicaaboco jiijehallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amiihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeecivominaaco cijigaiguihuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiiivaro icahi, bu ditajiba imino atajibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogooboro imitinoco diheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojibo, ijoho aivo iticoni jinijeque tanooco ficuui. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuui. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti ijoho ufucuro finitibo fahiiivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehuco siino mubuananicibadi. Jaanoti naha ijoho diiboro fahiiivaro diicaji; ufucuro difi finijitih, noonoro.

¹³ Jaamaño miïro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutih:

Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco iguiononjinohachuta, nooboro.

¹⁴ Miïro paryi Moocaani toomominaa jilli gajamiro Moocaanico ejeecivomo. Jaamoco gallufibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejeevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhinino, iimino jihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha siicije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jibogo sefano icauhi. Jaanoco guubuutimo imitico omoonimoco toonohalliti idaasuno moonicafutuui. ³ Jaabadiro bu miiai aivo aajashutino taajasuco mejeecivotihachijji, mihaico idaasuno moonijiruubo. Miïro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojibo jibuguui. Jaanobuunati jari toonoco uguubuumo imino agaajaciimoro mihaiaagovi fatyusuui. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuui miyaano iicanoco. Toonoti igaaajaqui ajabafiranehejeque, sihidi ejeevano, mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofeenedi, bu tolliro mihaico Igajjaco siibadihije aacinofoenedi icano ijeebi onoobadi.

Jesu Inahabomi Icabadi Minifutuui.

⁵ Miïro oono toojeti mihiimaaje ufucu icajino jinijeque Moocaani itoomominaa usefaño ficuutih toojeque itaajibaqui. ⁶ Miïro samañoohaame Caatinihaamefaño saatoho neehi:

¿Milli ijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti deesamaajirahi?

¿Jaabo collih diito iguijevafimojaago feejirahi?*

* 2:6 Sahaamefaño noono: Miyaminaafi.

diitoomominaaguinovi ficuui. Jaaruumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuui. Bu jaaboro diitoco mitoyaco daaciui paryi edeetavuunohallivi. ⁸ Paryi fanoovaaco diitoguiinovi ficuui, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguiinovi fanooro icacuuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihiica paryi fanoovaro diito iijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovi ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruboo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomothi diibofeenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco. Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuui imi Taajasuminaafiti iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachuciniicumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufegueti diitoco: Tañahabomi, onoo¹² Caatinhaamefañodi:

Hiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanico esiciniji, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacinimoma, noonoro.

¹⁴ Miuro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itijohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuui ihuucuma, bu itijohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisiqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jijovotobadi iicacuunoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiibo. Jilli Abraham iyaachimihaicoro aamusu-vaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojiboti iicaqui jeevesutiibo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibuusuqui ifico idaasuno omoonifeenedi. ¹⁸ Miuro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuui. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amihai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojibo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuui. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanicivi; oono iijaco eheetavoo tooja janaanicivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miuro iijanoco eheetavomo iticovocivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani iijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaahicaunobuunati Moocaani eheetavuu- jinoco iijibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa mihihi mihicamoco ootomoo. Jaamo mihihi Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo onoonoco imo imo momonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷ Miuro jaamaño, Moocaani Gaija nehi Caatinhaamefañodi:

Jaachijiji amihai Moocaani iijico muguubuhachijiji ⁸ amihai jeebico mucuhufutusunoco, johonoo sicaihigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiratuunoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amihai edeetemihai uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atimehicaunoro.

¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiratuunoro nuuhi:

Jilli fahijivaroo ijeebinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehi- catimo taajihaiico agaaanoco, nooboro.

¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiratuunoro tamomofañodi, nuuhi:

Uma ajaguisijimañovi diitoco ifutusuujitihini nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiiha mehesicini cajaanoyoba amihaiti iimitino jeebima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolli icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecutusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amihaiti cajaanoyobaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amihai jeebi Moocaaniditi jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti siicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofañoro

Cristoco mooniubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojiboti icautihi. Jilli Moocaanoro diiboco toono bocifaño ficuuhi diiboco unuubadi:

Hijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Hijoho sacerdotemi aivojiboti fahijivaro idiicaabo, Melquisede onoobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiihmalliri iicausumi sihidi Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli to-faihuco gañiboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti atajasuujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuui diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejeevehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icaruubo gaajauhi: Jii, ononoco idaasuno iicauboro igujjeveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifico imino ifutusuumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi oono diibo ononoco: Jii, onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiboti ficuuhi Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneaño icahi. Jaaruno aivo tihino mijibeguejiruno, amihai magaajagotimaño. ¹² Aivo gueneecuuno miicano jusumi jibogominaati mihiat-acuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amihaiico sita jibogonoco; Moocaani iiji jibogo aivo itihitino. Aivo jilli fañoviro miniinovatucuui. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitih. Jilliro mifañofaihuco aaducujimobadi mejeevacuhi. ¹³ Miuro Moocaani ijico ajashunoro agaajamo seeme mifañotitobadi iicamo. Jaamehiica gaajatihi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoooro imino emecimo oono jusitamobadi ejeevacuuno, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuuno, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaicuuno icano.

6

¹ Jaanegui masi janaaniviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni mihaico jibugunocoro meesudino, siino janaaniviro gaajamoro mofoo. Minoco guijevefaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaajacuhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaajacuhi. ² Bu nitihallivi jibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinehehallivi jibogonehejeque, bu uchuumucuuno siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinitino cijigaifaño efeejinehejeque icano magaajacuhi. Jaarunaaca janaaniviro gaajamoro hiica mofoo. ³ Jaanoco tolli momooniji Moocaani imogohachiji.

⁴ Jaamaño miuro saatohe seseequi agaayicininuuruco, bu Moocaani aacino imoco gaajacinicuuruco, bu tolliro Moocaani Gaijati agaayicininuuruco. ⁵ Moocaani jibogo imoco gaajacinicuuruco, bu ufucu iicajino jiniye mityaco icano agaajacinicuuruco, ⁶ siino dojicuviro eedeefijagaoviro uhuumimoro Cristoco ejeevucutuimo siino eedeefi jeevesufeenedi bohomotini miniyuracujitih. Jaamo diitiro siino Moocaani Achico dojicuviro imohobujehallivi metecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeveni dejecumoro icahicahi. ⁷ Jaamo jiniyebadi, fahijivaro toojehallivi nijaba aagonoco adujere iicanicibadi jeevamo: Jaaje toojeque ududicamaaimedi imino basutaaco ihinusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icaje. ⁸ Jaanoti jarimocoro, ñavahucoro icano ihinusuhachiji jinehejebaguiha imitije. Jaamaño Moocaani: Imitino, onooboro afajanoguinovi aaquetejije. Jaanofeenevi jigasucafetejije. Jaabadi dojicuviro eedeefijagaoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani fajaji.

Mohesicini Minoco Sefano Ficuui.

⁹ Agajimo tañahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaajahi, amihaiti ajashutino Moocaani mihaico imino omoonino mohallivi taajasuma asanoco. ¹⁰ Miuro Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejitiibo amihai momoonihicanoco, bu diiboco amihai gaijico mihifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moonimerehi mihicahi. ¹¹ Jaanegui mihimeguehi famooro mihai toonoco mihifusumoro mofoomo nijequevi mihifotonoco. Jaamo imino mihifutusuhi oono meteemehicanoco. ¹² Miuhai mihimogotih amihai majaparyatonoco. Mihimeguehi oono imiyaavogofeenedi, bu ijaabicifenedi icano Moocaani aaciguunoco agaayicimoro icabadi mihicanoco.

¹³ Miuro Moocaani ononoco Abrahamco aaciisumi ififañodiro oovicuui miyaano iicujinoco. Aivo diibo janaaniviri iicamo momofeenedi ohoovicujiruno achahaumaño. ¹⁴ Miuro jilli nuubo: Miyanotiro aivo ico imino mooniji. Jaaboro ico ajashujitino diyaachimihaiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuui jaabiciboro. Jaamaño gaayicubo Moocaani diiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadiro bu miyaminaa siinoco unuusumi noonocimo diito allinoocivi iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco,

unuusumi Moocaani momofeenedi unuucuunoco, ¿milli bu janaaniciivi siino mejenaau-uccuujirahi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani imomofeenedi nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuuno siino boobanicafutucuuṯi iicaujinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minooṯi diibo, bu diibo unuucuuno icano oboobaniracuutino. ¿Jaano hocifeenedi milli bu Moocaani unuucuunoco bañijirahi? Jaano feenedi miñhaico Moocaani acihi sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohimega ificuunoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebico huhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma miñhai mihicano miñhaico huhufono ficuui niqnejefaño iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuui mohallivi miñhaidi miñhaico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivojũbo fahijjivaro iicanovi ifutuui. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemi Aivojũbo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojũbou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdoteu. Jaabo Melquisede Abraham minaaivi jiniijene aivojitoco iguinionijeuhigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham aciui fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguinionunoti ñicunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojũbo, eneejiruno. Jaabo Salem aivojũbo iicaumaño, bu: Sajeebii ica aivojũbo, eneejiruno. ³ Jaabo huhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. Jũbogoratino diibo fiivoti, bu iguijeveti icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivojũboti fahijjivaro icacuubo.

⁴ Jaanoco jisú magaajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Miñro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciui fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivojito nehejeque udumitiñicunoti. ⁵ Miñro Moise tajiũba onobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejeti fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno tajiũbama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuui fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayicubu. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevemoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijevetiĩbobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduui sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Miñro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatymeteusumi.

¹¹ Miñro Israel cuumiminaa tajiũbaco gaayicuihi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihafeenedi. Jaano miyanotiro toono tajiũbaco omoonimoco Moocaanijaagovi isatyejiruna collihicaqui, bu siino sifi sacerdoti saajirahi. Jaabo Aaron yomooṯo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuui. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiti ubuunanicafutucubadiro, bu tajiũba buunanicafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivojũbo diibediti jino Caatinihaame jilli onoobo, siicuumi israelmi cuumioobo, tuucuumiti miñhaiñobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ Miñro imino gaajaveechuno Mohaivojũbo Juda cuumiti asaano. ¿Miñro Moise milliba nuuthi jicuumiditi, sacerdotemiditi ihiimaausumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdoti Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa tajiũba unumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifniñsuratino ifi mitaryi diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ Miñro jino Moocaani jilli diibediti onono: Hijofo fahijjivaro sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jilliti eedeetajiũba buhigovi ficucafetehinicuuhi, toono iniinovaumaño iim- iutimaño. ¹⁹ Miñro toono Moise tajiũba jinejebaco imitusuuthi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehesicininoma mihicahi, toonofeenedi Moocaanivi mifitivonoma.

²⁰ Jinooco Moocaani eetavuuhi imomofeenedi unuuboro. ²¹ Jaanoti saatoṯo sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo. Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuui. Miñro Caatinihaamefañodi diiboti neehi: Aivojũbo imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujiṯi: Hijofo fahijjivaro sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

* 6:19 Sahaamefaño jilli ficuumo: Toono esicini sefano iicanoro mojeebico huhufono ficuuno, ancla cijigai meenegaco samañoviro huhufono ificuunicabadi onoonoco.

²² Jaamaño Jesu bohonoñi eedejhallivi aivo iiminoco agaajasuubo. ²³ Miñro iticonio sacerdotemi aivo ajashutihi, iguijevheicaumaño guenene icahicautimo. ²⁴ Jaanoti Jesu iguijvetatimaño diibo sacerdoteti iicano sifivi siino jeenetihí. ²⁵ Jaamaño fahijivaro taajasujiruubo diibofenedi Moocaanivi ifiitivomoco, ufucuro milli iicatimaño diitohallivi Moocaanico idilluhicaqui.

²⁶ Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojibbo miñhai mihimogoobo. Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitibama achahaabo imitiminaati ijeevadi udugaacuubo, bu caamovono niqweje janaanicivi agañiivicafutuubo icano. ²⁷ Jaamaño saatoño sacerdotemi aivojito icabadi jeevatibbo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuvaaciviro jeevivoco eetavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdote iimitihallivi jeevivehi. Jaanohallivi jari miyaminaa imitihallivi jeevivomo. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro jeevivucuui, safooro ifiico iinoro aaciusumi. ²⁸ Jaanoti Moise tajiiba ficuui miyaminaa iimitimoco. Jaanoti toño tajiibabuunati Moocaani imomofenediro unuuno Illi Jesuco ficuui sacerdotemi aivojiboti. Jaamaño diibo milli iicatibbo fahijivaro iicaqui imiiboti eetavocafetehi.

8

Jesu Bohono Iijhalliti Iicaabo.

¹ Aivo jino imiyaanoco monoono, miñhai sacerdotemi aivojibbo Cristo jilli ejeevaabo casivutuui niqwejefaño Moocaani aivojicagahallivi imiyanaagonovi. ² Jahigo sacerdoteti jeevivoco imiyaaja iimiya Moocaani iijafaño. Jaaja miyaminaa useti eheetavocafotoja icatino; Aivojibofenediro iicaja. ³ Paryicino sacerdotemi aivojiti ificucafotomo icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeevivequi. Jaamaño bu tolliro Jesucristo iguijeveneri ita iicamohallivi jeevivuui. ⁴ Jaabo jiijehalliviro iicaruva ajashunogayí sacerdoteti icajitiruubo. Miñro icamehiica sacerdotemi Moise tajiiba onono jeevivocquerehiica omoonimo. ⁵ Jaamo jito sacerdotemi ijeevivoco moonihicahi niqwejefaño iicaja ijimico icajahajefaño. Magaajahi jilli ihijimiro iicanoco, miñro Moise tabernaculo onoojaco iheetavequi omooniusumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci, jaaboro imino deetavo paryi, johono ico ifagajihallivi ifusuujabadiro, nooboro. ⁶ Jaanoti naha miñhai sacerdotemi aivojibbo Cristo ijeevivoco eetavehi. Aivo janaanici imiyajeevivoco eetavoobo diibo bohono iijhalliti iicaabo toño aivo imino onocinino aaciguunofaño iicano iicamaño.

⁷ Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico eheetavono. ⁸ Jaarunaa miñro Moocaani tusumio miyaminaa imitico atyimeuhi Caatinhaamefaño ditoti unuubadi:

Aivojibbo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico Israel miyaminaama, Juda miyaminaama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno icabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaayicuboro Egipto jiiñjetei ihiiususuumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino mooniutimo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevusui, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumiminaama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyajibaco ficuji diito esiciniñaño. Jaaboro ijeevinofaño toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uuti taacuumininaaji. ¹¹ Jaadi iticovocivi saafisari igataavominaafico, bu inahaboco icano Aivojibboco igaaajacui jibogorajitino, famoovaro uco agaajajimaño. Famooro diitoti uco gaajajimo iguirraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucujitihí, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihiiimaaboro, iticoni iijico: Edeeneti, nuucuubo. Jaano edeeneti iicacuuno unucucubadi iicamaño goovacuujino ifinino.

9

Moocaani Iijahaci Jiiñjeoja, Niquejeoja Icano.

¹ Miñro iticoni unuuno iijifaño noocinino milli Moocaanico iimejinehejeque jiijehalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño. ² Jaaja tooja jilli eetavociniuhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onoomaño icauño cijigai icuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijeevivo maahuno icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryutyigaba bujinago icauño aivo janaanici iimimaño onoomaño. ⁴ Jaamañeri icauño Moocaani jeevivoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onono. Jaaruno aivo faño icautino igaachehubaryutyigaba imegariro icauño jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusunoo maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihiiimaano jibogoba cajonbabadi jeevahi arca del pacto onooa. Jaaba paryi ihallidi orori jeesuciniuhi. Jaabafaño icauhillo guirihillugayí oro eetavotahillu. Jaahillufaño icauño mana onono. Bu tolliro moocaño Aaron quesei uruhutuui, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani atajiiabuunoco

acaatinubujeci. ⁵ Bu toobahallivi eetavumo miimisici Moocaani toomominaatisi querubin onomisi ijico. Diitisi miyaminaa igaajaqui tooneri Moocaani icanoco. Jaamisi ijjecuhuciri toobahallidi fobocinihicauhi asimi tijeheri efefachuhicamañoco miyaminaa imitico Moocaani ubuusuhicaumañoco. Jaarunoti jisumi fanooro mijibugucuutih.

⁶ Jaajaco tolli eheetavuudi toojafaño sacerdotemi fafucuvaaciviro feejiibuuhi imegaomaño imimaño onomañovi Moocaani jeevivoco iheetavequi. ⁷ Jaanoti naha janaanivi icamaño aivo iimimaño onohigovi saafiroidi booro diito sacerdotemi aivojibo feejiibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asimi tijohoco asatyoboro Moocaanico jeevivejiibuuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibuusiqui, bu miyaminaa imitico ibuusiqui icano. ⁸ Jaano toonoti Moocaani Gaija mihaiico gaajasuhi, oono imegaomaño imimañovi Moocaani jeevivoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimañovi ifetehicautinoco. ⁹ Jaano toonoti jisumi magaaajaqui. Miiro oono tomañovi Moocaanico ejevivoco, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejevivomo jeebi imiti buusuchafototatihi. ¹⁰ Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro atajibano. Jaarunoco Moocaani ubuunanacuudi sihidi jeevacutinoco.

¹¹ Jaamaño jisumi Cristo asaacumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuhui, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jeevivucuuhi janaanivi aivo imijafaño. Jaaja miyaminaa useri eheetavoratija: Jijehalliri iicatija, eneejiruno. ¹² Miiro Cristo aivo imimañovi jicafutucuuhi. Jaaruubo asimi tijeheri ijeevivequi icatino, jilli itijeherero ijeevivequi. Miiro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifnijitino fiivoco mihaidi icubo. ¹³ Miiro asimi tijoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasugujino icaneri, iimitima icamohallivi fefachufimo. Jaano imityama icamaño ifhallinoco imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. ¹⁴ Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tijoho janaanivi imityama icahi. Miiro milli iicatino Gajafeenedi Cristo ifiiriro Moocaanico jeevivuuhi imihinibama achahano ifico iguijenuneru. Jaabo tijoho mojebehi imiti minoco guivefaño asatyonoco, mihaiico nithi, Moocaani iicaaboco meejevivequi.

¹⁵ Jaamaño Jesucristo jino bohono iimaa eetavominaafi. Miiro diibo guivefeenedi, eedeheimaaguiinovi imitinoco omoonuno buusuchafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifnijitino busumijeque diibo unuunoco gaayiciji. ¹⁶ Miiro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiiamaameque acaatinoco. Jari diibo iguijevivecuudi toohaame onobadi moonicafetefino. ¹⁷ Miiro diibo iguijevivecuunobuunati toohaame onobadi moonicafetefino. ¹⁸ Jaamaño iticonio iimaa eetavo ticonicafutuuhi tijoho gañifeenedi. ¹⁹ Miiro Moise paryi Moocaani atajibaunoco paryi famoocoro miyaminaaco jibuguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco tifañoco icuboro, bu hisopo onohohaafaque icuboro, toohaafe njequevi tootaataco ificuboro, asimi tijoho nifaihuma canofaño acaduuhacuuboro, itajiba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyaminaahallivi icano. ²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Jino tijoho miyaavusuhi amihaidi Moocaani iimaaco atajibanoco. ²¹ Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafaño iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejevivehicaui nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono tajiba onobadi fiitucujiruno paryi fanoovaaro tijeheri imibachucafotonicino. Jaamaño tijohoco igañitiruva, imiti buusurajitirahi.

Cristo Agaicaacafutuuno Imitico Buusuuhi.

²³ Miiro toono niquejefaño iicanobadi jijehallivi iicaunoco imibachuhicaumo asimico agaisiraicinafañodi. Jaano toono niquejefaño icaneheje asimico agaisiraicino janaanivi aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo miiro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavocinjafaño jicafutuutih. Miiro jilli tooja niquejefaño imiyaaja icaja ijiro icauja. Jilli niquejefaño jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi iicaabo mohallivi ihiiamaaqui. ²⁵ Jaanoti judiomi sacerdotemi aivojibo faticabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onohigovi itijoho iicatineri Moocaanico ijeevivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jeevivotatihi. ²⁶ Jaanoti tolli icaruva, Cristo saicino guivehicaajirubo shicjetiro jijnije ifiivunotiro. Jaaruno tolli icatino. Miiro jisumi jino niinonumi Cristo safooro saahu fanoohalliviro. Jaaboro guiveveubo imitico ibuusiqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro gujenicafutuuhi paryi jijnijeminaa imitico ibuusiqui. Jaanobuunati siino saajibo jijejhallivi. Jaaruno tusumi imitico ibuusiqui icacujitino. Jilli diiboco ootomocoro atajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti miiro Moise tajiiba oono iminoono asaaujino gajjaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatihii. Jaamaño tajiiba, toono asimi gaicaauro faficabavaviro omooninofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatihii. ² Jaanoti miiro tolli tajiiba onoobadi omoonino imitico ibuusufuruva siino tolli moonihicacuujitirumo. Miiro tolli omoonihicamoco iimiti ibuuuuruva, iimitima iicanoco esicinicacuujitirumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaño, toono asimi gaicaauro eheetavono diitoco faficabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi tiiijoho miyaminaa imitico ubuusutimaño.

⁵ Jaamaño jiiinjehallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi:

Uuro gaajacuhi ijoho idiimogotinoco asimico #di agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ Miiro ico imo imo moonitino #di asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibuusuuqui asimico agaisiraicineheje icano.

⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinahaamefaño onoobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Miiro iticoni noobo; Moocaani imogotihii, asimico diibedi agaicaaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibuusuuqui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitihii, toono tajiiba onoobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedeehasimi gaicaauro Moocaani ifinisuuoro, toonoco boobaniibo bohono uujoho iguijevejineri, eneejrunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani mihaico mohimitico muusuuqui, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijeveumaño.

¹¹ Jaarunaaca paryi judiomi sacerdotem fafucuvaciviro tolli moonihicahi. Jaamo saaicino sahomonocoro asimi gaicaauro jeevivomoro icanicihii, imitico buusuujitiruno.

¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitihallivi guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivuubo fahiijivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahigoti toomoobo diibo minaa iguiinovi ificucafetejinoco. ¹⁴ Miiro safooro iguijeveunofaño #di imitico ubuusuumococo imitusuuuro, ufucuro mii icacutimo iicaqui. ¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mihaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Miiro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Miiro jilli noobo Aivojiiro Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jilliji tahiiimaaco eheetavono. Diito jeebifaño tatyajiihaco ficuji, bu tolliro ihesamaajefaño ficuji, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitihii diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaño imiti ubuusucufutucuudi siino jeevivoco toonohallivi eetavoratacuutatihii.

Moocaanijaagovi Mifitivequi.

¹⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, jisumi masii ñihicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tiiijohofaño #di. ²⁰ Bohojiri mefeequi, fiivo jiihairi igaachehubaryutyigaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififaño #di mafatyequi, eneejruno. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuui, Moocaani iija niquejevi iicajafaño. ²² Jaaneguiiha masii Moocaanijaago mefeequi miyajeebiiha mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Miiro diibo mojeebiihoco niticuuhi mohimitico esicinicuutimo miicaqui, bu jaabadiro mofinoco imino ñifaihuri niticuuho. ²³ Jaaneguiiha masii sefano jino mimiyaavogonoco mehescininofaño #di miicaqui, siino iijijaagovi fatyucuuuimoro; miiro Moocaani mihaico unuunoco aciji, abañitimaño. ²⁴ Jaaneguiiha masii miguineequi fahigovavi mahamusucasinoco toonofeenedi sitaaco magaijinoco mihiifusuqui, bu iiminocoro momooniiqui icano. ²⁵ Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efehichatimobadi iicatimo miicaqui. Ivi jilliro fahigovavi mesefasucasimoro mefehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojiiro Cristo asaajifucuu ifiitvucunoco magaajamoro.

²⁶ Jaanoti miyaanoco magaajacuurumo jilli imitico mihimogomoro momoonihachiiji, chahaacuno siino imitico ibuusuuqui toonohallivi iguijenimoro ejeecevejino. ²⁷ Idiinoro naha mohallivi icaji ñihicunerii mihaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi ciijigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuiji Moocaaniminaaco. ²⁸ Miiro saatoho Moise tajiiba onoobadi omoonitimohallivi miimisiici ijiiibugusumi, diitoco idaasugotimoro gaicaaifimo. ²⁹ Imi fine jaano janaanici #di idaasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itiiijohoco itiiisumoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiihoco: Imitino, eneehicamo. Miiro totiijeheri Moocaani iima miyaavuhi. Jaaneri diito niticafutuui. ³⁰ Miiro magaajacuuhi Aivojiiro Moocaani unuunoco: Uujoho idiiiboro ahaamijiiro. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojiiro iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaño aivo sihidi jeevano ñihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefaño #dijetjino.

³² Jaaneguiiha amihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jibogoco magaaicinobuunati, amihaiico idasuno omooniusumi majaanico. ³³ Miho amihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi idasuno moonicafutuui. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri tolliro idasuno mihicauhi. ³⁴ Tolliro bu amihai civojafaño iicaunoco mihidaasuguehicaui, tolliro bu imo imo majaanico amihai busumijeque udumitihicausumi, niquejefaño aivo janaanico imino busumijeque ifinijitino iicanoco magaaamoro. ³⁵ Jaaneguiiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejevesudino; toono amihaiico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiiha imino majaanico Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaaiciji. ³⁷ Miho Caatinihaamefaño noono:

Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano, guenene icatiibo. ³⁸ Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachijij, diiboma imo imo icajitih, noonoro.

³⁹ Jaaruno mihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatih. Jilli miyaavogefeenedi ijeebico atajasufimootoro mihicahi.

11

Miyaavogo.

¹ Jino miyaavogo: Ufucu magaaicijinoco imino magaaamoro motoomono, bu tolliro mahatymetiruno miyaano iicanoco imino magaaano icano. ² Miho moheedetemihai ivi imitocafutuui imiyaavuguumaaño. ³ Bu miyaavogofeenedi magaaahi jiniijeque, bu paryi niquejefaño iicanehejeque icano Moocaani ihiimaafeenedi eheetavuunoco. Jaamaño siicije aatymerautitoti jino mahatymeneheje eeta vocafutuui.

⁴ Miho bu Abel imiyaavuguumaaño, Cain jeecivo janaanico, aivo imineri Moocaanico jeecivuui. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeecivoco gaayicuihi. Jaamaño Abel guivecuurunaaca, diibo miyaavogo jibogoti magaaahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onoo imiyaavuguumaaño choomotiboro niquejefaño satyocafutuui. Jaaboco siino atymecuutimo Moocaani asatyuumaaño. Miho Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino iicahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. ⁶ Jaaruna miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miho Moocaanijaago mefeejimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavuguumaaño Moocaani diiboco iicajinoco jibuguumoco atymerautirunoco miyaavuguuihi. Jaaboro meenegaco eeta vuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jiniije miyaminaaco ifinisiqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuui imiyaavuguumaaño.

⁸ Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aaciujino jiniijejaago. Jaabo ijinijeti fuuhi, jilli agaa-jatino jiniijejaago. ⁹ Jaabo Abraham imiyaavuguumaaño, Moocaani diiboco aaciuguuno jinijehallivi siicumiminaafibadi icabo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaboro feehicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoo bu Jacob onoo icano icahicauhi toono unuunoco agaayiciumisi. ¹⁰ Miho Abraham guinehicaui ufucuro ifinijitino cuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

¹¹ Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miho gaifico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaaño. ¹² Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri niinovacuuruubo sihidi iyaachimihavauhi, ajashutinico niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiniigaiyihaiño ajashutinico oovoratinico iicadino.

¹³ Jaarumo paryi famooro guivevumo Moocaani unuunoco gaayicimoro. Jilli imiyaavuguumaaño tehesinotiro aatymeneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Mihai jijeoto mihicacutitih. Jilli jinijehalliri guenene mihicajitih, noomoro. ¹⁴ Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi siijiniije imiyajiniijeque guinomoro ofoonoco. ¹⁵ Jaanoti miho tahigoti asaano jiniijequere ihesamaauruva, tahigovi dojicuviro uumijurumo. ¹⁶ Jaanoti iimino jiniije imiyajiniije iicajeque imuguumo, niquejefaño iicano jiniijeque. Jaamaño Moocaani neehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nucufvetiibo, miho diibo diitedi cuumico tahi eheetavucuumaaño.

¹⁷ Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onoboco asatyuboro gaicaaujirahi Moocaanico ijeecivequi. Miho idiboro illi iicaaboco; diibofeenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. ¹⁸ Miho jilli nuubo: Isaacfeenedi diyaachimihaima diicaji, nooboro. ¹⁹ Miho Abraham imino gaajahicauhi ucuumucuumoco Moocaani ubuheetesuhicajirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayicuihi iguijenirunofaño.

²⁰ Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. ²¹ Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaño iguijeveujino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqueseivi esefaquifutuuboro Mooaanico imuubo. ²² Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaño ichuumucuquiro israelmico nuuhi, Egipto jiiinjetei ihinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajiibauhi: Jilli jei tabacinoco momooni, nooboro.

²³ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivuumi miinihiibaaci, sanihiba idiino ticovovi aivo oovosiuneguiiha. Jaamisiro iguitimisi Egipto jiiinije aivojiiibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajiiibaunoti. ²⁴ Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaño imuguutihi Egipto jiiinije aivojiiibo aicigai iseemeneti ificujirunoco. ²⁵ Jilliro imuguubo Mooaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiibo jiiinije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. ²⁶ Miïro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Mooaani diiboco aacujinocoro utuumumaño. ²⁷ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Egipto jiiinjetei fuubo toojiiinije aivojiiibo icajiiisuco iguitiibo. Miïro sefano icaubo omoonijunofaño Mooaani aatyimeratiiboco aatyimeubobadi.

²⁸ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Pascua jiiibaimoco eheetavuuboro tajiibaubo iguhaganoco ovejami tiijeheri ijeesuqui toonoti Mooaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijenitiibo iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño israelmi Tifai Muuaifeenedi fatyuuhi, imuua nifaihuco fahigovaacivi udugaacusumoro jiiinjehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jilliro macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuuhi, israelmi tuucumihallidi sahuse juughahuseti mifucuci icano iviuvuuno nijequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajavaminaago Rahab onooگو imiyaavuguumaño Mooaani uguubutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaño.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jiiibuguruva, bu Barac onoboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onoboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Mooaani iimaaminaaditi icano jiiibuguruva. ³³ Jaamo imiyaavuguumaño siijiinijeminaaco ajashutino guinoniuimo, bu tolliro imino jiiinijeque tajiibahicaumo, bu tolliro Mooaani aaciguunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tolliro jicumi eedujirumo iijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu ciijigaiño sefarunoco jabaasuumo, bu aamiganeri iguijenijirunoti taajaumo, bu iniinovafiurumo quehecufiituuhi, bu minaavi mityano iicaumoro siijiinijeo amocasiminaaco guinoniuimo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omoonineri, toono diitoco idaasuno omooninoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedeejecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaaniunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamiuneri. Jaanoti bu saatohofeenedi feducucafutuuhi. Jaanoti saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idaasuno omoonineri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obocumaño jiijehalliri iicaujiturumo icahicauhi. Jaamo sicaihiguehejedi igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jiiinjepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofeenedi iimitusucafutuuro moocaani aaciguunoco gaayiciutimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito miihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Mihifinici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi miihaico imibocininoco magajamoro, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico miihaico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti miihaico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mafeequi jino mohimega ofocinineri. ² Jesucoro iifnicimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusiuubo. Miïro jaabo Jesu imohobujehallivi guijeveuhi. Tohomono guijeve nucufesuno icarunoco jeevotiiiboro, tolli idaasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujino agaajumaño. Jaaboro Mooaani miyanaagonovi casivutuubo.

* **11:40** Sahaamefaño noono: iminoco ificumaño.

³ Jaanoco amiihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaja imitiminaa useri idaasuno iicaunoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino. ⁴ Miiro amiihaihiica miguijivetihii imitima momoonicasihicanohalliti. ⁵ ¿Nacu fine amiihai majabajeveecuui Moocaani amiihaico iseemebadi afajinihicanoco? Miiro Caatinihaame jilli neehi:

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaamiboro afagoonoco, bu deevesudino ico ihiiibasumi. ⁶ Miiro Moocaani agaijimoco ahaamiboro fagueefihii, bu tolliro aamifiibo iseemeti iicaqui agaayicuumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiiha amiihai majaanibici amiihaico ahaaminoco. Miiro Moocaani amiihaico iseemebadi moonihii. ¿Nacu cajaanii iseemeque ahaamimoro fagotatihii? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afajinihicanoco ahaamiboro afajinihichihii, diibo miyaseeme mihicatihii, jilli ajevaseemebadiro mihicahii. ⁹ Jaabadiro bu seeme mihicausumi jiijehallivii miihai caanimii miihaico afajiniimoro aamijilbuuhi. Jaamoco mobociguejiibuuhii. Jaamo bu niquejeoobo Moocaaniguiinovi miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai caanimii miihaico faguejiibuuhii jino gueenene mihicajitino jiiijehallivii miicaqui. Jaamo miihaico faguejiibuuhii diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani miihaico faguehii miihai miyanotiro imino mihicajineguiiha, miihaico iimimoti ificuuqui, diibo iimiibo icabadi. ¹¹ Miiro magaajacuuhi miiinoco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatihii, jilli miiinoco aavomaño. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofeenedi gaayicifihii ticovo jeebii ma iicanoco, bu sajeebii iicaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo Niihicuui.

¹² Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mesefatusu miyaavogofaño miniinovanoco, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro iticovono jiihaicoro miguiino amiihai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacujitihii.†

¹⁴ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeebii mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. Miiro iimino ifiima achahamo Aivojiboco atyimejitihii. ¹⁵ Jaaneguiiha mehesicini Moocaani aacigonoco saatoho gaayicitimo mihicadino. Jaabadiro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chuumsuutimo mihicahii. ¹⁶ Jaaneguiiha amiihaiti saatohoba buhigueejedi gaigoomima icadino, bu Moocaaninehejeque miihisudino. Miiro tolli Esau mooniuhii iticonio seemenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. ¹⁷ Miiro amiihairyo magaajacuuhi dojicuviro toonoco Esau agaayicinoco imugurusumi diiboco tihisuubo. Jaaneri sihidi aatarunofaño tolli omoonino siino imibachucafutucuutihii.

¹⁸ Miiro amiihai israelmii jogajii ifagajii mududicijirugajivii ufuubadi masaatihii. Jaagajii cijigairii nifotociniuhii, bu jaagajii cionoguiino icauhi fucubadi icanoguiino, bu tolliro sefano quijeba icaunoguiino icano. ¹⁹ Bu tolliro muguubuutihii miiicuu oojinoco, bu Moocaani icoooco diitoma ihiiamaunoco icano. Jaano Moocaani ihiiamaunoco uguubumoro sihidi dilluuhii: Miihaima iimaacuudiibo, noomoro. ²⁰ Tollii nuumo Moocaani atajiiibaunoco iguiumoro ajaabiciutimaño. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaiicau guuisibanerii, bu saatohoco aamigari magaiicau icano, bu asi icaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi niihicuno ifuvusuumaño, Moise icauruubo nuuhi: Aivo iihicuri sihidi iguiiboro tererere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha amiihai masaahi Sion iicagajijaago, bu Moocaani iicaabo cuumi-jaago icano. Jaacuumii niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifaño sihidi aivo ajashutino Moocaani toomominaa icahi. ²³ Jaamo sahi igaicinihi Moocaanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seeme niquejefaño imomono acaatiniciniimo iigaiciniimojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gajjaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavominaafijaagovi, tolliro bu itijjoho efefachucinino Abel tiiijoho janaanivii miihaico imino iijibogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiiha mehesicini jaamo, miihaima ihiiamaaboco tihisutimo mihicahii. Miiro taajautimo, jaatyoo jiiijehallivii diitoco Moocaani unuurunoco uguubuutimo. Jaaneguii imi miihai mataajajitirahi oono niquejefañoti miihaico ocoovaaboco muguubutihachihii. ²⁶ Miiro Moiseema ihiiamaausumi Moocaani ico jiiinijeque maryibasuuhi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasujii jiiinijeque, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaamaño: Siino bu safooro maryibasujii, onoonoti magaajahi, diibo eheetavuuno paryi amaryibanoco ifniisujinoco. Jaanobuuna idiiinoro atyuuvejino amaryibatino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ihaiivojico miihaico oocano maryibajitihii. Jaanohallivii masii Moocaanico mejeecevomoro

* 12:12 Griego iijiri noono: mesefatusu amiihai usene iniinovatonoco, bu amiihai memuijene iniinovatonoco icano.

† 12:13 Griego iijiri noono: Jaamoro iticovono jiihaico miguiino amiihai tihai iimicuitiruthai siino iimitequi. Jaadi siino amiihaico ciryjeevecujitihii.

mihimequi, ñihicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ Mñiro Moocaani cñijigai ifñisufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomonihachijji Moocaani Imo Imo Icaji.

¹ Jaaneguiiha Cristofeenedi amñhai nahabomi iicamoma magajjicasinoco mejeevesudino. ² Amñhai iijavi agasemeque imino magaayicihuica. Mñiro tolli omoonihicaumaño saatoh Moocaani toomominaaco iijafaño gaayicihu, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amñhai idaasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amñhai taabavacasico mimihininidino. Mñiro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaajema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyñidino, amñhaima iicadinomaryo imo imo mihica. Mñiro Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitihí, bu ico gaññitihí icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojñibo tahamusuminaafi iicaabo. Jaamaño iguitihí miyaminaa uco omoonjirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amñhaico atajñbajñbuumo iicajñbuunoco, bu tolliro amñhaico Moocaani iijico iññbuguumo iicajñbuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaajamoro tolliro moomoni.

⁸ Mñiro Jesucristo diiboro fahijjivaro icaabo, ubuunavatiñbo iiji iicahinñboro, bu fahijjivaro iicajñbo icano. ⁹ Jaaneguiiha amñhai siyomojñbogo agaajaratinoco magaayicicuudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebñno Moocaani gajji sefaco agaayicino. Jaanoti toono machutohallivi atajñbanoti mojeebñno sefaco gaayicijitirahi. Mñiro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejbaco icitatihí?

¹⁰ Jaanoti naha mñhai Moocaanico mejeeçivono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedeemihijjafaño ejeeçivejibuubadi omoonihicamo, mñhai jeeçivofañodi iicajitirahi. ¹¹ Mñiro judiomi sacerdotemi aivojñbo asimi tijohoco aivo iimihigo onohigovi satyefihí, imitico ibuusuqui tooneri jeeçivomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigovi jigasunicimo. ¹² Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guijeveuhi, miyaminaa imitico itñjheheri ibuusuqui. ¹³ Jaaneguiiha masñ Jesujaago mefeequi cuumiti buhigovi, diibo nucufesuno iicaubadiro miicaqui. ¹⁴ Mñiro jñjehallivi mñhaidi chahacuumi ufucuro ifññjitino cuumi. Jaamaño miguiinehacihí ufucu asaajino cuumico. ¹⁵ Jaaneguiiha fahijjivaro masñ Moocaanico mihimehicaqui Jesucristofeenedi. Mñiro jino mihimono mojeeçivo iicanoco, masñ fahijjivaro meheetavehicaqui. Jaaneguiiha masñ mihimequi moojiri. ¹⁶ Jaamoro majabajeevedino imino moomonihicanoco, bu saatohoma mññfocasihica amñhaima iicanehejeque icano. Mñiro jilli mejeeçivono Moocaanico imo imo moonihí. ¹⁷ Bu amñhai jñbogominaaguinovi miminifotomoro diito amñhaico onoonoco: Jii, meneehica, mñiro diito amñhai jeebñnoco otomomo iicamaño. Mñiro amñhairyo magaajahi diito amñhai jeebñnohallivi Moocaanico iññbeguejinoco. Jaachijji diito Moocaani ducicamaajeeque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idaasunoba omoonihachijji, ¿amñhai jinejbaco toonoti mihicijitirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihiimaahica. Mñiro mñhairyo magaajahi mohesamaaje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogomaño. ¹⁹ Tolliro bu amñhaico neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihiimaahicahi, diibo uco siino goovano amñhaijaagovi igalluuqui.

Nino Imaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeebñico aacifiibo, Mohaivojñbo Jesucristo ita toomominaafi aivo sihidi ejeevaabo itñjeheneri bohono iimaaco imiyaacaruboco siino guijevefañoti ubuheetsuubo, ²¹ amñhaico iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofeenedi. Jaaneguiiha Cristoco macahacisu fahijjivaro. Fine.

²² Tañahabomi, majaabñci jino amñhaico afajññbo onoonoco. Mñiro amñhaidi jhaameque mñdinoro caatinihí. ²³ Bu tolliro imeguehi amñhai magaajanoco, monahabo Timoteo civojati ihiinucunoco. Jaabo goovano agasehachijji, diiboco satyeji amñhaico emeeçitodi.

²⁴ Tolliro bu paryi amñhai jñbogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi amñhaijaago iijico galluuhi icano.

²⁵ Jaafa paryi amiihaico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatinuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeeçivominaafi, bu Jesucristo jeeçivominaafi icano iicaabo, taajico galluui fahuseeci motihaiti miicuumiçi idino iicamo Israel cuumiminaa faajiniçeri agavaracinimedi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amiihaico inisusumi. ³ Miïro amiihairyo magajacuhi amiihai miyaavogoco inisusumi toonoti magajahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amiihai jeebiiifa mificu. Jaamo imino mujusihi sanooba atyuuvoratino imino majaabicihicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amiihaiti gaajama machahahachiiçi Moocaanico midillu amiihaico ihaciçui. Diibo famoovaaco acihi gajitiibo, siguubutiibo, bu milli nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacjinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucabadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonibadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiiço Jesucristoti agaayicijinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiiçi sanoco imeguehi. Jaadi bu çivoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebii sahgiviro icatatihi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli miihiifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi inihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitisumi imo imo iicaqui. Miïro inihibamima iicaabo, ñaavahu deecano gueenene iicatibadiro gueenene icatatihi. ¹¹ Nihiba ihinoobo sefano aachicisumi, iñaavahu ochoomoneri ideecano aifehihi. Jaamaño ihovosi goovano finihi. Jaabadi inihibamima iicaabo inajeetfeenetii finiçi.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabicibo. Jaabo inisucinucubo toono jaadabadi iicano fiivoco gaayicijiiço chaahimigaco magaayicinibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agajimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniçui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebiiço inisuno, meneedino. Moocaani jeebiiifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiro bu miihaiñoobaco nisutatiiço iimitinoco imoonisuçui. ¹⁴ Jilli saatoho iinoro ifiiti iimitinoco iimoyiçino asaano diitoco imitino moonisuhi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyiçinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusiçuudi gujiveçue fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agajimo tañahabomi, amiihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco miihaico aacino niçueçeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicinimoco eheetavuubojaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo miihaico fiivoco acihi miyaano jiiçogofenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onooovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebii onooobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agajimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano miihiimaahicadino, bu goovano misifiiratehicadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihi. ²¹ Jaaneguiha mejeevesu paryi iidiçunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro siçuno amiihai jeebiiço miminiyumoro, magaayici iimino jiiçogoco amiihai jeebiiifaño abasucunoco. Jaabogo amiihai jeebiiço ataaasujino mityama icahi.

²² Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunicidino. Amiihai ifiico jilli mabañisudino. ²³ Jaanoti ticovono uguubuniciiçoboro omoonitiibo meecimefaño ihimeque emeeçibobadi jeevahi. ²⁴ Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruboo ofoodiro jabajeeveticuubo milli ejeevanoco. ²⁵ Jaanoti uguubunoco ajabajeveetiibo imino mataajajino tajiçbaco emeeçiboro toono onooobadi mooniiçoro ofoobo imicani icahi omooninovi.

²⁶ Jaanoti saatoho: Moocaanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifiico bañisuhi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. ²⁷ Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jijovotoco mahamusuno, fibaiçito idaasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jiiçijeminaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

¹ Tañahabomi, amiihai Mohaivojiiho Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinovi mificudino. ²⁻³ Miuro amiihai Moocaani iijafaño mihigavusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiv-icunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casivo, meneejirahi. Jaanoti iidaasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: Fijoho jahigovi jilli dulleeve, jahi baavi casivo, noomoro. ⁴ Jaamo tolli momoonimaño amiihaifeeneviro saaffico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

⁵ Agajimo tañahabomi, jinooco muguubu: Moocaani jijehalliti icihii iidaasufimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agajimoco aaciguuno ihaivojico oono nihibamico magaayicinicibadi. ⁶ Jaamaño amiihai iidaasufimoco munucufevesuhicahi. ¿Nacu diito oono inihibamima iicamo amiihaico iidaasuno omoonimoro, bu amiihaico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? ⁷ Miuro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejevvaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amiihai Cristota mihicaaboti.

⁸ ¿Nacujeedi miyaano amiihai imiya tajiiba Caatinhaamefaño onobadi momoonihicahi? Miuro noono: Sitaaco gaiji, difiico agajibadiro, onoonoro. Jaabadi momoonihachijji, imino momoonihi. ⁹ Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinovi mificuhachijji, imitico momoonihi. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajiihaunohallivi imitico mihicahi. ¹⁰ Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajiihanoco paryi onobadi imino moonihi, unuuruubo sanooco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucu- uhi. ¹¹ Miuro bu diiboro Moocaani: Jahisihijedi gaigoomima diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisihijedi gaigoomima mihicaturumo, sitaaco magaaucumoro, paryi Moocaani Moisefeenedi atajiihanoco imino momoonicutihii. ¹² Jaanoti jisumi imino mihiiamaamoro momooni, Jesu taajasu tajiiba onobadi mihicatihachijji ufucu Moocaani amiihaico omoonijinoco magaajacumaño. ¹³ Jaanoti sitaaco iidaasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro iidaasugoratino moonicafeteji. Jaanoti iidaasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Momoonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Enecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amiihaiti saatoho cijjigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahii meamebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitihii ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadiro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatoho neejirahi: Fijoho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooninicihii. Jaabo uco dihfusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi, nooboro. ¹⁹ Jaanegui ijijoho miyaaveguehi Moocaani saafiuro iicanoco. Jii, imino moonihi. Jaabadiro bu ijimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro inihicuri terere icamo. ²⁰ Jaarubo gaajatihii miuro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucunobadi jeevahi. ²¹ Miuro mootadi Abraham imibachufutuhi illi Isaac onoboco Moocaanico ijeecivequi asimico agaicaaufimañovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusuhi tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatinhaamefaño onoono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicumaño diiboco gaayicibu. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magaajacuhii amiihai, Moocaani miyaminaafico gaayicitihii jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino momooninoti gaayicibu.* ²⁵ Jaabadiro bu Rahab onogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco iijavi gaayicigugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayicuihi. ²⁶ Jaabadiro bu mofi igajijama achahacuuno chuumucuihi. Jaabadiro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amiihaifaño sihidi jiihogominaati mihicadino. Miuro amiihairyo magaaajacuihi jiihogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Miuro famooro imitino momoonifihii. Jaanoti saafi imitino iimaatatiibo aivo ijeebii imino iicaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifiico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadiro bu miihai caballomi iijifaño jigaiñehico mijiihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadiro

* 2:24 (Rm 4.1-2)

bu mahatyime, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba sefano sihigovi satyefihi. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusufihi ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashuruno mofiiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno cijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba cijigaibadi jeevahi, miino ifiivi ajashutino jiiinjediino imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi mofico faabohocoro mihinihi. Jaano ijimi cijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi difi jiihaico jigasujirahi. ⁷ Miuro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiiinimomico, bu paryi teehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicicuumo. ⁸ Jaanoti mihihañooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihi, namita agaicaaufferi mataanicinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivojiiobo Moocaanico mihimehichahi. Jaabariro bu miyaminaaco: idicuno, meneehicahi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ Miuro sahigotiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuhoo añaahebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti amiihaifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachijji toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaaaja diiboco ijeebico siicutiyiba omooninofeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai jeebiiñaño sitaaco iinohallitiro mijiiheveneheje iicahachijji, bu jilli amiihaiguiharo sinehejeque momoonifihachijji icano toono amiihai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jiiinjeo gaajaro, miino esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶ Miuro iinohallitiro sitaaco ijiihevene iicahigo, bu ifiguiharo omoonifino iicahigo icano sajeebii chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama iicamo jeebii mihinivatihhi. Jaamo sajeebii icahi, bu siicujeebiiima icamo, imihuseme eesicinimo, bu iidaasugomo, imino moonimo, onoonoco jenesutimo, jilli miyaanocoro neefimico icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeebii iicanoco imogomo, sajeebii icaco moonifihhi ifi itiquevequi.

4

Jiinije Imitico Mihimeguedino.

¹ ¿Cuucati amocasi, iibacasi icano amiihaifeenevi saahicahi? Amiihai jeebiiñaño imiti imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² Miuro amiihai siinoco mihimeguehichahi. Jaarunoma mihicatinoma mihicamo sitaaco magaicaauhichahi. Siinohalliti mataquivomoro mihicatinohalliti momoonicasimoro miihiihacahichahi. Jaamaño amiihai siomonoma machahahicahi Moocaanico midillutimaño. ³ Jaanoti midillurumo magaayichicatihhi imino midillutimaño. Jaamo mihimeguehichahi imitinoco mihimogonohalliviro magañiiqui. ⁴ Amiihai miyaminaa: Ono gaigo aijico ejeevesugoro sifima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaajatihhi amiihai jiiinije icaco iimogomo, Moocaaniminaati iicanoco? Miuro cajaanoyohacho jiiinijeque anahabovamo Moocaaniminaati iminifutucuumo. ⁵ Miuro sicamaño iicatinoco jahii Caatinahaamefaño noono: Moocaani Igaijaco moffaño ificuuho miihaico sihidi gajijhi, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani miihaico amusuhi iimihuseri siinoco aacinofoenedi. Miuro jilli noono Caatinahaamefaño: Moocaani quehe quehe ifico omoonimoma iibacasihhi. Jaanoti iimihuseri amusuho ijeebii isiiicumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo iijiguino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amiihaiti igaaqui. ⁸ Moocaanijaagoviro mifititvo, amiihaijaagovi bu diibo ifititvequi icano. Imitiminaa amiihai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiiinije iicanoco magajijhichamo, amiihai jeebiiinoco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro idasuno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amiihai jehebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, idasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivojiiobo Jesuguino amiihai ifico miguiinoni. Jaadi amiihaico sihidi ejeevamoti ficujiibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino miihimaadino. Miuro inahabediti imitino eesamaaiboro: Imitico, onoo, bu Moise tajibati imitino ihiimaaboro toonoco: Imitico, onoo. Jaabo: Tajiba imitico, onoomaño, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiro icahi tajibaco aacubo. Jaabo diibo fagominaafi idiiiboro ifinisujiruubo, ataaasujiruubo icano. ¿Jaanoti miiijoho nacu iijoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvi Iicajino.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniumedi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinjeneti sihi agaaciniumedi Ponto jiinjeri, bu Galacia jiinjeri, bu Capadocia jiinjeri, bu Asia jiinjeri, bu Bitinia jiinjeri icano iicamedi. ² Jaamo amiihaico Moocaani iciuhi siicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amiihaico Igajafeenedi itaatiro ificuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo gujiveve tiihohofaodi miniticafetequi icano. Jaamo magaayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebii icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masii mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi miihaico idaasugoboro miihaico iseemeti fiivusucuuvo. Jaabo Jesucristo gujivefañoti siino ubuheeteunofeenedi miihaico acihi imo imo mehesicinino ifico. ⁴ Jaanoro amiihaico gaayicisujino amiihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefaño ificuumo. Jaano finisurajitihii, bu mihinivatusurajitihii, bu deecano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amiihai Moocaanico mimiyaavogomaño imityari amiihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi mihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaño amiihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amiihaico iji inisuneri idaasuno gueenejsuno mihicajihica. ⁷ Miiro amiihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetehi cijigairi iiminoco igaajaciqui. Jaano amiihai miyaavogoco iji inisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanicivi sihidi jaaducafetehi. Jaamaño amiihai miyaavogo tolli inisucafotono cahacisucafeteji, imocafeteji, bu bocigocafeteji icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miiro amiihai Jesucristoco magajihii diiboco mahatymetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaaveguehi mahatymetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovosino ajashutinoo jibogoratinoo. ⁹ Jaano jino amiihai jeebii taajasuco magaayicino, toono amiihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miiro siicije Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idillumoro guinehicauhi. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaño amiihaico aacujinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicauhi diibo Cristo idaasuno iicaujinobuunati iiminoco agaayicujinoco. Jaanoco diito esamaahicauhi: ¿Miiijoho fine diibo? noomoro, bu diitofaño diibo Gaija iicaubo diibo asaajusumico iijibugunoco igaajaqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaaja-suuhi idudicamaaje diitedi icatino, miihaidiro iicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amiihaico jibogomo, bu diitoro amiihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefañoti agalluubo mityafeenedi iijibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emeecomoro agaajaguehicano.

Moocaani Miihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiiha imino mehesamaimoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amiihaico iimihusefañodi aacujinoco. ¹⁴ Oono, amiihai: Jii, enefimo seeme mihicamaño Moocaanico magaaautisumi mihimeguehi-caunehejeque momoonicuumo. ¹⁵ Jilairo aivo imino mihica, oono Moocaani amiihaico ucuuhuvaabo iimiibo iicaamaño. ¹⁶ Miiro Caatinihaamefaño noono: Amiihai imimo mihica, jino uujoho iimbadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amiihai diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco ihifiniciiboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovi miniyutiiibo. Jaaboco mihigui jino jiinjehallari mihicanohachuro. ¹⁸ Miiro Moocaani amiihaico taajasuhi amiihai imiti ifiiti oono amiihai eedeetemihaiti magaayicuumo. Jaanoco amiihai imino magaaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaadutiiiboco. ¹⁹ Jaanoti naha idinoro jino Cristo tiihoho iimineri jaaduuvo, oono cordero iimiibo, imihinima achahaaboco agaicaunicibadi diiboco agaicaauno tiijeheri. ²⁰ Jaabo Cristo siicijetiro jiinije fiivutinaacaro tooneguuiha ificufatuuvo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amiihai iminoco magaayiciqui. ²¹ Jaabo diibo Cristofeenedi amiihai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco gujivefañoti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amiihai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihicahi.

²² Jaamo amiihai jino miyaano jibogoco: Jii, monoomoro amiihai jeebiiinoco mihimibachucuuhi. Jaaneguiiha amiihai nahabomico miyanotiro imino magajii. ²³ Miiro amiihai siino mifiivucuuhi Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijevifino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuuhi. ²⁴ Miiro Caatinihaamefaño noono:

Miïro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. Miïro iñaavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadi miyaminaa, bu imitya goovano finiji, noonoro.

²⁵ Jaanoti naha Aivojïbo Moocaani iiji ufucuro finijitihî. Jaaji jïiji tooji taajasu iijico amiïhaico mijïbogono.

2

¹ Jaaneguiiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo bañiïfiranehejeque, bu ineheje-hallitiro mijïhevenehejeque, bu fanoova sicamañeheje jïiboocasico icano. ² Jaamoro oono seeme bohono ifivomomo mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofenedi mujusimoro mataajahi. ³ Mohaivojïbo iiminoco magaaajuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

⁴ Jaaneguiiha Mohaivojïbojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. Miïro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro gañiïuhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijaadama iicaabo. ⁵ Jaabadi bu amiïhai diibo guisibabadi ejee-vaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amiïhai Jesucristofeenedi jeecivoco meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. ⁶ Jaamañoo miïro jilli Caatinihaamefaño noonoo:

Uujoho Ston cuumifaño saafico ficuuhî iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijaadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufevetimo iicaqui, noonoro.

⁷ Jaamo amiïhai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefaño jilli ononoo ifeteji:

Iija eetavominaa itihisuomoro agañiïuba jisumi aivo imiyaabati minifeteji, ononoo.

⁸ Jaabadiro bu jilli noonoro ononoo ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu gañiïsuguisiba icano, ononoo.

Jaamo diito Moocaani jïibogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacu-umo, tolli iicaqui iicacuumañoo.

Moocaanita Icano.

⁹ Jaanoti naha amiïhai Moocaani iicucuumi, diiboco mejeeceivequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiiha Moocaani ifi-ivusuneheje oovosiñehejeque mijïbogo. Jaabo amiïhaico tajiïbahi icivonoguiinoti mihino- nomoro ihovosi seseefaño mijicafetequi. ¹⁰ Jaamo amiïhai iticoni cuumbabadi mihicautihî. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuuhî. Jaamo amiïhaico iticoni mijïjohoba idaasuguutihî. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi.

Moocaanico Mejeeceivequi Mihica.

¹¹ Agajjimo tañahabomi, amiïhai jïinjeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiïhai ifi imitinoco. Miïro mofi imiti mojeebî imi esamaajeque finisujirahi. ¹² Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi amiïhaiditi imitiminaa iicanicibadi ihiimaarumo amiïhai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

¹³ Jaaneguiiha jilli Mohaivojïbo Jesucristo imegueneguiiha miyaminaa aivojito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivojïbo onoobadi, ¹⁴ bu tajiïbaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociguequi icano agallumo onoobadi icano. ¹⁵ Miïro Moocaani imeguehi amiïhai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli mihifomo iicarumoco icano amiïhaiditi: Imitimo, eneehicarumo illivequi.

¹⁶ Jaaneguiiha Moise tajiïbaguiino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jïjovotobadiro mihica. ¹⁷ Jaaneguiiha famoovaacoro mobociguehica, bu amiïhai nahabomico magajji, Moocaanico miñihicugo, bu emperador aivojïboco mobocigo icano.

Cristo Idaasuno Icaunoti Magaaja.

¹⁸ Jeecivominaa amiïhai aivojito ononoco: Jii, monoo, iimimocoro amiïhaico iidaasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. ¹⁹ Miïro imino Moocaanico magajjimoro sicamañohalliti idaasuno mihicanoco majaabicino. ²⁰ Jaanoti bu, ¿milliti amiïhaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti amiïhaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. ²¹ Miïro tooneguiiha Moocaani amiïhaico cuuhuvauhi,

* 2:3 Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

Cristo idaasuno iicaunoti cuuhuvauhi, Cristo idaasuno iicaunoti magaajamoro diibo iicaubadi miicaqui. ²² Miiro diibo sanooba imitico mooniutíhi, bu bañifira diibofaño chahauhi icano. ²³ Miiro diiboco aivono eneehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiibo. Bu diiboco idaasuno omooniusumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeeciiboro udugaacufiboviro sefahicaubo. ²⁴ Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi iicuboro imohohallivi satyuuhi mohimiti ifico miguijenimoro iticovono ifimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amiihai mubuehuhi. ²⁵ Miiro iticoni amiihai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuui. Jaaboro amiihaico ovejami toomominaafibadi ootomoboro amiihai jeebinoco imibaiyicíhi.

3

Jilli Ataavacumo Miicaqui.

¹ Jaabadiro bu amiihai gaigoomi, amiihai tajemí atajíibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo mijibogotirunaaca imiyaaveguequi amiihai imino mihicanofeenedi; ² jaamo amiihai imino mihicamoro diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amiihaihallicoro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famafoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminoono gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amiihai jeebifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifinjítino ovosí sajeebí, sícuno icano jeebíma mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miiro sícije gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miiro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajíibanoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaivojibo, neehicauhi. Jaagobadi amiihai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiji.

⁷ Jaabadiro bu amiihai aijimi, amiihai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iiminovaneguiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amiihaico aacyomo ifimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amiihai Moocaanima mihimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonijnoco Iimogomo.

⁸ Niinoono jino amiihaico neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miiro nahabomima mihicanicibadi, bu magajicasi, bu sícujeebíma mihica icano. ⁹ Bu amiihaico imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro diitoco imino monoo. Miiro Moocaani amiihaico cuuhuvauhi diibo amiihaico imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miiro ifico agajimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitinoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro iminoiqui, bu sajeebí icaco iguiinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miiro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitinoco omoonimoco imogotiibo. ¹³ ¿Miijoho bu amiihaico imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miiiti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amiihai jeebí Aivojiboco. Jaaneguiha fahijivaro mihimibaicini. Jaamo amiihaico amiihai miyaavogoditi idillumoco mihimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro sícujeebíri mihiiama. ¹⁶ Jaarumo imino mihica niji niji icatimo, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachiji. Jaanoti imitinohalliti idaasuno mihicano imitíhi.

¹⁸ Miiro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecutiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miihai mihimitihallivi Moocaani-jaagovi miihaico isatyequi. Jaaruboco ifi guijeveurahi. Jaaruboco igaija buheetesuui. ¹⁹ Jaano Igajari ufuuboro bu sícije iguijevecinihicaumo jeebíno iji civojafaño iicaumoco jibeguejeubo. ²⁰ Jaamo diito sícije Noe iicausumi imiyaavuguutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabicuboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse juugahuseti miitooci, saatoho idinoro. ²¹ Jaano tonifaihu miiinoco initino nifaihubadi iicano. Jaafaihufenedi jisumi miihai mataajacuui. Jaano toono niti miiro ifico initino icatino, idinoro Moocaanico miiro esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro miiinoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofeenedi. ²² Jaabo niqiejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguiino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani Miihaico Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiiha bu amiihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miuro idaasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiiinjehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacutino. ³ Miuro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omooninocibadi iticoni momoonihicauo. Miuro tusumi amiihai fanoova imitico mihimoyiicihicauhi, bu imitino imogoco mihimoyicimoro momoonihicauhi, bu guirricavonehejeque, bu agaafuhusuno jiiibaimonoco icano, bu jeebiihatiro adumoro, miihaiiioobaco mejecivehicautihi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeevivomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitinoco momoonicuutineri eheetyemere amiihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeeeboro ijaadaco aaciiiboma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jiiibogoco jiiibugucumoo, igaijano Moocaani iicabadi iicaqui. Jiiijehalliri iicausumi famoovaaco iicabadiro Moocaani omoonurumo.

⁷ Miuro jino fanoova ifinjino fiiticuui. Jaaneguiiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiimaa. ⁸ Jaano janaaniciivi gaijicasima mihica. Miuro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiiha amiihai iijanofaño fahigovavi magaayicasi iimaafivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejecivocasi amiihaico Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani amiihaico fanoovaaco aacinoco imino motoomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiimaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachijji, Moocaani amiihaico aacino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofaño mihimequiro iicano iicaqui. Jaabadiro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahijivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amiihai tañahabomi, sefaneri inisuno amiihahallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovosima asaanoco mahatyimeneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiiha amiihaico Cristo iijihalliti avonoono unuusumi, imicani amiihai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija amiihahalliri iicamaño. ¹⁵ Jaanoti amiihai sita gaicaau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iimaa juvihici icanohalliti ivi idaasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti idaasuno mihicaneri munucufvedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miuro jino tusumi mihicacuui Moocaani idaasuno omoonijino isemeti iticovano. Jaano miihaiti jilli iticonino, jjaanequi milliji fine Moocaani jiiibogoco imiyaavogotimovi aalibaanijiiibo omoonibo? ¹⁸ Miuro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. Jjaanegui milliji fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jjamaño Moocaani imogobadi idaasuno icarufenedi imino iicamoro diitoco ifivusuubo Moocaani usefaño ijeebadi ificuuqui. Miuro diibo abañitatiibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho amiihai igaivominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idaasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoa icaji Jesu ihovosima ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha amiihai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi iicamoco motoomo amiihaico utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amiihaico atajiiibaneguiiharo icatino, bu jilli nihibamicoro magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amiihaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amiihai momooninoco aatyimemere igaaajaqui. ⁴ Tolle momoonihachijji, imiya toomominaafi agasedi amiihai magaayiciji imino chaahimigaco, milliji icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu amiihai sicafe quillahuto iijiguinovi miminifoto. Jaamoro sabadiro siicujeebima mihicamoro fahigovavi: Jii, monoocasi: Miuro Moocaani imogotih: Aivo uujoho sihidi jeevahi, enefimoco. Jaanoti naha siicujeebima iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihidi ejeevano Moocaaniguino* miminifoto amiihaico diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha paryi amiihai esamaajeque Moocaani usefaño mificu. Miuro diibo amiihai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaajamoro mehesicini. Miuro oono amiihaiminaafi iji jicubadi niigooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifinisiqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofaño sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amiihai nahabomi, tobadiro bu idaasuno iicanoco

* 5:6 Griego iijiri janaanici jilli nooncinico: Moocaani useguiino.

magaajamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idaasuno mihicanobuunati Moocaani amiihaico imino imibachujiibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujiibo. Jaabo diiboro Moocaani paryi fanoovaaco aacifiibo miihaico cuuhuvahi Jesucristoma sano ifinijitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onoobofeenedi jihaamegayico caatinihi amiihaico fajiiniboro miyaano iicanoco oono Moocaaniti paryi magaayicineheje Moocaani miihaico sihidi agaijinoco ijibogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniari iicajaminaa Moocaani amiihaico iicaubadiro iicimo amiihaijaago ijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo amiihaijaago ijico galluhi. ¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi.

Jaamo paryi amiihai Jesucristota mihicamo sajeebiiima mihica.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatiniuno.

¹ Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeevivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amiihaidi jihaameque caatiniihi, miihai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miiro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acihi iimico. ² Jaaneguiiha Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo icamisico magajaanofeenedi amiihaico sihidi imino omooninoco, bu sajeebii icaco icano magaaayici.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

³ Miiro Moocaani miihaico imityafañodi paryi mofiguiiha mucuujiivaachunoco, bu diiboco mejeevicequi mucuujiivaachunoco icano aciiho, toonofeenedi diiboco magaaajaqui, sihidi ejeevanofeenedi, bu ovosii noonoco eheetavonofeenedi icano miihaico ucuuhuvauboco. ⁴ Jaanehejeefeenedi unuunoco miihaico aciiho, jaano ajashutinoo, sihidi ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amiihai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jiiinjehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro amiihai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amiihai ificicoro imino matajiihaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeviveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amiihai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachiiji amiihai ifiino mihifonoti icajitihii, bu Mohaivojiiho Jesucristoco magaaajano sicamañovi feejitihii. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiyiiimo; iticonionoo iimiti initicafutuunoco ajabajevecuumo. ¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amiihaico iicuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachiiji ufucuro imitinofaño mahaquetejitihii. ¹¹ Jaachiiji amiihai imino tihitino mijicafeteji Mohaivojiiho, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifnijitinofaño.

¹² Jaaneguiiha amiihaico jinehejeque magaaajacurunoco esaayuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miiro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amiihaico eesaayuboro afajiiinino. ¹⁴ Miiro Mohaivojiiho Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiiha uujoho tasefadino moonihii. Jaamo uujoho iguijevenebuuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejeevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miiro amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo mityati, bu jiijehallivi asaanutii icanoco mijiibuguno sicamañoooco miihairyo meheetavomoro mijiibuguno icatino. Miiro miihai mohaalliri mahatyimeuhi Mohaivojiiho sihidi jeevauboco. ¹⁷ Jaaboco miihai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciusumi, bu tolliro muguubuui Moocaani ihovosiiiri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niquejefañoti unuunoco miihai monohojineri muguubuui Mohaivojiihoboma imibaairi mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaaajahi Moocaani iimaaminaa acaatiniunoco. Jaanoco amiihai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatiniuno ifuvusuhi oono civohigoti ciijigaimecu mesesevetinohachutaro iifuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobobadi asaacudi amiihai jeebiiinoco achicijiiho janaanici imino Moocaanico magaaajaqui. ²⁰ Jaaneguiiha iticoni jinoooco magaaaja, chahano Caatinihaamefaño inoro ihesamaajeriro onoono. ²¹ Miiro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeebiiitiro onoomoro acaatiniuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi jiibuguumo.

2

Sicamañoooco Ijiibeguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifaño icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañiifimoo. Jaabadiro bu icajimo bañiifira jiihogominaa. Jaamo amiihaifeenevi toovono ijicafotomoro sicamañejejeque jiibeguejimo amiihai miyaavogoco ifinisuuqui, oono Aivojiiho aamiiho atajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajino ificicoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahiiji jiihogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nihabamico sihidi iimogomoro amiihaico nanijimo sicamañejejeque ijiihogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo miiro siicijetiro diitoco Moocaani ahaamijinofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omooniumoco gajjutiibo jilliro diitoco jigaiñehiri isisiuboro cñijigaifaño icivohigo gafiñuhi, tahi icacqui jaadusufuco agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu sñicjeo miyaminaaco iimitihalliti gajjutiibo nifaibari amacanisuuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro idñibocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro toomyaminaaco ijñibuguboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco cñijigairi ijigasuboro, baiguijiti miniiyuuhi, toonobuunati iicano imiti miyaminaa toonoti igaaajai. ⁷ Jaanoti idñibocoro Lot onoboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idaasuno iicahicauboco. ⁸ Mñiro diibo imino iicahicaubo fafucuvaaciviro iimijeebñifañodi idaasuno icahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivojñibo taajasufihi iji abañino inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imoonñiqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaanocivi oono ñidicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo tajiibaco iimeguehicitimoco icano. Jaamo jenauffimo, jeebñibatiro moonifimo, iguitimo ññihicunoono mityati imitinoono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivojñibo imefeenevi: Imitino, onoomoro ñbatih.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicñibama chahahi, oono sahijñitiro iicacubadi iicamo iimitimo, ifivomoco agaayicimoro agaicaauffimo asimibadi iicacuumo. Jaamo diito agaa-jatinoti imitino iimaahicahi. Jaamaño asimi iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueenene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amñhai jñibaimonofañño ofoomoro amñhaico nucufesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amñhaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigooco jilli ticovono ññnicihicatio, bu iimitico jeevesuhicatio, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro ñcinoco. Jilli Moocaani afajiacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino jññhiti imitacumo, johonno Moocaani iimaaminaafi Balaam onoboo Beor achibadi jeevamo. Mñiro diibo imuguuhi iimitinoco omoonñunohallivi ññhibamico agaayicujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti asi burro ñbauhi miyaminaafibadi ihiimauboro. Jaamaño fuutiibo ijeejavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyonocibadi jeevahi icano. Jaamo ficucñicuhi fahijñivaviro aivo icivonoguiino iicacuquui, ¹⁸ mihifonehejeque sihidi ejeevamobadi ihiimaahicamañño. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoyññicanofeenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofañño iicahicautoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Amñhaico iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jñjovoto icarumo. Mñiro fanoohimiti iguññonocumo imiti jñjovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojñibo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jññije imititi ataajacurumo siino dojuciviro tonehejefañño imitamoo siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanocivi imitino minifetehi. ²¹ Jaamedi imijiruno oono imino jññhaico gaajatimo iicano. Jaanoti iimino tajiibaco diitoco aacuinoco gaajacuurumo siino ejeevesumañño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino ñfotono jilli onoonicino: Jicu siino iguibamaajeque dojuciviro faiyñhi, bu faafaibaco initicuubo siino dojuciviro caamefañño jeeññi, onoono.

3

Aivojñibo Asajino.

¹ Agajjimo taññahabomi, jino siino amñhaidi acaatinñhaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afajññinofaññodi miyanotiro amñhaico eesamaaisunoco. ² Jaanogui mehesafoto johonno Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojñibo Taajasuminaafi tajiibaco galluminaa amñhaico ijñibuguunoco icano.

³ Jaanoguiha jinoooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaaninehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onobadiro iicamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Mñiro jññijeque ifivusuunoti moheede-temñhaivi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jññije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Mñiro diito imogotñhi agaajanoco niquejene sññcjetiro ifivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufaññoti jññije iinuunoco jaanunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jñññejhalliri iicaunoco inññsunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jñññije icano jino iicano cñijigaguiññharo ficucñññhi, diiboro Moocaani onobadi. Jaagai cñijigai toonoco jigasui jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihicatio finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, miiro Mohaivojiiibedi sa-fucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivojiiibo unuunoco ajabajeevecuuno icatino, oono saatoho eneehicabadi. Jilli miihaico ajaabiciiiboro imogoobo famooro iimitico ejeevesunoco, miihaiñooba ciijigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Miiro Mohaivojiiibofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajaciratino fucu asaanicabadi. Jaasumi niqeejene paryi dubaicamaaaji ñihicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje ciijigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiiniye paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Miiro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiiha aivo imino Moocaaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiiha Moocaani fucu agasejinoco motoomomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niqeejene ciijigairi finisucafeteji. Jaano iciijigairi tahi iicaneheje paryi chucucamaaaji. ¹³ Jaanoti naha miihai meteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niqeejeneque, bu bojiiniyeque icano. Jahigo paryi famooro imifimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amiihaico Moocaani sajeebiiima mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaajamoro Mohaivojiiibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miiro bu jinooco tolliro amiihaidi caatiniiubo magaijiiibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri.

¹⁶ Miiro paryi ihaamenefañodi jinehejeque amiihaico neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihiigoviro iimitinojaagoviro miniiyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefaño simañoohaamefaño ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaamaño ifiinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaajacumaño imino amiihai ifiico motoomo. Jaamo iimitimo amiihaico abañinofaño minifototimoro amiihai miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha aivo janaanici imino Mohaivojiiibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaajamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macahacisu jisumi, bu fahiijivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Imaa Cristo.

¹ Amiihaidi macaatiníhi jino iticoni jiiñije ifiivutinaacaro iicacuunoco miihai muguubunoco, mohaallinéri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududiciuhi. Jaabo jino Fiivo Imaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijibeguehícahi. Jaamo amiihaico mijibeguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaanima iicauhíiji miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijibeguehi muguubunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaanima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanegui amiihaidi jilli macaatiníhi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Aachiciníbo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jiibuguhi. Jaanoco amiihaico mijibeguehi Moocaani seseene aachiciníbo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañíhi moojiri, sicamañoooco monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani iicabadi seseehi mihicahachíiji diiboma magataaciníhi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tiijóho mohimitico paryi nitíhi.

⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofiico mabañíhi. Jaamaño mojeebifaño miya iiji chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijibogohachíiji diibo aivo imihuseebe abañitatuíbo, mohimitico ubuusuuboro paryi nitíjiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachíiji Moocaanico: Bañifífiibo, meneehi. Jaamofaño diibo iiji chahahi.

2

Iji Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Iicaabo.

¹ Taseeme amiihaidi jilli caatiníhi. Jaamo iimitinoco moonitimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitino momoonihachíiji Moocaani imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeenedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano miihaidiro icatino, faajiiñjeminaadiro bu icano.

³ Jaanoti Moocaani atajiiabadi mihicahachíiji magaajaji diiboco magaayicunoco. ⁴ Jaanoti saatoho: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itajiiabaco imiyaavogotimaño, bañifífiimo. Jaamofaño miya iiji chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajiiabaco imiyaavogooBo Moocaanico aivo imino agaijiiBo. Jilli magaaajaji diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onooBo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono TajiiBa.

⁷ Tañahabomi, botajiiabaco amiihaidi caatiníhi amiihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiihaico atajiiabacunoco. Jaano jino siicijetiro atajiiabauno jiiBogoco amiihairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajiiabaco amiihaidi acaatinino jino bohonobadi minifetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiihaifañodi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguiinodi miya sese aachiciníhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuui, nuuruubo inahaboco ijiihegueebe civohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaijiiBo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijiihegueebe caviñofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatihi, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiiha amiihaidi caatiníhi, Moocaani amiihai imitico Jesucristofeenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amiihaidi caatiníhi, iticoni jiiñije fiivutinaaca iicauboco magaajacumaño. Sicafe, amiihaidi caatiníhi, iji Satanasco miguiinonicumaño.

Taseeme, amiihaidi caatiníhi, Moocaanico magaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amiihaidi caatiníhi, iticoni jiiñije fiivutinaacaro iicauboco magaajacumaño. Sicafe, tolliro amiihaidi caatiníhi, mequehecefumaño Moocaani jiiBogoco amiihai jeebifaño magaayicimoro ijico miguiinonicumaño.

¹⁵ Jaaneguiiha jiiñijeque magaijidino, bu jiiñijehalliri iicanoco magaijidino icano. Jaanoti saatoho jiiñijeque agaijimo Moocaanico gaijitihi. ¹⁶ Miiro paryi jiiñijehallivi iicano imiti Moocaaniti saatíhi. Jilli jiiñijehallitiro asaano, oono mofi imitino iimogoneheje, mohaalli imitino iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jiiñijeoneheje. ¹⁷ Jaano jino jiiñije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuui. Jaanoti Moocaani iimogobadi iicahicaabo finijitihi.

Abañifífiibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuui. Amiihairyo magaaacuui Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miuro jino jisumi icacumo Cristoco iminaanihcamo. Jinoti magaaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo miihaioto icautimo, miihaioto iicauruva miihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaaajqui paryi famooro miihaioto iicatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amiihaico Cristo Igaijaco acicui. Jaamaño amiihai famooro imino magaaajacui. ²¹ Jaaneguiiha amiihaidi caatinihi miyaanoco magaaajacumaño, magaaajatiamaño icatino. Miuro amiihairyo magaaajacui miyaanofañoiti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacu miiijoho abañiifiibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatübo, eneehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miuro Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicaabo, bu Moocaanico tuunamaaihicaabo icano. ²³ Miuro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico iijibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiiha amiihai jeebiiifaño mifucio oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amiihai jeebiiifaño iicahachijii Moocaanima, Illima icano mihicahi. ²⁵ Miuro Jesucristo miihaico aciguuihi ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amiihaidi caatinihi jilli amiihaico abañihicamoditi. ²⁷ Jaanoti naha amiihai Moocaani Gajama mihicahi Jesucristo amiihaico aaciuboma. Jaamaño sita amiihaico jiiibeguejitrachi, Moocaani Gajaro amiihaico paryi iijibogomaño. Jaabo jiiibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amiihaico iijibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amiihaico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucefevetimo, bu ñihicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Miuro amiihairyo magaaajacui Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseme Moocaani seeme iicamo.

3

Moocaani Seeme Iicamo.

¹ Jaaneguiiha magaaaja miuro sihidi Moocaani miihaico agaijiiiboro, iseemeti miihaico oovicahi. Jaano miyaano diibo seeme miihai. Jaamaño jiiinjeminaa miihaico gaajatihi, Moocaanico agaaajatiamaño. ² Agaijimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuui. Jaarunaaca miihaico gaajasutiibehiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaaajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miuro iicabadiro iicaaboco mahatymejimaño. ³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeebii imibachucafetehi diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajibaco imitinoo moonihi. Miuro imitinoco momoonimo Moocaani tajibaco: Jii, monootihi. ⁵ Miuro amiihairyo magaaajacui Jesucristo mohimitico ibuusugui asaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi iicamo imitico moonitihii. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajatiimo icano. ⁷ Taseeme, miihaiñooba amiihaico bañidino. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebebadi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicaabo iijitahe. Miuro iji sahiijitiro imitinoco omoonifiibo. Jaanegui Moocaani Achi saauhi iji omoonisunoco ifinisugui.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitihii, Moocaani ifiico mojeebiiifaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutihii, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ Miuro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agaijitimo Moocaani seeme icatihii.

Sabadiro Fahigova Magaijicasi.

¹¹ Miuro mimiyaavugunotiro muguubuno jiiibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasi, onoono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miuro iijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicautiamaño, jaanoti inahabo iimihicumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafitidino jiiinjeminaa amiihaico iijiihevehachijii. ¹⁴ Miihai naha guijeveti buheefaño mafatyucui. Jaanoco magaaajahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agaijitiibo guijeveti taajatihiica. ¹⁵ Miuro paryi inahabomico iijiihegueme gaicaauminaa. Amiihairyo magaaajahi gaicaauminaa ifinijitino fiivoma ijeebiiifaño achahanoco. ¹⁶ Miuro jilliti magaaajahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifiico aaciunoti. Jaabadiro bu miihai mofico mahacijirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idaasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco iidaasugotimo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijiihi, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iijiriro magaijidino, miyanotiro magaijii imino momooninofaño.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaaajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebii mofii iimitinoco gaajacufhi. Jaarunofaño Moocaani ajashutiibo mojeebiiifaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebii Moocaani imefeenevi miihaico milli onootihachijii Moocaani

imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo miihaico siinoco midillunoco aciji diibo tajiiabaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajiiaba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajiiabaubadi. ²⁴ Jaamo itajiiabaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magajahi diibo miihaima iicanoco Igaijaco miihaico aacinofeenedi.

4

Moocaani Gaija, Bu Abaififibo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miiro jiiijehallivi sihidi gahafucumo bañifiraminaa: Moocaani iijico mijibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaajirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miiro paryi oono Jesucristo miyaminaafbadi ifivuuoro saauhi, nooboro ijiiibogoo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootiibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miiro amiihairyo muguubuhicacuhi togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiijehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiihai Moocaanita. Jaamo abaififimoco amiihai miguiinonihuhi. Miiro amiihaifaño iicaabo janaanici mityahi jiiijeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiijeminaa. Jaamaño jiiijeeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiijeminaa iicamo diitoco guubunicih. ⁶ Jaanoti miihai Moocaanioto. Moocaanico agaajamo miihaico guubunicih. Jaanoti Moocaanoto iicatimo miihaico guubunicih. Jilliti magajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abaififibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Miihaico Gaijahi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicas. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijiibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijiibo Moocaanico gaajatihiica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Miiro Moocaani miihaico agaijinoco ifusuhi miihaidi idibocoro Illico jiiijehallivi agallu-unofeenedi, diibofeenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai Moocaanico magaijnoti gaiji saatihi. Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijiboro Illico galluuhii mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, miihaico Moocaani agaijibadiro miihai tolliro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Miiro Moocaanico miihaifiooba atyimetatiji. Jaanoti sabadiro magaijicasihachiiji, Moocaani miihaima icaji. Jaano igaiji miihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magajahi Moocaanima miicanoco, bu miihaima diibo iicanoco icano Igaijaco miihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miiro miihai mahatyimeumoro mijibeguehi Moocaani Illico jiiijeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani miihaico agaijinoco. Miiro Moocaani saatohoco agaijifihicaabo. Jaabo gaijima iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji miihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñihicugotimo miicaqui. Miiro miihai jiiijehallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸ Miiro gaiji iicamañovi ñihicugo chahahi, gaiji ñihicugoco buhi agaifimaño. Miiro ñihicugo iidaasuhigovi minoco satyehi. Jaamaño iiguuibovi gaiji imino jusitihica.

¹⁹ Jaanoti naha miihai Moocaanico magaijahi iticoni miihaico diibo agaijumaño. ²⁰ Jaanoti saatoho: Uujoho Moocaanico gaijahi, onoomo inahaboco ijiihegueme bañifihii. Jaamo miiho nahabo mahatyimebeque magaijitiho, ¿mili bu Moocaanico magaijirahi mahatyimetiboco? ²¹ Jaabo miihaico atajiiabauno jino Moocaanico agaijiibo tolliro inahaboco igaijiqui.

5

Miyaavogo Jiiijeqe Guinonih.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijifihii. ² Jaamo Moocaanico magaijimo, diibo tajiiabaco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Miiro Moocaanico magaijino itajiiabaco momonino. Jaano itajiiaba sihidi jeevatihii. ⁴ Miiro oono paryi Moocaani seeme iicamo jiiijeqe guinonih. Jaano momiyaavogofeenedi jiiijeqe miguiinonih. ⁵ Miiro idiboro jiiijeqe guinonih Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogoo.

Jesu Moocaani Achi Iicano.

⁶ Miiro diibo Jesucristo asaano jiiibogocafutuuhii nifaihufeneedi, bu itajihofeneedi icano. Jaabo inificafutusumi unuenero icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo

iicamaño. ⁷ Jaano j̄ibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiiviro gataacinihi. * ⁸ Jaabadiro bu minooci, sano idiino icahi j̄iinijehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu t̄ijoho icano. Jaano jino minooci, sano idiino iicano sabadiro iimaahi. ⁹ M̄iro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonichi. Jaamo bu, ¿milli mimiyaaveguejiritrahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco ij̄ibogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono j̄ibogoma icahi ijeebifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotiibo Moocaanico: Bañififiiboti, neehi, Moocaani Illiditi ij̄ibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onoono: Diibo m̄ihaico ifinijitino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinijitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofiivoma chahahi.

Niino Faj̄ini.

¹³ Jaamo am̄ihaidi jinoco caatinihi Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinijitino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ M̄iro m̄ihai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco siinoco midillunoco, ijeebi onoobadi, m̄ihaico uguubunoco. ¹⁵ Jaano m̄ihai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco m̄ihaico aacicunoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevafaño #futusut̄inehiica iicahachij̄i, diibohallivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani aciji fiivoco, guijevafaño #futusuno imiti iicatihachij̄i. M̄iro jaanoti icano guijevafaño #futusuno imiti. Jaanoti uujoho noot̄ihi toonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ M̄iro paryi fanooro imiti imit̄ihi. Jaarunofaño icano sanoodino imiti guijevafaño #futusutino.

¹⁸ M̄iro magaajahi paryi Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitat̄inoco. Jaamoco Moocaani Achi otomomaño iji diitoco dud̄icitat̄ihi.

¹⁹ M̄iro m̄ihai Moocaanioto mihicanoco magaajahi, bu tolliro paryi j̄iinijeoto iji mityaguinovi iicanoco icano.

²⁰ Tolliro bu magaajahi Moocaani Achi asaaboro m̄ihaico gaajaco aacnoco, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magaajaqui. M̄iro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinijitino fiivoma iicaabo. ²¹ Taseeme, mehesicini jihovo ij̄inita caanimiti.

* 5:7 Sahaamefaño ficuutimo: Jaano j̄ibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino, onoonoco.

2 SAN JUAN AAME

Cristo jibogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque monagoti Moocaani ificuuguedi, tolliro bu iseemeque uujoho miyaano agaijímédi. Saafiro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho amíhaico gaijíhi miyaano mojeebñifaño iicanofeenedi. Jaano fahíijívaro mihaima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivojñibo Jesucristo icamisi amíhaico imino mooníji, bu idasugueji, bu sajeebñi icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani mihaiico atajñibabadi imino ñgomoco aatyimeneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi masiñi sabadiro magaijicasiqui. Jino ico onono bohono tajiñba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶ Mñiro Moocaani atajñibabadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono tajiñba iticonitiro muguubucuuno, gaijicasifaño mihica, onono.

Bañimínaa.

⁷ Mñiro jino jiniñehalliri sihidi icamo baññiramínaa, Jesucristo jiniñehallivi miya miyamínaafibadi asaaboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jilli baññimínaafi, Cristomínaanimínaafi iicaabo. ⁸ Jaanegui amíñhai imino mehesicini amíñhai dudicamaajeti mihicacuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijaadaco paryi magaayicíhi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo jñbugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo jñbogofaño mihicahachíji Moocaanima mihicahi, bu tolliro Illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiiha saatoho jñbogomínaa amíñhaijaago agasevamoro Cristo jñbogoma ofootimoco amíñhai iijafaño magaayicidino, bu: Tahí imino difoo, menedino icano. ¹¹ Mñiro diitoco ifitacumo diito imitifaño bu minifetefíhi.

Niino ímaa.

¹² Sihidi amíhaico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogotíhi aamefeenedi, acaatininoco. Cusumihacho feeji amíñhaima faño mihímaacasiqúi. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani ñcicugo, dinago seeme díjaa iijico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque agaij#bo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaij#bedi.

² Agaij#bo tañahabo, dihalliv# Moocaanima iimaahicahi. Fanoova #ma imino ifeequi tolliro guihuvat#bo diicaqui, bu oono imino dijeeb# ofoobadi diicaqui icano. ³ M#iro saatoho monahabomi asaumo imino dijeeb# miyaanofañodi iicanoco, bu imino j#ibogo onoobadi idiicanoco icano ij#buguunoco uguubuhin#boro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino mihigonoco guubuhi.

⁵ Agaij#bo tañahabo, imino aivo moon#hicahi monahabom#ico adaamusuubo sihigoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moon#hicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani iijanominaafeenevi j#ibeguehicahi ij#joho sihidi gaij#ma idiicanoco. Jaanegui diitoco imino daamusu, ucuujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ M#iro diito Cristo dudicamaajeguiiha ij#gomo. Jaamo imogotíhi Moocaanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸ Jaaneguiiha m#ihai diitoco imino momoon#nofeenedi mahamusuqui iimino j#ibogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Iicano.

⁹ Uujoho caatin#uhi aameque Moocaani iijam#naadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutih# m#ihai ij#ico, diitofeenevi aivoj#boti iicanoco imogooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ofoohachij# faamo imefeeneviro neeji: M#ihaiditi sicamañ#oco ihiimaaboro abañ#hicanoco, bu tolliro monahabomi tahi ifotomoco gaayic#hicat#bo, bu agaayic#gomoco gaayic#suhicat#bo icano. Jaaboro Moocaani ij#jati diitoco gañ#hicaabo.

¹¹ Jaaneguiiha agaij#bo tañahabo, diito imitino omoon#badi diicadino iminoro diica. M#iro iiminoco omoon#bo, Moocaanitahe. Jaanoti iimitinoco omoon#bo, Moocaanico atyimet#iica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanoti famooro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehi. Jaanoco m#ihai bu tolliro mij#beguehi. Bu jaanoco am#ihai magaajahi miyaano iicanoco.

Niino Imaa.

¹³ Sihidi ico neejirahi. Jaaruubo imogotíhi caatin#tafaihu, bu caatin#tai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi goovano ico aaty#menegue. Jaadi jari mih#iimaacasiji faño.

¹⁵ Jaanegui sajeeb# diica. Juuga nahabomi dijaa ij#ico galluuihi. Ij#joho bu pary# famooro monahabom#ico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatiniuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeevivominaafi, Jacoobo nahabo, jihaameque caatinihi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinihi Jesucristofeenedi. ² Jaabo Moocaani amiihaico sihidi idaasugueji, bu gaijiji, bu sajeebii icaco aciji icano.

Sicamañoooco Abañifimo.

³ Agajjimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amiihaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amiihaidi caatinihi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenaauqui, Moocaanita iicamoco acinohalliti, toonoco mubuananjitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amiihaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amiihaifeenevi jicamaaimo siicjetiro Caatinihaamefaño diitoti iijibugucumo, cijigaifaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico iicimoro siibadi miniiyuhicamo fanoova imitincoro iimoyiciqui. Jaamoro idiboro Mohabajaabo Aivojiiho Jesucristoco tuunamaahicamo.

⁵ Amiihairyo magaajacurunoco siino amiihaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiiñjetei taajasuuihi. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuuho. ⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajibauno mityaco aacjirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuuihi. Jaamoco Moocaani civojaniihi civonoguiino ifinijitino jigaiñehineri isisiuboro niinofucuguiiha ificumoco. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra onocuumici miyaminaa, bu ifitino iicaucuumijeminaama Moocaani ifinijitino cijigairi jgasuuihi, itoomominaa imitino iicamoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifimiro gaifimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli mooniiho. Jaanoti famooro igaajaqui tolli iicahicamo ifinijitino cijigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gaija onoobadi omoonimo ifico idicuno moonihi. Moocaani iijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojiiho Miguel icaruubo Moise chuumuhuhalliti ijima ihiiacasiusumi iiciduno nuuthi idinoro nuubo: Moocaani jei ico iibaji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaajatnoti. Jaamo sahiijitiro jiihogoratino gaajamo bajio asimi ihesicinima chaharumo agaajamoro omooninicibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹ Iidaasucani icajimo! Cain imiticoro agaajamo, nihibamico iimoyicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiiratuuoboro Moocaani onoonoco imugutimaño guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amiihai imo imo mamachuqui mihigaivomoma ofoomo amiihaico nucufevesuhicahi iimitiri. Jaamo amiihaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadimo iicarumoco jeevivotimo ificoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibuhuba asatyonnicibadi ejeevamo. Imoho onooafisumi onoovatihobadi aivo ifahifema agaijuyicicho aivo ochoomonicibadi ejeevamo. ¹³ Muuai yuucaai aivo isifiirano ijivaaseque agaaiñnicibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijiihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji civono fucuro ifinijitino guuiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoobofeenedi, diitediti Moocaani nuuhi: Memeeci, Aivojiiho Jesu ajashutino itoomominaama asaajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijigaifaño gañijji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famaifovaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguiraausumo, ifihalliviro ifico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amiihai, agajjimo tañahabomi, mehesicini, siicjetiro amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo minisuminaa unuucunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebii onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo amiihaico dugaacusuji, jiiñje iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti amiihai, agajjimo tañahabomi, quehecuno mihica amiihai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi. ²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motoomo Mohaivojiiho Jesucristo idaasugofeenedi ifinijitino ifico miihaico aacjijnoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu ciiigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihunimoro, bu jiiheguemere icano.

Niino Imaa.

²⁴⁻²⁵ Iidiboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amiihaico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidi ejeevanoco, imityaco, itajiiibaco, Mohaivojiiibo Jesucristofeenedi siiicijetiro, bu jisumi, bu fahiijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristo aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iica-jinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihifinico. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miño tufucu fiitvucuuhi.

Jua Moocaani Ijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jiniijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asajii bo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiici icano imino gaijami Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco jibogoo, bu iguijevemeleeneti iticoni ubuheeteubo. Jaabo jinijeminaa aivojito aivojiibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiboro itijeheri mohimitico nituhi. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuhi diibo Caani Diosco mejeecevequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahiijivaro finiratin. Fine.

⁷ Memeeci oono Cristo aimuufafeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamiumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jinijeminaa aatyimemere taaji. Jiihi tolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano, abecedari iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiibo Moocaani sihidi ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asajii bo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amihai nahabo. Jaabo amihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinofaño icano. Jaabo uco icivojaanujirunohachuta uco ganiimo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco jibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gajafeenedi esamaahicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi: * Jino adaatyimeneque aamefañodi caatini. Jaaboro Asia jiniijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiha acafesaavooboro meeciuihi: ¿Miijoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco.

¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivuubo ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinichehuo jiciniiboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi ifeeyjevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeenu aivo seseene jadtobadi. Jaanoti ihaalliino cijigaiguihunobadi jeevauhi.

¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi, cijigaifañodi eheetavocinobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuuhi sihidi guisino uguubuvusunicibadi.

¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idiimo. Jaanoti iijifañoti inociniga niisuga sijjevaga fahigovahaciti sijjevasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicini sumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneru iguiniovi acutuuihi chuuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutiibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanci mityacuuihi. Jaaneguiha guijevevinaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli imogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

* 1:11 Sahaamefaño janaanci jilli ficuumo: Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja j̄ibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooci icano oro eetavota cuugahu ficuta icunofeenedi iigoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano ducicamaajeque edeetavehicanoco, bu adaabichicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eneehicarumo miyaano iicaticimoco ijoho inisuuboro bañiminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihidi daabichihicahi, sihidi idaasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihidi ducicamaaihicahi niinovatotiibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Mīiro iticoni imiyaavugusumi uco sihidi gajjuhi. Jaaruubo jisumi mīidinoro gajjuuui. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonitihachijji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumiticiji, dihimitico edeevesutihachijji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho j̄iheguuehi. ⁷ Am̄ihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani goohashalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija j̄ibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaobo, bu diiboro allivoobo icano iicaabo, iguijeveuruubo, siino ubuheetubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idaasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho j̄inejetei cuujivaachutihi. Tolliro bu uujoho gaajahi: Mīihai judiomi, unuurumo iditi imitino ihiimaahicanoco. Jaamo judiomi unuurumo jilli Satanas iji igaijominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Mīiro iji am̄ihaiti saatohoco civojafaño j̄ihacusuji. Jaamo paryi am̄ihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihicaji. Jaarunofaño suuffenitiibo diica iguijevejinohachuta. Jaachijji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Am̄ihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifaño feejitih.

Pergamo Cuumijaago Iijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija j̄ibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isiijevacusinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas ataj̄ibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutiibo diicahicahi. Bu tamiya j̄ibogominaafi Antipa onoboco am̄ihaifeenevi oono Satanas iicamañovi agaicaausumi uco imiyaavogonoco jeevesutiibo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi iima icamo saatoho Balaam j̄ibogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onobo Balac onoboco faj̄inihi israelmi iisuga fahigovahaciti iimooniqui jihovo caanimi jeecevo asimico uduuner, bu gaigoomima imitinoono iicaqui icano. ¹⁵ Tolliro bu iima icamo oono Nicolaitami j̄ibogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho ij̄iheguene. ¹⁶ Jaaneguiiha iimitico mejeevesu. Jaanoti mejeevesutihachijji goovano am̄ihaijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isiijeva iicagari. ¹⁷ Am̄ihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono icano manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatiniciniji. Jaamomoco mijoho gaajajitihidi diiboro toonoco agaayicibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja j̄ibogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguuihunobadi iicaabo, bu ithaiño bronze aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, gajjima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edeecevehicanoco, dijaabico icano. Bu gaajahi iticoni omoonuno janaanicivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaa sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onogoro tajeecivominaaco ij̄ibegueneri abañihicagoco adaabichicanoco. Diigo j̄ibeguehicahi diitoco gaigoomima imitinoono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jeecevo asiminooco iduuhicaqui. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqui. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiiha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachijji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efeehecamo idaasuno iicaqui. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jiliti paryicino Moocaani iijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeque paryi agaajanoco, bu

paryi ijeeb#nofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi am#ihai am#hai moonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu am#ihaiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejeevano agaajaratino Satanas iiji eneehicano minisutimoco neehi: Sibogoco siino am#ihaihaliivi ficutih. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mifucu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho iimogonoco eetavomoro niyequevi #fotomoco aciji mityaco jiinjiramaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jiinjiramaaco taji#baji sefano jigai#ehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Am#ihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija #bogominaafidi: Jilli noobo sahusu juugahuseti miimisiici idi#no Moocaani gaijamima iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimima iicaabo: Uujoho gaajahi paryi#cono ijoho omoonihicano, bu saatoho: Buheebe, ico eneehicarunoco. Jaarunaa ico dijeebi iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiiha deesicin#boro sefatusu imino omooninoco, m#ro oono fiticuuno m#noco imitasuquiguiha. M#ro uujoho gaajahi toono ijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaaneguii desafoto oono #bogoco agaayicunoco deevesudino. Jaaboro dihimitico deevesu. Jaanoti edeesicinitihachiiji oono nanivaminaafi ofoonicibadi gajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqi. ⁴ Jaarunofaño #ma icamo tahi Sardi cuumivi m#dimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma seseechehu- jefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo seseechuhu- jefaño jicucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatin#hi fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitih. Jilli ro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Am#ihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija #bogominaafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivoji#bo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicinoco m#joho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco m#joho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicano. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayic#hi di#bseguequi. Jaanoco m#ihai#nooba jilli: Di#bgedino, neejitirahi. M#ro sihidi sefatiruubo taji#bogoco agaayic#boro uco tuunamaaitih. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igavominaaco galluji: M#hai judiomi, noomoro abafi#fihicamoco. Jaaboro diguiinov# diitoco taji#baji imemui#namaaiqi, toonoti ico uujoho agaijinoco igajaqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajibano imino moonih# joho fanoovaaco adaabic#bo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jiinjehallivi asaajinoti, paryi#cono jiinjije miyaminaaco nisucui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu #ma iicanoco, sita dihacitaco dum#icidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja imahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucutimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatin#ji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niqeje#fañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onoocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatin#ji. ¹³ Am#ihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja #bogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco enee#ibo, diiboti paryi Moocaani ifivusunato anocin#bo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi ijoho paryi omoonihicano. Jaabo ijoho m#dimo miyaavogoma idiicaabo m#vi nifaihu aigucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha iijifañoti foomova#ba iicafaihuco agai#nicibadi ico uujoho esicin#hi. ¹⁷ M#ro: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino foono neehicahi, bu jinejebati ucuujivaachutih, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacitih# idaasuu#o idicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaall#noma achahanoco, bu boti#bo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco sijigairi imino imibachucin#nobadi iicamo miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseseene gaachehunoco. Jaabo idicama#boro nufufesuno sicaibo diiacujitih. Tolliro bu uuditi aall#no taabutaco anaaje#bere dihaall#nofaño ficu. Jaabo imino daaty#mehi. ¹⁹ Uujoho agaijmoco #bahi, aamihi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho dihimegari julleecin#hi coovaaboro. Jaanoco cayaatyohacho uco uguubu#boro: Tajaa disaa, onoboma icaji, bu

diibo uuma icaji icano.* ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tacajovi casihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasivobadi. ²² Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocaanico Imono.

¹ Jinobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma miriicu ojibadi iticoni ihiimaauno uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovi minifutuuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi gicinihoboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igiciniibo ifi ifuvusuuhi namecuno jaspe onoono guisiyi namecubadi, bu cornalina onoono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tihi cajetaciniuhi esmeralda onoono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaae veinticuatrodigaa gicinigaae icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefaño jicucuciniuhi, bu inigainohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvusuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minooci idiño cuugahuno. Jaano toono Moocaani gaijano sahuse juugahuseti minooci idiño iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono ifuvusuno. Bu jaagahallidi icaumo igueenemehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma icaumo. ⁷ Jaamoti saafiu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo cimimi mogaaje agahafotoobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti sacu idiño ijjecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficiniuhi alliomoti fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano sufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, aivojiibo, Moocaani sihidi eejevaabo. Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo, bu diiboro asaajiibo icano, noomoro.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafaño igiciniibo ufucuro ifinijitiuhoboco achacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰ oono veinticuatrodimi quillahuto iicamo diibo imegavi ememivomoro imehichi ono ufucuro ifinijitiuhoboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹ Aivojiibo Moocaani, ijoho aivo sihidi edeevamaño gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijoho fanoovaaco edeevamaño, ijoho idiimogomaño ifiivunoro icano, noomoro.

5

Afaayiciratino Aame.

¹ Jaadi atyimeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagovi usefaño aame paamicinihaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci idiñeri kuhufono sisiciniuhi. ² Jaanaa guubuui Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaani fine aivo imiibo isisitaaco udubaicihoboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³ Jaarunofaño niquejefaño, bu jinijehallivi, bu jinijeguiino icano mihañiñooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emecijirumo. ⁴ Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayicihoboro jilli ajashunogayi emecijiruubo achahauneri. ⁵ Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taaudino! Miñiro juda cuumi Leon onoo, aivojiibo David Iyaachimihaioo iicaabo fanoohimitico guinonicuui. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaicihoboro ifaayiciqui.

⁶ Jaanaaca ihaivoji icaga, bu igueenemehejedimova iicamo, bu quillahutofeenevi icano atyimeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuhoboco. Jaabo agaicauciniibo ifibadi ifi ifuvusuuhi. Jaabo sahuse juugahuseti minooci idiño iiniconoma icaubo, bu tonoodinoro icauno ihaallino. Jaano toono ihaallino sahuse juugahuseti minooci idiño iicano Moocaani gaijano paryi faajinijehalliviro agalluuno. ⁷ Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagohusefañoti toohaameque icijeui.* ⁸ Jaahaameque gaayicubaaca igueenemehejedimova iicaumo, bu veinticuatrodimi quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memuinamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovoocivi iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi

* 3:20 Griego iijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinihi tetecuuboro. Jaanoco cajaanoyhacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo iijafaño jicafeteji diiboma imachuqui, diibo bu uuma imachuqui icano. * 5:7 (Lc 1.33)

icano. Jaamo Moocaanita iicamo diiboma ihiimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. ⁹ Jaamo jiji bohono masijico jilli masivahicauhi:

Fijoho aivo idiimimaño toohaameque idiciboro isisitaaco sinaayu. Miro iguijeveumaño ditijeheri diitoco Moocaanidi naajuehi fahigova miyaminaati, fanoohiji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiinije cuumino miyaminaati icano. ¹⁰ Jaaboro diitoco Moocaanidi aivojitoti, bu sacerdotemiti icano deetavehi. Jaamo diito jijnijehallivi tajibaji, noomoro.

¹¹ Jaadi emeeciubo guubuuhi ajashutimo Moocaani toomominaa ihiimaaunoco, togahallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashutimo millones y millonesdimo iicamo sefano neehicauhi:

¹² Jaani Corderobadi iicaabo agaicaaucafutuubo aivo iimimaño, jaafa gaayicibo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, onoonoco.

¹³ Tolliro bu guubuuhi fanoova Moocaani ifiivusuono niquejefañi iicano, bu jijnijehalliri iicano, bu jijnijeguiino iicano, bu muuaifañi iicano, paryi tonehejefañi iicano jilli unuuno: Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa acicafetehi oono ihaivoji icagahalliri igiciniboco, bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahijivaaciviro, unuunoco.

¹⁴ Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro. Jaanoti bu veinticuatroddimo iicamo iquillahuto ememuvuumoro inuumo fahijivaro iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idino Isisita Icano.

¹ Jaadi atyimeuhi Iorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanoco iticonibo isinaayuunoco. Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi iguriribabadi: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

² Jaaneguiiha emeeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefaño tibuga icauhi. Jaaboco Moocaani aciui chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniboro, bu fahijivaro guinoniboro iicaqui.

³ Jaanaa allivio sisitaaco siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁴ Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihiinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayicuihi jijnijehalliti sajeeb icaco ifinisuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisugui. Jaaboco Moocaani ajashutino niisugaco aciuihi.

⁵ Jaano allivionoco bu siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeeciubo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayiciniuhi. ⁶ Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo dudidamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudidamaaje jaada cebadati tres kilodinoviro ifeteji icano. Jaanoti diribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

⁷ Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁸ Jaaneguiiha emeeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo Guijeve onoo. Jaabo dojicuti saaubo saafi guijevaminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onoooco Moocaani mityaco aciui jijnije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuari, bu jijnijehalliri iicamo ifihicufino asimiri icano iguijeniqui.

⁹ Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeecivoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijijbugunohalliti iguijenimo jeebunoco. ¹⁰ Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimibo Aivojibo, onoonoco abañititibo, ¿mihachutahica diicaji mihaco iguijenimo jijnijehalliri iicamoco emeeciuboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

¹¹ Jaasumiro diitoco Moocaani aciui seseene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisiica jaafahi amihai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifeteji, jaamoco amihaco iicaubadiro agaicaunohachuta, nooboro.

¹² Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeeciubo atyimeuhi jijnije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tijohobadi minifutuuihi. ¹³ Bu meeciri niquejefañoti jijnijehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri

† 5:14 (Filipenses 2.9-11)

baavi aaifonicibadi. ¹⁴ Bu niqueje sano finiuhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañejejevi jeeneuhi. ¹⁵ Jaano ñihicuti jiniije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejevavafiimoma, bu paryi faaboho jijovotoma, bu jijovoto iicatimoma icano ¹⁶ ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro mühaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igicinibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

¹⁷ Miro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu mijoho jaabicijirahi? noomoro.

7

Israel Cuumiminaati Icimó.

¹ Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiniijejinibacihalliri julleleecinimoco. Jaamo igueenemehejedimo iicano jiniije guibuhubaco gaayiciniuhi, jinijehallivi ajashuno guibuutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. ² Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijijaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayicimoco. ³ Jilli nooboro: Jinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeecivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

⁴ Jaamo diito icicafutuumo oovoco jinoodino guubuui: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵ Jilli faacuumivatoti icuubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuui, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu ⁶ bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁷ bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁸ bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuui icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Seseechehujefaño Ijicucucunimo.

⁹ Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleecinuihi aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovoraotimo seseechehujefaño jicucucunimo tucujihunoco gaayicunimo. ¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa julleleecinuihi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano.

Jaafa Moocaanidi icahi fahijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³ Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluui: ¿Mijoho jino jito seseechehunofaño ijicucucunimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivojibo miro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano idaasufañodi afatyomo. Jaamo imifitumoco Corderobadi iicaabo tijeri iimitusucuumo. ¹⁵ Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cuujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeecivomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igicinibo imityaguino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? ¹⁶ Jaamo ajebari, bu adufirari icano idaasuno icacujitih, bu nihaba ihaiguucuri diitoco jigasucujitih, bu jinejeba aiguucu diitoco idaasuno moonicujitih icano. ¹⁷ Oono miro Corderobadi iicaabo aivoji iicagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

¹ Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño lliivi icauno fine sano nihaba oovofeene ticovoviro. ² Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti

miiimiisiici idi#no Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovooivi aciuno miriicunoco. ³ Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeecevobuje imegavi julleevuui. Jaaboco saafi aciuihi sihidi maaniguiijinoco paryi Moocaanita icamo Moocaanima ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeecevobuje oro eetavotahallivi ificuuoro ijigasuqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴ Jaano imaaniguiijinoco ijigasuuno aimuufai itoomominaafi usefa#oti Moocaanijaagovi fuuhi sano Moocaanita icamo diiboma ihiimaanehejema. ⁵ Jaadi bu imaanijigasuta iilluco itoomominaafi icuboro tubuje cijigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiinjehallivi ganicaruihi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiinjije sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiinjije sefano maryibauhi icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miiimiisiici idi#no iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuihi iguuisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticoniuihi miriicunoco iguuisiubo. Jaano ticovovi jiinjehallivi aifuuno nifaihu ifigatyono guisiyinobadijeevano, bu cijigai icano sano tijohoma caisecinino. Jaaneri sama#ooje jiinjije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti sama#oono jigauhi, bu faijihuti icano.

⁸ Jaanaa allivioobo imiriicunoco iguuisiuno ticovovi ifabaibadijeevano jiganoro muuaifa#o acutuuihi. Jaaneri sama#o muuai tijohoti minifutuuihi. ⁹ Jaaneri tumuuaifefa#o iicaumoti sama#ooto guijeveuihi, bu tolliro cijigai meeneneti sama#oono finiuhi icano.

¹⁰ Jaanaa allivioobo imiriicunoco iguuisiuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefa#oti acutuuihi nifotocini#boro tehinoti sama#oonohallivi, bu pisiriga#oti sama#oonohallivi icano. ¹¹ Jaabo momou Namita onoo. Jaaneri paryi nifaihunoti sama#oono namitati minifutuuihi. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuuihi inifaihu faafa#o iminifutuuneri.

¹² Jaanaa allivioobo bu imiriicunoco iguuisiuno ticovovi nihibati sama#oo jabaavuuihi, bu fucuooboti sama#oo jabaavuuihi, tolliro bu meeciriti sama#oo jabaavuuihi icano. Jaama#o diitoti sama#o achicicuutihi. Jaama#o cuujeti sama#oono achicicuutihi. Jaabadiro fucuti sama#oono achicicuutihi.

¹³ Jaadi emeeiubo atyimeuihi saafi Moocaani toomominaafi niquejefeenedi ciimimi mogaaje agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! Idaasucani jiinjehalliri iicamo icaji siino miiimiisiici, saafi idi#nehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco iguuisidi, nooboro.

9

¹ Jaanaaca bu allivioobo imiriicunoco iguuisino ticovovi bu atyimeuihi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco i#ihicuno oji llaveque aacunoco atyimeuihi. ² Jaahojico afaayiciuneri tohojifa#oti sihidi aimuufai inuuihi gaicuhai aimuufaibadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuuihi. Jaaneri jiinjije civutuuihi. ³ Jaano toono ihaimuufafa#oti inuuno sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayiciuihi in#iqui oono jiinjije juuvemi iicabadi. ⁴ Jaamoco tajibaubo: Jiinjije faijihuco imitino moonidinoo, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idi#moco miyaminaaco Moocaani gaajatari ihamecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. ⁵ Jaarumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahavuvusu, nooboro. Jaamo in#ino aivo juuvehu in#ino aivobadijeevauhi. ⁶ Jaasumi miyaminaa guijeveque guineji. Jaarumo atyimejithi. Iguijevequi moonirumedi guijeve chahaji.

⁷ Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadijeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadijeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadijeevauhi. ⁸ Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebaiguinobadijeevauhi. Jaanoti igai#o jicu igai#obadijeevauhi. ⁹ Jaanoti imeehene kuhufunuuihi jigai#omeehunobadi. Jaanoti bu ijijecuno sefano guubuvusuuihi aamocasivi ofoomo sihidi caballomi icarronoco iguicuno uguubuvusuunicibadi, ¹⁰ bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadijeevauhi niquejemeti ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofa#o imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. ¹¹ Jaabo ichahacami aivoji#o toono i#ihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoo.

¹² Jino imegao idaasu fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooi.

¹³ Jaano allivioobo imiriicunoco iguuisiuno ticovovi guubuuhi Moocaani imegari iicano jeecevobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicaunofa#oti diiboco unuunoco: ¹⁴ Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrote onoomuujiniri isisicinimoco, noonoro.

¹⁵ Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuuihi miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi

icano tolli imooniqui ifivusuumo. ¹⁶ Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuuhi.

¹⁷ Jilli uujoho icaballomico gajafeenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaño, bu atyvano, bu guiguivano icaneri tifaicininoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigaibadi jeevauhi. Jaamo iijinoti cijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi. ¹⁸ Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idiño icano imiti diito iijinoti iineehicauneri. Jaano toono minooci, sano idiño iicano imiti cijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. ¹⁹ Jaamo diito icaballomi mitya icauhi ijinofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jiinimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

²⁰ Jaanoti sanoodimo diitoco idaasuno omoonicuurunoti guijevetimo atajaumo iimitico jeevesuuthi. Jilli suufenitimo imitino gajamico, bu oro, plata, bronce, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeeceivehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. ²¹ Bu tolliro suufenitimo sitaaco agaicaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono iicanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toominaafi Aamegayima Iicaabo.

¹ Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi miniciniibo, inigaihalliti tihi cajetaciniuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achiciniuhi, bu idiño cijigai imahacinobadi jeevauhi. ² Jaabo usefaño aamegayi faayicinihaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotihaiico muuaihallivi ficuuhi, jaanoti inanaagotihaiico jijnijehallivi ficuubo icano. ³ Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano inigonibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimisiici idiño sisiimi ojuhi. ⁴ Jaamo isisiimi oojunoco uujoho caatiniqui mooniunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵ Jaanaaca Moocaani toominaafi jijnijehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleecinibo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiyiciuhi. ⁶ Jaaboro fahijivaro iicaabo niquejeque, jijnijeque, muuaiñooco, bu paryi tonehejefaño iicamoco icano ifivusuubo momofañodi mityaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuui. ⁷ Niinoobo imiriicuco iguuisicudi Moocaani esamaaje agaajarahicatinico icacuui ijeevivominaa, ihiiimaaninaa iicamoco unuubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiiamaano siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toominaafi johono muuaihalliri, jijnijehalliri icano ujulleecinibo usefaño iicahaame afaayicinihaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluuhi uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Ifaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaityejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico #ciuboro machuuhi. Jaano taajifaño imiño iimihu imobadi. Jaanoco amachuono taabafaño faafaituuhi. ¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino diibogo ajashutino cuuminoditi, jijnijeminaaditi, sijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisiici Moocaaniti Ihiiamaamisi.

¹ Jaadi uco aciumo noofajicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeevivobujeque doovo icano, bu doovo, #naa minoodimo tomañovi jeeceivehicaamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idinocoro igohasico deeedino tohasi siicumijeo miyaminaaguiharucu icano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuui cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jicininimico.

⁴ Jaamisi diitisi Moocaani jijnije Aivojiibo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta mihiicucuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. ⁵ Jaamisico saatoho imitino omoonigohachijiji diitisi ijiti cijigai iineeji diito iminaaco ijigasucui. Tolli guijevejimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. ⁶ Jaamisi jijnijehallivi Moocaaniti ihiiamaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tijohoti iminiyujino mityama icahi, bu jijnijeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. ⁷ Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi inihicuubo oono inihicuhojifañoti

* 10:11 Sahaamefaño: nooboro, noono.

asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico iguiinoniboro gaicauji. ⁸ Jaamisi chuumuhuno tuucuumi sihidi ejeevacuumi, Mohaivojiboco etetecuucuumi jiihaifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi ooviciníhi. ⁹ Bu jaamisi c̄rajitihi mifucuci, safucu, bu sifucuti:feenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiinije miyaminaa icamo ihatymequi. ¹⁰ Jaamisi iguijeveneri jiiinije miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo icamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti ijiiibeguehicamisi diitoco idasuno omoonihicamisi iguijeveneri. ¹¹ Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucuti:feenedi icano nijequeti Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatymemere sihidi igutejimo. ¹² Jaanaa diitisico sefano niquejefañoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaanequiiha caamo fuumisi aimuufafeenedi. Jaanoco iminaa atymeuhi. ¹³ Jaano ticovovi aivo sefano jiiinije amaryibauneri tuucuumiti fahuseecijaava iicamañoti sajaaro callajaavehicaui. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuuhi. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guijeveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefaño iicaaboco imuuihi.

¹⁴ Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivio imiti goovajino asaano.

Niino Miriicuco Iguisino.

¹⁵ Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi imiriicuco iguiisuno ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefaño ajashutimo jilli unuuno: Jiiinije aivojino Mohaivojiiibedi, bu Icrisodi icano icacuuihi. Jaabo tajibaji fahiijivaro, noomoro.

¹⁶ Jaanaa veinticuatrodimó quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jiiinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuuihi, ¹⁷ jilli noomoro:

Ico mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. Ijoho idiicaaboco, bu idiicaaboco, bu asaajiiiboco icano, bu dimityaco agaayiciboro atajiiibacuumañi icano. ¹⁸ Miñro jiiinijeminaa dijaa sifiratehi. Jaarunofaño ijoho adaamijifucu, bu uchuumucuumoco udugaacujifucu icano gasecuuihi. Jaasumi dijeecivominaa ijoho onoonoco ijiiibeguehicamoco, bu iñdiro iicahicamoco, bu dimomoco obociguehicamoco icano sabadiro sihidi ejeevamehejeque, bu sihidi ejeevatimehejeque icano adaadujifucu, bu tolliro jiiinijequé ifinisuhicamoco ifinisujino icano, noomoro.

¹⁹ Jaasumiro niquejefaño Moocaani temploja faayicicafutuuihi. Jaaneri Moocaani unuohaameque ificuuba cajonbaco atymeuhi. Jaasumiro sisiimi sihidi namebauhi, jiiinije ñihicuno guubuvusuuihi, bu sisiimi ḡiriribauhi, bu jiiinije sefano maryibauihi, bu guisiyínobadi ejeevano sihidi sefano aifuuihi icano.

12

Ñihicuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

¹ Jaanobuunati niquejefaño jabafiirano iifuvusuuno: gaigo nihibari imibocinogobadi aricuno iifuvusuuno, fucuo nihibahalliri julleecinigo, docedimo meeciriri ichaahimiga eheetavocinigaco javucinigo. ² Jaago oovago icago iseemevaqui aiveveneri gaibahicauihi.

³ Jaanobuunati bu siino niquejefaño iifuvusuuihi: dragon ñihicuubo tifaibo, sahuse juugahuseti miyicidino inigainoma icaubo, bu fahusecidino inicuno, bu inigaino ticovocivi ichaahimiganoma icaubo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañooto meecirico niquejefañoti ubuutuucuboro jiiinijehallivi gañiuihi. Jaaboro iseemevaqui omoonigo imegavi julleeveubo diigo eseemevasumiro tooseeque iduuqui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauihi. Jaabo jiiinijeminaaco sefano tajibaji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefaño satyocafutuuihi Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gauhi sicaihigo iicahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahí diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefaño idragon fuuhi iyotoma. Jaamoma moonicasuubo Moocaani toomominaa aivojiiibo Miguel onoobo iyotoma. ⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guinoniuo, bu tahí niquejefaño diito iicajirumaño samaño chahauhi. ⁹ Jaamaño diibo sihidi ejeevano dragonco baavi gañiiumo, johono siicijeo jiiinimo oono imomo iji, Satanas iicaaboco. Jaabo jiiinijeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jiiinijehallivi gañiiumo.

¹⁰ Jaanaa guubuuihi sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaaniti asaano taajasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Icristo mitya icano gasecuuihi. Miñro baavi gañicafutuucuboo Moocaanico monahabomihallivi imitino ijiiibeguehicaabo fucuhachuta, cujehachuta icano. ¹¹ Jaaruuboco monahabomi guinonicuuihi Corderobadi iicaabo tiihohofañodi, bu Moocaani jiiibogo miyaano iicanoco ijiiibeguehicaneri icano. Miñro ifico gaijutimo, bu guijeveque iguihutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefaño iicamo imo imo icahi, bu amihai tahí paryi mihicamo icano. Jaanoti idasucani mihicaji amihai jiiinijehalliri, bu muuañofaño

mihicamo icano. Muro oono iji tahigo sihidi isifiratooboro niitehi guenene icajitinoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agañunoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasiubo. ¹⁴ Jaanegui diigoco cimimi mogaaje ijecucucico acumo jiniimobadi iicaaboti tehesino igaaquici saichigovi diiguedi iimibachuuhiigovi. Tahidi diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu safcaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti jiniimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluui muuaiti ifivotonoro diigoco ibecasuqui. ¹⁶ Jaarunofaño jiniije diigoco amusuui, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷⁻¹⁸ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiratuuboro fuuhi diigo iyaachimihai aatyvuudimo sanoodimo Moocaani tajibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jibogoco jeevesutimo iichicaumoma ihamocasiqui.

13

ñihicumisi.

¹ Jaadi muuai jiniigaibaahohallivi ujulleveubo atyimeuhi ñihicuubo muuifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseedinou icano. Jaano iniicuno iticovooçivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatinicinuuno Moocaaniditi idicuno onono momo icano. ² Jaabo ñihicuubo jicubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi boci iiji icanoco aciui. ³ Jaabo ñihicuubo nigaiti sahiti icano itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiniije miyaminaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguui. ⁴ Jaamoro idragonco cahacisuumo diibo ñihicuuboco mityaco aaciumaño. Jaabadiro bu ñihicuuboco cahacisuumo jilli noomoro: ¿Mijoho fine jaani ñihicuubobadi jeevahi? ¿Mijoho fine diiboma amocasi- rahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo ñihicuubo Moocaaniditi idicunoono ihimaano jaabicafutuui cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui. ⁶ Jaamañi ticovaubo Moocaaniditi imitino ihimaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabicuuboro jilli ifiniciubo Moocaanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguiinonunoco. Bu gaayiciubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacumivahallivi, fanohiiji miyaminaahallivi, bu faajiniije miyaminaahallivi icano. ⁸ Jaabo diibo ñihicuuboco cahacisuumo paryi jiniijehalliri iicamo oono jiniije ifivuunotiro diito momono Corderobadi iicaabo agaicaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amihai nohujima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu niisugari sitaaco agaicaumo, bu niisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiha Moocaanita iicamo imiyaavogomoro ijaabicahacu.

¹¹ Jaanobuunati sifi ñihicuubo jiniijefañoti asaunoco atyimeuhi. Jaabo iniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaarubo dragonbadi iimaahicauhi. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayiciuhi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jiniijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jiniijehallivi cijigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofenedi jiniije miyaminaaco bañuubo. Jaaboro diitoco tajibaubo diibo iticonio ñihicuubo niisugari agaviricunoma iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaano ñihicuuboco mitya acicafutuui iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebico aaciboro ihimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihibamima icamehejeque, bu miyaamoco, bu jijovotoco icano. ¹⁷ Jaadi mihañooaba ticovono naajejitihidi diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo ñihicuubo momo, bu imomo ovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino ñihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeeçubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cuumibaahalliri julleecinuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatinicinuuno. ² Jaadi guubuui niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco

oojisunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico miihaiñooba aivo gaajahicautihi idiimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiniije miyaminaafeeneti atajasucafutuumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuuatimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojcuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuihi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi atajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifira atyimerautihi.

Moocaani Toomominaa Miimisiici, Saafi Idino Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi niquejeguiinodi ifnijiitino taajasuujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jinijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miuro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jinijeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiiha niquejeque, bu jiniijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi paryi jinijeminaaco ihajevari iguiriicavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono ifihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuumoco ¹⁰ Moocaani ifihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cuje-hachuta icano jaguisuratino diito ifihicuuboco, bu ihijico icano acahacuumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

¹³ Jaanaa guubuuhi niquejefaño: Jinooco caatini, noonoro uco unuonoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jihhi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajaveechujimo icano.

Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani Niinofucu Naniji Iimifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Imitifimoco Imitino Imooniqui Icano.

¹⁴ Jaadi emeciubo atyimeuhi aimuufai seeseque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijevahuco gaayiciniuboco. ¹⁵ Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuuhi. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticibo basuta noovataco diicicu tufucu mihicacuuihi. Jino jiniije basuta noova tifaicuuihi, nooboro.

¹⁶ Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jiniijehallidi iguiiyicuboro jiniije basuta noovataco icuihi.

¹⁷ Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuhi niquejefaño iicaja templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijevahu meeyuhu icahuma. ¹⁸ Jaanaa bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevivobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticibo diici jiniije baacuco oono icivucunoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diibo imeeyuhuco jiniijehallidi iguiiyicuboro icuihi jiniije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifiira nitibafaño gañuuihi imahamicafetequi. ²⁰ Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuuihi. Jaano initibafañoti tijjoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuuihi fahigovavi, bu ifaicuva ifutuuihi caballomi ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tijjoho eneejiruno baacotofaihuviro oovicafutuuihi.

15

Niino Imiti Icajino.

¹ Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ifuvusuuno jabafiiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani toomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijnoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifiirataco.

² Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi ifuvusunoco. Jaanojiniri julleleecinimo Moocaani aacuno iharpanoma johono ifihicuuboco, bu ihijico icano iguinionumoro, bu diibo momo oovotaco agaayicutimo.

³ Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevivominaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi tijjoho edeetavono Aivojibo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiquevehi, bu aivo miyaano icano, tijjoho jiniije miyaminaa Aivojibo

idiicaabo. ⁴ ¿Mijoho bu ico, Aivojibo, ñihicugotimo icajirahi? Paryi famooro ico cahacisuji. Miro ijoho idiboro imihinivatibo. Jaamaño fanoojiinje miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ijoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

⁵ Jaanobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimimañaoma iicauja afaayacafutuunoco. Tomañañoti tajiba guisibabujecico ificuhicaumaño. ⁶ Jaamaña iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisiici idimaño Moocaani toomominaa Moocaani idaasuno omoonijnoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehuje, aricuchehuje, mihinivatichehujeñañoti jiciniumo. Jaamo oro niivigameeheneri ifeeyijenehallidi siyijiciniuhi. ⁷ Jaamoco igueenemehejedimo iicaumoti saafi aciuhi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanoñaño Moocaani fahijivaro iicaabo sifira gahaficinoma. ⁸ Jaasumiro iimimaño onomaño aimuufairi gahafuuhi Moocaani sihidi ejeevano, bu mityati icano asaano. Jahigo miihainooba jicafutuujitirahi oono sahuse juugahuseti miimisiici icano iicaumo Moocaani toomominaa iticovoocivi Moocaani idaasuno omoonijnoco asatyumo toonoco omooniumo imivuutinochachuta.

16

Moocaani Sifira Guirihilluno Aamitaditi Fijibogono.

¹ Jaanaa guubuuhi templojafaño icano iimimañoti Moocaani toomominaa sahuse juugahuseti miimisiici idimo iicaumoco sefano unuunoco: Mofoomoro jiiñehallivi mutucaruto toono sihidi ejeevano Moocaani sifira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

² Jaaneguiha diitoti saafi ticoniuhi jiiñehallivi iguirihillufañoti iicaunoco utucaruubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono ñihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu ihijico iiumumoco icano fiivuno idicuno cinisino sihidi aivonoono.

³ Jaanaa allivoobo bu iguirihillufañoti iicaunoco muuaiñoñañoti tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno chuuhuhu ijohobadi minifutuuhi. Jaaneri paryi tumuuaijefaño iicaumo chuuhuhu.

⁴ Jaanaa allivoobo bu iguirihillufañoti iicaunoco teehinohallivi, pisirigañoñohallivi icano tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno ijohoti minifutuuhi. ⁵ Jaanaa guubuuhi diiboro unuunoco: Aivojibo Moocaani, ijoho aivo imino omoonifibo, idiimibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano. ⁶ Miro diito idiro iicaumoco, bu diijibogoco ihiimaumoco icano itijohoco agañoñomoro guijenihuhi. Jaamaño ijoho jisumi diitoco ijohoco diisuhi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷ Jaanaaca bu guubuuhi saafi Moocaani jeevivobuje iicahigoti unuunoco: Jii, Aivojibo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonihi, nooboro.

⁸ Jaanaa allivoobo bu iguirihillufañoti iicaunoco ñihibahallivi tucaruuhi. Jaaboro inihibaco mityaco aciubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasucui. ⁹ Jaaneri paryi miyaminaaco ñihicuuno jigasuubo. Jaarunofaño iimitico jeevesuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunoono iimaumo toono ñihicuunoono imitihallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano allivoobo iguirihillufañoti iicaunoco oono ñihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuhi. Jaaneri diibo aivoji jiiñije cionoguiño minifutuuhi. Jaanaa miyaminaa aavovomoro kuhufono imicifotomoro majaabicinicibadi diito inehejebanoco jimicamaaihuhi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesuutimo omoonimoro Moocaani niquejefaño iicaubediti imitinoono iimaauhi icinisiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano allivoobo bu iguirihillufañoti iicaunoco sihidi ejeevamuui Eufrate onoomuaifaño tucaruuhi. Jaaneri tumuuai figatyuuhi jihaiti iminifetequi tojiri aamijijaagoti jiiñije aivojito isaaqui.

¹³ Jaadi atyimeuhi dragon iijifañoti, bu ñihicuubo iijifañoti, bu jihovo iimaaminaafi iijifañoti icano inuunoco, miimisiici, saafi idimova iimitino gajjaji jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gajjami sihidi ejeevanehejeque omoonihicaumo, bu jiiñjeminaa aivojitoco igaiyicituumo Moocaani sihidi ejeevaaboma ihamocasiqui. ¹⁵ Jaanegui mehescini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asaanicibadi. Imicani icajiibo ifico imino imibachubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucefeguecujitibo sicaiibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gajjami aivojitoco igaiyicihuhi hebreomi iijiri Armagedon onomañoovi.

¹⁷ Jaanobuunati niinoobo iguirihillufañoti iicaunoco tucaruuhi sicaisituvi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuuno guubuvusuuhi: Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jiiñije ñihicuuno guubuvusuuhi, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jiiñije maryibauhi jiiñehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaanivivi. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejeevacuumi dujavavuuhi feenedi minooci, sano idimo. Tolliro bu jiiñije miyaminaa cuumino callajanamaaihuhi icano. Jaadi bu

Moocaani sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumiti esafutuuhi. Tuucuumico isifiirafaihuco ifayisuquui tuucuumijaago isifiiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugaño, bu ifabaino icano buuhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañoti guisibanobadi ejeevano aifuuhi. Jaanaa saba boci cuarenta kilodino icaui. Jaanohalliti miyaminaa Moocaanico: Imitinooono, nuuhi jihshitineri diitoco idaasuno omoonunohalliti.

17

Sihidi Ejeevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

¹ Jaanaa tajaago saaubo oono Moocaani toomominaa sifira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico ifusuquui oono sihidi ejeevano ajevaminaago muuañohalliri igicinigoco ahaaminoco, nooboro. ² Miñro jinijeminaa aivojito diigoma imitino icahicahi. Jaaneri jinijehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guiriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gaija uco ifusuunofañodi Moocaani toomominaafi uco sicaihgovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigooco ifihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo ifihicuubohalli sihidi caatinicinuno Moocaaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyici idino, bu fahusecino iinicuno icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igicinigo jiciniuhi tifaiba iicachehuri, bu atyivachehuco icano. Jaago imbaiquimaacinuihori, bu iminooono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco idicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuici ahilluco. ⁵ Jaago imecuri caatinicinuno itihino momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jinijehalliri iicano idicunooono seeji icano, onooono. ⁶ Jaadi uujoho gaajacuihi diigo Moocaanita iicamo tijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco jibeguehucaumo tijeheri icano imo imo iicagoro guiriicavocinogoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafituuhi.

⁷ Jaaneguiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collihi daabafitehi? Ico uujoho gaajasuji oono itihino diigoco adaatyimene malli eneejirunoco, bu ifihicuubo sahuse juugahuseti miyici idino, bu fahuseeci iinicuno iicaabo diigoco ifiseebeti icano. ⁸ Diibo ifihicuuboco adaatyimeebe johono iicahinibo. Jaaruubo jisumi chahacuihi. Jaaruubo siino ifihicuhojifañoti saajibo ifinicujihigovi efeejino imegavi. Jaaneri jinijehalliri iicamo jinije ifiivunotiro fiivohaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji oono ifihicuubo iicahinibo, achahacuubo, siino asaadi.

⁹ Jimañeri ononoco gaajama iicamo gaajaji: Miñro oono inigaino, sahuse juugahuseti mibaici idino ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobaijehalliri diigo igicinibaijediti. ¹⁰ Jaayijere bu sahuse juugahuseti miimiisiici idino aivojito iicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedimo finicuuihi. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi gueneene icajitih. ¹¹ Jaabo oono ifihicuubo iicahinibo, achahacuuruubo diitobuunati asaajiibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimiisiici idino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifinicujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onooono. Jaamo tajibatihica. Jaarumo sano nihaba oovoti aivoji iijico gaayicijimo sano oono ifihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihiimaamoro imitya, bu ihaivoji iicanoco oono ifihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, miñro diibo aivojito Aivojiibo, bu tajibaminaa Tajibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icuihi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuañoooco ajevaminaago tumuuaiejhalliri gicinigoco adatyimemuaije oono cuumino miyaminaa, bu fanohiiji miyaminaa, bu jinijeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu oono ifihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco jiihevenere sicaihgoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Miñro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihiimaamoro ihaivoji iijico ifihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigooco adaatyimene oono sihidi ejeevacuumi jinije miyaminaa aivojitoco atajibahicacuumiti onooono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifinijino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icaabo niquejefañoti iniitunoco. Jaabo seseene jinijeque achicuihi iharicuri. ² Jaabo sefano nuuhi: Acutu-cuuno, acutu-cuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanohimiti gajami ijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo idicufimo, bu jiihechufimo icamo ijanurucu icano. ³ Miñro paryi jinijeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi,

bu jiiinjemināa aivojito diigoma ihavevari imitineheje icahicahi, bu jiiinje naajemināa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuhi niquejefañoti unuunoco: Amihai taty mihicamo tuucuumiti mihiino tuucuumi imitifañodi mihicadino, bu tuucuumico idasuno omoonijino amihaiivi ifetedino. ⁵ Miñro tuucuumi imiti ajashutino jiiinjete niquejeve ifutucuuhi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuuhi. ⁶ Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo aachicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omooniuo allinocivi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanicivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro aivono, idasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miñro diigo ijeebifañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idasuno icajithi, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idasuno omoonijino ihallivi gaseji: guiveve, bu idasuu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miñro jishitübo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jiiinjemināa aivojito diigoma icahicamo, bu imitico sihidi iimeguehicano icano ataacasimoro sihidi diigueri idasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimene. ¹⁰ Jaamoro diigoco idasuno omoonino ñihicuti tehesino icahigoti neejimo: ¡Ay! Idasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiracuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jiiinje naajemināa tuucuumico idasuvomoro taacasiji diito inajeteque isivanoco mihiñooaba anaajecuujiitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneheje, bu oovosiino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifañiba icaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacinono, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisi-bano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacinono, maaniguujino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, diñribano, bu harinaguujino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jijovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: Ijoho sihidi idimeguehicano chahacuuhi, bu fahijivaro chahacuujiino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi nihibamivahicamo tehesinotiro iicajimo tuucuumico idasuno omoonino ñihicuti, ihidaasuri ataamoro neeji: ¹⁶ ¡Ay! Idasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miñro gaigo imichehujefaño, itifañiba iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jiiinigo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinogobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finih, noomoro.

Jaabadiro bu paryi cijigaimene aivojito bu togajeri igomo, bu togaje dudicamaajemināa, bu paryi muuaifano ududicamaameheje icano tehesinoro julleecamaajiji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jiiicuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jiiinoco gavaracuui idasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ay! Idasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miñro tuucuumi busumijeri paryi muuaifano icijigaimenenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finih, noomoro.

²⁰ Jaarunofano amihai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu amihai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani iijico mijibeguehicano, bu diibota mihicamo icano. Miñro tuucuumico tolli omoonineri amihaiño jaadaco Moocaani ichi, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyigabaco gañiiviciuhi machuta cahasutaguisibatyigababadi iicabaco. Jaaboro muuaifano gañiuihi, jilli nooboro: Jilli gañicafetejicuumi baavi sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujithi. ²² Bu ufucuro dijiihainofano arpa, bu siru, miricuno icano guubuvusucuujiithi, bu fanoodudicamaajemināa, bu machutaaco ahasuno guubuvusucuujiithi icano, ²³ bu ico achicinihicano cijigaimecuno ifuvusucuujiithi, bu ufucuro ivi guubuvusucuujiitino taabava jibaimo masino icano, dinaajemināa sihidi ejevamo paryi jiiinje miyaminaaco dihapichuner i abañihicaumaño.

²⁴ Miñro tuucuumifano Moocaani iijico ijibeguehicaumo tijohoco agañiuno atymecafete, bu tolliro Moocaanita iicamo tijoho, bu paryi jiiinjehallivi agaicauhicano tijoho icano, nooboro.

¡Aleluya! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² Miiro diibo imino miyaanoro emeeciiboro dugaacufihi. Miiro sihidi ejevano ajevaminaago jinijeminaaco iha-
jevare imihininigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijeeciivominaa tiihohoco agafiino
jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuuji,
noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatro dimo quillahuto iicamo, bu igueenemehejedimo iicamo icano
jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaaani ihaivoji icagahalliri iicaaboco imuumoro nee-
hicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhi: Moocaanico mihimo paryi
amihai diibo jeeciivominaa, diiboco mihiguimo mequehefimo, bu munumefimo icano,
noomoro.

Corderobadi Iicaabo Jibaimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhi sihidi miyaminaa ihiimaabadi iicano, sefano guubuvusuhi guisino
uguubuvusunicibadi iicano, bu sefano sisiimi igiriribanicibadi iicano, jilli neehicauhi:

¡Aleluya! Aivojiiho Moocaaani sihidi mityama iicaabo atajihacumaño. ⁷ Masii imono
mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui. Miiro jino Corder-
obadi iicaabo taabava jibaimo iicajino gasecuhi, bu mogai iicajigo imibaivucu-
uhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihinivatichehu, aricuchehufaño jihacucuumo,
noomoro.

Jaano toono imichehufaño ijihacuno onoono Moocaanita iicamo mihinivatimo iicanoco
eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajimo Corder-
obadi iicaabo taabava jibaimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaaani iiji aivo miyaano iicano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguino memuvuuhi diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Tolli
moonidino uujoho, bu tolliro Moocaaani jeeciivominaafi ijoho idiicabadiro, bu dinahabomi
Jesu jibogoco suufenitimo ijibeguehicamobadiro icano. Jaanegui Moocaanico diimo,
nooboro.

Miiro toono Jesu jibogoco ijibogomo Moocaaani iimaa jibogominaa.

Eseseene Caballohalliri Iicaabo.

¹¹ Jaadi atymeuhi niqueje faayiciniunoco. Jaanofaño inuubo seseebe caballo.
Jaabohalliri iicaubo momou Abanitatiiho, Miyaabo icano. Jaabo imino atajihabicaaboro
miyaano iimitinoco iguioniqui minaaco eheetavefiibo. ¹² Jaabo aallino
cijigaiguihunobadi jeevauhi, bu inigaiahallivi sihidi chaahimigano icauhi, bu imono
caatiniciniuhi. Jaamomoco idiiboro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo tiihohori jeesucinichehufaño
jiciniuhi. Jaabo momou Moocaaani iimaa. ¹⁴ Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa
imichehuje, mihinivatichehuje, sesechehujefaño jicucucunimo. Jaamo bu tolliro
sesefimico caballoomihalliri icaumo. ¹⁵ Jaabo iijifañoti siijevaga niisuga inoociniuhi. Togari
jinijeminaaco iguioniqui. Jaaboro tajihajiiho jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijiiho
oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iqucunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaaani imityaabo
idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igaacheuti caatiniciniuno aivojito Aivojiiho, bu
tajihabaminaa Aivojiiho icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu atymeuhi saafi Moocaaani toomominaafi nihihahalliri julleeciniboco. Jaabo
sefano coovadiivuhi paryi joomi asimi niquejeguiinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro
mihigaivova ajashutino Moocaaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amo-
casiminaa aivojito uucunoco, bu esefafimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diito-
halliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jijovoto uucunoco bu unumefimo
uucunoco, bu equehefimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi atymeuhi iñihicuboco, bu tolliro jinijeminaa aivojito ihamocasiminaama
igaivuumoro oono eseseene caballohalliri iicaaboma, bu diibo amocasiminaama
icano imoonicasiqui asaauomoco. ²⁰ Jaadi iñihicuboco, bu jihovo iimaaminaafico
icano sano agaayicuboro sisiibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi iñihicuboco imegavi
jabafiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi
miyaminaaco bañihicauhi oono iñihicuboco oovotaco agaayicumoco, bu jaamoro
diibo ijico iimuumoco icano. Jaamisico gañiiho buheemisico cijigai jicooba azufrema
ijigabafaño. ²¹ Jaanoti diitisi yoto guijencafutuuhi oono eseseene caballohalliri iicaubo
iijifañoti niisuga iinoociniugari. Jaamo uucuneri paryi añimi sihidiro tuvauhi.

* **19:14** Griego iijiri noono: Jaaboro diitoco iisujiibo Moocaaani imityaabo sifiira aivofaihuco.

agaicaaafhichamoco, bu gaigoomima imitinoono iichahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani ijimico ejecevehicamoco, bu paryi abañiffihicamoco icano gañijimo ciijigaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guijsve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idiimo niinoono Moocaani sifira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asaaboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰ Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofaño atyimeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai niqueveji asatyuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejevacuumi, Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeñeti iniitucuumico. ¹¹ Jaacuumi seseene achicinuihi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jaspe guisiba aricu imino oonogoonovi ifuvusunicibadi. ¹² Jaacuumihallidi kuhufono guisiri meeguecino ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idiino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idiino iicacuumije momono caatinicinuihi icano. ¹³ Jaano aamijinaagooaumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino icano. ¹⁴ Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idiino guisibaneri eetavocinuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatinicinuihi.

¹⁵ Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico iheveequi iguhuganoco, bu imeeguetaco icano. ¹⁶ Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuhi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷ Jaadi bu imeeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuhi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovoniciyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸ Jaanaa imeegueta jaspe guisibaneri eetavocinuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicucinuihi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹ Jaanoti bu imeegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachucinuihi: Iticoniooba jaspe guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba zafiro onono guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba agata onono guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba esmeralda guisibari imibachucinuihi; ²⁰ Jaano allivioba onice guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba cornalina guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba crisolito guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba berilo guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba topacio guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba crisoprada guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba jacinto guisibari imibachucinuihi; bu niinooba amatista guisibari imibachucinuihi icano. ²¹ Jaanoti iguhugano docedino iicano perlanorou. Jaahugaje iticovocivi sano perlariro eetavocinuhi. Jaanoti tuucuumifeene jiihai sano ororiro eetavocinuhi, imino vidriobadi foovono onogoonovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutihu Aivojibo Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañovaviro tuucuumifaño mejeeciveji. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahachicinimaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachicinibo iicamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefañodi jiiñijeminaa ataaasufutuumo igueji. Bu jiiñijeminaa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci canoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano fobocirahicajitihu tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jiiñijeminaa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejitihu, bu idicunoonoco, bu bañifiraco icano omoonihicamo tahi feejitihu icano. Jaanoti naha idimoro Corderobadi iicaabohaame fiivoahaamefaño imomono acaatinicinimo feeji.

22

¹ Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aaciumaico. Jaamuuai nifaihu jaacuhi cristalbadi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icagati iinoocinuhi cuumifeñedi. ² Jaacuumi iicauji jiihai imiyaji guiraaji. Jaaji guiraaro tumuuaijnicidiro icaji. Jaanojinivi fiivo imohooi icahi fanaagovaacijijinivi. Jaahooi fafcabavaviro ifanihibava ticovovi noova icahi fanihibavaviro. Jaahooi aamene jiiñijeminaa itaabuqui iicano. ³ Bu jahigo afajacinino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icaga icaji. Jaamisico ijecivominaa imehacaji. ⁴ Jaamo bu diiboco faño ihimeque atyimehacaji, bu diibo momo ihimecunoti canoma icajimo icano. ⁵ Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo sino seseque esucujitihu ciijigamecuno seseque, bu nihiba seseque icano esucujitihu Aivojibo Moocaani diitoco ahachicinijimaño. Jahigo diito fahiijivaro aivojitoti icaji.

Jesucristo Asajino Fiiticuuhi.

⁶ Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahiiji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojii bo Moocaani ihiiamaaminaaco, Igaijaco aacifiibo itoomominaafico jino galluuhi ijeevivominaafico ihifusuquui goovano iicajinehejeque.

⁷ Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajii bo jihaamefaño Moocaani jii bogo acaatinicinino onobadi omoonii bo, nooboro.

⁸ Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuuhi, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco iifusuuboguui noo memuvuuhi diiboco imeequi.

⁹ Jaarunofaño uco nuubo: Tolli moonidino. Miiro uujoho Moocaani jeevivominaafi iibadiro, bu oono dinahabomi Moocaani iijico ijii beguehicamobadi, bu paryi oono jihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanicoro dihimo, nooboro.

¹⁰ Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jii bogo jihaamefaño acaatinicininoco toovono ficuudino. Miiro fiiticuujino toneheje iicano. ¹¹ Jaanegui jaafa iimitii bo iimitico moonii bo icahi. Jaanoti bu iidicuubo jaafa ihidicuunoco moonii bo icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco moonii bo icahi. Jaanoti bu Moocaanidiro iicaabo diiboco jeevesuti iibo iicaqui.

¹² Jiihi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaci qui. ¹³ Jaabo uujoho imegaoo bo, bu allivoo bo icano, bu iticonioo bo, bu nijequeoo bo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiitumoco iimitusucuumo fiivoco aacino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti iidicufiimo, bu apichuco ihiiamaahicamo, bu gaigooma imitinoo noo iicafifiimo, bu sitaaco agaicaauffiimo, bu jihovo ijimico ejeevivefiimo, bu paryi famooro bañi fiiraco iimogomoro omoonifiimo icano buhigoro icaji.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijii beguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihai oobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa.

Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifinijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachiiji, bu diitohallivi Moocaani galluuji isifiira idaasuno omoonijinoco jihaamefaño eneehicacuumoco. ¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoo co agañi hachiiji, diiboco fiivo imoho noovatati icitii bocoro imicumifañoti gañi iji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuui.

²⁰ Jinehejeque ijii bogoo bo jilli neehi: Jiihi goovajino asaano, nooboro.

Jiihi. ¡Disaa, Aivojii bo Jesu!

²¹ Jaafa Mohavojii bo Jesucristo paryi amiihaico imino moonihi. Fine.